॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಸಗಾಥಾವಗ್ಗಟೀಕಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧. ಸಂವಣ್ಣನಾರಮ್ಭೇ ರತನತ್ತಯವನ್ದನಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಭವನಿಸ್ಸಯವಿಸುದ್ಧಿಪಟಿವೇದನತ್ಥಂ, ತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಸಂವಣ್ಣನಾಸು ವಿಞ್ಞೂನಂ ಬಹುಮಾನುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ, ತಂ ಸಮ್ಮದೇವ ತೇಸಂ ಉಗ್ಗಹಣಧಾರಣಾದಿಕ್ಕಮಲದ್ಧಬ್ಬಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಹಿತಸುಖನಿಪ್ಫಾದನತ್ಥನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಙ್ಗಲಭಾವತೋ, ಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾಸು ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಭಾವತೋ, ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಮಾಚರಿತಭಾವತೋ, ಆಯತಿಂ ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನತೋ ಚ ಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ ರತನತ್ತಯಪಣಾಮಕಿರಿಯಾತಿ। ಅಥ ವಾ ರತನತ್ತಯಪಣಾಮಕರಣಂ ಪೂಜನೀಯಪೂಜಾಪುಞ್ಞವಿಸೇಸನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಂ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾಲದ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಬಲಾನುಪ್ಪದಾನತ್ಥಂ, ಅನ್ತರಾ ಚ ತಸ್ಸ ಅಸಂಕೋಚಾಪನತ್ಥಂ, ತದುಭಯಂ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪರಿಸಮಾಪನತ್ಥನ್ತಿ ಇದಮೇವ ಚ ಪಯೋಜನಂ ಆಚರಿಯೇನ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಇತಿ ಮೇ ಪಸನ್ನಮತಿನೋ… ಪೇ॰… ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನಾ"ತಿ। ವತ್ಥುತ್ತಯಪೂಜಾ ಹಿ ನಿರತಿಸಯಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಸಂಬುದ್ಧಿಯಾ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಪಭಾವೋ ಪುಞ್ಞಾತಿಸಯೋತಿ ಬಹುವಿಧನ್ತರಾಯೇಪಿ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಅನ್ತರಾಯನಿಬನ್ಧನಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಾಯ ಪಹೋತಿ, ಭಯಾದಿಉಪದ್ದವಞ್ಚ ನಿವಾರೇತಿ। ಯಥಾಹ "ಪೂಜಾರಹೇ ಪೂಜಯತೋ"ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೫; ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೧೦.೧), ತಥಾ "ಯೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬುದ್ಧೇ ಪಸನ್ನಾ, ಅಗ್ಗೇ ತೇ ಪಸನ್ನಾ, ಅಗ್ಗೇ ಖೋ ಪನ ಪಸನ್ನಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ವಿಪಾಕೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦)।

"ಬುದ್ಧೋತಿ ಕಿತ್ತಯನ್ತಸ್ಸ, ಕಾಯೇ ಭವತಿ ಯಾ ಪೀತಿ।
ವರಮೇವ ಹಿ ಸಾ ಪೀತಿ, ಕಸಿಣೇನಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ।
ಧಮ್ಮೋತಿ…ಪೇ॰…, ಸಙ್ಘೋತಿ…ಪೇ॰…, ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸಾ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬)।

ತಥಾ "ಯಸ್ಮಿಂ, ಮಹಾನಾಮ, ಸಮಯೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ನೇವಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನ ದೋಸ…ಪೇ॰… ನ ಮೋಹಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೦; ೧೧.೧೧)। "ಅರಞ್ಞೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ…ಪೇ॰… ಭಯಂ ವಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ವಾ ಲೋಮಹಂಸೋ ನ ಹೇಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯) ಚ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ವತ್ಥುತ್ತಯಸ್ಸ ವನ್ದನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಗುಣಾತಿಸಯಯೋಗಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಗಾಥತ್ತಯಮಾಹ। ಗುಣಾತಿಸಯಯೋಗೇನ ಹಿ ವನ್ದನಾರಹಭಾವೋ, ವನ್ದನಾರಹೇ ಚ ಕತಾ ವನ್ದನಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪಯೋಜನಂ ಸಾಧೇತೀತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ಸಾ ನ ವಿನಯದೇಸನಾ ವಿಯ ಕರುಣಾಪ್ಪಧಾನಾ, ನಾಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮದೇಸನಾ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಪ್ಪಧಾನಾ, ಅಥ ಖೋ ಕರುಣಾಪಞ್ಞಾಪ್ಪಧಾನಾತಿ ತದುಭಯಪ್ಪಧಾನಮೇವ ತಾವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಥೋಮನಂ ಕಾತುಂ ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾ ಸೇಸರತನಾನಂ **"ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕಿರತೀತಿ **ಕರುಣಾ,** ಪರದುಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ ಅಪನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಕಿಣಾತೀತಿ

ಕರುಣಾ, ಪರದುಕ್ಖೇ ಸತಿ ಕಾರುಣಿಕಂ ಹಿಂಸತಿ ವಿಬಾಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರದುಕ್ಖೇ ಸತಿ ಸಾಧೂನಂ ಕಮ್ಪನಂ ಹದಯಖೇದಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಕರುಣಾ**। ಅಥ ವಾ ಕಮಿತಿ ಸುಖಂ, ತಂ ರುನ್ಧತೀತಿ **ಕರುಣಾ**। ಏಸಾ ಹಿ ಪರದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಾಲಕ್ಖಣಾ ಅತ್ತಸುಖನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ಕಾರುಣಿಕಾನಂ ಸುಖಂ ರುನ್ಧತಿ ವಿಬನ್ಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕರುಣಾಯ ಸೀತಲಂ **ಕರುಣಾಸೀತಲಂ,** ಕರುಣಾಸೀತಲಂ ಹದಯಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯೋ,** ತಂ ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯಂ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪರೇಸಂ ಹಿತೋಪಸಂಹಾರಸುಖಾದಿಅಪರಿಹಾನಿಚ್ಛನಸಭಾವತಾಯ, ಬ್ಯಾಪಾದಾರತೀನಂ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕತಾಯ ಚ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಸನ್ತಾಪವಿಚ್ಛೇದನಾಕಾರಪವತ್ತಿಯಾ ಮೇತ್ತಾಮುದಿತಾನಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಸೀತಲಭಾವಕಾರಣತಾ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾಪಿ ಪರದುಕ್ಖಾಪನಯನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಪರೂಪತಾಪಾಸಹನರಸಾ ಅವಿಹಿಂಸಾಭೂತಾ ಕರುಣಾವ ವಿಸೇಸೇನ ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ ವಿಯ ಸೀತಿಭಾವನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "**ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ**"ನ್ತಿ। ಕರುಣಾಮುಖೇನ ವಾ ಮೇತ್ತಾಮುದಿತಾನಮ್ಪಿ ಹದಯಸೀತಲಭಾವಕಾರಣತಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ।

ಅಥ ವಾ ಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣವಿಸೇಸನಿಬನ್ಧನಭೂತಾ ಸಾತಿಸಯಂ ನಿರವಸೇಸಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ವಿಯ ಸವಿಸಯಬ್ಯಾಪಿತಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಭಾವಮುಪಗತಾ ಕರುಣಾವ ಭಗವತೋ ಅಭಿಸಯೇನ ಹದಯಸೀತಲಭಾವಹೇತೂತಿ ಆಹ "**ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ**"ನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸತಿಪಿ ಮೇತ್ತಾಮುದಿತಾನಂ ಸಾತಿಸಯೇ ಹದಯಸೀತಿಭಾವನಿಬನ್ಧನತ್ತೇ ಸಕಲಬುದ್ಧಗುಣವಿಸೇಸಕಾರಣತಾಯ ತಾಸಮ್ಪಿ ಕಾರಣನ್ತಿ ಕರುಣಾವ ಭಗವತೋ "ಹದಯಸೀತಲಭಾವಕಾರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಕರುಣಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ, ಕರುಣಾನುಭಾವನಿಬ್ಬಾಪಿಯಮಾನಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪರದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಾಯ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಾನಂ ಅಕಿಲನ್ತರೂಪಸ್ಸೇವ ನಿರವಸೇಸಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಸಮ್ಭರಣನಿಯತಸ್ಸ ಸಮಧಿಗತಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಸ್ಸ ಚ ಸನ್ನಿಹಿತೇಸುಪಿ ಸತ್ತಸಙ್ಘಾಟಸಮುಪನೀತಹದಯೂಪತಾಪನಿಮಿತ್ತೇಸು ನ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಸೀತಿಭಾವಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಮಹೋಸೀತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ತೀಸುಪಿ ಅವತ್ಥಾಸು ಭಗವತೋ ಕರುಣಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಪಜಾನಾತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ,** ಯಥಾಸಭಾವಂ ಪಕಾರೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾವ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಪ್ಪಹಾನತೋ ಪಕಾರೇಹಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವಜೋತನಟ್ಠೇನ ಪಜ್ಜೋತೋತಿ **ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ**। ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನತೋ ವಿಸೇಸೇನ ಹತಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಂ **ವಿಹತಂ**। ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೇನ ವಿಹತಂ **ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಂ**। ಮುಯ್ಹನ್ತಿ ತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ, ಮೋಹನಮತ್ತಮೇವ ವಾ ತನ್ತಿ **ಮೋಹೋ,** ಅವಿಜ್ಜಾ। ಸ್ವೇವ ವಿಸಯಸಭಾವಪಟಿಚ್ಛಾದನಕರಣತೋ ಅನ್ಧಕಾರಸರಿಕ್ಖತಾಯ ತಮೋ ವಿಯಾತಿ **ತಮೋ**। ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತೋ ಮೋಹತಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮೋ,** ತಂ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮಂ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಸತಿಪಿ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೇನ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿಹತಭಾವೇ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೇಹಿ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಸಾವಕೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಚ ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸಾತಿಸಯೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಪ್ಪಹಾನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ**"ನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ಅನ್ತರೇನ ಪರೋಪದೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರವಿಗಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತತ್ತಾ, ತಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಸಮಧಿಗತತ್ತಾ, ಪರಸನ್ತತಿಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿಸಯಾನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ ಭಗವಾವ ವಿಸೇಸತೋ ಮೋಹತಮವಿಗಮೇನ ಥೋಮೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "**ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ**"ನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ "ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ"ತಿ ಪದೇನ ಭಗವತೋ ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾ ವಿಯ ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಪಿ ಸಾಮಞ್ಞನಿದ್ದೇಸೇನ, ಏಕಸೇಸನಯೇನ ವಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕತ್ತಾ ಸಕಲಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಭಾವಾವಬೋಧನಸಮತ್ಥೇನ ಅನಾವರಣಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೇನ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಭಾವಚ್ಛಾದಕಸ್ಸ ಮೋಹನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿಧಮಿತತ್ತಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೋ ಭಗವತೋ ಮೋಹತಮವಿನಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ**"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮೋಹತಮವಿಧಮನನ್ತೇ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಸಸನ್ತಾನೇ ಮೋಹತಮವಿಧಮನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನಮೇವ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಪಹಾನನ್ತಿ, ಪರಸನ್ತಾನೇ ಪನ ಮೋಹತಮವಿಧಮನಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವತೋ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ "ಮೋಹತಮವಿಧಮನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಕಾರಣಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುಗ್ಘಾತೋಯೇವೇಕೋ ಪಹಾನಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಭಗವತೋ ಥೋಮನಾನಿಮಿತ್ತಂ ಗಯ್ಹತಿ, ನ ಪನ ಸಾತಿಸಯಂ ನಿರವಸೇಸಕಿಲೇಸಪಹಾನನ್ತಿ? ತಪ್ಪಹಾನವಚನೇನೇವ ತದೇಕಟ್ಠತಾಯ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸಗಣಸಮುಗ್ಘಾತಸ್ಸ ಜೋತಿತಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಸೋ ತಾದಿಸೋ ಕಿಲೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ನಿರವಸೇಸಅವಿಜ್ಜಾಪ್ಪಹಾನೇನ ನ ಪಹೀಯತೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಯ ಸಕಲಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿರವಸೇಸಾಕುಸಲಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಧಾನಕಾರಣನ್ತಿ ತಬ್ಬಿಘಾತವಚನೇನ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸಗಣಸಮುಗ್ಘಾತೋ ವುತ್ತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ**"ನ್ತಿ।

ನರಾ ಚ ಅಮರಾ ಚ **ನರಾಮರಾ,** ಸಹ ನರಾಮರೇಹೀತಿ **ಸನರಾಮರೋ,** ಸನರಾಮರೋ ಚ ಸೋ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಸನರಾಮರಲೋಕೋ,** ತಸ್ಸ ಗರೂತಿ **ಸನರಾಮರಲೋಕಗರು,** ತಂ ಸನರಾಮರಲೋಕಗರುಂ। ಏತೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಯ ತದವಸಿಟ್ಠಸತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಗುಣವಿಸೇಸಾವಹತಾಯ ಭಗವತೋ ಉಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಚೇತ್ಥ ಪಧಾನಾಪ್ಪಧಾನಭಾವೋ ಚೋದೇತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞೋ ಹಿ ಸದ್ದಕ್ಕಮೋ, ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ಥಕ್ಕಮೋ। ಏದಿಸೇಸು ಹಿ ಸಮಾಸಪದೇಸು ಪಧಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಧಾನಂ ವಿಯ ನಿದ್ದಿಸೀಯತಿ ಯಥಾ "ಸರಾಜಿಕಾಯ ಪರಿಸಾಯಾ"ತಿ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೮೨)। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೋಕಾಸವಸೇನ ತಿವಿಧೋ ಲೋಕೋ, ಗರುಭಾವಸ್ಸ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಗರುಕರಣಸಮತ್ಥಸ್ಸೇವ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಲೋಕೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಪಾಪಾನಿ ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ "ಲೋಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಮರಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಅಥ ವಾ ಸಮೂಹತ್ಥೋ **ಲೋಕ**-ಸದ್ದೋ ಸಮುದಾಯವಸೇನ ಲೋಕೀಯತಿ ಪಞ್ಞಾಪೀಯತೀತಿ। ಸಹ ನರೇಹೀತಿ **ಸನರಾ,** ಸನರಾ ಚ ತೇ ಅಮರಾ ಚಾತಿ **ಸನರಾಮರಾ,** ತೇಸಂ ಲೋಕೋತಿ **ಸನರಾಮರಲೋಕೋ**ತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಮರ-ಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಮರಣಾಭಾವತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಮರಾ, ನರಾಮರಾನಂಯೇವ ಗಹಣಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಯಥಾ "ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೭)। ತಥಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಾನತ್ಥಪರಿಹರಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ನಿರವಸೇಸಹಿತಸುಖವಿಧಾನತಪ್ಪರಾಯ ನಿರತಿಸಯಾಯ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಮುಪಕಾರಿತಾಯ ಅಪರಿಮಿತನಿರುಪಮಪ್ಪಭಾವಗುಣವಿಸೇಸಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಚ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಭಗವಾ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಮಂ ಗಾರವಟ್ಠಾನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಸನರಾಮರಲೋಕಗರು**"ನ್ತಿ।

ಸೋಭನಂ ಗತಂ ಗಮನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸುಗತೋ।** ಭಗವತೋ ಹಿ ವೇನೇಯ್ಯಜನುಪಸಙ್ಕಮನಂ ಏಕನ್ತೇನ ತೇಸಂ ಹಿತಸುಖನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಸೋಭನಂ, ತಥಾ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಮಣ್ಡಿತರೂಪಕಾಯತಾಯ ದುತವಿಲಮ್ಬಿತಖಲಿತಾನುಕಡ್ಢನನಿಪ್ಪೀಳನುಕ್ಕುಟಿಕಕುಟಿಲಾಕುಲತಾದಿ-ದೋಸರಹಿತಮವಹಸಿತರಾಜಹಂಸವಸಭವಾರಣಮಿಗರಾಜಗಮನಂ ಕಾಯಗಮನಂ ಞಾಣಗಮನಞ್ಚ

ವಿಪುಲನಿಮ್ಮಲಕರುಣಾಸತಿವೀರಿಯಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಸಹಿತಮಭಿನೀಹಾರತೋ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿ ನಿರವಜ್ಜತಾಯ ಸೋಭನಮೇವಾತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಸಕಲಮಪಿ ಲೋಕಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ **ಸುಗತೋ,** ತಥಾ ಲೋಕಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪಜಹನ್ತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದೇನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅತೀತೋತಿ **ಸುಗತೋ,** ಲೋಕನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ **ಸುಗತೋ,** ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ **ಸುಗತೋ।** "ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ (ಮಹಾನಿ॰ ೩೮) ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ **ಸುಗತೋ।** ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಕಾಲಯುತ್ತಮೇವ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾ ಗದತಿ ವದತೀತಿ **ಸುಗತೋ** ದ-ಕಾರಸ್ಸ ತ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ಇತಿ ಸೋಭನಗಮನತಾದೀಹಿ **ಸುಗತೋ,** ತಂ ಸುಗತಂ।

ಪುಞ್ಞಾಪಾಪಕೇಹಿ ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬತೋ **ಗತಿಯೋ,** ಉಪಪತ್ತಿಭವವಿಸೇಸಾ। ತಾ ಪನ ನಿರಯಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾ। ತಾ ಹಿ ಸಕಲಸ್ಸಪಿ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅವಿಪಾಕಾರಹಭಾವಕರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತತ್ತಾ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಗತೀಹಿ ಸುಟ್ಠು ಮುತ್ತೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಗತಿವಿಮುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಏತೇನ ಭಗವತೋ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಯತೋ ಭಗವಾ "ದೇವಾತಿದೇವೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ –

> "ಯೇನ ದೇವೂಪಪತ್ಯಸ್ಸ, ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ವಿಹಙ್ಗಮೋ।
> ಯಕ್ಖತ್ತಂ ಯೇನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಮನುಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ ಅಬ್ಬಜೇ।
> ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ವಿದ್ಧಸ್ತಾ ವಿನಳೀಕತಾ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬)।

ತಂತಂಗತಿಸಂವತ್ತನಕಾನಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ಭಗವತೋ ಗತಿಪರಿಯಾಪನ್ನತಾತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಭವಯೋನಿಗತಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸಸತ್ತನಿಕಾಯೇಹಿ ಸುಪರಿಮುತ್ತೋ। ತಂ ಗತಿವಿಮುತ್ತಂ। **ವನ್ದೇ**ತಿ ನಮಾಮಿ, ಥೋಮೇಮೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ **ಗತಿವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಭಗವನ್ತಂ ಥೋಮೇತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಭಗವತೋ ಥೋಮನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಚ। ತೇಸು **ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿ** ಅನಾವರಣಞಾಣಾಧಿಗಮತೋ, ಸವಾಸನಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಪಹಾನತೋ, ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ** ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾದಿನಿರಪೇಕ್ಖಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮದೇಸನತೋ, ವಿರುದ್ಧೇಸುಪಿ ನಿಚ್ಚಂ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಕಾಲಾಗಮನತೋ ಚ। ಸಾ ಪನೇತ್ಥ ಆಸಯತೋ ಪಯೋಗತೋ ಚ ದುವಿಧಾ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ, ತಿವಿಧಾ ಚ ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಕಥಂ? "ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಆಸಯತೋ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ, ಸಮ್ಮಾಗದನತ್ಥೇನ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ಪಯೋಗತೋ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ, "ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮಂ ಗತಿವಿಮುತ್ತ"ನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧತ್ಥೇನ ಚ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ತಿವಿಧಾಪಿ ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅವಸಿಟ್ಠತ್ಥೇನ ತೇನ "ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಚ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ತೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಭಗವತೋ ಥೋಮನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಹೇತುತೋ ಫಲತೋ ಉಪಕಾರತೋ ಚ। ತತ್ಥ **ಹೇತು** ಮಹಾಕರುಣಾ, ಸಾ ಪಠಮಪದೇನ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಫಲಂ** ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಞಾಣಸಮ್ಪದಾ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪದಾ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪದಾ ಚಾತಿ। ತಾಸು ಞಾಣಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ ದುತಿಯಪದೇನ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧತ್ಥೇನ ಚ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಆನುಭಾವಸಮ್ಪದಾ ಪನ ತತಿಯಪದೇನ, ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪದಾ ಯಥಾವುತ್ತಕಾಯಗಮನಸೋಭನತ್ಥೇನ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ವಿನಾ ತದಭಾವತೋ । **ಉಪಕಾರೋ** ಅನನ್ತರಂ ಅಬಾಹಿರಂ ಕರಿತ್ವಾ ತಿವಿಧಯಾನಮುಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಧಮ್ಮದೇಸನಾ। ಸೋ ಸಮ್ಮಾಗದನತ್ಥೇನ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ "ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಞ್ಚೋದಿತಮಾನಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಂಸಾರಪಙ್ಕತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಮುದ್ಧರಣತ್ಥಂ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋತಿ ಕರುಣಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲಂ। "ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅನಾವರಣಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಸಮ್ಮಾಗಮನತ್ಥೇನ ಸುಗತ-ಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗ-ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಾಭಿನಿವೇಸಾದಿ-ಅನ್ತದ್ವಯರಹಿತಾಯ ಕರುಣಾಪಞ್ಞಾಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಕಾಸನತೋ ಸುಗತ-ಸದ್ದಸ್ಸ। ಇತರೇಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಪಧಾನಾಪ್ಪಧಾನಭೇದಂ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಂಸಾರಮಹೋಘತೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾರಣಞ್ಹೇತ್ಥ ಪಧಾನಂ ಪಯೋಜನಂ, ತದಞ್ಞಮಪ್ಪಧಾನಂ। ತೇಸು ಪಧಾನೇನ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇತರೇನ ಅತ್ತಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ತದುಭಯೇನ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾದೀಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಭಗವತೋ ಚತುತ್ಥಪುಗ್ಗಲಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ಚ ಅನುತ್ತರದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಂ, ಉತ್ತಮವನ್ದನೀಯಭಾವಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ವನ್ದನಕಿರಿಯಾಯ ಖೇತ್ತಙ್ಗತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಲೋಕಿಯೇಸು ಮಹಗ್ಗತಭಾವಪ್ಪತ್ತಾಸಾಧಾರಣಗುಣದೀಪನತೋ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಮಗ್ಗಞಾಣದೀಪನತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ। ತದುಭಯಗ್ಗಹಣಸಿದ್ಧೋ ಹಿ ಅತ್ಥೋ "ಸನರಾಮರಲೋಕಗರು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಪಞ್ಚೀಯತೀತಿ। ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಚ ಉಪಗಮನಂ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಅಪಗಮನಂ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾನುರೂಪಂ ಭಗವತೋ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಲೋಕವೋಹಾರವಿಸಯತ್ತಾ ಕರುಣಾಯ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಸಮಞ್ಞಾಯ ಅನತಿಧಾವನಂ। ಸಭಾವಾನವಬೋಧೇನ ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಞ್ಞಂ ಅತಿಧಾವಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾದಿಪರಾಮಸನಂ ಹೋತೀತಿ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಂ ಚತುಸಚ್ಚಞಾಣಂ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ, ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಸೇಸಾಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಾನಿ ದಸ ಬಲಾನಿ ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ ಸೋಳಸ ಞಾಣಚರಿಯಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣವತ್ಥೂನೀತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಪಭೇದಾನಂ ವಸೇನ ಞಾಣಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಚರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಅತ್ತಾಧಿಪತಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿತಾ। ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಲೋಕನಾಥಭಾವೋ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಅತ್ತನಾಥಭಾವೋ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಪುಬ್ಬಕಾರಿಭಾವೋ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಕತಞ್ಞುತಾ। ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಅಪರನ್ತಪತಾ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಅನತ್ತನ್ತಪತಾ। ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ವಾ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಬುದ್ಧಭಾವಸಿದ್ಧಿ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಪರೇಸಂ ತಾರಣಂ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಸಯಂ ತಾರಣಂ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಅನುಗ್ಗಹಚಿತ್ತತಾ, ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ವಿರತ್ತಚಿತ್ತತಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಕರುಣಾ ಆದಿ ತನ್ನಿದಾನಭಾವತೋ, ಪಞ್ಞಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಾಭಾವತೋ। ಇತಿ ಆದಿಪರಿಯೋಸಾನದಸ್ಸನೇನ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಕರುಣಾಗಹಣೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಕರುಣಾನಿದಾನಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ ತತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಿರತಿಪ್ಪವತ್ತಿತೋ, ಸಾ ಚ ಝಾನತ್ತಯಸಮ್ಪಯೋಗಿನೀತಿ। ಪಞ್ಞಾವಚನೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ। ಸೀಲಞ್ಚ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಆದಿ, ಸಮಾಧಿ ಮಜ್ಝೇ, ಪಞ್ಞಾ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣದಸ್ಸನೇನ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ನಯತೋ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ಏಸೋ ಏವ ಹಿ ನಿರವಸೇಸತೋ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ದಸ್ಸನುಪಾಯೋ, ಯದಿದಂ ನಯಗ್ಗಹಣಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಕೋ ನಾಮ ಸಮತ್ಥೋ ಭಗವತೋ ಗುಣೇ ಅನುಪದಂ ನಿರವಸೇಸತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ। ತೇನೇವಾಹ -

> “ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
> ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
> ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
> ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦೪; ೩.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪೨೫; ಉದಾ॰ ೫೩; ಬು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪.೫; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ, ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ; ಅಪ॰ ೨.೭.೨೦) -

ತೇನೇವ ಚ ಆಯಸ್ಮತಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಪರಿಚ್ಛೇದನಂ ಪತಿ ಅನುಯುತ್ತೇನ “ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ “ಅಪಿ ಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ ವಿದಿತೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೬) ವುತ್ತಂ।

೨. ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಸಕಲಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತುಂ **“ಬುದ್ಧೋಪೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ। **ಬುದ್ಧಭಾವ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಭಾವೇತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾನಿದ್ದೇಸೋ। **ಯ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮತೋ ಕಮ್ಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಉಪಗತೋ**ತಿ ಅಪರಕಾಲಕಿರಿಯಾನಿದ್ದೇಸೋ। **ವನ್ದೇ**ತಿ ಕಿರಿಯಾನಿದ್ದೇಸೋ। **ತ**ನ್ತಿ ನಿಯಮನಂ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವನ್ದನಕಿರಿಯಾಯ ಕಮ್ಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಗತಮಲಂ ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ಚ ತಬ್ಬಿಸೇಸನಂ।

ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಸದ್ದಸ್ಸ ತಾವ - “ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾತಿ ಬುದ್ಧೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಿದ್ದೇಸನಯೇನ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭) ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಸವಾಸನಾಯ ಅಞ್ಞಾಣನಿದ್ದಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತವಿಗಮತೋ, ಬುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ವಿಕಸಿತಭಾವತೋ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಬುದ್ಧೋ** ಜಾಗರಣವಿಕಸನತ್ಥವಸೇನ। ಅಥ ವಾ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನವಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಞೇಯ್ಯವಿಸೇಸಸ್ಸ ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ಅಗ್ಗಹಣತೋ ಕಮ್ಮವಚನಿಚ್ಛಾಯ ಅಭಾವೇನ ಅವಗಮನತ್ಥವಸೇನೇವ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಬುದ್ಧೋ** ಯಥಾ “ದಿಕ್ಖಿತೋ ನ ದದಾತೀ”ತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪಾರಮಿತಾಪರಿಭಾವಿತೋ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಹ ವಾಸನಾಯ ವಿಹತವಿದ್ಧಸ್ತನಿರವಸೇಸಕಿಲೇಸೋ ಮಹಾಕರುಣಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅಪರಿಮೇಯ್ಯಗುಣಗಣಾಧಾರೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾಹ - “ಬುದ್ಧೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ। ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವ”ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨)। **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಭಾವನೇ। ತೇನ “ಏವಂ ಗುಣವಿಸೇಸಯುತ್ತೋ ಸೋಪಿ ನಾಮ ಭಗವಾ”ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಗುಣೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಭಾವನಂ ದೀಪೇತಿ। **ಬುದ್ಧಭಾವ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ। **ಭಾವೇತ್ವಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಚ। **ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। **ಉಪಗತೋ**ತಿ ಪತ್ತೋ, ಅಧಿಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತಸ್ಸ “ಬುದ್ಧಭಾವ”ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಗತಮಲ**ನ್ತಿ ವಿಗತಮಲಂ, ನಿದ್ದೋಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವನ್ದೇ**ತಿ ಪಣಮಾಮಿ, ಥೋಮೇಮಿ ವಾ। **ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರರಹಿತಂ, ಲೋಕುತ್ತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಅಪಾಯತೋ ಸಂಸಾರತೋ ಚ ಅಪತಮಾನೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ**।

ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಏವಂ ವಿವಿಧಗುಣಗಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬುದ್ಧೋಪಿ ಭಗವಾ ಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಫಲನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋ, ತಮೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಭಾವಹೇತುಭೂತಂ ಸಬ್ಬದೋಸಮಲರಹಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿತರಾಭಾವೇನ ಅನುತ್ತರಂ ಪಟಿವೇಧಸದ್ಧಮ್ಮಂ ನಮಾಮೀತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ತಪ್ಪಕಾಸನತ್ತಾ ಇಧ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ "ಅಭಿಧಮ್ಮನಯಸಮುದ್ದಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ, ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಸಮ್ಮಸೀ"ತಿ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಸಮ್ಮಸನಪರಿಯಾಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಸೋಪಿ ಇಧ ವುತ್ತೋ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತಥಾ "ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಭೂತಾಹಿ ಪಾರಮಿತಾಹಿ ಸಹ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದಯೋಪಿ ಇಧ ಧಮ್ಮ-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಾಪಿ ಹಿ ಮಲಪಟಿಪಕ್ಖತಾಯ ಗತಮಲಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತಾಯ ಅನುತ್ತರಾ ಚಾತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಾಯ ಕತಮಹಾಭಿನೀಹಾರೋ ಮಹಾಕರುಣಾಧಿವಾಸಪೇಸಲಜ್ಝಾಸಯೋ ಪಞ್ಞಾವಿಸೇಸಪರಿಧೋತನಿಮ್ಮಲಾನಂ ದಾನದಮಸಞ್ಞಮಾದೀನಂ ಉತ್ತಮಧಮ್ಮಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಕಪ್ಪಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಿರನ್ತರಂ ನಿರವಸೇಸಾನಂ ಭಾವನಾಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇಹಿ ಕಮ್ಮಾದೀಸು ಅಧಿಗತವಸೀಭಾವೋ ಅಚ್ಛರಿಯಾಚಿನ್ತೇಯ್ಯಮಹಾನುಭಾವೋ ಅಧಿಸೀಲಾಧಿಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮುಖೇನ ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಪದಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತಿ, "ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ। ತಥಾ ಪಠಮೇನ ಝಾನಸಮ್ಪದಾಯ, ದುತಿಯೇನ ವಿಮೋಕ್ಖಸಮ್ಪದಾಯ। ಪಠಮೇನ ವಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ, ದುತಿಯೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ। ಅಥ ವಾ ಪಠಮೇನ ಖಯೇಞಾಣಭಾವೇನ, ದುತಿಯೇನ ಅನುಪ್ಪಾದೇಞಾಣಭಾವೇನ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ವಿಜ್ಜೂಪಮತಾಯ, ದುತಿಯೇನ ವಜಿರುಪಮತಾಯ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ವಿರಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ದುತಿಯೇನ ನಿರೋಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। ತಥಾ ಪಠಮೇನ ನಿಯ್ಯಾನಭಾವೇನ, ದುತಿಯೇನ ನಿಸ್ಸರಣಭಾವೇನ। ಪಠಮೇನ ವಾ ಹೇತುಭಾವೇನ, ದುತಿಯೇನ ಅಸಙ್ಖತಭಾವೇನ। ಪಠಮೇನ ವಾ ದಸ್ಸನಭಾವೇನ, ದುತಿಯೇನ ವಿವೇಕಭಾವೇನ। ಪಠಮೇನ ವಾ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ, ದುತಿಯೇನ ಅಮತಭಾವೇನ ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತಿ। ಅಥ ವಾ "ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಉಪಗತೋ"ತಿ ಏತೇನ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತಿ, "ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕತಾಯ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇನ ಅಕಾಲಿಕತಾಯ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕತಾಯ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕತಾಯ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಥೋಮೇತಿ। "ಗತಮಲ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಾಭಾವದೀಪನೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಅನುತ್ತರ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಾವದೀಪನೇನ ವಿಪುಲಪರಿಪುಣ್ಣತಂ। ಪಠಮೇನ ವಾ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ, ದುತಿಯೇನ ಸಭಾವಸಮ್ಪದಂ। ಭಾವೇತಬ್ಬತಾಯ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗತಮಲಭಾವೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಭಾವನಾಬಲೇನ ಹಿ ಸೋ ದೋಸಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಕೋ ಹೋತೀತಿ। ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಅನುತ್ತರಭಾವೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಹಿ ತತುತ್ತರಿಕರಣೀಯಾಭಾವತೋ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತಾಯ ಅನುತ್ತರೋತಿ। ತಥಾ "ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಸಹ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸೀಲಾದೀಹಿ ಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। "ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಸಹ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ।

೩. ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಗುಣೇಹಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅರಿಯಸಙ್ಘಂ ಥೋಮೇತುಂ **"ಸುಗತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧನಿದ್ದೇಸೋ । ತಸ್ಸ "ಪುತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ । **ಓರಸಾನ**ನ್ತಿ ಪುತ್ತವಿಸೇಸನಂ। **ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ**ನ್ತಿ ಓರಸಪುತ್ತಭಾವೇ ಕಾರಣನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನ ಕಿಲೇಸಪಹಾನಮೇವ ಭಗವತೋ ಓರಸಪುತ್ತಭಾವೇ ಕಾರಣಂ ಅನುಜಾನಾತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಟ್ಠನ್ನ**ನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನ ಚ ಸತಿಪಿ ತೇಸಂ

ಸತ್ತವಿಸೇಸಭಾವೇನ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾಭಾವೇ ಇಮಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠಫಲಟ್ಠಭಾವಾನತಿವತ್ತನತೋ। **ಸಮೂಹ**ನ್ತಿ ಸಮುದಾಯನಿದ್ದೇಸೋ। **ಅರಿಯಸಙ್ಘ**ನ್ತಿ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾತಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನ ಅಸತಿಪಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ ಅರಿಯಸಙ್ಘಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತಭಾವತೋ।

ತತ್ಥ ಉರಸಿ ಭವಾ ಜಾತಾ ಸಂಬದ್ಧಾ ಚ ಓರಸಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಓರಸಪುತ್ತಾ ಅತ್ತಜಾತತಾಯ ಪಿತು ಸನ್ತಕಸ್ಸ ದಾಯಜ್ಜಸ್ಸ ವಿಸೇಸೇನ ಭಾಗಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇತೇಪಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನನ್ತೇ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತತಾಯ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಸ್ಸ ಅರಿಯಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಚ ಏಕನ್ತಭಾಗಿನೋತಿ ಓರಸಾ ವಿಯ **ಓರಸಾ**। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾನುಭಾವೇನೇವ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಮಾನಾ ಓಕ್ಕನ್ತಾ ಚ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಭಗವತೋ ಉರೇನ ವಾಯಾಮಜನಿತಾಭಿಜಾತಿತಾಯ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಓರಸಾ ಪುತ್ತಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ। ಸಾವಕೇಹಿ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ "ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ ತಮ್ಮೂಲಿಕತ್ತಾ ಲಕ್ಖಣಾದಿವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ ಚ।

ಯದಿಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಸಮಯೇ ಭಗವತೋ ವಿಯ ತದನ್ತರಾಯಕರಣತ್ಥಂ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋ, ಮಾರವಾಹಿನೀ ವಾ ನ ಏಕನ್ತೇನ ಅಪಸಾದೇತಿ, ತೇಹಿ ಪನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬತಾಯ ಕಾರಣೇ ವಿಮಥಿತೇ ತೇಪಿ ವಿಮಥಿತಾ ಏವ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ**"ನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ "ಮಾರಮಾರಸೇನಮಥನಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ**ನ್ತಿ ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸೋ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಖನ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರಾನಂ ವಿಯ ದೇವಪುತ್ತಮಾರಸ್ಸಪಿ ಗುಣಮಾರಣೇ ಸಹಾಯಭಾವೂಪಗಮನತೋ ಕಿಲೇಸಬಲಕಾಯೋ "ಸೇನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ"ತಿಆದಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೩೮)। ಸಾ ಚ ತೇಹಿ ದಿಯಡ್ಢಸಹಸ್ಸಭೇದಾ, ಅನನ್ತಭೇದಾ ವಾ ಕಿಲೇಸವಾಹಿನೀ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಸಮಥಾದಿಗುಣಪಹರಣೇಹಿ ಓಧಿಸೋ ವಿಮಥಿತಾ ವಿಹತಾ ವಿದ್ಧಸ್ತಾ ಚಾತಿ **ಮಾರಸೇನಮಥನಾ,** ಅರಿಯಸಾವಕಾ। ಏತೇನ ತೇಸಂ ಭಗವತೋ ಅನುಜಾತಪುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಆರಕತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಅನಯೇ ನ ಇರಿಯನತೋ, ಅಯೇ ಚ ಇರಿಯನತೋ **ಅರಿಯಾ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ। ಅಥ ವಾ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ಸರಣನ್ತಿ ಅರಣೀಯತೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ, ಉಪಗತಾನಞ್ಚ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ **ಅರಿಯಾ**। ಅರಿಯಾನಂ ಸಙ್ಘೋತಿ **ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ**। ಅರಿಯೋ ಚ ಸೋ ಸಙ್ಘೋ ಚಾತಿ ವಾ **ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ**। ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮರತನಾನಮ್ಪಿ ಸಮಧಿಗಮೋ ಸಙ್ಘರತನಾಧೀನೋತಿ ಅಸ್ಸ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಧೇವ "**ಸಿರಸಾ ವನ್ದೇ**"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಸುಗತಸ್ಸ ಓರಸಾನಂ ಪುತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಭವಸಮ್ಪದಂ ದಸ್ಸೇತಿ, "ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಂ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸಪಹಾನದೀಪನತೋ, "ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮೂಹ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಞಾಣಸಮ್ಪದಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಫಲಟ್ಠಭಾವದೀಪನತೋ। "ಅರಿಯಸಙ್ಘ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಪಭವಸಮ್ಪದಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಘಾನಂ ಅಗ್ಗಭಾವದೀಪನತೋ। ಅಥ ವಾ **ಸುಗತಸ್ಸ ಓರಸಾನಂ ಪುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧನಿಸ್ಸಯಭಾವದೀಪನಂ। **ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಉಜುಞಾಯಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಭಾವದೀಪನಂ। **ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮೂಹ**ನ್ತಿ ಆಹುನೇಯ್ಯಾದಿಭಾವದೀಪನಂ। **ಅರಿಯಸಙ್ಘ**ನ್ತಿ ಅನುತ್ತರಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಭಾವದೀಪನಂ। ತಥಾ "ಸುಗತಸ್ಸ ಓರಸಾನಂ ಪುತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಸರಣಗಮನಸಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ಲೋಕುತ್ತರಸರಣಗಮನೇನ ಹಿ ತೇ ಭಗವತೋ ಓರಸಪುತ್ತಾ ಜಾತಾ। "ಮಾರಸೇನಮಥನಾನ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪದಾಯ ಸಿದ್ಧಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕತಾಭಿನೀಹಾರಾ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಮಾರಂ ಮಾರಪರಿಸಂ ವಾ ಅಭಿವಿಜಿನನ್ತಿ। "ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮೂಹ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಸ್ತವಿಪಕ್ಖೇ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ। "ಅರಿಯಸಙ್ಘ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಂ

ದಸ್ಸೇತಿ। ಸರಣಗಮನಞ್ಚ ಸಾವಕಾನಂ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಂ ಆದಿ, ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ಮಜ್ಝೇ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಬ್ಬೇ ಅರಿಯಸಙ್ಘಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

೪. ಏವಂ ಗಾಥಾತ್ತಯೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಕಲಗುಣಸಂಕಿತ್ತನಮುಖೇನ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಪಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತೇ ಪಯೋಜನೇ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೋ **"ಇತಿ ಮೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ **ರತನಂ,** ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾಭೂತಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಅಮತಾಧಿಗಮಹೇತುಭೂತಂ ಅನಪ್ಪಕಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಯಸ್ಮಿಂ, ಮಹಾನಾಮ, ಸಮಯೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ನೇವಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನ ದೋಸಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನ ಮೋಹಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಉಜುಗತಮೇವಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ ತಥಾಗತಂ ಆರಬ್ಭ। ಉಜುಗತಚಿತ್ತೋ ಖೋ ಪನ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದಂ, ಲಭತಿ ಧಮ್ಮವೇದಂ, ಲಭತಿ ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೦; ೧೧.೧೧)।

ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಭಾವೋ ವಾ ರತನಟ್ಠೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
> ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನಂ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೩; ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೬; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೦) -

ಚಿತ್ತೀಕತಭಾವಾದಯೋ ಚ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಏವ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ।

ವನ್ದನಾವ **ವನ್ದನಾಮಯಂ** ಯಥಾ "ದಾನಮಯಂ ಸೀಲಮಯ"ನ್ತಿ। ವನ್ದನಾ ಚೇತ್ಥ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಗುಣನಿನ್ನತಾ, ಥೋಮನಾ ವಾ। ಪುಜ್ಜಭವಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ **ಪುಞ್ಞಂ,** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಂ ಪುನಾತೀತಿ ವಾ। **ಸುವಿಹತನ್ತರಾಯೋ**ತಿ। ಸುಟ್ಠು ವಿಹತನ್ತರಾಯೋ। ಏತೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಚ ಖೇತ್ತಭಾವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಸ್ಸ ಉಪಘಾತಕಉಪದ್ದವಾನಂ ವಿಹನನೇ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ತಸ್ಸ "ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಂ ರತನತ್ತಯವನ್ದನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ, ತಸ್ಸ। **ಆನುಭಾವೇನಾ**ತಿ ಬಲೇನ।

೫. ಏವಂ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಕಾರೇ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸಾ ತಾವ ಗುಣಾಭಿತ್ಥವನವಸೇನ ಉಪಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ **"ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತಾದಿಸಂಯುತ್ತೇಹಿ ಚೇವ ನಳವಗ್ಗಾದಿವಗ್ಗೇಹಿ ಚ ವಿಭೂಸಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ "ಸಂಯುತ್ತ"ನ್ತಿ "ಸಂಯೋಗೋ"ತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಕೇಸಂ ಸಂಯುತ್ತಂ? ಸುತ್ತವಗ್ಗಾನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮುದಾಯೋ ಪದಂ, ಏವಂ ಅತ್ಥೇಸು ಚ ಕತಾವಧಿಕೋ ಪದಸಮುದಾಯೋ ವಾಕ್ಯಂ, ವಾಕ್ಯಸಮುದಾಯೋ ಸುತ್ತಂ, ಸುತ್ತಸಮುದಾಯೇ ವಗ್ಗೋತಿ ಸಮಞ್ಞಾ, ತಥಾ ಸುತ್ತವಗ್ಗಸಮುದಾಯೇ ಸಂಯುತ್ತಸಮಞ್ಞಾ। ಸಂಯುಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಸುತ್ತವಗ್ಗಾತಿ **ಸಂಯುತ್ತಂ**। ಯದಿಪಿ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತೋ ಸಮುದಾಯೋ ನಾಮ ಪರಮತ್ಥತೋ ನತ್ಥಿ, ಅವಯವೇ ಏವ ತಂತಂಸನ್ನಿವೇಸವಿಸಿಟ್ಠೇ ಉಪಾದಾಯ ಪದಾದಿಸಮಞ್ಞಾ ವಿಯ ಸುತ್ತವಗ್ಗಸಮಞ್ಞಾ ಸಂಯುತ್ತಸಮಞ್ಞಾ ಆಗಮಸಮಞ್ಞಾ ಚ, ತಥಾಪಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಸಮುದಾಯೋ

ಬುದ್ಧಿಪರಿಕಪ್ಪಿತರೂಪೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಯ ಗಯ್ಹಮಾನೋ ಅವಯವಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ವೋಹರೀಯತಿ ಯಥಾ "ರುಕ್ಖೇ ಸಾಖಾ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸಾ**"ತಿ।

ನನು ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗೋ ಏವ ಆಗಮೋ, ತಸ್ಸ ಪನ ಕೇಹಿ ಮಣ್ಡನನ್ತಿ? ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತಂ। ಭವತಿ ಹಿ ಅಭಿನ್ನೇಪಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತವಿಸೇಸಾವಬೋಧನತೋ ಭೇದಕಸಮುದಾಚಾರೋ ಯಥಾ "ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರ"ನ್ತಿ। ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ, ಏತಸ್ಮಾ ವಾ ಅತ್ತತ್ಥಪರತ್ಥಾದಯೋತಿ **ಆಗಮೋ,** ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ತಂತಂಅಭಿಪತ್ಥಿತಸಮಿದ್ಧಿಹೇತುತಾಯ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವರಿತಬ್ಬತೋ **ವರೋ,** ಆಗಮೋ ಚ ಸೋ ವರೋ ಚಾತಿ **ಆಗಮವರೋ।** ಆಗಮಸಮ್ಮತೇಹಿ ವಾ ವರೋತಿ **ಆಗಮವರೋ,** ಸಂಯುತ್ತೋ ಚ ಸೋ ಆಗಮವರೋ ಚಾತಿ **ಸಂಯುತ್ತಾಗಮವರೋ,** ತಸ್ಸ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಬುದ್ಧಾ **ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಾ,** ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಂ ಅನುಗಮ್ಮ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾದಯೋ ಅರಿಯಾ। ತೇಹಿ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಗುಣಸಂವಣ್ಣನಾನಂ ವಸೇನ **ಸಂವಣ್ಣಿತಸ್ಸ।**

ಅಥ ವಾ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಅನುಬುದ್ಧಾ ಚ **ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನೇವ ಹಿ ವಿನಯಸುತ್ತಅಭಿಧಮ್ಮಾನಂ ಪಕಿಣ್ಣಕದೇಸನಾದಿವಸೇನ ಯೋ ಪಠಮಂ ಅತ್ಥೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಸೋ ಏವ ಪಚ್ಛಾ ತೇಸಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪಿತೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಂಯುತ್ತಾನಂ ವಗ್ಗಾ ಸಮೂಹಾತಿ **ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಾ,** ಸಗಾಥಾವಗ್ಗಾದಯೋ। ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಯ ಸಂಯುತ್ತೇಸು ವಗ್ಗಾ **ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಾ,** ನಳವಗ್ಗಾದಯೋ। ಸಂಯುತ್ತಾವ ವಗ್ಗಾ **ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಾ।** ತಿವಿಧೇಪಿ ತೇ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸಾ**"ತಿ।

ತತ್ಥ ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೇ ತಾವ ಏಕಾದಸ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ವಗ್ಗಾ। ನಿದಾನವಗ್ಗೇ ನವ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಏಕೂನಚತ್ತಾಲೀಸ ವಗ್ಗಾ। ಖನ್ಧವಗ್ಗೇ ಏಕಾದಸ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಏಕೂನಸಟ್ಠಿ ವಗ್ಗಾ। ಸಳಾಯತನವಗ್ಗೇ ನವ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ವಗ್ಗಾ। ಮಹಾವಗ್ಗೇ ದ್ವಾದಸ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ವಗ್ಗಾ। ಇದಮೇತ್ಥ ಸಂಯುತ್ತನ್ತರವಗ್ಗಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ।

ಞಾಣಪ್ಪಭೇದಜನನಸ್ಸಾತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಖನ್ಧಾಯತನಾದಿಕಥಾಬಹುಲತಾಯ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಾವಿಭಾವನತೋ ಪಞ್ಞಾವಿಭಾಗಸಮುಪ್ಪಾದಕಸ್ಸ। ಇಧ ಪನ "ಪಞ್ಞಾಪ್ಪಭೇದಜನನಸ್ಸಾ"ತಿ ಸ್ವಾಯಮಾಗಮೋ ಥೋಮಿತೋ, ಸಂವಣ್ಣನಾಸು ಚಾಯಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪಕತಿ, ಯದಿದಂ ತಂತಂಸಂವಣ್ಣನಾನಂ ಆದಿತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸಗುಣಕಿತ್ತನೇನ ಥೋಮನಾ। ತಥಾ ಹಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನೀಪಪಞ್ಚಸೂದನೀಮನೋರಥಪೂರಣೀಅಟ್ಠಸಾಲಿನೀಆದೀಸು ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ "ಸದ್ಧಾವಹಗುಣಸ್ಸ, ಪರವಾದಮಥನಸ್ಸ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಪುಙ್ಗವಾನಂ ವಿಚಿತ್ತಪಟಿಭಾನಜನನಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣೇಹಿ ಓಗಾಳ್ಹಸ್ಸ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಥೋಮನಾ ಕತಾ।

೭. ಅತ್ಥೋ ಕಥೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಅತ್ಥಕಥಾ,** ಅತ್ಥಕಥಾವ **ಅಟ್ಠಕಥಾ** ತ್ಥ-ಕಾರಸ್ಸ ಟ್ಠ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾ "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ"ತಿ। **ಆದಿತೋ**ತಿ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಠಮಸಙ್ಗೀತಿಯಂ। ಛಳಭಿಞ್ಞತಾಯ ಪರಮೇನ ಚಿತ್ತವಸಿಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಝಾನಾದೀಸು ಪಞ್ಚವಿಧವಸಿತಾಸಮ್ಭಾವತೋ ಚ **ವಸಿನೋ,** ಥೇರಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಯೋ । ತೇಸಂ ಸತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ। **ಯಾ**ತಿ ಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾ। **ಸಙ್ಗೀತಾ**ತಿ ಅತ್ಥಂ ಕಥೇತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ "ಅಯಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾ। **ಅನುಸಙ್ಗೀತಾ ಚ** ಯಸತ್ಥೇರಾದೀಹಿ **ಪಚ್ಛಾಪಿ** ದುತಿಯತತಿಯಸಙ್ಗೀತೀಸು। ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಆಗಮನವಿಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೮. ಸೀಹಸ್ಸ ಲಾನತೋ ಗಹಣತೋ **ಸೀಹಳೋ,** ಸೀಹಕುಮಾರೋ, ತಬ್ಬಂಸಜಾತತಾಯ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಖತ್ತಿಯಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸತಾಯ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಸ್ಸ ಚ ಸೀಹಳಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಭತಾ**ತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪತೋ ಆನೀತಾ। **ಅಥಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಾ। ಅಪರಭಾಗೇ ಹಿ ನಿಕಾಯನ್ತರಲದ್ಧೀಹಿ ಅಸಙ್ಕರತ್ಥಂ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಠಪಿತಾತಿ। ತೇನ ಮೂಲಟ್ಠಕಥಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಾ

ನ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಂ ಏಕನ್ತೇನ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ "**ದೀಪವಾಸೀನಮತ್ಥಾಯಾ**"ತಿ। ಏತ್ಥ **ದೀಪವಾಸೀನನ್ತಿ** ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀನಂ, ಸೀಹಳದೀಪವಾಸೀನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಠಪಿತಾತಿ ಯೋಜನಾ।

೮. **ಅಪನೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಞ್ಚುಕಸದಿಸಂ ಸೀಹಳಭಾಸಂ ಅಪನೇತ್ವಾ। **ತತೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ। **ಅಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಮನೋರಮಂ ಭಾಸ**ನ್ತಿ ಮಾಗಧಭಾಸಂ। ಸಾ ಹಿ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಭೂತಾ ಪಣ್ಡಿತಮನಂ ರಮಯತಿ। ತೇನೇವಾಹ "**ತನ್ತಿನಯಾನುಚ್ಛವಿಕ**"ನ್ತಿ, ಪಾಳಿಗತಿಯಾ ಅನುಲೋಮಿಕಂ ಪಾಳಿಛಾಯಾನುವಿಧಾಯಿನಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಗತದೋಸ**ನ್ತಿ ಅಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಭಾಸನ್ತರರಹಿತಂ।

೯. **ಸಮಯಂ ಅವಿಲೋಮೇನ್ತೋ**ತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಂ ಅವಿರೋಧೇನ್ತೋ। ಏತೇನ ಅತ್ಥದೋಸಾಭಾವಮಾಹ। ಅವಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ಥೇರವಾದಾಪಿ ಇಧ ಪಕಾಸೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಥೇರವಂಸದೀಪಾನ**ನ್ತಿ ಥಿರೇಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಥೇರಾ,** ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಯೋ। ತೇಹಿ ಆಗತಾ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾ **ಥೇರವಂಸೋ,** ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೇನ ತಸ್ಸ ಸಮುಜ್ಜಲನತೋ **ಥೇರವಂಸದೀಪಾ,** ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸಿನೋ, ತೇಸಂ। ವಿವಿಧೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ನಿಚ್ಛೀಯತೀತಿ **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ,** ಗಣ್ಠಿಟ್ಠಾನೇಸು ಖಿಲಮದ್ದನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನೀ ಕಥಾ। ಸುಟ್ಠುನಿಪುಣೋ ಸಣ್ಹೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸುನಿಪುಣವಿನಿಚ್ಛಯಾ**। ಅಥ ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿನೋತೀತಿ **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರವಿಸಯಂ ಞಾಣಂ। ಸುಟ್ಠು ನಿಪುಣೋ ಛೇಕೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏತೇನ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಿಥೇರಪರಮ್ಪರಾಗತೋ, ತತೋ ಏವ ಚ ಅವಿಪರೀತೋ ಸಣ್ಹೋ ಸುಖುಮೋ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ತಸ್ಸ ಪಮಾಣಭೂತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೦. **ಸುಜನಸ್ಸ ಚಾತಿ ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ "ನ ಕೇವಲಂ ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀನಮೇವ ಅತ್ಥಾಯ , ಅಥ ಖೋ ಸಾಧುಜನತೋಸನತ್ಥಞ್ಚಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ಚ "ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪವಾಸೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಉಗ್ಗಹಣಾದಿಸುಕರತಾಯ ತೇಸಮ್ಪಿ ಬಹುಕಾರತ್ತಾ। **ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥ**ನ್ತಿ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಅತ್ಥಂ, ಚಿರಕಾಲಪ್ಪವತ್ತನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಂ ಅವಿಪರೀತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸುನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಸುನಯಸ್ಸ ಚ ಉಪಾಯಭಾವತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪವತ್ತತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯ ಅನನ್ತರಧಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ದ್ವೇ? ಸುನಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅತ್ಥೋ ಚ ಸುನೀತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦)।

೧೧-೧೨. ಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸಾ ಮಹತ್ತಂ ಪರಿಹರಿತುಂ "**ಸಾವತ್ಥಿಪಭೂತೀನ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವಾಹ - "**ನ ಇಧ ಭಿಯ್ಯೋ ವಿತ್ಥಾರಕಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ತಂ ಇಧ ವಿಚಾರಯಿಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿ ಚ। **ಸಙ್ಗೀತೀನಂ ದ್ವಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಾನಂ।

೧೩. "ನ ಇಧ ಭಿಯ್ಯೋ ವಿತ್ಥಾರಕಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸುತ್ತಾನಂ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೪. ಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ತದೇಕದೇಸಭಾವೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಕಥಿಕಾನಂ ಉಪದೇಸಂ ಕರೋನ್ತೋ ತತ್ಥ ವಿಚಾರಿತಧಮ್ಮೇ ಉದ್ದೇಸವಸೇನ ದಸ್ಸೇತಿ "**ಸೀಲಕಥಾ**"ತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ **ಸೀಲಕಥಾ**ತಿ ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತಾದಿವಸೇನ ಸೀಲಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ। **ಧುತಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಾದಯೋ ತೇರಸ ಕಿಲೇಸಧುನನಕಧಮ್ಮಾ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದ್ವೇತಿ ನಿರವಸೇಸಾನಿ ಯೋಗಕಮ್ಮಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಚರಿಯಾವಿಧಾನಸಹಿತೋ**ತಿ ರಾಗಚರಿಯಾದೀನಂ ಸಭಾಗಾದಿವಿಧಾನೇನ ಸಹಿತೋ। **ಝಾನಾನಿ** ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ, **ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ** ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ಅಟ್ಠಪಿ ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಮತ್ತಾನಿ **ಝಾನಾನಿ,** ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ಝಾನಾನಿ** ವಾ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ, **ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ।

೧೫. ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಭೇದಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ **ಸಬ್ಬಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ**। ಞಾಣವಿಭಙ್ಗಾದೀಸು ಆಗತನಯೇನ ಏಕವಿಧಾದಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಕಲೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ನಿಚ್ಛಯೋ **ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಕಲನನಿಚ್ಛಯೋ**।

೧೬. ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಆದೀನಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿಭಾವೋ **ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ,** ತಸ್ಸ ದೇಸನಾ **ಪಚ್ಚಯಾಕಾರದೇಸನಾ,** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ ಪನ ನಿಕಾಯನ್ತರಲದ್ಧಿಸಙ್ಕರರಹಿತತಾಯ ಸುಟ್ಠುಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಸ್ಸ ಚ ಸುದುಕ್ಕರತಾಯ ನಿಪುಣಾ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಾ, ಏಕತ್ತನಯಾದಿಸಹಿತಾ ಚ ತತ್ಥ ವಿಚಾರಿತಾತಿ ಆಹ **"ಸುಪರಿಸುದ್ಧನಿಪುಣನಯಾ"**ತಿ। ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸು ಆಗತನಯಂ ಅವಿಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾ **ಅವಿಮುತ್ತತನ್ತಿಮಗ್ಗಾ**।

೧೭. **ಇತಿ ಪನ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಪರಿಸಮಾಪನೇ, **ಪನ**-ಸದ್ದೋ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರೇ, ಏತಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ। **ನ ತಂ ವಿಚಾರಯಿಸ್ಸಾಮಿ** ಪುನರುತ್ತಿಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೮. ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ಅವಿಚಾರಣಸ್ಸ ಏಕನ್ತಕಾರಣಂ ನಿದ್ಧಾರೇನ್ತೋ **"ಮಜ್ಝೇ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಮಜ್ಝಟ್ಠಭಾವದೀಪನೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಚತುನ್ನಂ ಆಗಮಾನಂ ಸಾಧಾರಣಟ್ಠಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ನ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಆದಯೋ ವಿಯ ಅಸಾಧಾರಣಟ್ಠಕಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ವಿಸೇಸತೋ"ತಿ ಚ ಇದಂ ವಿನಯಾಭಿಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ ಯಥಾರಹಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಹೋತಿ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

೧೯. **ಇಚ್ಚೇವಾತಿ** ಇತಿ ಏವ। **ತಮ್ಪೀತಿ** ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಮ್ಪಿ। **ಏತಾಯಾತಿ** ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಸೀಹಳದೀಪಂ ಆಭತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಕರಣಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, "ದೀಪವಾಸೀನಮತ್ಥಾಯ ಸುಜನಸ್ಸ ಚ ತುಟ್ಠತ್ಥಂ ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಪಯೋಜನಂ, "ಸಂಯುತ್ತಾಗಮವರಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏತೇನ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಂ, "ಅಪನೇತ್ವಾನ ತತೋಹಂ ಸೀಹಳಭಾಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ "ಸಾವತ್ಥಿಪಭೂತೀನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ "ಸೀಲಕಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಕರಣಪ್ಪಕಾರಂ। ಹೇಟ್ಠಿಮನಿಕಾಯೇಸು ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಚ ವಿಚಾರಿತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಅವಿಚಾರಣಮ್ಪಿ ಹಿ ಇಧ ಕರಣಪ್ಪಕಾರೋ ಏವಾತಿ।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಳವಗ್ಗೋ

೧. ಓಘತರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ವಿಭಾಗವನ್ತಾನಂ ಸಭಾವವಿಭಾವನಂ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನವಸೇನೇವ ಹೋತೀತಿ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸಂಯುತ್ತವಗ್ಗಸುತ್ತಾದಿವಸೇನ ಸಂಯುತ್ತಾಗಮಸ್ಸ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಸಂಯುತ್ತಾಗಮೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ - "ಸಂಯುತ್ತಾಗಮವರಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ವಾ "ಏತಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿಜಾನಾಥ ಸಂಯುತ್ತನಿಸ್ಸಿತಂ ಅತ್ಥ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ಸಂಯುತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ, ತತ್ಥ। ಪಞ್ಚ ವಗ್ಗಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚವಗ್ಗೋ**। ಅವಯವೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಸಮುದಾಯೋ ಸಮಾಸತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತುಕಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ತಸ್ಸ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಪವತ್ತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ತಸ್ಸ ವಗ್ಗೇಸು ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋ ಆದೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಾನಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಯನಂ ಕಥನಂ **ಸಙ್ಗೀತಿ,** ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ ಪೂಜನಿಯತ್ತಾ ಚ ಮಹತೀ ಸಙ್ಗೀತಿ **ಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ**। ಪಠಮಾ ಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ **ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ,** ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿತಕಾಲೋ **ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ।

ನಿದದಾತಿ ದೇಸನಂ ದೇಸಕಾಲಾದಿವಸೇನ ಅವಿದಿತಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ನಿದಸ್ಸೇತೀತಿ **ನಿದಾನಂ**। ಯೋ ಲೋಕೇ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಉಪೋಗ್ಘಾತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸ್ವಾಯಮೇತ್ಥ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ-ಆದಿಕೋ ಗನ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಪನ "ಸನಿದಾನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬) ವಿಯ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿದೇಸನುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು। ತೇನೇವಾಹ - "ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ-ಆದಿಕಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ **ವುತ್ತಂ ನಿದಾನಮಾದೀ**"ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಸ್ಸಂ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನುಕ್ಕಮೇನ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ಸಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಂ ಪನ ಅತ್ತನಾ ವಿತ್ಥಾರಿತತ್ತಾ ತತ್ಥೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಮಹತ್ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ **"ಸಾ ಪನೇಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧. ಏವಂ ಬಾಹಿರನಿದಾನೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತಿದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **"ಯಂ ಪನೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಪದವಿಭಾಗಂ ಪದತ್ಥಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾದಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಪದಾನಿ ತಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವನ್ತಿ ನಿಪಾತಪದ"**ನ್ತಿ-ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪದವಿಭಾಗೋ**ತಿ ಪದಾನಂ ವಿಸೇಸೋ, ನ ಪದವಿಗ್ಗಹೋ। ಅಥ ವಾ ಪದಾನಿ ಚ ಪದವಿಭಾಗೋ ಚ **ಪದವಿಭಾಗೋ**। ಪದವಿಗ್ಗಹೋ ಚ ಪದವಿಭಾಗೋ ಚ **ಪದವಿಭಾಗೋ**ತಿ ವಾ ಏಕಸೇಸವಸೇನ ಪದಪದವಿಗ್ಗಹಾ ಪದವಿಭಾಗಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಪದವಿಗ್ಗಹೋ "ಜೇತಸ್ಸ ವನಂ ಜೇತವನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮಾಸಪದೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅತ್ಥತೋತಿ ಪದತ್ಥತೋ। ತಂ ಪನ ಪದತ್ಥಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರಕ್ಕಮೇನ ಪಠಮಂ ಏವಂಸದ್ದಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವಂಸದ್ದೋ ತಾವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅವಧಾರಣಾದೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಇದಮತ್ಥಪುಚ್ಛಾಪರಿಮಾಣಾದಿಅತ್ಥಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ "ಏವಂಗತಾನಿ ಪುಥುಸಿಪ್ಪಾಯತನಾನಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೩, ೧೬೪), ಏವಂವಿಧೋ ಏವಮಾಕಾರೋ"ತಿ ಚ ಆದೀಸು ಇದಂ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ। ಗತ-ಸದ್ದೋ ಹಿ ಪಕಾರಪರಿಯಾಯೋ, ತಥಾ ವಿಧಾಕಾರ-ಸದ್ದೋ ಚ। ತಥಾ ಹಿ ಗತವಿಧಆಕಾರಸದ್ದೇ ಲೋಕಿಯಾ ಪಕಾರತ್ಥೇ ವದನ್ತಿ। "ಏವಂ ಸು ತೇ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುವಿಲಿತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ ಆಮುತ್ತಮಾಲಾಭರಣಾ

ಓದಾತವತ್ಥವಸನಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಾ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಾ ಪರಿಚಾರೇನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತ್ವಂ ಏತರಹಿ ಸಾಚರಿಯಕೋತಿ। ನೋ ಹಿದಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೬) ಪುಚ್ಛಾಯಂ, "ಏವಂ ಲಹುಪರಿವತ್ತಂ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೪೮), ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೨) ಚ ಆದೀಸು ಪರಿಮಾಣೇ।

ನನು ಚ "ಏವಂ ಸು ತೇ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುವಿಲಿತ್ತಾ, ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ಪುಚ್ಛನಾಕಾರಪರಿಮಾಣಾಕಾರಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಕಾರತ್ಥೋ ಏವ ಏವಂ-ಸದ್ದೋತಿ? ನ, ವಿಸೇಸಸಬ್ಭಾವತೋ। ಆಕಾರಮತ್ತವಾಚಕೋ ಹಿ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ, ಆಕಾರತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಯಥಾ "ಏವಂ ಬ್ಯಾಖೋ"ತಿಆದೀಸು, ನ ಪನ ಆಕಾರವಿಸೇಸವಾಚಕೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ, "ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಚೇನಾ"ತಿಆದೀನಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩) ಉಪಮಾದೀಸು ಉದಾಹರಣಾನಿ ಉಪಪನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಯಥಾಪಿ...ಪೇ॰... ಬಹು"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩)? ಏತ್ಥ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಟ್ಠಾನಿಯತೋ ಮನುಸ್ಸೂಪಪತ್ತಿಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯ-ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ- ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರ-ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಹೇತುಸಮುದಾಯತೋ ಸೋಭಾಸುಗನ್ಧತಾದಿಗುಣಯೋಗತೋ ಮಾಲಾಗುಳಸದಿಸಿಯೋ ಪಹೂತಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ ಮರಿತಬ್ಬಸಭಾವತಾಯ ಮಚ್ಚೇನ ಸತ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಜೋತಿತತ್ತಾ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಮಾಲಾಗುಳಾವ ಉಪಮಾ, ತೇಸಂ ಉಪಮಾಕಾರೋ ಯಥಾ-ಸದ್ದೇನ ಅನಿಯಮತೋ ವುತ್ತೋತಿ "ಏವಂ-ಸದ್ದೋ ಉಪಮಾಕಾರನಿಗಮನತ್ಥೋ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ, ಸೋ ಪನ ಉಪಮಾಕಾರೋ ನಿಯಮಿಯಮಾನೋ ಅತ್ಥತೋ ಉಪಮಾವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಉಪಮಾಯಂ ಆಗತೋ"**ತಿ। ತಥಾ "ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಉಪದಿಸಿಯಮಾನಾಯ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯೋ ತತ್ಥ ಉಪದಿಸನಾಕಾರೋ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಉಪದೇಸೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ, **"ಏವಂ ತೇ...ಪೇ॰... ಉಪದೇಸೇ"**ತಿ। ತಥಾ "ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಭಗವತಾ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಜಾನನ್ತೇಹಿ ಕತಂ ತತ್ಥ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಾನಂ ಪಕಾರೇಹಿ ಹಂಸನಂ ಉದಗ್ಗತಾಕರಣಂ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ। ಯೋ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಹಂಸನಾಕಾರೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಏವಮೇವಂ ಪನಾಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗರಹಣಾಕಾರೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಸೋ ಚ ಗರಹಣಾಕಾರೋ ವಸಲೀತಿ-ಆದಿಖುಂಸನಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ಇಧ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಉಪಮಾಕಾರಾದಯೋಪಿ ಉಪಮಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಆದಿಸದ್ದಾನಂ ಸನ್ನಿಧಾನತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಧುಕಂ ಸವನಮನಸಿಕಾರೇ ಸನ್ನಿಯೋಜಿತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅತ್ತನೋ ತತ್ಥ ಠಿತಭಾವಸ್ಸ ಪಟಿಜಾನನವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏತ್ಥ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ **"ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತ್ಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನ **ಏವಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಸುಟ್ಠು, ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಏವಞ್ಚ ವದೇಹೀ**ತಿ ಯಥಾಹಂ ವದಾಮಿ, ಏವಂ ಸಮಣಂ ಆನನ್ದಂ ವದೇಹೀತಿ ಯೋ ಏವಂ ವದನಾಕಾರೋ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ನಿದಸ್ಸೀಯತೀತಿ **"ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋತಿ। **ಏವಂ ನೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ನೇಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾವಹಭಾವೇ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಜನನತ್ಥಂ ಅನುಮತಿಗಹಣವಸೇನ "ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ವಾ ನೋ ವಾ, ಕಥಂ ವೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಕತಾಯ "ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದಾಕಾರಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ವಿಭಾವಿತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನಾಕಾರೋ ನಿಯಮಿಯಮಾನೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀತಿಆದೀಸು ಅವಧಾರಣೇ"**ತಿ।

ನಾನಾನಯನಿಪುಣನ್ತಿ ಏಕತ್ತನಾನತ್ತಅಬ್ಯಾಪಾರಏವಂಧಮ್ಮತಾಸಙ್ಖಾತಾ, ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟತಿಪುಕ್ಖಲಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಅಙ್ಕುಸದಿಸಾಲೋಚನಸಙ್ಖಾತಾ ವಾ ಆಧಾರಾದಿಭೇದವಸೇನ ನಾನಾವಿಧಾ ನಯಾ **ನಾನಾನಯಾ**। ನಯಾ ವಾ ಪಾಳಿಗತಿಯೋ ತಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಲೋಕಿಯಾದಿತದುಭಯವೋಮಿಸ್ಸಕಾದಿವಸೇನ ಕುಸಲಾದಿವಸೇನ ಖನ್ಧಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಸಮಯವಿಮುತ್ತಾದಿವಸೇನ ಠಪನಾದಿವಸೇನ ಕುಸಲಮೂಲಾದಿವಸೇನ ತಿಕಪ್ಪಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾತಿ

ನಾನಾನಯಾ, ತೇಹಿ ನಿಪುಣಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮನ್ತಿ **ನಾನಾನಯನಿಪುಣಂ।** ಆಸಯೋವ **ಅಜ್ಝಾಸಯೋ,** ತೇ ಚ ಸಸ್ಸತಾದಿಭೇದೇನ ತತ್ಥ ಚ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖತಾದಿಭೇದೇನ **ಅನೇಕೇ,** ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಯೋ ಏವ ವಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅನೇಕಜ್ಝಾಸಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ । ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉಪನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ, ಸಙ್ಕಾಸನಪಕಾಸನವಿವರಣವಿಭಜನಉತ್ತಾನೀಕರಣಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಛಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಛಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥಂ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧; ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ; ಧ॰ ಸ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ೨) "ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾಪನಯನತೋ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ರಾಗಾದಯೋ ನ ಸನ್ತಿ ಯೇ ಹರಿತಬ್ಬಾ, ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಅಟ್ಠಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇ ಚಿತ್ತೇ ಹತಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತವೋಹಾರೇನ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ "**ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**"ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ। ಸಚೇ ಪನ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಗತಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ "**ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಯುತ್ತಮೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಚ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।** ತೇ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಹರಣವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಕಾಸನೇ ಅಸಮತ್ಥಭಾವೇನ ಚ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಹಿ ಹರಿತಾ ಅಪನೀತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಪಟೀ**ತಿ ವಾ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ "ಪಚ್ಛಾ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಬೋಧೇತಿ "ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಅಞ್ಞೋ ಆಗಞ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೮೫; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೪) ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಪಚ್ಛಾಹರಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮಗ್ಗೇಹಿ ಹರಿತೇಸು ಪಚ್ಛಾ ಹರಣಂ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ, ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನಿಯೋ ಚ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಚ ಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಪುನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಹರಿತೇಸು ಚ ಅತ್ತನೋ ಉಪತ್ತಿಲೇಸೇಸು ಪರಸತ್ತಾನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಹರಣಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ಪಟಿಹಾರಿಯಮೇವ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।** ಪಟಿಹಾರಿಯೇ ವಾ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನಿಸಮುದಾಯೇ ಭವಂ ಏಕೇಕಂ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಹಾರಿಯಂ ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ, ತತ್ಥ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ, ತತೋ ವಾ ಆಗತನ್ತಿ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।** ತಸ್ಸ ಪನ ಇದ್ಧಿಆದಿಭೇದೇನ ವಿಸಯಭೇದೇನ ಚ ಬಹುವಿಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯಂ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ಆಹ "ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯ"ನ್ತಿ।

ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಾಕಾರತೋ ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಪನ ಭಗವತೋ ದೇಸಿತಾಕಾರತೋ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾನುಭಾವಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಕೋ ಸಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾತು"ನ್ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಭವತಿ, ಧಾರಣಬಲದಸ್ಸನಞ್ಚ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ ಸುತಾಕಾರಅವಿರಜ್ಝನಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ನ ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥನ್ತರತಾಪರಿಹಾರೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾನಂ ಏಕವಿಸಯತ್ತಾ। ಇತರಥಾ ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ ಸಬ್ಬಥಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಸಮತ್ಥೋ ಅಸಮತ್ಥೋ ಚಾತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ।

"ಯೋ ಪರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸಸನ್ತತಿಯಾ ವತ್ತನತೋ ತಿವಿಧೋಪಿ ಮೇ-ಸದ್ದೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಏವ ಅತ್ಥೇ ದಿಸ್ಸತಿ, ಕರಣಸಮ್ಪದಾನಸಾಮಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಪನ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಭೇದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, "**ಮೇ-ಸದ್ದೋ ತೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತೀ**"ತಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಪಸಗ್ಗೋ ಕಿರಿಯಂ ವಿಸೇಸೇತಿ, ಜೋತಕಭಾವತೋ ಪನ ಸತಿಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ-ಸದ್ದೋ ಏವ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ವದತೀತಿ ಅನುಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಸುತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಸಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಗಹಣಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುತ-ಸದ್ದಸ್ಸ। ಕಮ್ಮಭಾವಸಾಧನಾನಿ ಇಧ ಸುತಸದ್ದೇ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಉಪಧಾರಿತನ್ತಿ ವಾ ಉಪಧಾರಣನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। **ಮಯಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತೀ**ತಿ ಯದಾ ಮೇ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಕತ್ತುವಸೇನ ಕರಣನಿದ್ದೇಸೋ, ತದಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತೀ**ತಿ ಯದಾ ಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ ಸಾಮಿನಿದ್ದೇಸೋ, ತದಾ।

ಸುತ-ಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನೇ ಪಯುತ್ತೇನ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ಸವನಕಿರಿಯಾಜೋತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **“ಏವನ್ತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದೀನಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ತದಭಿನೀಹಟಾನಞ್ಚ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾಕ್ಯಾನಂ ಏವಕಾರತ್ಥಸಹಿತತ್ತಾ “ಸುತ”ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಸುತಮೇವಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **“ಅಸ್ಸವನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ”**ತಿ। ಏತೇನ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿರಾಸಙ್ಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸುತಂ ಸುತಮೇವಾತಿ ನಿಯಮೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಸುತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಸದ್ದನ್ತರತ್ಥಾಪೋಹನವಸೇನ ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥಂ ವದತೀತಿ ಸುತನ್ತಿ ಅಸುತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಅಸ್ಸವನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ”**ತಿ। ಇಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಾದಿವಿನಿವತ್ತನಂ ಕರೋತಿ।

ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ನ ಇದಂ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠಂ, ನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ಅಥ ಖೋ ಸುತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಮ್ಮದೇವಾತಿ। ತೇನೇವಾಹ **“ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿ। ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ವಾ ಏವಂ-ಸದ್ದೇ ಅಯಮತ್ಥಯೋಜನಾ ಕರೀಯತೀತಿ ತದಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ **“ಅಸ್ಸವನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ”**ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **“ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿ। ಸವನಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಕಮ್ಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ “ಸುಯ್ಯತೀ”ತಿ।

ಏವಂ ಸವನಹೇತುಸವನವಿಸೇಸವಸೇನ ಪದತ್ತಯಸ್ಸ ಏಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಅತ್ಥಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಕಾರನ್ತರೇಹಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತಥಾ ಏವ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಸಾತಿ** ಯಾ ಸಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ಮನೋದ್ವಾರವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿ, ತಸ್ಸಾ। ಸಾ ಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ। ತಥಾ ಚ ವುತ್ತಂ **“ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನಾ”**ತಿ। **ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನಾತಿ** ವಕ್ಖಮಾನಾನಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥಗ್ಗಹಣಾನಂ ನಾನಾಕಾರೇನ। ಏತೇನ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಯೋಜನಾಯ ಆಕಾರತ್ಥೋ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ ಗಹಿತೋತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಪವತ್ತಿಭಾವಪ್ಪಕಾಸನನ್ತಿ** ಪವತ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥಿತಾಪಕಾಸನಂ। **ಸುತನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಸುತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಧಮ್ಮತ್ಥತ್ತಾ। ವುತ್ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಪಾಕಟೀಕರಣಂ **“ಅಯಂ ಹೇತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾತಿ** ಕರಣತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, **ಮಯಾತಿ** ಕತ್ತುಅತ್ಥೇ।

ಏವನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾಸನನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವಂ ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತ್ತಾಭಾವಾಭಾವತೋ। ತೇನ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸುತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಸದ್ದತ್ತಾ ಸವನಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಸಾಧಾರಣವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಬನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ತತ್ಥ ಚ ಪುಗ್ಗಲವೋಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಸುತನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನ”**ನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲವೋಹಾರರಹಿತೇ ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೇ ಸವನಕಿರಿಯಾ ಲಬ್ಭತೀತಿ।

ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸಾತಿಆದಿಪಿ ಆಕಾರತ್ಥಮೇವ ಏವಂ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಯೋಜನಾಯ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆಕಾರಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಉಪಾದಾಪಞ್ಞತ್ತಿ ಏವ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರುಪಾದಾನವಸೇನ ತಥಾ ವುತ್ತಾ। **ಸುತನ್ತಿ ವಿಸಯನಿದ್ದೇಸೋತಿ** ಸೋತಬ್ಬಭೂತೋ ಧಮ್ಮೋ ಸವನಕಿರಿಯಾಕತ್ತುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸವನಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಕತ್ತು ಅಭಾವೇಪಿ ಸದ್ದವೋಹಾರೇನ ಬುದ್ಧಿಪರಿಕಪ್ಪಿತಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನತೋ ಅಞ್ಞಂ ವಿಯ ತಂಸಮಙ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇನ ತಂಸಮಙ್ಗೀನೋ”**ತಿ। ಸವನಕಿರಿಯಾವಿಸಯೋಪಿ ಸೋತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ಸವನಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಇಧ ಪರಮತ್ಥತೋ ಕತ್ತುಭಾವತೋ, ಸವನವಸೇನ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಏವ ವಾ ಸವನಕಿರಿಯಾಭಾವತೋ ತಂಕಿರಿಯಾಕತ್ತು ಚ ವಿಸಯೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ತಂಸಮಙ್ಗೀನೋ ಕತ್ತುವಿಸಯೇ”**ತಿ। ಸುತಾಕಾರಸ್ಸ ಚ ಥೇರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾನಿಚ್ಛಿತಭಾವತೋ ಆಹ **“ಗಹಣಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ”**ನ್ತಿ। ಏತೇನ ವಾ ಅವಧಾರಣತ್ಥಂ ಏವಂ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಯಮತ್ಥಯೋಜನಾ ಕತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪುಬ್ಬೇ ಸುತಾನಂ ನಾನಾವಿಹಿತಾನಂ ಸುತ್ತಸಞ್ಞಾತಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಉಪಧಾರಿತರೂಪಸ್ಸ ಆಕಾರಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಸ್ಸ, ಅವಧಾರಣಸ್ಸ ವಾ ಪಕಾಸನಸಭಾವೋ ಏವಂ-ಸದ್ದೋತಿ ತದಾಕಾರಾದಿಉಪಧಾರಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಉಪಾದಾನಭೂತಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧಬ್ಯಾಪಾರತಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಏವನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ। ಸವನಕಿರಿಯಾ ಪನ ಪುಗ್ಗಲವಾದಿನೋಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರಪೇಕ್ಖಾ ನತ್ಥೀತಿ ವಿಸೇಸತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಬ್ಯಾಪಾರೋತಿ ಆಹ **"ಸುತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ। **ಮೇತಿ** ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸತ್ತವಿಸಯತ್ತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ತತ್ಥೇವ ಸಮೋದಹಿತಬ್ಬತೋ **"ಮೇತಿ ಉಭಯಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿಸಭಾವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಏವಂ-ಸದ್ದಸುತ-ಸದ್ದಾನಂ ಅತ್ಥಾತಿ ತೇ ತಥಾರೂಪ-ಪಞ್ಞತ್ತಿ-ಉಪಾದಾನಭೂತ-ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧಬ್ಯಾಪಾರಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಏವನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ, ಸುತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕರಣಕಿರಿಯಾಕತ್ತುಕಮ್ಮ-ವಿಸೇಸಪ್ಪಕಾಸನವಸೇನ ಪುಗ್ಗಲಬ್ಯಾಪಾರವಿಸಯ-ಪುಗ್ಗಲಬ್ಯಾಪಾರನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಗಹಣಾಕಾರಗಾಹಕತಬ್ಬಿಸಯವಿಸೇಸನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಕತ್ತುಕರಣಬ್ಯಾಪಾರ-ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಚ ದುತಿಯಾದಯೋ ಚತಸ್ಸೋ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಸದ್ದಾಧಿಗಮನೀಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮುಖೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬಪಞ್ಞತ್ತೀನಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಾದಿವಸೇನ ಛಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೇಸು ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ತೇಸು "ಏವ"ನ್ತಿಆದೀನಂ ಪಞ್ಞತ್ತೀನಂ ಸರೂಪಂ ನಿದ್ಧಾರೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಏವನ್ತಿ ಚ ಮೇತಿ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಏವನ್ತಿ ಚ ಮೇತಿ ಚ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆಕಾರಾದಿನೋ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಲಕ್ಖಣಭಾವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೋತಿ ಆಹ **"ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನಾತಿ** ಭೂತತ್ಥಉತ್ತಮತ್ಥವಸೇನ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ ಮಾಯಾಮರೀಚಿಆದಯೋ ವಿಯ ಅಭೂತತ್ಥೋ, ಅನುಸ್ಸವಾದೀಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ವಿಯ ಅನುತ್ತಮತ್ಥೋ ಚ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ರೂಪಸದ್ದಾದಿಸಭಾವೋ, ರುಪ್ಪನಾನುಭವನಾದಿಸಭಾವೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠೋ ಪರಮತ್ಥೋ ಚಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ತಥಾ ಏವಂ ಮೇತಿ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋತಿ। ಏತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟತರಂ ಕಾತುಂ **"ಕಿಞ್ಹೇತ್ಥತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸುತನ್ತಿ ಪನ ಸದ್ದಾಯತನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತೀ"**ತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ **"ಯಞ್ಹಿ ತಂ ಏತ್ಥ ಸೋತೇನ ಉಪಲದ್ಧ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಲದ್ಧನ್ತಿ ಪನ ವುತ್ತೇ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ। **ತಂ ತಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋತಿ** ಸೋತಪಥಮಾಗತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಾದಾಯ ತೇಸಂ ಉಪಧಾರಿತಾಕಾರಾದಿನೋ ಪಚ್ಚಾಮಸನವಸೇನ ಏವನ್ತಿ, ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಖನ್ಧೇ ಉಪಾದಾಯ ಮೇತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಾದಿಸಭಾವರಹಿತೇ ಸದ್ದಾಯತನೇ ಪವತ್ತಮಾನೋಪಿ ಸುತವೋಹಾರೋ "ದುತಿಯಂ ತತಿಯ"ನ್ತಿಆದಿಕೋ ವಿಯ ಪಠಮಾದೀನಿ ದಿಟ್ಠಮುತವಿಞ್ಞಾತೇ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಉಪನಿಧಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋ"**ತಿ। ಅಸುತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಹಿ ಸುತನ್ತಿ ಪಕಾಸಿತೋಯಮತ್ಥೋತಿ।

ಅತ್ತನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪಕಾರವಿಸೇಸಾ ಏವನ್ತಿ ಥೇರೇನ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠಾತಿ ಆಹ **"ಅಸಮ್ಮೋಹಂ ದೀಪೇತೀ"**ತಿ। **ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ** ಏತೇನ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಂ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸುತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಸಂ ದೀಪೇತೀತಿ** ಸುತಾಕಾರಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸಿಯಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಅಸಮ್ಮೋಹೇನಾತಿ** ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವೇನ, ಪಞ್ಞಾಯ ಏವ ವಾ ಸವನಕಾಲಸಮ್ಭೂತಾಯ ತದುತ್ತರಕಾಲಪಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿ । ಏವಂ **ಅಸಮ್ಮೋಸೇನಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಆಕಾರೋ ನಾತಿಗಮ್ಭೀರೋ ಯಥಾಸುತಧಾರಣಮೇವ ತತ್ಥ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ಪಞ್ಞಾ ತತ್ಥ ಗುಣೀಭೂತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ ಚೇತ್ಥ ಪಧಾನತಾ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾಯ ವಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸು ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಧಾನತ್ತೇ ಪಞ್ಞಾ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸತಿ **ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ , ಸಙ್ಕಾಸನ-ಪಕಾಸನ-ವಿವರಣ-ವಿಭಜನ-ಉತ್ತಾನೀಕರಣಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಛಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ, ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಛಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ದೀಪೇತಿ ಏವಂ-ಸದ್ದೇನ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣತ್ಥಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸದ್ಧಮ್ಮವಿಸಯತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ದೀಪೇತೀತಿ** "ಓಘತರಣಸುತ್ತಂ ಕತ್ಥ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪಕರಣಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸವನಂ ಸಮಾಧಾನಮನ್ತರೇನ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಸಮತ್ಥನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನದೇಸಕ-ಪಯೋಜನಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। ಅವಿಪರೀತಸದ್ಧಮ್ಮವಿಸಯೇಹಿ ವಿಯ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣತ್ಥೇಹಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ ವಿಯ ಚ ಅವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಯಥಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಫಲಭೂತೇನ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾನಂ ಸಿದ್ಧಿ ವುತ್ತಾ ತದವಿನಾಭಾವತೋ, ಏವಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಫಲಭೂತೇನ ಕಾರಣಭೂತಾನಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಿದ್ಧಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯರಹಿತಸ್ಸ ಚ ತದಭಾವತೋ। "ನ ಹಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಮತ್ಥನವಚನೇನ ಪನ ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಕಾರಣಭೂತೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಚ ಫಲಭೂತಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಯುತ್ತೋ ಸಿಯಾ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ನ ಏಕನ್ತೇನ ಅವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಬಾಹಿರಙ್ಗತ್ತಾ। ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಪನ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಏಕನ್ತಕಾರಣನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಸಿದ್ಧಿಜೋತನಾ ನ ಸಮತ್ಥಿತಾವ, ನೋ ನ ಸಮತ್ಥಿತಾ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಯಿರೂಪಾಸನಾಭಾವಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುರಿಮಂ ಫಲೇನ ಕಾರಣಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನಂ ನದೀಪೂರೇನ ವಿಯ ಉಪರಿ ವುಟ್ಠಿಸಬ್ಭಾವಸ್ಸ। ದುತಿಯಂ ಕಾರಣೇನ ಫಲಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಏಕನ್ತವಸ್ಸಿನಾ ವಿಯ ಮೇಘವುಟ್ಠಾನೇನ ವುಟ್ಠಿಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ।

ಭಗವತೋ ವಚನಸ್ಸ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪಭೇದ-ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಕಲಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ-ಓಗಾಹನಾಕಾರೋ ನಿರವಸೇಸಪರಹಿತ-ಪಾರಿಪೂರಿಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಏವಂ ಭದ್ದಕೋ ಆಕಾರೋ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ । **ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿನ್ತಿ** ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿ-ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾ-ಸಙ್ಖಾತಂ ಗುಣದ್ವಯಂ। ಅಪರಾಪರವುತ್ತಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಚಕ್ಕಭಾವೋ, ಚರನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಸತ್ತಾ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇಸೂತಿ ವಾ । ಯೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ವತ್ತತೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೧)। ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಭಾವೋ ಚೇತ್ಥ ದೇಸನಕ್ಕಮವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಿತಾಯ। ಸಮ್ಮಾಪಣಿಹಿತತ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞೋ ಸುದ್ಧಾಸಯೋ ಹೋತಿ ತದಸುದ್ಧಿಹೇತೂನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ದೂರೀಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಆಸಯಸುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ - "ಸಮ್ಮಾಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸೇಯ್ಯಸೋ ನಂ ತತೋ ಕರೇ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೩) "ಕತಪುಞ್ಞೋಸಿ, ತ್ವಂ ಆನನ್ದ, ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜ, ಖಿಪ್ಪಂ ಹೋಹಿಸಿ ಅನಾಸವೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೭) ಚ। ತೇನೇವಾಹ **"ಆಸಯಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧೀ"**ತಿ। **ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪಯೋಗಸ್ಸ ವಿಸದಭಾವೇನ। ತಥಾ ಚಾಹ **"ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧೀ"**ತಿ, ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸಭಾವೇನ। ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯವಚೀಪಯೋಗೋ ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾಭಾವತೋ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ವಿಸಾರದೋ ಹೋತೀತಿ।

ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನಾತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು ಥೇರಸ್ಸ ಏವಂ-ಸದ್ದಸುತ-ಸದ್ದಾನಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಾಸಮ್ಮೋಸದೀಪನತೋ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಸೇನ ಅತ್ಥಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಸೋತಬ್ಬಭೇದಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನಾ**ತಿ ಏತೇನ ಅಯಂ ಸುತ-ಸದ್ದೋ ಏವಂ-ಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ, ವಕ್ಖಮಾನಾಪೇಕ್ಖಾಯ ವಾ ಸಾಮಞ್ಞೇನೇವ ಸೋತಬ್ಬಧಮ್ಮವಿಸೇಸಂ ಆಮಸತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಮನೋದಿಟ್ಠೀಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪೇಕ್ಖನಸುಪ್ಪಟಿವೇಧಾ ವಿಸೇಸತೋ ಮನಸಿಕಾರಪಟಿಬದ್ಧಾತಿ ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರದೀಪಕೇನ ಏವಂ ಸದ್ದೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಸವನಧಾರಣವಚೀಪರಿಚಯಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಸೋತಾವಧಾನಪಟಿಬದ್ಧಾತಿ ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅವಿಕ್ಖೇಪದೀಪಕೇನ ಸುತ-ಸದ್ದೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾ। **ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತಾ**ತಿ "ಇಧ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಇಧ ಸಮಾಧಿ, ಇಧ ಪಞ್ಞಾ, ಏತ್ತಕಾ

ಏತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ**ತಿ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ ಭೂತಾಯ, ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇ "ಇತಿ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸುಟ್ಠು ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ।

ಸಕಲೇನ ವಚನೇನಾತಿ ಪುಬ್ಬೇ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತನೋ ಅದಹನ್ತೋ**ತಿ "ಮಮೇದ"ನ್ತಿ ಅತ್ತನಿ ಅಟ್ಠಪೇನ್ತೋ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿ**ನ್ತಿ ಅಕತಞ್ಞುತಂ। "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಹತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೫) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಅನರಿಯವೋಹಾರಾವತ್ಥಂ, ಸಾ ಏವ ಅನರಿಯವೋಹಾರಾವತ್ಥಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೋ । ನನು ಚ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ "ಮಮೇದಂ ವಚನ"ನ್ತಿ ಅಧಿಮಾನಸ್ಸ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಾದೀನಞ್ಚ ತದಾಸಙ್ಕಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿ-ಸಮತಿಕ್ಕಮಾದಿವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ? ನಯಿದಮೇವಂ। "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೇನ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವಿಭಾವಿತೋತಿ ದಸ್ಸನತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ದೇವತಾನಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಾಪೇಕ್ಖಂ ತಥಾವಚನನ್ತಿ ಏದಿಸೀ ಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಖಣೇ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ "ಭಗವಾ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಅಯಞ್ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಕುಸಲೋ ಇದಾನಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸಕ್ಯಕುಲಪ್ಪಸುತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಾತಾ ಚೂಳಪಿತುಪುತ್ತೋ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸಯಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ? ಉದಾಹು ಭಗವತೋ ಏವ ವಚನಂ ಯಥಾಸುತ"ನ್ತಿ, ಏವಂ ತದಾಸಙ್ಕಿತಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಸಮೋಕ್ಕಮಾದಿತೋ ಅತಿಕ್ಕಮಾದಿ ವಿಭಾವಿತನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕ-ಸಮ್ಪರಾಯಿಕ-ಪರಮತ್ಥೇಸು ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತೇ ನೇತೀತಿ ನೇತ್ತಿ, ಧಮ್ಮೋ ಏವ ನೇತ್ತಿ **ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿ**।

ದಳ್ಹತರನಿವಿಟ್ಠಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ **ಕಙ್ಖಾ**, ನಾತಿಸಂಸಪ್ಪನಾ ಮತಿಭೇದಮತ್ತಾ **ವಿಮತಿ**। **ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ವಿನಾಸೇತೀ**ತಿ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತತ್ತಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಖಲಿತದುರುತ್ತಾದಿಗಹಣದೋಸಾಭಾವತೋ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಾದಯೋ ತಿಸ್ಸೋ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಆಕಾರಾದಿಅತ್ಥೇಸು ಅಗ್ಗಹಿತವಿಸೇಸಮೇವ ಏವಂ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ತತೋ ಪರಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಕಾರತ್ಥಮೇವ ಏವಂ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಭಾವಿತಾ। ಪಚ್ಛಿಮಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆಕಾರತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅವಧಾರಣತ್ಥಞ್ಚ ಏವಂ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೋಜಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏಕ-ಸದ್ದೋ ಅಞ್ಞಸೇಟ್ಠಅಸಹಾಯಸಙ್ಖ್ಯಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಇತ್ಥೇಕೇ ಅಭಿವದನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭) ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮; ಪಾರಾ॰ ೧೧) ಸೇಟ್ಠೇ, "ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೫) ಅಸಹಾಯೇ, "ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೯) ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಂ। ಇಧಾಪಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಏಕನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ। **ಕಾಲಞ್ಚ ಸಮಯಞ್ಚಾ**ತಿ ಯುತ್ತಕಾಲಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಞ್ಚ। **ಖಣೋ**ತಿ ಓಕಾಸೋ। ತಥಾಗತುಪ್ಪಾದಾದಿಕೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಹೇತುತ್ತಾ। ಖಣೋ ಏವ ಚ ಸಮಯೋ, ಯೋ ಖಣೋತಿ ಚ ಸಮಯೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಏಕೋ ಏವಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾಸಮಯೋ**ತಿ ಮಹಾಸಮೂಹೋ। **ಸಮಯೋಪಿ ಖೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪೂರಣಸ್ಸ ಹೇತುಪಿ। **ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೇ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪವಾದಕೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯಂ ಪವದನ್ತಿ। **ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಹಿತಪಟಿಲಾಭಾ। ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಭಿಸಮಯೋ, ಅಭಿಸಮಯೋ ಅತ್ಥೋ **ಅಭಿಸಮಯತ್ಥೋ**ತಿ ಪೀಳನಾದೀನಿ ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ। ಅಭಿಸಮಯಸ್ಸ ವಾ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ **ಅಭಿಸಮಯತ್ಥೋ**ತಿ ತಾನೇವ ತಥಾ ಏಕತ್ತೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ **ಪೀಳನಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಹಿಂಸನಂ ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾಕರಣಂ, **ಸನ್ತಾಪೋ** ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾದಿವಸೇನ ಸನ್ತಾಪನಂ ಪರಿದಹನಂ।

ತತ್ಥ ಸಹಕಾರಿಕಾರಣಂ ಸನ್ನಿಜ್ಝಂ ಸಮೇತಿ ಸಮವೇತೀತಿ **ಸಮಯೋ,** ಸಮವಾಯೋ। ಸಮೇತಿ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ತದಾಧಾರಪುಗ್ಗಲೇಹೀತಿ **ಸಮಯೋ,** ಖಣೋ। ಸಮೇತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾ ಸಂಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೋ, ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ವಾ ಸಹಜಾತಾದೀಹಿ, ಉಪ್ಪಾದಾದೀಹಿ ವಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಕಾಲೋ। ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಅಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣಂ ಕರಣಂ ವಿಯ ಚ ಪರಿಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೇನ ರೂಪೇನ ವೋಹರೀಯತೀತಿ। ಸಮಂ, ಸಹ ವಾ ಅವಯವಾನಂ ಅಯನಂ ಪವತ್ತಿ ಅವಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಸಮಯೋ,** ಸಮೂಹೋ ಯಥಾ "ಸಮುದಾಯೋ"ತಿ। ಅವಯವಸಹಾವಟ್ಠಾನಮೇವ ಹಿ ಸಮೂಹೋತಿ। ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಏತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತಿ ಚಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಹೇತು ಯಥಾ "ಸಮುದಯೋ"ತಿ। ಸಮೇತಿ ಸಂಯೋಜನಭಾವತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಏತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತತಿ, ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಭಾವತೋ ವಾ ಸಂಯುತ್ತಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ದಿಟ್ಠಿ। ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತೀತಿ। ಸಮಿತಿ ಸಂಗತಿ ಸಮೋಧಾನನ್ತಿ **ಸಮಯೋ,** ಪಟಿಲಾಭೋ। ಸಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಯಾನಂ, ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಯಾನಂ ಅಪಗಮೋ ಅಪವತ್ತಿ **ಸಮಯೋ,** ಪಹಾನಂ। ಅಭಿಮುಖಂ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಬ್ಬೋ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬೋತಿ **ಅಭಿಸಮಯೋ,** ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತೋ ಸಭಾವೋ। ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಅಭಿಸಮಯೋ,** ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಾವಬೋಧೋ । ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಮಯಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಅಭಿಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಉದಾಹರಣಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ। **ಕಾಲೋ ಅತ್ಥೋ** ಸಮವಾಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಇಧ ಅಸಮ್ಭವತೋ ದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾನಂ ವಿಯ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಭಾವೇನ ಕಾಲಸ್ಸ ಅಪದಿಸಿತಬ್ಬತೋ ಚ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಅನಿಯಮಿತವಸೇನೇವ ಕಾಲೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ? ನ ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾದಿವಸೇನ ನಿಯಮಿತೋತಿ ಆಹ **"ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾದಿವಸೇನ ನಿಯಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನೇ ಅಯಮ್ಪಿ ಗುಣೋ ಲದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೇ ವಾ ಇಮೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ಹಿ ವಿಸೇಸೇ ಅವತಿಟ್ಠತೀತಿ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಮಯೋ** ದೇವಸಿಕಂ ಝಾನಫಲಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ವೀತಿನಾಮನಕಾಲೋ, ವಿಸೇಸತೋ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ। **ಸುಪ್ಪಕಾಸಾತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಪಕಮ್ಪನ-ಓಭಾಸಪಾತುಭಾವಾದೀಹಿ ಪಾಕಟಾ। ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇಸು ಏವ ಸಮಯೇಸು ಏಕದೇಸಂ ಪಕಾರನ್ತರೇಹಿ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೋ ಚಾಯ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಥಾ ಹಿ ಞಾಣಕಿಚ್ಚಸಮಯೋ, ಅತ್ತಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೋ ಚ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಸಮಯೋ, ಅರಿಯತುಣ್ಹೀಭಾವಸಮಯೋ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಮಯೋ, ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಿಕಥಾಸಮಯಾ, ದೇಸನಾಸಮಯೋ ಏವ।

ಕರಣವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಅಭಿಧಮ್ಮತದಞ್ಞಸುತ್ತಪದವಿನಯೇಸು। **ತಥಾತಿ** ಭುಮ್ಮಕರಣೇಹಿ। **ಅಧಿಕರಣತ್ಥೋ** ಆಧಾರತ್ಥೋ। ಭಾವೋ ನಾಮ ಕಿರಿಯಾ, ತಾಯ ಕಿರಿಯನ್ತರಲಕ್ಖಣಂ **ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣಂ**। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಕಾಲೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಯಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾತೋ ತಙ್ಖಣಪ್ಪವತ್ತಾನಂ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪರತೋ ಚ ಅಭಾವತೋ "ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಜಾತೋ, ಸಾಯನ್ಹೇ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಚ ಆದೀಸು, ಸಮೂಹೋ ಚ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತೋ ವಿಸುಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೋ ಅವಯವಾನಂ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾಪೀಯತಿ ಯಥಾ "ರುಕ್ಖೇ ಸಾಖಾ, ಯವರಾಸಿಯಂ ಸಮ್ಭೂತೋ"ತಿಆದೀಸು, ಏವಂ ಇಧಾಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಧಿಕರಣಞ್ಹಿ…ಪೇ… ಧಮ್ಮಾನ"**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ, ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜೇ ವಾ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಏವ ಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜೇ ಚ ಫಸ್ಸಾದಯೋಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ಹಿ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ "ಗಾವೀಸು ದುಯ್ಹಮಾನಾಸು ಗತೋ, ದುದ್ಧಾಸು ಆಗತೋ"ತಿ ದೋಹನಕಿರಿಯಾಯ ಗಮನಕಿರಿಯಾ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಚ ವುತ್ತೇ "ಸತೀ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನೋ ಏವ ಹೋತಿ ಪದತ್ಥಸ್ಸ ಸತ್ತಾವಿರಹಾಭಾವತೋತಿ ಸಮಯಸ್ಸ ಸತ್ತಾಕಿರಿಯಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕಿರಿಯಾ ಫಸ್ಸಾದಿಭವನಕಿರಿಯಾ ಚ ಲಕ್ಖೀಯತಿ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ನವಮೇ ಖಣೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿಹೇತುಮ್ಹಿ, ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ವಾ ಸತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ,

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ, ಹೇತುಮ್ಹಿ, ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ವಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಉಭಯತ್ಥ ಸಮಯಸದ್ದೇ ಭುಮ್ಮನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ ಲಕ್ಖಣಭೂತಭಾವಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಖಣ...ಪೇ॰... ಲಕ್ಖೀಯತೀ"**ತಿ।

ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತಿ "ಅನ್ನೇನ ವಸತಿ, ವಿಜ್ಜಾಯ ವಸತಿ, ಫರಸುನಾ ಛಿನ್ದತಿ, ಕುದಾಲೇನ ಖಣತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ವೀತಿಕ್ಕಮಞ್ಹಿ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಓತಿಣ್ಣವತ್ಥುಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ಚ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಓತಿಣ್ಣಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಾಲೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಹೇತುಞ್ಚ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ವಿಯ।

ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಆರಮ್ಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದೇಸನಾನಿಟ್ಠಾನಂ। ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇನ **ಕರುಣಾವಿಹಾರೇನ**। **ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ। **ಉಪಯೋಗನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ** ಯಥಾ "ಮಾಸಂ ಸಜ್ಝಾಯತೀ"ತಿ । **ಪೋರಾಣಾತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ। **ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಭೇದೋ**ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನ ವಿಸೇಸೋ। ತೇನ ಸುತ್ತವಿನಯೇಸು ವಿಭತ್ತಿಬ್ಯತ್ತಯೋ ಕತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠವಾಚಕಂ ವಚನಂ "ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಸೇಟ್ಠಗುಣಸಹಚರಣತೋ, ತಥಾ **"ಉತ್ತಮ"**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಗಾರವಯುತ್ತೋ**ತಿ ಗರುಭಾವಯುತ್ತೋ ಗರುಗುಣಯೋಗತೋ, ಗರುಕರಣಾರಹತಾಯ ವಾ ಗಾರವಯುತ್ತೋ। **ವುತ್ತೋಯೇವ,** ನ ಪನ ಇಧ ವತ್ತಬ್ಬೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಏಕದೇಸಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೧.ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೧.೧೪೪) - ಭಾಗವಾತಿ ಭಗವಾ, ಭತವಾತಿ ಭಗವಾ, ಭಾಗೇ ವನೀತಿ ಭಗವಾ, ಭಗೇ ವನೀತಿ ಭಗವಾ, ಭತ್ತವಾತಿ ಭಗವಾ, ಭಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ, ಭಾಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ।

"ಭಾಗವಾ ಭತವಾ ಭಾಗೇ, ಭಗೇ ಚ ವನಿ ಭತ್ತವಾ।
ಭಗೇ ವಮಿ ತಥಾ ಭಾಗೇ, ವಮೀತಿ ಭಗವಾ ಜಿನೋ"॥

ತತ್ಥ ಕಥಂ **ಭಾಗವಾತಿ ಭಗವಾ**? ಯೇ ತೇ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ ಗುಣಭಾಗಾ ಗುಣಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ತೇ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾ ನಿರತಿಸಯಾ ತಥಾಗತೇ ಅತ್ಥಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ, ಹಿರೀ ಓತ್ತಪ್ಪಂ, ಸದ್ಧಾ ವೀರಿಯಂ, ಸತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ, ಸಮಥೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ, ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ, ತಯೋ ಸಮ್ಮಾವಿತಕ್ಕಾ, ತಿಸ್ಸೋ ಅನವಜ್ಜಸಞ್ಞಾ, ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಫಲಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವಂಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಚಞಾಣಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಛ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ, ಛ ಗಾರವಾ, ಛ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಛ ಸತತವಿಹಾರಾ, ಛ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ, ಛ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ, ಸತ್ತ ಅಪರಿಹಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತ ಅರಿಯಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಸತ್ತ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಿ, ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ, ಸತ್ತದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ, ಸತ್ತಖೀಣಾಸವಬಲದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಹೇತುದೇಸನಾ ಅಟ್ಠ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ಅಟ್ಠಲೋಕಧಮ್ಮಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ, ಅಟ್ಠಅಕ್ಖಣದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕಾ, ಅಟ್ಠಅಭಿಭಾಯತನದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ, ನವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ, ನವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ನವಸತ್ತಾವಾಸದೇಸನಾ, ನವ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ, ನವ ಸಞ್ಞಾ, ನವನಾನತ್ತಾ, ನವ

ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ, ದಸ ನಾಥಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾ, ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ, ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ, ದಸ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ದಸ ಅರಿಯವಾಸಾ, ದಸ ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಾ, ದಸ ತಥಾಗತಬಲಾನಿ, ಏಕಾದಸ ಮೇತ್ತಾನಿಸಂಸಾ, ದ್ವಾದಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾಕಾರಾ, ತೇರಸ ಧುತಗುಣಾ, ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚದಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸೋಳಸವಿಧಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ, ಸೋಳಸ ಅಪರನ್ತಪನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ, ಏಕೂನವೀಸತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನಿ, ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಪಞ್ಞಾಸ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾನಿ, ಪರೋಪಞ್ಞಾಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಚಾರಿಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ , ಅನನ್ತನಯಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನ-ಪವಿಚಯ-ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದೇಸನಾಞಾಣಾನಿ, ತಥಾ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅನನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾದಿವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ಚಾತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಅನನ್ತಾಪರಿಮಾಣಭೇದಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾ ನಿರತಿಸಯಾ ಗುಣಭಾಗಾ ಗುಣಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತವಿಭಾಗಾ ಗುಣಭಾಗಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ "ಭಾಗವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಕತ್ವಾ "ಭಗವಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ತಾವ ಭಾಗವಾತಿ **ಭಗವಾ**।

"ಯಸ್ಮಾ ಸೀಲಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ, ಗುಣಭಾಗಾ ಅಸೇಸತೋ।
ವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಸುಗತೇ ತಸ್ಮಾ, ಭಗವಾತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ"॥

ಕಥಂ **ಭತವಾತಿ ಭಗವಾ**? ಯೇ ತೇ ಸಬ್ಬಲೋಕಹಿತಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಮಾಪನ್ನೇಹಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಾದಿಕೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಕತಮಹಾಭಿನೀಹಾರೇಹಿ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ ಪರಿಪೂರಿತಬ್ಬಾ ದಾನಪಾರಮೀ, ಸೀಲ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮ, ಪಞ್ಞಾ, ವೀರಿಯ, ಖನ್ತಿ, ಸಚ್ಚ, ಅಧಿಟ್ಠಾನ, ಮೇತ್ತಾ, ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮೀತಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ, ದಾನಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಿ, ಸಚ್ಚಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಜೀವಿತ, ರಜ್ಜ, ಪುತ್ತ, ದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗೋತಿ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾ, ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ, ಪುಬ್ಬಚರಿಯಾ, ಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಂ, ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾ, ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ, ಬುದ್ಧಿಚರಿಯಾತಿ ಏವಮಾದಯೋ, ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಪುಞ್ಞಞಾಣಸಮ್ಭಾರಾ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಯಥಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾ ಠಿತಿಭಾಗಿಯಾ ವಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಉತ್ತರುತ್ತರಿ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಿರನ್ತರಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಭತಾ ಸಮ್ಭತಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ "ಭತವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಭಗವಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ತ-ಕಾರಸ್ಸ ಗ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ । ಅಥ ವಾ **ಭತವಾತಿ** ತೇಯೇವ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಭರಿ, ಸಮ್ಭರಿ, ಪರಿಪೂರೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮ್ಪಿ ಭತವಾತಿ **ಭಗವಾ**।

"ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಸಬ್ಬೇ, ದಾನಪಾರಮಿಆದಿಕೇ।
ಸಮ್ಭಾರೇ ಭತವಾ ನಾಥೋ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಭಗವಾ ಮತೋ"॥

ಕಥಂ **ಭಾಗೇ ವನೀತಿ ಭಗವಾ**? ಯೇ ತೇ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ದೇವಸಿಕಂ ವಳಞ್ಜನಕಸಮಾಪತ್ತಿಭಾಗಾ, ತೇ ಅನವಸೇಸತೋ ಲೋಕಹಿತತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವನಿ, ಭಜಿ, ಸೇವಿ, ಬಹುಲಮಕಾಸೀತಿ ಭಾಗೇ ವನೀತಿ **ಭಗವಾ**। ಅಥ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಕುಸಲಾದೀಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಚ ಯೇ ತೇ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಅಭಿಸಮಯಭಾಗಾ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ "ಚಕ್ಖು ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಸೋತಂ...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೧) ಅನೇಕೇ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾಗಾ, "ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾಗಾ, "ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಭಾಗಾ, "ಚಕ್ಖುನಿರೋಧಗಾಮಿನೀಪಟಿಪದಾ"ತಿಆದಿನಾ, "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಅನೇಕಭೇದಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಭಾಗಾ ಚ ಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ವನಿ, ಭಜಿ, ಯಥಾರಹಂ

ಗೋಚರಭಾವನಾಸೇವನಾನಂ ವಸೇನ ಸೇವಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಾಗೇ ವನೀತಿ **ಭಗವಾ**। ಅಥ ವಾ "ಯೇ ಇಮೇ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಾವಕೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾ ಗುಣಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಗುಣಭಾಗಾ, ಕಿನ್ತಿ ನು ಖೋ ತೇ ವಿನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇಸು ಪತಿಟ್ಠಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ವನಿ ಅಭಿಪತ್ಥಯಿ, ಸಾ ಚಸ್ಸ ಅಭಿಪತ್ಥನಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಫಲಾವಹಾ ಅಹೋಸಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಾಗೇ ವನೀತಿ **ಭಗವಾ**।

> "ಯಸ್ಮಾ ಞೇಯ್ಯಸಮಾಪತ್ತಿ-ಗುಣಭಾಗೇ ತಥಾಗತೋ।
> ಭಜಿ ಪತ್ಥಯಿ ಸತ್ತಾನಂ, ಹಿತಾಯ ಭಗವಾ ತತೋ"॥

ಕಥಂ **ಭಗೇ ವನೀತಿ ಭಗವಾ**? ಸಮಾಸತೋ ತಾವ ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಪಯೋಗಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ಯಥಾವಿಭವಂ ಭಜೀಯನ್ತೀತಿ ಭಗಾ, ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯೇ ತಾವ ತಥಾಗತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತೋ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತೇ, ವನಿ, ಭಜಿ, ಸೇವಿ, ಯತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನಿರವಸೇಸತೋ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮೇ ಸಮನ್ನಾನೇನ್ತೋ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮೇ ಪರಿಪಾಚೇಸಿ, ಬುದ್ಧಭೂತೋ ಪನ ತೇ ನಿರವಜ್ಜೇಸು ಉಪಸಂಹಿತೇ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇ ಲೋಕುತ್ತರೇಪಿ, ವನಿ, ಭಜಿ, ಸೇವಿ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಪದೇಸರಜ್ಜ-ಇಸ್ಸರಿಯಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿ-ದೇವರಜ್ಜಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಝಾನ-ವಿಮೋಕ್ಖ-ಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತಿ-ಞಾಣದಸ್ಸನ-ಮಗ್ಗಭಾವನಾ-ಫಲಸಚ್ಛಿ-ಕಿರಿಯಾದಿ-ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮವಸೇನ ಚ ಅನೇಕವಿಹಿತೇ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇ, ಭಗೇ, ವನಿ, ಭಜಿ, ಸೇವಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗೇ ವನೀತಿ **ಭಗವಾ**।

> "ಯಾ ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲೋಕೇ, ಯಾ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಪುಥು।
> ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಭಜಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಭಗವಾ ಮತೋ"॥

ಕಥಂ **ಸತ್ತವಾತಿ ಭಗವಾ**? ಭತ್ತಾ ದಳ್ಹಭತ್ತಿಕಾ ಅಸ್ಸ ಬಹೂ ಅತ್ಥೀತಿ ಭತ್ತವಾ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಮಹಾಕರುಣಾಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿ-ಅಪರಿಮಿತನಿರುಪಮಪ್ಪಭಾವ-ಗುಣವಿಸೇಸಸಮಙ್ಗಿಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ಸಬ್ಬಾನತ್ಥಪರಿಹಾರಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ನಿರವಸೇಸಹಿತಸುಖವಿಧಾನತಪ್ಪರಾಯ ನಿರತಿಸಯಾಯ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತುಪಕಾರಿತಾಯ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಅಸೀತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾದಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತರೂಪಕಾಯತಾಯ ಯಥಾಭುಚ್ಚಗುಣಾಧಿಗತೇನ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇನ ಲೋಕತ್ತಯಬ್ಯಾಪಿನಾ ಸುವಿಪುಲೇನ ಸುವಿಸುದ್ಧೇನ ಚ ಥುತಿಘೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಾಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಸನ್ತುಟ್ಠಿಆದೀಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವತೋ ದಸಬಲಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಾದಿ-ನಿರತಿಸಯಗುಣವಿಸೇಸ-ಸಮಙ್ಗೀಭಾವತೋ ಚ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ ಏವಂ ಚತುಪ್ಪಮಾಣಿಕೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಪಸಾದಾವಹಭಾವೇನ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕತ್ತಾ ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆದರಬಹುಮಾನಗಾರವಾಯತನತಾಯ ಪರಮಪೇಮಸಮ್ಭತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। ಯೇ ತಸ್ಸ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇನಚಿ ಅಸಂಹಾರಿಯಾ ತೇಸಂ ಪಸಾದಭತ್ತಿ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೇಪಿ ತತ್ಥ ಪಸಾದಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಾ ಆಣಂ ದಳ್ಹಭತ್ತಿಭಾವತೋ।

ತೇನೇವಾಹ -

> "ಯೋ ವೇ ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದಿ ಧೀರೋ।
> ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೭೮)।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಠಿತಧಮ್ಮೋ ವೇಲಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಮಯಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಂ ಮಮ ಸಾವಕಾ ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ”ತಿ (ಉದಾ॰ ೪೫; ಚೂಳವ॰ ೩೮೫) ಚ। -

ಏವಂ ಭತ್ತವಾತಿ **ಭಗವಾ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಏಕಸ್ಸ ತ-ಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ಇತರಸ್ಸ ಗ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ।

“ಗುಣಾತಿಸಯಯುತ್ತಸ್ಸ, ಯಸ್ಮಾ ಲೋಕಹಿತೇಸಿನೋ।
ಸಮ್ಭತ್ತಾ ಬಹವೋ ಸತ್ತಾ, ಭಗವಾ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥

ಕಥಂ **ಭಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ**? ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತೋಪಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಜಾತೀಸು ಪಾರಮಿಯೋ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಭಗಸಞ್ಞಿತಂ ಸಿರಿಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಯಸಞ್ಚ ವಮಿ ಉಗ್ಗಿರಿ, ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಛಡ್ಡಯಿ, ಚರಿಮತ್ತಭಾವೇಪಿ ಹತ್ಥಗತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿಂ ದೇವಲೋಕಾಧಿಪಚ್ಚಸದಿಸಂ ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಸನ್ನಿಸ್ಸಯಂ ಸತ್ತರತನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಯಸಞ್ಚ ತಿಣಾಯಪಿ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪಹಾಯ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಸಿರೀಆದಿಕೇ ಭಗೇ ವಮೀತಿ **ಭಗವಾ**। ಅಥ ವಾ ಭಾನಿ ನಾಮ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ, ತೇಹಿ ಸಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಭಗಾ, ಸಿನೇರುಯುಗನ್ಧರಉತ್ತರಕುರುಹಿಮವನ್ತಾದಿಭಾಜನಲೋಕವಿಸೇಸಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ ಸೋಭಾ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿಯಭಾವತೋ, ತೇಪಿ ಭಗವಾ ವಮಿ ತನ್ನಿವಾಸಿಸತ್ತಾವಾಸಸಮತಿಕ್ಕಮತೋ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಜಹೀತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗೇ ವಮೀತಿ **ಭಗವಾ**।

“ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿಂ ಯಸ್ಮಾ, ಯಸಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಸುಖಂ।
ಪಹಾಸಿ ಲೋಕಚಿತ್ತಞ್ಚ, ಸುಗತೋ ಭಗವಾ ತತೋ”॥

ಕಥಂ **ಭಾಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ**? ಭಾಗಾ ನಾಮ ಸಭಾಗಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ತೇ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತಾದಿವಸೇನ, ತತ್ಥಾಪಿ ರೂಪವೇದನಾದಿವಸೇನ ಪಥವಿಯಾದಿವಸೇನ ಅತೀತಾದಿವಸೇನ ಚ ಅನೇಕವಿಧಾ, ತೇ ಚ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪಪಞ್ಚಂ ಸಬ್ಬಂ ಯೋಗಂ ಸಬ್ಬಂ ಗನ್ಥಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಮತಧಾತುಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಮಿ ಉಗ್ಗಿರಿ, ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಛಡ್ಡಯಿ ನ ಪಚ್ಚಾವಮಿ। ತಥಾ ಹೇಸ “ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಪಥವಿಂ ಆಪಂ ತೇಜಂ ವಾಯಂ, ಚಕ್ಖುಂ ಸೋತಂ ಘಾನಂ ಜಿವ್ಹಂ ಕಾಯಂ ಮನಂ, ರೂಪೇ ಸದ್ದೇ ಗನ್ಧೇ ರಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಂ…ಪೇ॰… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ವೇದನಂ…ಪೇ॰… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ವೇದನಂ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಸಞ್ಞಂ…ಪೇ॰… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಸಞ್ಞಂ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಚೇತನಂ…ಪೇ॰… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಚೇತನಂ, ರೂಪತಣ್ಹಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಂ, ರೂಪವಿತಕ್ಕಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮವಿತಕ್ಕಂ, ರೂಪವಿಚಾರಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮವಿಚಾರ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಭಾಗವಸೇನಪಿ ಸಬ್ಬೇವ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅನವಸೇಸತೋ ವಮಿ ಉಗ್ಗಿರಿ, ಅನಪೇಕ್ಖಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಛಡ್ಡಯಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಯಂ ತಂ, ಆನನ್ದ, ಚತ್ತಂ ವನ್ತಂ ಮುತ್ತಂ ಪಹೀನಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ, ತಂ ತಥಾಗತೋ ಪುನ ಪಚ್ಚಾವಮಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೩)। ಏವಮ್ಪಿ ಭಾಗೇ ವಮೀತಿ **ಭಗವಾ**। ಅಥ ವಾ **ಭಾಗೇ ವಮೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಹೀನಪಣೀತೇ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಮುಖೇನ ವಮಿ ಉಗ್ಗಿರಿ, ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿ ಪಜಹಿ, ಪರೇಸಞ್ಚ ತಥತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ “ಧಮ್ಮಾಪಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಪಗೇವ ಅಧಮ್ಮಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೦)। ಕುಲ್ಲೂಪಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ, ನೋ ಗಹಣತ್ಥಾಯಾ”ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೦)। ಏವಮ್ಪಿ ಭಾಗೇ ವಮೀತಿ **ಭಗವಾ**।

“ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತಾದಿ-ಧಮ್ಮಭಾಗಾ-ಮಹೇಸಿನಾ।

ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಾ ಯತೋ ವನ್ತಾ, ತತೋಪಿ ಭಗವಾ ಮತೋ"॥

ತೇನ ವುತ್ತಂ -

"ಭಾಗವಾ ಭತವಾ ಭಾಗೇ, ಭಗೇ ಚ ವನಿ ಭತ್ತವಾ।
ಭಗೇ ವಮಿ ತಥಾ ಭಾಗೇ, ವಮೀತಿ ಭಗವಾ ಜಿನೋ"ತಿ॥

ಧಮ್ಮಸರೀರಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕರೋತೀತಿ "ಯೋ ವೋ, ಆನನ್ದ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸತ್ಥುಭಾವಪರಿಯಾಯೋ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಸಮಾನಕಾಯೋ** ಪರೇಹಿ ಅಭೇಜ್ಜಸರೀರತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯೇ ಕೇನಚಿ ಸಕ್ಕಾ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕಾತುನ್ತಿ। **ದೇಸನಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ** ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ **"ಏವ"**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನತೋ। **ಸಾವಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ** ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೇನ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಭಗವತಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೇನ ಮಯಾ ಮಹಾಸಾವಕೇನ ಸುತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಮಯಾವ ಸುತಂ, ನ ಅನುಸ್ಸುತಂ ನ ಪರಂಪರಾಭತನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತೋ। **ಕಾಲಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ** ಭಗವಾಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನೇ ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತಭಾವದೀಪನತೋ। ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪರಮಾ ಹಿ ಕಾಲಸಮ್ಪದಾ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಕಪ್ಪಕಸಾಯೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ಅಹೋ ಮಹಚ್ಛರಿಯಂ।
ಹುತಾವಹಮಜ್ಝೇ ಜಾತಂ, ಸಮುದಿತಮಕರನ್ದಮರವಿನ್ದ"ನ್ತಿ॥

ಭಗವಾತಿ ದೇಸಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸತ್ತುತ್ತಮಭಾವದೀಪನತೋ ಗರುಗಾರವಾಧಿವಚನಭಾವತೋ।

ಅವಿಸೇಸೇನಾತಿ ನ ವಿಸೇಸೇನ, ವಿಹಾರಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇರಿಯಾಪಥ...ಪೇ॰... ವಿಹಾರೇಸೂ**ತಿ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೋ, ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೋ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೋ, ಅರಿಯವಿಹಾರೋತಿ ಏತೇಸು ಚತೂಸು ವಿಹಾರೇಸು। **ಸಮಙ್ಗೀಪರಿದೀಪನ**ನ್ತಿ ಸಮಙ್ಗೀಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ಏತ**ನ್ತಿ "ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತಂ ಪದಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಗಿಹೀಹಿ ಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ ಸಹನನ್ದೀ ಸಹಸೋಕೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧) ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇ ಆಗತಂ। "ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬೦; ವಿಭ॰ ೬೨೪) ಏತ್ಥ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೇ। "ಸೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೫೫೬; ೩.೩೦೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೭; ೨.೩೦೯; ೩.೨೩೦) ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ। "ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ತಸ್ಸಾಯೇವ ಕಥಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಏವ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತೇ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇಮಿ ಸನ್ನಿಸಾದೇಮಿ ಏಕೋದಿಂ ಕರೋಮಿ ಸಮಾದಹಾಮಿ, ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಅರಿಯವಿಹಾರೇ।

ತತ್ಥ ಇರಿಯನಂ ವತ್ತನಂ **ಇರಿಯಾ,** ಕಾಯಪ್ಪಯೋಗೋ। ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತನುಪಾಯಭಾವತೋ ಠಾನಾದಿ **ಇರಿಯಾಪಥೋ।** ಠಾನಸಮಙ್ಗೀ ವಾ ಹಿ ಕಾಯೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೇಯ್ಯ ಗಮನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸಮಙ್ಗೀ ವಾ। ಅಥ ವಾ ಇರಿಯತಿ ಪವತ್ತತಿ ಏತೇನ ಅತ್ತಭಾವೋ ಕಾಯಕಿಚ್ಚಂ ವಾತಿ **ಇರಿಯಾ,** ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಉಪಾಯಭಾವತೋ ಇರಿಯಾ ಚ ಸೋ ಪಥೋ ಚಾತಿ **ಇರಿಯಾಪಥೋ,** ಠಾನಾದಿ ಏವ। ಸೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಗತಿನಿವತ್ತಿಆದಿಆಕಾರೇನ ಪವತ್ತೋ ಚತುಸನ್ತತಿರೂಪಪಬನ್ಧೋ ಏವ। ವಿಹರಣಂ, ವಿಹರತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ವಿಹಾರೋ,** ಇರಿಯಾಪಥೋ ಏವ ವಿಹಾರೋ **ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೋ।** ದಿವಿ ಭವೋ **ದಿಬ್ಬೋ,** ತತ್ಥ ಬಹುಲಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾದಿದೇವಲೋಕೇ ಭವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಯೋ ದಿಬ್ಬಾನುಭಾವೋ, ತದತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ವಾ **ದಿಬ್ಬೋ,** ಅಭಿಞ್ಞಾಭಿನೀಹಾರವಸೇನ ಮಹಾಗತಿಕತ್ತಾ ವಾ **ದಿಬ್ಬೋ,** ದಿಬ್ಬೋ ಚ ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಚಾತಿ **ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೋ,**

ಚತಸ್ಸೋ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ಆರುಪ್ಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವಾ ವಿಹಾರಾ **ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ,** ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಯೋ। ಅರಿಯಾನಂ, ಅರಿಯಾ ವಾ ವಿಹಾರಾ **ಅರಿಯವಿಹಾರಾ,** ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ। **ಸೋ ಹಿ ಏಕಂ ಇರಿಯಾಪಥಬಾಧನ**ನ್ತಿಆದಿ ಯದಿಪಿ ಭಗವಾ ಏಕೇನಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಚಿರತರಂ ಕಾಲಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಸ್ಸ ನಾಮ ಅಯಂ ಸಭಾವೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ । ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಭಗವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸನ್ತೋ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ, ನಾನಾಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಚ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೋ ವಸತೀತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ವಿವಿಧಂ ಹಿತಸುಖಂ ಹರತಿ ಉಪನೇತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿವಿಧಂ ಹರತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಜಿನಾತೀತಿ **ಜೇತೋ**। ಜೇತ-ಸದ್ದೋ ಹಿ ಸೋತ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ಕತ್ತುಸಾಧನೋಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ। ರಞ್ಞೋ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಜಿತಕಾಲೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಜೇತೋ**। ರಞ್ಞೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಜಯಂ ತತ್ಥ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಜಿತವಾತಿ ಜೇತೋತಿ ಕುಮಾರೋ ವುತ್ತೋ। ಮಙ್ಗಲಕಾಮತಾಯ ವಾ ಜೇತೋತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಜೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ "ಜೇತೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಜೇತಸ್ಸ ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ। **ವನೇ**ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯೇವ ತಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಕಾಮಸಮಿದ್ಧಿತಾಯ ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರತಾಯ ಕರುಣಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಉಪಟ್ಠಪಿತೋ ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ,** ತಸ್ಸ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ। ಯದಿ ಜೇತವನಂ, ಕಥಂ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೋತಿ ಆಹ **"ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಪಞ್ಚವಿಧಸೇನಾಸನಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ **ಆರಾಮೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ಆರಾಮೇ। ಯದಿಪಿ ಸೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಕೋಟಿಸನ್ಥರೇನ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕೀತೋ, ರುಕ್ಖಾ ಪನ ಜೇತೇನ ನ ವಿಕ್ಕೀತಾತಿ ತಂ "ಜೇತವನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಿಸೇಸಕಿತ್ತನತ್ಥಂ ಉಭಯವಚನಂ, ಜೇತೇನಪಿ ಹಿ ಭೂಮಿಭಾಗವಿಕ್ಕಯೇನ ಲದ್ಧಧನಂ ತತ್ಥ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಕರಣವಸೇನ ವಿನಿಯುತ್ತಂ। ಸಾವತ್ಥಿಜೇತವನಾನಂ ಭೂಮಿಭಾಗವಸೇನ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಉಭಯತ್ಥ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರಿತು"**ನ್ತಿ।

ಅಪಾಕಟಾತಿ ಸಕ್ಕೋ ಸುಯಾಮೋತಿಆದಿನಾ ಅನಭಿಞ್ಞಾತಾ। ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞತರಸದ್ದೋ ದಿಸ್ಸತೇವ ಏಕಸದಿಸಾಯತ್ತತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಭಿಜಾನಾತಿ ನೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಹುನಾ** ಇದಾನೇವ। **ಸಾಧಾರಣವಚನಂ** ದಿಬ್ಬತಂ ಅನ್ತೋನೀತಂ ಕತ್ವಾ। ದೇವೋ ಏವ **ದೇವತಾ** ಪುರಿಸೇಪಿ ವತ್ತನತೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ"**ತಿಆದಿ। ನನು ಚ ರೂಪಾವಚರಸತ್ತಾನಂ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನತ್ಥಿ, ಯೇನ ತೇ ಪುರಿಸಾತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯುಂ? ಯದಿಪಿ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನತ್ಥಿ, ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಸವೇಸಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುರಿಸಪಕತಿಭಾವತೋ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ವಿಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ **"ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ"**ತಿ ಉಪರಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತತರೋ। ತಾದಿಸೋ ಚ ಸುನ್ದರೋ ಭದ್ದಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸುನ್ದರೇ ದಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ। **ಕೋ**ತಿ ದೇವನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀಸು ಕೋ ಕತಮೋ? **ಮೇ**ತಿ ಮಮ। **ಪಾದಾನೀ**ತಿ ಪಾದೇ। **ಇದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಇಮಾಯ ಏವರೂಪಾಯ ದೇವಿದ್ಧಿಯಾ। **ಯಸಸಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಏದಿಸೇನ ಪರಿವಾರೇನ ಪರಿಚ್ಛದೇನ ಚ। **ಜಲ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತೇನ ಕಮನಿಯೇನ ಅಭಿರೂಪೇನ। **ವಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಛವಿವಣ್ಣೇನ ಸರೀರವಣ್ಣನಿಭಾಯ। **ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಿಸಾ ಪಭಾಸೇನ್ತೋ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಾಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿರೂಪೇ**ತಿ ಉಳಾರರೂಪೇ ಸಮ್ಪನ್ನರೂಪೇ।

ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಛವಿಯ"**ನ್ತಿ। ಛವಿಗತಾ ಪನ ವಣ್ಣಧಾತು ಏವ "ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ ಅಪರೇ। ವಣ್ಣನಂ ಕಿತ್ತಿಯಾ ಉಗ್ಘೋಸನನ್ತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ಥುತಿ। ವಣ್ಣೀಯತಿ ಅಸಙ್ಕರತೋ ವವತ್ಥಪೀಯತೀತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ಕುಲವಗ್ಗೋ। ವಣ್ಣೀಯತಿ ಫಲಂ ಏತೇನ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ವಿಭಾವೀಯತೀತಿ **ವಣ್ಣೋ,**

ಕಾರಣಂ। ವಣ್ಣನಂ ದೀಘರಸ್ಸಾದಿವಸೇನ ಸಣ್ಠಹನನ್ತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ಸಣ್ಠಾನಂ। ವಣ್ಣೀಯತಿ ಅಣುಮಹನ್ತಾದಿವಸೇನ ಪಮೀಯತೀತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ಪಮಾಣಂ। ವಣ್ಣೇತಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಂ ಹದಯಙ್ಗತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ರೂಪಾಯತನಂ। ಏವಂ ತೇನ ತೇನ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತೇನ ವಣ್ಣಸದ್ದಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಇದ್ಧಿಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಕಾಯಾದೀಹಿ ಓಭಾಸಮುಞ್ಚನಾದಿವಸೇನ ದಿಬ್ಬಂ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ। **ಕಾಮಾವಚರಾ ಅನಭಿಸಙ್ಖತೇನಪಿ ಆಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ** ಓಳಾರಿಕರೂಪತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕಬಳೀಕಾರಭಕ್ಖಾ। **ರೂಪಾವಚರಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ** ತತೋ ಸುಖುಮತರರೂಪತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ತೇಸಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ "ಅತಿಸುಖುಮೋ"ತಿ ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿರೂಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನ ತೇನ ಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿಮ್ಮಿತರೂಪೇನೇವ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇತರಞ್ಹಿ ಅತಿವಿಯ ಸುಖುಮಂ ರೂಪಂ ಕೇವಲಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಾಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಸಣ್ಠಾನವನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಅನವಸೇಸತ್ತಂ ಸಕಲತಾ। **ಯೇಭುಯ್ಯತಾ** ಬಹುಲಭಾವೋ। **ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸತಾ** ವಿಜಾತಿಯೇನ ಅಸಙ್ಕರೋ। ಸುಖೇನ ಹಿ ಅವೋಕಿಣ್ಣತಾ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ । **ಅನತಿರೇಕತಾ** ತಂಪರಮತಾ ವಿಸೇಸಾಭಾವೋ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕೇವಲಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಘಭೇದಾಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಘೇ ವಿವಾದಾಯ, ವಿವಾದುಪ್ಪಾದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇವಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿವಿತ್ತತ್ತಾ, ಏತಸ್ಸ ತಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕೇವಲೀ,** ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೋ ಖೀಣಾಸವೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಸಂಯೋಗೋ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಕಪ್ಪಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಓಕಪ್ಪನಿಯಪದೇ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಕಪ್ಪಸದ್ದಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಕಪ್ಪಪದಂ ಅನಿದಸ್ಸನಮೇವ ಸಿಯಾ। **ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹೀ**ತಿ ವಿನಯಸಿದ್ಧೇಹಿ ಸಮಣವೋಹಾರೇಹಿ। **ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ। **ಪಞ್ಞತ್ತೀ**ತಿ ನಾಮಂ। ನಾಮಞ್ಹೇತಂ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ, ಯದಿದಂ ಕಪ್ಪೋತಿ। **ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ**ತಿ ಕತ್ತರಿಕಾಯ ಛೇದಿತಕೇಸಮಸ್ಸು। **ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋ**ತಿ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕವೇಲಾಯ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ದ್ವಙ್ಗುಲತಾವಿಕಪ್ಪೋ। **ಲೇಸೋ**ತಿ ಅಪದೇಸೋ। ಅನವಸೇಸಂ ಫರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸಪಿ ಓಭಾಸಸ್ಸ ಕೇನಚಿಪಿ ಕಾರಣೇನ ಏಕದೇಸಫರಣಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋವ ಫರತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಮನ್ತತ್ಥೋ ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **"ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ"**ತಿ। ಈಸಂ ಅಸಮತ್ತಂ, ಕೇವಲಂ ವಾ **ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ**। ಭಗವತೋ ಆಭಾಯ ಅನೋಭಾಸಿತಮೇವ ಹಿ ಪದೇಸಂ ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ಓಭಾಸೇನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಭಾ ಕಾಯಚಿ ಪಭಾಯ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ, ಸೂರಿಯಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಭಂ ಸಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ತಿಟ್ಠತೀತಿ।

ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನಾತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಇದಂ ಕರಣವಚನಂ। ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಹಿ ಕಿರಿಯಾಯ ಕಾರಣಂ, ನ ಕರಣಂ ವಿಯ ಕಿರಿಯತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರ-ಗುಣವಿಸೇಸಾಧಿಗಮನತ್ಥಾ ಇಧ ಉಪಸಙ್ಕಮನಕಿರಿಯಾತಿ "ಅನ್ನೇನ ವಸತಿ, ವಿಜ್ಜಾಯ ವಸತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಹೇತುಅತ್ಥಮೇವ ತಂ ಕರಣವಚನಂ ಯುತ್ತಂ ನ ಕರಣತ್ಥಂ ತಸ್ಸ ಅಯುಜ್ಜಮಾನತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನಾ"ತಿಆದಿ। ಭಗವತೋ ಸತತಪ್ಪವತ್ತನಿರತಿಸಯ-ಸಾದುವಿಪುಲಮತರಸ-ಸದ್ಧಮ್ಮಫಲತಾಯ ಸಾದುಫಲನಿಚ್ಚಫಲಿತಮಹಾರುಕ್ಖೇನ ಭಗವಾ ಉಪಮಿತೋ। ಸಾದುಫಲೂಪಭೋಗಾಧಿಪ್ಪಾಯಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಹಿ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಸಾದುಫಲತಾ ಗಹಿತಾತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಉಪಸಙ್ಕನ್ತಾ। ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಮತಾಯ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಂತಂಪದೇಸಾತಿಕ್ಕಮನೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕನ್ತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ। ತೇನಾಹ **"ಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ, ಉಪಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಉಪಸಙ್ಕಮನಪರಿಯೋಸಾನದೀಪನ"**ನ್ತಿ। **ತತೋ**ತಿ ಯಂ ಠಾನಂ ಪತ್ತಾ "ಉಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತತೋ ಉಪಗತಟ್ಠಾನತೋ।

ಗತಿನಿವತ್ತಿಅತ್ಥತೋ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಆಸನಮ್ಪಿ ಠಾನಗ್ಗಹಣೇನ ಗಯ್ಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಆಸನಕುಸಲತಾಯ ಏಕಮನ್ತಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ"**ತಿ। ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಹಿ ಗಮನತೋ ನಿವತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ ಠತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಾನಾದಯೋಪಿ ಆಸನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ। ಅತಿದೂರಅಚ್ಚಾಸನ್ನಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನಾತಿದೂರನಚ್ಚಾಸನ್ನಂ ನಾಮ ಗಹಿತಂ। ತಂ ಪನ ಅವಕಂಸತೋ ಉಭಿನ್ನಂ ಪಸಾರಿತಹತ್ಥಸಙ್ಘಟ್ಟನೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಗೀವಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ಪಸಾರೇತ್ವಾ।

ಕಾಮಂ “ಕಥ”ನ್ತಿ ಅಯಮಾಕಾರಪುಚ್ಛಾ, ತರಣಾಕಾರೋ ಇಧ ಪುಚ್ಛಿತೋ। ಸೋ ಪನ ತರಣಾಕಾರೋ ಅತ್ಥತೋ ಕಾರಣಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಕಥಂ ನೂತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ”**ತಿ? **ಪಾಕಟೋ** ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಮಹಾಪಥವೀಕಮ್ಪನಾದಿಅನೇಕಚ್ಛರಿಯಪಾತುಭಾವಾದಿನಾ।

ಮರಿಸನಟ್ಠೇನ ಪಾಪಾನಂ ರೋಗಾದಿಅನತ್ಥಾನಂ ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ **ಮಾರಿಸೋ,** ದುಕ್ಖರಹಿತೋ। ತೇನಾಹ **“ನಿದ್ದುಕ್ಖಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ”**ತಿ। ನಿರಯಪಕ್ಖೇ ಪಿಯಾಲಪನವಚನವಸೇನ ಉಪಚಾರವಚನಞ್ಚೇತಂ ಯಥಾ “ದೇವಾನಂ ಪಿಯಾ”ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **“ಯದಿ ಏವ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಙ್ಕುನಾ ಸಙ್ಕೂ**ತಿ ಮತ್ಥಕತೋ ಸಮಕೋಟ್ಟಿತೇನ ಯಾವ ಹದಯಪದೇಸಾ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓತಿಣ್ಣೇನ ಸಙ್ಕುನಾ ಪಾದತಲತೋ ಸಮಕೋಟ್ಟಿತೋ ಸಙ್ಕು ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಆರೋಹನ್ತೋ **ಹದಯೇ** ಹದಯಸ್ಸ ಪದೇಸೇ ಸಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಥ ನೇಸಂ ಸಙ್ಕೂನಂ ಸಮಾಗಮಸಮಕಾಲೇ **ನಂ** ಯಥಾತಿಕ್ಕನ್ತಸಙ್ಕುಕರಣಕಾಲಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ ತನ್ನಿಮಿತ್ತರಹಿತೇ ಪವತ್ತಿ ರುಳ್ಹೀ ನಾಮ ಗಮನಕಿರಿಯಾರಹಿತೇ ಸಾಸನಾದಿಮತಿ ಪಟಿಪಿಣ್ಡೇ ಯಥಾ ಗೋಸದ್ದಸ್ಸ।

ಓಘಮತರೀತಿ ಯೇಸಂ ಓಘಾನಂ ತರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ತೇ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಸರೂಪತೋ ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಚತ್ತಾರೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಏವ ಓಘಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಚ ಕಾಮಾದಯೋ ಏವಾತಿ? ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತಂ, ಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಞ್ಞುನಾ ಭಗವತಾ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಂ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಏತ್ತಕಾವ ಓಘಾ ದೇಸಿತಾ, ಇಮೇ ಏವ ಚ ದೇಸಿತಾತಿ। ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಓಹನನ್ತಿ ಓಸೀದಾಪೇನ್ತೀತಿ ಓಘಾ, ಓಹನನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಹನನ್ತಿ ಗಾಮೇನ್ತಿ, ತಥಾಭೂತಾ ಸತ್ತೇ ಅಧೋ ಗಾಮೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ “ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚೇಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪರತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಕಾಮನಟ್ಠೇನ **ಕಾಮೋ,** ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಓಘೋ ಚಾತಿ, ಕಾಮೇಸು ಓಘೋತಿ ವಾ **ಕಾಮೋಘೋ।** ಭವೋಘೋ ನಾಮ ಭವರಾಗೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಝಾನನಿಕನ್ತಿ ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನೀ**ಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೧೨) ಪನ “ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗೋ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವೇಸು ರಾಗೋ, ದುತಿಯೋ ಕಮ್ಮಭವೇ। ಭವದಿಟ್ಠಿವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **“ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠೋಘೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಚತುಸಚ್ಚನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ **“ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ”**ತಿ ಆಹ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಓಘಸಞ್ಞಿತಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಕಾಮಗುಣಾದಯೋ ದಸ್ಸಿತಾ ಏವ। “ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾಮೋಘೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಭವೋಘಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೋ ಲೋಭೋ ಕಾಮೋಘೋತಿ ಯುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ ಭವದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಭವೋಘೋತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತೋ, ಭವೋಘೋ ಪನ ದಿಟ್ಠಿಗತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇಸು ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತೋ। ತೇನೇವಾಹ - **“ಭವೋಘೋ ಚತೂಸು ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”**ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಲೋಭೋಪಿ ಕಾಮೋಘೋತಿ ಯುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕದುಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಕಾರಣಭೂತಾ ಕಾಮಾಸವಾದಯೋಪಿ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಾ, ಆಸವಾ ಏವ ಚ ಓಘಾ। ಕಾಮಾಸವನಿದ್ದೇಸೇ ಚ ಕಾಮೇಸೂತಿ ಕಾಮರಾಗದಿಟ್ಠಿರಾಗಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇಸು ತೇಭೂಮಕೇಸು ವತ್ಥುಕಾಮೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಸಾಯಂ ತಣ್ಹಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿನಾಮಂ ನ ಲಭತೀತಿ।

ಯದಿ ಪನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ಚ ರಾಗೋ ಕಾಮೋಘೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಿಮಾನಾದೀಸು ರಾಗಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿರಾಗಸ್ಸ ಚ ಕಾಮೋಘಭಾವೋ ಪಟಿಸೇಧಿತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಕಾಮೋಘಭವೋಘವಿನಿಮುತ್ತೇನ ನಾಮ ಲೋಭೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ । ಸೋ ಯದಾ ದಿಟ್ಠಿಗತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಓಘವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋತಿ ದೋಮನಸ್ಸವಿಚಿಕಿಚ್ಛುದ್ಧಚ್ಚಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ತಸ್ಸಪಿ ಓಘವಿಪ್ಪಯುತ್ತತಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ “ಚತೂಸುಪಿ

ದಿಟ್ಠಿಗತವಿಪ್ಪಯುತ್ತಲೋಭಸಹಗತೇಸು ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮೋಹೋ ಸಿಯಾ ಓಘಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಿಯಾ ಓಘವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ"ತಿ। "ಕಾಮೋಘೋ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಭಸಹಗತೇಸು ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ, "ಕಾಮೋಘಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದಿಟ್ಠೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ"ತಿ ಚ ವಚನತೋ ದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ಕಾಮೋಘೋ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ತಥಾ ಹೇತ್ಥ "ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಝಾನನಿಕನ್ತಿ ಚ ಭವೋಘೋ ನಾಮಾತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ವುತ್ತಂ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ"ತಿ।

ಅಧೋಗಮನಟ್ಠೇನಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ। ಹೇಟ್ಠಾಪವತ್ತನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ಕೇವಲಂ ಅಪಾಯಗಮನಿಯಭಾವೇನ, ಅಥ ಖೋ ಸಂಸಾರತರಕಾವರೋಧನೇನಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಪರಿಭವಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರೂಪಿಭಾವಾ ಅದೇಸಂ, ನ ತಸ್ಸ ಠಾನವಸೇನ ಉಪರಿಗಹಣಂ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಭವಸ್ಸ ಉಪರೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ಉಪರಿಭವಂ ನಿಬ್ಬಾನ"**ನ್ತಿ। "ಮಹಾಉದಕೋಘೋ"ತಿಆದೀಸು ರಾಸಟ್ಠೋ ಓಘ-ಸದ್ದೋತಿ "ಮಹಾ ಹೇಸೋ ಕಿಲೇಸರಾಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ **ಸೇಸೇಸುಪೀತಿ** ಭವೋಘಾದೀಸುಪಿ।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೋತಿ ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತೋ, ಅಸಂಸೀದನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಾಯೂಹನ್ತೋತಿ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿವಸೇನ ನ ಆಯೂಹನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ವಿಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನ್ತೋ। ತೇನಾಹ - **"ಅವಾಯಮನ್ತೋ"**ತಿ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮವಸೇನ ಅವಾಯಮನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಗೂಳ್ಹನ್ತಿ ಸಂವುತಂ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಅತ್ಥವಸೇನ ವಾ ಸಂವುತ್ತಂ **ಗೂಳ್ಹಂ,** ಸದ್ದವಸೇನಪಿ ಅಪಾಕಟಂ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ** ಅನ್ತರದೀಪಾದಿಕೇ **ಠಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ। ಆಯೂಹನ್ತಾತಿ** ಹತ್ಥೇಹಿ ಚ ಪಾದೇಹಿ ಚ ವಾಯಮನ್ತಾ। **ಏತಂ** ಅತ್ಥಜಾತಂ, **ಏತಂ** ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ।

ಇದಾನಿ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವತಾ ತಥಾಗೂಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಿಂ ಪನಾತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಗ್ಗಹಮುಖೇನಾತಿ** ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ವಿನಯಉಪಾಯಭೂತನಿಗ್ಗಹವಸೇನ। ತೇನಾಹ **ಯೇ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿನೋ"**ತಿಆದಿ। **ಪವಯ್ಹ ಪವಯ್ಹಾತಿ** ಓಪುಣಿತ್ವಾ ಓಪುಣಿತ್ವಾ।

ಸೋತಿ ದೇವಪುತ್ತೋ **ನಿಹತಮಾನೋ** ಅಹೋಸಿ ಯಥಾವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಜಾನನ್ತೋ। **ಯಥಾತಿ** ಅನಿಯಮವಚನಂ ನಿಯಮನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ತಂಸಮ್ಬನ್ಧಞ್ಚ ಕಥನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಚನನ್ತಿ ತದುಭಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾಹಂ ಜಾನಾಮಿ, ಏವಂ ಮೇ ಕಥೇಹೀ"**ತಿ ಆಹ।

ಯದಾಸ್ವಾಹನ್ತಿ ಯದಾ ಸು ಅಹಂ, ಸು-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ "ಯದಿದಂ ಕಥಂ ಸೂ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** "ತದಾಸ್ಸು ಸಂಸೀದಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು ತೀಸುಪಿ ಪದೇಸು। **ಅತರನ್ತೋತಿ** ಓಘಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಂ ತರಣಪ್ಪಯೋಗಂ ಅಕರೋನ್ತೋ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಓಘನಿಯಓಘೇಸು ಏವ। **ಓಸೀದಾಮೀತಿ** ನಿಮುಜ್ಜಾಮಿ ಓಘೇಹಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ಹೋಮಿ। **ನಿಬ್ಬುಯ್ಹಾಮೀತಿ** ಓಘೇಹಿ ನಿಬ್ಬೂಳ್ಹೋ ಹೋಮಿ। **ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ** ಅಸಂಸೀದನ್ತೋ। **ಅತಿವತ್ತಾಮೀತಿ** ಅನುಪಯೋಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಮಿ, ಅಪನಿಧಾನವಸೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಿರಾಧೇಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಠಾನೇ ಚ ವಾಯಾಮೇ ಚಾತಿ** ವಕ್ಖಮಾನವಿಭಾಗೇ ಪತಿಟ್ಠಹನೇ ವಾಯಾಮೇ ಚ **ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನೇಸು ಸಂಸೀದನನಿಬ್ಬುಯ್ಹನಸಙ್ಖಾತಂ ತರಣಸ್ಸ ವಿಬನ್ಧನಭೂತಂ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾನ। ಇದಂ ಭಗವತಾ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಅತ್ತನಾ ಪವತ್ತಿತ-ಪುಬ್ಬಭಾಗ-ಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಅವಾಯಮನ್ತೋತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಕರಣಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಅಸಂಸೀದನ್ತೋ ಅನಿಬ್ಬುಯ್ಹನ್ತೋ। **ದೇವತಾಯಪಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ** ತದತ್ಥೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ। **ನ ಪನ ಪಾಕಟೋ** ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂಆದೀನಂ, ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂನಂ ಪನ ಯಥಾ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ, ತಥಾ ಪಾಕಟೋ ಏವಾತಿ। **ಸತ್ತ ದುಕಾ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನರೂಪಾ **ದಸ್ಸಿತಾ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತೋತಿ** ಲೋಭಾದೀಹಿ ಅಭಿಭೂತತಾಯ

ಸಂಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸೀದತಿ ನಾಮ। **ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನಾತಿ** ತತ್ಥೇವಾಭಿಸಙ್ಖಾರಚೇತನಾಯ ಚೇತೇನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಸ್ಸ ಖಣಸ್ಸ ಅತಿವತ್ತನೇನ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹತಿ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸದುಕೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ವಟ್ಟಮೂಲಕಾ ಕಿಲೇಸಾತಿ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಸಂಸಾರೇ ಅವಟ್ಠಾನಂ ತಂತಂಕಮ್ಮುನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಕಿಲೇಸಾ ಪನ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಮತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಅಪರಾಪರಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ಸಂಸಾರೇ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹತಿ ನಾಮಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನವಸೇನ **ಪಠಮದುಕೋ** ವುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸಂಸಾರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಾ ದುವಿಧಾ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಚಾತಿ ತೇಸಂ ಸಂಸಾರನಾಯಿಕಭೂತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠನಂ, ತದಞ್ಞೇಸಂ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಸೇನ ಆಯೂಹನನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನವಸೇನ **ದುತಿಯದುಕೋ** ವುತ್ತೋ। ಸಂಯೋಜನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದದಸ್ಸನಸಭಾವಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ವಸೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ, ಅಮುತ್ತಿಮಗ್ಗೇ ಮುತ್ತಿಮಗ್ಗಪರಾಮಾಸತೋ ತಥಾ ಆಯೂಹನಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತತಿಯದುಕೋ** ವುತ್ತೋ। **ಚತುತ್ಥದುಕೇ** ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಏವ ವಿಭಾವಿತೋ। ಯಸ್ಮಾ "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೋ ಅರೂಪರಾಗಂ, ಅಸಞ್ಞೂಪಗಂ ವಾ ಅವಿಮೋಕ್ಖಂಯೇವ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಂಸಾರೇ ಏವ ಓಲೀಯತಿ। ತೇನಾಹ **"ಓಲೀಯನಾಭಿನಿವೇಸಾ ಹಿ ಭವದಿಟ್ಠೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಾಮಭವಾದೀಸು ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಭವಂ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ, ನ ಹೋತಿ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೋ ಭವವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾವಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ತಂ ಅತಿವತ್ತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅತಿಧಾವನಾಭಿನಿವೇಸಾ ವಿಭವದಿಟ್ಠೀ"**ತಿ।

ಲೀನವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತೋತಿ ಕೋಸಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ಸಂಕೋಚಾಪಜ್ಜನೇನ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ। **ಉದ್ಧಚ್ಚವಸೇನ ಆಯೂಹನ್ತೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನೋ ಅಭಾವೇನ ವಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ **ಪಞ್ಚಮೋ ದುಕೋ** ವುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಕಾಮಸುಖಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸಮಾಧಾನಂ ನತ್ಥಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತ್ತಾ, ಏವಂ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತ್ತಾ। ಇತಿ ಚಿತ್ತಕಾಯಪರಿಕ್ಕಿಲೇಸಕರಾ ದ್ವೇ ಅನ್ತಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯತಾಯ ಸಂಸೀದನನಿಬ್ಬುಯ್ಹನನಿಮಿತ್ತಾ ವುತ್ತಾ **ಛಟ್ಠದುಕೇ**। ಪುಬ್ಬೇ ಸಪ್ಪದೇಸತೋವ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ "ಸಂಸೀದನನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಇದಾನಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ದಸ್ಸನವಸೇನ, ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಸಾಧಾರಣತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಧಮ್ಮಾ "ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಇದಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಏವ "ಆಯೂಹನನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸನವಸೇನ **ಸತ್ತಮದುಕೋ** ವುತ್ತೋ। ಏವಞ್ಚ ದುಗ್ಗತಿಸುಗತೂಪಪತ್ತಿವಸೇನ ಸಂಸೀದನನಿಬ್ಬುಯ್ಹನಾನಿ ವಿಭಜ್ಜ ದಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಅಧೋಭಾಗಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ **ಅಧೋಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾ** ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪಂ ಅಕತ್ವಾ। ತಥಾ ಉಪರಿಭಾಗಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ **ಉಪರಿಭಾಗಙ್ಗಮನೀಯಾ**।

ಏತ್ಥ ಚ ಓಘತರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಭಗವತಾ **"ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹ"**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪಹಾನಙ್ಗಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ನ ಸಮ್ಪಯೋಗಙ್ಗನ್ತಿ? ನ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಯಾವತಾ ಯೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಯೇನ ಚ ಆಯೂಹನಂ, ತದುಭಯಪಟಿಕ್ಖೇಪಮುಖೇನ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮದಸ್ಸನಮೇತನ್ತಿ। ನ ಹೇಸ ಅ-ಕಾರೋ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಸೇಧೇ, ಅಥ ಖೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ "ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಹಿತೋ, ಅಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹ**ನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ತಥಾಪವತ್ತಿಹೇತೂವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಖೋ**ತಿ ಚ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧) ವಿಯ। ತೇನ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಏಕಂಸಿಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೋಯಂ ಖೋ-ಸದ್ದೋ "ಅನಾಯೂಹ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಅನಾಯೂಹನಮ್ಪಿ ಹಿ ಏಕಂಸಿಕಮೇವಾತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ತೇನ ಹಿ ಓಘತರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ಏವಮಯಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿದೇಸನಾ ಕತಾ, ದೇವತಾ ಚ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಠಮಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಇಮಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನ"**ನ್ತಿಆದಿ।

“ಚಿರಸ್ಸಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ಪದನ್ತರಮೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ಚಿರಸ್ಸ ಕಾಲಸ್ಸಾ”**ತಿ ಯಥಾ “ಮಮಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೫-೬) ಏತ್ಥ “ಮಮಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ಪದನ್ತರಂ ಮಮನ್ತಿ। **ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ**ತಿ ಅದಸ್ಸಾವೀ। ಅದಸ್ಸಾವಿತಾ ಚ ದಿಸ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಿದ್ಧತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಕಾ ನಾಮ ಸಾ ದೇವತಾ, ಯಾ ಭಗವನ್ತಂ ನ ದಿಟ್ಠವತೀ? ತೇನಾಹ **“ಕಿಂ ಪನಿಮಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ದಸ್ಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಯದಾ ಕದಾಚಿ ಕಞ್ಚಿ ಪಿಯಜಾತಿಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಉಪಾದಾಯ “ಚಿರೇನ ವತ ಮಯಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಪಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ವಾ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕೇ ನಿರುಳ್ಹೋ ಸಮುದಾಚಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಅಣನತೋ ಜಾನನತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ **ನಿಬ್ಬುತಂ** ಸಮ್ಮದೇವ ವೂಪಸನ್ತ-ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥ-ಪರಿಳಾಹಂ। **ಆಸತ್ತವಿಸತ್ತಾದೀಹೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಿಸತಾದಿಆಕಾರೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ವಿಸತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಟಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಕ್ಕತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂವಾದಿಕಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂ ಹರತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮೂಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಫಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಪರಿಭೋಗೋತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾ ವಾ ಪನ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ರೂಪೇ ಸದ್ದೇ ಗನ್ಧೇ ರಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಕುಲೇ ಗಣೇ ವಿಸತಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ”ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೩)।

ತತ್ಥ **ವಿಸತಾ**ತಿ ವಿತ್ಥತಾ ರೂಪಾದೀಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಅಭಿಬ್ಯಾಪನವಸೇನ **ವಿಸಟಾ**ತಿ ಪುರಿಮವಚನಮೇವ ತ-ಕಾರಸ್ಸ ಟ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸಾಲಾ**ತಿ ವಿಪುಲಾ। **ವಿಸಕ್ಕತೀ**ತಿ ಪರಿಸಕ್ಕತಿ, ಸಹತಿ ವಾ। ರತ್ತೋ ಹಿ ರಾಗವತ್ಥುನಾ ಪಾದೇನ ತಾಳಿಯಮಾನೋಪಿ ಸಹತೀತಿ। ಓಸಕ್ಕನಂ ವಿಪ್ಫನ್ದನಂ ವಾ **“ವಿಸಕ್ಕನ”**ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿಂ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ। ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ವಿಸಂವಾದಿಕಾ** ಹೋತಿ। **ವಿಸಂ ಹರತೀ**ತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಕಾಮೇಸು ಆನಿಸಂಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀ ವಿವಿಧೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಂಹರತಿ ಸಂಖಿಪತಿ, ವಿಸಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ, ತಂ ಹರತಿ, ವಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವತೋ **ವಿಸಮೂಲಾ**। ವಿಸಂ ವಾ ದುಕ್ಖಾಭಿಭೂತಾ ವೇದನಾ ಮೂಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಮೂಲಾ**। ದುಕ್ಖಸಮುದಯತ್ತಾ ವಿಸಂ ಫಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಫಲಾ**। ತಣ್ಹಾಯ ರೂಪಾದಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಪರಿಭೋಗೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಮತಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಪರಿಭೋಗೋ**ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿರುತ್ತಿವಸೇನ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಧಾನೋ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ “ವಿಸಾಲಾ ವಾ ಪನಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ವಿಸತ್ತಿಕಾಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಿಣ್ಣಂ** ಪಠಮದುತಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ। **ನಿತ್ತಿಣ್ಣಂ** ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ। **ಉತ್ತಿಣ್ಣಂ** ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ।

ಸಮನುಞ್ಞೋತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಕತಾನುಞ್ಞೋ। ತೇನಾಹ **“ಏಕಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಹೋಸೀ”**ತಿ। **ಅನ್ತರಧಾಯೀ**ತಿ ಅದಸ್ಸನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅನ್ತರಧಾಯಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಭಿಸಙ್ಖತಕಾಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾಲೇಹೀ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, “ಮಾಲಾಹೀ”ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, “ಮಲ್ಯೇಹೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಯ-ಕಾರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಲೀನತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ನೇತ್ತಿನಯವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ ಪಕರಣನಯೇನ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಸಾ ಪನ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಯಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಪ್ಪಯೋಜನಭಾಜನೇಸು ಪಿಣ್ಡತ್ಥೇಸು ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಸು ಸುಕರಾ ಹೋತಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಂ ನಿದ್ಧಾರಯಿಸ್ಸಾಮ। ತತ್ಥ **ಸಮುಟ್ಠಾನಂ** ತಾವ ದೇಸನಾನಿದಾನಂ, ತಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಅಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮ್ಪಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಬಾಹಿರಭೇದತೋ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ **ಸಾಧಾರಣಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಸಮುಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ

ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಮಹಾಕರುಣಾ। ತಾಯ ಹಿ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಸತ್ತೇಸು ಚ ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇಸೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೯)। ಏತ್ಥ ಚ ಹೇತುಅವತ್ಥಾಯಪಿ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಯಾವದೇವ ಸಂಸಾರಮಹೋಘತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಾಹತ್ಥದಾನೇಹಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾರಣತ್ಥಂ ತದುಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಯಥಾ ಚ ಮಹಾಕರುಣಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ದಸಬಲಞಾಣಾದೀನಿ ಚ ದೇಸನಾಯ ಅಬ್ಭನ್ತರಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ತೇಸಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಂ ಸತ್ತಾನಞ್ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಾದಿಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತೋ ಭಗವಾ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಕೋಸಲ್ಲೇನ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ವಿಚಿತ್ತನಯದೇಸನಂ ಪವತ್ತೇಸೀತಿ। **ಬಾಹಿರಂ** ಪನ **ಸಾಧಾರಣಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ** ದಸಸಹಸ್ಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಪರಿವಾರ-ಸಹಮ್ಪತಿಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅಜ್ಝೇಸನಂ। ತದಜ್ಝೇಸನುತ್ತರಕಾಲಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಜನಿತಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಸಾಧಾರಣಮ್ಪಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಬಾಹಿರಭೇದತೋ ದುವಿಧಮೇವ। ತತ್ಥ **ಅಬ್ಭನ್ತರಂ** ಯಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಯೇನ ಚ ದೇಸನಾಞಾಣೇನ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ, ತದುಭಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ **ಬಾಹಿರಂ** ಪನ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಪುಚ್ಛಾ, ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಹೇಸ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ। ತಯಿದಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಮೇವ।

ಪಯೋಜನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣತೋ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ **ಸಾಧಾರಣಂ** ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಯಾವ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಮುತ್ತಿರಸತ್ತಾ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ। ತೇನೇವಾಹ "ಏತದತ್ಥಾ ಕಥಾ, ಏತದತ್ಥಾ ಮನ್ತನಾ"ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ೩೬೬)। **ಅಸಾಧಾರಣಂ** ಪನ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗಸಮಧಿಗಮೋ, ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಬಾಹಿರಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನಗತಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಬಲಸಿದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪಯೋಜನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಸಮಿಜ್ಝನಭಾವತೋ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಭಗವತೋಪಿ ಪಯೋಜನಮೇವಾತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರತಾಪಿ ಸಿಯಾ।

ಅಪಿಚ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಓಘತರಣಾಕಾರಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ಅನವಬೋಧೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ತದವಬೋಧೋ ಪಯೋಜನಂ। ಸೋ ಹಿ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯೋಜೇತಿ ತನ್ನಿಪ್ಫಾದನಪರಾಯಂ ದೇಸನಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಯಞ್ಹಿ ದೇಸನಾಯ ಸಾಧೇತಬ್ಬಂ ಫಲಂ, ತಂ ಆಕಙ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ ದೇಸಕಂ ದೇಸನಾಯ ಪಯೋಜೇತೀತಿ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ ದೇವತಾಯ ತದಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನವಿಸ್ಸಜ್ಜನಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಯೋಜನಂ । ತಥಾ ಸಂಸಾರಚಕ್ಕನಿವತ್ತಿ-ಸದ್ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿಸಸ್ಸತಾದಿಮಿಚ್ಛಾಚಾರ-ನಿರಾಕರಣಂ ಸಮ್ಮಾವಾದಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಸಮೂಹನನಂ ಕುಸಲಮೂಲಸಮಾರೋಪನಂ ಅಪಾಯದ್ವಾರಪಿದಹನಂ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖದ್ವಾರವಿವರಣಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವೂಪಸಮನಂ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತನಂ "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುರಿಮಪಟಿಞ್ಞಾಅವಿಸಂವಾದನಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಮಾರಮನೋರಥವಿಸಂವಾದನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಯನಿಮ್ಮಥನಂ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಪತಿಟ್ಠಾಪನನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿಪಿ ಪಯೋಜನಾನಿ ಇಧ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಯಥಾ ದೇವತಾ ಓಘತರಣೇ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದಾ, ತಾದಿಸಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ-ಧಾರಣ-ಪರಿಚಯ-ಮನಸಿಕಾರವಿಪಲ್ಲತ್ಥಬುದ್ಧಿಕಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ-ಧಾರಣ-ಪರಿಚಯವಿಮುಖಾ ಚ ಭವವಿಮೋಕ್ಖೇಸಿನೋ ವಿನೇಯ್ಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ **ಭಾಜನಂ**।

ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾ ಪನ "ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹ"ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯೇ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗವಸೇನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ ಕುಸಲಮೂಲಸಮಾಯೋಗೋ ಓಲೀಯನಾತಿಧಾವನಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಉಪಾಯವಿನಿಬನ್ಧವಿಧಮನಂ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸದೂರೀಭಾವೋ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾವಿಸೋಧನಂ ವಟ್ಟತ್ತಯವಿಚ್ಛೇದನುಪಾಯೋ ಆಸವೋಘ-ಯೋಗ-ಗನ್ಥಾಗತಿ-ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದುಪಾದಾನವಿಯೋಗೋ ಚೇತೋಖಿಲವಿವೇಚನಂ ಅಭಿನನ್ದನನಿವಾರಣಂ ಸಂಸಗ್ಗಾತಿಕ್ಕಮೋ

ವಿವಾದಮೂಲಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವಿದ್ಧಂಸನಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾತಿವತ್ತನಂ ಅನುಸಯಮೂಲಚ್ಛೇದೋ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸ-ದರಥಪರಿಳಾಹ-ಸಾರಮ್ಭಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಂ ದಸ್ಸನಸವನನಿದ್ದೇಸೋ ವಿಜ್ಜೂಪಮವಜಿರೂಪಮಧಮ್ಮಪದೇಸೋ ಅಪಚಯಗಾಮಿಧಮ್ಮವಿಭಾವನಾ ಪಹಾನತ್ತಯದೀಪನಾ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಾನುಯೋಗೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನುಟ್ಠಾನಂ ಭಾವನಾಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಸಿದ್ಧಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಪಾರಿಸುದ್ಧೀತಿ ಏವಮಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಯೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಸಂಸೀದತಿ, ಯೇಸಞ್ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ವಸೇನ ಆಯೂಹತಿ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹತಿ, ಉಭಯಮೇತಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ತಪ್ಪಭಾವಿತಾ ತದುಭಯನಿಸ್ಸಿತಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತದುಭಯಮತ್ಥೋ, "ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸನಾ ಉಪಾಯೋ ಮಾನನಿಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯಕಾರಣಭಾವತೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಪಟಿಕ್ಖೇಪೋಪದೇಸೇನ ಚತುರೋಘನಿರತ್ಥರಣತ್ಥಿಕೇಹಿ ಅನ್ತದ್ವಯರಹಿತಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ದೇಸನಾಹಾರೋ**।

ಪರಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದನತಾಯ ಞಾತುಕಾಮತಾಯ ಚ **ಕಥಂ ನೂ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ವುತ್ತಂ? ಅಭಿಮುಖಭಾವತೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲಭಾವತೋ ಚ "ತ್ವ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಸ್ಸ ಗರುಭಾವಸ್ಸ ಅನಞ್ಞಯೋಗ್ಯಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಧುರಸ್ಸ ಪರಿದೀಪನತೋ ಸಾಧೂತಿ ಮರಿಸಸೀಲಾದಿಗುಣತಾಯ "**ಮಾರಿಸಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ । ಅವಹನನತೋ ರಾಸಿಭಾವತೋ ಚ "**ಓಘ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಾಪಿತತ್ತಾ "**ಇತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಂಸೀದನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಕಾತಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಚ ಅಕತತ್ತಾ। "**ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಯಿದಂ ಅಕರಣಂ ಏಕಂಸಿಕನ್ತಿ **ಖೋ**ತಿ ಅವಧಾರಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಚ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಸಸನ್ತತಿಗತತ್ತಾ "ತ್ವ"ನ್ತಿ ಚ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ "**ಅಹ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ದೇವತಾಯ ಸಮ್ಬೋಧನತೋ ಪಿಯಾಲಪನತೋ ಚ, "**ಆವುಸೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಆಯೂಹನಸ್ಸ ಅಕಾತಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಚ ಅಕತತ್ತಾ **ಅನಾಯೂಹ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಿಣ್ಣಾಕಾರಸ್ಸ ಓಘಾನಂ ಅನಿಚ್ಛಿತಭಾವತೋ ಏವ ತತ್ಥ ಸಂಸಯಸ್ಸ ಅನಪಗತತ್ತಾ ಓಘತರಣಸ್ಸ ಚ ಅವಿಸೇಸತ್ತಾ "**ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಸಂಸೀದನಲಕ್ಖಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಸಂಸಾರೇ ಚ ಸಣ್ಠಾನನ್ತಿ ಅನತ್ಥನ್ತರತ್ತಾ ಅಭಿನ್ನಕಾಲಿಕಂ। ತಥಾ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನಲಕ್ಖಣಂ ಆಯೂಹನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅತಿವತ್ತನನ್ತಿ ಅನತ್ಥನ್ತರತ್ತಾ ಅಭಿನ್ನಕಾಲಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "**ಯದಾ ಸ್ವಾಹಂ...ಪೇ॰... ತದಾಸ್ಸು ನಿಬ್ಬುಯ್ಹಾಮೀ**"ತಿ। ತದುಭಯಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ಪಟಿಬಾಹನತೋ ಚ ಓಘಾತಿಣ್ಣಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಏವಂ ಖ್ವಾಹಂ...ಪೇ॰... ಓಘಮತರಿ**"ನ್ತಿ।

ಏಕಬುದ್ಧನ್ತರನ್ತರಿಕತ್ತಾ ಸುದೂರಕಾಲಿಕತಾಯ "**ಚಿರಸ್ಸ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ತರಾ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬತಾಯ ವಿಮ್ಹಯನೀಯತಾಯ ಚ "**ವತಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತದಾ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನತಾಯ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಯ ಚ "**ಪಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬಾಹಿತಪಾಪತೋ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಣನತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ "**ಬ್ರಾಹ್ಮಣ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪವೂಪಸಮನತೋ ದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪವೂಪಸಮನತೋ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ "**ಪರಿನಿಬ್ಬುತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತರಣಪಯೋಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತತ್ತಾ ಉಪರಿ ತರಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ಚ "**ತಿಣ್ಣ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬತೋ ಲುಜ್ಜನತೋ ಪಲುಜ್ಜನತೋ ಚ "ಲೋಕೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಸಯೇಸು ಸಜ್ಜನತೋ ಜಾತಭಾವತೋ "**ವಿಸತ್ತಿಕ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ ನಿಗಮನತೋ ಚ "**ಇದ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭಾಸಿತತ್ತಾ ಪರಿಸಮತ್ತತ್ತಾ ಚ "**ಅವೋಚಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಮಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಚ್ಚಾಮಸನತೋ ಚ "ಸಾ ದೇವತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಮೋದಿತಬ್ಬತೋ "**ಸಮನುಞ್ಞೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಸಾಸನತೋ ಪರಮತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ "**ಸತ್ಥಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುಪಥಾತಿಕ್ಕಮೇನ ತಿರೋಭಾವೂಪಗಮನತೋ "**ಅನ್ತರಧಾಯೀ**"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಂ ಅನುಪದವಿಚಯತೋ **ವಿಚಯಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನೇಹಿ ಓಘತರಣಂ ಯುಜ್ಜತಿ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಜಹನೇನ ಪಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮಿಜ್ಝನತೋ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸ-ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿ-ತಣ್ಹಾಯತನ-ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೋ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಸೀದನಂ ಹೋತೀತಿ ಯುಜ್ಜತಿ ಕಾರಣಸ್ಸ

ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವತೋ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಕಿಚ್ಚೇ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸ-ಅತಿಧಾವನಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ವಸೇನ ಆಯೂಹನ್ತಸ್ಸ ಸಂಸಾರಮಹೋಘೇನ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನಂ ಹೋತೀತಿ ಯುಜ್ಜತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅತಿವತ್ತನತೋ। ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಣನತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ। ಸಮ್ಮದೇವ ಸನ್ತಧಮ್ಮಸಮಧಿಗಮತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸವಾಸನಪಹೀನಕಿಲೇಸತ್ತಾ। ತಥಾ ಚ ವಿಸತ್ತಿಕಾಯ ತಿಣ್ಣಭಾವೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಯಥಾ ಯಾಯ ಲೇಸೋಪಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ತಸ್ಸಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾತಿ ಅಯಂ **ಯುತ್ತಿಹಾರೋ**।

ಕಿಲೇಸವಟ್ಟವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಸೇಸತೋ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಆಯೂಹನಞ್ಚ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನಾನಿ ಓಘತರಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಓಘತರಣಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿತಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಸಂಯೋಜನಿಯೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ತಣ್ಹಾ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೨, ೫೭)।

ಖನ್ಧಾವಿಜ್ಜಾ-ಫಸ್ಸ-ಸಞ್ಞಾ-ವಿತಕ್ಕಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರ-ಪಾಪಮಿತ್ತಪರತೋಘೋಸಾ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಯಥಾಹ - **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೨೪) "ಖನ್ಧಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿಆದಿ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಾಭಿನನ್ದನಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಆಯೂಹನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯಥಾರಹಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಏವ ಸುನಿದ್ಧಾರಿಯಂ। ಅಯಂ **ಪದಟ್ಠಾನಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೇನ ನಿಯ್ಯಾನಾವಹಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಗಹಿತಾ ಏಕನ್ತತೋ ಓಘನಿತ್ಥರಣೂಪಾಯಭಾವತೋ। ತಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾತಿ ಅಯಂ **ಲಕ್ಖಣಹಾರೋ**।

ನಿದಾನಮಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಓಘತರಣಾಕಾರಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ಅನವಬೋಧೋತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಯೇ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಓಘತರಣೂಪಾಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ನಿದಾನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಓಘಂ ತರನ್ತಾ ಸಕಲಸಂಸಾರಮಹೋಘತೋ ನಿತ್ಥರೇಯ್ಯುಂ, ಪರೇ ಚ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಪೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಭಗವತೋ **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ**। ಪದನಿಬ್ಬಚನಂ **ನಿರುತ್ತಂ,** ತಂ "ಏವ"ನ್ತಿಆದಿನಿದಾನಪದಾನಂ "ಕಥ"ನ್ತಿಆದಿಪಾಳಿಪದಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತಸ್ಸಾ ಲೀನತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಸುಕರತ್ತಾ ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ನ ವಿತ್ಥಾರಯಿಮ್ಹ।

ಪದ-ಪದತ್ಥ-ದೇಸನಾ-ನಿಕ್ಖೇಪ-ಸುತ್ತಸನ್ಧಿ-ವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾ **ಸನ್ಧಿ**। ತತ್ಥ ಪದಸ್ಸ ಪದನ್ತರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ **ಪದಸನ್ಧಿ**। ತಥಾ ಪದತ್ಥಸ್ಸ ಪದತ್ಥನ್ತರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ **ಪದತ್ಥಸನ್ಧಿ,** ಯೋ "ಕಿರಿಯಾಕಾರಕಸಮ್ಬನ್ಧೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ನಾನಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ತಂತಂಅನುಸನ್ಧೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಪನ ಪುಬ್ಬಾಪರಸಮ್ಬನ್ಧೋ **ದೇಸನಾಸನ್ಧಿ,** ಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧೀ"ತಿ ತಿಧಾ ವಿಭತ್ತಾ। ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋತಿ ದ್ವಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಕ್ಖೇಪಸನ್ಧಿ** ಚತುನ್ನಂ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನೀಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸುತ್ತಸನ್ಧಿ** ಇಧ ಪಠಮನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

"ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಓಘತರಣಸುತ್ತಮೇವ ಪಠಮಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ ನಾಯಮನುಯೋಗೋ ಕತ್ಥಚಿ ನ ಪವತ್ತತಿ? ಅಪಿಚ "ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹಂ ಓಘಮತರಿ"ನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಅನ್ತದ್ವಯವಿವಜ್ಜನಮುಖೇನ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ವಿಭಾವನತೋ ಸಬ್ಬಪಠಮಮಿದಂ ಸುತ್ತಂ ಇಧ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಅನ್ತದ್ವಯಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸನಪರಞ್ಚ

ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನನ್ತಿ। ಯಂ ಪನ ಏಕಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ದೇಸನನ್ತರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನಂ, ಅಯಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಸನ್ಧಿ। ಸಾ ಇಧ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ -

"ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಅನಾಯೂಹಂ ಓಘಮತರಿ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾ -

"ಸಬ್ಬದಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪಞ್ಞವಾ ಸುಸಮಾಹಿತೋ।
ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪಹಿತತ್ತೋ, ಓಘಂ ತರತಿ ದುತ್ತರಂ॥

"ವಿರತೋ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ, ರೂಪಸಂಯೋಜನಾತಿಗೋ।
ನನ್ದೀರಾಗಪರಿಕ್ಖೀಣೋ, ಸೋ ಗಮ್ಭೀರೇ ನ ಸೀದತಿ। (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೬)।
ಸದ್ಧಾಯ ತರತಿ ಓಘಂ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಅಣ್ಣವಂ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೬)।

"ಪಞ್ಚ ಛಿನ್ದೇ ಪಞ್ಚ ಜಹೇ, ಪಞ್ಚ ಚುತ್ತರಿ ಭಾವಯೇ।
ಪಞ್ಚಸಙ್ಗಾತಿಗೋ ಭಿಕ್ಖು, ಓಘತಿಣ್ಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫; ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೦)।

"ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ, ಕಾಮಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ।
ತೇ ಪಹಾಯ ತರೇ ಓಘಂ, ನಾವಂ ಸಿತ್ವಾವ ಪಾರಗೂ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೭; ಮಹಾನಿ॰ ೬; ನೇತ್ತಿ॰ ೫)।

"ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ, ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು ಪುಬ್ಬೇ, ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಚ ತರನ್ತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮೪, ೪೦೯; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೭; ಪಠಮವಗ್ಗ ೧೨೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೭೦) -

ಏವಮಾದೀಹಿ ದೇಸನಾಹಿ ಸಂಸನ್ದತೀತಿ ಅಯಂ **ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಆಯೂಹನಞ್ಚ। ತೇನ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ದೀಪಿತೋ, ಸನ್ತಕಿಲೇಸವಸೇನ ಅನಾಯೂಹನೇನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ। ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋತೋ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾ ಪವಡ್ಢತಿ। ತೇಸು ತಣ್ಹಾಗಹಣೇನ ಚ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಆವತ್ತನ್ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಗಹಣೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಭವಚಕ್ಕಂ ಆವತ್ತತಿ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಆವತ್ತನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಞ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಂ। ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ದೀಪಿತಾ, ಸಾ ಚ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸೀಲಾದಿಸಙ್ಗಹಾ। ತತ್ಥ ಸೀಲಗ್ಗಹಣೇನ ಏಕಾದಸ ಸೀಲಾನಿಸಂಸಾ ಆವತ್ತನ್ತಿ, ಸಮಾಧಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಚಞಾಣಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಚ ಆವತ್ತನ್ತಿ। ಪಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುದಸ್ಸನಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ಆವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ಆವತ್ತೋ ಹಾರೋ**।

ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಕಿಲೇಸಾದಿವಸೇನ ಸತ್ತವಿಧಂ। ಆಯೂಹನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿವಸೇನ ಸತ್ತವಿಧಂ। ತಥಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಅನಾಯೂಹನಞ್ಚ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮವಿಭತ್ತಿ। ಪದಟ್ಠಾನಭೂಮಿವಿಭತ್ತಿಯೋ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ **ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ**।

ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಯುಗನದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವನಂ ಉಸ್ಸಕ್ಕೇನ್ತೋ ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ದೂರೀಕರಣತೋ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಅಸಂಸೀದನ್ತೋ ಅನಿಬ್ಬುಯ್ಹನ್ತೋ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹಂ ಓಘಂ ತರತಿ।

ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ವಸೇನ ಪನ ಸಂಸೀದನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹನ್ತೋ ಸಂಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಾನತೋ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಆಯೂಹನತೋ ಓಘಂ ನ ತರತೀತಿ ಅಯಂ **ಪರಿವತ್ತೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಅಸಂಸೀದನ್ತೋ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ ಅನವಿನಿಬ್ಬಿಸನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ, ಅನಾಯೂಹಂ ಅನಿಬ್ಬುಯ್ಹನ್ತೋ ಅಚೇತೇನ್ತೋ ಅಪಕಪ್ಪೇನ್ತೋತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ, ಓಘಂ ಕಿಲೇಸಸಮುದ್ದನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ, ಅತರಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿ ಅಚ್ಚವಾಯೀತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ **ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಂ ಆಯೂಹನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾನಂ ವಿಭಾವನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿರುಹನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ತಣ್ಹಾಯ ಅಸ್ಸಾದಪಞ್ಞತ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ ಭವಾಭಿನಿವೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ। ವಿಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಕಾಮಸುಖಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಕಾಮೇಸು ಅನುಗಿಜ್ಝನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಓಘಮತರಿನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಗ್ಗಹಣೇನ ಓಘಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹಂ ಅತರಿನ್ತಿ ಪನ ಪದತ್ತಯೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ, ಹೇತುಗಹಣೇನ ಚ ಹೇತುಮತೋ ಗಹಣಂ ಸಿದ್ಧಮೇವಾತಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಸಚ್ಚಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ ಅಯಂ ಸಚ್ಚೇಹಿ ಓತರಣಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ಲೋಕಿಯಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಯೇಸಂ ವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಸಿದ್ಧಿ। ಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ, ಯೇಸಂ ವಸೇನ ಓಘತರಣಸಿದ್ಧಿ। ಅಯಂ ಖನ್ಧಮುಖೇನ ಓತರಣಾ। ಯೇ ಏವ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ, ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ ದ್ವಾಯತನಾನಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋತಿ ಅಯಂ ಆಯತನಮುಖೇನ ಧಾತುಮುಖೇನ ಚ ಓತರಣಾ। ತಥಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಗ್ಗಹಣೇನ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ಓಘಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಾ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ಧಮ್ಮಧಾತು ಚ, ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನಗ್ಗಹಣೇನ ಓಘತರಣವಚನೇನ ಚ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಏವಞ್ಚ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ಧಮ್ಮಧಾತು ಚ ಗಹಿತಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಮುಖೇನ ಆಯತನಮುಖೇನ ಧಾತುಮುಖೇನ ಓತರಣಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚೇ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ, ಅನಿಮಿತ್ತಮುಖೇನ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಂ, ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚೇ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಂ, ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚೇ, ಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇನ ಓತರಣಂ। ಮಗ್ಗೇ ಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾಯತನಧಮ್ಮಧಾತೂ ಅನಾಸವಾ ಚ ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ ಖನ್ಧಾದಿಮುಖೇನ ಓತರಣಾತಿ ಅಯಂ **ಓತರಣೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಆರಮ್ಭೋ। **ಅನಾಯೂಹ**ನ್ತಿ ಪದಸುದ್ಧಿ, ನೋ ಆರಮ್ಭಸುದ್ಧಿ, ತಥಾ **ಓಘ**ನ್ತಿ। **ಅತರಿ**ನ್ತಿ ಪನ ಪದಸುದ್ಧಿ ಚೇವ ಆರಮ್ಭಸುದ್ಧಿ ಚಾತಿ ಅಯಂ **ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಆದಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಾನಂ ಸಾಧಾರಣತೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಚೋದನಾತಿ ಕತ್ವಾ **ಓಘಮತರಿ**ನ್ತಿ ತಂ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಸೇಸವಚನಂ। ಓಘತರಣಞ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ। ತತ್ಥ ಪಠಮದುತಿಯಮಗ್ಗಾ ಅವಿಸೇಸೇನ ದಿಟ್ಠೋಘತರಣಂ, ತತಿಯಮಗ್ಗೋ ಕಾಮೋಘತರಣಂ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ ಸೇಸೋಘತರಣನ್ತಿ ಅಯಂ **ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ**।

ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಹೇತು। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಆಯೂಹನಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾ ಹೇತೂ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನಾನಂ ಪನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪಹಾನಾನಿ ಹೇತೂ। ಸಂಯೋಜನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸನಾ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಯಥಾರಹಂ ತಸ್ಸ ಹೇತೂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - “ಸಂಯೋಜನಿಯೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ತಣ್ಹಾ ಪವಡ್ಢತೀ”ತಿ। ಖನ್ಧಾವಿಜ್ಜಾಫಸ್ಸಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪಾಪಮಿತ್ತಪರತೋಘೋಸಾ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಹೇತೂ। ತೇನಾಹ - **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** “ಖನ್ಧಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿಆದಿ। ತಣ್ಹಾಭಿನನ್ದನಾ ಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಆಯೂಹನಸ್ಸ ಹೇತೂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯಥಾರಹಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಾನಂ ಹೇತುವಿಭಾಗೋ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬೋ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನಾನಂ। ಕಿಲೇಸುಪ್ಪಾದನೇ ಹಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಆದೀನವದಸ್ಸನಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಹೇತೂ, ಅಭಿಸಙ್ಖರಣೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನಂ ಅನಾಯೂಹನಸ್ಸ ಹೇತೂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪನಂ ಓಘತರಣಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ ಅಯಂ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ**।

ಯಥಾವುತ್ತವಿಭಾಗೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನೇಹಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ಓಘಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಿ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಾಯೂಹನೇಹಿ ಪನ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಿಧಾನಞ್ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ಓಘಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಪಿಧಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕರಣಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಹಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಆಯೂಹನಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಂ, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಓಘಾ ತಿಣ್ಣಾ ಸಮ್ಮತಿಣ್ಣಾ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ**।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಗಹಣೇನ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾ ಗಹಿತಾ। ತಾಸಂ ಹಿ ವಸೇನ ಸತ್ತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಆಯೂಹನಗ್ಗಹಣೇನ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಯ ವಿಸೇಸತೋ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ, ತೇ “ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅನಾಯೂಹಂ ಓಘಮತರಿ”ನ್ತಿ ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸು ಸಮಥಸ್ಸ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಫಲಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಾ “ರಾಗವಿರಾಗಾ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ”ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಚ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ತೇಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತೇಸಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ನಿರೋಧಪಜಾನನಾ ಪಟಿಪದಾ ಓಘತರಣಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ತಣ್ಹಾಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಮಾಯಾ-ಸಾಠೇಯ್ಯಮಾನಾತಿಮಾನ-ಮದಪ್ಪಮಾದ-ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ-ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ-ಅಹಿರಿಕಾನೋತ್ತಪ್ಪಾದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅವಿಜ್ಜಾಗಹಣೇನ ವಿಪರೀತಮನಸಿಕಾರ-ಕೋಧೂಪನಾಹ-ಮಕ್ಖಪಳಾಸ-ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯ-ಸಾರಮ್ಭ- ದೋವಚಸ್ಸತಾ-ಭವದಿಟ್ಠಿಆದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅಮಾಯಾಅಸಾಠೇಯ್ಯಾದಿಅವಿಪರೀತಮನಸಿಕಾರಾದಿವಸೇನ। ತಥಾ ಸಮಥಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದೀನಞ್ಚ ವಸೇನ ವೋದಾನಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಯಂ **ನನ್ದಿಯಾವತ್ತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿ**।

ತಥಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹಿತೇಸು ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾತಪ್ಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಸು ತಣ್ಹಾ ಲೋಭೋ, ಅವಿಜ್ಜಾ ಮೋಹೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಲೋಹಿತೇ ಸತಿ ಪುಬ್ಬೋ ವಿಯ ತಣ್ಹಾಯ ಸತಿ ಸಿಜ್ಝಮಾನೋ ಆಘಾತೋ ದೋಸೋ ಇತಿ ತೀಹಿ ಅಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಗಹಿತೇಹಿ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ “ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠ”ನ್ತಿಆದಿವಚನೇಹಿ ಚ ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಚ ಸಿದ್ಧಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಇಧಾಪಿ ಲೋಭೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಾಸವಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಆಯೂಹನಧಮ್ಮಾ ಚ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಗೋಚರಭೂತಾ ಚ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಚ್ಚಯೋಜನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಫಲಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಮೋಕ್ಖತ್ತಯವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತೀಹಿ ಅಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ತಿವಿಧದುಚ್ಚರಿತ-ಸಂಕಿಲೇಸಮಲವಿಸಮಅಕುಸಲಸಞ್ಞಾ-ವಿತಕ್ಕಾದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ತೀಹಿ ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ತಿವಿಧಸುಚರಿತ-ಸಮಕುಸಲಸಞ್ಞಾ-ವಿತಕ್ಕ-ಸಮಾಧಿ-ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾದಿವಸೇನ ವೋದಾನಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಯಂ **ತಿಪುಕ್ಖಲಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿ**।

ತಥಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹಿತೇಸು ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾತಪ್ಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸೇಸತೋ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀನಂ ವಸೇನ ಅಸುಭೇ “ಸುಭ”ನ್ತಿ, ದುಕ್ಖೇ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ಚ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ, ಅವಿಜ್ಜಾದಿಟ್ಠೀನಂ ವಸೇನ “ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಅನತ್ತನಿ “ಅತ್ತಾ”ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ “ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠ”ನ್ತಿಆದಿವಚನೇಹಿ ಚ ಲದ್ಧೇಹಿ ಸತಿವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಿದ್ಧಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಚತೂಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ? ದುವಿಧೋ ಹಿ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೋ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ, ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ। ತೇಸು ಪಠಮೋ ಅಸುಭೇ “ಸುಭ”ನ್ತಿ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೀ ಸತಿಬಲೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಕಾಯಸಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಭಾವನಾಬಲೇನ ತಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ದುತಿಯೋ ಅಸುಖೇ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೀ “ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ವೀರಿಯಸಂವರಭೂತೇನ ವೀರಿಯಬಲೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಭಾವನಾಬಲೇನ ತಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ತತಿಯೋ ಅನಿಚ್ಚೇ “ನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಅಯಾಥಾವಗ್ಗಾಹೀ ಸಮಥಬಲೇನ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ತಙ್ಖಣಿಕಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಭಾವನಾಬಲೇನ ತಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಚತುತ್ಥೋ ಸನ್ತತಿ-ಸಮೂಹ-ಕಿಚ್ಚಾರಮ್ಮಣ-ಘನವಞ್ಚಿತತಾಯ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಪುಞ್ಜಮತ್ತೇ ಅನತ್ತನಿ “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೀ ಚತುಕೋಟಿಕಸುಞ್ಞತಾಮನಸಿಕಾರೇನ ತಂ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ಸುಭಸಞ್ಞಾಸುಖಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ವಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ತೇಸಮಧಿಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಚ್ಚಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಫಲಂ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ಚತೂಹಿ ಚೇತ್ಥ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಚತುರಾಸವೋಘಯೋಗ-ಕಾಯಗನ್ಥ-ಅಗತಿ-ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದುಪಾದಾನ-ಸತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ-ಅಪರಿಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ಚತೂಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಹಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಝಾನ-ವಿಹಾರಾಧಿಟ್ಠಾನ-ಸುಖಭಾಗಿಯಧಮ್ಮ-ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಿದ್ಧಿಪಾದಾದಿವಸೇನ ವೋದಾನಪಕ್ಖೋ ನೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಯಂ **ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿ**।

ಇಮೇಸಂ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ಅತ್ಥನಯಾನಂ ಸಿದ್ಧಿಯಾ ವೋಹಾರನಯದ್ವಯಂ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಅತ್ಥನಯಾನಂ ದಿಸಾಭೂತಧಮ್ಮಾಲೋಚನಂ **ದಿಸಾಲೋಚನಂ,** ತೇಸಂ ಸಮಾನಯನಂ **ಅಙ್ಕುಸೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಾಪಿ ನಯಾ ಇಧ ನಿಯುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಸೋಳಸವಿಧೇ ಸುತ್ತನ್ತಪಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬೇಧಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಾನಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ ಸಂಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬೇಧಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತಪಟ್ಠಾನೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಞಾಣಞೇಯ್ಯಂ ದಸ್ಸನಭಾವನಂ ಸಕವಚನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ ಕುಸಲಂ ಅನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಓಘತರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ನಿಮೋಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. **ಪಠಮಮಾಗತ**ನ್ತಿ ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಪಠಮಸುತ್ತಾದೀಸು ಪಠಮಂ ಆಗತಪದಂ। **ಉತ್ತಾನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪಾಕಟತ್ಥಂ। ಅಪುಬ್ಬಂಯೇವ ಹಿ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ಥಞ್ಚ ಪದಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ। **ನೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯಂ **ನು**-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋ ನಿಪಾತೋತಿ ಆಹ **“ಜಾನಾಸಿ ನೋತಿ ಜಾನಾಸಿ ನೂ**”ತಿ। ವಟ್ಟತೋ ನಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ತೇನ ಸತ್ತಾತಿ **ನಿಮೋಕ್ಖೋ,** ಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಚ ಪಮುಚ್ಚನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಪಮೋಕ್ಖೋ,** ಪಮುಚ್ಚನನ್ತೇ ಪನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾಫಲಂ “ಪಮೋಕ್ಖೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾ ಅರಹತ್ತಂ “ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇ**ತಿ ಸತ್ತಾ। **ವಿವಿಚ್ಚತೀ**ತಿ ವಿಸುಂ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ವಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿವಿಚ್ಚತಿ ದುಕ್ಖಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ವಿವೇಕೋ**। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಪನ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಸತ್ತಾ ನಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಮುಚ್ಚನ್ತಿ ವಿವಿಚ್ಚನ್ತಿ ಚಾತಿ **ನಿಮೋಕ್ಖೋ**

ಪಮೋಕ್ಖೋ ವಿವೇಕೋ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಚ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ **ಖೋ**-ಕಾರೋ "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

ನನ್ದೀಮೂಲಕೋ ಭವೋ **ನನ್ದೀಭವೋ** ಪುರಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಸಾಕಭಕ್ಖೋ ಪತ್ಥವೋ ಸಾಕಪತ್ಥವೋ"ತಿ ಯಥಾ। ಪಠಮಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಪಧಾನಂ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಉಭಯಪ್ಪಧಾನಂ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ **"ನನ್ದಿಯಾ ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪುರಿಮನಯೇತಿ** ನನ್ದೀಮೂಲಕೋ ಕಮ್ಮಭವೋ ನನ್ದೀಭವೋತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ। **ನನ್ದೀಭವೇನಾತಿ** ನನ್ದೀಭವಪದೇನ। **ತಿವಿಧಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನಾತಿ** ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿವಸೇನ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಿವಸೇನ ಚ ತಿಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಗಹಿತೋ** ಚೇತನಾಪಧಾನತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ। **ಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣೇಹೀತಿ** "ಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಯಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣಪದೇಹಿ। **ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚಾತಿ** ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮಂ ಯುತ್ತಾ ಏವ। **ದ್ವೇ ಖನ್ಧಾತಿ** ಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಾ।

ನನು ಏತ್ಥ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ? ನೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೇಹಿ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತೇಹಿ ಖನ್ಧೇಹೀತಿ** ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ। **ಗಹಿತಾವ** ಅವಿನಾಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ವೇದನಾರಹಿತೋ ಕೋಚಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಅತ್ಥಿ। **ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಾನನ್ತಿ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಂ। ನ ಹೇತ್ಥ ಕಿರಿಯಾಖನ್ಧಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಅಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನಾತಿ** ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪತ್ತಿವಸೇನ। ನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಉಪಾದೀಯತೀತಿ **ಉಪಾದಿ,** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ। ಉಪಾದಿನೋ ಸೇಸೋ **ಉಪಾದಿಸೇಸೋ,** ಸಹ ಉಪಾದಿಸೇಸೇನಾತಿ **ಸಉಪಾದಿಸೇಸಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ** ಸಕಲಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವೂಪಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ। ಹೇಟ್ಠಾ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಕ್ಖನ್ಧಾ ಗಹಿತಾತಿ "ವೇದನಾನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಗ್ಗಹಣಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪಾದಿಣ್ಣಕವೇದನಾನ"**ನ್ತಿ। **ನಿರೋಧೇನಾತಿ** ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗನಿರೋಧವಸೇನ ನಿರುಜ್ಝನೇನ। **ಉಪಸಮೇನಾತಿ** ಅಚ್ಚನ್ತೂಪಸಮೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನೇನ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಚ-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ತಸ್ಸಾ ವೇದನಾಯ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ। **ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣವಸೇನಾತಿ** ವತ್ಥುಭೂತಾನಂ ಛನ್ನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾಯೇವ ವುತ್ತಾ, ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ? ವಿಸೇಸಭಾವತೋ। ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಞ್ಹಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಯ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯೇವ ನತ್ಥಿ। **ದುತಿಯನಯೇತಿ** ನನ್ದಿಯಾ ಚ ಭವಸ್ಸ ಚಾತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖೇ। ನನ್ದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಗಹಿತೋ ತಂಸಹಚರಣತೋ। **ಉಪಪತ್ತಿಭವಸಙ್ಖಾತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಉಪಾದಿಣ್ಣಕರೂಪಧಮ್ಮಮೇವ ವದತಿ। ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಕಾನಿ ಉತುಆಹಾರಜಾನಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಗ್ಗಹಣೇನ ಚಿತ್ತಜಾನೀತಿ ಚತುಸನ್ತತಿರೂಪಸ್ಸಪೇತ್ಥ ಗಹಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಞ್ಞಾದೀಹೀತಿ** ಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣವೇದನಾಗಹಣೇಹಿ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಗಹಿತಾ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಉಪಾದಿಣ್ಣಾ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಾತಿ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಅವಿಸೇಸತೋ। ಅವಿಸೇಸೇನ ಹಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ...ಪೇ... ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। "ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ಹಿ ಇಧ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಇಮಮೇವ ಚ ನಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ದುತಿಯಮೇವ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾನಿಕಾಯೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಚತುನಿಕಾಯಿಕೋ।** ಭಣ್ಡಿಕನಾಮಕೋ ಥೇರೋ **ಭಣ್ಡಿಕತ್ಥೇರೋ। ಇತೀತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪರಾಮಸನಂ। **ನಿಬ್ಬಾನವಸೇನೇವಾತಿ** ಪಠಮನಯೇ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ, ದುತಿಯೇ ಪನ "ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ ಸಮಾಪೇಸೀತಿ।

ನಿಮೋಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಪನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತುಸದ್ದಾನಂ ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚಕೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಉಪನೀಯತೀತಿ ಪರಿಕ್ಖೀಯತಿ ನಿರುಜ್ಝತೀ**”ತಿ। ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪನೀಯತೀತಿ ವಾ ಸರಸೇನೇವ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಮರಣೂಪಗಮನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ - “**ಉಪಗಚ್ಛತಿ ವಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮರಣಂ ಉಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ “ಉಪನೀಯತೀ”ತಿ ಪದಂ ಅಪಾಕಟಕಮ್ಮವಿಸೇಸಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಪನ “ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಬ್ಯಾಧಿಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಸಬ್ಬಂ ಯೋಬ್ಬನಂ ಜರಾಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಸಬ್ಬಂ ಜೀವಿತಂ ಮರಣಪರಿಯೋಸಾನ”ನ್ತಿ, “ಉಪನೀಯತಿ ಜೀವಿತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “**ಮರಣಂ ಉಪೇತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಕತ್ತುವಸೇನ ಹೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಇದಾನಿ ಕಮ್ಮಸಾಧನವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಥಾ ವಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗೋಪಾಲೇನ ಗೋಗಣೋ ನೀಯತಿ** ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ ಠಾನಂ। ಜೀವನ್ತಿ ತೇನ ಸತ್ತಾ, ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾ ವಾತಿ **ಜೀವಿತಂ,** ತದೇವ ತೇಸಂ ಅನುಪಾಲನೇ ಆಧಿಪಚ್ಚಸಬ್ಭಾವತೋ **ಇನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ಜೀವಿತನ್ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯ**”ನ್ತಿ **ಪರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಇತ್ತರಂ। ತೇನಾಹ “**ಥೋಕ**”ನ್ತಿ। ಪಬನ್ಧಾನುಪಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಇಧ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಮರಣಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ “**ಸರಸಪರಿತ್ತತಾಯ ಚಾ**”ತಿಆದಿ। **ಆಯೂ**ತಿ ಚ ಪರಮಾಯು ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಞ್ಚ ಅಜ್ಜಕಾಲವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಅಯಂ ಕಥಾತಿ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಅತಿಇತ್ತರಭಾವದೀಪನಪರಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ನಿಯಮೇನ್ತೋ “**ಏಕಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತೋಯೇವಾ**”ತಿ ಆಹ, ಏಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣಮತ್ತೋ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ “**ಯಥಾ ನಾಮಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪವತ್ತಮಾನ**ನ್ತಿ ನೇಮಿರಥೀಸಾ ವತ್ತನ್ತೀ ಏಕೇನೇವ ನೇಮಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಪವತ್ತತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “**ಏಕೇನೇವ ತಿಟ್ಠತೀ**”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕ**ನ್ತಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಮತ್ತವನ್ತಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ। **ನಿರುದ್ಧಮತ್ತೇ**ತಿ ನಿರುದ್ಧಭಾವಪ್ಪತ್ತಮತ್ತೇ। **ನಿರುದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಮತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ ತಂಸಮಙ್ಗೀ ಸತ್ತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ। ಅವಿಸೇಸವಿದುನೋ ಪನ ಅವಿಞ್ಞಾಯಮಾನನ್ತರೇನ ಅನುಸನ್ಧಾನಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧನಂ ನಿರೋಧಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸುತ್ತೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ “**ಯಥಾಹಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ತೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸು ಸತ್ತಾನಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವನಂ ಮರಣಂ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣವಸೇನೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಜೀವಿತನ್ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಅತ್ತಭಾವೋ**ತಿ ಜೀವಿತವೇದನಾವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಸುಖದುಕ್ಖಾ**ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಇಧ ಸುಖದುಕ್ಖಾಸ್ವೇವ ಅನ್ತೋಗಧಾ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಭಾವತೋ। **ಕೇವಲಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ, ನಿಚ್ಚಭಾವೇನ ವಾ ಅವೋಮಿಸ್ಸಾ। **ಏಕಚಿತ್ತಸಮಾಯುತ್ತಾ**ತಿ ಏಕಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಹಿತಾ। **ಲಹುಸೋ ವತ್ತತೇ ಖಣೋ**ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕತಾಯ ಲಹುಕೋ ಅತಿಇತ್ತರೋ ಜೀವಿತಾದೀನಂ ಖಣೋ ವತ್ತತಿ।

ಯೇ ನಿರುದ್ಧಾ ಮರನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಚವನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಂ ನಿರುದ್ಧಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಯೇ ಖನ್ಧಾ। **ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ ವಾ ಇಧಾ**ತಿ ಯೇ ವಾ ಇಧ ಪವತ್ತಿಯಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ ಧರನ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಖನ್ಧಾ, **ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸದಿಸಾ** ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಏಕಸದಿಸಾ **ಗತಾ** ಅತ್ಥಙ್ಗತಾ **ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ** ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಾನಾಭಾವೇನ ವಿಗತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಚುತಿಖನ್ಧಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಖನ್ಧಾ। ತಸ್ಮಾ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ನ ಜಾತೋತಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಜಾತೋ ನ ಹೋತಿ “ಅನಾಗತೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ನ ಜೀವಿತ್ಥ ನ ಜೀವತಿ ಜೀವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ** ವತ್ತಮಾನೇನ ಚಿತ್ತೇನ **ಜೀವತಿ** ಜೀವಮಾನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಜೀವಿತ್ಥ ನ ಜೀವಿಸ್ಸತಿ। **ಚಿತ್ತಭಙ್ಗಾ ಮತೋ ಲೋಕೋ**ತಿ ಚುತಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಮತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ “ಅತೀತೇ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಜೀವಿತ್ಥ ನ ಜೀವತಿ ನ ಜೀವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ, ನಿರುದ್ಧಸ್ಸ

ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪರಮತ್ಥಿಯಾ,** ಯಾಯಂ ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ "ತಿಸ್ಸೋ ಜೀವತಿ, ಫುಸ್ಸೋ ಜೀವತೀ"ತಿ ವಚನಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ವಿಸಯಭೂತಾ ಸನ್ತಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಸಾ ಏತ್ಥ ಪರಮತ್ಥಿಯಾ ಪರಮತ್ಥಭೂತಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ನಾಮಗೋತ್ತಂ ನ ಜೀರತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೬)।

ನ ಸನ್ತಿ ತಾಣಾತಿ ಜರಂ ಉಪಗತಸ್ಸ ತತೋ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಯಂ ವಾ ಪಾಪಕಾರಿನೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪುಞ್ಞಕಾರಿನೋ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಚಿತ್ತದುಕ್ಖಂ ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಬನ್ಧನಚ್ಛೇದನಾದಿವಸೇನ ವಿತುಜ್ಜಮಾನಂ ಅನಪ್ಪಕಂ ಸರೀರದುಕ್ಖಂ ಸಮ್ಮೋಹಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿ, ತತೋ ತಾಯನ್ತಾ ನ ಸನ್ತಿ। ತೇನಾಹ – **"ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ನಾಮ ಕೇಚಿ ನತ್ಥೀ"**ತಿ। ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಭಯಂ,** ಭಯನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಭಯವತ್ಥೂ"**ತಿ। ತಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಲಕ್ಖಣಂ ಭಯಂ ಗಹಿತಮೇವ, ಸತಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ನೇಮಿತ್ತಂ ಸನ್ತಮೇವಾತಿ। **ಪುಬ್ಬಚೇತನ**ನ್ತಿ ಏಕಾವಜ್ಜನವೀಥಿಯಂ ನಾನಾವಜ್ಜನವೀಥಿಯಂ ಸಮ್ಪವತ್ತಂ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಚೇತನಂ। **ಅಪರಚೇತನ**ನ್ತಿ ವಸೀಭಾವಾಪಾದನವಸೇನ ಪರತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಚೇತನಂ। **ಮುಞ್ಚಚೇತನ**ನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಪಠಮಪ್ಪನಾಚೇತನಂ। ಕುಸಲಜ್ಝಾನಸ್ಸ ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನೇವ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಸುಖಂ **ಝಾನಸುಖಂ**। ಇಟ್ಠಪರಿಯಾಯೋ ಚೇತ್ಥ ಸುಖ-ಸದ್ದೋ। ಝಾನೇ ಅಪೇಕ್ಖಾ **ಝಾನನಿಕನ್ತಿ**। ಝಾನಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಲೋಭೋ **ಝಾನಸ್ಸಾದೋ**। ಯೇನ ತೇ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸುನ್ತಿ। ಯಥಾ ದೇವಾ ಸುಖಬಹುಲಾ ತಿಹೇತುಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾವಾತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ಝಾನಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಭಬ್ಬಾ, ನ ಇತರೇತಿ **"ಕಾಮಾವಚರದೇವೇಸೂ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಾವಚರಾ ಚ ಉಪರಿದೇವಾ ಚ **ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ**ತಿ ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾ ಸಙ್ಗಹೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪತ್ಥನಾಪರಿಕಪ್ಪನಾಯ ವಿಸಯಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಹೋ ವತಿಮೇ ಚ...ಪೇ॰... ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ। ಥುಲ್ಲಾನಿ ಫುಸಿತಾನಿ ವಿಪ್ಫುರಾನಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಥುಲ್ಲಫುಸಿತಕೋ, ಕಾಲೋ, ದೇಸೋ ವಾ। ತಸ್ಮಿಂ **ಥುಲ್ಲಫುಸಿತಕೇ**।

"ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಯಿರಾಥ ಸುಖಾವಹಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ವಟ್ಟಕಥಂ ಕಥೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋ, ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆಮಸಿತಬ್ಬತೋ ಆಮಿಸಞ್ಚಾತಿ **ಲೋಕಾಮಿಸಂ**। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸಂ ಪನ ಲೋಕೇ ಆಮಿಸನ್ತಿಪಿ **ಲೋಕಾಮಿಸಂ**। ಪರಿಯಾಯೇತಿ ಸಭಾವತೋ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಞಾಪೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪರಿಯಾಯೋ, ಲೇಸೋ, ಕಾರಣಂ ವಾತಿ ಆಹ **"ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ"**ತಿ, ವಟ್ಟಸ್ಸ ಏಕನ್ತತೋ ಬಾಲಲೋಕೇಹೇವ ಆಮಸಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಪರಿಯಾಯಾಮಿಸತಾ ವುತ್ತಾ। **ಇಧ ಪರಿ..ಪೇ॰... ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ** ವಿವಟ್ಟಪಟಿಯೋಗಿನೋ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ಚತುಪಚ್ಚಯಾಪೇಕ್ಖಞ್ಹಿ ಪಹಾನಂ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಸಕಲವಟ್ಟಾಪೇಕ್ಖಪ್ಪಹಾನಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ **"ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ"**ತಿ ಸಾಸಙ್ಕಂ ವದತಿ। ವೂಪಸಮತಿ ಏತ್ಥ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖನ್ತಿ **ಸನ್ತಿ,** ಅಸಙ್ಖತಧಾತೂತಿ ಆಹ **"ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತ"**ನ್ತಿ।

ಉಪನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಚ್ಚೇನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ಕಾಲಯನ್ತಿ ಖೇಪೇನ್ತೀತಿ **ಕಾಲಾ**। ಪುರೇಭತ್ತಾದಯೋ ಹಿ ಕಾಲಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತಮತ್ತಸಿದ್ಧಾ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಗತಗತಾಯ ಅನಿವತ್ತನತೋ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಖೇಪೇನ್ತಾ ವಿನಾಸಯನ್ತಾ ವಿಯ ಸಯಞ್ಚ ತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಚ್ಚೇನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ – "ಕಾಲೋ ಘಸತಿ ಭೂತಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಹತ್ತನಾ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೯೦)। **"ತರಯನ್ತಿ ರತ್ತಿಯೋ"**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಏತಂ ಭಯಂ ಮರಣೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ಮರಣೂಪಗಮನಾಯ ತರಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ವಯೋಗುಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಗುಣಾ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಹಿ ಚರಿಮಚಿತ್ತೇನ ಸಕಲಚಿತ್ತೇ ವಯಸಮೂಹೇ ವಯಸಮಞ್ಞಾತಿ ಆಹ –

“**ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಪಚ್ಛಿಮವಯಾನಂ ಗುಣಾ, ರಾಸಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ಆನಿಸಂಸಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ** “ವಾಕಚೀರಂ ನಿವಾಸೇಸಿಂ, ದ್ವಾದಸಗುಣಮುಪಾಗತ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೩೦) ವಿಯ। “ತನ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ದಿಗುಣಂ ದಿಗುಣಂ ವಡ್ಢೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚ ಏವಮಾದೀಸು ಪನ **ತಬ್ಭಾವವುತ್ತಿಅತ್ಥೋ ಗುಣಟ್ಠೋ**।

> “ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋ।
> ಗುಣೇನ ನಾಮಮುದ್ಧೇಯ್ಯಂ, ಅಪಿ ನಾಮ ಸಹಸ್ಸತೋ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೧೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೭೬) -

ಆದೀಸು **ಪಸಂಸಟ್ಠೋ ಗುಣಟ್ಠೋ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ವಯೋಗುಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಜಹನ್ತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ “ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಕಾಲಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ। **ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮವಯಾ**ತಿ ಪಠಮಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ವಯಸ್ಸ ಗತಸ್ಸ ಅಪುನರಾವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತಂ। ತೇನೇವಾಹ - “**ಮರಣಕ್ಖಣೇ ಪನ ತಯೋಪಿ ವಯಾ ಜಹನ್ತೇವಾ**”ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪಾಳಿಯಂ “ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಕಾಲಾ”ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಕಾಲಸ್ಸ ಅಪಗಮನಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಪುನ ತಂ ವಿಸೇಸತೋಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇತರದ್ವಯಂ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ವಸೇನ “ವಯೋಗುಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಜಹನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಮಜ್ಝಿಮಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ವಸೇನ “ತರಯನ್ತಿ ರತ್ತಿಯೋ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “**ಕಾಲಾತಿ ಪುರೇಭತ್ತಾದಯೋ ಕಾಲಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಪಠಮಯಾಮ-ಮುಹುತ್ತಕಾಲಾದಿ-ಕಾಲಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಏವ ಅಣುಪಭೇದೋ ಕಾಲವಿಭಾಗೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ಇಧ ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಇಧ ಅತ್ಥತೋ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತಿದಿಸಿತೋ।

ಅಚ್ಚೇನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕತಿಛಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫. **ಛಿನ್ದನ್ತೋ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ। **ಕತಿ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೇ ಪಾಪಧಮ್ಮೇ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಪಾಪೇಯ್ಯ। **ಸೇಸಪದೇಸುಪೀ**ತಿ ಸೇಸೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಪದೇಸು। ಜಹನ್ತೋ ಕತಿ ಜಹೇಯ್ಯ, ಭಾವೇನ್ತೋ ಕತಿ ಉತ್ತರಿ ಭಾವೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ “**ಏಸೇವ ನಯೋ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತಿದಿಸತಿ। ಚತುತ್ಥಪದಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಸರೂಪೇನೇವ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಅತ್ಥತೋ ಏಕನ್ತಿ** ಭಾವತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತರಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ “**ಗಾಥಾಬನ್ಧಸ್ಸ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ। ಅತ್ಥತೋ ಏತ್ಥ ಪುನರುತ್ತಿ ಅತ್ಥೇವಾತಿ ಆಹ “**ಸದ್ದಪುನರುತ್ತಿಂ ವಜ್ಜಯನ್ತೀ**”ತಿ। ಸಙ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮಯತೀತಿ **ಸಙ್ಗಾತಿಗೋ**ತಿ ಆಹ “**ಅಯಮೇವತ್ಥೋ**”ತಿ।

ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು, ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ತಞ್ಚ ಭಜನ್ತೀತಿ **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ**। ತತ್ಥ ಚ ಕಮ್ಮಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕಂ ಸತ್ತೇ ದುಕ್ಖಂ, ಕಮ್ಮುನಾ ವಿಪಾಕಂ, ಸತ್ತೇನ ದುಕ್ಖಂ ಸಂಯೋಜೇನ್ತೀತಿ **ಸಂಯೋಜನಾನಿ,** ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ-ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ-ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸ-ಕಾಮರಾಗ-ಪಟಿಘಾ। ಉದ್ಧಂ ವುಚ್ಚತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಧಾತುಯೋ, ವುತ್ತನಯೇನ ತಂ ಭಜನ್ತೀತಿ **ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ, ಸಂಯೋಜನಾನಿ** ರೂಪಾರೂಪರಾಗಮಾನುದ್ಧಚ್ಚಾವಿಜ್ಜಾ। **ಆರೋಪಿತವಚನಾನುರೂಪೇನೇವ ಏವಮಾಹಾ**ತಿ “ಪಞ್ಚ ಛಿನ್ದೇ ಪಞ್ಚ ಜಹೇ”ತಿ ಏವಂ ಕಥೇಸಿ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ। ನ ಕೇವಲಂ ತಾಯ ದೇವತಾಯ ವುತ್ತವಚನಾನುರೂಪತೋ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ತೇಸು ಸಂಯೋಜನೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರತೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಥ ವಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ನಾಮ ಗರೂನಿ ದುಚ್ಛೇದಾನಿ ಗಾಳ್ಹಬನ್ಧನಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ “**ಪಞ್ಚ ಛಿನ್ದೇ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪನ ಲಹೂನಿ ಸುಚ್ಛೇದಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪವತ್ತಿತಾನುಕ್ಕಮೇನ ಭಾವನಾನಯೇನ ಪಹಾತಬ್ಬತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ **"ಪಞ್ಚ ಜಹೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಪಾದೇಸು ಬದ್ಧಪಾಸಸಕುಣೋ ವಿಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ವಿಸೇಸನ್ತಿ** ಭಾವನಾನಂ ವಿಸೇಸಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಂ **ಭಾವೇನ್ತೋ** ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ವಿಪಚ್ಚೇನ್ತೋ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಚ। ಸಂಸಾರಪಙ್ಕೇ ಸಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ರಾಗೋ ಏವ ಸಙ್ಗೋ **"ರಾಗಸಙ್ಗೋ"**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ರಾಗ-ಮೋಹ-ದಿಟ್ಠಿ-ತಬ್ಭಾಗಿಯಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ-ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸ-ಕಾಮರಾಗಾವಿಜ್ಜಾ ಅತ್ಥತೋ ಓಘಾ ಏವ, ಇತರೇ ತದೇಕಟ್ಠಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಸಂಯೋಜನಪ್ಪಹಾನಸಙ್ಗಾತಿಕ್ಕಮೇಹಿ ಓಘತರಣಂ ಕಥೇಸಿ। **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ** "ಭಾವಯೇ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ಕತಿಛಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜಾಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬. **ಜಾಗರತನ್ತಿ** ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಜಾಗರನ್ತೇಸೂ"**ತಿ। "ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ ಪನಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ "ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಞ್ಚ ಜಾಗರತಂ ಸುತ್ತಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಸುತ್ತಾ"ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ **ಪಞ್ಚಾತಿ** ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ "ಜಾಗರತ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಾಮಿವಸೇನ ಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬಂ "ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಜಾಗರತ"ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - **"ಪಞ್ಚಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಜಾಗರನ್ತೇಸೂ"**ತಿ, ಜಾಗರನ್ತೇಸು ಬದ್ಧಾಭಾವೇನ ಸಕಿಚ್ಚಪ್ಪಸುತತಾಯ ಸಕಿಚ್ಚಸಮತ್ಥತಾಯ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋತ್ತಂವ **ಸುತ್ತಾ** ಪಮಾದನಿದ್ದಾಭಾವತೋ। ತಮೇವ ಸುತ್ತಭಾವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಕಥಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಮಜ್ಜತಿ, ಪಮಾದೋ ವಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಮಾದೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಮಾದತಾ,** ತಾಯ, ಪಮತ್ತಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಸ್ಸ ಪಾದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ವತ್ತುಂ **"ಏವಂ ಸುತ್ತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಹೀನಸುಪನಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಸನೀವರಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನರಾಗರಜಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ನೀವರಣೇಹೇವ ಕಿಲೇಸರಜಂ ಆದಿಯತೀ"**ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಪುರಿಮಾ"**ತಿಆದಿ। ಪುರಿಮಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಹೇತ್ಥ ಆದಿಯನಂ। **ಪಞ್ಚಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಪರಿಸುಜ್ಝತೀತಿ** ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನೇಹಿ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಹಿ ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ, ಇತರಾನಿ ಚ ಅನ್ವಯಾನೀತಿ।

ಜಾಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಪ್ಪಟಿವಿದಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭. ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತಿತದುಭಯಹೇತುವಿಭಾಗಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ಚತುಸಚ್ಚನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಆಹ **"ಧಮ್ಮಾತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ"**ತಿ। ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಹಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚನ್ತೋಗಧಾನಿ। **ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾತಿ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ ಅನಭಿಸಮಿತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಗತವಾದೇಸೂತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಸಞ್ಞಿತೇಸು ವಾದೇಸು। ದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ ತೇ ಪವತ್ತಿತಾ। **ಇತೋ ಪರೇಸನ್ತಿ** ಇತೋ ಸಾಸನಿಕೇಹಿ ಪರೇಸಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ। **ಧಮ್ಮತಾಯಾತಿ** ಸಭಾವೇನ, ಸಯಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಪವತ್ತನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಾದಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಪರೇನಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇನ। **ನೀಯನ್ತೀತಿ** ದಿಟ್ಠಿವಾದಸಙ್ಗಣ್ಹನೇ ಉಯ್ಯೋಜೀಯನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಬುಜ್ಝಿತುನ್ತಿ** ಪಮಾದನಿದ್ದಾಯ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತುಂ। **ಪಟಿಪದಾ** ಯಥಾದೇಸಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕಥಿತತಾಯ, ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತುಂ ಯೋನಿಸೋ ಪವತ್ತಿಯಮಾನತ್ತಾ **ಭದ್ದಿಕಾ।**

ಹೇತುನಾತಿ ಞಾಯೇನ। **ಕಾರಣೇನಾತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಾನಂ ಸಮ್ಬೋಧಯುತ್ತಿಯಾ। ಹತ್ಥತಲೇ ಆಮಲಕಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ತೇನೇವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಭಿಸಮ್ಬೋಧೇನ ಬುದ್ಧೋತಿ **ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ**। ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪರೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣತಾಯ ವಿಸುಂ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ**। ಪರೋಪದೇಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಂ ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧೋ**। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಸಯಮ್ಭುತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಕೇವಲಂ ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುತೇನ ಸುತಮಯಞಾಣೇನ ಖನ್ಧಾದಿಭೇದಂ ಞೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಸುತಬುದ್ಧೋ**। ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಮಹಾಸಾವಕಾಪಿ ಪಕತಿಸಾವಕಾಪಿ ವೀತರಾಗಾ **ಅವಸೇಸಾ ಖೀಣಾಸವಾ**। **ತಯೋಪಿ ಪುರಿಮಾ ವಟ್ಟನ್ತಿ** ಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿಆದಿವಚನತೋ। ಸನ್ನಿವಸತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸನ್ನಿವಾಸೋ, ಚರಿತಂ। ಲೋಕಸ್ಸ ಸನ್ನಿವಾಸೋ **ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ,** ತಸ್ಮಿಂ। ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಭೇದೇ **ವಿಸಮೇ**। ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ **ವಿಸಮೇ ವಾ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ**। ಸೋ ಹಿ ವಿಸಮಯೋಗತೋ ವಿಸಮೋ। ರಾಗವಿಸಮಾದಿಕೇ **ವಿಸಮೇ ವಾ ಕಿಲೇಸಜಾತೇ**। ತಂ ವಿಸಮಂ ಪಹಾಯ ತಂ ವಿಸಮಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ **ಸಮಂ** ಸದಿಸಂ ಯುತ್ತರೂಪಂ, ಪುರಿಮಕೇಹಿ ವಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ **ಸಮಂ** ಸದಿಸಂ **ಚರನ್ತಿ** ವತ್ತನ್ತಿ।

ಅಪ್ಪಟಿವಿದಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸುಸಮ್ಮುಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮. ಸುಸಮ್ಮುಟ್ಠಾತಿ ಸುಟ್ಠು ಅತಿವಿಯ ಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ। ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಹಿ ಸುಸಮ್ಮುಸಿತಾ ವಿನಟ್ಠಾ। ಕಥಂ ಪನ ತೇ ಅನಧಿಗತಾ ನಟ್ಠಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಧಿಗತಸ್ಸಾತಿ** ಅಧಿಗತೋ ಅಸ್ಸ। ಸೋ ವದನ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೇಸನ್ತಿ** "ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿ। **ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ** ಅನನ್ತರಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಸುಸಮ್ಮುಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಾನಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯. ಸೇಯ್ಯಾದಿಭೇದಂ ಮಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಿಚರನ್ತೋ ಕಾಮೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಮಾನಂ ಕಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। ದಮತಿ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ **ದಮೋ,** ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾದಿಕೋ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕೋ ದಮೋ। ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ದಮೇತೀತಿ **ದಮೋ,** ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ। ಕಿಲೇಸೇ ದಮೇತಿ ಪಜಹತೀತಿ **ದಮೋ,** ಪಞ್ಞಾ। ಉಪವಸನವಸೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಂ ದಮೇತೀತಿ **ದಮೋ,** ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ। ಕೋಧೂಪನಾಹಮಕ್ಖಮಾನಾದಿಕೇ ದಮೇತಿ ವಿನೇತೀತಿ **ದಮೋ,** ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ। **ತೇನೇವಾತಿ** "ದಮೋ"ತಿ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕಧಮ್ಮಾನಂ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ । "ನ ಮೋನಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ। **ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸಾತಿ** ಸಮಾಧಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಜೋತಿತೋ।

ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರತರಣಸ್ಸ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ **"ಮೋನನ್ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ತಂ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಜಾನಾತಿ** ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಚ್ಚು ಧೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ,** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಮರಣಧಮ್ಮತ್ತಾ। **ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸೇವ। **ಪಾರಂ** ಪರತೀರಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ತರೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ತರಣಂ ನಾಮ ಅರಿಯಮಗ್ಗಬ್ಯಾಪಾರೋತಿ ಆಹ **"ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಪಟಿವೇಧತರಣಂ ನಾಮ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। "ನ ತರೇಯ್ಯ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯ ನ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಠೋ ಯುತ್ತೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। **ಏಕೋ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರನ್ತೋತಿ** ಏಕಾಕೀ ಹುತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಮಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿಪಿ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಮಾನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನೇವ ಪನ ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹಾನನ್ತಿ ಆಹ - **“ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ನವವಿಧಮಾನಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ”**ತಿ। ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಪುಬ್ಬಕೋ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧೀಹೀ”**ತಿ, ನ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಮತ್ತೇನ ಸಮಾಧಿಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚೇಕಂ ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನಸ್ಸ ಅಯುಜ್ಜನತೋ। ನ ಹಿ ಅಪ್ಪನಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಜ್ಝಾನಂ ಅತ್ಥಿ। **“ಸುಚೇತಸೋ”**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಞಾಣಸಹಿತತಾಯ ಲಕ್ಖಣವಚನನ್ತಿ ಆಹ **“ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತತಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ “ಸುಚೇತಸೋತಿ ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಞಾ ದಸ್ಸಿತಾ”ತಿ। **“ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ”**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಭವಾದೀಸು ವಿಸಂಸಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಸಬ್ಬೇಸು ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಸು ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ”**ತಿ। ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಪಟಿವೇಧೇನ ವಿನಾ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **“ತೇಭೂಮಕ... ಪೇ॰... ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ।

ಮಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಚರಣತೋ **ಮಾನೋ ನಾಮಾಯಂ ಸೀಲಭೇದನೋ। ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಮಾನಸ್ಸ ಸೀಲಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ। **ಇಮಿನಾ** ಪಟಿಪಕ್ಖಪ್ಪಹಾನಕಿತ್ತನೇನ। **ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಕಥಿತಾ** ಸರೂಪತೋ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತ್ಥ **ಚಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಸು-ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸಿತಚಿತ್ತೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ಇಮಿನಾ**ತಿ “ಸುಚೇತಸೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ। ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾತಿ ಸೀಲಾದೀನಿಪಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ। ಸಮ್ಭವೇ ಬ್ಯಭಿಚಾರೇ ಚ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಧಿಸೀಲಞ್ಚ ನಾಮ ಸೀಲೇ ಸತಿ ಹೋತೀ”**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮನಯೋ ಸಙ್ಖರವಸೇನ ಪವತ್ತೋತಿ ಅಸಙ್ಖರವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿನಾ ದುತಿಯನಯೋ ವುತ್ತೋ। **“ಸಮಾಪನ್ನಾ”**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ “ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನಾ”ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಾದಕಭಾವಂ ಅನುಪಗತಾಪಿ ತದತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನಾದಿವಸೇನ ಸಮಾಪನ್ನಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪುರಿಮನಯತೋ ವಿಸೇಸೋ। ಅಧಿಪಞ್ಞಾಯ ಪನೇತ್ಥ ಪುರಿಮನಯತೋ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಸಾ ಅನುದ್ಧಟಾ। **ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿಯಾಯತೋ ಸರೂಪತೋ ಚ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಸಕಲಸಾಸನ**ನ್ತಿ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಕಥಿತತ್ತಾ ಏವ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಕಲಸಾಸನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

ಮಾನಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅರಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. **ಸನ್ತಕಿಲೇಸಾನ**ನ್ತಿ ವೂಪಸನ್ತಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಭವಂ ತತೋ ಏವ ಭಯಸನ್ತಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಪಣ್ಡಿತಾ “ಸನ್ತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ವಾ”**ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸನ್ತೋ ಹವೇ”**ತಿಆದಿ। **ಸೇಟ್ಠಚಾರೀನ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖು ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸನ್ತಾನ”**ನ್ತಿ। ಅರಿಯಾನಂ ಪನ ಮುಖವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಸೀದನೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಾರಿಹಾರಿಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। **ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತೀ**ತಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪವತ್ತಚಿತ್ತಸನ್ತತಿ। ಸಾ ಹಿ ವಿಕ್ಖೇಪಬ್ಯಾಕುಲತಾಯ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಯಾ ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತಿ। **ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಸಮಾಧಿಸಭಾಗಾ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿ ಸಮಥವೀಥಿಂ ಅನುಪವಿಸತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನಿರತಂ ಭಾವನಾಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ತಂ ಪಸನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ। **ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಕಾಲುಸ್ಸಿಯಸ್ಸಾಭಾವತೋ ಲೋಹಿತಂ ಅನಾವಿಲಂ ಹೋತಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ** ಕಾರಣಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವತೋ। **ತಾಲಫಲಮುಖಸ್ಸ ವಿಯ ಮುಖಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮುಖ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಮುತ್ತಪದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಚಸ್ಸ ಪಮುತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ ತಾಲಫಲಮುಖಸ್ಸ ವಣ್ಣಸಮ್ಪದಾಸದಿಸತ್ತಾ। ತಿಭೂಮಕೋ **ಏವ ತೇಭೂಮಕೋ।**

ಅತೀತಂ ನಾನುಸೋಚನ್ತಿ ಅತೀತಂ ಪಚ್ಚಯಲಾಭಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಕತ್ವಾ ನ ಸೋಚನ್ತಿ ನ ಅನುತ್ಥುನನ್ತಿ। ಜಪ್ಪನತಣ್ಹಾಯ ವಸೇನ ನ ಪರಿಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ನ ಪತ್ಥೇನ್ತೀ”**ತಿ । **ಯೇನ ಕೇನಚೀ**ತಿ ಇತರೀತರೇನ। **ತಙ್ಖಣೇ ಲದ್ಧೇನಾ**ತಿ

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಪರಿಭೋಗಾಭಾವಮಾಹ। **ತಿವಿಧೇನಪಿ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ತಿಪ್ಪಕಾರೇನ ಹೇತುನಾ, ತಿಲಕ್ಖಣಸನ್ತೋಸನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿನಾಸನ್ತಿ ವಿನಾಸನಹೇತುಂ। ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ವಿನಾಸೋ,** ಲೋಭದೋಸಾ ತದೇಕಟ್ಠಾ ಚ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ। ಅರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ವಿಯ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸಪಿ ವಿಸೇಸತೋ ಸುಕ್ಖಭಾವಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಏತೇನ ಕಾರಣದ್ವಯೇನಾ"**ತಿ। **ಲುತೋ**ತಿ ಲೂನೋ।

ಅರಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ನನ್ದನವಗ್ಗೋ

೧. ನನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. "ತತ್ರ ಭಗವಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ನ ತಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಸಿಲಿಟ್ಠತಾ, ಯಥಾ "ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ"ತಿ ವುತ್ತೇತಿ ಆಹ **"ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾವಸೇನಾ"**ತಿ। **ಪರಿಸಜೇಟ್ಠಕೇ**ತಿ ಪರಿಸಾಯ ಜೇಟ್ಠಕೇ, ಯೇ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ವಿಸೇಸತೋ ಭಾಜನಭೂತಾ। **ಪರಿಸಜೇಟ್ಠಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಚತುಪರಿಸಜೇಟ್ಠಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ಚತುನ್ನಂ ಹಿ ಪರಿಸಾನಂ ಜೇಟ್ಠಾ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಸಮ್ಬೋಧೇಸಿ, ಸಮ್ಬೋಧನಞ್ಚ ಜಾನಾಪನನ್ತಿ ಆಹ **"ಜಾನಾಪೇಸೀ"**ತಿ। **ಭದನ್ತೇ**ತಿ ಗರುಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವವಚನಮೇತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ಭದನ್ತೇ**ತಿ ಭದ್ದಂ ತವ ಹೋತು ಅತ್ತನೋ ನಿಟ್ಠಾನಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ ಪರೇಸಞ್ಚ ಸನ್ತತಾವಹತ್ತಾ। **ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಭಗವತೋ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಆಮನ್ತನಮೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧಿಅತ್ಥಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಪತಿಅಸ್ಸೋಸು"**ನ್ತಿ। **ಭಗವತೋ**ತಿ ಪನ ಇದಂ ಪತಿಸ್ಸವನಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ ಯಥಾ "ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸುಣಾತೀ"ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ನಿದಾನವಗ್ಗಸ್ಸ ಆದಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ತಾವತಿಂಸಕಾಯೋತಿ ತಾವತಿಂಸಸಞ್ಞಿತೋ ದೇವನಿಕಾಯೋ। **ದುತಿಯದೇವಲೋಕೋ**ತಿ ಛಸು ಕಾಮಲೋಕೇಸು ದುತಿಯೋ ದೇವಲೋಕೋ। ತೇತ್ತಿಂಸ ಜನಾ ಸಹಪುಞ್ಞಕಾರಿನೋ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂಸಹಚರಿತಟ್ಠಾನಂ **ತಾವತಿಂಸಂ** , ತನ್ನಿವಾಸಿನೋಪಿ ತಾವತಿಂಸನಾಮಕಾ ಸಹಚರಣಞಾಯೇನಾತಿ ಆಹ **"ಮಘೇನ ಮಾಣವೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಅಯಂ ಪನ ಕೇಚಿವಾದೋ ಬ್ಯಾಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ತಂ ಅರೋಚೇನ್ತೇನ **"ವದನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬ್ಯಾಪನ್ನತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಏವಂ ಹಿ ನಿದ್ದೋಸಂ ಪದಂ ಹೋತೀ"ತಿ। **ನಾಮಪಣ್ಣತ್ತಿಯೇವಾ**ತಿ ಅತ್ಥನಿರಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ನಿರುಳ್ಹಸಮಞ್ಞಾ ಏವ।

ತಂ ವನನ್ತಿ ತಂ ಉಪವನಂ। ಪವಿಟ್ಠೇ ಪವಿಟ್ಠೇ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನನ್ದಯತಿ, ಪಗೇವ ಅದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೇತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಞ್ಚಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪವೇಸಿತಾನ**ನ್ತಿ ಪಕೋಟ್ಠವಾರೇನ ಪವೇಸಿತಾನಮ್ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಚವನಕಾಲೇಯೇವ ಥೋಕಂ ದಿಸ್ಸಮಾನವಿಕಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಚವನ್ತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **"ಹಿಮಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಪನ ಅದಿಸ್ಸಮಾನವಿಕಾರಾ ಸಹಸಾ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **"ದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ವಿಜ್ಝಾಯನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನನ್ದಯತಿ** ಪಕತಿಯಾ ಸೋಮನಸ್ಸಿತಂ ದೋಮನಸ್ಸಿತಞ್ಚ। **ನನ್ದನೇ**ತಿ ಏವಂಅನ್ವತ್ಥನಾಮಕೇ ಉಯ್ಯಾನೇ। **ಪರಿವುತಾ**ತಿ "ದೇವತಾ"ತಿ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದೇವಪುತ್ತೋ ಹಿ ಸೋ।

ದಿವಿ ಭವತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಹೀ"**ತಿ। ಕಾಮೇತಬ್ಬತಾಯ **ಕಾಮಬನ್ಧನೇಹಿ,** ತಥಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಸಭಾವತಾಯ **ಕಾಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। ಉಪೇತಾ**ತಿ ಉಪಗತಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಪರಿಚಾರಯಮಾನಾ**ತಿ ಪರಿರಮಮಾನಾ। ಇದಞ್ಚ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಕಾಮಗುಣೇಹೀ"ತಿ ಕತ್ತರಿ ಕರಣವಚನಂ, ಪುರಿಮಾನಿ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಹಯೋಗೇ। ರಮಮಾನಾ

ಚರನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ “**ರಮಮಾನಾ**”ತಿ। **ಪರಿಚಾರಯಮಾನಾ**ತಿ ವಾ ಪರಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಚಾರಯಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ “**ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಞ್ಚಾರಯಮಾನಾ**”ತಿ। ಪಠಮನಯೇ ಹಿ ಅನುಭವನತ್ಥೋ ಪರಿಚರಣಸದ್ದೋ, ದುತಿಯನಯೇ ಪರಿವತ್ತನತ್ಥೋ। **ಸೋ ಪನಾ**ತಿ “ತಾಯಂ ವೇಲಾಯ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಕಾಲೋ। **ಅಧುನಾ**ತಿ ಸಮ್ಪತಿ। ಸೋ ವಿಚರೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕಾಮಗುಣೇಹೀ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನಂ। **ಓವುತೋ**ತಿ ಯಥಾ ತಂ ನ ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಪಿಹಿತಚಿತ್ತೋ। **ನಿವುತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ತೇನಾಹ “**ಲೋಕಾಭಿಭೂತೋ**”ತಿ। **ಆಸಭಿ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ “ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೭) **ಭಾಸನ್ತೋ** ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ವಿಯ।

ಕೇವಲಂ ದಸ್ಸನಂ ಕಿಮತ್ಥಿಯನ್ತಿ ಆಹ - “**ಯೇ…ಪೇ॰… ವಸೇನಾ**”ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ನನ್ದನವನೇ ಅವಟ್ಠಿತಕಾಮಭಾಗಾನುಭವನವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನರದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸಭೂತದೇವತಾನಂ। ತೇನಾಹ “**ದೇವಪುರಿಸಾನ**”ನ್ತಿ। ಅಪ್ಪಕಂ ಅಧಿಕಂ ಊನಂ ವಾ ಗಣನೂಪಗಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ “**ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ದಸನ್ನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತೇತ್ತಿಂಸಾನ”ನ್ತಿ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅಯಂ ರುಳ್ಹೀ। **ಪರಿವಾರಸಙ್ಖಾತೇನ,** ನ ಕಿತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೀಲಾಚಾರಾದಿಗುಣನೇಮಿತ್ತಿಕಾ ಹಿ ಕಿತ್ತಿ। “ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಸುಖಬಹುಲಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿವಚನೇನ ಯಸೇ ಇಚ್ಛಿತೇ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾವ “**ಯಸೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾನ**”ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ।

ಅರಿಯಸಾವಿಕಾತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ। “ಸಕದಾಗಾಮಿನೀ”ತಿ ಕೇಚಿ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಅನ್ಧಬಾಲೇ ಮಞ್ಞಸಿ, ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಏವಂ ನ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ। ಏಕನ್ತತೋ ಸುಖಂ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಕಾಮಾ ಹಿ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ತಸ್ಸಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**। ಕಾಮಂ ಚತುತ್ಥಭೂಮಕಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಏವ, ತೇ ಪನ ಸಮ್ಮಸನೂಪಗಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ **ತೇಭೂಮಕ**ಗ್ಗಹಣಂ ಸಮ್ಮಸನಯೋಗ್ಗೇನ। **ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇನ ಭವಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಏತೇನ ನೇಸಂ ಭಾವಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಅಭಾವತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಸರಸನಿರೋಧಭೂತೇನ ವಿದ್ಧಂಸನಭಾವೇನ।

ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ, ತತೋ ಏವ “ಮಯ್ಹಂ ಇಮೇ ಸುಖಾ”ತಿ ವಾ ನ ಇಚ್ಚಾತಿ **ಅನಿಚ್ಚಾ**। **ಉಪ್ಪಾದವಯಸಭಾವಾ**ತಿ ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನನಿರುಜ್ಝನಸಭಾವಾ। ತೇನಾಹ “**ಉಪ್ಪ…ಪೇ॰… ವೇವಚನ**”ನ್ತಿ। ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಕಾರಣವೇವಚನನ್ತಿ ಆಹ “**ಯಸ್ಮಾ ವಾ**”ತಿಆದಿ। **ತದನನ್ತರಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪಾದವಯಾನಂ ಅನ್ತರೇ। **ವೇಮಜ್ಝಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಠಿತಿಕ್ಖಣಂ ವದತಿ। ಯೇ ಪನ “ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಠಿತಿ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ। ಯಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾವತ್ಥಾಯ ಭಿನ್ನಾ ಭಙ್ಗಾವತ್ಥಾ ಇಚ್ಛಿತಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಭಙ್ಗಾಭಿಮುಖಾವತ್ಥಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಸಾವ ಠಿತಿಕ್ಖಣೋ। ನ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ। **ವೂಪಸಮಸಙ್ಖಾತ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ವೂಪಸಮಸಙ್ಖಾತಂ **ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸುಖಂ,** ನ ತಯಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಕಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ನನ್ದತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨. **ನನ್ದತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ನನ್ದನಂ ಸಪ್ಪೀತಿಕಕಾಮತಣ್ಹಾಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಆಹ - “**ತುಸ್ಸತೀ**”ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಪರಿತೋಸೇನ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುತ್ತಿಮಾ**ತಿ ಪುತ್ತವಾ। ಪಹೂತೇ ಚಾಯಂ ಮಾ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ “**ಬಹುಪುತ್ತೋ**”ತಿ। ಬಹುಪುತ್ತತಾಗಹಣೇನ ಇದಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ತಸ್ಸ ಹೀ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪೂರೇನ್ತೀ**ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ **ಧಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಇತಿ ಆಹಾ**ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಏವಂಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗೋಸಾಮಿಕೋ**ತಿ ಗೋಮಾ। ಇಧಾಪಿ ಪಹೂತೇ ಮಾ-ಸದ್ದೋ। **ಗೋರಸಸಮ್ಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಗೋರಸೇಹಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। **ಉಪಧೀ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನಂ। **ಹೀ**ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ।

ನನ್ದಯನ್ತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಜನಯನ್ತೀತಿ **ನನ್ದನಾ**। ಕಾಮಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಕಾಮಾ "ಉಪಧೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ದೇವತಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನಾಹ **"ಸುಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ"**ತಿ। ಕಿಲೇಸವತ್ಥುಹೇತುಕತ್ತಾ ಸೇಸಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಕಿಲೇಸಹೇತುಕಂ, ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೀತಿ ಆಹ - **"ಕಿಲೇಸಾಪಿ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ"**ತಿ। **ಉಪಸಂಹರಮಾನಾ**ತಿ ಉಪನೇನ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ। ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋಪಿ ದುಲ್ಲಭಘಾಸಚ್ಛಾದನತಾಯ ದುಕ್ಖಬಹುಲೋ ಪೇತೋ ವಿಯಾತಿ **ಮನುಸ್ಸಪೇತೋ**। ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋಪಿ ವುತ್ತರೂಪೋ ಅನತ್ಥಪಾತಿತೋ ಪರೇಹಿ ಹಿಂಸಿತೋ ಸಮಾನೋ ನೇರಯಿಕೋ ವಿಯಾತಿ **ಮನುಸ್ಸನೇರಯಿಕೋ**।

ಫಲೇನ ರುಕ್ಖತೋ **ಫಲಂ** ಪಾತೇನ್ತೋ ವಿಯ। **ತಥೇವ ನವಹಾಕಾರೇಹೀ**ತಿ ಯಥಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ನಾಸಮರಣಭೇದನವಸೇನ ಪುತ್ತಿಮಾ ಪುತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ, ತಥೇವ ಗೋಮಾ ಗೋನಿಮಿತ್ತಂ ಸೋಚತಿ ನವಪ್ಪಕಾರೇಹಿ। ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೋಪಧೀಪಿ ನರಂ ಸೋಚೇನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ಉತ್ತರಿ ಅನುಗಿಜ್ಝತಿ ತಸ್ಸ। **ಕಾಮಯಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಜಾತಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ। **ಜನ್ತುನೋ**ತಿ ಸತ್ತಸ್ಸ। **ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ ಚೇ** ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇ। **ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋವಾ**ತಿ ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಿಯ। **ರುಪ್ಪತೀ**ತಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸೋಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನರಸ್ಸ ಸೋಚನಾ** ಸೋಕಘಟ್ಟನಪಚ್ಚಯೋ। **ಉಪಧಯೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಕಾಮಂ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧಯೋ ತಾವ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನತ್ಥೇವ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ನಿರೋಧಿತತ್ತಾ, ಖನ್ಧೂಪಧಯೋ ಪನ ಕಥನ್ತಿ? ತೇಪಿ ತಸ್ಸ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಕಾಲೇಪಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಾ ನ ಸನ್ತೇವ, ಅಯಞ್ಚ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಕಾಲೇ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ನಿರುಪಧಿ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ"**ತಿ।

ನನ್ದತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನತ್ಥಿಪುತ್ತಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. ಪುತ್ತಪೇಮಂ ಪುತ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನಾತಿ ಆಹ **"ಪುತ್ತಪೇಮಸಮ"**ನ್ತಿ। **ಗೋಸಮಿತ**ನ್ತಿ ಗೋಹಿ ಸಮಂ ಕತಂ। ತೇನಾಹ **"ಗೋಹಿ ಸಮ"**ನ್ತಿ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಸಮಾತಿ **ಸೂರಿಯಸಮಾ**। ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಅವಯವೋ ಚೇತ್ಥ ಆಭಾ ಏವಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ "ಅನನ್ತರಂ ಆಭಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಸೂರಿಯಾಭಾಯ ಸಮಾ"**ತಿಆದಿ। ಮಹೋಘಭಾವೇನ ಸರನ್ತಿ ಸವನ್ತೀತಿ **ಸರಾ,** ಮಹನ್ತಾ ಜಲಾಸಯಾ। **ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸಮುದ್ದಪರಮಾ** ಓರಿಮಜನೇಹಿ ಅದಿಟ್ಠಪರತೀರತ್ತಾ ತಸ್ಸ।

ನತ್ಥಿ ಅತ್ತಸಮಂ ಪೇಮನ್ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ತಪೇಮೇನ ಸಮಂ ಪೇಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಅನುದಕಕನ್ತಾರೇ ಘಮ್ಮಸನ್ತಾಪಂ ಅಸಹನ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಕೇ ಠಪಿತಪುತ್ತಕಂ ಕನ್ದನ್ತಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠತ್ವಾ ಮತಇತ್ಥಿವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ - **"ಮಾತಾಪಿತಾದಯೋ ಹಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾಪಿ ಪುತ್ತಧೀತಾದಯೋ"**ತಿ। ತಥಾ ಚಾಹ -

"ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನುಪರಿಗಮ್ಮ ಚೇತಸಾ,
ನೇವಜ್ಝಗಾ ಪಿಯತರಮತ್ತನಾ ಕ್ವಚಿ।
ಏವಂ ಪಿಯೋ ಪುಥು ಅತ್ತಾ ಪರೇಸಂ,
ತಸ್ಮಾ ನ ಹಿಂಸೇ ಪರಮತ್ತಕಾಮೋ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೯; ಉದಾ॰ ೪೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೧೩)।

ಧಞ್ಞೇನ ಸಮಂ ಧನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯಸ್ಮಾ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ ಆಹಾರೂಪಜೀವೀನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತವುತ್ತಿ। **ತಥಾರೂಪೇ ಕಾಲೇ**ತಿ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕಾಲೇ। **ಏಕದೇಸಂಯೇವ ಓಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ಓಭಾಸಂ ಫರಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ ಸೂರಿಯಸ್ಸಪಿ, ಪಗೇವ ಇತರೇಸಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಉದಯಬ್ಬಯಸ್ಸ ಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಸಕಲಜಾತಿಖೇತ್ತಂ ಏಕಾಲೋಕಂ ಅಹೋಸೀತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಞಾ...ಪೇ॰... ಸಕ್ಕೋತೀ"**ತಿ। **ತಮಂ ವಿಧಮತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಾದಯೋ ಪಞ್ಞಾ ಯತ್ಥ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಮನವಸೇಸಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ। **"ವುಟ್ಠಿಯಾ ಪನ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಯಾವ ಆಭಸ್ಸರಭವನಾ"**ತಿ ಪಚುರವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ನತ್ಥಿಪುತ್ತಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಖತ್ತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. ಖೇತ್ತತೋ ವಿವಾದಾ ಸತ್ತೇ ತಾಯತೀತಿ **ಖತ್ತಿಯೋ। ವದತಿ** ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ। **ದ್ವಿಪದಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಚತುಪ್ಪದಭರಿಯಪುತ್ತಾ ಗಹಿತಾ। **ಬುದ್ಧಾದಯೋ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಆಜಾನೀಯಸುಸ್ಸೂಸಭರಿಯಸ್ಸವಪುತ್ತಾ। **ದ್ವಿಪದಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಿಪದಾನಂ ಏವ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ನಾಯಂ ನಿಯಮೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ಸೇಟ್ಠೋ ಏವಾತಿ ಪನ ಇಚ್ಛಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು ತತ್ಥ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಏವ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತರಿತರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪನೇಸಾ"**ತಿಆದಿ। ಕಾರಣಾಕಾರಣಂ ಆಜಾನಾತೀತಿ **ಆಜಾನೀಯೋ। ಗಣ್ಹಾಪೇಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ಉದಕೋ ನ ತೇಮಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ವಾಳಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಥ। "ಅಸುಸ್ಸೂಸಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಆಸುಣಮಾನೋ**ತಿ ಸಪ್ಪಟಿಸ್ಸವೋ ಹುತ್ವಾ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಕೋ।

ಖತ್ತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಣಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫. **ಠಿತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಪರದ್ಧಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹೇ। **ಸನ್ನಿಸೀವೇಸೂ**ತಿ ಪರಿಸ್ಸಮವಿನೋದನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸನ್ನಿಸೀದನ್ತೇಸು। ದ-ಕಾರಸ್ಸ ಹಿ ವ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಸನ್ನಿಸಿನ್ನೇಸು ವಿಸ್ಸಮಮಾನೇಸೂ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಆಹಾರೂಪಜೀವಿತಸತ್ತಾನಂ ಘಮ್ಮತಾಪನೇ ಸನ್ತತ್ತಕಾಯಾನಂ **ಇರಿಯಾಪಥದುಬ್ಬಲ್ಯಕಾಲೋ**ತಿ ಠಾನಾದಿಇರಿಯಾಪಥಸ್ಸ ಅಸಮತ್ಥಕಾಲೋ। **ಸಣತಿ ವಿಯಾ**ತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತಿ ವಿಯ, ಯಥಾ ತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಮಹಾವನಂ ವಕ್ಖಮಾನನಯೇನ। ತೇನಾಹ **"ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ನಾಮೇತ"**ನ್ತಿ **ಛಿದ್ದವೇಣುಪಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ರನ್ಧಜಾತಕೀಚಕಮಹಾವೇಳುಪಬ್ಬಾನಂ। **ದುತಿಯಕಂ** ಸಹಾಯಂ ಅಲಭನ್ತೀ ಅನಭಿರತಿಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ಏವಮಾಹ। **ಅನಪ್ಪಕಂ ಸುಖ**ನ್ತಿ ವಿಪುಲಂ ಉಳಾರಂ ವಿವೇಕಸುಖಂ।

ಏಕವಿಹಾರತಾಯ **ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ**। ತೇನ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದಿಪ್ಪಹಾನೇನ **ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ**। ತೇನ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಂಸಾರೇ ಭಯಂ ಇಕ್ಖನತೋ **ಭಿಕ್ಖುನೋ** ಉಭಯವಿವೇಕಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ, ತತೋ ಏವ ಉತ್ತರಿಂ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮತೋ ರತಿಂ ಲಾಭಿನೋ। **ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ**ತಿ ಭಾವನಾರತಿ। **ಪುರತೋ**ತಿ ಪುರಿಮಭಾಗೇ। **ಪಚ್ಛತೋ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಭಾಗೇ। **ಅಪರೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೋ। **ಪುರತೋ**ತಿ ವಾ ಅನಾಗತೇ, ಅನಾಗತಂ ಆರಬ್ಭಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಛತೋ**ತಿ ಅತೀತೇ ಅತೀತಂ ಆರಬ್ಭ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಬಾಧನತೋ। **ಪರೋ**ತಿ ಕೋಧೋ ಚಿತ್ತಪಟಿದುಸ್ಸನತಾಯ। ನ ಪರೋತಿ **ಅಪರೋ,** ಲೋಭೋ, ಸೋ **ಚೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ**। ಏತೇನ ಅನಾಗತಪ್ಪಜಪ್ಪನಾಯ ಅತೀತಾನುಸೋಚನಾಯ ಚ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತೀವ ಫಾಸು ಭವತೀ**ತಿ ನೀವರಣಜೇಟ್ಠಕಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ವಿಗಮೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತನೀವರಣಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ವಸೇನ

ಅತಿವಿಯ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ। **ಏಕಸ್ಸ ವಸತೋ ವನೇತಿ** ತಣ್ಹಾದುತಿಯಿಕಾಭಾವೇನ ಏಕಸ್ಸ ಅರಞ್ಞೇ ವಿವೇಕವಾಸಂ ವಸತೋ। **ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ** ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಸಣಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ನಿದ್ದಾತನ್ದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ ಏತ್ತಕಂ ಪಾಠಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ **"ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿರಿಯಾಮಯಚಿತ್ತೇಹಿ ಅವೋಮಿಸ್ಸೋ ಭವಙ್ಗಸೋತೋ **ಅಬ್ಯಾಕತನಿದ್ದಾ**। ಸಾ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ, ತಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಪರಭಾಗೇಸು…ಪೇ॰… ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ ನಿದ್ದಾ, ಸಾ ಅಖೀಣಾಸವಾನಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅನಿಯತಕಾಲಾ, ತಬ್ಬಿಧುರನಿಯತಸಬ್ಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅತಿಚ್ಛಾತ…ಪೇ॰… ಆಗನ್ತುಕಂ ಆಲಸಿಯ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ಕಾಯಾಲಸಿಯಪಚ್ಚಯಾ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅಕುಸಲಕ್ಖನ್ಧಾ **ತನ್ದೀ** ನಾಮ। **ತನ್ದೀತಿ** ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ತನ್ದಿಯನಾತಿ** ಆಕಾರನಿಂದ್ದೇಸೋ। **ತನ್ದೀಮನತಾತಿ** ತನ್ದೀಭೂತಚಿತ್ತತಾ। **ಆಲಸ್ಯನ್ತಿ** ಅಲಸಭಾವಾಹರಣಂ। **ಆಲಸ್ಯಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ** ಅಲಸಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ। **ಕಾಯವಿಜಮ್ಭನಾತಿ** ಕಾಯಸ್ಸ ವಿನಾಮನಾ। **ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತತಾತಿ** ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಯಾ ಅನಭಿರತಿ। **ಭತ್ತಕಿಲಮಥೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಭತ್ತವತ್ಥುಕಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ವಸೇನ ಸರೀರೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಖೇದೋ। **ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಸಮಾಹಿತತ್ತಾ **ನಿವಾರಿತಪಾತುಭಾವೋ**। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಜೋತನಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ನ ಜೋತತಿ , ನ ಪಾತುಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ನ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಜೋತಿಅಜೋತಿನಾಮೋ ಪವತ್ತತಿ।

ಮಗ್ಗಸಹಜಾತವೀರಿಯೇನಾತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸಹಜಾತವೀರಿಯೇನ। ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ** ನೀಹರಣಹೇತು। ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ **ತ್ವಾ**-ಸದ್ದೋ "ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧) ವಿಯ। ತೇನ "ಮಗ್ಗೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। "ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ವಿಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ।

ನಿದ್ದಾತನ್ದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದುಕ್ಕರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. ದುಕ್ಖಂ ತಿತಿಕ್ಖನ್ತಿ **ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖಂ**। ತಞ್ಚ ದುಕ್ಖಮಂ ದುಸ್ಸಹನಂ ಆರಮ್ಭವಸೇನ ದುಕ್ಕರಂ, ಅನುಯುಞ್ಜನವಸೇನ ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖನ್ತಿ। **ಅಬ್ಯತ್ತೇನಾತಿ** ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪಕಾರಾನುಪಕಾರೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನನಸಮತ್ಥಾಯ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವತೋ ನ ಬ್ಯತ್ತೇನ। ತೇನಾಹ **"ಬಾಲೇನಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸತಿ ಸಮಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಸಾಮಞ್ಞನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಮಣಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। **ಇಮಿನಾತಿ** "ದುಕ್ಕರಂ ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖಞ್ಚ, ಅಬ್ಯತ್ತೇನ ಚ ಸಾಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಗಾಥದ್ಧೇನ **ಇದಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ** ಇದಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭಿದನ್ತನ್ತಿ** ಅಭಿಭವನದನ್ತಂ, ಉಪರಿದನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಇತರಂ ಮುಸಲಂ ವಿಯ ಉದುಕ್ಖಲಂ ವಿಸೇಸತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಖಾದನಕಾಲೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ವತ್ತತಿ। **ಆಧಾಯಾತಿ** ನಿಪ್ಪೀಳನವಸೇನೇವ ಠಪೇತ್ವಾ। **ತಾಲುಂ ಆಹಚ್ಚಾತಿ** ತಾಲುಪದೇಸಮಾಹನಿತ್ವಾ ವಿಯ। **ಚೇತಸಾತಿ** ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ। **ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ। **ಅಭಿನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ಅತಿಸಮುದಾಚಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಿಬಾಧನವಸೇನ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಆಪಾಣಕೋಟಿಕನ್ತಿ** ಪಾಣಕೋಟಿಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಪರಿಜೀವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಬಾಧೇತೀತಿ **ಸಮ್ಬಾಧೋ,** ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ। **ಬಹೂ ಪರಿಸ್ಸಯಾತಿ** ಅಯೋನಿಸೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿವಸೇನ।

ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಮೇತ್ಥಾತಿ ಪದಂ, ಆರಮ್ಮಣಂ। ಇರಿಯಾಪಥಂ ಏವ ಪದಂ **ಇರಿಯಾಪಥಪದಂ**।

ಗೀವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದಾತಿ **ಗೀವಪಞ್ಚಮಾನಿ**। **ಸಮೋದಹನ್ತಿ** ವಾ ಸಮೋಧಾನಹೇತೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ - “**ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ ವಾ**”ತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಓಧಾಯ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಕೇ ಆರಮ್ಮಣಕಪಾಲೇತಿ** ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಂ ವದತಿ। **ಸಮೋದಹ**ನ್ತಿ ಸಮೋದಹನ್ತೋ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಕಞ್ಚಿಪಿ ಧಮ್ಮಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಅವಿಹಿಂಸಮಾನೋ** ವಿಹಿಂಸಾನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಪಜಹನೇನ। **ಉಲ್ಲುಮ್ಪನಸಭಾವಸಣ್ಠಿತೇನಾತಿ** ಸೀಲಬ್ಯಸನತೋ ಉದ್ಧರಣರೂಪೇ ಸಣ್ಠಿತೇನ, ಕರುಣಾಯುತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**”ತಿ।

ದುಕ್ಕರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಹಿರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. **ನಿಸೇಧೇತೀತಿ** ನಿವಾರೇತಿ ಪವತ್ತಿತುಂ ನ ದೇತಿ। **ಪುಚ್ಛತಿ** ದೇವತಾ। **ಅಪಹರನ್ತೋತಿ** ಅಪನೇನ್ತೋ, ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪರಿಹರನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುಜ್ಝತಿ** ಸಾರಥಿವಿಧಂ। **ಅತ್ತನಿ ನಿಪಾತಂ ನ ದೇತಿ,** ಆಜಾನೀಯೋ ಹಿ ಯುತ್ತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಭೂತೇನ **ಅಭೂತಕ್ಕೋಸೇನ ಪರಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಬಾಲಾನಞ್ಚ ಜನಾನಂ ಪರಾಪವಾದೇ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ನಿನ್ದನ್ತಿ ತುಣ್ಹಿಮಾಸೀನಂ, ನಿನ್ದನ್ತಿ ಬಹುಭಾಣಿನಂ।
> ಮಿತಭಾಣಿಮ್ಪಿ ನಿನ್ದನ್ತಿ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಅನಿನ್ದಿತೋ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೨೭)।

ತನುಯಾತಿ ವಾ ಕತಿಪಯಾ। ತೇನಾಹ “**ಅಪ್ಪಕಾ**”ತಿ। **ಸದಾ ಸತಾತಿ** ಹಿರಿನಿಸೇಧಭಾವೇ ಕಾರಣವಚನಂ। **ಪಪ್ಪುಯ್ಯಾತಿ** ಪತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ । ವಾನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬಾನಂ,** ಅಸಙ್ಖತಧಾತು।

ಹಿರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕುಟಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. **ಅನ್ತೋತಿ** ಕುಚ್ಛಿಅಬ್ಭನ್ತರೇ। **ವಸನಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನಾತಿ** ವಸನಭಾವೇನ। **ಕುಲಪವೇಣಿನ್ತಿ** ಕುಲಾಚಾರಂ ಕುಲತನ್ತಿಂ। **ಸನ್ತಾನಕಟ್ಠೇನಾತಿ** ಕುಲಸನ್ತತಿಯಾ ಬನ್ಧನಭಾವೇನ । ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಪುಚ್ಛಿತತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಜಾನನವಸೇನ “**ಏಕಂಸವಚನೇ ನಿಪಾತೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಪಾದಿಕಾ ಪೋಸಿಕಾ ಮಾತುಚ್ಛಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಮಾತಾ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ “**ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ**”ತಿ ಅವಿಸೇಸತೋ ವುತ್ತಂ। ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿವಾಸಾದೀನಂ ಅಭಾವವಚನೇನೇವ ವಟ್ಟಮ್ಪಿ ಬನ್ಧನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ನ ಗಹಿತೋ। ಅಯಂ ಕಿರ ದೇವತಾ ಯಥಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಏವಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ಮಯಾ ಸನ್ನಾಹಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕುಟಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಮಿದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦. ತಪನಭಾವೇನ ತಪನೋದಕತ್ತಾ **ತಪೋದಾತಿ** ತಸ್ಸ ರಹದಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತೇನಾಹ “**ತತ್ತೋದಕಸ್ಸ ರಹದಸ್ಸಾ**”ತಿ। **ತತೋತಿ** ನಾಗಭವನೇ ಉದಕರಹದತೋ ತಪೋದಾ ನಾಮ ನದೀ ಸನ್ದತಿ। ಸಾ ಹಿ ನದೀ ಭೂಮಿತಲಂ ಆರೋಹತಿ। “ಏದಿಸಾ ಜಾತಾ”ತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ಪೇತಲೋಕೋತಿ** ಲೋಹಕುಮ್ಭಿನಿರಯಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ರಹದಸ್ಸ ಪನ ಆದಿತೋ

ಪಬ್ಬತಪಾದವನನ್ತರೇಸು ಬಹೂ ಪೇತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಪೇತವತ್ಥುಪಾಳಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತೇನ** ಚ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ಯತಾಯ**ನ್ತಿ ಯತೋ ರಹದತೋ ಅಯಂ। **ಸಾತೋದಕೋ**ತಿ ಮಧುರೋದಕೋ। **ಸೇತೋದಕೋ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋದಕೋ, ಅನಾವಿಲೋದಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ**ತಿ ತಪೋದಾನದಿತೋ।

ಸಮಿದ್ಧೋತಿ ಅವಯವಾನಂ ಸಮ್ಪುಣ್ಣತಾಯ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಾವ ಸಮ್ಮಾ ಇದ್ಧೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಿರೂಪೋ"**ತಿಆದಿ। ಪಧಾನೇ ಸಮ್ಮಸನಧಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತೋ, ತಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಧಾನಿಕೋ**। ಸೇನಾಸನಂ ಸುಟ್ಠಪಿತದ್ವಾರವಾತಪಾನಂ, ತೇಸಂ ಪಿದಹನೇನ **ಉತುಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ**।

ಪುಬ್ಬಾಪಯಮಾನೋತಿ ಠಾನತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಯ ವೋದಕಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋ ಗಮೇನ್ತೋ। ಅವತ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ...ಪೇ॰... ನ ಓತರಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬದಿಸಾಪಲೋಕನಂ** ಯಥಾ ನ್ಹಾಯನಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ವಿವಿತ್ತಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ। **ಖಾಣುಆದಿವವತ್ಥಾಪನಂ** ಚೀವರಾದೀನಂ ಠಪನತ್ಥಂ ಉದಕಸಮೀಪೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಕ್ಕಾಸನಂ** ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಪಗಮನತ್ಥಂ। **ಅವಕುಜ್ಜಟ್ಠಾನಂ** ತಙ್ಖಣೇಪಿ ಉಪರಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಉಜುಕಂ ಅವಿವಟಕರಣತ್ಥಂ। **ಚೀವರಪಿಟ್ಠೇಯೇವ ಠಪೇತಬ್ಬಂ** ಯತ್ಥ ವಾ ತತ್ಥ ವಾ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। **ಉದಕನ್ತೇ**ತಿ ಉದಕಸಮೀಪೇ। **ಸಿನ್ನಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಸೇದಗತಪದೇಸೋ। **ಪಸಾರೇತಬ್ಬಂ** ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಖಾಪನತ್ಥಂ। **ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಠಪನಂ** ಪುನ ಸುಖೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿವಾಸನತ್ಥಂ। **ನಾಭಿಪ್ಪಮಾಣಮತ್ತಂ ಓತರಣಂ** ತಾವತಾ ಉದಕಪಟಿಚ್ಛಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತತೋ। **ವೀಚಿಂ ಅನುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನಾ**ತಿಆದಿ ಸಂಯತಕಾರಿತಾದಸ್ಸನಂ। **ನಿವಾಸನಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕಂ ಕಟಿಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಯಥಾ ಪರಿತೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿವಸಿತ್ವಾ।

ಸರೀರವಣ್ಣೋಪಿ ವಿಪ್ಪಸೀದಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಭಾವನಾನುಸ್ಸತಿಮ್ಪಿ ವಿನ್ದನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮನಂ ನಿಗ್ಗಹೇತು**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸವಸಂ ಗತಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ। **ಕಾಮೂಪನೀತಾ**ತಿ ಕಾಮಂ ಉಪಗತಚಿತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಥೇರೇ ಉಪನೀತಚಿತ್ತಾ।

ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅನನುಭೋತ್ವಾ। ಅನುಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ"**ತಿ । **ಭಿಕ್ಖಸೀ**ತಿ ಯಾಚಸಿ। ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಸೀ"**ತಿ। ಕಾಮಪರಿಭೋಗಗರುಗಮನಕಾಲೋ ನಾಮ ವಿಸೇಸತೋ ಪಠಮಯೋಬ್ಬನಾವತ್ಥಾತಿ ಆಹ **"ದಹರಯೋಬ್ಬನಕಾಲೋ"**ತಿ। **ಓಭಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಸಂಭಗ್ಗಕಾಯೇನ। ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಕಟಿಯಂ ಕಾಯೋ ಓಭಗ್ಗೋ ಹೋತಿ।

ವೋತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ "ಯೇ ಹಿ ವೋ ಅರಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಚನಂ, ನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಏವ। **ದೇಹನಿಕ್ಖೇಪನ**ನ್ತಿ ಕಳೇವರಟ್ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ। ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ **ಅನಿಮಿತ್ತಾ,** "ಏತ್ತಕಂ ಅಯಂ ಜೀವತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಞ್ಜಾನನನಿಮಿತ್ತರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ನಾಯರೇ**ತಿ ನ ಞಾಯನ್ತಿ। **ಇತೋ ಪರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಪರ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಕಾಲಂ। ತೇನ ಓರಕಾಲಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಪರಮಾಯುನೋ ಓರಕಾಲೇ ಏವ ಚೇತ್ಥ ಪರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ತತೋ ಪರಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ವವತ್ಥಾನಾಭಾವತೋ**ತಿ ಕಾಲವಸೇನ ವವತ್ಥಾನಾಭಾವತೋ। **ವವತ್ಥಾನ**ನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಅಸಙ್ಕರತೋ ವವತ್ಥಾನಂ, ನಿಚ್ಛಯೋ ವಾ। **ಅಬ್ಬುದಪೇಸೀ**ತಿಆದೀಸು ಅಬ್ಬುದಕಾಲೋ ಪೇಸಿಕಾಲೋತಿಆದಿನಾ ಕಾಲ-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಕಾಲೋ**ತಿ ಇಧ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿವೇಲಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನಾಹ **ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇಪಿ ಹೀ**ತಿಆದಿ । ಇಧೇವ ದೇಹೇನ ಪತಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರತೋ**ತಿ ನಗರೇ ಜಾತಾನಂ ಗಾಮೇ, ಗಾಮೇ ಜಾತಾನಂ ನಗರೇ, ವನೇ ಜಾತಾನಂ ಜನಪದೇ, ಜನಪದೇ ಜಾತಾನಂ ವನೇತಿಆದಿನಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರತೋ। **ಇತೋ ಚುತೇನಾ**ತಿ ಇತೋ ಗತಿತೋ ಚುತೇನ। **ಇಧ** ಇಮಿಸ್ಸಂ ಗತಿಯಂ। **ಯನ್ತೇ ಯುತ್ತಗೋಣೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಯನ್ತೇ ಯುತ್ತಗೋಣೋ ಯನ್ತಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಕಾಲೋ ಗತಿಪಞ್ಚಕನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಯಂ ಕಾಲೋತಿ ಅಯಂ ಮರಣಕಾಲೋ। **ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇತಿ** ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೇ। **ತಿಸ್ಸೋ ವಯೋಸೀಮಾತಿ**। ಪಠಮಾದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಯಸ್ಸ ಸೀಮಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇನ। ಪುರಿಮಾನಂ ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಯಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸೀಮಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಆದಿಸೀಮಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ತಥಾ ವುತ್ತೋ। **"ಅಯಞ್ಹಿ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ…ಪೇ॰… ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತು"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತದಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಹಿತುನ್ತಿ** ಪಾಳಿತೋ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಹದಯೇ ಠಪನವಸೇನ ಗಣ್ಹಿತುಂ। **ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುನ್ತಿ** ವುತ್ತಧಮ್ಮಪರಿಹರಣಸುಖಂ ಅನುಭವಿತುಂ। ಏಕಸ್ಸ ಕಥನತೋ ಪಠಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಉಸ್ಸಾರೇತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಇತರೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ತಂಯೇವ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ, ಅಯಂ **ಸರಭಾಣಧಮ್ಮಕಥಾ**। ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾನುಸಾರೇನ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಉಸ್ಸಾರಣಂ **ಸರಭಞ್ಞಧಮ್ಮಕಥಾ**। **"ಮಾ ಮಂ ಕಾಲೋ ಉಪಚ್ಚಗಾ"**ತಿ ವದನ್ತೋ "ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಸ್ಸ ಅಯಂ ಮೇ ಕಾಲೋ"ತಿ ಕಥೇತಿ, ತತೋ ಪರೋ "ಪಚ್ಛಿಮವಯೋ ಅಞ್ಞೋ ಕಾಲೋ"ತಿ ಕಥೇತಿ। **"ಕಾಲಂ ವೋಹಂ… ಪೇ॰… ತಸ್ಮಾ ಅಭುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಮೀ"**ತಿ ವದನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸಹೇತುಕಂ ಸಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತಿ।

ತಂ ಗಾರವಕಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಏತನ್ತಿ** "ಅಥ ಖೋ ಸಾ ದೇವತಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತಂ ವುತ್ತಂ। **ದಹರೋ ತ್ವನ್ತಿಆದಿಮಾಹ** ಲೋಭಾಭಿಭೂತತಾಯ ಅಧಿಗತತ್ತಾ। **ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತೋತಿ** ಭೋಗಸಮ್ಪದಾ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪದಾತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಯುತ್ತೋ। **ಅಲಙ್ಕಾರಪರಿಹಾರನ್ತಿ** ಅಲಙ್ಕಾರಕರಣಂ। **ಅನಿಕ್ಕೀಳಿತಾವೀತಿ** ಅಕೀಳಿತಪುಬ್ಬೋ। ಕೀಳನಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಭೋಗೋತಿ ಆಹ **"ಅಭುತ್ತಾವೀ"**ತಿ। **ಅಕತಕಾಮಕೀಳೋತಿ** ಅಕತಕಾಮಾನುಭವನಪ್ಪಯೋಗೋ। ಸಯಂ ಅತ್ತನಾ ಏವ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ **ಏವ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ,** ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ। ಪಕಟ್ಠೋ ಕಾಲೋ ಪತ್ತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಕಾಲಿಕಾ, ತೇ **ಕಾಲಿಕೇ।**

ಚಿತ್ತಾನನ್ತರನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಚಿತ್ತಾನನ್ತರಂ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಾರಮ್ಮಣಾಕಾರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಚಿತ್ತಾನನ್ತರಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಾರಮ್ಮಣಾನುಭವನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಚಿತ್ತಾನನ್ತರಂ ಲದ್ಧಬ್ಬತಾಯಾತಿ** ಅನನ್ತರಿತಸಮಾಧಿಚಿತ್ತಾನನ್ತರಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಫಲತಾಯ। **ಸಮೋಹಿತೇಸುಪೀತಿ** ಸಮ್ಭತೇಸುಪಿ। **ಸಮ್ಪನ್ನಕಾಮಸ್ಸಾತಿ** ಸಮಿದ್ಧಕಾಮಸ್ಸ। **ಚಿತ್ತಕಾರಾ** ರೂಪಲಾಭೇನ, **ಪೋತ್ಥಕಾರಾ** ಪಟಿಮಾಕಾರಕಾ, **ರೂಪಕಾರಾ** ದನ್ತರೂಪಕಟ್ಠರೂಪ-ಲೋಹರೂಪಾದಿಕಾರಕಾ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ನಾನಾರೂಪವೇಸಧಾರೀನಂ ನಟಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಸೇಸದ್ವಾರೇಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಗನ್ಧಬ್ಬಮಾಲಾಕಾರಸೂಪಕಾರಾದಯೋ ವತ್ತಬ್ಬಾ।

ಸೋತಿ ಸಮಿದ್ಧಿತ್ಥೇರೋ। **ಸಮೋಹಿತಸಮ್ಪತ್ತಿನಾತಿ** ಸಙ್ಗಾಹಭೋಗೂಪಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿನಾ। **ಪತ್ತಬ್ಬದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಮಾನಂ ಆಪಜ್ಜನರಕ್ಖಣವಸೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಸ್ಸ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಉಪಾಯಾಸಸ್ಸಾತಿ** ದಳ್ಹಪರಿಸ್ಸಮಸ್ಸ ವಿರತಸ್ಸ। "ವಿಸ್ಸಾತಸ್ಸಾ"ತಿ ಕೇಚಿ। **"ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನಾ"**ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಕಾಲೇ ಫಲಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಉದಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನಸ್ಸ ಕಾಲೋತಿ **ಅಕಾಲೋ। ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ನವಸು ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಸು। **ಏಹಿಪಸ್ಸವಿಧಿನ್ತಿ** "ಏಹಿ ಪಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತವಿಧಿವಚನಂ। ಉಪನೇತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಉಪನೇಯ್ಯೋ, ಸೋ ಏವ **ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ। ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ** ವಿದೂಹಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚೇಹಿ। ತೇ ಏಕಂಸತೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಆದಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಆದೀಹೀ"**ತಿ। "ಪಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಪತಿಅತ್ತನೀತಿ ಭುಮ್ಮವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನಿ ಅತ್ತನೀ"**ತಿ।

ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ "ಕಥಂ ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ, ಕಥಂ ಅಕಾಲಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನವೋತಿ ತರುಣೋ ನ ಚಿರವಸ್ಸೋ। ಯೇ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **"ವೀಸತಿವಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೇರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಸಾಸನಂ ನಾಮ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಪಿಟಕತ್ತಯನ್ತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮೇನ ವಿನಯೋ ಏತ್ಥ ವಿನಾ ದಣ್ಡಸತ್ಥೇಹೀತಿ **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ।** ಧಮ್ಮಾಯ ವಿನಯೋ ಏತ್ಥ ನ ಆಮಿಸತ್ಥನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ। ಧಮ್ಮತೋ ವಿನಯೋ ನ

ಅಧಮ್ಮತೋತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ। ಧಮ್ಮೋ ವಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ಧಮ್ಮಕಾಯತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಿತಸ್ಸ ಸತ್ಥು ವಿನಯೋ, ನ ತಕ್ಕಿಕಾನನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ। ಧಮ್ಮೇ ವಿನಯೋ ನ ಅಧಮ್ಮೇ ವಿನಯೋ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಸತ್ತೇ ಅಪಾಯೇಸು ಅಪತಮಾನೇ ಧಾರೇತೀತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ವಿನೇತೀತಿ ವಿನಯೋ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಸಾಸನಸ್ಸೇವ ನಾಮ"**ನ್ತಿ।

ಧಮ್ಮವಿನಯೋತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಯುತ್ತೋ ವಿನಯೋತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಆಜಞ್ಞರಥೋ ವಿಯ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚಾತಿ ವಾ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ, ತಂ **ಧಮ್ಮವಿನಯಂ**। ಧಮ್ಮವಿನಯಾನಞ್ಹಿ ಸತ್ಥುಭಾವವಚನತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯತ್ತಸಂಸಿದ್ಧಿ ಧಮ್ಮವಿನಯಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸೇಸನತೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪಿ ವಿನಯವಚನನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ, ದೇಸಿತಪಞ್ಞತ್ತವಚನತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಿದ್ಧಿ। ಧಮ್ಮೋ ಚತುಧಾ ದೇಸಿತೋ ಸನ್ದಸ್ಸನ-ಸಮಾದಾಪನ-ಸಮುತ್ತೇಜನ-ಸಮ್ಪಹಂಸನವಸೇನ, ವಿನಯೋ ಚತುಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಸೀಲಾಚಾರತೋ ಪರಾಜಿತವಸೇನ। ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ ಸಕವಿಸಯೋ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ। ಪರಿಯಾಯೇನ ದೇಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ವಿನಯೋ। ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಪ್ಪಧಾನಾ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಚನತ್ಥಪ್ಪಧಾನಾ। ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಪ್ಪಧಾನೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಪ್ಪಧಾನೋ ವಿನಯೋ। ಆಸಯಸುದ್ಧಿಪಧಾನೋ ಧಮ್ಮೋ, ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿಪಧಾನೋ ವಿನಯೋ।

ಕಿರಿಯದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಿದ್ಧಿ। ಧಮ್ಮೇನ ಹಿ ಅನುಸಾಸನಸಿದ್ಧಿ, ವಿನಯೇನ ಓವಾದಸಿದ್ಧಿ। ಧಮ್ಮೇನ ಧಮ್ಮಕಥಾಸಿದ್ಧಿ, ವಿನಯೇನ ಅರಿಯತುಣ್ಹೀಭಾವಸಿದ್ಧಿ। ಸಾವಜ್ಜದ್ವಯಪರಿವಜ್ಜನತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಿದ್ಧಿ। ಧಮ್ಮೇನ ಹಿ ವಿಸೇಸತೋ ಪಕತಿಸಾವಜ್ಜಪರಿಚ್ಚಾಗಸಿದ್ಧಿ, ವಿನಯೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಾವಜ್ಜಪರಿಚ್ಚಾಗಸಿದ್ಧಿ। ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಗುಣದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ। ಬಹುಸ್ಸುತಸುತಪಸನ್ನದ್ವಯತೋ ಪರಿಯತ್ತಿ-ಪರಿಯಾಪುಣನ-ಧಮ್ಮವಿಹಾರ-ವಿಭಾಗತೋ ಧಮ್ಮಧರವಿನಯಧರವಿಭಾಗತೋ ಚ ಧಮ್ಮವಿನಯದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ, ಸರಣದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿನಯದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ। ಇಧ ಸತ್ತಾನಂ ದುವಿಧಂ ಸರಣಂ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ಸುಚಿಣ್ಣೋ ಸರಣಂ। "ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿ"ನ್ತಿ (ಥೇರಗಾ॰ ೩೦೩; ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೦೨; ೧.೧೫.೩೮೫) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಸುದನ್ತೋ ಅತ್ತಾಪಿ ಸರಣಂ "ಅತ್ತಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಥೋ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೦, ೩೮೦) ವಚನತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸರಣದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಿದ್ಧೀ"ತಿ। ತತ್ಥ ಯತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಯತೋ ಚ ವಿನಯಸಿದ್ಧಿ, ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಧಮ್ಮೇನ ಹೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಿಟಕಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ವಿನಯೇನ ವಿನಯಪಿಟಕ"**ನ್ತಿ। **ಅಧುನಾ ಆಗತೋ** ಇದಾನೇವ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಉಪಗತೋ।

ಮಹನ್ತೇ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಮಹೇಸಕ್ಖತಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಾರೇನ ಮಹನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತಭಾವಂ ಪವೇದೇತ್ವಾ। **ಮಹತಿಯಾ**ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನವನ್ದನಾದಿವಚನಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಸಮಾಚಿಣ್ಣಾಯ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿರ ನಿಸೀದನ್ತಾ ತಂ ಠಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾವ ನಿಸೀದನ್ತಿ। **ಥಿರಕರಣವಸೇನಾ**ತಿ ದಳ್ಹೀಕರಣವಸೇನ। ಅಯಂ ಕಿರ ದೇವತಾ ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಾ ಮಾನಜಾತಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ ನಾಯಂ ಮಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಮಮ ದೇಸನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಮಾನನಿಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಆದಿತೋ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಅಕ್ಖೇಯ್ಯಸಞ್ಞಿನೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಾಯ ಇಸ್ಸತುಮಿಚ್ಛಿತಕಾಮಾನಂ ಕಾಲಿಕಾದಿಭಾವಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾದಿಭಾವಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ಅಭಾಸಿ।

ಅಕ್ಖೇಯ್ಯತೋತಿ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಪರಿಯಾಯನಾಮವಿಸೇಸಾದಿವಸೇನ ತಥಾ ತಥಾ ಅಕ್ಖಾತಬ್ಬತೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಥಾನಂ ವತ್ಥುಭೂತತೋ"**ತಿ। **ಏತೇಸ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಪವತ್ತಿತಾ ಆಸತ್ತಾ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಾಮಸಙ್ಗಾದೀನಂ ವಸೇನ ಆಸತ್ತಾ ಹೋನ್ತು, ಇತರೇಸಂ ಪನ ಕಥನ್ತಿ? ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋಪಿ ಹಿ "ಇದಂ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ಕಪ್ಪತೋ ತತ್ಥ ಆಸತ್ತೋ ಏವ ನಾಮ ಅವಿಜಹನತೋ, ತಥಾ ವಿಕ್ಖೇಪಗತೋ ವಿಕ್ಖೇಪವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ, ಅನುಸಯಾನಂ ಪನ ಆಸತ್ತಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಮಚ್ಚುನೋ ಯೋಗ**ನ್ತಿ, ಮಚ್ಚುಬನ್ಧನಂ, ಮರಣಧಮ್ಮತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾ ಅನತೀತಮರಣತ್ತಾ ಮಚ್ಚುನಾ ಯಥಾರುಚಿ ಪಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪರೂಪರಿ ಚ ಖಿಪಿತಾಯ ಆಣಾಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಪಯೋಗಂ...ಪೇ॰...**

ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ, ನೇಸಮ್ಪಿ ಕಾಲಸ್ಸ ಲದ್ಧಬ್ಬತಾಯ ಕಾಲಿಕತಾ ಇಧ ಅಕ್ಖೇಯ್ಯವಚನೇನ ಪವೇದಿತಾ। ತೇನಾಹ - "**ಏವಮಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಕಾಲಿಕಾ ಕಾಮಾ ಕಥಿತಾ**"ತಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಮನೀಯಾ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಕಾಲಿಕಾನಂ ಕಾಮಾನಂ ತಥಾಸಭಾವತಾ ಕಥಿತಾ। ಅಯಮ್ಪಿ ಗಾಥಾ ತದತ್ಥಮೇವ ದೀಪೇತೀತಿ ಇಮಾಯ ತೇ ಕಥಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ "ಇತ್ಥೀ, ಪುರಿಸೋ, ಅಹಂ, ಮಮಾ"ತಿ ಚ ಅಭಿನಿವಿಸಿಯ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಮರಣಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಕಾಮಾನಂ ಕಾಲಿಕತ್ಥೋ ಕಥಿತೋತಿ ಆಹ "**ಕಾಲಿಕಾ ಕಾಮಾ ಕಥಿತಾ**"ತಿ।

ಅಯಂ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾತಿ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇ ಲಕ್ಖಣಾದಿತೋ ಞಾತೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಪಞ್ಞಾ। ತೇನಾಹ "**ಏವಂ ಞಾತಂ ಕತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ। ಪದಟ್ಠಾನಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ತೇಸಂ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಗಹಿತೋತಿ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತೀರೇತಿ** ತುಲೇತಿ ವೀಮಂಸತಿ। **ದ್ವಾಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಂ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇ ಪನ ಆಕಾರಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇಪಿ ಏಕದೇಸೇನ ಪಹಾನಂ ಲಬ್ಭತೇವ, ಅನವಸೇಸತೋ ಪನ ಪಹಾನವಸೇನ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ**"ತಿ। ತಥಾ ಚ ಆಹ "**ಏವಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹೀ**"ತಿಆದಿ।

ಅಕ್ಖಾತಾರನ್ತಿ ಅಕ್ಖಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಕ್ಖೇಯ್ಯಕಂ। ತೇನಾಹ "**ಕಮ್ಮವಸೇನ ಕಾರಕ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಕಾರಕ**ನ್ತಿ ಚ ಸಾಧನಮಾಹ। **ನ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ವಾ ಮಞ್ಞನಂ ನಪ್ಪವತ್ತೇತಿ **ಅಕ್ಖಾತಾರ**ನ್ತಿ ಖೀಣಾಸವಂ। ಅಥ ವಾ **ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ತಂ ಕಾರಣಂ ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ, **ಯೇನ** ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾದಿಕಾರಣೇನ **ಅಕ್ಖೇಯ್ಯಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ "ತಿಸ್ಸೋ"ತಿ ವಾ "ಫುಸ್ಸೋ"ತಿ ವಾ "ಇತ್ಥೀ"ತಿ ವಾ "ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವಾ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮನುಸ್ಸನಾಗಾದೀಹಿ ಪೂಜನೀಯತ್ತಾ "ಯಕ್ಖೋ"ತಿ ಸಬ್ಬದೇವಾನಂ ಸಾಧಾರಣವಚನನ್ತಿ ದೇವಧೀತಾಪಿ "ಯಕ್ಖೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅಕ್ಖೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪಹಾನಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಗಹಿತಂ। **ನ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅಸ್ಸ ಫಲಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಆಹ "**ನವವಿಧೋ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ**"ತಿ।

ವಿಸೇಸೀತಿ ವಿಸೇಸಜಾತಿಆದಿವಸೇನ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇಸು ಗಹಿತೇಸೂ**ತಿ ತೇಸು ಸೇಯ್ಯಮಾನಾದೀಸು ತೀಸು ಮಾನೇಸು ಗಹಿತೇಸು। ತಯೋ ಸೇಯ್ಯಮಾನಾ, ತಯೋ ಸದಿಸಮಾನಾ, ತಯೋ ಹೀನಮಾನಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನಮಞ್ಞನಪುಗ್ಗಲೋ। **ತೇನೇವ ಮಾನೇನ** ಹೇತುಭೂತೇನ। **ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯಾ**ತಿ ಪುರಿಮದ್ಧೇನ ಪನ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಕಾಲಿಕಾ ಕಾಮಾ ಕಥಿತಾ**"ತಿ।

ವಿಧೀಯತಿ ವಿಸದಿಸಾಕಾರೇನ ಠಪೀಯತೀತಿ **ವಿಧಾ,** ಕೋಟ್ಠಾಸೋ। **ಕಥಂವಿಧ**ನ್ತಿ ಕಥಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿದಹನತೋ ಹೀನಾದಿವಸೇನ ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ದಹನತೋ ಉಪಧಾರಣತೋ **ವಿಧಾ,** ಮಾನೋ। **ಮಾನೇಸೂ**ತಿ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಮಾನಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚಲತೀ**ತಿ ನ ವೇಧತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸುದ್ಧಪಕತಿಂ ಅವಿಜಹನತೋ।

ಪಞ್ಞಾ "ಸಙ್ಖಾ"ತಿ ಆಗತಾ, ಪಞ್ಞಾತಿ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಂ। **ಸಙ್ಖಾಯಕೋ**ತಿ ಸಙ್ಕಲನಪದುಪ್ಪಾದನಾದಿ-ಪಿಣ್ಡಗಣನಾವಸೇನ ಗಣಕೋ **ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಮಾನಾದಿಪಪಞ್ಚಭಾಗಾ। ತೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾ ಯಾಥಾವತೋ ಸಙ್ಖಾಯನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಙ್ಖಾ,** ಪಞ್ಞಾ। ಏಕಂ ದ್ವೇತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಖಾನಂ ಗಣನಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನನ್ತಿ **ಸಙ್ಖಾ,** ಗಣನಾ। ಸಙ್ಖಾಯತಿ ಭಾಗಸೋ ಕಥೀಯತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾ** , ಕೋಟ್ಠಾಸೋ। ಸಙ್ಖಾನಂ ಸತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿಆದಿನಾ ಸಞ್ಞಾಪನನ್ತಿ **ಸಙ್ಖಾ,** ರತ್ತೋತಿಆದಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿ। **ಖೀಣಾಸವೋ ಜಹಿ ಪಜಹಿ** ರಾಗಾದೀನಂ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ। **ನವಭೇದಂ** ಪಭೇದತೋ, ಸಙ್ಖೇಪತೋ **ತಿವಿಧಮಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನವವಿಧನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೇ ನವಭೇದತ್ತಾ ಅನ್ತರಭೇದವಸೇನ ನವವಿಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಇತ್ಥಿಭಾವಾದಿವಿಸೇಸೇಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ಮಾನೀಯತಿ ಗಬ್ಭೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಮಾನಂ,** ಗಬ್ಭಾಸಯೋ। **ನ ಉಪಗಚ್ಛೇತಿ** ನ ಉಪಗಮಿಸ್ಸತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನಾಗತತ್ಥೇ ಅತೀತವಚನ"**ನ್ತಿ। "ನಾಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಹಿ ಅತೀತಂ "ನ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। **ಛಿನ್ದಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಸತ್ಥೇನ। **ಓಲೋಕಯಮಾನಾ** ಉಪಪತ್ತೀಸು। **ಸತ್ತನಿವೇಸನೇಸೂತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಉಪಪಜ್ಜಟ್ಠಾನೇಸು। **ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಮೇವ ಕಥೇಸಿ** ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪವೇದಿತತ್ತಾ।

"ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಅತ್ಥ-ಸದ್ದೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗವಸೇನಪೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನಾಮ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನುಯೋಗೇ ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಾರಣ"**ನ್ತಿ।

ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗವಸೇನ ಚ ಗಾಥಾಅತ್ಥವಚನೇ **ಅಯಂ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ವಿತ್ಥಾರ-**ನಯೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಠಾನೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ದೇವತಾಯ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಟ್ಠಾನೇ। ದೇವತಾಯ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕದೇಸನಾ ಮಹತೀ **ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅಹೋಸಿ। ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾತಿ** ಸತ್ಥುದೇಸನಾಯ ಅನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ಪತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಪಟಿಪಾಟಿಪವತ್ತಂ ಭಾವನಾಞಾಣಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಸತ್ಥುದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣತ್ತಾ ಪಠಮಂ ಫಲಂ ಪತ್ವಾ। **ಏವಮಾಹಾತಿ** ಏವಂ "ಪಾಪಂ ನ ಕಯಿರಾ"ತಿಆದಿಪ್ಪಕಾರೇನ ಗಾಥಮಾಹ। **ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ,** ಆಜೀವೋ ಯಥಾ ಕುಪ್ಪಮಾನೋ ವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತವಸೇನ ಕುಪ್ಪತಿ, ತಥಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೋಪೀತಿ। ಸೋ ವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಪಕ್ಖಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಗ್ಗಹಣೇನ **ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ। ವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಯೋ ಗಹಿತಾ** ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹತೋ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಗಹಿತಾ** ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹತೋ। **ಅನ್ತದ್ವಯವಿವಜ್ಜನಂ ಗಹಿತಂ** ಸರೂಪೇನೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇತೀತಿ**ಆದಿ ನಿಗಮನಂ।

ಸಮಿದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನನ್ದನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸತ್ತಿವಗ್ಗೋ

೧.ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. **ದೇಸನಾಸೀಸ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾಪದೇಸಲಕ್ಖಣವಚನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಓಮಟ್ಠೋತಿ** ಅಧೋಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನಪ್ಪಹಾರೋ। ಇಮಿನಾ ಏವ ಪಸಙ್ಗೇನ ಪಹಾರೇ ವಿಭಾಗತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಚತ್ತಾರೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । **ಉಪರಿ ಠತ್ವಾತಿ** ಹತ್ಥಿಆದೀನಂ ಉಪರಿ ಠತ್ವಾ। **ಅಧೋಮುಖಂ ದಿನ್ನಪ್ಪಹಾರೋತಿ** ಖಗ್ಗಕರವಾಲಾದೀನಂ ಅಧೋಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಪಹತಪಹಾರೋ। **ಉಮ್ಮಟ್ಠೋ** ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿವಿಧಪ್ಪಹಾರೋ **ವಿಮಟ್ಠೋ। "ಓಮಟ್ಠೋ ಗಹಿತೋ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದುಗ್ಗನ್ಧಕಿಮಿಆದೀನಂ ವಸೇನ **ಅನ್ತೋದೋಸೋ। ಮಞ್ಚೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಚೇ ವಣಿಕಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ತಂ ಸುಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪಾದಟ್ಠಾನಂ ಉದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಸೀಸಟ್ಠಾನಂ ಅಧೋ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಧೋಸಿರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಪರಿಬ್ಬಜೇತಿ** ಪವತ್ತೇಯ್ಯ। ಸಾ ಪನ ಪವತ್ತಿ ಭಾವನಾವಿಹಾರೇನ ಯುತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ವಿಹರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ।

ಸಲ್ಲಸ್ಸ ಉಬ್ಬಹನಂ **ಸಲ್ಲುಬ್ಬಹನಂ। ಅತ್ಥಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ** ಉಪಮಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಪುನಪ್ಪುನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅನುಬನ್ಧೋವ ಹೋತಿ** ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹತೋ ದೇವತಾಯ ಕಾಮರಾಗಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ

ಜೋತಿತತ್ತಾ। ನನು ಭಗವತಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾತಿ? ನ, ಇತರಿಸ್ಸಾ ಞಾಣಬಲಾನುರೂಪದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬತೋ। ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುಕುಲಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ದೇಸೇತೀತಿ।

ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಫುಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. **ಕಮ್ಮಂ ಅಫುಸನ್ತನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಫಸ್ಸಂ ಅಫುಸನ್ತಂ, ಕಮ್ಮಂ ಅಕರೋನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪಾಕೋ ನ ಫುಸತೀತಿ** ವಿಪಾಕಫಸ್ಸೋ ನ ಫುಸತಿ, ವಿಪಾಕೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವ ಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಏವಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಕಮ್ಮವಟ್ಟೇನ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ **"ಕಮ್ಮಮೇವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಾಕರೋತೋ ಕರಿಯತೀತಿ** ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಬ್ಬತೋ ನ ಕಯಿರತಿ, ಅನಭಿಸನ್ಧಿಕತಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಅನ್ವಯತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಫುಸನ್ತಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತೋತಿ** ಫುಸನಹೇತು। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿವೇಠಿತವಸೇನ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಸ್ಮಾ ಫುಸನ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮತಾತಿ** ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಾನುಬನ್ಧೋ, ನಾಕಾರಕಸ್ಸಾತಿ ಅಯಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಾನಂ ಸಭಾವೋ।

ಪಚ್ಚೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಅನುಬನ್ಧತಿ। **ಪಾಪನ್ತಿ** ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಫಲಞ್ಚ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಅರಞ್ಞೇ ಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಉಯ್ಯೋಜನಾಯ ಸುನಖೇಹಿ ಪರಿವಾರಿಯಮಾನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಯೇನ ರುಕ್ಖಂ ಆರುಳ್ಹಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಲುದ್ದಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪತಿತೇ ತಸ್ಸ ಸುನಖೇಹಿ ಖಾದಿತ್ವಾ ಮಾರಿತವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಫುಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಜಟಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ಯೇನ ಅತ್ಥೇನ ತಣ್ಹಾ "ಜಟಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಮೇವತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜಾಲಿನಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಹಿ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಪಭೇದಾ ಅತ್ತನೋ ಅವಯವಭೂತಾ ಏವ ಜಾಲಾ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಜಾಲಿನೀತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿಸ್ಸಾ ಜಟಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸೂತಿ** ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಮಾಹ ರೂಪಾದಿಛಳಾರಮ್ಮಣವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ತಣ್ಹಾವಿಸಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಸೇನಾತಿ** ಕದಾಚಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ ಕದಾಚಿ ಯಾವ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾ, ಕದಾಚಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣೇ ಕದಾಚಿ ಯಾವ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾತಿ ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚ ಪವತ್ತಿವಸೇನ। ದೇಸನಾಕ್ಕಮೇನ ಚೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಕಾಮರಾಗಾದಿವಸೇನಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಖಣಿಕಭಾವತೋ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಸಿಬ್ಬನನ್ತಿ ಆಹ **"ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸಂಸಿಬ್ಬನಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। ಇದಂ ಯೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ **ಜಟಾ ವಿಯಾತಿ ಜಟಾತಿ** ಜಟಾತಣ್ಹಾನಂ ಉಪಮೂಪಮೇಯ್ಯತಾ, ತಂದಸ್ಸನಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಜಾಲಿನೀ ವೇಳುಗುಮ್ಬಸ್ಸ ಸಾಖಾ, ತಾಸಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾದಯೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅವಯವೇಹಿ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಾ ವಿನದ್ಧಾ "ಜಟಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಪಿ ಸಂಸಿಬ್ಬನಸಭಾವೇನಾತಿ।

ಇಮೇ ಸತ್ತಾ "ಮಮ ಇದ"ನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಅತ್ತನಿಬ್ಬಿಸೇಸಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಿಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಬ್ಭನ್ತರಟ್ಠೋ ಚ ಅನ್ತೋ-ಸದ್ದೋತಿ ಸಕಪರಿಕ್ಖಾರೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಮಾನಾಪಿ ತಣ್ಹಾ "ಅನ್ತೋಜಟಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಪತ್ತಾದಿ, ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಹತ್ಥಿಆದಿ **ಸಕಪರಿಕ್ಖಾರೋ।** ಅತ್ತಾತಿ ಭವತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಮಾನೋತಿ **ಅತ್ತಭಾವೋ,** ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ಸರೀರನ್ತಿ ಕೇಚಿ। "ಮಮ ಅತ್ತಭಾವೋ ಸುನ್ದರೋ, ಅಸುಕಸ್ಸ ವಿಯ ಮಮ ಅತ್ತಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಕಅತ್ತಭಾವಾದೀಸು ತಣ್ಹಾಯ

ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಕಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ತನೋ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಿ,** ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ರೂಪಾದೀನಿ **ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ,** ಪರೇಸಂ ಸಬ್ಬಾನಿ ವಾ। ಸಪರಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಿ ವಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಿ,** ತಥಾ ರೂಪಾದೀನಿ **ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ।** ಪರಿತ್ತಮಹಗ್ಗತಭವೇಸು ಪವತ್ತಿಯಾಪಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅನ್ತೋಜಟಾಬಹಿಜಟಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಮಭವೋ ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅವಿಮುತ್ತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋತಿ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅನ್ತೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ ರೂಪಾರೂಪಭವೋ "ಬಹಿದ್ಧಾ ಬಹೀ"ತಿ ಚ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅಜ್ಝತ್ತಸಂಯೋಜನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಬಹಿದ್ಧಾಸಂಯೋಜನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ವಿಸಯಭೇದೇನ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಭೇದೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಂ ಜಟಾಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಏಕನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ **"ತಾಯ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಜಟಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನ ಪಜಾತಿ ವುತ್ತಸತ್ತಸನ್ತಾನಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂ ಜಟೇನ್ತೀ ವಿನನ್ಧನ್ತೀ ಪವತ್ತತೀತಿ ಆಹ **"ಜಟಾಯ ಜಟಿತಾ ಪಜಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಯದಿಪಿ ಅವಯವಬ್ಯತಿರೇಕೇನ ಸಮುದಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ಏಕದೇಸೋ ಪನ ಸಮುದಾಯೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ಅವಯವತೋ ಸಮುದಾಯಂ ಭಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಮೂಪಮೇಯ್ಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾ ನಾಮ ವೇಳುಜಟಾದೀಹಿ...ಪೇ॰... ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಾ"**ತಿ ಆಹ। ಇಮಂ ಜಟನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೀಸು ಧಾತೂಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಂಸಿಬ್ಬನೇನ **ತೇಧಾತುಕಂ ಜಟೇತ್ವಾ ಠಿತಂ।** ತೇನಸ್ಸಾ ಮಹಾವಿಸಯತಂ ವಿಜಟನಸ್ಸ ಚ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವಮಾಹ। **ವಿಜಟೇತುಂ ಕೋ ಸಮತ್ಥೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ವಿಜಟಯೇ"ತಿ ಪದಂ ಸತ್ತಿಅತ್ಥಂ, ನ ವಿಧಿಅತ್ಥನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏವಂ "ಅನ್ತೋಜಟಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಟ್ಠೋ ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **"ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ **ಸೀಲೇ**ತಿ ಕುಸಲಸೀಲೇ। ತಂ ಪನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿಭೇದೇಸು ಪರಿಸುದ್ಧಮೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ"**ತಿ।

ನರತಿ ನೇತೀತಿ **ನರೋ,** ಪುರಿಸೋ। ಕಾಮಂ ಇತ್ಥೀಪಿ ತಣ್ಹಾಜಟಾವಿಜಟನೇ ಸಮತ್ಥಾ ಅತ್ಥಿ, ಪಧಾನಮೇವ ಪನ ಸತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ನರೋ"ತಿ ಆಹ ಯಥಾ "ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಅವಿಭಾಗೇನ ಪುಗ್ಗಲಪರಿಯಾಯೋ ಅಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನರೋತಿ ಸತ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಪಾಕಭೂತಾಯ ಸಹ ಪಞ್ಞಾಯ ಭವತೀತಿ **ಸಪಞ್ಞೋ।** ತಾಯ ಹಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಸವಿಸೇಸಂ ಸಪಞ್ಞೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ। ವಿಪಾಕಪಞ್ಞಾಪಿ ಹಿ ಸನ್ತಾನವಿಸೇಸೇನ ಭಾವನಾಪಞ್ಞುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಅಹೇತುಕದ್ವಿಹೇತುಕಾನಂ ತದಭಾವತೋ। **ಕಮ್ಮಜತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಜಾಯ ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಏವಂ ತಿಹೇತುಕಸದ್ದೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ, ನ ಪಞ್ಞಾಸದ್ದೇನ। ನ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ತಿಹೇತುಕಾ ಅತ್ಥಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಭುತಿ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಪಞ್ಞಾ "ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ ತಂಮೂಲಕತ್ತಾ, ನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಾ ಏವ।

ಚಿನ್ತೇತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಚಿತ್ತಂ,** ಸಮಾಧಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಾತಿಸಯಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾನಕಿಚ್ಚೋ। ನ ಹಿ ವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ವಿನಾ ಸಮಾಧಿನಾ ತಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತಿ, ಸಮಾಧಿ ಪನ ತೇಹಿ ವಿನಾಪಿ ಸಾಧೇತೀತಿ। ಪಗುಣಬಲವಭಾವಾಪಾದನೇನ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ, ಅತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಚಿನೋತೀತಿಪಿ **ಚಿತ್ತಂ,** ಸಮಾಧಿ। ಪರಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತತಾಯ ಇದ್ಧಿವಿಧಾದಿಚಿತ್ತಕರಣೇನ ಚ ಸಮಾಧಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವಿನಾಪಿ ಪರೋಪದೇಸೇನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಲಬ್ಭತೇವ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಚಿತ್ತ-ಸದ್ದೋ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ಚಿತ್ತಸೀಸೇನ ಹೇತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಕಥಿತಾ"**ತಿ। ಯಥಾಸಭಾವಂ ಪಕಾರೇಹಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ।** ಸಾ ಯದಿಪಿ ಕುಸಲಾದಿಭೇದತೋ ಬಹುವಿಧಾ, "ಭಾವಯ"ನ್ತಿ ಪನ ವಚನತೋ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಞ್ಞಾನಾಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ। ಯದಿಪಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಂ ಆತಾಪನಂ, ತಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೇವ, ಆತಪ್ಪಸದ್ದೋ ವಿಯ ಪನ ಆತಾಪ-ಸದ್ದೋ ವೀರಿಯೇ ಏವ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ಆತಾಪೀತಿ ವೀರಿಯವಾ"**ತಿ। ಯಥಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿತೋ ಹರೀಯತಿ ಪವತ್ತೀಯತಿ, ಏವಂ ಸಾಪಿ ತದತ್ಥಂ

ಯೋಗಿನಾತಿ ಆಹ “**ಪಾರಿಹಾರಿಯಪಞ್ಞಾ**”ತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ನೇತೀತಿ **ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಪರಿಣಾಯಿಕಾ**।

ಯಸ್ಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಗಾಥಾ ಭಾಸಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಮೇವ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುನಿಸಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಸಿತಂ, ಅತಿವಿಯ ತಿಖಿಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತ್ಥಸ್ಸ ನಿಸಿತತರಭಾವಕರಣಂ ನಿಸಾನಸಿಲಾಯಂ, ಬಾಹುಬಲೇನ ಚಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿಪನನ್ತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅತ್ಥಾಪನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ತದುಭಯಂ ಉಪಮೇಯ್ಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಸಮಾಧಿಸಿಲಾಯಂ ಸುನಿಸಿತಂ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಹತ್ಥೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**”ತಿ ಆಹ। ಸಮಾಧಿಗುಣೇನ ಹಿ ಪಞ್ಞಾಯ ತಿಕ್ಖಭಾವೋ। ಯಥಾಹ “ಸಮಾಹಿತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫; ೪.೯೯; ೫.೧೦೭೧)। ವೀರಿಯಞ್ಚಸ್ಸಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತೋ। **ವಿಜಟೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿಜಟೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಹಿ ವತ್ತಮಾನಾಯ ಯೋಗಾವಚರೋ ತಣ್ಹಾಜಟಂ ವಿಜಟೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ। ವಿಜಟನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಹಾನನ್ತಿ ಆಹ - “ಸಞ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ ಸಮ್ಪದಾಲೇಯ್ಯಾ”ತಿ।

ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನೇಸ **ವಿಜಟೇತಿ** ನಾಮ, ಅಗ್ಗಫಲಕ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬಸೋ **ವಿಜಟಿತಜಟೋ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ “ಇದಾನೀ”ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಜಟಾಯ ವಿಜಟನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ, ತಞ್ಚ ಖೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “**ಜಟಾಯ ವಿಜಟನೋಕಾಸ**”ನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಸಾ ವಿಜಟೀಯತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “**ಪಟಿಘಂ ರೂಪಸಞ್ಞಾ ಚಾ**”ತಿ ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ ಸಾನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ, “ಪಟಿಘರೂಪಸಞ್ಞಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಕಾಮಭವೋ ಗಹಿತೋ** ಕಾಮಭವಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ತಾಯ। ಪಥವೀಕಸಿಣಾದಿರೂಪೇ ಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಸಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ। **ಭವಸಙ್ಖೇಪೇನಾತಿ** ಭವಭಾವೇನ ಸಙ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತಾಯ, ಭವಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ರೂಪೇ ವಾ ವಿರಜ್ಜನವಸೇನ ಚ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ ಇಧ **ರೂಪಸಞ್ಞಾತಿ** ವುತ್ತಾ , ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅರೂಪಭವಸ್ಸ ಚ ಗಹಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “**ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚಾ**”ತಿ ಅನವಸೇಸತೋ ನಾಮರೂಪಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ಅರೂಪಭವ-ಅಸಞ್ಞಭವಾನಮ್ಪೇತ್ಥ ಗಹಣಂ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಪರಿಯಾದಿಯನಟ್ಠಾನೇತಿ** ಪರಿಯಾದಿಯನಕಾರಣೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಖೇಪನನಿಮಿತ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ। ತೇನಾಹ “**ನಿಬ್ಬಾನಂ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀ**”ತಿ।

ಜಟಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮನೋನಿವಾರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. ಏವಂಲದ್ಧಿಕಾತಿ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ ಸದುಕ್ಖಾ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೋ ಸೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ । **ಸೋತಿ** ಸತ್ತೋ। **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಕಥಂ ಕಥೇತಿ** ಅಯೋನಿಸೋ ಚಿತ್ತನಿವಾರಣಂ ವದನ್ತೀ। **ಸಂಯತಭಾವಂ ಆಗತ**ನ್ತಿ ರಾಗವಿಸೇವನಾದಿತೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಂಯತಭಾವಂ ಓತರಭಾವಂ। ಧಮ್ಮಚರಿಯಾವಸೇನ ಹಿ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಚಿತ್ತೇ ನತ್ಥಿ ಈಸಕಮ್ಪಿ ರಾಗಾದಿವಿಸೇವನಂ, ನ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಕೋಚಿ ಅನತ್ಥೋ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಮನೋ ಸಬ್ಬತೋ ಅನವಜ್ಜವುತ್ತಿತೋ ನ ನಿವಾರೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ “**ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ**”ತಿಆದಿ। **ಯತೋ ಯತೋತಿ** ಯತೋ ಯತೋ ಸಾವಜ್ಜವುತ್ತಿತೋ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರತೋ। **ತನ್ತಿ** ಮನೋ **ನಿವಾರೇತಬ್ಬಂ** ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾ।

ಮನೋನಿವಾರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫. **ಕತಾವೀ**ತಿ ಕತವಾ, ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಕತಕಿಚ್ಚೋ”**ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಅರಹನ್ತಿಆದಿಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। **ಏವಂ** “ಅಹಂ ವದಾಮೀ”ತಿಆದಿಆಕಾರೇನ **ಪುಚ್ಛತಿ।**

ಖನ್ಧಾದೀಸು ಕುಸಲೋತಿ ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀಸು ಸಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ಚ ಸಮೂಹಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಞ್ಚ ಛೇಕೋ ಯಥಾಭೂತವೇದೀ। **ಉಪಲದ್ಧಿನಿಸ್ಸಿತಕಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತುಪಲದ್ಧಿನಿಸ್ಸಿತಕಥಂ ಹಿತ್ವಾ। **ವೋಹಾರಭೇದಂ ಅಕರೋನ್ತೋ**ತಿ “ಅಹಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಜಾನಾಮೀ”ತಿ ಲೋಕವೋಹಾರಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಅವಿನಾಸೇನ್ತೋ ಲೋಕೇ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ **“ಅಹಂ, ಮಮಾ”ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಖನ್ಧಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ**ತಿಆದಿನಾ ವೋಹಾರಭೇದಂ, ತತ್ಥ ಚ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಾನೋ ನಾಮ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಧುರೋ। ತಥಾ ಹಿ ದುತಿಯಮಗ್ಗಾದೀಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಸ್ಸ ಪಟಿವಿಪಚ್ಚನೀಕೇ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಿ। ತೇನಾಹ **“ಯದಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸೇನ ನ ವದತಿ, ಮಾನವಸೇನ ನು ಖೋ ವದತೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ”**ತಿ। **ವಿಧೂಪಿತಾ**ತಿ ಸನ್ತಾಪಿತಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ। ತೇ ಪನ ವಿದ್ಧಂಸಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ವಿಧಮಿತಾ”**ತಿ। ಮಮಙ್ಕಾರಾದಯೋ ಮಯನ್ತಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಸತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮಯೋ, ಮಞ್ಞನಾ। ಮಯೋ ಏವ **ಮಯತಾ**ತಿ ಆಹ **“ಮಯತನ್ತಿ ಮಞ್ಞನ”**ನ್ತಿ।

ಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಜ್ಜೋತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. **ದಿವಾರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ನ ಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯ ದಿವಾ ಏವ, ನ ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ರತ್ತಿಂ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತಿಞ್ಚ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪದೇಸೇ, ನ ಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯ ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಸಕಲಂ ಮಹಾದಿಸಂ ದಿಸನ್ತರಾಳಞ್ಚ। ಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಲೋಕೋ **ಞಾಣಾಲೋಕೋ**ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ ಪಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ ವಿಜ್ಜಾ ಉದಪಾದಿ ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಪನ ವಚನತೋ ಮಗ್ಗೋ **ಞಾಣಾಲೋಕೋ।** “ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೬; ಪಾರಾ॰ ೧೨) ವಾ ವಚನತೋ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಾಲೋಕೋ **ಞಾಣಾಲೋಕೋ।** ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿವಿಪ್ಫಾರೋ, ವಿಸೇಸತೋ ರತನಘರೇ ಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನವಿಚಿನನೇ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸರೀರೋಭಾಸೋ ವಾ **ಪೀತಿಆಲೋಕೋ।** ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಪಸಾದವಸೇನ ಸಞ್ಜಾತಆಲೋಕೋವ **ಪಸಾದಾಲೋಕೋ।** ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನೇ “ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ”ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಪಸಾದಾಲೋಕೋತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸತ್ತಾನಂ ಹದಯತಮಂ ವಿಧಮನ್ತೀ **ಧಮ್ಮಕಥಾಆಲೋಕೋ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಆಲೋಕೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಾವಕಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಸಞ್ಜಾತಧಮ್ಮಾಲೋಕೋಪಿ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಜ್ಜೋತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. ಸರಣತೋ ಅವಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಪಟಿಪಾಟಿ **ಸರಾ।** ತೇನಾಹ **“ಇಮೇ ಸಂಸಾರಸರಾ”**ತಿ। **ಕುತೋ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ, ಕಿಮ್ಹಿ ವಾ? ತೇನಾಹ **“ಕಿಂ ಆಗಮ್ಮಾ”**ತಿ? ನ **ಪತಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಭಾವತೋ। **ಆಪೋ**ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಾಪದೇಸೇನ ತತ್ಥ ಕಾಮರೂಪಭವಾನಂ ಅಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತದುಭಯಾಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅರೂಪಭವಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋವ ಹೋತಿ, ಯಥಾರುತವಸೇನ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾ, ಗಹಿತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಛಿಮತ್ಥೋ ಪವತ್ತೋತಿ।

ಸರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹದ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. ನಿಧೀಯತೀತಿ **ನಿಧಾನಂ**। ನಿಧಾತಬ್ಬತಂ ಗತಂ ನಿಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುತ್ತಸಾರಾದೀತಿ** ಮುತ್ತಾಮಣಿವೇಳುರಿಯಪವಾಳರಜತಜಾತರೂಪಾದಿ। **ಸುವಣ್ಣರಜತಭಾಜನಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಹಾಪಣ-ಧಞ್ಞಕೋಟ್ಠಭಣ್ಡಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ನಿಚ್ಚಪರಿಬ್ಬಯವಸೇನ ಭುಞ್ಜೀಯತೀತಿ **"ಭೋಗೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಭಿಗಿಜ್ಝನ್ತೀತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಅಭಿಗಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪತ್ಥೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅನಲಙ್ಕತಾತಿ** ನ ಅಲಂ ಪರಿಯತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಕತಚಿತ್ತಾ, ಅತಿತ್ತಿಭೂತಾಮಹಿಚ್ಛತಾಹಿ ಅಭಿಭೂತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅತಿತ್ತಾ ಅಪರಿಯತ್ತಜಾತಾ"**ತಿ। **ಉಸ್ಸುಕ್ಕಜಾತೇಸೂತಿ** ತಂತಂಕಿಚ್ಚೇ ಸಞ್ಜಾತಉಸ್ಸುಕ್ಕೇಸು। **ನಾನಾಕಿಚ್ಚಜಾತೇಸೂತಿ** ನಾನಾವಿಧಕಿಚ್ಚೇಸು, ಸಞ್ಜಾತನಾನಾಕಿಚ್ಚೇಸು ವಾ। ವಟ್ಟಗಾಮಿಕಪಸುತೇನ **ವಟ್ಟಸೋತಂ ಅನುಸರನ್ತೇಸು**। ತಣ್ಹಾನಿವಾಸತಾಯ ಗೇಹನ್ತಿಪಿ ಅಗಾರನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗೇಹ"**ನ್ತಿ। **ವಿರಾಜಿಯಾತಿ** ಹೇತುಅತ್ಥದೀಪಕಂ ಪದನ್ತಿ ಆಹ **"ವಿರಾಜೇತ್ವಾ"**ತಿ, **ತ್ವಾ**-ಸದ್ದೋಪಿ ಚಾಯಂ ಹೇತುಅತ್ಥೋತಿ।

ಮಹದ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಚತುಚಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. ಇರಿಯಾ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಯೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿರಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ **ಇರಿಯಾಪಥೋ,** ಗಮನಾದಿ। ತಂ ಅಪರಾಪರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚಕ್ಕಂ। ತೇನಾಹ **"ಚತುಚಕ್ಕನ್ತಿ ಚತುಇರಿಯಾಪಥ"**ನ್ತಿ। **ನವದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಕರಜಕಾಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಚ ಕೇಸಾದಿಅಸುಚಿಪರಿಪೂರೋತಿ ಆಹ **"ಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಅಸುಚಿಪೂರ"**ನ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾಯ ಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾಸಹಿತಂ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಸಭಾವತೋ **ಏವ,** ಅಥ ಖೋ ನಿಸ್ಸಿತಧಮ್ಮೋ ಚ ಅಸುಚಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಙ್ಖಾತೇ ಅಸುಚಿಪಙ್ಕೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಪಙ್ಕಜಾತಂ,** ಕೇಸಾದಿಅಸುಚಿಪಙ್ಕಜಾತತ್ತಾ ಚ **ಪಙ್ಕಜಾತಂ। ಯಾತ್ರಾತಿ** ಅಪಗಮೋ। ತೇನ ಸಭಾವತೋ ನಿಸ್ಸಿತಧಮ್ಮತೋ ಚ ಅಸುಚಿಸಭಾವತೋ ಕಾಯತೋ ಕಥಂ ಅಪಗಮೋ ಸಿಯಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ।

ನಹನಟ್ಠೇನ ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ನದ್ಧೀತಿ ಉಪನಾಹೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ "ನದ್ಧಿನ್ತಿ ಉಪನಾಹ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಪನ ಇತೋ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ ಕೋಧೋತಿ ಆಹ **"ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ"**ತಿಆದಿ । **ಪಾಳಿನಿದ್ದಿಟ್ಠೇತಿ** ಉಪನಾಹಇಚ್ಛಾದಿಕೇ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ **ಕಿಲೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ** ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಯೋ ಸತ್ತ ಕಿಲೇಸಾ ದುಮ್ಮೋಚಯತಾಯ ವರತ್ತಾ ವಿಯಾತಿ **ವರತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**। ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣಸಭಾವತೋ **ಏಕೋ** ಏವೇಸ ಧಮ್ಮೋ, ಪವತ್ತಿ-ಆಕಾರಭೇದೇನ ಪನ **ಇಚ್ಛನಟ್ಠೇನ** ಪತ್ಥನಟ್ಠೇನ **ಇಚ್ಛಾ, ಲುಬ್ಭನಟ್ಠೇನ** ಗಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ **ಲೋಭೋತಿ** ವುತ್ತೋ। **ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿಕಾತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ, ವಾರೇ ವಾ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಕೋ। **ಅಲದ್ಧಪತ್ಥನಾ** ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆಸತ್ತಿ ಲೋಭೋ। **ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾತಿ** ಸಸನ್ತಾನತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ।

ಚತುಚಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಏಣಿಜಙ್ಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦. **ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ವಿಯಾತಿ** ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ಜಙ್ಘಾ ವಿಯ। ಅವಯವೀಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಪಿಣ್ಡಿಮಂಸಸ್ಸ ಪರಿತೋ ಸಮಸಣ್ಠಿತತ್ತಾ **ಸುವಟ್ಟಿತಜಙ್ಘೋ। ಕಿಸನ್ತಿ** ಥೂಲಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪಪರಾಜೋತನಾ, ನ ಸುಟ್ಠು ಕಿಸಭಾವದೀಪನಪರಾತಿ ಆಹ **"ಅಥೂಲಂ ಸಮಸರೀರ"**ನ್ತಿ। **ಆತಪೇನ ಮಿಲಾತ**ನ್ತಿ ತಪಸಾ ಮಿಲಾತಕಾಯಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಸನ್ತಾಪನಭಾವತೋ। ತೇನೇವಾಹ -

“ತಪೋ ಮಿಲಾತ”ನ್ತಿಆದಿ, ತಥಾ ಚಾಹ ಪಾಳಿಯಂ **“ಅಪ್ಪಾಹಾರಂ ಅಲೋಲುಪ”**ನ್ತಿ। ಯಥಾ “ವೀರಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೀರಿಯ”ನ್ತಿ ವೀರಭಾವೇನ ವೀರಿಯಂ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಏವಂ ವೀರಿಯಸಮ್ಭವೇನ ವೀರಭಾವೋತಿ ಆಹ **“ವೀರನ್ತಿ ವೀರಿಯವನ್ತ”**ನ್ತಿ। “ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ”ತಿ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩; ಮಿ॰ ಪ॰ ೬.೫.೧೦) ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿವುತ್ತನಿಯಾಮೇನ ಪರಿಮಿತಭೋಜಿತಾಯ ಅಪ್ಪಾಹಾರತಾ **ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**। **“ಮಿತಾಹಾರ”**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಭೋಜಿತಾಯಪಿ ಅಪ್ಪಾಹಾರತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ವಿಕಾಲ...ಪೇ॰... ಪರಿತ್ತಾಹಾರ”**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಲೋಲುಪ್ಪವಿರಹಿತಂ** ಬೋಧಿಮೂಲೇ **ಏವ** ಸಬ್ಬಸೋ ಲೋಲುಪ್ಪಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ। “ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸೂ”ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾವ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲೋಲುಪ್ಪವಿಗಮೋ ದೀಪಿತೋವಾತಿ। **ರಸತಣ್ಹಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವಾ ಏಸ** “ಅಪ್ಪಾಹಾರ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ಅಲೋಲುಪ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। “ಸೀಹಂ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಚರಸದ್ದೋ ವಿಯ ಇವ-ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥತೋ “ನಾಗ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಆನೇತ್ವಾ, ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ - **“ಏಕಚರಂ ಸೀಹಂ ವಿಯ, ಏಕಚರಂ ನಾಗಂ ವಿಯಾ”**ತಿ। **ಏಕಚರಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ** ಏಕೀಕತಾಯ।

ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಸೇನ ರೂಪಂ ಗಹಿತಂ ತೇಸಂ ರೂಪಸಭಾವತ್ತಾ। **ಮನೇನ ನಾಮಂ ಗಹಿತಂ** ಮನಸ್ಸ ನಾಮಸಭಾವತ್ತಾ। **ಅವಿನಿಭುತ್ತಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಅವಿನಾಭಾವಧಮ್ಮೇ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಆಯತನಧಾತುಆದಯೋ ಗಹಿತಾ। ಕಾಮಗುಣಗ್ಗಹಣೇನ ಹೇತ್ಥ ರೂಪಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಪಞ್ಚ ವತ್ಥೂನಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಮನೋಗಹಣೇನ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ, ಏವಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಧಾತುಆದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಿತತಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **“ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾದಿವಸೇನಪೇತ್ಥ ಭುಮ್ಮಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ। ಕಾಮವತ್ಥು **ಭುಮ್ಮಂ**।

ಏಣಿಜಙ್ಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸತ್ತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸತುಲ್ಲಪಕಾಯಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಬ್ಭಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಸತಂ ಸಾಧೂನಂ ಸರಣಗಮನಸೀಲಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಲ್ಲಪನತೋ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಲ್ಲಪನತೋ ಕಥನತೋ ಸತುಲ್ಲಪಾ, ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಕಾಯೋ ಸಮೂಹೋ, ತತ್ಥ ಭವಾತಿ **ಸತುಲ್ಲಪಕಾಯಿಕಾ**। ತೇನಾಹ **“ಸತಂ ಧಮ್ಮ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಉಲ್ಲಪೇತ್ವಾ,** ನ ವಣ್ಣನಾಕಥನಮತ್ತೇನ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಸತುಲ್ಲಪಕಾಯಿಕಭಾವೇ। **ಇದಂ ವತ್ಥೂ**ತಿ ಇದಂ ಕಾರಣಂ। **ಸಮುದ್ದವಾಣಿಜಾ**ತಿ ಸಂಯತ್ತಿಕಾ। **ಖಿತ್ತಸರವೇಗೇನಾ**ತಿ ಜಿಯಾಮುತ್ತಸರಸದಿಸವೇಗೇನ, ಸೀಘಫಘೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪ್ಪತತೀತಿ ಉಪ್ಪಾತೋ। ಉಪ್ಪಾತೇ ಭವಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಉಪ್ಪಾತಿಕಂ**। **ಪತಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಹಿತಪತಿಟ್ಠಾ। ಪರಲೋಕೇ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ **ಅಭಯಕಾರಣಂ**। **ಜಙ್ಘಸತ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಸತಂ। ಜಙ್ಘಾಸೀಸೇನ ಹಿ ಮನುಸ್ಸೇ ವದತಿ ಸಹಚಾರಿಭಾವತೋ। **ಅಗ್ಗಹೇಸಿ** ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ। ಆಸನ್ನಾನಾಸನ್ನೇಸು ಆಸನ್ನಸ್ಸೇವ ಪಠಮಂ ವಿಪಚ್ಚನತೋ **“ಆಸನ್ನಕಾಲೇ ಗಹಿತಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಘಟಾವಸೇನಾ**ತಿ ಸಮೂಹವಸೇನ।

ಸಬ್ಭೀತಿ ಸಾಧೂಹಿ। ತೇ ಹಿ ಸಪರಹಿತಸಾಧನತೋ ಪಾಸಂಸತಾಯ ಸನ್ತಗುಣತಾಯ ಚ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಪಣ್ಡಿತೇಹೀ”**ತಿ ಆಹ। **ಸಮಾಸೇಥಾ**ತಿ ಸಂವಸೇಥಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಆಹ **“ಸಬ್ಬ ಇರಿಯಾಪಥೇ”**ತಿಆದಿ। **ಮಿತ್ತಸನ್ಥವ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಿಸನ್ಧಾನಂ। ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತೇಸಿತಾಲಕ್ಖಣಾ ಹಿ ಮೇತ್ತಿ, ಸಾ ಚ ಞಾಣಸಹಿತಾ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾವಾತಿ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ, ಇತರೋ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋತಿ ಆಹ **“ನ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾತಬ್ಬೋ”**ತಿ। **ಸದ್ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಹಿತಾವಹಂ ಸುನ್ದರಧಮ್ಮಂ। **ಸೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಹಿತವಡ್ಢನತಾದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ವಡ್ಢೀ”**ತಿ।

ಸತಂ ಸಾಧೂನಂ, ಪಣ್ಡಿತಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಪ್ಪಟಿಯೋಗವಿಸಯತ್ತಾ ಅಞ್ಞ-ಸದ್ದಸ್ಸ ವುತ್ತಂ **"ಅಞ್ಞತೋ ಅನ್ಧಬಾಲತೋ"**ತಿ। ಸೋಕನಿಮಿತ್ತಂ ಸೋಕಕಾರಣಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಇಧ ಸೋಕಸದ್ದೇನ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೋಕವತ್ಥೂನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸೋಕವತ್ಥೂನಿ** ನಾಮ ಚೋರಾದಯೋ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಾದಿವಸೇನ ಪರೇಸಂ ಸೋಕಕರಣತೋ। **ಸೋಕಾನುಗತಾ** ಸೋಕಪ್ಪತ್ತಾ।

ಥೇರಸ್ಸಾತಿ ಸಂಕಿಚ್ಚತ್ಥೇರಸ್ಸ। ಅತ್ತನೋ ಭಗಿನಿಯಾ ಜೇಟ್ಠತ್ತಾ **"ತುಮ್ಹೇ"**ತಿ ಆಹ। ಅಯಂ "ಇಧ ಚೋರಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಅಮ್ಹೇ ತಿಣಾಯಪಿ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಏಕಚ್ಚೇ "ಮಾರೇಮ ನ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು**। ಕರುಣಾಯ **ಏಕಚ್ಚೇ "ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಮಾ"**ತಿ ಆಹಂಸು। **ಮನ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಾಸೇತ್ವಾ।

ಅಹು ಅಹೋಸಿ, ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹಾವನೇ**ತಿ ತಾದಿಸೇ ಬ್ರಹಾವನೇ, ಮಹಾರಞ್ಞೇ ನಿವಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ **ಚೇತೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಧೋ। **ಕೂಟಾನೀ**ತಿ ವಾಕುರಾದಯೋ। **ಓಡ್ಡೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಸಸಕ**ನ್ತಿ ಪೇಲಕಂ **ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಾ**ತಿ ಭೀತತಸಿತಾ। **ಏಕರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಏಕರತ್ತೇನೇವ। **ಧನಜಾನೀ**ತಿ ಪರಿಬ್ಬಯವಸೇನ ಅದ್ಧಿಕೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಧನತೋ ಹಾನಿ, "ಸಮಣಮ್ಹಿ ನಾಮ ಹನ್ತಿ, ಕಿಂ ಅಮ್ಹೇಸು ಲಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅದ್ಧಿಕಾನಂ ಅನಾಗಮನತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಪರಿಬ್ಬಯಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಞಾತಯೋಪಿ ಮಾತಾಪಿತುಭಾತುಭಗಿನಿಆದಿಕೇ ಞಾತಕೇ। ತೇ ಕಿರ ಅಧಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಭಗಿನಿಯಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ತೇನ ಸಮಾಗತಾ, ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಸಚ್ಚವಾಚಂ ಅನುರಕ್ಖನ್ತೋ ಚೋರಭಯಂ ತೇಸಂ ನಾರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತೇಸಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ। ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ **"ಅಧಿಮುತ್ತಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಚರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಕತ್ವಾ"**ತಿ। ಸಚ್ಚಾನುರಕ್ಖಣೇನ ಅನುತ್ತರಗುಣಾಧಿಗಮೇನ ಚ **ಞಾತಿಮಜ್ಝೇ ವಿರೋಚತಿ**।

ಸಾತತನ್ತಿ ಸತತಂ। ಸ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಇಧ ಸಾಭಾವೋ ಯಥಾ "ಸಾರಾಗೋ"ತಿಆದೀಸು। ಸಾತಭಾವೋ ವಾ **ಸಾತತ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಸುಖಂ ವಾ"**ತಿ। **ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಕಾರಣೇನ। ಸಬ್ಬಾಸಂ ತಾಸಂ ವಚನಂ ಸುಭಾಸಿತಂ, ಭಗವತೋ ಪನ ಉಕ್ಕಂಸಗತಂ ಸುಭಾಸಿತಮೇವ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ತಂತಂಗಾಥಾಪದೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಕೇವಲ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪಸಂಸೇವಸದ್ಧಮ್ಮಾಭಿಯೋಗೋ ಯಥಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಡ್ಢಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಏಕನ್ತಿಕಂ ಕಾರಣಂ, ಏವಂ ಸೋಕಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ವಿಸೋಕಭಾವಸ್ಸ, ಞಾತಿಮಜ್ಝೇ ಸೋಭಾಯ, ಸುಗತಿಗಮನಸ್ಸ, ಚಿರಂ ಸುಖಟ್ಠಾನಸ್ಸ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮೋಚನಸ್ಸಪಿ ಅಞ್ಞಾಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಭಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮಚ್ಛರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ಪಮಜ್ಜನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ಅನುಪಲದ್ಧಿ **ಪಮಾದೋ**। ತೇನ ಏಕನ್ತತೋ ಸತಿರಹಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣೇನಾ"**ತಿ। ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ಪಮಾದೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಇದಾನಿ ಯಥಾ ಮಚ್ಛರಿಯನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಪಮಾದನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ದಾನಂ ನ ದೀಯತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏಕಚ್ಚೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಭೋಗಪರಿಹಾನಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಖಿಡ್ಡಾದೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಛಣನಕ್ಖತ್ತಕಿಚ್ಚಬ್ಯಸನಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಯಸದಾಯಕ**ನ್ತಿ ಕಿತ್ತಿಯಸಸ್ಸ ಪರಿವಾರಯಸಸ್ಸ ಚ ದಾಯಕಂ। **ಸಿರೀದಾಯಕ**ನ್ತಿ ಸೋಭಗ್ಗದಾಯಕಂ। **ಸಮ್ಪತ್ತಿದಾಯಕ**ನ್ತಿ ಕುಲಭೋಗರೂಪಭೋಗಸಮ್ಪದಾಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿದಾಯಕಂ। **ಪುಞ್ಞ**ನ್ತಿ ವಾ ಇಧ ಪುಞ್ಞಫಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ "ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ವಿಯ। **ಅತ್ಥಿ ದಾನಸ್ಸ ಫಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನವಟ್ಠಿತತಂ ಬಹುಲಸಾಧಾರಣತಂ, ತಂ ಪಹಾಯ ಗಮನೀಯತಂ , ತಬ್ಬಿಸಯಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಸಾವಜ್ಜತಂ, ದಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತಂ ಅನುಗಾಮಿಕತಂ,

ತಬ್ಬಿಸಯಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಅನವಜ್ಜತಂ, ಲೋಭಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಿನೋದನಂ, ಸೇಸಪುಞ್ಞಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಜಾನನ್ತೇನಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ತಂಯೇವ ಬಾಲನ್ತಿ ಯೋ ಮಚ್ಛರೀ, ತಮೇವ। ಅದಾನಸೀಲಾ **ಬಾಲಾ**। ಏಕಚ್ಚೋ ಧನಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಪರಿಕ್ಖಯಭಯೇನ ಅತ್ತನಾಪಿ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ಅತಿಲೋಭಸೇಟ್ಠಿ ವಿಯಾತಿ ಆಹ **''ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸೂ''**ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚೋ ಅದಾನಸೀಲೋ ಪುರಿಸೋ ಅದ್ಧಿಕೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇಸಂ ಕಥಂ ಸುಣನ್ತೋಪಿ ನ ಸುಣೋತಿ, ಸಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಕಥೇತಿ, ಅದಾತುಕಮ್ಯತಾಥಮ್ಭೋ ಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಮತಲಿಙ್ಗಾನಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಆಹ **''ಅದಾನಸೀಲತಾಯ ಮರಣೇನ ಮತೇಸೂ''**ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ದಾನಮತ್ತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಮತೇನಸ್ಸ ಸಮತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಯಥಾ ಹೀ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಾನಸೀಲಸ್ಸ ಪನ ಅಮತಲಿಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ವಜನ್ತಿ** ಪುಥುತ್ತೇ ಏಕವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **''ಸಹ ವಜನ್ತಾ''**ತಿ। ದಾನಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮೋ ಪುರಾತನೋ, ನ ಅಜ್ಜತನೋತಿ ಸನನ್ತನೋ, ಸೋ ಏತೇಸು ಅತ್ಥೀತಿ **ಸನನ್ತನಾ,** ಪಣ್ಡಿತಾ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾತಿ ತೇಸಂ ವಸೇನಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸನನ್ತನೋತಿ ಆಹ **''ಸನನ್ತನಾನಂ ವಾ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ''**ತಿ। **ಅಪ್ಪಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ** ಸತಿ **ಏಕೇ** ದಾನಂ ದದನ್ತಿ, **ಏಕೇ** ನ ದದನ್ತಿ ಮಚ್ಛರಿಭಾವಾ। **ಸಹಸ್ಸದಾನಸದಿಸಾ**ತಿ ಏಕಾಪಿ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾಯ ಉಳಾರಭಾವತೋ ಸಹಸ್ಸದಾನಸದಿಸಾ ಹೋತಿ।

ದುರನುಗಮನೋತಿ ಅಸಮಙ್ಗಿನಾ ಅನುಗನ್ತುಂ ದುಕ್ಕರೋ। ಅನನುಗಮನಞ್ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪೂರಣಮೇವಾತಿ ಆಹ **''ದುಪ್ಪೂರೋ''**ತಿ। ''ಧಮ್ಮಂ ಚರೇ''ತಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಸೇನ ಆರದ್ಧಾತಿ ಆಹ **''ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಂ ಚರತೀ''**ತಿ। ತೇನಾಹ **''ದಾರಞ್ಚ ಪೋಸ''**ನ್ತಿ। **ಸಮುಞ್ಜಕ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಸಕೇಹಿ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸಟ್ಠಧಞ್ಞಕರಣತೋ ಖಲೇ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯವಸೇನ ಸಮುಞ್ಜನಿಆದಿನಾ ಛಡ್ಡಿತಧಞ್ಞಸಂಹರಣಂ। ತೇನಾಹ **''ಯೋ ಅಪಿ…ಪೇ॰… ಸಮುಞ್ಜಕಂ ಚರತೀ''**ತಿ। **ಏತೇನಾ**ತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಸಹಸ್ಸಯಾಗಿಗ್ಗಹಣೇನ ದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಕೋಟೀನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ''ದಿನ್ನೋ''ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। **ದಸನ್ನಂ ವಾ ಕಹಾಪಣಕೋಟೀನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ**ತಿ ದಸನ್ನಂ ಕಹಾಪಣಕೋಟೀನಂ ವಿನಿಯುಞ್ಜನವಸೇನ ಸಮ್ಪಾದಿತಪಿಣ್ಡಪಾತೋ। ತಯಿದಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸಹಸ್ಸಯಾಗೀನಂ ದಾನಂ ಏತ್ತಕಂ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಸಮುಞ್ಜಕಂ ಚರನ್ತೋಪೀ**ತಿ ಸಮುಞ್ಜಕಂ ಚರಿತ್ವಾಪಿ, ಸಮುಞ್ಜಕಚರಣಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ದಾರಂ ಪೋಸೇನ್ತೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ, ಅಪ್ಪಕಸ್ಮಿಂ ದದನ್ತೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಚರತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾ**ತಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ತಥಾಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ ಯಾ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಕಲಮ್ಪಿ ನಗ್ಘನ್ತಿ **ಏತೇ ಸಹಸ್ಸಯಾಗಿನೋ** ಅತ್ತನೋ ಸಹಸ್ಸಯಾಗಿತಾಯ। **ಯಂ ತೇನ ದಲಿದ್ದೇನಾ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ವಿವರಣಂ। **ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತೇಸ**ನ್ತಿ ''ಸತಂಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಹಸ್ಸಯಾಗಿನ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ। **ಇತರೇಸ**ನ್ತಿ ''ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾ''ತಿ ವುತ್ತಪುರಿಸತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ। **ದಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸದಾನ**ನ್ತಿ ದಸಕೋಟಿಸಙ್ಖಾತಂ ತತೋ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಭೇದತಾಯ ಸಹಸ್ಸದಾನಂ।

''ಕಲಂ ನಗ್ಘತೀ''ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ದಾನತೋ ಇಮಸ್ಸ ದಾನಸ್ಸ ಉಳಾರತರಭಾವೇನ ವಿಪುಲತರಭಾವೇನ ವಿಪುಲತರಫಲತಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **''ಕಥಂ ನು ಖೋ ಏತಂ ಮಹಪ್ಫಲತರನ್ತಿ ಜಾನನತ್ಥ''**ನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ಮಹತ್ತಂ ಗತೋತಿ **ಮಹಗ್ಗತೋ,** ಉಳಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **''ವಿಪುಲಸ್ಸೇತಂ ವೇವಚನ''**ನ್ತಿ। **ಸಮೇನಾ**ತಿ ಞಾಯೇನ, ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸಮೇ**ತಿ ನ ಸಮೇ ಮಚ್ಛರಿಯಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೇ। **ಛೇತ್ವಾ**ತಿ ಪೀಳೇತ್ವಾ। ತಂ ಪನ ಪೀಳನಂ ಪೋಥನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಪೋಥೇತ್ವಾ''**ತಿ ಆಹ। **ಅಸ್ಸುಮುಖಾ**ತಿ ತಿನ್ತಅಸ್ಸುಮುಖಸಮ್ಮಿಸ್ಸಾ ಪರಂ ರೋದಾಪೇತ್ವಾ। **ಮಹಾದಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಬಹುದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಜನೇನ ಮಹನ್ತದಾನಂ। **ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧತಾಯಾ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಗವೇಸನಾಯ ಚ ಸುದ್ಧತಾಯ ಮಲೀನತ್ತಾ। **ಇತರಂ** ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತದಾನಂ। **ಪರಿತ್ತದಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಪರಿತ್ತದಾನಂ।

ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧತಾಯಾತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಗವೇಸನಾಯ ಚ ವಿಸುದ್ಧತಾಯ। **ಏವನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾ**ತಿ “ಏವಂ ಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಹಸ್ಸಯಾಗಿನ”ನ್ತಿ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಸಹಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಸತಂಸಹಸ್ಸಾನಂ। ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಸತಗ್ಗಹಣಂ ನ ಕತಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಮಚ್ಛರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಾಧುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಪೀತಿವೇಗೇನ ಉಗ್ಗಿರಿತಬ್ಬತಾಯ ಉದಾನಂ ಉಗ್ಗಿರಿ ಉಚ್ಚಾರೇಸಿ। ತಯಿದಂ ಯಸ್ಮಾ ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಂ ವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ಉದಾಹಾರಂ ಉದಾಹರೀ**”ತಿ । ಯಥಾ ಪನ ತಂ ವಚನಂ “ಉದಾನ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಥಾ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯ**-ಕಾರೋ ಹೇತುಅತ್ಥೋ। ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾಯ ಹಿ ಸದ್ಧಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಅಸ್ಸದ್ಧಸ್ಸ ತದಭಾವತೋ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ವುತ್ತತ್ಥಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। “**ಸಾಹೂ**”ತಿ ಪದಂ ಸಾಧುಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಕಥ**ನ್ತಿ ದಾನಯುದ್ಧಾನಂ ವಿಪಕ್ಖಸಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏತಂ ಉಭಯ**ನ್ತಿ ದಾನಂ ಯುದ್ಧನ್ತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ। **ಜೀವಿತಭೀರುಕೋ**ತಿ ಜೀವಿತವಿನಾಸಭೀರುಕೋ। **ಖಯಭೀರುಕೋ**ತಿ ಭೋಗಕ್ಖಯಸ್ಸ ಭೀರುಕೋ। **ವದನ್ತೋ**ತಿ ಜೀವಿತೇ ಸಾಲಯತಂ, ತತೋ ಏವ ಯುಜ್ಝನೇ ಅಸಮತ್ಥತಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ। **ಭೇಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಭೇದೋ। **ಉಸ್ಸಹನ್ತೋ**ತಿ ವೀರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಏವಂ ಭೋಗೇ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ತಥಾ ಭೋಗೇ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ವದನ್ತೋ**ತಿ ಇಧ ಭೋಗೇಸು ಲೋಭಂ, ತತೋ ಏವ ದಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಜೀವಿತಭೋಗನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ದಾನಞ್ಚ ಯುದ್ಧಞ್ಚ ಸಮಂ ಹೋತಿ। **ಸದ್ಧಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾಧಮ್ಮಜೀವಿತಾವೀಮಂಸಾಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸೋ ಹಿ ದೇಯ್ಯವತ್ಥುನೋ ಪರಿತ್ತಕತ್ತಾ ಅಪ್ಪಕಮ್ಪಿ ದದನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಪನ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಖೇತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಬಹುಂ ಉಳಾರಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಬಹುವಿಧಂ ಲೋಭ-ದೋಸ-ಇಸ್ಸಾ-ಮಚ್ಛರಿಯ-ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಿಭೇದಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಅಭಿಭವತಿ, ತತೋ ಏವ ಚ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ “**ಮಚ್ಛೇರಂ ಮದ್ದತಿ**”ಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕಭಾವತೋ।

ಪರತ್ಥಾತಿ ಪರಲೋಕೇ। **ಏಕಸಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥು** ಅನ್ವಯವಸೇನ, ಅಙ್ಕುರವತ್ಥು ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಧಮ್ಮೋ ಲದ್ಧೋ ಏತೇನಾತಿ **ಧಮ್ಮಲದ್ಧೋ,** ಪುಗ್ಗಲೋ। ಅಗ್ಗಿಆಹಿತಪದಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। “**ಉಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಂ ವೀರಿಯಂ, **ವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಚೇತಸಿಕ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಭೋಗುಪ್ಪಾದೇ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತತಾ। **ವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ತಜ್ಜೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ। **ಯಮಸ್ಸ** ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। **ವೇತರಣಿಮ್ಪಿ** ಇತರೇ ನಿರಯೇ ಚ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ। ತೇ ಪನ ಅಬ್ಬುದಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅವೀಚಿಂ ದಸಧಾ ಕತ್ವಾ ಅವಸೇಸಮಹಾನಿರಯೇ ಸತ್ತಪಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಭೇದೇನ ತಯೋ ತಯೋ ಕತ್ವಾ ಏಕತಿಂಸಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಞ್ಜೀವಾದಿನಿರಯಸಂವತ್ತನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಮಜ್ಝಮುದುಭಾವೇನ ತಸ್ಸ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ತಿವಿಧತಾ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬಾ। ಅಪರೇ ಪನ “ಅಟ್ಠ ಮಹಾನಿರಯಾ ಸೋಳಸ ಉಸ್ಸದನಿರಯಾ ಆದಿತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸಿತನಿರಯೇ ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತ ಸಿತನಿರಯಾತಿ ಏವಂ ಏಕತಿಂಸ ಮಹಾನಿರಯಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಮಹಾನಿರಯಗ್ಗಹಣತೋ ಆದಿತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸಿತನಿರಯಾ ಏಕೋ ನಿರಯೋ ಕತೋತಿ।

ತೇಸನ್ತಿ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಗಹಿತಪಚ್ಚಯಾನಂ। **ಪಞ್ಚನವುತಿಪಾಸಣ್ಡಭೇದಾ** ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ವಿಚಿನನೇಸು। **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಚಿನನಂ ಆಹ,** ಉಪಮಾನಾನಿ ಹಿ ನಾಮ ಯಾವದೇವ ಉಪಮೇಯ್ಯತ್ಥವಿಭಾವನತ್ಥಾನಿ। ಏತೇನ ಸುಖೇತ್ತಗಹಣತೋಪಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಿಚಿನನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಾಣೇಸು ಸಂಯಮೋತಿ ಇಮಿನಾ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಥಾ ಹಿ “ಪಾಣೇಸು ಸಂಯಮೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಾವೋರೋಪನತೋ ಸಂಯಮೋ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಾವಹಾರತೋ

ಪರದಾರಾಮಸನತೋ ವಿಸಂವಾದನತೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭೇದನತೋ ಫರುಸವಚನೇನ ಸಙ್ಘಟ್ಟನತೋ ನಿರತ್ಥಕವಿಪ್ಪಲಪನತೋ ಪರಸನ್ತಕಾಭಿಜ್ಝಾನತೋ ಉಚ್ಛೇದಚಿನ್ತನತೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸನತೋ ಚ ಸಂಯಮೋ ಹೋತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸೀಲಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತುಮಾರದ್ಧಾ"**ತಿ। ಫರುಸವಚನಸಂಯಮೋ ಪನೇತ್ಥ ಸರೂಪೇನೇವ ವುತ್ತೋ।

ಪರಸ್ಸ ಉಪವಾದಭಯೇನಾತಿ ಪಾಪಕಿರಿಯಹೇತು ಪರೇನ ಅತ್ತನೋ ವತ್ತಬ್ಬಉಪವಾದಭಯೇನ। **ಉಪವಾದಭಯಾ**ತಿ ಉಪವಾದಭಯನಿಮಿತ್ತಂ। "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಅಮ್ಹೇ ಪರೇ ನ ಉಪವದೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಆಸೀಸನ್ತಾ **ಪಾಪಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಪದಮೇವಾ**ತಿ ಅಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಏವ **ಸೇಯ್ಯೋ** ಸೇಟ್ಠೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಂ, ತಸ್ಮಾ ತದಧಿಗಮಾಯ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಕರಣೀಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪುಬ್ಬಸದ್ದೋ ಕಾಲವಿಸೇಸವಿಸಯೋತಿ ಆಹ **"ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಾದಿಕಾಲೇಪೀ"**ತಿಆದಿ। ಪುನ ಅಕಾಲವಿಸೇಸೋ ಅಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಭುಮ್ಮತ್ಥವಿಸಯೋವಾತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಾ**ತಿ ಏತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಾದಯೋ ಲೋಕನಾಥಾ **ಸನ್ತೋ ನಾಮ** ವೂಪಸನ್ತಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಾ ಸನ್ತಸಬ್ಭೂತಗುಣತ್ತಾ।

ಸಾಧುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನಸನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. **ಕಮನೀಯಾನೀ**ತಿ ಕನ್ತಾನಿ। ತತೋ ಏವ ಏತಾನಿ **ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾನಿ** ಸುಖಾರಮ್ಮಣಾನಿ **ರೂಪಾದೀನಿ,** ತೇ ಪನ ವತ್ಥುಕಾಮಾ, ತದಾರಮ್ಮಣಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ವಾ। **"ನ ಸನ್ತಿ ಕಾಮಾ ಮನುಜೇಸೂ"**ತಿ ದೇಸನಾಸೀಸಮೇತಂ, ನಿಚ್ಚಯೇನ ಕಾಮಾ ಅನಿಚ್ಚಾಯೇವ। ಮಚ್ಚು ಧೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ।** ನ ಪುನ ಆಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥ ತಂ **ಅಪುನಾಗಮನಂ। ಅಪುನಾಗಮನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ** ಅನುಪಗಚ್ಛನತೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ವಿವರಣಂ। **ಬದ್ಧೋ**ತಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ। **ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪಮಾದಂ ಆಪನ್ನೋ।

ತಣ್ಹಾಛನ್ದತೋ ಜಾತಂ ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ಇಚ್ಛಿತಂ ಹನತೀತಿ **ಅಘಂ,** ದುಕ್ಖಂ। ಇಧ ಪನ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನವಸೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ಛನ್ದವಿನಯಾ ಅಘವಿನಯೋ**ತಿ ಹೇತುನಿರೋಧೇನ ಹಿ ಫಲನಿರೋಧೋ, ಏವಂ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ವತ್ವಾ **ಅಘವಿನಯಾ ದುಕ್ಖವಿನಯೋ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ವದತಿ।

ಚಿತ್ರಾನೀತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾಪಿ ವೇದನಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯೋಗಭೇದೇನ ಹೋನ್ತಿ, ಆಕಾರಭೇದೇನ ಚ ಅತ್ಥಿ ಸವಿಘಾತಾವಿಘಾತಾತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸೇತುಂ **"ಆರಮ್ಮಣಚಿತ್ತಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪಿತರಾಗೋ**ತಿ ಸುಭಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಕಪ್ಪಿತವತ್ಥುಮ್ಹಿ ರಾಗೋ। **ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಕಾಮೋತಿ ವುತ್ತೋ** ತಸ್ಸೇವಿಧ ವಿಸೇಸತೋ ಕಾಮಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ। **ಪಸೂರಸುತ್ತೇನ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ** "ನ ತೇ ಕಾಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆಗತತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **"ಪಸೂರಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ತೇ ಕಾಮಾ ಯಾನಿ ಚಿತ್ರಾನಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ತೇ ಚೇ ಕಾಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಯಾನಿ ಲೋಕೇ ಚಿತ್ರಾನಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಿ। **ವೇದೇಸೀ**ತಿ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗಞ್ಚ ಕಾಮಂ ಕತ್ವಾ ವದೇಸಿ ಚೇ। **ಹೇಹಿನ್ತೀ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಣನ್ತೋ ಸದ್ದಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತೇ ಹೇಹಿತಿ ಕಾಮಭೋಗೀತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಗಾಥಾ, ಇಧ ಪನ ಸಂಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಧೀರಾ ನಾಮ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಆಹ **"ಪಣ್ಡಿತಾ"**ತಿ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಯೋ ಪಹೀನಕೋಧಮಾನೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಂಯೋಜನಾತಿಗೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ ಅಸಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನರಹಿತೋ, ತಸ್ಸ। **ಮೋಘರಾಜಾ ನಾಮ ಥೇರೋ** ಬಾವರಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಕಾನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೋ। **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ** ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಸಾವಸೇಸ-**ಅತ್ಥೋ,** ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ । ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ

ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಯೇ ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಕಿಂ ಹೋತಿ? ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ನ ಸಿಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ? **ದಸಬಲಂ ಸನ್ಧಾಯೇವಮಾಹ** ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ। **ಅನುಪಟಿಪತ್ತಿಯಾತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ। **ನಮಸ್ಸನ್ತಿ** ತಂ ಪೂಜೇನ್ತಿ।

ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ತೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। ತಥಾ ಚ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾಯ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯಾ"**ತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಪನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ **ಸಙ್ಗಾತಿಗಾಪಿ** ಹೋನ್ತಿ। ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಪಾರಿಪೂರಿಯಾ **ಪಸಂಸಿಯಾ** ವಿಞ್ಞೂನಂ ಪಸಂಸಾಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ನಸನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಉಜ್ಝಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ, ಉಜ್ಝಾನವಸೇನ ವಾ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೀತಿ **ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀ**। **ಕಾರಯೇತಿ** ಕತಾನಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕಾರಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಯನ್ತಕಾರಿತ**ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾರಿತಂ ಪರಿಮಿತವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಂಸುಕೂಲಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ **ಪತ್ತುಣ್ಣದುಕುಲಾದಿ** ವುತ್ತಂ। **ನಾಮಂ ಗಹಿತ**ನ್ತಿ ಏತೇನ "ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿಕಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕ-ಸದ್ದೋ ಸಞ್ಞಾಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ ಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪವೇದಿಯಮಾನಾಕಾರತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಅಸುದ್ಧೇನ ಆಕಾರೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನಂ ಅತ್ತಾನಂ। **ವಞ್ಚೇತ್ವಾತಿ** ಪಲಮ್ಭೇತ್ವಾ। **ತಸ್ಸ** ಕುಹಕಸ್ಸ। **ತಂ** ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ। **ಪರಿಜಾನನ್ತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಜಾನನ್ತಿ। **ಕಾರಕೋತಿ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಕತ್ತಾ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದನ್ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕತಾಯ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಾ ಪಟಿಪದಾ। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇ ಅಸಿಥಿಲತಾಯ **ದಳ್ಹಾ**। **ಭಾಸಿತಮತ್ತೇನ ಚ ಸವನಮತ್ತೇನ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸನಿವತ್ತಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿವಿಸೇಸಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। **ಲೋಕಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಪರಿವಿಧಮನಂ ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪರಾವುತ್ತಿಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಉದಯಬ್ಬಯ"**ನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿ । **ಏವಂ ನ ಕುಬ್ಬನ್ತೀತಿ** ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಗುಣಂ ಅನಾವೀಕರೋನ್ತೋ "ಯಥಾ ತುಮ್ಹೇ ವದಥ, ಏವಂ ನ ಕುಬ್ಬನ್ತೀ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಂ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಕಾರಕಮೇವಾತಿ ದೋಸಂ ಅಕಾರಕಮೇವ। ಅಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ನಾಮ ಅಧಿವಾಸನಂ, ಏವಂ ಸೋ ದೇಸಕೇನ ದೇಸಿಯಮಾನೋ ತತೋ ವಿಗತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೂತಿ ಖಮತೂ"**ತಿ।

ಸಭಾವೇನಾತಿ ಸಭಾವತೋ। **ಏಕಸದಿಸ**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಜಾನನ್ತಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತೇಹಿ ಸಹ ಏಕಸದಿಸಂ ಕರೋನ್ತಾ। **ಪರತೋತಿ** ಪಚ್ಛಾ। **ಕಥಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯಾತಿ** "ಕಸ್ಸಚ್ಚಯಾ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿಆದಿಕಥಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ "ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ **ಬುದ್ಧಬಲಂ** ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದೀಪೇತ್ವಾ। **ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಅಚ್ಚಯದೇಸನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ। ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ಹಿ ಇಧ ಖಮನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಸತ್ಥಾ ಪನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಖಮೋ ಏವ।

ಕೋಪೋ ಅನ್ತರೇ ಚಿತ್ತೇ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕೋಪನ್ತರೋ**। ದೋಸೋ ಗರು ಗರುಕಾತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದೋಸಗರು**। "ಪಟಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚ್ಚಾಯಿಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಹಸಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಕಿರಿಯಾ। **ನೋ ಚೇಧಾತಿ**

ನೋ ಚೇ ಇಧ। **ಇಧಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಅಪಗತಂ** ಅಪನೀತಂ। ದೋಸೋ ನೋ ಚೇ ಸಿಯಾ, ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯದಿ ಅಪರಾಧೋ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। **ನ ಸಮ್ಮೇಯ್ಯುಂ** ನ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯುಂ। **ಕುಸಲೋತಿ** ಅನವಜ್ಜೋ।

ಧೀರೋ ಸತೋತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ವಟ್ಟಭಿನ್ದಂ ಆಹ। **ಕೋ ನಿಚ್ಚಮೇವ ಪಣ್ಡಿತೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ** "ಕಸ್ಸಚ್ಚಯಾ"ತಿಆದಿಕಾಯ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ। ದೀಘಮಜ್ಝಿಮಸಂವಣ್ಣನಾಸು ತಥಾಗತ-ಸದ್ದೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಸಂವಣ್ಣಿತೋತಿ ಆಹ **"ಏವಮಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಬುದ್ಧತ್ತಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ "ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭) ನಿದ್ದೇಸೇ ಆಗತಕಾರಣಾನಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। **ವಿಮೋಕ್ಖಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಅಗ್ಗಫಲಂ, ತತ್ಥ ಭವಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿ,** ತಸ್ಸಾ ವಸೇನ। ಏವಂ ಬುದ್ಧಬಲಂ ದೀಪೇತಿ। ಇದಾನಿ ಖಿತ್ತಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಸಂಹರಾಪಿತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸದ್ಧಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ತತ್ವಸ್ಸಾತಿ ಓ-ಕಾರಸ್ಸ ವ-ಕಾರಾದೇಸಂ ಅ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ತತೋ ಅಸ್ಸಾ"**ತಿ। "ತತಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, **ತತೋತಿ** ಚ ಸದ್ಧಾಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾನುಪತನ್ತೀತಿ** ನ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಪಮಾದಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ** ಪಮಜ್ಜನ್ತಿ, ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಾನಿ। **ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ** ಉಪೇಚ್ಚ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಪೇಕ್ಖತಿ, ಅನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಗತಕಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಆಹತಕಿಚ್ಚಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಸಾಧೇತೀತಿ** ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ, ತಥಲಕ್ಖಣಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಮಗ್ಗೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ತೇನ ವಿನಾ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಸ್ಸಾತಿ** ಇದಂ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ। ಅಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಸಮಾಪತ್ತಿಯೋಪಿ ಹಿ ಸನ್ತೀತಿ। ಯಥಾ ಚ ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅವಸೇಸಾನಞ್ಚ ತದಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಚಿತ್ತಾನಂ, ಏವಂ ತೇನ ತಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ "ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಪರಮಂ ಉತ್ತಮಂ ಸುಖನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **ಪರಮಸುಖಂ ಅರಹತ್ತಂ**।

ಸದ್ಧಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಮಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭. ಉದಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ಉಕ್ಕಾಕರಞ್ಞಾ ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಪರಿಹಾರನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಂಸಪರಿಸುದ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವುತ್ತಂ ಪೀತಿಉದಾಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಗೋತ್ತವಸೇನ **"ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ**। ಯದಿ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ, ಕಥಂ ಬಹುವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನಾ"**ತಿ। ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಿಕಾ ಹಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಯುತ್ತೇ ವಿಯ ಸಲಿಙ್ಗವಚನಾನಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಮೇತ್ಥ ರುಳ್ಹೀ ಯಥಾ "ಅವನ್ತೀ ಕುರೂ"ತಿ, ತಬ್ಬಿಸೇಸನೇ ಪನ ಜನಪದಸದ್ದೇ ಜಾತಿಸದ್ದತಾಯ ಏಕವಚನಮೇವ। **ಅರೋಪಿಮೇತಿ** ಕೇನಚಿ ನ ರೋಪಿಮೇ।

ಆವರಣೇನಾತಿ ಸೇತುನಾ। **ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಪಣ್ಡುಪಲಾಸಪಾಸಾಣಮತ್ತಿಕಖಣ್ಡಾದೀಹಿ ಆಲಿಂ ಥಿರಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ। **ಸಸ್ಸಾನಿ ಕಾರೇನ್ತೀತಿ** ಜೇಟ್ಠಮಾಸೇ ಕಿರ ಘಮ್ಮಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇನ ಹಿಮವನ್ತೇ ಹಿಮಂ ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಸನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ರೋಹಿಣಿಂ ನದಿಂ ಪವಿಸತಿ, ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಸ್ಸಾನಿ ಕಾರೇನ್ತಿ। **"ಜಾತಿಂ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕಲಹಂ ವಡ್ಢಯಿಂಸೂ"**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟತರಂ ಕಾತುಂ **"ಕೋಲಿಯಕಮ್ಮಕರಾ ವದನ್ತೀ"**ತಿ ಆಹ। **ನಿಯುತ್ತಅಮಚ್ಚಾನನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸಪರಿಪಾಲನಕಮ್ಮೇ ನಿಯೋಜಿತಮಹಾಮತ್ತಾನಂ।

ತೀಣಿ ಜಾತಕಾನೀತಿ "ಕುಠಾರಿಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿಆದಿನಾ **ಫನ್ದನಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೧.೧೩.೧೪ ಆದಯೋ) "ದುದ್ದುಭಾಯತಿ ಭದ್ದನ್ತೇ"ತಿಆದಿನಾ **ದುದ್ದುಭಜಾತಕಂ,** (ಜಾ॰ ೧.೪.೮೫ ಆದಯೋ) "ವನ್ದಾಮಿ ತಂ ಕುಞ್ಜರಾ"ತಿಆದಿನಾ **ಲಟುಕಿಕಜಾತಕನ್ತಿ** (ಜಾ॰ ೧.೫.೩೯ ಆದಯೋ) ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಜಾತಕಾನಿ। **ದ್ವೇ ಜಾತಕಾನೀತಿ** -

"ಸಾಧು ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಞಾತೀ, ಅಪಿ ರುಕ್ಖಾ ಅರಞ್ಞಜಾ।
ವಾತೋ ವಹತಿ ಏಕಟ್ಠಂ, ಬ್ರಹನ್ತಮ್ಪಿ ವನಪ್ಪತಿ"ನ್ತಿ॥ -

ಆದಿನಾ **ರುಕ್ಖಧಮ್ಮಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೧.೧.೭೪)।

"ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಜಾಲಮಾದಾಯ ಪಕ್ಖಿನೋ।
ಯದಾ ತೇ ವಿವದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ಏಹಿನ್ತಿ ಮೇ ವಸ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೩೩) -

ಆದಿನಾ **ಸಮ್ಮೋದಮಾನಜಾತಕನ್ತಿ** ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಜಾತಕಾನಿ।

"ಅತ್ತದಣ್ಡಾ ಭಯಂ ಜಾತಂ, ಜನಂ ಪಸ್ಸಥ ಮೇಧಗಂ।
ಸಂವೇಗಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ಸಂವಿಜಿತಂ ಮಯಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೪೧) -

ಆದಿನಾ **ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ**।

ತೇನಾತಿ ಭಗವತಾ। **ಕಲಹಕರಣಭಾವೋತಿ** ಕಲಹಕರಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ। ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಮಹಗ್ಘೇ ಖತ್ತಿಯೇ ಕಸ್ಮಾ ನಾಸೇಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಲಹಂ ವೂಪಸಮೇತುಕಾಮೋ ಭಗವಾ ಪಥವಿಂ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಗಣ್ಹೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಥವೀ ನಾಮ ಕಿಂ ಅಗ್ಘತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಾನೇತಿ** ಅಕಾರಣೇ। **ವೇರಂ ಕತ್ವಾತಿ** ವಿರೋಧಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। ತಂತಂಪಲೋಭನಕಿರಿಯಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತಿಯೋ **"ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತೂ"ತಿ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ಕುಣಾಲದಹೇತಿ** ಕುಣಾಲದಹತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ। **ಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇಸಿ** ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕುಣಾಲಸಕುಣರಾಜಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಪಸಙ್ಗೇನ **ಕುಣಾಲಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೨.೨೧.ಕುಣಾಲಜಾತಕ) ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇಸಿ** ಇತ್ಥೀನಂ ದೋಸದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋಕಾರಸಂಕಿಲೇಸವಿಭಾವನವಸೇನ। **ಪುರಿಸಪುರಿಸೇಹೀತಿ** ಕೋಸಜ್ಜಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಪುರಿಸಥಾಮಬ್ರೂಹನೇನ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೇಹಿ ನೋ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾ । **ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಮಣಕಮ್ಮನ್ತಾ** ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಯೋಗಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸೀದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಪದುಮಿನಿಯನ್ತಿ ಪದುಮವನೇ। **ವಿಕಸಿಂಸು** ಗುಣಗಣವಿಬೋಧೇನ। **ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ...ಪೇ॰... ನ ಕಥೇಸೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಾವದೇವ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಆಗತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಲಜ್ಜಮಾನಾ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧವಿಸೇಸಂ ಭಗವತೋ ನಾರೋಚೇಸುನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಖೀಣಾಸವಾನನ್ತಿ**ಆದಿನಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ।

ಓಸಟಮತ್ತೇತಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗತಮತ್ತೇ। **ಅರಿಯಮಣ್ಡಲೇತಿ** ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೇ। **ಪಾಚೀನಯುಗನ್ಧರಪರಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ** ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಪಾಚೀನಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ, ನ ಬಾಹಿರಕೇಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನಉದಯಪಬ್ಬತತೋ। **ರಾಮಣೇಯ್ಯಕದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ವಿಸೇಸತೋ ರಮಣೀಯಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ರಮಣೀಯಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಉಲ್ಲಙ್ಘಿತ್ವಾತಿ** ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಏವರೂಪೇ ಖಣೇ ಲಯೇ ಮುಹುತ್ತೇತಿ** ಯಥಾವುತ್ತೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಉಟ್ಠಿತಕ್ಖಣೇ ಉಟ್ಠಿತವೇಲಾಯಂ ಉಟ್ಠಿತಮುಹುತ್ತೇತಿ ಉಪರೂಪರಿಕಾಲಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಜಾತಿಆದಿವಸೇನ ಭಗವತೋ ಅನುರೂಪಪರಿವಾರಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಮಹಾಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಂಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ**ತಿಆದಿ ಕುಲವಂಸಸುದ್ಧಿದಸ್ಸನಂ। **ಖತ್ತಿಯಗಬ್ಭೇ ಜಾತೋ**ತಿ ಇದಂ ಸತಿಪಿ ಜಾತಿವಿಸುದ್ಧಿಯಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ವಸೇನ ಅವಿಸುದ್ಧತಾ ಸಿಯಾತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ "ಅವಿಸುದ್ಧತಾ ನತ್ಥಿ ಇಮೇಸ"ನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸತಿಪಿ ಚ ಗಬ್ಭವಿಸುದ್ಧಿಯಂ ಕತದೋಸೇನ ಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಅರಜ್ಜಾರಹತಾಪಿ ಸಿಯಾತಿ "ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ ಇಮೇಸ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಾಮನ್ತಾತಿ ಸಮೀಪೇ। **ಚಲಿಂಸೂ**ತಿ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಕೋಸಮತ್ತಂ ಠಾನಂ **ಸದ್ದನ್ತರಂ,** "ಸದ್ದಸವನಟ್ಠಾನಮೇವ ಸದ್ದನ್ತರ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತೇಸಟ್ಠಿಯಾ ನಗರಸಹಸ್ಸೇಸೂ**ತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಕಿರ ಆದಿತೋ ಮಹನ್ತಾನಿ ತೇಸಟ್ಠಿ ನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತೇಸಟ್ಠಿಯಾ ನಗರಸಹಸ್ಸೇಸೂ"ತಿ। ತಾನಿ ಪನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಪರಂ ನವಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ನವನವುತಿಯಾ ದೋಣಮುಖಸತಸಹಸ್ಸೇಸೂ**ತಿ ನವಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕೇಸು ನವುತಿಸತಸಹಸ್ಸೇಸು ದೋಣಮುಖೇಸು। **ದೋಣಮುಖ**ನ್ತಿ ಚ ಮಹಾನಗರಸ್ಸ ಆಯುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಪಾದನಗರಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಛನವುತಿಯಾ ಪಟ್ಟನಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಸೂ**ತಿ ಛಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಅಧಿಕೇಸು ನವುತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪಟ್ಟನೇಸು। ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಾದಿ**ಛಪಣ್ಣಾಸಾಯ ರತನಾಕರೇಸು**। ಏವಂ ಪನ ನಗರ-ದೋಣಮುಖಪಟ್ಟನ-ರತನಾಕರಾದಿಭಾವೇನ ಕಥನಂ ತಂತಂಅಧಿವತ್ಥಾಯ ವಸನ್ತೀನಂ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಬಹುಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಯದಿ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ "ದಸಹಿ ಚ ಲೋಕಧಾತೂಹೀ"ತಿ? ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ದಸಸಹಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅಧಿಪ್ಪೇತ"**ನ್ತಿ। ತೇನ ಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಇಧ "ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತೂ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಲೋಹಪಾಸಾದೇತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಕತೇ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ। **ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ। ಯದಿ ತಾ ದೇವತಾ ಏವಂ ನಿರನ್ತರಾ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ಪಚ್ಛಾ ಆಗತಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಏವ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಯಥಾ ಖೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಕಾಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ **ಸುದ್ಧಾವಾಸಕಾಯಿಕಾ**। ತಾಸಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸಭೂಮಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಸುದ್ಧಾವಾಸವಾಸೀನ"**ನ್ತಿ। **ಆವಾಸಾ**ತಿ ಆವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತಾ। ದೇವತಾ ಪನ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಇತರೇಸಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತೇನ ಸುದ್ಧೋ ಆವಾಸೋ ವಿಹಾರೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ**। **ಮಹಾಸಮಾಗಮಂ ಇತ್ವಾ**ತಿ ಮಹಾಸಮಾಗಮಂ ಗತಾತಿ ಇತ್ವಾ।

ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತರಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನೋ। ಏವಂ ಸೇಸಾಪಿ। **ಮಣಿವಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಂ ಕವಚಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಿಮುಖಭಾಗೋ **ಬುದ್ಧವೀಥಿ,** ಸಾ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಾ **ಉತ್ತರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ**। **ಮಹತಿಯಾ ಬುದ್ಧವೀಥಿಯಾವಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇಹಿ ತೇಹಿ ದೇವಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ವಲಞ್ಜಿತಬುದ್ಧವೀಥಿಯಾವ।

ಸಮಿತಿ ಸಙ್ಗತಿ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಸಮಯೋ, ಮಹನ್ತೋ ಸಮಯೋ **ಮಹಾಸಮಯೋ**ತಿ ಆಹ **"ಮಹಾಸಮೂಹೋ"**ತಿ। ಪವದ್ಧಂ ವನಂ ಪವನನ್ತಿ ಆಹ **"ವನಸಣ್ಡೋ"**ತಿ। **ದೇವಘಟಾ**ತಿ ದೇವಸಮೂಹಾ। **ಸಮಾದಹಂಸೂ**ತಿ ಸಮಾಹಿತಂ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿಂ ಸುಟ್ಠು ಅಪ್ಪಿತಂ ಅಕಂಸು। ತಥಾ ಸಮಾಹಿತಂ ಪನ ಸಮಾಧಿನಾ ನಿಯೋಜಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಮಾಧಿನಾ ಯೋಜೇಸು"**ನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕಾದೀನಂ ದೂರಸಮುಸ್ಸಾರಿತತ್ತಾ **ಅತ್ತನೋ...ಪೇ॰... ಅಕರಿಂಸು**। ವಿನಯತಿ ಅಸ್ಸೇ ಏತೇಹೀತಿ **ನೇತ್ತಾನಿ,** ಯೋತ್ತಾನಿ। ಅವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಅಸ್ಸಾನಂ ವೀಥಿಪಟಿಪಾದನಂ ರಸ್ಮಿಗ್ಗಹಣೇನ ಹೋತೀತಿ **"ಯೋತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಚೋದೇನ್ತೋ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪನ ಅಚೋದನಂ ಅವಾರಣಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಅಚೋದೇನ್ತೋ ಅವಾರೇನ್ತೋ"**ತಿ।

ಯಥಾ ಖೀಲಂ ಭಿತ್ತಿಯಂ, ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ಆಕೋಟಿತಂ ದುನ್ನೀಹರಣಂ, ಯಥಾ ಚ ಪಲಿಘಂ ನಗರಪ್ಪವೇಸನಿವಾರಣಂ, ಯಥಾ ಚ ಇನ್ದಖೀಲಂ ಗಮ್ಭೀರನೇಮಿ ಸುನಿಖಾತಂ ದುನ್ನೀಹರಣಂ, ಏವಂ ರಾಗಾದಯೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನತೋ ದುನ್ನೀಹರಣಾ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪ್ಪವೇಸನಿವಾರಣಾ ಚಾತಿ ತೇ **"ಖೀಲಂ ಪಲಿಘಂ ಇನ್ದಖೀಲ"**ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। **ಊಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। ತಣ್ಹಾಏಜಾಯ ಅಭಾವೇನ **ಅನೇಜಾ**। ಪರಮಸನ್ತುಟ್ಠಭಾವೇನ ಚಾತುದ್ದಿಸತ್ತಾ **ಅಪ್ಪಟಿಹತಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ**। ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು-ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು-ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು-ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು-ಪಕತಿಚಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ **ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ**। ಸುದನ್ತಾ ಕುತೋತಿ ಆಹ **"ಚಕ್ಖುತೋಪೀ"**ತಿ। **ಛನ್ದಾದೀಹೀ**ತಿ ಛನ್ದಾದೀನಂ ವಸೇನ **ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ** ನ ವತ್ತನ್ತಿ। **ನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ** ಅನುಪ್ಪಾದನತೋ। **ಆಗುನ್ತಿ** ಅಪರಾಧಂ।

ಸಬ್ಬಸಂಯೋಗಾತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಸಬ್ಬೇ ಸಂಯೋಗೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸಜ್ಜಾ**ತಿ ವಿಸಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಏವಮ್ಪೀ**ತಿ ಇಮಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ವಸೇನ "ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ ಪದೇ।

ಗತಾಸೇತಿ ಗತಾ ಏವ। **ನ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸರಣಗಮನತ್ತಾ। ಲೋಕುತ್ತರಸರಣಗಮನಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನಾಹ **"ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಸರಣಗಮನೇನ ಗತಾ"**ತಿ। ತೇ ಹಿ ನಿಯಮೇನ ಅಪಾಯಂ ನ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ದೇವಕಾಯಞ್ಚ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಲೋಕಿಯೇನ ಸರಣಗಮನೇನ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾ, ನ ತೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪಾಯಂ, ಸತಿ ಚ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇ ಪಹಾಯ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ **"ಯೇ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ"**ತಿ।

ಸಮಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಕಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮. **ತನ್ತಿ** ಉಯ್ಯಾನಂ ಸಙ್ಘಂ ಗತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಧನುನಾ ಸರೇನ ಗಹನ್ತಿ ಪೋಥಯನ್ತಿ ಬಾಧೇನ್ತೀತಿ **ಧನುಗ್ಗಹಾ**। **ತಂ ಸಮ್ಪುಟಿಚ್ಛೇ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಸಿಲಾಯ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇನ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮ್ಪುಟಿಚ್ಛಿ। ಸತ್ಥು ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಉಪಹತತ್ತಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಪರಿಪತನ್ತೀ ವಾತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ। **ಅಭಿಹನಿ** ಸತ್ಥಧಾರಾ ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಕಮ್ಮಫಲವಸೇನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತೋ ಏವ **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಗವತೋ ಅಫಾಸು ಜಾತ**ನ್ತಿ ಏತೇನಪಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಸರೀರೇ ನಾಮ ಅನಿಟ್ಠಾಪಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸಕಾ ಪತನ್ತಿ ಏವ ತಥಾರೂಪೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಕತೋಕಾಸೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಯಂ ವಿಹಾರೋ**ತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟವಿಹಾರೋ। **ಉಜ್ಜಙ್ಗಲೋ** ನ ಕತ್ತಬ್ಬಪರೋ। **ವಿಸಮೋ**ತಿ ಭೂಮಿಭಾಗವಸೇನ ವಿಸಮೋ। ಸಿವಿಕಾಕಾರೇನ ಸಜ್ಜಿತೋ ಮಞ್ಚೋ ಏವ **ಮಞ್ಚಸಿವಿಕಾ**।

ಭುಸಾತಿ ದಳ್ಹಾ। **ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಮಾ ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖಾ। **ಖರಾ**ತಿ ಕಕ್ಕಸಾ। **ಕಟುಕಾ**ತಿ ಅನಿಟ್ಠಾ। **ಅಸಾತಾ**ತಿ ನ ಸಾತಾ ಅಪ್ಪಿಯಾ। **ನ ಅಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ನ ಉಪೇತಿ। **ನ ಅಪ್ಪಾಯನ್ತೀ**ತಿ ನ ಖಮನ್ತಿ। ವೇದನಾಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಯುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಟ್ಠಿತಾಹಾರಸಮುದಯವತ್ಥುಜಾತಸ್ಸ ಆದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾನಂ ಪಗೇವ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದಿತತ್ತಾ ಯಥಾ ಸಮುದಾಚಾರೋ ಚಿತ್ತಂ ನಾಭಿಭವತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಉಪಟ್ಠಾಪಿತಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ವೇದನಾಧಿವಾಸನ...ಪೇ॰... ಹುತ್ವಾ"**ತಿ। **ಅಪೀಳಿಯಮಾನೋ**ತಿ ಅಬಾಧಿಯಮಾನೋ। ಕಾಮಂ ಅನಿಟ್ಠಾಯ ವೇದನಾಯ ಫುಟ್ಠೋ ತಾಯ ಅಪೀಳಿಯಮಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಪನ ತಸ್ಸಾ ವಸೇ ಅವತ್ತಮಾನೋ "ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಸಾಯಿತಾಯ ವೇದನಾನಂ ವಸಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತೋ"**ತಿ।

ಸೀಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಯನಂ ಸೇಯ್ಯಾ, ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಯ ಸೇಯ್ಯಾ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ, ತಂ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ। ಅಥ ವಾ **ಸೀಹಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಸೇಯ್ಯಂ ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಂ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। "ವಾಮೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ **ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ**। **ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಸಯಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಸ್ಸ ಸರೀರಗ್ಗಹಣಾದಿಯೋಗಕ್ಖಮತೋ। ಪುರಿಸವಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ** ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿತೋ। **ಅಯಂ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಯಂ

ಯಥಾವುತ್ತಾ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ। **ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೀಹಸ್ಸ ಅಭೀತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭೀರುಕಜಾತಿಕಾ ಹಿ ಸೇಸಮಿಗಾ ಅತ್ತನೋ ಆಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಉತ್ರಾಸಬಹುಲಾ ಸನ್ತಾಸಪುಬ್ಬಕಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಸಯನ್ತಿ, ಸೀಹೋ ಪನ ಅಭಿರುಕಭಾವತೋ ಸತೋಕಾರೀ ಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾವ ಸಯತಿ। ತೇನಾಹ "**ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ**"ತಿಆದಿ। **ಪುರಿಮಪಾದೇ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪುರಿಮಪಾದೇ ವಾಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಪಾದಸ್ಸ ಠಪನವಸೇನ ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ**ತಿ ದ್ವೇ ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಇಧಾಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಠಿತೋಕಾಸಸಲ್ಲಕ್ಖಣಂ** ಅಭೀರುಕಭಾವೇನೇವ। **ಸೀಸಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಸೀಹಕಿರಿಯಾ ಅನುತ್ರಾಸಪಬುಜ್ಝನಂ ವಿಯ ಅಭೀರುಕಭಾವಸಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಹವಿಜಮ್ಭಿತವಿಜಮ್ಭನಂ** ಅತಿವೇಲಂ ಏಕಾಕಾರೇನ ಠಪಿತಾನಂ ಸರೀರಾವಯವಾನಂ ಗಮನಾದಿಕಿರಿಯಾಸು ಯೋಗ್ಗಭಾವಾಪಾದನತ್ಥಂ। **ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದನದನಂ** ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಮಿಗಜಾತಪರಿಹರಣತ್ಥಂ।

ಸೇತಿ ಅಬ್ಯಾವಟಭಾವೇನ ಪವತ್ತತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸೇಯ್ಯಾ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮೇವ ಸೇಯ್ಯಾ **ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸೇಯ್ಯಾ**। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ತಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನನ್ತಿ? ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ। ತತೋ ಹಿ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಜಾತೋತಿ। "ತಯಿದಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ, ನ ಸೇಯ್ಯಾ, ತಥಾಪಿ ಯಸ್ಮಾ 'ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಮನನ್ತರಂ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ'ತಿ **ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೯) ಆಗತಂ। ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ಏವ **ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ**"ತಿ ಕೇಚಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲಿಕಾವ ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ; ನ ಚ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪಜ್ಜನಬಹುಲೋ ವಿಹಾಸಿ। ಅಗ್ಗಫಲವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದುಪಗಮಲಕ್ಖಣಾ ಸೇಯ್ಯಾ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತವಸೇನ ಹೋತಿ, ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಪಠಮಂ ಜಾತಿಸಮನ್ವಯಾ ಯೇಭುಯ್ಯವುತ್ತಿಕಾ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಅರಿಯಜಾತಿಸಮನ್ವಯಂ ಯೇಭುಯ್ಯವುತ್ತಿಕಂ ಅಗ್ಗಫಲಭೂತಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ **ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ** ನಾಮ ಸೇಟ್ಠಸೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ "**ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಾ**"ತಿ।

"ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ತದಾ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ ಪಾಳಿಯಂ "ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞನ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ನ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ "**ಗಿಲಾನಸೇಯ್ಯಾ ಹೇಸಾ**"ತಿ। ಸಾ ಹಿ ಚಿರಕಾಲಪ್ಪವತ್ತಿಕಾ ಹೋತಿ।

ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ರಾಸಿವಸೇನ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಜ್ಝಂ ಪುಞ್ಜವಸೇನ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ**"ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸತ್ತಸತಾ**"ತಿ। **ವಿಕಾರಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ವೇದನಾಯ ಅಸಹನವಸೇನ ಪವತ್ತನಾಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ। **ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಕಞ್ಚನಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಟ್ಠಸುಸಜ್ಜಿತಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ।

ಧಮ್ಮಾಲಪನನ್ತಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಸಮುಪ್ಪನ್ನಸಭಾವಾಲಪನಂ। ಸಮುಲ್ಲಪಿತಞ್ಹಿ ಆಕಾರಸಮಾನವಚನಮೇತಂ। ನಾಗೋ ವಿಯ ವಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ನಾಗವೋ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ನಾಗವತಾ**। ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ಹೇಸ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಮಹಾನಾಗಹತ್ಥಿಸದಿಸತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ಯತ್ತುಪರಿಚರಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಬ್ಯತ್ತಂ ಉಪರೂಪರಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿರಿಯಾಚರಣೇನ। **ಆಜಾನೀಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪತಿತಂ **ದುಕ್ಖಂ** ಸಹನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಕಿರಿಯಂ ಧೀರೋ ಹುತ್ವಾ ನಿತ್ಥಾರಕೋ। ಕಾರಣಾಕಾರಣಜಾನನೇನಾತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾನಿಯ್ಯಾನಿಕಕರಣಞಾತತಾಯ। **ತೇನೇವಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸಮಟ್ಠೇನೇವ। "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿ **ಧುರವಾಹಟ್ಠೇನ**। **ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿವಿಸವಿಗತಭಾವೇನ।

ಅನಿಯಮಿತಾಣತ್ತೀತಿ ಅನುದ್ದೇಸಿಕಂ ಆಣಾಪನಂ। ಸಾಮಞ್ಞಕತೋಪಿ ಸಮಾಧಿಸದ್ದೋ ಪಕರಣತೋ ಇಧ ವಿಸೇಸತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಸಮಾಧಿನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ**"ನ್ತಿ। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ **ಸುವಿಮುತ್ತಂ**। **ಅಭಿನತಂ ನಾಮ** ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಅಪನತಂ** ಅಪಗಮನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ, ವಿಮುಖತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಿಯ ಚ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಹಾನವಸೇನ ಚ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ನ ಅಧಿಗತಂ ನ ಠಪಿತಂ, ಕಿಞ್ಚರಹಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಛಿನ್ನತಾಯಾತಿ ಆಹ "**ಛಿನ್ನತ್ತಾ ವತಂ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಹಿತ**"ನ್ತಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಚಾರಾತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಲಙ್ಘಿತಬ್ಬಂ। ಸಾ ಪನ ಲಙ್ಘನಾ ಆಸಾದನಾ ಘಟ್ಟನಾತಿ ಆಹ "**ಘಟ್ಟೇತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ।

ಪಞ್ಚವೇದಾ ನಾಮ - ಇರುವೇದೋ, ಯಜುವೇದೋ, ಸಾಮವೇದೋ, ಆಥಬ್ಬಣವೇದೋ, ಇತಿಹಾಸೋ ಚಾತಿ ಏವಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ವೇದಾನಂ। "ಚರ"ನ್ತಿ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಚರನ್ತಾ**"ತಿ, ತಪನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೀನತ್ತರೂಪಾ**ತಿ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಯ ನಿಹೀನಚಿತ್ತಸಭಾವಾ। ವಿಮುತ್ತಿಕತಾಯ ಅಭಾವತೋ **ನಿಬ್ಬಾನಙ್ಗಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ**। ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಬ್ಬತಾಯ **ಪರಿಹೀನತ್ಥಾ**। **ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಾ**ತಿ ಅಭಿಭೂತಾ। **ತಾದಿಸೇಹೇವ ಸೀಲೇಹೀ**ತಿ ಗೋಸೀಲಾದೀಹಿ। **ಬದ್ಧಾ**ತಿ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತನವಸೇನ ಅನುಬದ್ಧಾ। **ಲೂಖಂ ತಪ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಂ। ತಂ ಪನ ಏಕದೇಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಪಞ್ಚಾತಪತಾಪನ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ವಟ್ಟತೋ ಮುತ್ತಿ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತೀ ಸಾ ಅತ್ತತೋ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಭಾವೋ ಕಥಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ ಕಥೇನ್ತೀ**"ತಿ। **ಆದಿ**ನ್ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಂ।

ಸಕಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಪಜ್ಜುನ್ನಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯. **ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಕಾಯಿಕಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮೋ ಅನುಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪತೋ ಬುದ್ಧೋ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವಾ**ತಿ ಪರಪತ್ತಿಯಾ ಅಹುತ್ವಾ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವ ಕತ್ವಾ ಜಾನಾಮಿ। ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಾ ನಾಮ ಸದ್ದದೋಸವಸೇನ ವಾ ಅತ್ಥದೋಸವಸೇನ ವಾ ಗರಹೇಯ್ಯುನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಹೀನಕ್ಖರ...ಪೇ... ಕೋತಿವಾ**"ತಿ ಆಹ। ಸಾ ಪನ "ತೇಸಂ ವಿಗರಹಾ ದುಮ್ಮೇಧತಾಯ ಮಹಾನತ್ಥಾವಹಾವಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ದೇವತಾ ಆಹ "**ದುಮ್ಮೇಧಾ ಉಪೇನ್ತಿ ರೋರುವ**"ನ್ತಿ। **ವಿಸುಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯತೋ ವಿಸುಂ ಏವ ಹೋತಿ। **ಖನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಞಾಣಖನ್ತಿಯಾ। **ಉಪಸಮೇನಾ**ತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವೂಪಸಮೇನ। ತೇನಾಹ "**ರುಚ್ಚಿತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ।

ಪಠಮಪಜ್ಜುನ್ನಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಪಜ್ಜುನ್ನಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦. **ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಂ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಸನ್ನೋ ಸಙ್ಘೇ ಚ ಪಸನ್ನೋ ಏವ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಜಾನನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಗಾಥಾಯ ಚ-ಸದ್ದಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಚ-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಘಞ್ಚಾ**"ತಿ ಆಹ **ಅತ್ಥವತಿಯೋ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಅತ್ಥಸಙ್ಗಹಿತಾ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। **ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಾ ಅಭಾಸೀ**ತಿ ಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಸಾ ಮಹಾಕೋಕನದಾ ಅತ್ತನೋ ಬಲಾನುರೂಪಂ ಅಭಾಸಿ। **ಬಹುನಾ**ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ। **ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣೇನ। **ತಾದಿಸೋ**ತಿ ತಥಾರೂಪೋ ತಥಾಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚೋ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾದೀಸು ಕುಸಲೋ ಏಕೇಕಂ ಪದಮ್ಪಿ ಉದಾಹರಣಹೇತುನಿಗಮನಾನಿ ನೀಹರನ್ತೋ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದೇಸೇತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಪಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಯಂ ಭಗವಾ**"ತಿಆದಿ। ಏತೇನ ಅತಿವಿಯ ವಿತ್ಥಾರಕ್ಖಮೋ ಸುಗತಧಮ್ಮೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರಿಯಾಪುಟ**ನ್ತಿ ಪರಿವತ್ತಿತಂ। ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಕ್ಖಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಯಸ್ಮಾ ದೇವಧೀತಾ "ಸಂಖಿತ್ತಮತ್ಥಂ ಲಪಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವೋಚ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ತಸ್ಸತ್ಥ**"ನ್ತಿಆದಿ।

ದುತಿಯಪಜ್ಜುನ್ನಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಸತುಲ್ಲಪಕಾಯಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೫. ಆದಿತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. **ಸೀಸನ್ತಿ** ದೇಸನಾಪದೇಸೋ, ದೇಸನಾಯ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೇಸು ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಸೀಸಭಾಗೇನ ಅಪದಿಸನಂ. ತೇನಾಹ **"ರಾಗಾದೀಹೀ"**ತಿಆದಿ. **ದಾನೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಜನೇನ. ತಂ ಪನ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ ಚೇತನಾಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ದಾನಚೇತನಾಯಾ"**ತಿ **ದಾನಪುಞ್ಞಚೇತನಾ**ತಿ ದಾನಮಯಾ ಪುಞ್ಞಚೇತನಾ **ದಾಯಕಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ** ತಂಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ. **ನೀಹತಭಣ್ಡಕನ್ತಿ** ಆದಿತ್ತಗೇಹತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಾಮಿತಂ ಭಣ್ಡಕಂ. **ಏತನ್ತಿ** "ದಿನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿವಚನಂ. **ಅದಿನ್ನೇ**ತಿ ದಾನಮುಖೇ ಅನಿಯುಞ್ಜಿತೇ ಭೋಗೇ. "ಅನ್ತೇನಾ"ತಿ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಮರಣೇನಾ"**ತಿ. ಮಮಾತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **ಪರಿಗ್ಗಹಾ,** ಭೋಗಾ. ತೇಪಿ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ವಿನಾಸಂ ಅನುಪಗತಾ ಮರಣೇನ ಪಹೀಯನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಚೋರಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅವಿನಟ್ಠಭೋಗೇ"**ತಿ. ಸೋಭನಾ ಅಗ್ಗಭೂತಾ ರೂಪಾದಯೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಗ್ಗೋ, ತಂ **ಸಗ್ಗಂ.**

ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೨. ಕಿಂದದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨. **ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಭತ್ತಾನಿ ಅಭುತ್ವಾ**ತಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ಭತ್ತಾನಿ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ. **ಉಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ**ತಿ ಉಟ್ಠಾತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞಂ ಸರೀರೇನ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ. **ದುಬ್ಬಲೋಪಿ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಭುಞ್ಜನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ದುಬ್ಬಲೋ ಹುತ್ವಾ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ. ಏವಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಅನ್ವಯತೋ ಚ ಆಹಾರಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಬಲವತಂ ಆಹ. ಯಸ್ಮಾ ಅನ್ನದೋ ದಾಯಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಬಲದೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಆಯತಿಂ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ಬಲದೋ ಅವಿನಾಸವಸೇನ ಬಲಸ್ಸ ರಕ್ಖಕೋ ಚ ಹೋತಿ. ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಬಲಂ ಖೋ ಪನ ದತ್ವಾ ಬಲಸ್ಸ ಭಾಗೀ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭) ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ. **ಸುರೂಪೋಪೀ**ತಿ ಅಭಿರೂಪೋಪಿ. **ವಿರೂಪೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಬೀಭಚ್ಛರೂಪೋ ಕೋಪೀನಸ್ಸ ಅಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ. **ಇದಞ್ಚ ಯಾನನ್ತಿ** ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ. **ಉಪಾಹನಾ**ತಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತಿ. ಅದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾತಿ ವತ್ತತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಯಾನನ್ತಿ** ಭತ್ತಾದೀನಮ್ಪಿ ಯಾನಭಾವೋ ವುತ್ತೋ. ತೇನಾಹ **"ಯಾನದೋ ಸುಖದೋ ಹೋತೀ"**ತಿ. **ಚಕ್ಖುದೋ ನಾಮ** ಹೋತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭಾವತೋ ದೀಪಸ್ಸ.

"ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಬಲಾದೀನಂ ದಾಯಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದ್ವೇ ತಯೋ ಗಾಮೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ. ನಿಸಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ಪತಿಸ್ಸಯಿತಬ್ಬತೋ **ಪತಿಸ್ಸಯೋ,** ವಿಹಾರೋ. **ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ** ಪರಿಸ್ಸಮಸ್ಸ ವಿನೋದಿತತ್ತಾ. **ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪತಿಸ್ಸಯಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಬಹಿ ವಿವಟಙ್ಗಣೇ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ. **ಝಾಯತೀ**ತಿ ಝಾಯನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಕಿಲಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ. ಸೀತುಣ್ಹಾದಿವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಸಸನ್ತಾನೇ **ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತಿ,** ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ **ಸಭಾಗಸನ್ತತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ. ಸುಖಂ ನಾಮ ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯಪರಿಹಾರತೋ ಸುಖಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನತೋ ಚ ಹೋತಿ, ತದುಭಯಂ ಪತಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಪಾದೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ. **ಧಮ್ಮಪೀತಿಸುಖನ್ತಿ** ಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸುಖಂ. **ಉಪಸಮಸುಖನ್ತಿ** ಕಿಲೇಸಾನಂ ವೂಪಸಮೇನ ಪವತ್ತಸುಖಂ. ನಿವಾತಂ ಪಿಹಿತವಾತಪಾನಂ ಪತಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ

ಪಿಧಾಯ ಠಿತಸ್ಸ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ “**ಕೂಪೇ ಓತಿಣ್ಣೋ ವಿಯ ಹೋತೀ**”ತಿ। ತೇನಾಹ “**ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀ**”ತಿ। ತಯಿದಂ ಬಹಿಸಮಾಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಮದೋಸೇನ, ನ ಚ ಪತಿಸ್ಸಯದೋಸೇನ। ತೇನಾಹ “**ಮುಹುತ್ತ**”ನ್ತಿಆದಿ।

ನ ಮರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಮರಣಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾದಯೋ। ತಸ್ಸ ದಾನಂ ಧಮ್ಮೂಪದೇಸೋ, ತಂ ದೇತಿ। ತೇನಾಹ “**ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸಾಸತೀ**”ತಿ। ತಯಿದಂ ಧಮ್ಮಾನುಸಾಸನಂ ಕಥಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಅಟ್ಠಕಥ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಂ ಕಥೇತೀತಿ** ಅವಿವಟಪಾಠಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಧೀತಿನೋ ಪನ **ಪಾಳಿಂ ವಾಚೇತಿ।** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗತಟ್ಠಾನೇ **ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ,** ಅಯಂ ತಾವ ಗನ್ಥಧುರೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿವಾಸಧುರೇ ಪನ **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ,** ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ **ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕರೋತಿ। ಸಬ್ಬದಾನನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಆಮಿಸದಾನಂ ಅಭಯದಾನಂ। **ಧಮ್ಮದಾನನ್ತಿ** ಧಮ್ಮದೇಸನಾ। **ಧಮ್ಮರತೀತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇ ಅಭಿರತಿ। **ಧಮ್ಮರಸೋತಿ** ಸದ್ಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಯಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ।

ಕಿಂದದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ಪತ್ಥೇನ್ತೀತಿ ಪಿಹೇನ್ತಿ। ಯತ್ಥಸ್ಸ ಉಪಗಮನಂ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟತರಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಚಿತ್ತಗಹಪತಿಸೀವಲಿತ್ಥೇರಾದಿಕೇ ವಿಯಾ**”ತಿ ಆಹ। **ಅನ್ನನ್ತಿ** ಅನ್ನಸಞ್ಞಿತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಾಯಕೇ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏಕವಸೇನ “**ದಾಯಕಮೇವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾ ಚಾಹ “**ಕೋ ನಾಮ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ, ಯಂ ಅನ್ನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೀ**”ತಿ? ತತ್ಥ **ಯಕ್ಖೋತಿ** ಸತ್ತೋ। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ಚ ನಾಮ ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುಅತ್ಥವಿಸಯಾ, ತಸ್ಮಾ “**ಯೇ ನಂ ದದನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಯ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ। ತಮೇವ ಅನ್ನಂ ಭಜತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ತೇ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಾಯಕಂ** ಅಪರಿಚ್ಚಜನಮೇವ **ಅನುಗಚ್ಛತಿ** ಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಕುಬ್ಬರಂ।

ಅನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಏಕಮೂಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಂ ಮೂಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಏಕಮೂಲಾ। ತಂ **ಏಕಮೂಲಂ।** ಯಥಾ ಸಂಯೋಜನೀಯೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ತಣ್ಹಾಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಭಿಭವವಸೇನ ಅನವಬೋಧೋತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾಯ ಮೂಲಂ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಮೂಲಂ।** ಅಯಞ್ಹಿ ನಯೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯತಾವಸೇನ ವುತ್ತೋ, ಸಹಜಾತವಸೇನ ಚಾಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮೂಲಭಾವೋ ಪಾಕಟೋಯೇವ। **ಇಧ ಪನ** ಇಮಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ **ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ** “ಏಕಮೂಲ”ನ್ತಿ ಸಾ ತಣ್ಹಾ। ತತ್ಥ ಯಾ ಭವತಣ್ಹಾ, ಸಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಆವಟ್ಟತಿ ಪರಿವತ್ತತಿ, ವಿಭವತಣ್ಹಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿವಸೇನ, ಏವಂ **ದ್ವಿರಾವಟ್ಟಂ। ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾತಿ** ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾಪಿ, ಪಗೇವ ಸಮ್ಮೂಯ್ಹಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ವತ್ತಮಾನಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಬಲವಭಾವೇನ ಮಲೀನತಾ ಸಿಯಾ। **ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾತಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾವ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಪತ್ಥರಣಟ್ಠಾನಾತಿ** ವಿತ್ಥತಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂಮಿ । ತೇನಾಹ “**ತೇಸು ಸಾ ಪತ್ಥರತೀ**”ತಿ। ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನ **ಸಮುದ್ದೋ।** ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಪತಾಯ ಅಲಂ ಪರಿಯತ್ತೋತಿ ಪಾತಾಲೋ, ಅಯಂ ಪನ ಪಾತಾಲೋ ವಿಯಾತಿ **ಪಾತಾಲೋ।** ತೇನಾಹ “**ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನಾ**”ತಿ। ಅಗಾಧಗಮ್ಭೀರತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಮೂಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅನೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಅನೋಮನಾಮನ್ತಿ ಅನೂನನಾಮಂ। ಗುಣನೇಮಿತ್ತಿಕಾನಿ ಏವ ಹಿ ಭಗವತೋ ನಾಮಾನಿ। ಗುಣಾನಞ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಅನೂನನಾಮನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಗುಣಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। ಅಪಿಚ ತಥಾ ತೇವಿಜ್ಜೋ, ಛಳಭಿಞ್ಞೋತಿಆದೀನಿ ನಾಮಾನಿ ಅನೋಮನಾಮಾನಿ ನ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಿಸಯತ್ತಾ, ಭಗವತೋ ಪನ ಸತ್ಥಾ, ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿಆದೀನಿ ನಾಮಾನಿ ಅನೋಮನಾಮಾನಿ ನಾಮ ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ ಅನೂನಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅವೇಕಲ್ಲನಾಮ"**ನ್ತಿ। **ಖನ್ಧನ್ತರಾದಯೋ**ತಿ ಖನ್ಧವಿಸೇಸಾದಿಕೇ। ಞಾಣೇನ ಯಾಥಾವತೋ ಅರಣೀಯಟ್ಠೇನ **ಅತ್ಥೇ**। **ಅನ್ವಯಪಞ್ಞಾಧಿಗಮಾಯಾ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಾಯ। **ಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಂ। ಕಿಲೇಸಕಾಮಾನಂ ವಸೇನ ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ ಏವ **ಆಲಯೋ**। ಅತೀತಕಾಲೇಯೇವ ಕಮನತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ಕಮಮಾನ"**ನ್ತಿ। ನ ಏತರಹಿ ತದಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಅತೀತಂ ಪನ ಉಪಾದಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಮಹಾನುಭಾವತಾದಿನಾ **ಮಹನ್ತಾನಂ**।

ಅನೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಚ್ಛರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. "ಅಚ್ಛರಾಗಣಸಙ್ಘುಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಗಾಥಾ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಗಾಯಿತಾ, ಸೋ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾಯ ವಿನಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ತಂ ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಥೇನ್ತೋ **"ಅಯಂ ಕಿರ ದೇವಪುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾಸನೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಸೇವ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ। **ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯಂ। ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ಅಪ್ಪಕಿಚ್ಚತಾಯ ಚ **ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿಕೋ**। **ಸಯನಸ್ಸ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ**ತಿ ದಿವಸಂ ಪುರಿಮಯಾಮಞ್ಚ ಭಾವನಾನುಯೋಗವಸೇನ ಕಿಲನ್ತಕಾಯಸ್ಸ ಸಮಸ್ಸಾಸನತ್ಥಂ ಸೇಯ್ಯಾಯ ಉಪಗಮನಭಾಗೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇತಿ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಭತ್ತಸ್ಸ ಪರಿತ್ತತಾಯ **ಸತ್ಥಕವಾತಾ**ತಿ ತಿಕ್ಖಭಾವೇನ ಸತ್ಥಕಾ ವಿಯ ಕನ್ತನಕಾ ವಾತಾ। **ಧುರಸ್ಮಿಂಯೇವಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಯುದ್ಧೇ ಏವ। ವಿಮುತ್ತಾಯತನಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ವಾ**। **ಉಪನಿಸ್ಸಯಮನ್ದತಾಯ** ಅಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣತಾಯ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಉಪರಿ ಠಿತ**ನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಾವೇನ ದಿಬ್ಬದುಸ್ಸೂಪರಿ ಠಿತಂ। **ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸೀ**ತಿ ತಾಹಿ ತಥಾ ವುತ್ತೇಪಿ ಯಥಾ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ, ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬುದ್ಧೇ ಪಟಿಜಿನಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಬ್ಬಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ। ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೇನೇವ ಸೀಲೇನ**। ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ತಾಪಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮಂಸು ತಸ್ಮಾ **"ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಙ್ಘೋಸಿತನ್ತಿ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಘೋಸಿತಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಚ್ಛರಾನಂ ಗೀತಸದ್ದವಸೇನ ಘೋಸಿತಂ। **ಪಿಸಾಚಗಣಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ** ಅಚ್ಛನ್ದರಾಗತಾಯ। **ನಿಯಾಮಚಿತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೇ ನಿನ್ನಚಿತ್ತತಾಯ। **ಗರುಭಾವೇನಾ**ತಿ ತಾಸಂ ವಸೇ ಅವತ್ತನತೋ ಗರುಟ್ಠಾನಭಾವೇನ। **ಯಾತ್ರಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಯಾತ್ರಾ। ತಂ ಪನ ವಟ್ಟತೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಕಥಂ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ।

ಅತಿಸಲ್ಲೇಖತೇವಾತಿ ಅತಿವಿಯ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಲ್ಲೇಖಿತವುತ್ತಿಕೋ। **ಅಕತಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಾವನಮನನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಅನಾರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ। **ಕಾರಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುಗತೋವಾದಕಾರಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜತೋ। **ಸುಞ್ಞತಾವಿಪಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಸುಞ್ಞತಾದೀಪನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ದುಚ್ಚರಿತತಣ್ಹಾಯ ದೂರೀಕರಣೇನ ಏಕವಿಹಾರಿತಾಯ। **ಏಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಏವ ಅಸ್ಸ ಅನಾಗತೋ, ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋ ಪನ ಕತಪರಿಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನನ್ತಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನೇನ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಭಯಂ, ಅಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅಧಿಗತೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಭಯನ್ತಿ **ಅಭಯಂ ನಾಮ**। ಸಂಸಾರಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಖೇಮಂ

ಅಮತಟ್ಠಾನಂ ಗಮನೇ ಸುಗತಸಾರಥಿನಾ ಸುಸಜ್ಜಿತಯಾನಭಾವತೋ **ರಥೋ ಅಕೂಜನೋತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ**। ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತಾಯ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇಹಿ**।

ಓತ್ತಪ್ಪಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ ಅವಿನಾಭಾವಾ। **ಅಪಾಲಮ್ಬೋ**ತಿ ಅವಸ್ಸಯೋ। **ಪರಿವಾರೋ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣತೋ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಧಮ್ಮೋ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ**। **ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ। **ಸೋಧಿತೇಸು** ವಜ್ಝಮಾನೇಸು। **ಭೂಮಿಲದ್ಧವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ಭೂಮಿಲದ್ಧಸಙ್ಖಾತಂ ವಟ್ಟಂ। ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಭೂಮಿ ನಾಮ, ವಟ್ಟಮಯಕಮ್ಮಭಾವತೋ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಭೂಮಿಲದ್ಧವಟ್ಟಂ। **ಪರಿಜಾನಮಾನಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಸಮತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಜಾನಮಾನಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ನನು ಚ ಸಾ ದೇಸನಾ ಭಗವತಾ ಚತುಮಗ್ಗಪ್ಪಧಾನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿತಾತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಅಚ್ಛರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವನರೋಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. **ಕೇಸ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿವಸೇನ ವುತ್ತಕಸದ್ದೋ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನವಸೇನ ಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥವಸೇನ ಹಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋ। **ಕೇ ಜನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಾ ವುತ್ತಕೇಸದ್ದೋ ಸೀಹವಿಲೋಕನನಯೇನ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಕೇ ಧಮ್ಮಟ್ಠಾ, ಕೇ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ"**ತಿ? **ಪುಚ್ಛತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ। ಫಲಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಾತಿ ಆರಾಮೋ। ಆರಾಮೇ ರೋಪೇನ್ತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತೀತಿ **ಆರಾಮರೋಪಾ**। ವನೀಯತಿ ಛಾಯಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಭಜೀಯತೀತಿ **ವನಂ**। ತತ್ಥ ಯಂ ಉಪವನಲಕ್ಖಣಂ ವನಂ, ತಂ ಆರಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ತಪೋವನಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸೀಮಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ವಿಸಮೇ**ತಿ ಉದಕಚಿಕ್ಖಲ್ಲೇನ ವಿಸಮೇ ಪದೇಸೇ। ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪಪಾ, ತಂ **ಪಪಂ**। ಉದಕಂ ಪೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ಪಪಾ। **ತಳಾಕಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮಾತಿಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮಪ್ಪಥಪ್ಪತ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಅತ್ತನಾ ಕತಞ್ಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ನ ಪನ ಯಥಾ ಕತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಸಯಮೇವ ಪವಡ್ಢತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಠಿತತ್ತಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಾಮರೋಪನಾದಿಧಮ್ಮೇ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। **ತೇನಪಿ ಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ**ತಿ ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಕತಸೀಲೇ ಠತ್ವಾ ಚಿಣ್ಣೇನ ತದಙ್ಞೇನಪಿ ಕಾಯವಾಚಸಿಕಸಂವರಲಕ್ಖಣೇನ ಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ। **ದಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪೂರೇನ್ತಿ** ದುಚ್ಚರಿತಪರಿವಜ್ಜನತೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ವನರೋಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಜೇತವನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಏಸಿತಗುಣತ್ತಾ ಏಸಿಯಮಾನಗುಣತ್ತಾ ಚ ಇಸೀ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸೇಕ್ಖಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚ। ಇಸೀನಂ ಸಙ್ಘೋ **ಇಸಿಸಙ್ಘೋ**। ಇಸಿಸಙ್ಘೇನ ನಿಸೇವಿತಂ। ತೇನಾಹ **"ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘನಿಸೇವಿತ"**ನ್ತಿ।

ತಂ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಕುಟಿಪಾಸಾದಕೂಟಾಗಾರಾದಿವಸೇನ ಸಿನಿದ್ಧಸನ್ದಚ್ಛಾಯರುಕ್ಖಲತಾವಸೇನ ಭೂಮಿಭಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಅತಿರಮಣೀಯಂ ತಂ ಜೇತವನಂ ಚಿತ್ತಂ ತೋಸೇತಿ, ತಥಾ ಅರಿಯಾನಂ ನಿವಾಸಭಾವೇನಪೀತಿ ಆಹ **"ಏವಂ ಪರಮಗಾಥಾಯ ಜೇತವನಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ"**ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಯತ್ಥ ಅರಹನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ಭೂಮಿರಾಮಣೇಯ್ಯಕ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೯೮; ಥೇರಗಾ॰ ೯೯೧)। ಅಪಚಯಗಾಮಿಚೇತನಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಆವಹತಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಮಗ್ಗಚೇತನಾ"**ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಚ **ವಿಜ್ಜಾ** । ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಆಹ **"ವಿಜ್ಜಾತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ"**ತಿ। **ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ** ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಯೋ। ಯಥಾ ಹಿ ವಿಜ್ಜಾಪಿ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾ, ಏವಂ ಸಮಾಧಿಪಿ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕೋ। ಸೀಲಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸೀಲನ್ತಿ** ಆಹ **"ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಉತ್ತಮ"**ನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಕಪ್ಪಾ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪಕಾರಭಾವೇನ ವಿಜ್ಜಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಏವಂ ವಾಯಾಮಸತಿಯೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ **"ವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಯೋ"**ತಿ। ಧಮ್ಮೋತಿ ಹಿ ಇಧ ಸಮಾಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ "ಏವಂಧಮ್ಮಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೯೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೮) ವಿಯ। **ವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವಾತಿ** ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವಾ। ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವ ಹೇತೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗೇನಾ"**ತಿ।

ಉಪಾಯೇನ ವಿಧಿನಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮ"**ನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಞ್ಚ। "ಅರಿಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಸಉಪನಿಸಂ ಸಪರಿಕ್ಖಾರ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೬) ಹಿ ವಚನತೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ। **ವಿಚಿನೇಯ್ಯಾತಿ** ವೀಮಂಸೇಯ್ಯ, ಭಾವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಹೇತುಮ್ಹಿ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಹೇತುಕಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ವಿಸುಜ್ಝತೀ"**ತಿ। **ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ವಿಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। ತೇಸು ವಿಪಸ್ಸಿಯಮಾನೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾಯ ಯದಗ್ಗೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀಯತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀಯತಿ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೇನ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀಯತೀತಿ ಏವಂ ತೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಏವ ಭುಮ್ಮಂ, ತೇಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಯಮಾನೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅವಧಾರಣವಚನನ್ತಿ ವವತ್ಥಾಪನವಚನಂ, ಅವಧಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಾರಿಪುತ್ತೋವಾ"ತಿ ಚ ಅವಧಾರಣಂ ಸಾವಕೇಸು **ಸಾರಿಪುತ್ತೋವ ಸೇಯ್ಯೋತಿ** ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ ತಸ್ಸೇವುಕ್ಕಂಸಭಾವತೋ। **ಕಿಲೇಸಉಪಸಮೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ತಾದಿಸೋ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಸ್ಸ ಸಾವಕವಿಸಯೇ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। ಯದಿ ಏವಂ "ಯೋಪಿ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಭಿಕ್ಖು, ಏತಾವಪರಮೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಞಾಣವಿಸಯೇ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ವಸೇನೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅವಧಾರಣಮ್ಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ನಾನತ್ತಾ ತೀಹಿ ವಿಮುತ್ತೀಹಿ ಪಾರಙ್ಗತೇ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ - **"ಪಾರಂ ಗತೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ"**ತಿಆದಿ। **ನ ಥೇರೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ** ಲಬ್ಭತಿ, ಲಬ್ಭತಿ ಚೇ, ಏವಮೇವ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಜೇತವನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಚ್ಛರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯. **ಮಚ್ಛರಿನೋ**ತಿ ಮಚ್ಛೇರವನ್ತೋ ಮಚ್ಛೇರಸಮಙ್ಗಿನೋತಿ ಆಹ “**ಮಚ್ಛೇರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ**”ತಿ। ಮಚ್ಛೇರಂ ಮಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। **ನ ವನ್ದತೀ**ತಿ ವನ್ದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ, ಕುತೋ ದಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಮಧುರಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ ತಾವ ಮುದುಮಚ್ಛರಿಯಂ** ನ ಹದಯಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಕಿಂ ತುಯ್ಹಂ ಪಾದಾ ರುಜ್ಜನ್ತಿ** ನನು ತುಯ್ಹಂಯೇವ ಆಗತಗಮನೇಸು ಪಾದಾ ರುಜ್ಜನ್ತಿ, ಕಿನ್ತೇ ಇಮೇ ಛಿನ್ದನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಾಮೀಚಿಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ** ಕುತೋ ದಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾಕಮ್ಮಂ ತಂತಂಗತಿಯೋ ಅರನ್ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅರಿಯಾ, ಸತ್ತಾ। ಇಮೇ ಪನ ಕುಚ್ಛಿತಾ ಅರಿಯಾತಿ **ಕದರಿಯಾ,** ಥದ್ಧಮಚ್ಛರಿನೋ। ಮಚ್ಛರಿಯಸದಿಸಞ್ಹಿ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಸಬ್ಬಹೀನಂ ನತ್ಥಿ ಸಬ್ಬಗುಣಾಭಿಭೂತತ್ತಾ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ ದಾನಸ್ಸ ನಿಸೇಧತೋ। **ಇತಿಆದೀಹಿ** ವಚನೇಹಿ। **ಅತ್ತನೋ ಉಪಘಾತಕೋ**ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಾನುಯೋಗೇನ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ವಿನಾಸಕೋ।

ಪುಞ್ಞಾಪಾಪವಸೇನ ಸಮ್ಪರೇತಬ್ಬತೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ **ಸಮ್ಪರಾಯೋ,** ಪರಲೋಕೋ। **ಕಾಮಗುಣರತೀ**ತಿ ಕಾಮಗುಣಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ ಅಸ್ಸಾದೋ। **ಖಿಡ್ಡಾ**ತಿ ಕಾಯಿಕಖಿಡ್ಡಾ ವಾಚಸಿಕಖಿಡ್ಡಾ ಚೇತಸಿಕಖಿಡ್ಡಾತಿ ಏವಂ ತಿವಿಧಾ। **ಏಸ ವಿಪಾಕೋ**ತಿ ಚೋಳಾದೀನಂ ಕಿಚ್ಛಲಾಭೋತಿ ಏಸ ಏವರೂಪೋ ವಿಪಾಕೋ। **ಯಮಲೋಕ**ನ್ತಿ ಪರಲೋಕಂ। **ಉಪಪಜ್ಜರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಕಾರತ್ಥೋ। ತೇನ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ ನಿರಯಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಯಾಚನ್ತಿ ನಾಮ ಅರಿಯಯಾಚನಾಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಯಾಚನಾ”ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೭.೫೯)। ಯೇ ಸಂವಿಭಜನ್ತಿ, ತೇ **ವದಞ್ಞೂ** ನಾಮ ಇತ್ಥಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕರಣತೋ। **ವಿಮಾನಪ್ಪಭಾಯಾ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ಉಯ್ಯಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖಪ್ಪಭಾಹಿ ದೇವತಾನಂ ವತ್ಥಾಭರಣಸರೀರಪ್ಪಭಾಹಿಪಿ ಸಗ್ಗೇ ಪಕಾಸೇನ್ತಿಯೇವ। **ಪಕಾಸನ್ತೀ**ತಿ ವಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅಪಾಯಲೋಕೇ ವಿಯ ಅಪಾಕಟಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಸಮ್ಭತೇಸೂ**ತಿ ಸಯಂ ಸಮ್ಭತಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರೇಹೇವ ಸಮ್ಭರಿತೇಸು ಸುಖೂಪಕರಣೇಸು। ತೇನಾಹ ಪಾಳಿಯಂ “**ವಸವತ್ತೀವ ಮೋದರೇ**”ತಿ, ಪರನಿಮ್ಮಿತಭೋಗೇಸು ವಸವತ್ತೀ ದೇವಪುತ್ತಾ ವಿಯ ಸುಖಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಮೋದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ವುತ್ತಸಮ್ಪರಾಯೋ**ತಿ ಏತೇ ಸಗ್ಗಾತಿ ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಸಮ್ಪರಾಯೋ। **ಉಭಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ಉಭಿನ್ನಂ ದುಕ್ಕಟಸುಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀನಂ। **ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ** ತತೋ ನಿರಯಸಗ್ಗಾದಿತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ತೇಸು ಯೋ ಮಚ್ಛರೀ ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸೋ ದಲಿದ್ದೋ ಹುತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಚರಿಯವಸೇನ ಮಚ್ಛರೀಯೇವ ಹೋನ್ತೋ ದಾರಾದಿಭರಣತ್ಥಂ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದೀನಿ ಹನ್ತ್ವಾ ಪುನಪಿ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಇತರೋ ಸುದ್ಧಾಸಯೋ ಸಮಿದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಚರಿಯಾವಸೇನ ಪುನಪಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ “**ಪುನ ಸಮ್ಪರಾಯೇಪಿ ದುಗ್ಗತಿಸುಗತಿಯೇವ ಹೋತೀ**”ತಿ।

ಮಚ್ಛರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಘಟೀಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦. “ಉಪಪನ್ನಾಸೇ”ತಿ ಸೇ-ಕಾರಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ, “ಉಪಪನ್ನಾ”ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ “**ನಿಬ್ಬತ್ತಿವಸೇನ ಉಪಗತಾ**”ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಅವಿಹಾನತೋ ಅವಿಹಾ, ತೇಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ **ಅವಿಹಾಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ,** ತಸ್ಮಿಂ। **ಉಪಪತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವಾ**ತಿ ಪಠಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಏವ। **ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಸೇಕ್ಖವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಸೇಕ್ಖವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪನ ಅವಿಹೂಪಪತ್ತಿತೋ ಪಗೇವ ವಿಮುತ್ತಾ। ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಚಿತ್ತುಪಕ್ಕಿಲೇಸಪಹಾನವಸೇನಾತಿ ಫಲೇನ ಹೇತುದಸ್ಸನಮಿದನ್ತಿ ಆಹ “**ಮಾನುಸಂ ದೇಹನ್ತಿ ಇಧ...ಪೇ॰... ವುತ್ತಾನೀ**”ತಿ। ದಿವಿ ಭವಂ ದಿಬ್ಬಂ, ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಭಾವಸಞ್ಞಿತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ತತ್ಥ ಸಂಯೋಜನಕೋತಿ ವುತ್ತಂ “**ದಿಬ್ಬಂ ಯೋಗನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನೀ**”ತಿ। **ಇಮಸ್ಸಾ**ತಿ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ। “**ಹಿತ್ವಾ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದಿಬ್ಬಯೋಗಂ ಉಪಚ್ಚಗು**”ನ್ತಿ ತೇಸಂ ತ್ವಂ ಕುಸಲಂ ಸಬ್ಬಾವಜ್ಜಪ್ಪಹಾನೇನ ಅನವಜ್ಜತಂ

ಭಾಸತೀತಿ ಕುಸಲೀ ವದೇಸಿ। ಅತ್ಥೇನ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಭೇದೋಪಚಾರಂ ಕತ್ವಾ ಗಮ್ಭೀರವಚನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “**ಗಮ್ಭೀರತ್ಥ**”ನ್ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸೇವ ಗಮ್ಭೀರತೋ, ನ ಸದ್ದಸ್ಸ। ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಕಾಮರಾಗತಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಮವಿಸಯಪ್ಪಹಾನೇನ **ನಿರಾಮಿಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ನಾಮ ಅನಾಗಾಮೀ।** ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಏಕೋ ಗಾಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಆಹ “**ಏಕಗಾಮವಾಸೀ**”ತಿ।

ಘಟೀಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆದಿತ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜರಾವಗ್ಗೋ

೧. ಜರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಹಿತಸ್ಸ ಸಾಧನತೋ **ಸಾಧು,** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಜಾತಂ। ತಂ ಪನ ಅತ್ಥಕಾಮೇನ ಲಭಿತಬ್ಬತೋ ಉಪಸೇವಿತಬ್ಬತೋ ಲದ್ಧಕಂ, ಕಲ್ಯಾಣಟ್ಠೇನ ಭದ್ದಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “**ಸಾಧೂತಿ ಲದ್ಧಕಂ ಭದ್ದಕ**”ನ್ತಿ। “**ಸೀಲಂ ಯಾವ ಜರಾ ಸಾಧೂ**”ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ “**ಇಮಿನಾ ಇದಂ ದಸ್ಸೇತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದನ್ತಿ** ಇದಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ।

ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಲದ್ಧಪತಿಟ್ಠಾ, ಕೇನಚಿ ಅಸಂಹಾರಿಯಾ। ತೇನಾಹ “**ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಾ**”ತಿ। **ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠಾದೀಹೀತಿ** ಪೂಜನೀಯಭಾವಾದೀಹಿ। **ವುತ್ತಂ ಹೇತಂ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಚಿತ್ತೀಕತನ್ತಿ ರತನನ್ತಿ** ಇದಂ ರತನಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಚಿತ್ತೀಕತಂ ವತ್ಥೂನಂ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನತಾದಿವಸೇನ। **ಯೇಪಿ ಲೋಕೇ ಚಿತ್ತೀಕತಾ** ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತ-ಚತುಮಹಾರಾಜ-ಸಕ್ಕ-ಸುಯಾಮ-ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ, **ತೇಸಂ ಚಿತ್ತೀಕತೋ** ತೇಹಿ ಸರಣನ್ತಿ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತಾದಿವಸೇನ। **ರತಿಕರನ್ತಿ** ಪೀತಿಸುಖಾವಹಂ। **ಝಾನರತಿಸುಖೇನಾತಿ** ದುವಿಧೇನಪಿ ಝಾನರತಿಸುಖೇನ। **ತುಲೇತುನ್ತಿ** ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ। **ಗುಣಪಾರಮಿನ್ತಿ** ಗುಣಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಂ। **ದುಲ್ಲಭೋ** ಅನೇಕಾನಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿಧಾವಿತ್ವಾಪಿ ಲದ್ಧುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ಅನೋಮೋತಿ** ಅನೂನೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ। ತತ್ಥ ವಿಸೇಸತೋ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗತೋ ತೇಹಿ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬತೋತಿ ಆಹ “**ಭಗವಾ ಅನೋಮೋ ಸೀಲೇನಾ**”ತಿಆದಿ।

ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯೇವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ “**ಇಧ ಪನ ದುಲ್ಲಭಪಾತುಭಾವಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಞಾ ‘ರತನ’ನ್ತಿ ವುತ್ತ**”ನ್ತಿ ಆಹ। ಪುಞ್ಞಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಂ ಪುನಾತೀತಿ ಚ ಪುಞ್ಞಚೇತನಾ **ಪುಞ್ಞಂ,** ಸಾ ಪನ ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಸ್ಸೇವ ಆವೇಣಿಕತಾಯ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಕೇನಚಿಪಿ ಅನಾಹಟಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ “**ಅರೂಪತ್ತಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಜರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಜರಸಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨. ಅಜೀರಣೇನಾತಿ ಜಿಣ್ಣಭಾವಾನಾಪಜ್ಜನೇನ। ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಚೇತಂ ಅವಿನಾಸಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। ತೇನಾಹ “**ಅವಿಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ನಿದ್ಧಮಿತಬ್ಬೋತಿ** ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ।

ಅಜರಸಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ಸಹ ಅತ್ಥೇನ ವತ್ತತೀತಿ **ಸತ್ಥೋ,** ಭಣ್ಡಮೂಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಣಿಜ್ಜವಸೇನ ದೇಸನ್ತರಾದೀಸು ವಿಚರಣಕಜನಸಮೂಹೋ। ತೇನಾಹ **“ಸದ್ಧಿಂಚರೋ”**ತಿ, ಸಹಚರಣಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಿನೇಹಯೋಗೇನ ಮಿತ್ತಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಂ । ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಪ್ಪಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ರೋಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥಾರೂಪೇ**ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯೇ, ದುತ್ತಿಕಿಚ್ಛೇ ವಾ। ಯಥಾ ಅಸಣ್ಠಿತಾನಂ ಸಣ್ಠಾಪನವಸೇನ ಪವಸತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಭೋಗಬ್ಯಸನೇ ನಾಥತಾ, ಏವಂ ಪುತ್ತಸಿನೇಹವಸೇನ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಾತುಯಾ ಅನ್ತೋಗೇಹೇ ನಾಥತಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಮಾತಾ ಮಿತ್ತಂ ಸಕೇ ಘರೇ”**ತಿ। **ಅತ್ಥಜಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಪಯೋಜನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಚ್ಚಸ್ಸಾ”**ತಿ। **ಸಮ್ಪರಾಯಹಿತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಹಿತಾವಹಂ।

ಮಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. **ಪತಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಅವಸ್ಸಯೋ। **ಗುಯ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ಗುಹಿತಬ್ಬಸ್ಸ ರಹಸ್ಸಸ್ಸ। **ಪರಮೋ ಸಖಾ ನಾಮ** ಅತಿಪಿಯಟ್ಠಾನತಾಯ।

ವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. **ವಿಧಾವತೀ**ತಿ ವಿವಿಧಂ ರೂಪಂ ಪಧಾವತಿ, ಯಥಾಕಾಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಠಮಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. **ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ**ತಿ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ। ಸಂಸಾರೋ ಹಿ ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮವಿಪಾಕಾನಂ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿತಾಯ ವಿಧಾವತಿ। ತಞ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಮತ್ತಾಯ ನಾನಾವಿಧದುಕ್ಖರಾಸಿಭಾವತೋ।

ದುತಿಯಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತತಿಯಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. **ನಿಪ್ಫತ್ತೀ**ತಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಿಪಾಕಾನಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ। ತತೋ ಏವ **ಅವಸ್ಸಯೋ,** ನಿಪ್ಫತ್ತಿತವಿಪಾಕಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಯೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತಿಯಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪ್ಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮. **ಅಮಗ್ಗೋ**ತಿ ನ ಮಗ್ಗೋ ಅನುಪಾಯೋ। **ರತ್ತಿನ್ದಿವಕ್ಖಯೋ**ತಿ ತತ್ಥ ವಯಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಾಕಟಭಾವತೋ। ವುತ್ತಕ್ಖಣೋಪಿ ಹಿ ಸಯಂ ಖೀಯತೇವ। **ಸೇಸಂ ಬಾಹಿರಮಲಂ** ವತ್ಥಸರೀರಾದಿಭೂತಂ। ತಥಾ ಹಿ **“ಭಸ್ಮಖಾರಾದೀಹಿ ಧೋವಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಸೋಧೇತು”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಟ್ಠೋ**ತಿ ದೂಸಿತೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೋ **ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಕಾತುಂ** ಅಬ್ಭನ್ತರಮಲೀನಭಾವಾಪಾದನತೋ। **ಇತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರಾಯಪಿ। **ಪಜಾತಿ** ಸತ್ತಕಾಯೋ **ಸಜ್ಜತಿ** ಸಙ್ಗಂ ಕರೋತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಆದೀನವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾದಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ತಾಪನತೋ **ತಪೋ,** ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಾಪೀ"**ತಿಆದಿ।

ಉಪ್ಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೯. ಕಿಸ್ಸಾತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಿಸ್ಮಿಂ ಅಭಿರತೋ"**ತಿ। ಸದ್ಧಾ ನಾಮ ಅನವಜ್ಜಸಭಾವಾ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಹಿತಸುಖಾವಹಾತಿ ಆಹ **"ಸುಗತಿಞ್ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುತಿಯಿಕಾ"**ತಿ। **ಅನುಸಾಸತಿ** ಹಿತಚರಿಯಾಯ ಪರಿಣಾಯಿಕಭಾವತೋ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ಗಾಯತ್ತಿಆದಿಕೋತಿ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಛನ್ದೇಸು ಗಾಯತ್ತಿಆದಿಕೋ ಉಕ್ಕತಿಪರಿಯೋಸಾನೋ **ಛನ್ದೋ ಗಾಥಾನಂ ನಿದಾನಂ** ಸಮುಟ್ಠಾನಂ "ಸಮುಟ್ಠಹತಿ ಏತೇನಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇಹಿ ಪನ ಅನುಟ್ಠುಭಾದಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಛನ್ದೋ ಗಾಥಾನಂ ನಿದಾನ"**ನ್ತಿ। **ಪುಬ್ಬಪಟ್ಠಾಪನಗಾಥಾತಿ** ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಆದಿತೋ ಆರೋಚನಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ಸತಿಜನನಂ ವಿಯ ಪವತ್ತಿತಗಾಥಾ। **ಅಕ್ಖರಞ್ಹಿ ಪದಂ ಜನೇತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅಕ್ಖರಸಮುದಾಯೋ ಪದಂ, ಪದಸಮುದಾಯೋ ಗಾಥಾ, ಸಮುದಾಯೋ ಚ ಸಮುದಾಯೀಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜೀಯತಿ ತಂಪವತ್ತನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಭಾವೇ ಠಿತಂ ಅಕ್ಖರಂ, ತಂಸಮುದಾಯೋ ಪದಂ, ಪದಂ ತಂ ವಿಯಞ್ಜೇತಾ ಜನೇತಾ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ "ಅಕ್ಖರಞ್ಹಿ ಪದಂ ಜನೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಕ್ಖರಂ ಹಿ ಉಚ್ಚಾರಿತವಿದ್ಧಂಸಿತಾಯ ತಂತಂಖಣಮತ್ತಾವಟ್ಠಾಯೀಪಿ ಪರತೋ ಪವತ್ತಿಯಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಸಙ್ಕಲನವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಪದಭಾವೇನ ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಯಥಾಸಙ್ಕೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜೇತಿ। **ಪದಂ ಗಾಥಂ ಜನೇತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಗಾಥಾ ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ** ಗಾಥಾಸಞ್ಞಿತೋ ಪದಸಮುದಾಯೋ ಕಿರಿಯಾಕಾರಕಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತೋ ಕತ್ತುಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೂಪಂ ಆಲೋಚಿತವಿಲೋಚಿತಂ ಸಂಹಿತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಸಮುದ್ದಾದಿಪಣ್ಣತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತಾ** ವೋಹಾರಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಗಾಥಾ ಆರಭನ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। **ಆಸಯೋತಿ** ಅವಸ್ಸಯೋತಿ ಆಹ **"ಪತಿಟ್ಠಾ"**ತಿ **ಕವಿತೋತಿ** ವಿಚಿತ್ತಕಥೀಆದಿತೋ।

ಕವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಜರಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅದ್ಧವಗ್ಗೋ

೧. ನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. ನಾಮನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮಾದಿಭೇದಂ ನಾಮಂ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥಂ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಪವತ್ತಿಪಥಂ। **ಅದ್ಧಭವೀತಿ** ಕಾಮಂ ಪಾಳಿಯಂ ಅತೀತಕಾಲನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ತಂ ಪನ ಲಕ್ಖಣಮತ್ತಂ। **ಅಭಿಭವತಿ ಅನುಪತತೀತಿ** ಏತೇನ ಅಭಿಭವೋ ಅನುಪತನಂ ಪವತ್ತಿ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ಪನಸ್ಸ ಅಭಿಭವನಂ ಅಪ್ಪವಿಸಯೇ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಮಹಾವಿಸಯಾನಂ ವಸೇನ

ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಓಪಪಾತಿಕೇನ ವಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಹೋತೀತಿ** ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಪಾಸಾಣಾದಿಕಸ್ಸ ಅನಾಮಕೋಇಚ್ಚೇವ ಸಮಞ್ಞಾ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಚಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೨. ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಯೇ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾ, ತೇಸಂಯೇವ। **ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನನ್ತಿ** ಅನವಸೇಸಗ್ಗಹಣಂ। ನ ಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇನ್ತಿ।

ಚಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತಣ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ತತಿಯೇ **“ಸಬ್ಬೇವ ವಸಮನ್ವಗೂ”**ತಿ ಯೇ ತಣ್ಹಾಯ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಏವ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ **“ಏಸೇವ ನಯೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತಿದಿಸ್ಸತಿ।

ತಣ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. ಕಿಂ ಸು ಸಂಯೋಜನೋತಿ ಸೂತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಕಿಂ-ಸಂಯೋಜನೋ”**ತಿ? ವಿಚರನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ವಿಚಾರಣಾ,** ಪಾದಾ। ಬಹುವಚನೇ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕವಚನಂ ಕತಂ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಲೋಕಸ್ಸ।

ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಬನ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫. ಚತುತ್ಥೇ ಆಗತಅತ್ಥೋ ಏವ ಅನನ್ತರೇಪಿ ವುತ್ತೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನನ್ತಿ ಆಹ **“ಪಞ್ಚಮೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”**ತಿ।

ಬನ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅತ್ತಹತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬. “ಕೇನಸ್ಸುಬ್ಭಾಹತೋ”ತಿ ಪಾಠೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **“ಸು-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತ”**ನ್ತಿ ಆಹ, “ಕೇನಸ್ಸಬ್ಭಾಹತೋ”ತಿ ಪನ ಪಾಠೇ ಉ-ಕಾರಲೋಪೇನ ಪದಸನ್ಧಿ। **ಇಚ್ಛಾಧೂಪಾಯಿತೋತಿ** ಅಸಮ್ಪತ್ತವಿಸಯಿಚ್ಛಾಲಕ್ಖಣಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಸನ್ತಾಪಿತೋ ದಡ್ಢೋ। ತೇನಾಹ **“ಇಚ್ಛಾಯ ಆದಿತ್ತೋ”**ತಿ।

ಅತ್ತಹತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉಡ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. **ಉಲ್ಲಙ್ಘಿತೋ**ತಿ ಉಬ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಲಙ್ಘಿತೋ। **ಸದ್ದಾದೀಸೂ**ತಿ ಸದ್ದಾದಿನಾಗದನ್ತೇಸು **ಸೋತಾದೀನಿ** ಉಡ್ಡಿತಾನಿ **ತಣ್ಹಾರಜ್ಜುನಾ** ದಳ್ಹಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧತ್ತಾ ತದನತಿವತ್ತನತೋ। **ಲೋಕೋ**ತಿ ಆಯತನಲೋಕೋ। ತಥಾ ಅತ್ಥಯೋಜನಾಯ ಕತತ್ತಾ ಖನ್ಧಾದಿಲೋಕವಸೇನಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ನ **ದೂರಂ** ಅನನ್ತರಭವಕತ್ತಾ। ಚುತಿಚಿತ್ತಅನ್ತರಿತತ್ತಾ ಏಕಚಿತ್ತನ್ತರಭವಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಬುಜ್ಝನಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ನ ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಬಲವತಿಯಾ**"ತಿಆದಿ।

ಉಡ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಿಹಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. **ಪಞ್ಹೋ**ತಿ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಚ್ಛಿತೋ**ತಿ ಸತ್ತಮಸುತ್ತೇ ಗಾಥಾಯ ಪುರಿಮದ್ಧಂ ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪುರಿಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತೇ ದೇವತಾಯ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಹೇಟ್ಠಾಪರಿಯಾಯವಸೇನ ಪುಚ್ಛಿತೋ**"ತಿ। ಪುಚ್ಛಾನುರೂಪಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಅವುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಮೇತನ್ತಿ ಅನಾಹಟಂ।

ಪಿಹಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಇಚ್ಛಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ನವಮೇ **ವಿನಯಾಯಾ**ತಿ ವಿನಯೇನ। ಕರಣತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ। **ಕಿಸ್ಸಸ್ಸೂ**ತಿ ಕಿಸ್ಸ, **ಸು**-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಂ ಛಿನ್ದತಿ ಬನ್ಧನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಯೋಜನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ। ನ ಹಿ ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ ಅಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾಯ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ಆಹ "**ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾ**"ತಿ।

ಇಚ್ಛಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. **ಕಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಂ ಸತಿ? ತಸ್ಸ ಪನ ಸನ್ತಭಾವೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನೇವಾತಿ ಆಹ "**ಕಿಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ**"ತಿ? **ಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ** ಅನುಪಾದಾನತ್ತಾ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಯ। **ಛಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ **ಸನ್ಥವ**ನ್ತಿ ಅಧಿಕಸಿನೇಹಂ **ಕರೋತಿ** ಅಧಿಕಸಿನೇಹವತ್ಥುಭಾವತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಂ। **ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಅಪರಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಅಪೇಕ್ಖತೀತಿ ವಚನಸೇಸವಸೇನ ಕಿರಿಯಾಪದಂ ಗಹಿತಂ "**ಪವತ್ತತೀ**"ತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಪವತ್ತತಿ? ಲೋಕೋ, ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛಸೂ**ತಿ ಇದಂ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ। ಛಳಾಯತನನಿಮಿತ್ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ। **ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಛಳಾಯತನಂ ನಾಮ ಮೂಲಂ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಬಾಹಿರೇಸು** ಆಯತನೇಸು **ಸನ್ಥವಂ ಕರೋತಿ** ವಿಸೇಸತೋ ರೂಪಾದೀನಂ ತಣ್ಹಾವತ್ಥುಕತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಸನ್ತಪ್ಪನವಸೇನ ರೂಪಾದೀನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ನಿಸೇವಿತಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಛನ್ನಂ…ಪೇ॰… ವಿಹಞ್ಞತೀ**"ತಿ।

ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅದ್ಧವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಛೇತ್ವಾವಗ್ಗೋ

೧. ಛೇತ್ವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. **ವಧಿತ್ವಾತಿ** ಹನ್ತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ। **ಅಪರಿದಯ್ಹಮಾನತ್ತಾತಿ** ಅಪೀಳಿಯಮಾನತ್ತಾ। **ವಿನಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸತ್ತಾ ನ ಸೋಚತಿ** ಚೇತೋದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾಭಾವತೋ। ವಿಸಂ ನಾಮ ದುಕ್ಖಂ ಅನಿಟ್ಠಭಾವತೋ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಕೋಧೋ ಅನಿಟ್ಠಫಲತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ವಿಸಮೂಲಸ್ಸಾತಿ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಅಕ್ಕುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ** ಅಕ್ಕೋಸಾಪರಾಧಸ್ಸ। ಅಕ್ಕೋಸಪಹಾರತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಹಿ "ಕುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ। **ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಕೋಧಂ ನಸ್ಸತಿ। ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏಸ ಕೋಧೋ **"ಮಧುರಗ್ಗೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ,** ಸುಖಾವಸಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛೇತ್ವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. **ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಲಕ್ಖಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣೂಪಾಯೋ। **ದಿಸ್ವಾತಿ** ದಸ್ಸನಹೇತು। "ಚೋಳರಞ್ಞೋ ರಟ್ಠಂ ಚೋಳರಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಏವಂ **ರಟ್ಠಂ ರಞ್ಞೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।**

ರಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. **ಸದ್ಧಾಯಾತಿ** ಸದ್ಧಾಹೇತು। **ಕುಲಸಮ್ಪದಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ।
ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಿತ್ತಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ **ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಮೇವ।** ಹೇಟ್ಠಾ ತಿಣ್ಣಂ ದ್ವಾರಾನಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ **"ಧಮ್ಮೋತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿರಾಮಿಸಂ ಸುಖಂ। ತಮೇವ ಸಾಮಿಸಂ ಉಪನಿಧಾಯ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠ"**ನ್ತಿ। ಅಸೇಚನಕಭಾವೇನ ಅಭಿರುಚಿಜನನತೋ ಪಿಯಾಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ ಬಹುಂ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಆಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಅದೋಸಾವಹತೋ **ಸಚ್ಚಮೇವ ಮಧುರತರಂ।** ನ ಹಿ ತಂ ಪಿವಿತಬ್ಬತೋ ಸಾದಿತಬ್ಬತೋ ಅನುಭವಿತಬ್ಬತೋ ರಸೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸಮ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೇಹಿಪಿ ಮಹಾರಹತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಚ್ಚಸ್ಮಿಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನದೀನಿವತ್ತನಂ **ಮಹಾಕಪ್ಪಿನವತ್ಥುಆದೀಹಿ** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಮಹಾಕಪ್ಪಿನತ್ಥೇರವತ್ಥು; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೩೧; ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಮಹಾಕಪ್ಪಿನತ್ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ) ದೀಪೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಾನಿ **ಕಣ್ಹದೀಪಾಯನಜಾತಕ-** (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೭೨ ಆದಯೋ) **ಸುತಸೋಮ-** (ಜಾ॰ ೨.೨೧.೩೭೧ ಆದಯೋ) **ಮಚ್ಛಜಾತಕೇಹಿ** (ಜಾ॰ ೧.೧.೩೪, ೭೫; ೧.೨.೧೩೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬಾನಿ। **ನಿಮ್ಮದ್ದೇನ್ತಿ** ಅಭಿಭವನ್ತಿ। **ಮಧುರತರ**ನ್ತಿ ಸುನ್ದರತರಂ ಸೇಟ್ಠೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾಜೀವೀತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಜೀವನಸೀಲೋತಿ ಪಞ್ಞಾಜೀವೀ, ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಚರಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾಜೀವೀತಿ** ಚ ಪಞ್ಞಾವಸೇನ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತತಿ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಪಞ್ಞಾಜೀವೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಜೀವತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, ಜೀವನ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿಂ ಸೇಟ್ಠಮಾಹೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವುಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. **ಉಪ್ಪತನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಾನಂ। "ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ **"ಸತ್ತವಿಧ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇತರೇಸಂ ವಾ ತದನುಲೋಮತೋ। **ಖೇಮೋ ಹೋತಿ** ದುಬ್ಭಿಕ್ಖುಪದ್ದವಾಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಸುಭಿಕ್ಖೋ"**ತಿ। **ನಿಪತನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅಧೋಮುಖಂ

ಪವತ್ತನ್ತಾನಂ। **ಪವಜಮಾನಾನ**ನ್ತಿ ವಜನಸೀಲಾನಂ। ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಜಙ್ಗಮಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ನ ರುಕ್ಖಾದಯೋ ವಿಯ ಥಾವರಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "**ಜಙ್ಗಮಾನ**"ನ್ತಿ। **ಗಾವೋ**ತಿ ಧೇನುಯೋ। ತೇನ ಮಹಿಂಸಾದಿಕಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವದನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಾನಂ।

ಅತ್ತನೋ ಖನ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ತಿಯಾ ರುಚಿಯಾ ಗಹಿತಭಾವೇನ। **ಇತರಾ ದೇವತಾ** ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಅಪರಿತುಸ್ಸಮಾನಾ **ಆಹ**। **ಯಾವ ಪಧಂಸೀ**ತಿ ಗುಣಧಂಸೀ ಸತ್ಥುದೇಸನಾಯ ಲದ್ಧಬ್ಬಗುಣನಾಸನತೋ। **ಪಗಬ್ಬಾ**ತಿ ಪಾಗಬ್ಬಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಯಥಾ ವಚೀಪಾಗಬ್ಬಿಯೇನ ಅಖರಾ, ತಥಾ ವಾಚಾಯ ಭವಿತಬ್ಬಂ। **ಮುಖರಾ**ತಿ ಮುಖಖರಾ। **ದಸಬಲಂ ಪುಚ್ಛಿ** ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ರತನತ್ತಯಸಂಹಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಸೋತುಕಾಮಾ। **ಅಸ್ಸಾ** ದೇವತಾಯ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ** ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ। **ಉಪ್ಪತಮಾನಾ**ತಿ ಉಪ್ಪತನ್ತೀ **ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತೀ**ತಿ ಓಧಿಸೋ। **ವಟ್ಟಮೂಲಕಮಹಾಅವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಆದೀನವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಭೂತಕಥನವಿಸೇಸನಂ। **ಓಸೀದನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಅಧೋ ಸೀದನ್ತಾನಂ, ಉಸ್ಸಾದಯಮಾನಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೋ**ತಿ ಇದಂ "ಪದಸಾ ಚರಮಾನಾನ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿವರಣವಸೇನ ಭೂತಕಥನವಿಸೇಸನಂ। **ಯಾದಿಸೋ ಪುತ್ತೋ ವಾ ಹೋತೂ**ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಪದೇ ದೇವತಾಯ ಪುತ್ತಗಹಣಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ವುಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭೀತಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೫. **ಕಿಂ ಸೂಧ ಭೀತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸು**-**ಇಧಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಕಿಂ ಭೀತಾ**"ತಿ? **ಮಗ್ಗೋ ಚ ನೇಕಾಯತನಪ್ಪವುತ್ತೋ**ತಿ ಅನೇಕಕಾರಣಂ ನಾನಾವಿಧಾಧಿಗಮೋಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಪವುತ್ತೋ ಕಥಿತೋ। ತೇನಾಹ "**ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣವಸೇನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಾನೇಕಾಯತನೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪವೇದಿತತ್ತಾ ಲಬ್ಭಮಾನೇ ಖೇಮೇ ಮಗ್ಗೇ ಕಿಂ ಭೀತಾಯಂ ಜನತಾ ಉಪ್ಪಥಭೂತಾ ವಿಪರೀತದಿಟ್ಠಿತೋ ಗಣ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ? ಏವಂ ದೇವತಾ ಯಥಿಚ್ಛಾಯ ಪುರಿಮದ್ಧೇನ ಅತ್ತನಾ ಯಥಾಚಿನ್ತಿತಮತ್ಥಂ ಸತ್ಥು ಪವೇದಿತಾ, ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಂಸಯಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಬಹುಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಪುಥುಪಞ್ಞಾ। **ಉಸ್ಸನ್ನಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಧಿಕಪಞ್ಞಾ। **ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಂಯಮೇತ್ವಾ। **ಸಂವಿಭಾಗೀ**ತಿ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೇ ಸಮ್ಮದೇವ ವಿಭಜನಸೀಲೋ। ತೇನಾಹ "**ಅಚ್ಛರಾಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ।

ಮನೇನಾತಿ ಮನೋಗಹಣೇನ। **ಪುಬ್ಬಸುದ್ಧಿಅಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸುದ್ಧಿಭೂತಂ ಅಙ್ಗಂ। **ಚತೂಸೂ**ತಿ ವುತ್ತಅಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ। **ಯಞ್ಞಉಪಕ್ಖರೋ**ತಿ ದಾನಸ್ಸ ಸಾಧನಂ। **ಏತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಏತೇಸು ಸದ್ಧಾದಿಗುಣೇಸು। ಯಥಾ ಹಿ ಸದ್ಧೋ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಪರಿಚ್ಚಾಗಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಕಮ್ಮಫಲಸ್ಸ ಪರಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವಿಯ ಪತ್ತಿಯಾಯನತೋ, ಏವಂ ಮುದುಹದಯೋ। ಮುದುಹದಯೋ ಹಿ ಅನುದಯಂ ಪತ್ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಪರೇಸಂ ದೇತಿ। ಯೋ ಚ ಸಂವಿಭಾಗಸೀಲೋ, ಸೋ ಅಪ್ಪಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀ ಹೋತಿ। ವದಞ್ಞೂ ವದಾನಿಯತಾಯ ಯಾಗಿನೋವ ಯುತ್ತಂ ಯುತ್ತಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ಥಿಕಾನಂ ಮನೋರಥಂ ಪೂರೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಇತಿ...ಪೇ॰... ಚತೂಸೂತಿ ಆಹಾ**"ತಿ।

ವಾಚನ್ತಿಆದೀನಿ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ತಿವಿಧಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿದೀಪನತೋ। ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲೋ ಹಿ ಪರಲೋಕಂ ನ ಭಾಸೇಯ್ಯ। **ಸದ್ಧೋ ಏಕಂ ಅಙ್ಗಂ** ಪಯೋಗಾಸಯಸುದ್ಧಿದೀಪನತೋ। ಸುದ್ಧಾಸಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗೇ ಠಿತಸ್ಸ ಕಥಂ ಪರಲೋಕತೋ ಭಯನ್ತಿ। ದುಕವಸೇನ ಚತುರಙ್ಗಯೋಜನಾ **ದುಕನಯೋ**। **ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಠಿತೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಯಥಾವುತ್ತದುಕಸಙ್ಗಹೇಸು ಚತೂಸು ಗುಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।

ಭೀತಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ನಜೀರತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೬. **ನಾಮಗೋತ್ತ**ನ್ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಕಸ್ಸಪೋ ಗೋತಮೋತಿ ಏವರೂಪಂ ನಾಮಞ್ಚ ಗೋತ್ತಞ್ಚ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣವಚನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನ ಜೀರತೀ**ತಿ ಅಸಭಾವಧಮ್ಮತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದವಯಾಭಾವತೋ ಜರಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಜೀರಣಸಭಾವೋ ನ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮಞ್ಞಾಭಾವತೋ ಕಾಲನ್ತರೇಪಿ ತಂ ಸಮಞ್ಞಾಯತೇವ, ತಸ್ಮಾ **"ಅತೀತಬುದ್ಧಾನಂ...ಪೇ॰... ನ ಜೀರತೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿ ಆಹ।

ಆಲಸಿಯನ್ತಿ ಅಲಸಭಾವೋ ದಳ್ಹಕೋಸಜ್ಜಂ। ತೇನಾಹ **"ಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ರಿತಿ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಾರಂ। **ನಿದ್ದಾವಸೇನ ಪಮಜ್ಜನಂ** ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣಂ। **ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪಮಜ್ಜನಂ** ಅಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಕರಣಮ್ಪಿ। **ಕಮ್ಮಸಮಯೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತಕಾಲೇ। **ಕಮ್ಮಕರಣವೀರಿಯಾಭಾವೋ**ತಿ ತಂಕಮ್ಮಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾಪಕವೀರಿಯಾಭಾವೋ। ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ವೀರಿಯಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ, ನ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಅಭಾವಮತ್ತಂ। **ಸೀಲಸಞ್ಞಮಾಭಾವೋ** ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಚಾರತಾ** ನಾಮ ಅನಾಚಾರೋ। **ಸೋಪ್ಪಬಹುಲತಾ**ತಿ ನಿದ್ದಾಲುತಾ । ಯತೋ ಗಹಣಹತ್ಥೋಪಿ ನ ಕಿಲಾಸುಪಿ ಪುರಿಸೋ ನಿದ್ದಾಯ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ। ತೇನಾಹ **"ತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅತಿಚ್ಛಾತಾದೀನೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಆಗನ್ತುಕಾಲಸಿಯಂ** ನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಆಲಸ್ಯಂ ವಿಯ ಪಕತಿಸಿದ್ಧಂ। "ತೇ ಛಿದ್ದೇ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ತಾನಿ ಛ ಛಿದ್ದಾನೀ"**ತಿ। ಕುಸಲಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅನೋಕಾಸಭಾವತೋ **ಛಿದ್ದಾನಿ**। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - **"ಯತ್ಥ ವಿತ್ತಂ ನ ತಿಟ್ಠತೀ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ** ಲೇಸಮತ್ತಂ ಅಸೇಸೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನಜೀರತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಇಸ್ಸರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. ಸತ್ಥಸ್ಸ ಮಲನ್ತಿ **ಸತ್ಥಮಲಂ,** ಯೇನ ಸತ್ಥಂ ಮಲೀನಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಮಲಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಮಲೀನಂ ಸತ್ಥಮೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಮಲಗ್ಗಹಿತಸತ್ಥ"**ನ್ತಿ। **ಆಣಾಪವತ್ತನ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಕೇ ವಾ ಮಹನ್ತೇ ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಅತ್ತನೋ ಆಣಾಯ ಪವತ್ತನವಸೇನ ವಸನಂ ಇಸ್ಸರಿಯತ್ತಮಿಚ್ಛನ್ತಿ। ಮಣಿರತನಮ್ಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಪಕ್ಖಿಕತ್ತಾ ಉತ್ತಮಂ ಭಣ್ಡಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥೀ ಪನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಕುಲಾಚಾರಿತ್ತಿಕಾಯಪಿ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತಾಯ ಉತ್ತಮಭಣ್ಡಂ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ಇತ್ಥೀ ಭಣ್ಡಾನಮುತ್ತಮ"**ನ್ತಿ। ತೇಸಂ ತೇಸಞ್ಚ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತಾಯ ಉತ್ತಮರತನಾಕರತ್ತಾ ಇತ್ಥೀ ಭಣ್ಡಾನಮುತ್ತಮಂ। **ಮಲಗ್ಗಹಿತಸತ್ಥಸದಿಸೋ** ಅವಬೋಧಕಿಚ್ಚವಿಬನ್ಧನತೋ। ಸತ್ಥಮಲಂ ವಿಯ ಸತ್ಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಸ್ಸ ಗುಣಾಭಾವಕರಣತೋ **ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಮಲಂ** । ಅಬ್ಬು ವುಚ್ಚತಿ ಉಪದ್ದವಂ, ತಂ ದೇತೀತಿ **ಅಬ್ಬುದಂ,** ವಿನಾಸಕಾರಣಂ। ನನು ಹರಣಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ? ಯುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಯುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇಸ್ಸರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. "ಅತ್ತಕಾಮೋ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ **"ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತೇ"**ತಿ। ತೇ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರತ್ಥಾಯ ಏವ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಾ ಪರತ್ಥಕಾಮಾ, ಅತ್ಥಕಾಮಾ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಯಾ ಚ ತೇಸಂ ಅತ್ತತ್ಥಾವಹಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ಸಾಪಿ ಯಾವದೇವ ಪರತ್ಥಾ ಏವಾತಿ। **ವುತ್ತಂ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। ಯಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತಾ ತಥಾರೂಪಂ ಕಾರಣಂ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪರೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಪರಿಪೂರಣತೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ

“**ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾಯೇವಾತಿ ವುತ್ತ**”ನ್ತಿ ಆಹ। **ಕಲ್ಯಾಣ**ನ್ತಿ ಭದ್ದಕಂ। ವಾಚಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಆಹ “**ಸಣ್ಹಂ ಮುದುಕ**”ನ್ತಿ। **ಪಾಪಿಕ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಂ ನಿಹೀನಂ। ತಂ ಪನ **ಫರುಸಂ ವಾಚ**ನ್ತಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಾಥೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. **ಸದ್ಧಾ ಬನ್ಧತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾ ನಾಮ ಸತ್ತಸ್ಸ ಮರಣವಸೇನ ಮಹಾಪಥಂ ಸಂವಜತೋ ಮಹಾಕನ್ತಾರಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತೋ ಮಹಾವಿದುಗ್ಗಂ ಪಕ್ಖನ್ದತೋ ಪಾಥೇಯ್ಯಪುಟಂ ಬನ್ಧತಿ ಸಮ್ಬಲಂ ಸಜ್ಜೇತಿ। ಕಥನ್ತಿ ಆಹ “**ಸದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ**”ತಿಆದಿ। **ಏತಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ “ಸದ್ಧಾ ಬನ್ಧತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಏತಂ ಗಾಥಾಪದಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ। **ಸಿರೀ**ತಿ ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಸೇವೀಯತಿ ತೇಹಿ ಪಟಿಲಭೀಯತೀತಿ ಸಿರೀ। **ಇಸ್ಸರಿಯಂ** ವಿಭವೋ। ಆಸಯಿತಬ್ಬತೋ **ಆಸಯೋ, ವಸನಟ್ಠಾನಂ** ನಿಕೇತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಕಡ್ಢತೀ**ತಿ ಇಚ್ಛಾವಸಿಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪಕಡ್ಢತಿ।

ಪಾಥೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಜ್ಜೋತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ತಂ ತಂ ಸಮವಿಸಮಂ ಪಜ್ಜೋತತೀತಿ **ಪಜ್ಜೋತೋ**। ಪದೀಪೋ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ರೂಪಗತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಮತ್ಥಭೂತಂ ರೂಪಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಜಾಗರಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಜಾಗರಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯ। ಸೋ ಹಿ ಸತಿಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ಜಾಗರೋ ಹೋತಿ। **ಗಾವೋ**ತಿ ಗೋಜಾತಿಯೋ। ಇದಂ ಗುನ್ನಂ ಗೋಣಾನಞ್ಚ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹಣಂ। **ಕಮ್ಮೇ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಜೀವನಂ ಜೀವೋ, ಸಹ ಜೀವೇನಾತಿ **ಸಜೀವಿನೋ**। ತೇನಾಹ “**ಕಮ್ಮೇನ ಸಹ ಜೀವನ್ತಾನ**”ನ್ತಿ, ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗೋಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಗೋಗಣೇನ ಸಹ। ನ ತೇನ ವಿನಾ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಗೋರಸಸಿದ್ಧಿಯಾ ಚೇವ ಕಸನಭಾರವಹನಸಿದ್ಧಿಯಾ ಚ ಕಸಿಕಮ್ಮಏಕಚ್ಚವಾಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಇಜ್ಝನ್ತಿ। **ಸತ್ತಕಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಹಾರುಪಜೀವಿನೋ ಸತ್ತಕಾಯಸ್ಸ ಕಸಿತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಸಿಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಾ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಫಲನಿಪ್ಫತ್ತಿನಿಮಿತ್ತತ್ತಾ ತಸ್ಸ। **ಇರಿಯಾಪಥೋ** ಚ ಇರಿಯನಕಿರಿಯಾನಂ ಪವತ್ತನುಪಾಯೋ। “**ಸೀತ**ನ್ತಿ ನಙ್ಗಲಸೀತಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಜ್ಜೋತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಅರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. ರಣನ್ತಿ ಕನ್ದನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ರಣಾ, ರಾಗಾದಯೋ। ತೇಹಿ ಅಭಿಭೂತತಾಯ ಹಿ ಸತ್ತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಕನ್ದನ್ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತಿ। ತೇ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ರಣಾತಿ **ಅರಣಾ**। **ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ** ಖೀಣಾಸವಾ। **ವುಸಿತವಾಸೋ**ತಿ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ। **ಭೋಜಿಸ್ಸಿಯ**ನ್ತಿ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವೋ। ತೇನಾಹ “**ಅದಾಸಭಾವೋ**”ತಿ। **ಸಮಣಾ**ತಿ ಸಮಿತಪಾಪಸಮಣಾತಿ ಆಹ “**ಖೀಣಾಸವಸಮಣಾ**”ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಾಲೇ ಲೋಕಿಯಪರಿಞ್ಞಾಯ, **ಸೇಕ್ಖಾ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇ **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾಯ** ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ತೇಭೂಮಕಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ **ಪರಿಜಾನನ್ತಿ** ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಖೀಣಾಸವಾ ಪನ ಪರಿಞ್ಞಾತಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಸಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ। **ವನ್ದನ್ತಿ ನಂ ಪತಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ವನ್ದನೀಯಭಾವೋ ಚ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನತಾಯಾತಿ ಆಹ “**ಪತಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತ**”ನ್ತಿ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ। **ಖತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನನ್ತಿ ಆಹ “**ನ ಕೇವಲಂ ಖತ್ತಿಯಾವಾ**”ತಿಆದಿ।

ಅರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೇತ್ವಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ದೇವಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨. ದೇವಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ **ದೇವಪುತ್ತೋ**। ದೇವಾನಂ ಜನಕಜನೇತಬ್ಬಸಮ್ಬನ್ಧಾಭಾವತೋ ಕಥಮಯಂ ದೇವಪುತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ದೇವಾನಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। "ಅಪಾಕಟೋ ಅಞ್ಞತರೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಇದಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಾಕಟೋಪಿ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ "ಅಞ್ಞತರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತೇ "ಅಪಾಕಟಾ ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಇಧ "ಪಾಕಟೋ ದೇವಪುತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ **ಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ಗೋತ್ತನಾಮಂ ಗಹಿತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುರಿಮಜಾತಿಸಿದ್ಧಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ। ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಾಸೋ, ತಂ **ಅನುಸಾಸಂ**। **ಭಿಕ್ಖುನಿದ್ದೇಸ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸದ್ದಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸಂ। **ಭಿಕ್ಖುಓವಾದ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಾವಹಂ ಓವಾದಂ। ಯದಿ ಪನ ನ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಕಥಮಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇಸೀತಿ? ಅಞ್ಞತೋ ಸುತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇಸಿ, ನ ಪನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಭಾವೇನ।

ತೇಸನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। **"ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಚೇವಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಹಿ ಚತುತ್ಥಂ ಇಧ ಉದ್ಧಟಂ। ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ತಿಣ್ಣಂ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಂ ಭಾರಂ ನ ಕರೋತಿ ಏಕೇಕಙ್ಗವೇಕಲ್ಲತೋ ಚೇವ ಅಙ್ಗದ್ವಯವೇಕಲ್ಲತೋ ಚ, ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪನ ಉಭಯಙ್ಗಪಾರಿಪೂರಿತ್ತಾ ಭಾರಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅಯಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **"ಸುಭಾಸಿತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸುಭಾಸಿತಂ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಚತುಸಚ್ಚಾದಿನಿಸ್ಸಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀಸುಚರಿತಂ ಸಿಕ್ಖತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **"ಚತುಸಚ್ಚನಿಸ್ಸಿತಂ...ಪೇ॰... ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಅವಧಾರಣೇನ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಪಟಿನಿವತ್ತೇತಿ। **ಉಪಾಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಬಹುಲೀಕಾತಬ್ಬಂ। **ಅಟ್ಠತಿಂಸಭೇದಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪದಟ್ಠಾನತಂ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **"ದುತಿಯಪದೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ। ಯೇ ಪನ "ದುತಿಯಪದೇನ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಚಿತ್ತವೂಪಸಮೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪದೇನ ಅಟ್ಠತಿಂಸಪ್ಪಭೇದಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸುದ್ಧಸಮಥಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಏವಂ "ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಕಥನ್ತಿ? "ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಿಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ದುತಿಯಪದೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಸಿಕ್ಖನಂ ನಾಮ ಆಸೇವನನ್ತಿ ಆಹ **"ಭಾವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಉಪಾಸನ**ನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಸ್ಸುತಪರಿಯಾಪುಣನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನುಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಮ್ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ಕಥಿತಾ** ಲಕ್ಖಣಹಾರನಯೇನ। ವಚೀಸುಚರಿತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲಸಭಾವತ್ತಾ ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತದೇಕಲಕ್ಖಣಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಮ್ಪಿ ಇತರಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯ ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಕಥಿತೋ, ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಪನ ಸರೂಪೇನೇವ ಪಾಳಿಯಂ ಗಹಿತೋತಿ ತಿವಿಧಸ್ಸಪಿ ವಿವೇಕಸ್ಸ ಪಕಾಸಿತತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪಠಮಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. **ದ್ವೀಹಿ ಝಾನೇಹೀ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಝಾನೇಹಿ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಲದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ತೇನ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿಯೋ ವದತಿ। ಸತ್ಥುಸಾಸನಸ್ಸ ಹದಯತ್ತಾ

ಅಬ್ಭನ್ತರತ್ತಾ **ಹದಯಸ್ಸ** ಮಾನಸಸ್ಸ, **ಅನುಪತ್ತಿಂ** ಪಟಿಲಾಭಮಾನಸಂ। ತಂ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಅರಹತ್ತ"**ನ್ತಿ। ತಂ ಪತ್ತುಕಾಮೇನ ಏಕನ್ತತೋ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀನಂ ಭಾವೇ ತಸ್ಸ ಅನಿಜ್ಝನತೋ, ತದಭಾವೇ ಇಜ್ಝನತೋ ಚ ತೇ ಉಪ್ಪಾದನವಸೇನ ಯದಗ್ಗೇನ ನಿಸ್ಸಿತೋ, ತದಗ್ಗೇನ ಪನಾಯಮ್ಪಿ ತೇಹಿ ನಿಸ್ಸಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅನಿಸ್ಸಿತೋ"**ತಿಆದಿ। ಅರಹತ್ತಂ ಆನಿಸಂಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಆನಿಸಂಸಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅರಹತ್ತಾನಿಸಂಸೋ**। ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಕಾಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಪಠಮೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಅತ್ತಾನುಯೋಗೋ, ಸೋ ಇಧ ನ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **"ತನ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ತನ್ತಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ।

ದುತಿಯಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. **ಮಘೋ**ತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ ಪುರಿಮಜಾತಿಅನುಗತಂ। **ಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಸಕ್ಕೋ ಏವ। **ವತೇನಾ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನಾದಿಚಾರಿತ್ತಧಮ್ಮೇನ । **ಅಞ್ಞೇ**ತಿ ಉಪಧಿವೇಪಕ್ಖಪಾಪಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ಅಸುರ**ನ್ತಿ ಇನ್ದಸತ್ತುಭೂತಂ ಅಸುರಂ।

ಮಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಾಗಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. **ಚತುತ್ಥಸುತ್ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವಾ**ತಿ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತೇ ಸಂವಣ್ಣಿತತ್ಥಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಾಗಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ

೫. ದಾಮಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. **ತೇನ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ತೇನ ಪಧಾನೇನ ಕಾರಣಭೂತೇನ, ಪಧಾನಕರಣನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ಖುದ್ದಕಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಹೀನಮ್ಪಿ ಪಣೀತಮ್ಪಿ **ಭವಂ**। **ಆಯತಪಗ್ಗಹೋ**ತಿ ದೀಘರತ್ತಸ್ಸ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ। **ಕಿಚ್ಚವೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಕಿಚ್ಚನಿಟ್ಠಾನಂ। **ತಥೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಅರಹತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ, ತತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ ತಥೇವ "ಬುದ್ಧಿಪಗ್ಗಹೋ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕರೋತೂತಿ ಕುಪ್ಪಧಮ್ಮಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ವದತಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾದಿಅತ್ಥಂ ಪನ ವೀರಿಯಕರಣಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವ।

ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ ಅವೋಮಿಸ್ಸಾ ಏವಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನಾಗತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಭಗವತಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಇಧೇವ ಕಸ್ಮಾ ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಇಧ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪತಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ನದೀ ನಾಮ ಅನವಟ್ಠಿತತೀರಾ, ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ।

ದಾಮಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕಾಮದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. **ಪುಬ್ಬಯೋಗಾವಚರೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಯೋಗಾವಚರೋ ಪುರಿಮತ್ತಭಾವೇ ಭಾವನಮನುಯುತ್ತೋ। ಅಯಂ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾವ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ, ನ ಪನ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ತಮತ್ಥಂ

ಕಾರಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಬಹಲಕಿಲೇಸತಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾ ವಿಸೇಸಾವಹೋ ಹೋತಿ , ಏವಂ ಏಕನ್ತೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ। **ಸೀಲೇನ ಸಮಾಹಿತಾತಿ** ಯಥಾ ಸೀಲಂ ಉಪರೂಪರಿ ವಿಸೇಸಾವಹಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಹಿತಚಿತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಾ। ತಥಾಭೂತಾ ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಸಮುಪೇತಾ”**ತಿ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಸಭಾವಾತಿ** ಸೇಕ್ಖತ್ತಾ ಏವ ಯಥಾಧಿಗತಧಮ್ಮೇನ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸಭಾವಾ। ಮಯಾ ತುಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಯ ದೇವಪುತ್ತೋ “ದುಲ್ಲಭಾ ತುಟ್ಠೀ”ತಿ ವಕ್ಖತೀತಿ ಭಗವಾ “ತುಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ಸುಖಾವಹಾ”ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಆಹ **“ಉಪರಿ ಪಞ್ಹಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥ”**ನ್ತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋ ವಾ ಅನಗಾರಿಯುಪೇತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸೇನಾಸನೇ ಪನ ವಸನ್ತೋ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **“ಸತ್ತಭೂಮಿಕೇ”**ತಿಆದಿ। **ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋತಿ** ಭಾವನಾಭಿಯೋಗಸಿದ್ಧೋ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಸನ್ತೋಸೋ। ತೇನ ಚಿತ್ತವೂಪಸಮೇನ ತುಟ್ಠಿ ಲದ್ಧಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಚಿತ್ತವೂಪಸಮಭಾವನಾಯಾತಿ** ಚಿತ್ತಕಿಲೇಸಾನಂ ವೂಪಸಮಕರಭಾವನಾಯ, ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಕರಣೇನ ಸವಿಸೇಸಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೂಪಸಮಕರಭಾವನಾಯ ರತೋ ಮನೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯೂಪಸಮೇನ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಯ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಅಕಾರಕಾನಂ ದೂರೀಕರಣತೋ। ಅಧಿಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನೇನ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ ಸವಿಸೇಸಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅಲಾಭಲಾಭೇಸು ಪರಿಚ್ಚಾಗಸಭಾವತೋ। ವುತ್ತನಯೇನ ಪನ ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸೀಲಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ಪಾರಿಪೂರಿಞ್ಚ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾಭೂತೋ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಯುತ್ತೋ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ **“ಯೇ ರತ್ತಿನ್ದಿವ”**ನ್ತಿಆದಿನಾ। **ಕಿಂ ನ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ**? ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೇವಾತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕರಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸಾಸಙ್ಕಂ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **“ಅಯಂ ಪನ ದುಗ್ಗಮೋ ಭಗವಾ ವಿಸಮೋ ಮಗ್ಗೋ”**ತಿ।

ತತ್ಥ ಕೇಚಿ “ಅಯಂ ಪನಾತಿ ದೇವಪುತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವತೋ ‘ಅರಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀ’ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ‘ದುಗ್ಗಮೋ ಭಗವಾ’ತಿಆದಿಮಾಹಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯಸ್ಮಾ “ಸಚ್ಚಮೇತ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ “ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅರಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತಂ, ಅಯಂ ಪನ “ದುಗ್ಗಮೋ ಭಗವಾ ವಿಸಮೋ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಆಹ ದೇವಪುತ್ತೋ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಕಾಮಂ ಕದಾಚಿ ಅತಿದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾವಸೇನ, ಅಯಂ ಪನ ಅತೀವ ಸುಗಮೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದುಗ್ಗವಿವಜ್ಜನತೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿವಿಸಮಸ್ಸ ರಾಗಾದಿವಿಸಮಸ್ಸ ಚ ದೂರೀಕರಣತೋ ನ ವಿಸಮೋ। ತೇನಾಹ **“ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀನಂ ಪರಿಬುನ್ಧಿತಬ್ಬಭಾಗೇನ ಬಹೂ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಏವಂ ವುತ್ತೋತಿ** “ದುಗ್ಗಮೋ ವಿಸಮೋ”ತಿ ಚ ಏವಂ ವುತ್ತೋ।

ಅವಂಸಿರಾತಿ ಅನುಟ್ಠಹನೇನ ಅಧೋಭೂತಉತ್ತಮಙ್ಗಾ। ಕುಸಲಙ್ಗೇಸು ಹಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಉತ್ತಮಙ್ಗಾ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠತ್ತಾ , ತಞ್ಚ ಅನರಿಯಾ ಪತನ್ತಿ ನ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪಜ್ಜನತೋ। ತೇನಾಹ **“ಞಾಣಸಿರೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅನರಿಯಮಗ್ಗೇತಿ** ಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗೇ। ತೇನಾಹ **“ವಿಸಮೇ ಮಗ್ಗೇ”**ತಿ। ತಂ ಮಗ್ಗನತೋ ಅನರಿಯಾ ಅರಿಯಾನಂ ಮಗ್ಗತೋ ಅಪಾಪುಣನೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಪಾಯೇ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖೇ ಚ ಪತನ್ತಿ। **ಸ್ವೇವಾತಿ** ಸ್ವಾಯಂ ಅನರಿಯೇಹಿ ಕದಾಚಿಪಿ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ ಮಗ್ಗೋ ಅರಿಯಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಸತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮಧಿಗಮೇನ **ಸಮೋ ಹೋತಿ**। ಕಾಯವಿಸಮಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ವಿಸಮೇ ಸತ್ತಕಾಯೇ** ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಸೋವ ಪಹಾನೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಸಮಾಯೇವ**।

ಕಾಮದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಞ್ಚಾಲಚಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. **ಸಮ್ಬಾಧೇ**ತಿ ಸಮ್ಪೀಳಿತತಣ್ಹಾಕಿಲೇಸಾದಿನಾ ಸಉಪ್ಪೀಳತಾಯ ಪರಮಸಮ್ಬಾಧೇ। ಅತಿವಿಯ ಸಙ್ಖಾರಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಹಿ ನೀವರಣಸಮ್ಬಾಧೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಹಿ ದುಗ್ಗಹನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಕಾಮಗುಣಸಮ್ಬಾಧೋ ಅನವಸರೋ ಏವ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದೀನಂ। **ಓಕಾಸನ್ತಿ ಝಾನಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ** ನೀವರಣಸಮ್ಬಾಧಾಭಾವತೋ। ಅಸಮ್ಬಾಧಭಾವೇನ ಹಿ ಝಾನಂ ಇಧ "ಓಕಾಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಚ್ಚನ್ತಾಸಮ್ಬಾಧಟ್ಠಾನತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕತಾಯ । ತಥಾ ಹಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಅವಿನ್ದೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅವಿನ್ದೀ**ತಿ ವಿನ್ದಿ ಪಟಿಲಭಿ। **ಭೂರಿಮೇಧಸೋ**ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸಪಞ್ಞೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಬುಜ್ಝೀ**ತಿ ಬುಜ್ಝಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಪಟಿಲೀನೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ, ಪಟಿಲೀನಾನಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋತಿ **ಪಟಿಲೀನಸೇಟ್ಠೋ।** ಮಾನುಸ್ಸಯವಸೇನ ಉನ್ನತಭಾವತೋ **ಪಟಿಲೀನೋ ನಾಮ ಪಹೀನಮಾನೋ। ಪಟಿಲಭಿಂಸೂ**ತಿ ಕಾಮಗುಣಸಮ್ಬಾಧೇಪಿ "ಇಮೇ ಕಾಮಗುಣಾ ಮಾದಿಸಾನಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ? ತೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು। ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿನಾಪಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾಹಿತಾ।

ಅಯಂ ಕಿರ ದೇವಪುತ್ತೋ ಇತೋ ಪುರಿಮವಾರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಝಾನಸುಖಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಇದಾನಿ ಕಾಮಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಝಾನಂ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ "ತಾದಿಸಸ್ಸ ನಾಮ ಝಾನಸುಖಸ್ಸ ಲಾಭೀ ಭಗವಾ"ತಿ ತೇನ ಗುಣೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವನ್ತೋ **"ಸಮ್ಬಾಧೇ ವತಾ"**ತಿ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಸಿನೇರುಪಬ್ಬತರಾಜಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಾಸಪೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯಬುದ್ಧಗುಣೇ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಾವಚರಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೇ ಸತಿ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅನುತ್ತರಗುಣಾಧಿಗಮಂ ಪವೇದೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಸತಿ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಸತಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸತಿಂ। **ಸುಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಸಮಾಧಿನಾ ಚೇವ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿನಾ ಚ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾಹಿತಾ। ತೇ ಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಸುಸಮಾಹಿತಾ, ನ ಝಾನಮತ್ತಲಾಭಿನೋ ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮತ್ತಾ। ಕೇಚಿ "ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಸುಸಮಾಹಿತಾ"ತಿ ಪಾಠಂ ವತ್ವಾ "ಮಗ್ಗಸಮಾಹಿತಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ।

ಪಞ್ಚಾಲಚಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ತಾಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. ಅತೀತಜಾತಿಯಂ ಸಯಂಕಾರವಸೇನ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬೇ ತಿತ್ಥಕರೋ।** ತೇನಾಹ **"ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಅಪರೇ ಆಹು "ಅಯಂ ಮೇ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಗಹಣವಸೇನ ತಿತ್ಥಕರೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪುಬ್ಬೇ ತಿತ್ಥಕರೋ,** ಅತೀತತ್ತಭಾವೇ ತಿತ್ಥಕರಸಾವಕೋ"ತಿ। ತೇ **"ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ಆದಾಯ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ** ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಾದಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತಿತ್ಥೇ ನಿಯುತ್ತಾತಿ ತಿತ್ಥಿಕಾ, ತೇ ಏವ **ತಿತ್ಥಿಯಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮಸ್ಸ। **ನಿಸ್ಸನ್ದೇನಾ**ತಿ ಫಲಭಾವೇನ। **ವೀರಿಯಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ**ತಿ ವೀರಿಯದೀಪನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನಿಯಮಿತಆಣತ್ತೀತಿ ಅನಿಯಮವಿಧಾನಂ ಅನಿಯಮವಸೇನ ವಿಧಿವಚನಂ। **ತಣ್ಹಾಸೋತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಪ್ಪಬನ್ಧನಂ। **ನೀಹರಾ**ತಿ ಸಮೇಹಿ ಪಜಹ। **ಏಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಗ್ಗಂ। ತೇನಾಹ **"ಝಾನ"**ನ್ತಿ। **ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಆಹ **"ನ ಪಟಿಲಭತೀ"**ತಿ। **ನ ಓಸಕ್ಕೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನ ಸಙ್ಕೋಚಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಘರಾವಾಸತೋ ಪರಿಬ್ಬಜನಂ ಪರಿತೋ ಅಪಗಮೋತಿ **ಪರಿಬ್ಬಜೋ।** ಪಬ್ಬಜಿತವತಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಅದಳ್ಹತಾಯ ಚ ತತ್ಥ ಚ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ **ಸಿಥಿಲಗಹಿತಾ। ಅತಿರೇಕ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ

ಪುರಿಮಕಾಲತೋಪಿ ಅಧಿಕಂ। **ಉಪರೀತಿ** ಉಪರೂಪರಿ। **ದುಕ್ಕಟಂ ಅಕತಮೇವ ಸೇಯ್ಯೋ**ತಿ ದುಚ್ಚರಿತಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಕತಮೇವ ಹಿತಾವಹಂ।

ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ। **ಸಿಥಿಲಂ ಕತ**ನ್ತಿ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿತಾಯ ಸಿಥಿಲಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಂ। **ಏವರೂಪಮೇವಾ**ತಿ ಏವರೂಪಂ ಪರಾಮಟ್ಠಸಾಮಞ್ಞಸದಿಸಮೇವ ಪಚ್ಛಾನುತಾಪಚರಿಯಾದಿಪಟಿಭಾಗತೋ। **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಮೇವ** ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ಆಸಙ್ಕಿತಪರಿಸಙ್ಕಿತ**ನ್ತಿಆದಿತೋ ಸಮನ್ತತೋಪಿ ಪರೇಹಿ ಸಙ್ಕಿತಂ। ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾ,** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾ"**ತಿ। **ಪುಬ್ಬಪಧಾನಭೂತಾ**ತಿ ಪಠಮಾರಮ್ಭಭೂತಾ।

ತಾಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಚನ್ದಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. ವಿಮಾನೇ ಗಹಿತೇ ತಂನಿವಾಸೀಪಿ ಗಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಚನ್ದವಿಮಾನವಾಸೀ ದೇವಪುತ್ತೋ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ದುಗ್ಗಟ್ಠಾನಾ **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋಸಿ** ಭಗವಾ ತ್ವಂ, ತಸ್ಮಾ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಇತೋ ಸಮ್ಬಾಧಟ್ಠಾನತೋ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ಕರೋಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸ ಮೇ ಸರಣಂ ಭವಾ"**ತಿ। **ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಕಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಾ, ತಸ್ಮಾ ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ಏತಸ್ಸಪಿ ಚನ್ದಸ್ಸ। **ತಾದಿಸಾ ಏವಾ**ತಿ ಸಮಾನಾ ಏವ। ಪಮುಞ್ಚಸೀತಿ ಪಮುಞ್ಚಿತ್ಥ। ತೇನಾಹ **"ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನ"**ನ್ತಿ।

ಚನ್ದಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸೂರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೧. **ಅನ್ಧಭಾವಕರಣೇ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ಧಕರಣೇತಿಪಿ ಅಪರೇ। ತೇನಾಹ **"ತಮಸೀ"**ತಿ। **ವಿರೋಚತೀ**ತಿ ವಿಜ್ಜೋತತಿ। ಕಾಮಂ ದೇವಪುತ್ತವಸೇನ ಪಠಮಂ ದೇವತಾ ಉದ್ಧಟಾ, ರಾಹುನೋ ಪನ ಪಯೋಗೋ ತಸ್ಸ ವಿಮಾನೇತಿ ಆಹ **"ಮಣ್ಡಲೀತಿ ಮಣ್ಡಲಸಣ್ಠಾನೋ"**ತಿ। **ವದತಿ** ತದಾ ಮುಖೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಮುಖೇನ ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ "ಗಿಲೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಚ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಗಿಲೀತಿ ವದತೀ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಮುಖೇನ ಗಹಣಸಮತ್ಥತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಾಹುಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಗಹಣಕಾರಣದಸ್ಸನಂ। **ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ**ತಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಪರಿಚಾರಕದೇವತಾ। **ವೇಗ**ನ್ತಿ ಜವಂ। ಸೋ ಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಅತಿದುನ್ನಿವಾರೋ ಕಮ್ಮನಿಯಾಮಸಿದ್ಧೋ। **ಮತ್ಥಕ**ನ್ತಿ ಕಣ್ಠಸ್ಸ ಉಪರಿಮದೇಸಂ। ಕೇಚಿ "ಸೀಸಮತ್ಥಕಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯ** ವೇಗಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಸೀಘಥಾಮಭಾವತೋ। **ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗಮನದಿಸಾಭಿಮುಖಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। **ನ**ನ್ತಿ ರಾಹುಂ। ಉದ್ಧಂ ಉಲ್ಲಙ್ಘೇತುಕಾಮಮ್ಪಿ **ಓನಮೇಯ್ಯ**। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಸೋ ಮಹಾಸರೀರೋ ಮಹಾಬಲೋ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಪನ ಗಮನವೇಗೋ ತೇನ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ದುನ್ನಿವಾರಿಯೋವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಮಾನೇನಾ**ತಿ ಚನ್ದಗ್ಗಹೇ ಚನ್ದವಿಮಾನೇನ, ಸೂರಿಯಗ್ಗಹೇ ಸೂರಿಯವಿಮಾನೇನ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಿಮಾನೇನ ಸಹೇವ। ಅಮಾವಾಸಿಯಞ್ಹಿ ದ್ವೇ ವಿಮಾನಾನಿ ಯೋಜನಮತ್ತನ್ತರಿತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಸಹೇವ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಯದಿ ದ್ವೇಪಿ ದೇವಪುತ್ತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ತಾ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸೂರಿಯಸುತ್ತೇ ಏವ "ಪಜಂ ಮಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಚನ್ದಸುತ್ತೇತಿ? "ಸೋ ಚ ಕಿರ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಞ್ಞಾ ಏವ ಚ ದೇವತಾ ತತ್ಥ ವಸಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಚನ್ದಗ್ಗಹೇ ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ, ನ ತಥಾ ಸೂರಿಯೋ, ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ತತ್ಥಪಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ರಾಹುಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸೂರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಚನ್ದಿಮಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨. ಪಬ್ಬತತಟಾ ಸನ್ದಮಾನೋ ತಥಾರೂಪೋ ನದೀನಿವತ್ತನಪದೇಸೋಪಿ ಸಮ್ಬಾಧಟ್ಠಾನತಾಯ ಕಚ್ಛೋ ವಿಯಾತಿ ಆಹ **“ಪಬ್ಬತಕಚ್ಛೇಪೀ”**ತಿ। ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವೇನ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಚ ಏಕೋ ಉದೇತೀತಿ ಏಕೋದಿ, ಏಕಗ್ಗತಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಯೋಗತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಇಧ **ಏಕೋದೀ**। ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಪಯನ್ತಿ ವಿಸೋಧೇನ್ತೀತಿ **ನಿಪಕಾ,** ಪಞ್ಞವನ್ತೋ। ತೇನಾಹ **“ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಚೇವಾ”**ತಿಆದಿ। ಕಾಯಾದಿಭೇದಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಾತಿಸಯಾಯ ಸತಿಯಾ ಸರನ್ತೀತಿ **ಸತಾ**। ತೇನಾಹ **“ಸತಿಮನ್ತೋ”**ತಿ। **ಸೋತ್ಥಿಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪದೇಸೇ ಮಗಾ ಸೋತ್ಥಿಮನುಪದ್ದವೇನ ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಸೋತ್ಥಿಂ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತಾ ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ದೇವಪುತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬಾನಸಞ್ಞೀ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಭಗವಾ “ಅಯಂ ದೇವಪುತ್ತೋ ಅನಿಬ್ಬಾನಗಾಮೀ ಸಮಾನೋ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಸಞ್ಞೀ, ಹನ್ದಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನೋ ದಸ್ಸೇಮೀ”ತಿ ದುತಿಯಂ ಗಾಥಮಾಹ। ಚತುನ್ನಂ ಓಘಾನಂ, ಸಂಸಾರಮಹೋಘಸ್ಸೇವ ವಾ ಪರತೀರಭಾವತೋ ಪರತೀರನ್ತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। ಅಮ್ಬುನಿ ಜಾತೋ **ಅಮ್ಬುಜೋ,** ಮಚ್ಛೋ। ಸುತ್ತಜಾಲಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಚ್ಛಾ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಜಾಲಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ।

ಚನ್ದಿಮಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವೇಣ್ಡುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. **ಪಯಿರುಪಾಸಿಯಾ**ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸಹೇತು। **ಸಿಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। **ಸಿಟ್ಠಿಪದೇ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಾಸನತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಪರಿತ್ತಾಸನತೋ ಚ ಸಿಟ್ಠಿಸಞ್ಞಿತೇ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಪದೇ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಅನುಸಿಟ್ಠಿಪದೇ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅನುಸಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ। **ಕಾಲೇ**ತಿ ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇ। **ಅಪ್ಪಮಾದೋ**ನಾಮ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾ।

ವೇಣ್ಡುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದೀಘಲಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. **ತಥೇವ ಪಞ್ಞಾಯೀ**ತಿ ದೀಘಲಟ್ಠಿತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿ, ತಥಾಸಮಞ್ಞಾ ಏವ ಅಹೋಸಿ।

ದೀಘಲಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಆವಟ್ಟಂ ಆವರಣನ್ತಿ **ಅನಾವಟಂ**। **ರುಕ್ಖೋ ವಾ ಪಬ್ಬತೋ ವಾ**ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಕತಿಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆವರಣಭೂತೋ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚ ಅಭಿಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಞೇಯ್ಯಾವರಣೋ ನತ್ಥಿ। **ಕಥಂವಿಧ**ನ್ತಿ ಕಥಂಸಣ್ಠಿತಂ, ಕಥಂಪಕಾರಂ ವಾ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ।

ನನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. **ಹೇಟ್ಠಾ**ತಿ ಕಾಮಭವೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾ ನಿಮುಗ್ಗಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಸಂಸಾರೋ। **ಉಪರೀ**ತಿ ಮಹಗ್ಗತಭವೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರುಹಿತುಂ ಆಲಮ್ಬನಾ ದುಲ್ಲಭಾ, ಝಾನಾಭಿರತಿಯಾ ತತ್ಥೇವ ನಿಕನ್ತಿ ತೇಸಂ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪರಿ ಅನಾಲಮ್ಬನೋ ಸಂಸಾರೋ। **ಪೇಸಿತತ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। **ತಯೋ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ತಯೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ। ತೇನ ‘‘ನನ್ದೀಪುಬ್ಬಕೋ ಕಮ್ಮಭವೋ’’ತಿ ವತ್ವಾ ‘‘ನನ್ದಿಂ ಜನೇತ್ವಾ’’ತಿ ವುತ್ತೋ। ಕಾಮಸಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಗಹಣಂ, ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಪಮುಖಾನಿ ಚ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ ಆಹ **‘‘ಕಾಮಸಞ್ಞಾಗಹಣೇನ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನೀ’’**ತಿ। ರೂಪಭವೋ ರೂಪಂ ಭವಪದಲೋಪೇನ। ರೂಪಭವಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಸೇಸಭವಸ್ಸಪಿ ಗಹಣಂ। ತಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಚ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। **ಮಹೋಘೇ**ತಿ ಸಂಸಾರಮಹೋಘೇ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಕಾಮಭವಾದೀನಂ **ಗಹಣೇನ** ಭವಭಾವೇನ ತದೇಕಲಕ್ಖಣತಾಯ। **ಅರೂಪಭವೋ ಗಹಿತೋ** ಲಕ್ಖಣಹಾರನಯೇನ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಚನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ವಾಸುದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. **ಛಟ್ಠಂ** ಹೇಟ್ಠಾ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ **ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ**।

ವಾಸುದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸುಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. **ಸುಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೂಪಸಙ್ಕಮನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **‘‘ಸೋ ಕಿರಾ’’**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತದೇವ ಸೋಕಂ ತಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ। **ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ**ತಿ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇನ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವುತೋ। **ನನ್ದನಕೀಳಿಕನ್ತಿ** ನನ್ದನವನಕೀಳಿಕಂ। **ಹತ್ಥಂ ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಹತ್ಥಗಯ್ಹುಪಗೋ ಹೋತಿ। **ಗನ್ಥೇನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮಾಲಾವೇಠನಮ್ಪಿ ಖಿಡ್ಡಾಪಸುತತಾಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪುಪ್ಫಾನಿಯೇವ ತಾಯ ತಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಮಾಲಾಭಾವೇನ ಹತ್ಥಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ। **ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ಆಯುಸೇಸೇ ಸತಿ ಏವ ತಸ್ಸ ಪನ ಉಪಘಾತಕಸ್ಸ ಲದ್ಧೋಕಾಸಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ। ‘‘ಪಹಾರೋ’’ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಭಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವಾ**ತಿ ಏಕವೇಲಾಯಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಿಯವತ್ಥುಕಸೋಕೇನಾತಿ ಪಿಯವತ್ಥುನಿಮಿತ್ತಕೇನ ಸೋಕೇನ। **ರುಪ್ಪಮಾನೋ**ತಿ ಪೀಳಿಯಮಾನೋ। **ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಗಣನಾಯ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿರಯೇ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬಂ** ಇಮಿನಾ ತಾಹಿ ಚ ಸಹೇವ ಪುಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ। **ರುಪ್ಪೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜಿ। **ನಿದ್ಧಮಿತುನ್ತಿ** ನೀಹರಿತುಂ ಅಪನೇತುಂ। **ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ತಾಹಿ ಪಞ್ಚಸತಾಹಿ ಅಚ್ಛರಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ।

ಇದನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಆಸನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ। **ನಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಸದಾ। ಸ್ವಾಯಂ ನಿಚ್ಚತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ತತ್ಥ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಗಹೇತಬ್ಬಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **‘‘ದೇವಲೋಕೇ’’**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ** ಹೇತುಪವತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ಉತ್ರಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ತೇಸೂ**ತಿ ದುಕ್ಖೇಸು। ತಾನಿ ಹಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ ಗಾಥಾಯಂ **‘‘ಕಿಚ್ಚೇಸೂ’’**ತಿ

ವುತ್ತಾನಿ। **ಕಿಚ್ಛೇಸೂತಿ** ವಾ ಕಿಚ್ಛನಿಮಿತ್ತಂ। ಯಾಸಞ್ಹಿ ಪಯೋಗವಿಪತ್ತೀನಂ ವಸೇನಸ್ಸ ತಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತಂನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾ ಹಿ ಅಸ್ಸ ಪಯೋಗವಿಪತ್ತಿಯೋ ಗತಿವಿಪತ್ತಿಯೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗಮನೇನ ಹಾಯೇಯ್ಯುಂ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಾನೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ದಿಟ್ಠಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ। **ತೇಸು** ಚ ದುಕ್ಖೇಸು। ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ। **ಡಯ್ಹಮಾನೋ ವಿಯ** ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪೇನ।

ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ, ಸತಿಆದಿಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ, ತಸ್ಮಾ **ಬೋಜ್ಝಾ** ಬೋಧಿತೋ। ಸಾ ಪನ ಬೋಧಿ ಭಾವನಾಕಾರೇನೇವ ಪವತ್ತತಿ, ಅಞ್ಞತ್ರಸದ್ದಯೋಗೇನ ಚ "ಬೋಜ್ಝಾ"ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "**ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನ**"ನ್ತಿ ಆಹ। **ತಪೋಗುಣ**ನ್ತಿ ಧುತಧಮ್ಮಮಾಹ। ಸೋ ಹಿ ತಣ್ಹಾಲೋಲುಪ್ಪಸ್ಸ ತಪನತೋ **ತಪೋ,** ಸಯಂ ಗುಣಸಭಾವತ್ತಾ ಗುಣಸನ್ನಿಸ್ಸಯತೋ ಚ **ಗುಣ**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಧುತಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ತಪೋಗುಣ**"ನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಗತಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ,** ಅಸಙ್ಖತಧಾತೂತಿ ಆಹ "**ಸಬ್ಬನಿಸ್ಸಗ್ಗಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನತೋ**"ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋವ ಪಠಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ತಸ್ಸೇವ ಪಠಮತ್ತಾ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇ ಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಆಹ "**ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ**"ತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಥಾಭಾವೇನ ತಸ್ಸ ಯೋಗಿನೋ। ಯಸ್ಮಾ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ತಂ ಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಉಪರಿ ಚ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಭಗವಾ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ದೇಸನಂ ವಿನಿವತ್ತೇಸೀ**"ತಿ। **ದೇವಪುತ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹೀ**ತಿ ಕಾಮಂ ತಸ್ಸೇವ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೋ ಇಧಾಗತೋ, ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಾಹಿ ಪನ ಅಚ್ಛರಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೭೩; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೬) "ಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಚ್ಛರಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಥಾವರಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸೀ"ತಿ।

ಸುಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಕುಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. "ನನ್ದಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ನನ್ದೀ ನಾಮ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಮಲನ್ತಿ ಚೋದೇತುಕಾಮೋ ದೇವಪುತ್ತೋ "**ನನ್ದಸೀ**"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "**ಕಿಂ ಲದ್ಧಾ**"ತಿ? ಆಹ। ತೇನ "ತಯಾ ಮಮ ಅಧಿಪ್ಪೇತನನ್ದಿಯಾ ಇಧ ಪಚ್ಚಯೋ ಏವ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಸಾ ನನ್ದೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ "**ತುಟ್ಠಿ ನಾಮಾ**"ತಿಆದಿ। ಅಥ ದೇವಪುತ್ತೋ ನನ್ದಿಯಾ ಅಸತಿ ಸೋಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸೋಕೋ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಮಲನ್ತಿ ಚೋದೇನ್ತೋ ಆಹ "**ತೇನ ಹಿ, ಸಮಣ, ಸೋಚಸೀ**"ತಿ। ಭಗವಾ ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "**ಕಿಂ ಜೀಯಿತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಂ ಮಂ ಜಿನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ?

ಯದಿ ತೇ ನನ್ದಿಸೋಕಾ ನ ಸನ್ತಿ ಹಾಸವತ್ಥುನೋ ಲಾಭಸ್ಸ ಜಾನಿಯಾ ಚ ಅಭಾವತೋ, ಏಕವಿಹಾರಿನೋ ಪನ ಅರತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ – "**ಕಚ್ಚಿ ತಂ ಏಕಮಾಸೀನಂ, ಅರತೀ ನಾಭಿಕೀರತೀ**"ತಿ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಭಗವತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಅಥ ನೇಸಮ್ಪಿ ನನ್ದಿಸೋಕಾರತೀನಂ ಅಭಾವೇ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ "**ಕಥಂ ತ್ವ**"ನ್ತಿ ಗಾಥಮಾಹ? ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ "**ಅಘಜಾತಸ್ಸಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಘಜಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಘೇ ಜಾತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇ ಠಿತಸ್ಸಾ**"ತಿ। **ಜಾತತಣ್ಹಸ್ಸ** ಅಪ್ಪಹೀನತಣ್ಹಸ್ಸ **ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಆಗತಮೇವ** ಕಾರಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ। ತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಕಾರಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ದುಕ್ಖೀ ಸುಖಂ ಪತ್ಥಯತೀತಿ ಹಿ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ ಆಹ। ದುಕ್ಖಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಾಪಿ ತಣ್ಹಾಪ್ಪವತ್ತಿ ತೇನ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಇತೀ**ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ನಿಗಮನವಸೇನ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕಕುಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೯. ಉತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. **ನವಮ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಸುತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ.

ಉತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೦. ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. ದಸಮೇ ಕಾಮಂ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತೇಪಿ "ಇದಂ ಹಿ ತಂ ಜೇತವನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಇಮಾ ಏವ ಗಾಥಾ ಆಗತಾ. ತತ್ಥ "ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾ"ತಿ ನಿದಾನಂ ಆರೋಪಿತಂ. ಹೇಟ್ಠಾ ಆಗತನಯತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ಲಿಖಿತಂ, ಇಧ ಪನ ದೇವಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತೇ "**ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ**"ತಿ ನಿದಾನೇ ನಿಗಮೇ ಚ ಆಗತಂ, ತತ್ಥ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಸತ್ಥು ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಗುಣಪವೇದನವಸೇನ ವುತ್ತಂ. ಸತ್ಥಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಮತ್ಥಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ "**ಅಞ್ಞತರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ**"ತಿ ಆಹ. ತಥಾ ಪವೇದನೇ ಪನ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ. **ಅನುಮಾನಬುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಅನುಮಾನಞಾಣಸ್ಸ. **ಆನುಭಾವಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಬಲದೀಪನತ್ಥಂ.

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೩. ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸಿವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. **ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮ**ನ್ತಿ ತತಿಯವಗ್ಗೇ ಪಠಮಸುತ್ತಂ. **ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ಸತುಲ್ಲಪಕಾಯಿಕವಗ್ಗೇ ಪಠಮಸುತ್ತೇ.

ಸಿವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೨. ಖೇಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **ಪಠಮಂಯೇವಾ**ತಿ ಜರಾಮರಣಾದಿಭಾವತೋ ಪಗೇವ. **ಬಲವಚಿನ್ತನಂ ಚಿನ್ತೇತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಸಾಕಟಿಕೋ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಸಮೇ ಮಗ್ಗೇ ಸಕಟಂ ಪಾಜೇನ್ತೋ ಅಕ್ಖೇ ಭಿನ್ನೇ ಪತಿಕಾತುಂ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ದುಕ್ಖೀ ದುಮ್ಮನೋ ಬಲವಚಿನ್ತನಂ ಚಿನ್ತೇತಿ, ಮಹನ್ತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಮಚ್ಚುಮುಖಂ ಪತ್ತೋ ಬಲವಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ನಪ್ಪಮಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ.

ಖೇಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೩. ಸೇರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. **ಯಂ ದಾನಂ ದೇಮೀ**ತಿ ಯಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪರಸ್ಸ ದೇಮಿ। **ತಸ್ಸ ಪತಿ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ತಬ್ಬಿಸಯಂ ಲೋಭಂ ಸುಟ್ಠು ಅಭಿಭವನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪತಿ ಹುತ್ವಾ ದೇಮಿ ತೇನ ಅನಾಕಡ್ಢನೀಯತ್ತಾ। “**ನ ದಾಸೋ ನ ಸಹಾಯೋ**”ತಿ ವತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯೋ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ದಾಸಬ್ಯಸ್ಸ ಉಪಗತತ್ತಾ। **ಸಹಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ** ತಸ್ಸ ಪಿಯಭಾವಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ। **ಸಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ** ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತನತೋ। ಸಾಮಿಪರಿಭೋಗಸದಿಸಾ ಹೇತಸ್ಸಾಯಂ ಪವತ್ತತೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ಯೋ ದಾನಸೀಲತಾಯ ದಾಯಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸೋ ದಾನೇ ಪವತ್ತಿಭೇದೇನ ದಾನದಾಸೋ ದಾನಸಹಾಯೋ ದಾನಪತೀತಿ ತಿಪ್ಪಕಾರೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತದಸ್ಸ ತಿಪ್ಪಕಾರತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯೋ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ದಾನಂ,** ಅನ್ನಪಾನಾದಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನತಾಯ, ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನತೋ ದಾಸೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪರೇಸಂ ದೀಯತಿ, ತತ್ಥಪಿ ಅನ್ನಪಾನಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇದಂ ವುತ್ತಂ “**ದಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ದಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ದೇತೀ**”ತಿ। **ಸಹಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ** ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಸಮಸಮಟ್ಠಪನೇನ। **ಪತಿ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ** ಸಯಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇ ಅವತ್ತಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತಾಪನತೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಪಣೀತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ನಿಹೀನಂ ದೇತಿ, ಸೋ **ದಾನದಾಸೋ** ನಾಮ ತನ್ನಿಮಿತ್ತನಿಹೀನಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। ಯೋ ಯಾದಿಸಂ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ತಾದಿಸಮೇವ ಪರೇಸಂ ದೇತಿ, ಸೋ **ದಾನಸಹಾಯೋ** ನಾಮ ತನ್ನಿಮಿತ್ತನಿಹೀನಾಧಿಕಭಾವವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ಸದಿಸಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। ಯೋ ಅತ್ತನಾ ನಿಹೀನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಪಣೀತಂ ದೇತಿ, ಸೋ **ದಾನಪತಿ** ನಾಮ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಸೇಟ್ಠಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕೋ ಹಿ ವಿಪಾಕೋ, ತಸ್ಮಾ ದೇವಪುತ್ತೋ “**ದಾನಪತೀ**”ತಿ ವದನ್ತೋ “**ಅಹಂ ತಾದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ**”ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

“ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ದಾನಂ ದೀಯಿತ್ಥಾ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ತಸ್ಸ ಕಿರಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದಾನನ್ತಿ** ಯಿಟ್ಠಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಕತನ್ತಿ ಆಹ “**ಸಮಣ ...ಪೇ॰... ಯಾಚಕಾನ**”ನ್ತಿ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ**ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗತಾ। **ಭೋವಾದಿನೋ**ತಿ ಜಾತಿಮತ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವದತಿ। **ನಾಲತ್ಥ** ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞತ್ತಾ ತದಾ ಲೋಕಸ್ಸ। **ದುಗ್ಗತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಜೀವಿಕಕಪ್ಪಕಾ ಕಸಿರವುತ್ತಿಕಾ। ತೇನಾಹ “**ದಲಿದ್ದಮನುಸ್ಸಾ**”ತಿ। ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಜೀವಿಕಂ ಅನುಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಇಧ “ಕಪಣಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ “**ಕಾಣಕುಣಿಆದಯೋ**”ತಿ। **ಪಥಾವಿನೋ**ತಿ ಅದ್ಧಿಕಾ। **ವನಿಬ್ಬಕಾ**ತಿ ದಾಯಕಾನಂ ಗುಣಕಿತ್ತನಕಮ್ಮಫಲಕಿತ್ತನವಸೇನ ಯಾಚಕಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಗ್ಗಾದಯೋ। ತೇನಾಹ “**ಇಟ್ಠಂ ದಿನ್ನ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ಪಸತಮತ್ತನ್ತಿ** ವೀಹಿತಣ್ಡುಲಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸರಾವಮತ್ತನ್ತಿ** ಯಾಗುಭತ್ತಾದಿವಸೇನ। ಯಥಾ ಗಾಮಲಾಭೋ ಗಾಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕೋ ಆಯಲಾಭೋ, ಏವಂ ತತ್ಥ ದ್ವಾರಲಾಭೋತಿ ಆಹ “**ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸತಸಹಸ್ಸೇ**”ತಿ। **ಮಹನ್ತತರಂ ದಾನಂ ಅದಂಸು** ಅಞ್ಞಸ್ಸಪಿ ಧನಸ್ಸ ವಿನಿಯೋಗಂ ಗತತ್ತಾ। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಮಹನ್ತತರಂ ದಾನಂ ಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ। ರಞ್ಞೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಾನಂ ಇತ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ದಾನೇನ ಮಹತಾ ಅಭಿಭೂತಂ ವಿಯ ಪಟಿನಿವತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಪಟಿನಿವತ್ತೀ**”ತಿ। **ಕೋಚೀ**ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ತೇನಾಹ “**ಕತ್ಥಚೀ**”ತಿ। ಅನೇಕವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ** ಸೋ ರಾಜಾ ದಾನಮದಾಸೀತಿ।

ಸೇರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಘಟೀಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ಚತುತ್ಥಂ** ಹೇಟ್ಠಾ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ **ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ**।

ಘಟೀಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಜನ್ತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಯೇ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞುನೋ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕೇಸು ವೋದಾನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಕುಸಲಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಕಾರಿನೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಬಹುಲಾ। ತೇಸಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ **“ಅಕಪ್ಪಿಯೇ ಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಿತಾಯ…ಪೇ॰… ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕತಿಕಾ”**ತಿ। ಸಾರಾಭಾವೇನ ತುಚ್ಛತ್ತಾ ಚ ನಳೋ ವಿಯಾತಿ ನಳೋ, ಮಾನೋತಿ ಆಹ **“ಉನ್ನಳಾತಿ ಉಗ್ಗತನಳಾ”**ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಉಟ್ಠಿತತುಚ್ಛಮಾನಾ”**ತಿ। ಮಾನೋ ಹಿ ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಸದಿಸೋತಿ ಚ ಪವತ್ತಿಯಾ ವಿಸೇಸತೋ **ತುಚ್ಛೋ**। **ಚಾಪಲ್ಲೇನಾತಿ** ಚಪಲಭಾವೇನ, ತಣ್ಹಾಲೋಲುಪ್ಪೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುಖಖರಾತಿ** ಮುಖೇನ ಫರುಸಾ, ಫರುಸವಾದಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚಾತಿ** ವಿಸಟವಚನಾ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪತಾಯ ಅಪರಿಯನ್ತವಚನಾ। ತೇನಾಹ **“ಅಸಂಯತವಚನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಚಣ್ಡಸೋತೇ ಬದ್ಧನಾವಾಸದಿಸಾತಿ** ಏತೇನ ಅನವಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸತ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಾತುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತಿ। **ಅನವಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ನ ಅವಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ। **ವಿವಟಇನ್ದ್ರಿಯಾತಿ** ಅಸಂವುತಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾ।

ಗುಣಕಥಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಿಯಮಾನೋ ನಿಗ್ಗುಣಸ್ಸ ಅಗುಣೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ ಜಾತಿಮಣಿಸಮೀಪೇ ಠಿತಸ್ಸ ವಿಯ ಕಾಚಮಣಿನೋ ದೋಸೋ। **ಸುಖಜೀವಿನೋತಿ** ಸುಖೇ ಠಿತಾ। ಯಥಾ ದಾಯಕಾನಂ ಸುಭರಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸುಖೇನ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಪವತ್ತಜೀವಿಕಾ। ತೇನಾಹ **“ಪುಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿಆದಿ।

ಅತ್ತನೋ ರುಚಿವಸೇನ ಗಾಮಕಿಚ್ಚಂ ನೇತೀತಿ ಗಾಮಣಿ, ತೇ ಪನ ಹೀಳೇನ್ತೋ ವದತಿ **“ಗಾಮಣಿಕಾ”**ತಿ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ** ಸತಿವೋಸ್ಸಗ್ಗವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ **ಕಿಲೇಸಮುಚ್ಛಾಯಾತಿ** ಮಹಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಮುಚ್ಛಾಯ। ಸೀಲವನ್ತಾನಂಯೇವ ಹಿ ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ದೇವಪುತ್ತೋ ವದತಿ। **ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕೇಯೇವಾತಿ** ಓವಾದೇನ ಮಯಾ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। **ಛಡ್ಡಿತಕಾತಿ** ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀಹಿ। ತತೋ ಏವ **ಅನಾಥಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ**। **ಪೇತಾತಿ** ವಿಗತಜೀವಿತಾ ಮತಾ। ಯಥಾ ಪೇತಾ, **ತಥೇವ ಹೋನ್ತಿ** ಅತ್ತಹಿತಾಸಮತ್ಥತಾಯ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬತಾಯ ಚ।

ಜನ್ತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ರೋಹಿತಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. **ಏಕೋಕಾಸೇತಿ** ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತಸಞ್ಞಿತೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ। **ಭುಮ್ಮನ್ತಿ** “ಯತ್ಥಾ”ತಿ ಇದಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ, ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಮ್ಪಿ “ಸೋ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತೋ”ತಿ ವಚನತೋ ವಿಸಿಟ್ಠವಿಸಯಮೇವ ಹೋತಿ। “ನ ಜಾಯತಿ ನ ಮೀಯತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ “ನ ಚವತಿ ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಇದಂ ಅಪರಾಪರಂ…ಪೇ॰… ಗಹಿತ”**ನ್ತಿ। **ಪದಗಮನೇನಾತಿ** ಪದಸಾ ಗಮನೇನ। **ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ** ಉಪರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ। ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಹಿ ಅನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

ದಳ್ಹಂ ಥಿರಂ ಧನು ಏತಸ್ಸಾತಿ ದಳ್ಹಧನ್ವಾ। ಸೋ ಏವ **ದಳ್ಹಧಮ್ಮೋತಿ** ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **“ದಳ್ಹಧನೂ”**ತಿ। **ಉತ್ತಮಪ್ಪಮಾಣೇನಾತಿ** ಸಹಸ್ಸಥಾಮಪ್ಪಮಾಣೇನ। ಧನುಸಿಪ್ಪಸಿಕ್ಖಿತತಾಯ ಧನುಗ್ಗಹೋ, ನ ಧನುಗ್ಗಹಮತ್ತೇನಾತಿ ಆಹ **“ಧನುಗ್ಗಹೋತಿ ಧನುಆಚರಿಯೋ”**ತಿ। “ಧನುಗ್ಗಹೋ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಸಿಕ್ಖಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಧನುಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಿಕ್ಖಿತೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಿಕ್ಖಾ ಚ ಏತ್ತಕೇ ಕಾಲೇ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಉಕ್ಕಂಸಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ದಸ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಧನುಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಿತೋ”**ತಿ।

ಉಸಭಪ್ಪಮಾಣೇಪೀತಿ ವೀಸತಿಯಟ್ಠಿಯೋ ಉಸಭಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಉಸಭಪ್ಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ। **ವಾಲಗ್ಗ**ನ್ತಿ ವಾಳಕೋಟಿಂ। **ಕತಹತ್ಥೋ**ತಿ ಪರಿಚಿತಹತ್ಥೋ। **ಕತಸರಕ್ಖೇಪೋ**ತಿ ವಿವಟಸರಕ್ಖೇಪಪದೇಸದಸ್ಸನವಸೇನ ಸರಕ್ಖೇಪಕತಾವೀ। ತೇನಾಹ "**ದಸ್ಸಿತಸಿಪ್ಪೋ**"ತಿ। "ಕತಸಿಪ್ಪೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಸನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಸನಂ,** ಕಣ್ಡೋ। **ತಾಲಚ್ಛಾಯ**ನ್ತಿ ತಾಲಚ್ಛಾದಿಂ, ಸಾ ಪನ ರತನಮತ್ತಾ, ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲಾ ವಾ।

ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಾತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಾ। ಸಮುದ್ದಸೀಸೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ವದತಿ। **ಪಚ್ಛಿಮಸಮುದ್ದೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚತ**ನ್ತಿ ಅದನ್ಧಕಾರಿತಂ। **ಸಮ್ಪತ್ತೇ**ತಿ ತಾದಿಸೇನ ಜವೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತೇ। **ಅನೋತತತ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಸಮ್ಪತ್ತೇ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ತಥಾ "ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ತದಾ**ತಿ ಯದಾ ಸೋ ಲೋಕನ್ತಗವೇಸಕೋ ಅಹೋಸಿ, ತದಾ। **ದೀಘಾಯುಕಕಾಲೋ**ತಿ ಅನೇಕವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೋ। **ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ಏಕವಚನಂ, ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಪರಿಚರಿಯಸಿದ್ಧಾಯ ನಿಕನ್ತಿಯಾ। **ಸಸಞ್ಞಿಮ್ಹಿ ಸಮನಕೇ**ತಿ ನ ರೂಪಧಮ್ಮಮತ್ತಕೇ, ಅಥ ಖೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಮುದಾಯೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಿತಪಾಪೋ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೋ।

ರೋಹಿತಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೮. ನನ್ದಸುತ್ತನನ್ದಿವಿಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮-೧೦೯. ನನ್ದಸುತ್ತವಿಸಾಲಸುತ್ತಾನಿ **ಸತ್ತಮಅಟ್ಠಮಾನಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಸಂವಣ್ಣಿತರೂಪತ್ತಾ **ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ**।

ನನ್ದಸುತ್ತನನ್ದಿವಿಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸುಸಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ನೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ನು, ನು-ಸದ್ದೋ ಪುಚ್ಛಾಯಂ, ತಸ್ಮಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, **ಕಥಿತೋ**ತಿ ಕಥೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ತೇನಾಹ "**ಮತ್ಥಕಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀ**"ತಿ। ತಮೇವ ಮತ್ಥಕಾಪಾಪುಣನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯೋಗತೋ ಗೋರೂಪಸೀಲೋ, ಮೂಳ್ಹೋ ಖಲಿತಪಞ್ಞೋ, ಗೋರೂಪಸ್ಸ ವಿಯ ಸೀಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಹಿ **ಗೋರೂಪಸೀಲೋ। ಸಭಾಗೋ** ಏಕರೂಪಚಿತ್ತತಾಯ। ಅರಿಯಾನಂ ಸಭಾಗತಾ ನಾಮ ಗುಣವನ್ತವಸೇನಾತಿ ಆಹ "**ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಗುಣೇಸು ಪಸೀದಿತ್ವಾ**"ತಿ। **ಸೋಳಸವಿಧಂ ಪಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದಿಕಾ ಛ, ನವ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾ, ಆಸವಕ್ಖಯಪಞ್ಞಾತಿ ಇಮಂ ಸೋಳಸವಿಧಂ ಪಞ್ಞಂ। ತೇಸಟ್ಠಿ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಸಮೋಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಆನನ್ದಾತಿ ಥೇರಂ ಆಹ। **ಆಚಾರೋ**ತಿ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಮಾಹ। **ಗೋಚರೋ**ತಿ ಗೋಚರಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ವಿಹಾರೋ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೋ। **ಅಭಿಕ್ಕಮೋ**ತಿಆದಿನಾ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರಂ। **ತುಯ್ಹಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಭಗವತಾ ಅತ್ತಾನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇಸಂ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಥೇರಸ್ಸ ರುಚ್ಚನಸಭಾವೋ ದೀಪಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಮಯ್ಹಂ ರುಚ್ಚತೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸತಿಪಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸಪಿ ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧಭಾವೇ "ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವಚನಂ ತೇನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ವಣ್ಣಂ ಕಥಾಪೇತುಕಾಮತಾಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಾಟಕನ್ತರೇತಿ ನಿವತ್ಥವತ್ಥನ್ತರೇ। **ಲದ್ಧೋಕಾಸೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬುದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾಟಕನ್ತರೇ ಲದ್ಧಂ ಗಹೇತುಂ ಲದ್ಧಾವಸರೋ। **ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿನೋ**ತಿ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ ವತ। **ದೀಪಧಜಭೂತ**ನ್ತಿ ಸತಯೋಜನವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಧಜಭೂತಂ। **ಪುಗ್ಗಲಪಲಾಪೇ**ತಿ

ಅನ್ತೋಸಾರಾಭಾವತೋ ಪಲಾಪಭೂತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಹರನ್ತೋ। **ಬಾಲತಾಯಾ**ತಿ ರುಚಿಖನ್ತಿಆದಿಅಭಾವತಾಯ। **ದೋಸತಾಯಾ**ತಿ ದುಸ್ಸಕಭಾವೇನ। **ಮೋಹೇನಾ**ತಿ ಮಹಾಮೂಳ್ಹತಾಯ। ಕೇಚಿ ಪನ “**ಬಾಲೋ ಬಾಲತಾಯಾ**ತಿ ಮೂಳ್ಹತಾಯ ಪಕತಿಬಾಲಭಾವೇನ ನ ಜಾನಾತಿ। **ಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹೇನಾ**ತಿ ಸಯಂ ಅಬಾಲೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಯದಾ ಮೋಹೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಮೋಹೇನ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಯಕ್ಖುಮ್ಮಾದೇನ ಪಿತ್ತುಮ್ಮಾದೇನ ವಾ ವಿಪರೀತಚಿತ್ತೋ।

“**ಚತೂಸು ಕೋಸಲ್ಲೇಸೂ**”ತಿ ವುತ್ತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ಪಾಳಿಯಾ ಏವ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ವುತ್ತಂ ಹೇತ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯೋ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ ಸಮುದಯತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಚ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ **ಧಾತುಕುಸಲೋ**। ವುತ್ತನಯೇನ ಆಯತನೇಸು ಕುಸಲೋ **ಆಯತನಕುಸಲೋ**। ಅವಿಜ್ಜಾದೀಸು ದ್ವಾದಸಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು ಕುಸಲೋ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲೋ**। “ಇದಂ ಇಮಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಠಾನಂ ಕಾರಣಂ, ಇದಂ ಅಟ್ಠಾನಂ ಅಕಾರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ, ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನತೋ **ಠಾನಾಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ**। ಯೋ ಪನ ಇಮೇಸು ಧಾತುಆದೀಸು ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ ನಿಸ್ಸಙ್ಗಗತಿಯಾ ಪಣ್ಡಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಞಾಣೇನ ಇತೋ ಗತೋ ಪವತ್ತೋ, ಅಯಂ **ಪಣ್ಡಿತೋ** ನಾಮ।

ಮಹನ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನತೋ ಮಹತೀ ಪಞ್ಞಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ ಆಹ “**ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಾಹಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಥೇರೋ “ಮಹಾಪಞ್ಞೋ”ತಿಆದಿನಾ ಕಿತ್ತಿತೋ, ತಾಸಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀನಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ ಅಯಂ ವೇಮತ್ತತಾ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಸೇಸತೋ ಅರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಮಹತ್ತಂ ನಾಮ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತದಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಹೇತುಮಹನ್ತತಾಯ ಪಚ್ಚಯಮಹನ್ತತಾಯ ನಿಸ್ಸಯಮಹನ್ತತಾಯ ಪಭೇದಮಹನ್ತತಾಯ ಕಿಚ್ಚಮಹನ್ತತಾಯ ಫಲಮಹನ್ತತಾಯ ಆನಿಸಂಸಮಹನ್ತತಾಯ ಚ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಹೇತೂ** ಅಲೋಭಾದಯೋ। **ಪಚ್ಚಯಾ** ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸದ್ಧಾಸತಿವೀರಿಯಾದಯೋ। **ನಿಸ್ಸಯಾ** ಸಾವಕಬೋಧಿಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿನಿಯತತಾ, ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಚ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಾ। **ಪಭೇದೋ** ಚಾರಿತ್ತಾದಿವಿಭಾಗೋ। **ಕಿಚ್ಚಂ** ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಧಮನಂ। **ಫಲಂ** ಸಗ್ಗಸಮ್ಪದಾ ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪದಾ ಚ। **ಆನಿಸಂಸೋ** ಪಿಯಮನಾಪತಾದಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೮-೯) **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಾದೀಸು** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೪ ಆದಯೋ) ಚ ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾ**ದೀನಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತತಾ ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾ**ದೀನಂ ಪನ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಮಹಾವಿಸಯತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾನಂ ಮಹಾವಿಸಯತಾ ಬಹುಧಾತುಕಸುತ್ತಾದೀಸು ಆಗತನಯೇನ, **ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀನಂ** ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿದ್ಧಾರಿತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ** ಸಕಲಸಾಸನಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭ॰ ೧೮೯ ಆದಯೋ) ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೯ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನ; **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ದೀನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಿಭಙ್ಗಾದೀಸು (ವಿಭ॰ ೩೫೫ ಆದಯೋ) ತಂಸಂವಣ್ಣನಾದೀಸು (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫೫ ಆದಯೋ) ಚ ಆಗತನಯೇನ; **ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಂ** ಮಹತೋ ಹಿತಸ್ಸ ಮಹತೋ ಸುಖಸ್ಸ ಮಹತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಮಹತೋ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಭಾವತೋ ಸನ್ತಪಣೀತನಿಪುಣಅತಕ್ಕಾವಚರಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯಭಾವತೋ ಚ; **ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ** ಮಹಾಸಮ್ಭಾರತೋ ಮಹಾವಿಸಯತೋ ಮಹಾಕಿಚ್ಚತೋ ಮಹಾನುಭಾವತೋ ಮಹಾನಿಪ್ಫತ್ತಿತೋ ಚ; **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ** ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಮಹತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ ಮಹನ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಸಭಾವಾದಿತೋ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಗಣ್ಹಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾ ಪನಾ**ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾ।

ಪುಥುಪಞ್ಞಾತಿ ಏತ್ಥ **ನಾನಾಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀ**ತಿ ಅಯಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ತೇಸು ಏಕವಿಧೇನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ,

ಏಕಾದಸವಿಧೇನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏಕವಿಧೇನ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಬಹುವಿಧೇನ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏಕವಿಧೇನ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಏಕವಿಧಾದಿವಸೇನ ಅತೀತಾದಿವಸೇನಪಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ತಥಾ ಇದಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ನಾಮ...ಪೇ॰... ಇದಂ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ನಾಮಂ। ತತ್ಥ ದಸಾಯತನಾ ಕಾಮಾವಚರಾ, ದ್ವೇ ಚತುಭೂಮಕಾತಿ ಏವಂ ಆಯತನಾನಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। **ನಾನಾಧಾತೂಸೂತಿ** ಅಯಂ ಚಕ್ಖುಧಾತು ನಾಮ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸೋಳಸ ಧಾತುಯೋ ಕಾಮಾವಚರಾ, ದ್ವೇ ಚತುಭೂಮಕಾತಿ ಏವಂ ಧಾತುನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಉಪಾದಿಣ್ಣಧಾತುವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಉಪಾದಿಣ್ಣಧಾತೂಸು ಏವ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕದೇಸಮತ್ತತೋ, ನ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ, ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಧಾತೂನಂ ಪನ ನಾನಾಕರಣಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ಏವ। ಇತರಸಾವಕೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಪನ ಇಮಾಯ ನಾಮ ಧಾತುಯಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾವ ಇಮಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಖನ್ಧೋ ಸೇತೋ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಕಾಳೋ, ಇಮಸ್ಸ ಮಟ್ಠೋ, ಇಮಸ್ಸ ಬಹಲತ್ತಚೋ, ಇಮಸ್ಸ ತನುತ್ತಚೋ, ಇಮಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಏವರೂಪಂ; ಇಮಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಂ ನೀಲಂ ಪೀತಕಂ ಲೋಹಿತಕಂ ಓದಾತಂ, ಸುಗನ್ಧಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ; ಫಲಂ ಖುದ್ದಕಂ ಮಹನ್ತಂ ದೀಘಂ ವಟ್ಟಂ ಸುಸಣ್ಠಾನಂ ಮಟ್ಠಂ ಫರುಸಂ ಸುಗನ್ಧಂ ಮಧುರಂ ತಿತ್ತಕಂ ಅಮ್ಬಿಲಂ ಕಟುಕಂ ಕಸಾವಂ; ಕಣ್ಟಕೋ ತಿಖಿಣೋ ಅತಿಖಿಣೋ ಉಜುಕೋ ಕುಟಿಲೋ ತಮ್ಬೋ ಲೋಹಿತೋ ಓದಾತೋ ಹೋತೀತಿ ಧಾತುನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ।

ಅತ್ಥೇಸೂತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು। **ನಾನಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಸೂತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಭೇದತೋ ಚ ಸಣ್ಠಾನಭೇದತೋ ಚ ನಾನಪ್ಪಭೇದೇಸು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು। ಅವಿಜ್ಜಾದಿಅಙ್ಗಾನಞ್ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಞ್ಞಿತಾತಿ। ತೇನಾಹ ಸಙ್ಖಾರಪಿಟಕೇ "ದ್ವಾದಸ ಪಚ್ಚಯಾ ದ್ವಾದಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾ"ತಿ। **ನಾನಾಸುಞ್ಞತಮನುಪಲಬ್ಭೇಸೂತಿ** ನಾನಾಸಭಾವೇಸು ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿವಿರಹತೋ ಸುಞ್ಞಸಭಾವೇಸು, ತತೋ ಏವ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಅತ್ತಅತ್ತನಿಯಾದಿವಸೇನ ಅನುಪಲಬ್ಭೇಸು ಸಭಾವೇಸು। ಮ-ಕಾರೋ ಹೇತ್ಥ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ನಾನಾಅತ್ಥೇಸೂತಿ** ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಿಸಯೇಸು ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾದಿಭೇದೇಸು ನಾನಾವಿಧೇಸು ಅತ್ಥೇಸು। **ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಿಸಯೇಸು ಪಚ್ಚಯಾದಿನಾನಾಧಮ್ಮೇಸು। **ನಿರುತ್ತೀಸೂತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಣವಚನಸಙ್ಖಾತಾಸು ನಿರುತ್ತೀಸು। **ಪಟಿಭಾನೇಸೂತಿ** ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸು ವಿಸಯಭೂತೇಸು "ಇಮಾನಿ ಇದಮತ್ಥಜೋತಕಾನೀ"ತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಪಟಿಭಾನತೋ ಪತಿಟ್ಠಾನತೋ ಪಟಿಭಾನಾನೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಸು ಞಾಣೇಸು। **ಪುಥುನಾನಾಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇಸೂತಿ**ಆದೀಸು ಸೀಲಸ್ಸ ಪುಥುತ್ತಂ ನಾನತ್ತಞ್ಚ ವುತ್ತಮೇವ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಪಾಕಟಮೇವ। ಯಂ ಪನ ಅಭಿನ್ನಂ ಏಕಮೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತತ್ಥ ಉಪಚಾರವಸೇನ ಪುಥುತ್ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಪುಥು ಜನಸಾಧಾರಣೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮಾ"**ತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಇಧ ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ ಪುಥುತ್ತಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ವಿಸಯವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಮಹತ್ತಂ ಪುಥುತ್ತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮವಸೇನ ಹಾಸಭಾವಂ, ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಸೇನ ಜವನಭಾವಂ, ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ತಿಕ್ಖಾದಿಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕತಮಾ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಹಾಸಬಹುಲೋತಿ** ಪೀತಿಬಹುಲೋ। ಸೇಸಪದಾನಿ ತಸ್ಸ ವೇವಚನಾನಿ। **ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ** ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೋ ಉದಗ್ಗುದಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಪೀತಿಸಹಗತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಹಾಸನೀಯತರಸ್ಸೇವ ವಿಸುಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಇತರಂ ತಿವಿಧಂ ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ತದಾರಮ್ಮಣೇ ಫುಲ್ಲಿತಾ ವಿಕಸಿತಾ ವಿಯ ವತ್ತತಿ, ನ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ। **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಥೇರೋತಿ**ಆದಿನಾ ಅಭಿನೀಹಾರಸಿದ್ಧಾ ಥೇರಸ್ಸ ಹಾಸಪಞ್ಞತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸೀಘವೇಗೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವೇನ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯತ್ತಾ ಇನ್ದೇನ ವಿಸಟ್ಠವಜಿರಂ ವಿಯ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೀ ಅದನ್ಧಾಯನ್ತೀ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ವೇಗೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ **ಜವನಪಞ್ಞಾ** ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏವಂ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಜವನಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ರೂಪ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಖಯಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಖಣೇನೇವ ಭಿಜ್ಜನತೋ ಖಯಸಭಾವತೋ। **ಭಯಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಭಯಾನಕತೋ। **ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತಸಾರವಿರಹತೋ ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿವಿರಹತೋ ಚ। **ತುಲಯಿತ್ವಾ**ತಿ ತುಲಾಭೂತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತುಲಯಿತ್ವಾ। **ತೀರಯಿತ್ವಾ**ತಿ ತಾಯ ಏವ ತೀರಣಭೂತಾಯ ತೀರೇತ್ವಾ। **ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಂ **ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ** ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ। **ರೂಪನಿರೋಧೇ**ತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧಭೂತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ। ಇದಾನಿ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಜವನಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ "**ರೂಪ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನಾ"ತಿ ಕೇಚಿ।

ಞಾಣತಿಕ್ಖಭಾವೋ ನಾಮ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮುಚ್ಛೇನ್ದನೇ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ "**ಖಿಪ್ಪಂ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇ ಪನ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪದಾ ಚಸ್ಸ ನ ಚಲತೀತಿ ಆಹ "**ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತೀ**"ತಿಆದಿ। **ಥೇರೋ ಚಾ**ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞತಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸನೇನ ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧೋ ಇಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಕಾರಣಮುಖೇನ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋ**ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅಭಿಣ್ಹಪ್ಪವತ್ತಸಂವೇಗೋ। **ಉತ್ತಾಸಬಹುಲೋ**ತಿ ಞಾಣುತ್ತಾಸವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಬಹುಸೋ ಉತ್ರಸ್ತಮಾನಸೋ। ತೇನ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಮಾಹ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಮಾಹ, **ಅರತಿಬಹುಲೋ**ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸಾ ಏವ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಂ। **ಬಹಿಮುಖೋ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರತೋ ಬಹಿಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಞಾಣಮುಖೋ, ತಥಾ ವಾ ಪವತ್ತಿತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೋ। ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಂ ನಿಬ್ಬೇಧೋ, ಸೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಿ, ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ ನಿಬ್ಬೇಧಾ, ಸಾ ಏವ ಪಞ್ಞಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾ**। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ನ ವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ **ಸನ್ತಗುಣನಿಗುಹನತಾ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚಧುತಧಮ್ಮಸೀಲಾದಿಗುಣಾನಞ್ಚೇವ ಪಟಿವೇಧಗುಣಸ್ಸ ಚ ನಿಗುಹನಂ, **ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಏತೇನೇವ ಪರಿಯೇಸನಪರಿಭೋಗಮತ್ತಞ್ಞುತಾಪಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ। ತೀಹಿ **ಸನ್ತೋಸೇಹೀ**ತಿ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ , ಸಬ್ಬೇ ಪನ ದ್ವಾದಸ। ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೇನ **ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನಂ** ನ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮಾನಂ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗತಾನಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ** ವಿಗತಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಾನಂ। **ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ** ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಧಿಗಮೇನ ಅತಿವಿಯ ವೋದಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪತ್ತಾನಂ। ಕಿಲೇಸುಪಧಿಆದೀನಂ ಅಭಾವತೋ **ನಿರುಪಧೀನಂ**। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ **ವಿಸಙ್ಖಾರಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಉಪಗತಾನಂ, ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಿವೇಕಾನಂ ಲಾಭೀ** ಪವಿವಿತ್ತೋ "ಪಕಾರೇಹಿ ವಿವಿತ್ತೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಮಾಸಜ್ಜನಂ ಪರಿಸಿನೇಹುಪ್ಪಾದೋ ಸಂಸಗ್ಗೋ, ಸವನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸಂಸಗ್ಗೋ **ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಸಮುಲ್ಲಪನಂ** ಆಲಾಪಸಲ್ಲಪನಂ। ಸಂಸಗ್ಗವತ್ಥುನಾ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ **ಪರಿಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ**।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಏತ್ಥ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ನಾಮ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಕರಣಂ। ತಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಓಧುನನವತ್ತಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾವಜ್ಜಸ್ಸ ಓಧುನನವಸೇನ ವತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "**ಭಿಕ್ಖೂನ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಓತಿಣ್ಣಂ** ನಾಮ ವಜ್ಜಂ ಅಜ್ಝಾಚರಿತನ್ತಿ ಆರೋಚಿತಂ। **ಅನೋತಿಣ್ಣಂ** ಅನಾರೋಚಿತಂ। **ತನ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಪಾಳಿಧಮ್ಮವಸೇನ, ಯುತ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾಪೇ ಲಾಮಕೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಗರಹತಿ ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ **ಪಾಪಗರಹೀ**।

ತೇನಾಹ “**ಪಾಪಪುಗ್ಗಲೇ**”ತಿಆದಿ। **ಏಕದಸ್ಸೀ**ತಿ ಏಕಭವದಸ್ಸೀ, ಇಧಲೋಕಮತ್ತದಸ್ಸೀ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸುಖಮತ್ತಾಪೇಕ್ಖೀ। **ಸಮನ್ತಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ, ಪರಿತೋ ಮೇ ಕತ್ಥಚಿ ಮಾ ಅಹೂತಿ ಯೋಜನಾ।

ಸೋಳಸಹಿ ಪದೇಹೀತಿ ಸೋಳಸಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಅಕುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ಅಕೋಪನೀಯಂ। ಅಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಗುಣಕಥಾ ಸತ್ಥು ವಚನಾನುಸಾರೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಯಾಪಿನೀ ಅಹೋಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಏವ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ವಣ್ಣನಿಭಾ ಪಾತುಭವಿ** ಉಳಾರಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಸುಟ್ಠು ಓಭಾಸತೀತಿ **ಸುಭೋ**। ಓಭಾಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಣಿನೋ ಭದ್ದಕತಾತಿ ಆಹ “**ಸುಭೋತಿ ಸುನ್ದರೋ**”ತಿ। **ಜಾತಿಮಾ** ಪರಿಸುದ್ಧಆಕರಸಮುಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಕುರುವಿನ್ದಜಾತಿಆದಿಜಾತಿವಿಸೇಸೋಪಿ ಮಣಿ ಆಕರಪರಿಸುದ್ಧಮೂಲಕೋ ಏವಾತಿ ಆಹ “**ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ**”ತಿ। **ಧೋವನಾದಿಪರಿಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಪಾಸಾಣೇಸು ಧೋವನದೋಸನೀಹರಣತಾಪನಸಣ್ಹಕರಣಾದಿಪರಿಕಮ್ಮೇನ। ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಭಾವವಣ್ಣಸಿದ್ಧಿಯಾ ವೇಳುರಿಯಮಣಿ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭತೀತಿ ಆಹ “**ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**”ತಿ। **ನಿಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಭಣ್ಡಮಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಕೇನ ಸುವಣ್ಣೇನ ಕತಂ ಭಣ್ಡಂ ನ ಸೋಭತಿ ಸೋಭಾವಿಪುಲೇನಾತಿ ಆಹ “**ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚಸುವಣ್ಣೇನ ಕತಪಿಳನ್ಧನ**”ನ್ತಿ। **ಸುವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಧರಣಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಸುವಣ್ಣಸಾರಿಯಾ ವಿಚಿತ್ತಆಭರಣಂ ಇಧ “**ನಿಕ್ಖ**”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಞ್ಹಿ ವಿಪುಲಂ ನ ಪರಿತ್ತಕಂ। **ಮಹಾಜಮ್ಬುಸಾಖಾಯ ಪವತ್ತನದಿಯ**ನ್ತಿ ಮಹಾಜಮ್ಬುಸಾಖಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಞ್ಜಾತನದಿಯಂ। ತಂ ಕಿರ ರತನಂ ರತ್ತಂ। **ಸುಕುಸಲೇನ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪಹಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕುಸಲೇನ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇನ ಉಕ್ಕಾಯ ತಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಪಹಟ್ಠಂ ಮಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಸುಕತಪರಿಕಮ್ಮಂ। **ಧಾತುವಿಭಙ್ಗೇ**ತಿ ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತೇ। **ಕತಭಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಆಭರಣಭಾವೇನ ಕತಂ ಭಣ್ಡಂ।

ನಾತಿಉಚ್ಚೋ ನಾತಿನೀಚೋ **ತರುಣಸೂರಿಯೋ** ನಾಮ। **ಸತ್ಥಾರಾ ಆಭತವಣ್ಣೋ** ಉಬ್ಭತಗುಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನೇವ **ಮರಣಂ ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋಪಿ ಮರಣಂ ನೇವ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅತ್ತವಿನಿಪಾತಸ್ಸ ಸಾವಜ್ಜಭಾವತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ ಕರುಣಾವಸೇನ, ಏವಂ ವೋಸಜ್ಜನಂ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಾವಕಾ ನ ತಥಾ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದತೋ। **ನ ಜೀವಿತಂ ಪತ್ಥೇ**ತಿ ಜೀವಿತಾಸಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ದಿವಸಸಙ್ಖೇಪ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಜ ತ್ವಂ ಇದಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಹಿ, ಇದಂ ತೇ ವೇತನನ್ತಿ ದಿವಸಭಾಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ವೇತನಂ। ತಾದಿಸೋ ಹಿ ಭತಕೋ ದಿವಸಕ್ಖಯಮೇವ ಉದಿಕ್ಖತಿ, ನ ಕಮ್ಮನಿಟ್ಠಾನಂ। ನಿಬ್ಬಿಸಂ **ಭತಕೋ ಯಥಾ**ತಿ ವೇತನಂ ಭತಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಕಾಲಕ್ಖಯಂ ಉದಿಕ್ಖನ್ತೋ ಭತಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ।

ಸುಸಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. **ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾ**ತಿ ಪುಥುತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಸಾವಕಾ। **ಛಿನ್ದಿತೇ**ತಿ ಹತ್ಥಚ್ಛೇದಾದಿವಸೇನ ಛೇದೇ। **ಮಾರಿತೇ**ತಿ ಮಾರಣೇ। **ನ ಪಾಪಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪಂ ಅತ್ಥೀತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಪರೇಸಞ್ಚ ತಥಾ ಪವೇದೇತಿ। **ವಿಸ್ಸಾಸ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥಭಾವಂ। “ಕತಕಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವದನ್ತೋ ಕತಪಾಪಾನಂ ಅಕತಪುಞ್ಞಾನಞ್ಚ ವಿಸ್ಸತ್ಥತಂ ನಿರಾಸಙ್ಕತಂ ಜನೇತಿ।

ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯಾತಿ ತಪಸಾ ಅಚೇಲವತಾದಿನಾ ಪಾಪತೋ ಜಿಗುಚ್ಛನೇನ, “ಪಾಪಂ ವಿರಾಜಯಾಮಾ”ತಿ ಅಚೇಲವತಾದಿಸಮಾದಾನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಾದಾನೇ ಠಿತೇನ ಸಂವರೇನ ಸಂವುತಚಿತ್ತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಿಹಿತೋ ಚ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ “**ಸುಸಂವುತತ್ತೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಯಾಮಾ ಭಾಗಾ ಚತುಯಾಮಾ, ಚತುಯಾಮಾ ಏವ **ಚಾತುಯಾಮಾ**। ಭಾಗತ್ಥೋ ಹಿ ಇಧ ಯಾಮ-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ “ರತ್ತಿಯಂ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ”ತಿ। ಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಭಾಗೋ ಸಂವರಲಕ್ಖಣೋತಿ ಆಹ “**ಚಾತುಯಾಮೇನ ಸುಸಂವುತೋ**”ತಿ, ಚತುಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಸಂವರೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಂವುತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಸಬ್ಬಸೀತೋದಕೋತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಸಬ್ಬಸೀತುದಕಪರಿಭೋಗೋ। **ಸಬ್ಬೇನ ಪಾಪವಾರಣೇನ ಯುತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಸಂವರಲಕ್ಖಣೇನ ಪಾಪವಾರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಧುತಪಾಪೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ನಿಜ್ಜರಲಕ್ಖಣೇನ ಪಾಪವಾರಣೇನಪಿ ಧುತಪಾಪೋ। **ಫುಟ್ಠೋ**ತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಖೇಪನೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಲಕ್ಖಣೇನ ಸಬ್ಬೇನ ಪಾಪವಾರಣೇನ ಫುಟ್ಠೋ, ತಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ನ ನಿಗುಹನ್ತೋ**ತಿ ನ ನಿಗುಹನಹೇತು ದಿಟ್ಠಸುತೇ ತಥೇವ ಕಥೇನ್ತೋ।

ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾನಂಯೇವ ಉಪಟ್ಠಾಕೋತಿ ಪರವಾದೀನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ತೇಸು ಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ। **ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಗಮೇನ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ಪತ್ತಬ್ಬಮರಿಯಾದಪ್ಪತ್ತಾ।

ಸಹಚರಿತಮತ್ತೇನಾತಿ ಸೀಹನಾದೇನ ಸಹ ವಸ್ಸಕರಣಮತ್ತೇನ। ಸೀಹೇನ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೇನ ಸಹೇವ ಸಿಙ್ಗಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಿಙ್ಗಾಲರವಕರಣಮತ್ತೇನ। **ಕೋತ್ಥುಕೋ**ತಿ ಖುದ್ದಕಕೋತ್ಥು। **ಆಸಙ್ಕಿತಸಮಾಚಾರೋ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪರೇಹಿ ಚ ಆಸಙ್ಕಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರೋ। **ಸಪ್ಪುರಿಸಾನ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ।

ತಸ್ಸಾತಿ ವೇಗಬ್ಭರಿಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ। **ಸರೀರೇ ಅನುಆವಿಸೀ**ತಿ ಸರೀರೇ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಯ ಆವಿಸಿ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚೀ**ತಿ ಯಥಾ ಗಹಿತಸ್ಸ ವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ನ ವತ್ತತಿ, ಅತ್ತನೋ ಏವ ವಸೇ ವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿ। **ಆಯುತ್ತಾ**ತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಸಂಯುತ್ತಾ । **ಪವಿವೇಕಿಯ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಕವತ್ಥಭುಞ್ಜನಸೇನಾಸನೇಹಿ ಪವಿವಿತ್ತಭಾವಂ। ತೇನಾಹ **"ತೇ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। **ರೂಪೇ ನಿವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುರೂಪಧಮ್ಮೇ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ। ತೇನಾಹ **"ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ"**ತಿ। **ದೇವಲೋಕಪತ್ಥನಕಾಮಾ**ತಿ ದೇವಲೋಕಸ್ಸೇವ ಅಭಿಪತ್ಥನಕಾಮಾ। ಮರಣಧಮ್ಮತಾಯ **ಮಾತಿಯಾ**। ತೇನಾಹ **"ಮಾತಿಯಾತಿ ಮಚ್ಚಾ"**ತಿ। **ಪರಲೋಕತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಭಾವಾಯ ಲೋಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ।

ಪಭಾಸವಣ್ಣಾತಿ ಪಭಾಯ ಸಮಾನವಣ್ಣಾ। ಕೇಸಂ ಪಭಾಯಾತಿ ಆಹ **"ಚನ್ದೋಭಾಸಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಞ್ಝಾರಾಗಪಭಾಸವಣ್ಣಾ ಇನ್ದಧನುಪಭಾಸವಣ್ಣಾತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜನಾ। ಆಮೋ ಆಮಗನ್ಧೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಆಮಿಸಂ। ವಧಾಯಾ**ತಿ ವಿದ್ಧಂಸಿತುಂ। **ರೂಪಾ**ತಿ ರೂಪಾಯತನಾದಿರೂಪಿಧಮ್ಮಾ।

ರಾಜಗಹಸಮೀಪಪ್ಪವತ್ತೀನಂ **ರಾಜಗಹಿಯಾನಂ**। "ಸೇತೋ"ತಿ ಕೇಲಾಸಕೂಟೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಸೇತೋತಿ ಕೇಲಾಸೋ"**ತಿ। ಕೇನಚಿ ನ ಘಟ್ಟೇತೀತಿ **ಅಘಂ,** ಅನ್ತಲಿಕ್ಖನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಘಗಾಮೀನನ್ತಿ ಆಕಾಸಗಾಮೀನ"**ನ್ತಿ। ಉದಕಂ ಧೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉದಧಿ,** ಮಹೋದಧಿ। **ವಿಪುಲೋ**ತಿ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತೋ। **ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತಾನ**ನ್ತಿ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತಭಾಗಾನಂ। **ಬುದ್ಧೋ ಸೇಟ್ಠೋ** ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಸಬ್ಬಗುಣೇಹಿ।

ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ದೇವಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಕೋಸಲಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ದಹರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. **ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದೀ**ತಿ ಭಗವತೋ ಗುಣೇ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕೋಸಲರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಮಾನೇನ ಕೇವಲಂ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಪರಮಾಗತೇ ಹಿ ಸತ್ಥರಿ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮೋದಿತಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಥಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾ ಖಮನೀಯಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಭಗವಾ "ಕಚ್ಚಿ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ತೇನ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಠಮಂ ಪವತ್ತಮೋದೋ ಅಹೋಸಿ ಪುಬ್ಬಭಾಸಿತಾಯ, ತದನುಕರಣೇನ ಏವಂ ಸೋಪಿ ರಾಜಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತಂ ಪನ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದನಂ ಉಪಮಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೀತೋದಕಂ ವಿಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮೋದಿತ**ನ್ತಿ ಸಂಸನ್ದಿತಂ **ಏಕೀಭಾವ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮೋದನಕಿರಿಯಾಯ ಸಮಾನತಂ ಏಕರೂಪತಂ, **ಖಮನೀಯ**ನ್ತಿ "ಇದಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರಂ ಸರೀರಯನ್ತಂ ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ಸಭಾವತೋ ದುಸ್ಸಹಂ, ಕಚ್ಚಿ ಖಮಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಯಾಪನೀಯ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕಂ ಚಿರಪಬನ್ಧಸಙ್ಖಾತಾಯ ಯಾಪನಾಯ ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ। ಸೀಸರೋಗಾದಿಆಬಾಧಾಭಾವೇನ **ಕಚ್ಚಿ ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ**। ದುಕ್ಖಜೀವಿಕಾಭಾವೇನ **ಕಚ್ಚಿ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ**। ತಂತಂಕಿಚ್ಚಕರಣೇ ಉಟ್ಠಾನಸುಖತಾಯ **ಕಚ್ಚಿ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ**। ತದನುರೂಪಬಲಯೋಗತೋ **ಕಚ್ಚಿ ಬಲಂ**। ಸುಖವಿಹಾರಸಮ್ಭವೇನ **ಕಚ್ಚಿ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಚ್ಚಿ-ಸದ್ದಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಬಲವಪ್ಪತ್ತಾ ಪೀತಿ **ಪೀತಿಯೇವ**। ತರುಣಪೀತಿ **ಪಾಮೋಜ್ಜಂ**। ಸಮ್ಮೋದನಂ ಜನೇತಿ ಕರೋತೀತಿ **ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ**। ಸಮ್ಮೋದಿತಬ್ಬತೋ **ಸಮ್ಮೋದನೀಯ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಮ್ಮೋದಿತುಂ ಯುತ್ತಭಾವತೋ**"ತಿ ಆಹ। **ಸರಿತಬ್ಬಭಾವತೋ**ತಿ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬಭಾವತೋ। "ಸರಣೀಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ "**ಸಾರಣೀಯ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋತಿ ಆಪಾಥಮಧುರತಂ ಆಹ, **ಅನುಸ್ಸರಿಯಮಾನಸುಖತೋ**ತಿ ವಿಮದ್ದರಮಣೀಯತಂ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಸುದ್ಧತಾಯಾ**ತಿ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಭಾವೇನ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ವಚನಚಾತುರಿಯಮಾಹ, **ಅತ್ಥಪರಿಸುದ್ಧತಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಂ। **ಅನೇಕೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹೀ**ತಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ**ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನವಸೇನ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ಗುಣಾಗುಣವಸೇನಾ**ತಿ ಗುಣವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ವಾ ಅಗುಣವಸೇನ ಉತ್ತಾನಭಾವಂ ವಾ। **ಓವಟ್ಟಿಕಸಾರಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಓವಟ್ಟಿಕಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಸಾರವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ। **ಲೋಕನಿಸ್ಸರಣಭವೋಕ್ಕನ್ತಿಪಞ್ಹ**ನ್ತಿ ಲೋಕತೋ ನಿಸ್ಸಟಭಾವಪಞ್ಹಞ್ಚೇವ ಆದಿತೋ ಭವೋಕ್ಕಮನಪಞ್ಹಞ್ಚ। ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿ "ಕಿಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಸಬ್ಬಲೋಕತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ, ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಹಿ ಚ ಜೇಟ್ಠೋ"ತಿ? ಪುಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಯಥಾ ಹಿ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತಾಯ ಲೋಕತೋ ನಿಸ್ಸಟತಾ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಹಿ ಜೇಟ್ಠಭಾವತೋ ಸೇಟ್ಠಭಾವತೋ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಅಗ್ಗಪಸಾದಸುತ್ತಾದೀಹಿ** (ಇತಿವು॰ ೯೦; ಅ॰ ನಿ॰ ४.೩४) ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ ಪನ ಸಮ್ಬುದ್ಧತಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನತೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾದೀಸು** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೧.೧೨४) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ರಾಜಾ ಸತ್ಥು ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ತತೋ ಏವಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ "ವುಡ್ಢತರೇಸುಪಿ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವೇ ಅಲಬ್ಭಮಾನೇ ತಬ್ಬಿಪರೀತೇ ಕಥಂ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ "ಕಿಂ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ"ತಿಆದಿಂ ವಕ್ಖತಿ। **ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಯಾ ನ ಪುಚ್ಛತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ತೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಸ್ಸೇವ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಮುಸಾವಾದಿತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಾದೀನಂ "ಬುದ್ಧಾ ಮಯ"ನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಲೋಕೇ ಮಹಾಜನೇನ ಗಹಿತಪಟಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಪುಚ್ಛತೀ**"ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಬುದ್ಧಸೀಹನಾದ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಏವ

ಆವೇಣಿಕಂ ಸೀಹನಾದಂ। ಕಾಮಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣೇ ಪನ ಗಹಿತೇ ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ"**ನ್ತಿ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮನೇನಾತಿ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಉಪಗಮನಮತ್ತೇನ ಸಮಣಾ, ನ ಸಮಿತಪಾಪತಾಯ। **ಜಾತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಜಾತಿಮತ್ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ನ ಬಾಹಿತಪಾಪತಾಯ। **ಪಬ್ಬಜಿತಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೋ ಸಙ್ಘೋ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸಮೂಹತಾಮತ್ತೇನ ಸಙ್ಘೋ, ನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಸೀಲಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ಸಂಹತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಏತೇಸಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪಟಿಞ್ಞಾತಾನಂ ಪರಿವಾರಭೂತೋ ಅತ್ಥಿ। **ಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೋ ಏವ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪಬ್ಬಜಿತಸಮೂಹವಸೇನ। ಸಙ್ಘಿನೋ, ಗಹಟ್ಠಸಮೂಹವಸೇನ ಗಣಿನೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ ಗಣೇ ಏವ ಲೋಕೇ ಸಙ್ಘಸದ್ದಸ್ಸ ನಿರುಳ್ಹತ್ತಾ। **ಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪನವಸೇನಾ**ತಿ ಅಚೇಲಕವತಚರಿಯಾದಿ-ಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪನವಸೇನ। **ಪಾಕಟಾ**ತಿ ಸಙ್ಘೀಆದಿಭಾವೇನ ಪಕಾಸಿತಾ। **"ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚ್ಛತಾಯ ವತ್ಥಮ್ಪಿ ನ ನಿವಾಸೇನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ತೇಸು ಸಾಸನಿಕೇಸು ವಿಯ ಸನ್ತಗುಣನಿಗುಹನಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಲಬ್ಭತೀತಿ। **ಯಸೋ**ತಿ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ। ತರನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಂಸಾರೋಘನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತತ್ತಾ ತಿತ್ಥಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲದ್ಧೀತಿ ಆಹ **"ತಿತ್ಥಕರಾತಿ ಲದ್ಧಿಕರಾ"**ತಿ। **ಸಾಧುಸಮ್ಮತಾ**ತಿ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಮತಾ, ನ ಸಾಧೂಹಿ ಸಮ್ಮತಾತಿ ಆಹ **"ಸನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸಾ"**ತಿ।

ಕಪ್ಪಕೋಲಾಹಲನ್ತಿ ಕಪ್ಪತೋ ಕೋಲಾಹಲಂ, "ಕಪ್ಪುಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದೇವಪುತ್ತೇಹಿ ಉಗ್ಘೋಸಿತಮಹಾಸದ್ದೋ। **ಇಮೇ**ತಿ ಪೂರಣಾದಯೋ। **ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲ**ನ್ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಘೋಸಿತಂ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ। **ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುರಿಸಸುತಿಪರಮ್ಪರಾಯ ಸುತ್ವಾ। **ಚಿನ್ತಾಮಣಿವಿಜ್ಜಾ** ನಾಮ ಪರಚಿತ್ತಜಾನಾಪನವಿಜ್ಜಾ। ಸಾ **ಕೇವಟ್ಟಸುತ್ತೇ** "ಮಣಿಕಾ"ತಿ ಆಗತಾ, **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಗನ್ಧಾರಿಸಮ್ಭವವಿಜ್ಜಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ ಗನ್ಧಾರಿಯಾ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ತಭಾವೇ**ತಿ ಸರೀರೇ। **ರಾಜುಸ್ಮಾ**ತಿ ರಾಜತೇಜೋ।

ಸುಕ್ಕಧಮ್ಮೋತಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾ। **ಇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಇದಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ "ಮಯಂ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮುಖಾ "ನ ಮಯಂ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ತೇಹಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ "ಯೇಪಿ ತೇ, ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ನವೋ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅವೋಚ। **ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ "ನ ಮಯಂ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಪುರತೋ ಪವತ್ತಿತಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಈದಿಸೇ ಠಾನೇ ಕಿಂ-ಸದ್ದೋ ಪಟಿಸೇಧವಾಚಕೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಕಿನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನ"**ನ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ?

ನ ಉಞ್ಞಾತಬ್ಬಾತಿ ನ ಗರಹಿತಬ್ಬಾ। ಗರಹತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ಉ-ಸದ್ದೋ। "ದಹರೋ"ತಿ ಅಧಿಕತತ್ತಾ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ಚ **"ಖತ್ತಿಯೋತಿ ರಾಜಕುಮಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉರಸಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉರಗೋ,** ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಪ್ಪೋ, ಇಧ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಆಸೀವಿಸೋ"**ತಿ ಆಹ। **ಸೀಲವನ್ತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ** ಸಾಮಞ್ಞತೋ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವದನ್ತೋ। ಇಧ ಪನ ಯಸ್ಮಾ "ಭವಮ್ಪಿ ನೋ ಗೋತಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಅಕಾಸಿ। ಯದಿಪಿ ವಿಸೇಸೋ ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾಯ ವಿಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ, ಸಂಸಯುಪ್ಪತ್ತಿದೀಪಕಂ ನೋತಿ ವುತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಪನ ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ಅವಞ್ಞಾಪರಿಭವೇ ಪಯೋಗತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅಚಿತ್ತೀಕತಾಕಾರವಸೇನ ಅವಞ್ಞಾಯ ಪಾಕಟಭಾವೋ, ವಮ್ಭನವಸೇನ ಪರಿಭವಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಾಯಪಯೋಗವಸೇನ ಅವಞ್ಞಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ವಚೀಪಯೋಗವಸೇನ ಪರಿಭವೋ, ಉಭಯಂ ಪನ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪಭೇದತೋ ಗಹಿತಂ, ಅವಞ್ಞಪರಿಭವಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಉಭಯತ್ಥ ಪರಿಗ್ಗಹೋ। **ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪೀ**ತಿ ತಂ ಅವಞ್ಞಾದಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ। ಚತೂಸುಪಿ ತಂ **ನ ಕಾತಬ್ಬಮೇವ** ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾ।

ತದತ್ಥದೀಪನಾತಿ ತಸ್ಸ ಆದಿತೋ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನಾ। **ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪನಾತಿ** ತತೋ ವಿಸಿಟ್ಠತ್ಥದೀಪನಾ । ಖೇತ್ತಾನಂ ಅಧಿಪತೀತಿ **ಖತ್ತಿಯೋತಿ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಖೇತ್ತತೋ ವಿವಾದಾ ಸತ್ತೇ ತಾಯತೀತಿ **ಖತ್ತಿಯೋತಿ** ಲೋಕಿಯಾ ಕಥಯನ್ತಿ। "ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ, ಖತ್ತಿಯೋ, ರಾಜಾ"ತಿ ಏವಮಾಗತೇಸು ಇಮೇಸು **ದುತಿಯಂ। ಅಕ್ಖರನ್ತಿ** ಸಮಞ್ಞಾ। ಸಾ ಹಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾಭಾವತೋ "ನ ಕದಾಚಿ ಖರತೀತಿ ಅಕ್ಖರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ನಾಮಗೋತ್ತಂ ನ ಜೀರತೀ"**ತಿ। **ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಸಮ್ಪನ್ನಜಾತಿಂ ಅತಿವಿಸುದ್ಧಜಾತಿಂ। **ತೀಣಿ ಕುಲಾನೀತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದಕುಲಾನಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ।

ಕೇವಲಂ ನಾಮಪದಂ ವುತ್ತಂ ಆಖ್ಯಾತಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖತೇವಾತಿ ಆಹ **"ಠಾನಂ ಹೀತಿ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಉದ್ಧಟದಣ್ಡೇನಾತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಉಬ್ಭತೇನ ದಣ್ಡೇನ ಸಾಸನೇನ, **ಬಲವಂ ಉಪಕ್ಕಮಂ** ಗರುಕಂ ರಾಜಾನಮ್ಪಿ। **ತಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಂ ಅವಞ್ಞಾಪರಿಭವಕರಣತೋ ವಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ **"ನ ಘಟ್ಟೇಯ್ಯಾ"**ತಿ।

ಉರಗಸ್ಸ ಚ ನಾನಾವಿಧವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ವದತಿ **"ಯೇನ ಯೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿನಾ। **ಬಹುಭಕ್ಖನ್ತಿ** ಮಹಾಭಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಭಕ್ಖಖಾದಕಂ। **ಪಾವಕಂ** ಸೋಧನತ್ಥೇನ ಅಸುದ್ಧಸ್ಸಪಿ ದಹನೇನ। **ಸೋತಿ** ಮಗ್ಗೋ। ಕಣ್ಹೋ ವತ್ತನೀ ಇಮಸ್ಸಾತಿ **ಕಣ್ಹವತ್ತನೀ। ಮಹನ್ತೋ** ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ। **ಯಾವಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ಪಮಾಣೋತಿ** ಕಪ್ಪವುಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ಅರಞ್ಞೇ ಅಗ್ಗಿನಾ ಗಹಿತೇ ಕಾಲನ್ತರೇ ಏವ ಕಟ್ಠತಿಣರುಕ್ಖಾದಿಸಮ್ಭವೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಜಾಯನ್ತಿ ತತ್ಥ ಪಾರೋಹಾ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಡಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಕೋಸನಾದಿನಾ। **ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ** ಸಮಣತೇಜಸಾ ವಿನಾಸಿತತ್ತಾ। "ನ ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ನ-ಕಾರಂ "ವಿನ್ದರೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ನ ವಿನ್ದನ್ತೀ"**ತಿ। **ವತ್ಥುಮತ್ತಾವಸಿಟ್ಠೋತಿ** ಠಾನಮೇವ ನೇಸಂ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ, ಸಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಹ ಧನೇನ ವಿನಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮಾಚರೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ರಾಜಾದೀಸು ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯ, ತಂ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಖತ್ತಿಯಂ ತಾವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। **ತಿಸ್ಸೋ ಕುಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋತಿ** ಖತ್ತಿಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿ-ಮಹಾಸಾಲಕುಲಾನಿ ವದತಿ। ಪಞ್ಚ ರೂಪಿಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪೀಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇತಿ ಏವಂ **ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ** ಕಮ್ಮಭವವಿಭಾಗೇನ, ಸೇಸಾನಂ ಗಣನಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವವಿಭಾಗೇನ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕಮನೀಯಂ। ಸಾ ಪನಸ್ಸಾ ಕನ್ತತಾ ಅತಿವಿಯ ಇಟ್ಠತಾಯ ಮನವಡ್ಢನತಾಯ ಸೋಭನತಾಯಾತಿ ಆಹ **"ಅತಿಇಟ್ಠಂ ಅತಿಮನಾಪಂ ಅತಿಸುನ್ದರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ವಚನಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥಮತ್ತದಸ್ಸನಂ ವಾ ಏತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥವಸೇನ ಲಿಙ್ಗವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಧೋಮುಖಠಪಿತನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ಅಧೋಮುಖಂ ಠಪಿತಂ। **ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತನ್ತಿ** ಸಭಾವೇನೇವ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಂ ಜಾತಂ। **ಉಗ್ಘಾಟೇಯ್ಯಾತಿ** ವಿವಟಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** "ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ವಾ ಗಚ್ಛಾ"ತಿಆದೀನಿ ಅವತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹಂ ಕತ್ವಾ "ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। **ಕಾಳಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸೀತಿ** ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಚಾತುದ್ದಸೀ। **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಆಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನಾಧಾರಭೂತಂ ಭಾಜನಂ ತಸ್ಸ ಆಧಾರಭಾವಾಪಾದನವಸೇನ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖತ್ತಾ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತತಾಯ **ಸದ್ಧಮ್ಮವಿಮುಖಂ,** ತತೋ ಏವ ಅಧೋಮುಖಭಾವೇನ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಪತಿತನ್ತಿ** ಏವಂ ಪದದ್ವಯಂ ಯಥಾರಹಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ನ ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ। ಕಾಮಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಯೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಾ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾತಿ ಆಹ **"ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಗಹನಪಟಿಚ್ಛನ್ನ"**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪರಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಜ್ಜಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೦)। ಸಬ್ಬಾಪಾಯಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ **ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ** "ಕುಚ್ಛಿತೋ

ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಉಜುಪಟಿಪಕ್ಖತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಅಟ್ಠ ಮಿಚ್ಛತ್ತಧಮ್ಮಾ **ಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗೋ**। ತೇನೇವ ಹಿ ತದುಭಯಪಟಿಪಕ್ಖತಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಪ್ಪಿಆದಿಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ ಪದೀಪೋ ನ ತಥಾ ಉಜ್ಜಲೋ, ಯಥಾ ತೇಲಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋತಿ **ತೇಲಪಜ್ಜೋತ**ಗ್ಗಹಣಂ। **ಏತೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹೀ**ತಿ ಏತೇಹಿ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತುಕ್ಕುಜ್ಜನಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಿವರಣಾದಿಉಪಮೋಪಮಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇಹಿ।

ಪಸನ್ನಾಕಾರನ್ತಿ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾರಂ। **ಸರಣ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸರಣಂ ಪರಾಯಣಂ। **ಅಜ್ಜತಾ**ತಿ **ಅಜ್ಜಾ**ತಿ ಪದಸ್ಸ ವಡ್ಢನಮತ್ತಂ ಹೇತ್ಥ **ತಾ**-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ "ದೇವತಾ"ತಿ। **ಪಾಣೇಹಿ ಉಪೇತ**ನ್ತಿ ಪಾಣೇಹಿ ಸಹ ಸರಣಂ ಉಪೇತಂ। "ಯಾವ ಮೇ ಪಾಣಾ ಧರನ್ತಿ, ತಾವ ಸರಣಂ ಗತಮೇವ ಮಂ ಧಾರೇತೂ"ತಿ ಆಪಾಣಕೋಟಿಕಂ ಅತ್ತನೋ ಸರಣಗಮನಂ ಪವೇದೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯಾವ ಮೇ"**ತಿಆದಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ದಹರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪುರಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. **ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ**ತಿ ಪುರಿಮಸುತ್ತದೇಸನಾಯಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತವೇಲಾಯ ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಸಮ್ಮೋದನಂ ಕರೋತಿ। ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪನ ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಞತ್ವಾ ಸರಣಙ್ಗತತ್ತಾ **ಇಧ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ **ಅಭಿವಾದೇಸಿ** ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿ। ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ,** ಅವಿಜಹೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಧಮ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹಣವಸೇನ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ಕಾಮಞ್ಚಾಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸದ್ದೋ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತವಿಸಯಜ್ಝತ್ತಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತೇಸು ಪವತ್ತತಿ। ತೇ ಪನೇತ್ಥ ನ ಯುಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತ"**ನ್ತಿ, ನಿಯಕಸಙ್ಖಾತಅಜ್ಝತ್ತಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ"**ತಿ। **ಲುಬ್ಭನಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಗಿಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೋ, ಆರಮ್ಮಣೇ ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೋ, ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುಯ್ಹನಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಲಕ್ಖಣೋ, ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಭಾವಸಮ್ಮೋಹಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹೇಠೇನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ಥನಾಸನಅನತ್ಥುಪ್ಪಾದನೇಹಿ ವಿಬಾಧೇನ್ತಿ। ತತೋ ಏವ ಯಥಾ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗೇಸು ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ನಾಸೇನ್ತಿ ವಿನಾಸೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತಾ**ತಿ ಸನ್ತಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ।

ಪುರಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಜರಾಮರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. **ಅಞ್ಞತ್ರ ಜರಾಮರಣಾ**ತಿ ಜರಾಮರಣೇನ ವಿನಾ। ಜರಾಮರಣವಿರಹಿತೋ ಜಾತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪಾಳಿಯಂ **ಜಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಮಹಾಸಾಲಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ **ರ**-ಕಾರಸ್ಸ **ಲ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ಮಹಾಸಾಲಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಯಥಾ "ಪುರತ್ಥಿಯೋತಿ ಪುಲತ್ಥಿಯೋ"ತಿ। **ಮಹಾಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಮಹನ್ತಂ ವಿಭವಸಾರಂ ಪತ್ತಾ। **ಕೋಟಿಸತಂ** ಧನಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। "ಕುಮ್ಭಂ ನಾಮ ದಸ ಅಮ್ಬಣಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಇಸ್ಸರಾ**ತಿ ವಿಭವಿಸ್ಸರಿಯೇನ ಇಸ್ಸರಾ। **ಸುವಣ್ಣರಜತಭಾಜನಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವತ್ಥಸೇಯ್ಯಾವಸಥಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಸಾಧಾರಣಧನಾನಂ ನಿಧಾನಗತತ್ತಾ **"ಅನಿಧಾನಗತಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತುಟ್ಠಿಕರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಸಾದಸಿವಿಕಾದಿಸುಖಸಾಧನಸ್ಸ।

ಆರಕಾ ಕಿಲೇಸೇಹೀತಿ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿಮಾಹ। **ಆರಕಾ**ತಿ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ತೇಹಿ ದೂರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ರಾಗಾದೀನಂ ಹತತ್ತಾ, ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವತೋ, ಅನುತ್ತರದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ **ಅರಹಂ**। ಕಾಮಞ್ಚಾಯಂ ಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ, ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೋ ಏವ ಪನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ **"ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ"**ತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸ**ನ್ತಿ

ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ। **ವುಟ್ಠಾ**ತಿ ವುಟ್ಠವನ್ತೋ। **ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಭಾವನಾಭಿಸಮಯಂ। ಏವಂ ಗತಂ ಸೋಳಸವಿಧಂ ಹೋತಿ। ಓಸೀದಾಪನಟ್ಠೇನ ಭಾರಾ ವಿಯಾತಿ **ಭಾರಾ**। ತೇನಾಹ **"ಭಾರಾ ಹವೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ"**ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨)। ಅತ್ತಪಟಿಬದ್ಧತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಜಹನತೋ ಪರಮತ್ಥದೇಸನಾಯ ಚ ಪರಮತ್ಥೋ ಅರಹತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚಾಯಮತ್ಥೋ ಸಬ್ಬಸಮಿದ್ಧಿಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಭವತಿ ಅಕುಪ್ಪಸಭಾವಾ, ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೇಸು ಪನ ಅಗ್ಗಭೂತೇ ಅರಹತ್ತೇ ಸಾತಿಸಯೋ, ನ ಇತರೇಸೂತಿ **"ಅರಹತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಓರಮ್ಭಾಗಿಯುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯವಿಭಾಗಂ **ದಸವಿಧಮ್ಪಿ** ಭವೇಸು ಸಂಯೋಜನಂ ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಭವಸಂಯೋಜನಂ**। ಸತಿಪಿ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ತಪ್ಪಕ್ಖಿಯಭಾವೇನ ವಿನಾ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ತೇಸಂ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ, ಭವನಿಯಾಮೋ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ತಂತಂಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮನಿಯಾಮೋ ಚ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಕತಾನಿಪಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೀತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸಂಯೋಜನಟ್ಠೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಮಾ ಕಾರಣೇಹಿ ಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ಞಾಯೇನ ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಸೋ ಯಥಾ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ; ತಥಾ ಜಾನಿತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾವಿಮುತ್ತಾ ಹಿ ಅಪರಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಚ ಯಥಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವೋ ಖಣಾಯತ್ತತ್ತಾ। **ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸಭಾವೋ** ಮರಣಧಮ್ಮತ್ತಾ। ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಉಸ್ಮಾಯುವಿಞ್ಞಾಣಾಪಗಮೋ ಛಡ್ಡನೀಯಧಮ್ಮೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಾನಗತವಿಪ್ಪಯುತ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ಆಹ **"ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ ಅಜೀರಣಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ಥೀ"**ತಿಆದಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತೇ ಕಳೇವರೇ ಸಸಞ್ಞಿಮ್ಹಿ ಸಮನಕೇ ಲೋಕಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಲೋಕಸಮುದಯಞ್ಚ ಲೋಕನಿರೋಧಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೪೫)। **ಅಸ್ಸ** ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ, "ಜೀರಣಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಅಜೀರಣಧಮ್ಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಜೀರಣಧಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೇಸಂಪಾಯಂ ಕಾಯೋ ಭೇದನಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ಏವಮಾಹ। ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಹಿಸ್ಸ ಭೇದನನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತಾನಿಯತೇ ಅತ್ಥೇ ಸುತ್ತದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ। ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ**। **ಕಿರ**-ಸದ್ದೋ ಅನುಸ್ಸವತ್ಥೋ, ತೇನ ಅನುಸ್ಸವಾಗತೋಯಮತ್ಥೋ, ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಗತೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ವದನ್ತೀ"**ತಿ। ಯೇನಾಯಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇತುನಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಿವಿಕಸಾಲಾಯಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ"ತಿ ನಿದಾನವಚನೇನ ಯಥಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನನು ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಸುತ್ತೇಕದೇಸಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕತಾವಚನಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಾನಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ರಾಜಾ ಆಗತೋ, ರಞ್ಞೋ ಆರೋಹನೀಯರಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಸರೀರೇ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಸಮೇ **ಕಿಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ? ಸಬ್ಭಿ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಸಾಧೂಹಿ ಸಹ ಪವೇದಯನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಸಾಧೂನಂ ಸಾಧೂಹಿ ಸಹ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀದನಸಭಾವಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಭಿಜ್ಜನಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಭೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪುರಿಮಪದಸ್ಸಾ**ತಿ "ಸತಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ ನ ಜರಂ ಉಪೇತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ। **ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ** ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ। **ಸತಂ ಧಮ್ಮೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಂಸೀದನಭಿಜ್ಜನಸಭಾವೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆಗಮ್ಮ **ಜರಂ ನ ಉಪೇತಿ**। ಕಿಲೇಸಾ ಪನ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಕಾ, ಏವಮಯಂ ವುತ್ತಕಾರಣತೋ ಜರಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇದ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸುನ್ದರಾಧಿವಚನಂ ವಾ ಏತಂ "ಸಬ್ಭೀ"**ತಿ ಪದಂ ಅಪಾಪತಾದೀಪನತೋ, ಸಬ್ಭಿಧಮ್ಮಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦; ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪), ನ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೪; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೮) ಚ।

ಜರಾಮರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. **ರಹಸಿ ಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಜನಸಮ್ಬಾಧತೋ ಅಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ। **ನಿಲೀನಸ್ಸ** ತೇನೇವ ಜನವಿವೇಕೇನ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಏಕೀಭಾವೇನ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ವಿಯ। ತೇನಾಹ **"ಏಕೀಭೂತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬ ಞ್ಞುಭಾಸಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹ** ತಸ್ಸ ವಚನಂ "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ತಥಾಪಚ್ಚನುಭಾಸನ್ತೋ। ಅನ್ತಕೇನಾಧಿಪನ್ನತ್ತಾ ಏವ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿ **ಮಾನುಸಂ ಭವಂ ಜಹತೋ**। **ಅನುಗ**ನ್ತಿ ಅನುಗತಂ, ತಮೇವ ಅನುಗಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಚಯ**ನ್ತಿ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢಿಯಾ ನಿಚಿತಭೂತಂ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯ ಹಿತಂ।

ಪಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅತ್ತರಕ್ಖಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. **ಪೀದಹನ**ನ್ತಿ ಸಂಯಮನಂ। **ಕಮ್ಮಪಥಭೇದಂ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುಪಿನಕಾಲೋ ವಿಯ ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಕಮ್ಮಪಥವಿಸೇಸಂ ಅಗತಸ್ಸ। **ಕಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ। **ಸಂವರ**ನ್ತಿ ಸಂವರಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇತರಸ್ಸ ಪನ ಸಂವರಭಾವೋ ಪುರಿಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ದಸ್ಸಿತೋವಾತಿ। **ಓತ್ತಪ್ಪಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ** ತದವಿನಾಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಂ ಪಾಪಉತ್ರಾಸರಹಿತಂ, ಉತ್ರಾಸೋ ವಾ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನರಹಿತೋ ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅತ್ತರಕ್ಖಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಪ್ಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಉಳಾರಸದ್ದೋ ಸೇಟ್ಠೇ ಬಹುಕೇ ಚ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ **"ಪಣೀತೇ ಚ ಬಹುಕೇ ಚಾ"**ತಿ। **ಮಾನಮಜ್ಜನೇನಾ**ತಿ ಮಾನವಸೇನ ಮದಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಅತಿಕ್ಕಮ**ನ್ತಿ ಸಾಧುಮರಿಯಾದವೀತಿಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಂ ದೋಸಂ। **ಕೂಟೋ** ಪಾಸೋ।

ಅಪ್ಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಡ್ಡಕರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. ಯಸ್ಮಾ ಕಾಮನಿಮಿತ್ತಂ ಸತ್ತೋ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಾ ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಾಮಹೇತೂ"**ತಿಆದಿ। **ಭದ್ರಮುಖ**ಸೀಸೇನ **ವಿಟಟೂಭಂ** ಭದ್ರೋಪಚಾರೇನ ಉಪಚರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಕರೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಡ್ಡಕರಣಂ,** ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಂ। **ಖಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕೂಟಂ, ಮಚ್ಛಖಿಪ್ಪನ್ತಿಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಓಡ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಓಡ್ಡನವಸೇನ ಫಲಂ ಪಾಪಿತಂ।

ಅಡ್ಡಕರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಲ್ಲಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. **"ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತೀ"**ತಿ? ಪುಚ್ಛಾಕಾರಣಂ ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಮುದಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಯಂ ಕಿರ ಮಲ್ಲಿಕಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾಲಾರಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಿತು ಮಾಲಾರಾಮಂ ರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚೇವ ಅವಸೇಸಪುಪ್ಫಗ್ಗಹಣತ್ಥಞ್ಚ ಗನ್ತ್ವಾ। **ಕಾಸಿಗಾಮೇ**ತಿ ಕಾಸಿರಟ್ಠಸ್ಸ ಗಾಮೇ। ಸೋ ಕಿರ ಗಾಮೋ ಮಹಾಕೋಸಲರಾಜೇನ ಅತ್ತನೋ ಧೀತುಯಾ ಪತಿಘರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಪುಪ್ಫಮೂಲತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನೋ, ತಂನಿಮಿತ್ತಂ। **ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೇನ** ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಸೇನದಿಸ್ಸ। **ಸಾ**ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ। **ನಿವತ್ತಿತು**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮತಾಯ ನಿವತ್ತಿತುಂ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ। **ನೇವಜ್ಝಗಾ**ತಿ ವತ್ತಮಾನತ್ಥೇ ಅತೀತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ನಾಧಿಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ। **ಪುಥು ಅತ್ತಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ।

ಮಲ್ಲಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಯಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. **ಥೂಣನ್ತಿ** ಯಞ್ಞೂಪತ್ಥಮ್ಭಂ। **ಉಪನೀತಾನಿ** ಯಞ್ಞಂ ಯಜಿತುಂ ಆರಮ್ಭಾಯ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** ‘‘ಇಧ, ಭನ್ತೇ…ಪೇ॰… ರುದಮಾನಾ ಪರಿಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ’’ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಪಾಠೇನ। **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ‘‘ನಂ ಇತ್ಥಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ನಿಚ್ಛಯಂ ಅವಿನ್ದನ್ತೋ ನ ಞಾಯನ್ತೋ। **ಫೇಣುದ್ದೇಹಕನ್ತಿ** ಯಥಾ ಯತ್ಥ ಕುಥಿತೇ ಫೇಣಂ ಉದ್ದೇಹತಿ ನ ಉಪಧೀಯತಿ, ಏವಂ ಅನೇಕವಾರಂ ಫೇಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ತಂ ದಿವಸನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ರಞ್ಞಾ ನಿದ್ದಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸೇಯ್ಯದಿವಸೇ। **ಆಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾತಿ** ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಮುಖವಟ್ಟಿಸೀಸೇ ಪತ್ತೇ ತತ್ಥ ಮಹನ್ತಂ ಆಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ। ಅತ್ತಾನೋ ವಚನಂ ರಞ್ಞೋ ಪವತ್ತಿಞಾಪನತ್ಥಂ। **ಮಹಾಸದ್ದೋ ಉದಪಾದಿ** ‘‘ಏವರೂಪಂ ಯಞ್ಞಂ ರಾಜಾ ಕಾರಾಪೇತೀ’’ತಿ। **ವತ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ,** ವತ್ತುಞ್ಚ ಪನ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ‘‘ಸ’’ ಇತಿ ವತ್ವಾ ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಯಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ। ಇಮಂ ಗಾಥಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ। **ಧಮ್ಮಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸುಂ** ‘‘ಕೋಚಿ ಕಞ್ಚಿ ಪಾಣಂ ಮಾ ಹನತೂ’’ತಿ। **ಸೋ ಇತ್ಥಿಸಾಮಿಕೋ ಪುರಿಸೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ** ಅತ್ತನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತ್ಥು ಚ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ರಾಜಾ ಪನ ಮಹಾಬೋಧಿನಿರುಜ್ಝನಸಭಾವತ್ತಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿ।

ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನೀತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಕಾರಣಾನಿ। ನಿಪ್ಫನ್ನಸಸ್ಸತೋ ನವಭಾಗೇ ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ದತ್ವಾ ರಞ್ಞಂ ಏಕಭಾಗಗ್ಗಹಣಂ **ದಸಮಭಾಗಗ್ಗಹಣಂ**। ಏವಂ ಕಸ್ಸಕಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀತಿ ಆಹ **‘‘ಸಸ್ಸಸಮ್ಪಾದನೇ ಮೇಧಾವಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ’’**ತಿ। ತತೋ ಓರಭಾಗೇ ಕಿರ ಛಭಾಗಗ್ಗಹಣಂ ಜಾತಂ। **ಛಮಾಸಿಕನ್ತಿ** ಛನ್ನಂ ಛನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಪಹೋನಕಂ। **ಪಾಸೇತೀತಿ** ಪಾಸಗತೇ ವಿಯ ಕರೋತಿ। ವಾಚಾಯ ಪಿಯಸ್ಸ ಪಿಯಕರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ವಾಚಾಪೇಯ್ಯಂ**। ಸಬ್ಬಸೋ ರಟ್ಠಸ್ಸ ಇದ್ಧಾದಿಭಾವತೋ **ಖೇಮಂ**। **ನಿರಬ್ಬುದಂ** ಚೋರಿಯಾಭಾವತೋ। ಇದಞ್ಚ ರಟ್ಠಂ ಅಚೋರಿಯಂ **ನಿರಗ್ಗಳನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ** ಅಪಾರುತಘರಭಾವತೋ।

ಉದ್ಧಂಮೂಲಕಂ ಕತ್ವಾತಿ ಉಮ್ಮೂಲಂ ಕತ್ವಾ। **ದ್ವೀಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹೀತಿ** ಮಹಾಯಞ್ಞಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಚ್ಛಾ ಚ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪರಿವಾರಯಞ್ಞೇಹಿ। **ಸತ್ತವೀಸತಿ…ಪೇ॰… ನಸ್ಸಾತಿ** ಸತ್ತವೀಸಾಧಿಕಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪಸುಸತಾನಂ ದ್ವಾವೀಸತಿಯಾ ಅಸ್ಸಾದೀಹಿ ಚ ಸಟ್ಠಿಅಧಿಕದ್ವಿಸತಆರಞ್ಞಕಪಸೂಹಿ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾನಂ ಪನ ನವಾಧಿಕಛಸತಪಸೂನಂ ಮಾರಣೇನ ಭೇರವಸ್ಸ ಪಾಪಭೀರುಕಾನಂ ಭಯಾವಹಸ್ಸ। ತಥಾ ಹಿ ವದನ್ತಿ –

> ‘‘ಛಸತಾನಿ ನಿಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಪಸೂನಂ ಮಜ್ಝಿಮೇ ಹನಿ,
> ಅಸ್ಸಮೇಧಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸ, ಅಧಿಕಾನಿ ನವಾಪಿ ಚಾ’’ತಿ॥

ಸಮ್ಮನ್ತಿ ಯುಗಚ್ಛಿದ್ದೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬದಣ್ಡಕಂ। **ಪಾಸೇನ್ತೀತಿ** ಖಿಪನ್ತಿ। **ಸಂಹಾರಿಮೇಹೀತಿ** ಸಕಟೇಹಿ ವಹಿತಬ್ಬೇಹಿ ಯೂಪೇಹಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಏಕೋ ರಾಜಾ ಸಮ್ಮಾಪಾಸಂ ಯಜನ್ತೋ ಸರಸ್ಸತಿನದೀತೀರೇ ಪಥವಿಯಾ ವಿವರೇ ದಿನ್ನೇ ನಿಮುಗ್ಗೋಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಅನ್ಧಬಾಲಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗತಾನುಗತಿಗತಾ ‘‘ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಸಗ್ಗಗಮನಮಗ್ಗೋ’’ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಾಸಯಞ್ಞಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **‘‘ನಿಮುಗ್ಗೋಕಾಸತೋ ಪಭುತೀ’’**ತಿ। ಅಯೂಪೋ ಅಪ್ಪಕದಿವಸೋ **ಯಾಗೋ,** ಸಯೂಪೋ ಬಹುದಿವಸಂ ಸಾಧೇಯ್ಯೋ **ಸತ್ರಯಾಗೋ**। ಮನ್ತಪದಾಭಿಸಙ್ಖತಾನಂ ಸಪ್ಪಿಮಧೂನಂ **ವಾಜಮಿತಿ** ಸಮಞ್ಞಾ, ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಗೋಮಹಿಂ ಸಾದಿಸತ್ತರಸಕ**ದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ**। ಸಾರಗಬ್ಭಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾದೀಸು ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅಗ್ಗಳನ್ತಿ **ನಿರಗ್ಗಳೋ**। ತತ್ಥ ಕಿರ ಯಞ್ಞೇ ಅತ್ತನೋ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಅನಿಗೂಹಿತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೀಯತಿ। **ಮಹಾರಮ್ಭಾತಿ** ಬಹುಪಸುಘಾತಕಮ್ಮಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ‘‘ವಿವಿಧಾ ಯತ್ಥ ಹಞ್ಞರೇ’’ತಿ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ‘‘ಮಹಾಕಿಚ್ಚಾ’’ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಇಧ ‘‘ಮಹಾರಮ್ಭಾತಿ ಪಪಞ್ಚವಸೇನ ಅಜೇಳಕಾ’’ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ‘‘ಬಹುಪಸುಘಾತಕಮ್ಮಾ’’ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ನಿರಾರಮ್ಭಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ

ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನುಗತಂ ಕುಲನ್ತಿ **ಅನುಕುಲಂ,** ಕುಲಾನುಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಯಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಬನ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. **ಇದನ್ತಿ** "ಇಧ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆರೋಚೇಸುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತೇಸೂತಿ** ತೇಸು ರಞ್ಞಾ ಬನ್ಧಾಪಿತಮನುಸ್ಸೇಸು। **ಸುಕತಕಾರಣನ್ತಿ** ಸುಕಾರಣಕಿರಿಯಂ ಆರೋಚೇಸುಂ, ನ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬನ್ಧಾಪಿತಭಾವಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಞ್ಞೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠವಙ್ಕೋತಿ** ಅಟ್ಠಂಸೋ। **ಅನ್ತೋಘರಚಾರಿನೋತಿ** ಅನ್ತೇಪುರವಾಸಿನೋ।

ಉಕ್ಕಟ್ಠೇತಿ ಯುದ್ಧೇ। **ಮನ್ತೀಸೂತಿ** ಗುತ್ತಮನ್ತೀಸು। **ಅಕುತೂಹಲನ್ತಿ** ಸಞ್ಞತಂ। **ಪಿಯನ್ತಿ** ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಂ। **ಅನ್ನಪಾನಮ್ಹಿ** ಮಧುರೇ ಅಭುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ। **ಅತ್ಥೇತಿ** ಅತ್ಥೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಜಾತೇ **ಥಿರನ್ತಿ ನ ಕಥೇನ್ತಿ** ಕಾಯಬಲಮತ್ತೇನ ಅಪನೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ಸುಟ್ಠು ರತ್ತರತ್ತಾತಿ** ಅತಿವಿಯ ರತ್ತಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ರತ್ತಾ। **ಸಾರತ್ತೇನಾತಿ** ಸಾರಭಾವೇನ ಸಾರಭಾವಸಞ್ಞಾಯ। **ಓಹಾರಿನನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಹರಣಸೀಲನ್ತಿ ಆಹ **"ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಆಕಡ್ಢನಕ"**ನ್ತಿ। **ಸಿಥಿಲನ್ತಿ** ಸಿಥಿಲಾಕಾರಂ, ನ ಪನ ಸಿಥಿಲಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ **"ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚ"**ನ್ತಿ।

ಬನ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸತ್ತಜಟಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. **ಪುಬ್ಬಾರಾಮಸಙ್ಖಾತೇತಿ** ಸಾವತ್ಥಿನಗರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದಿಸಾಯ ಕತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೇ। **ತತ್ರಾತಿ** "ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ಪಾಸಾದೇ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಂಖಿತ್ತವಚನೇ। **ಅಯಂ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ **ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ** ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಕ್ಕಮಕಥಾ। **ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ** ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಂ ಏಕಂ ಉಪಾಸಿಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಠಾನನ್ತರಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತೀ। **ಮೇಣ್ಡಕಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ। **ಮಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ** ತಸ್ಸಾ ಉಪಕಾರಂ ಗರುಭಾವಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ। **ತಾಯ ಕಾರಿತೇ ಪಾಸಾದೇತಿ** ತಾಯ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾಯ ಮಹಾಲತಾಪಸಾಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನವಹಿ ಕೋಟೀಹಿ ಕರೀಸಮತ್ತೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಕಾರಿತೇ ಸಹಸ್ಸಗಬ್ಭಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಪಾಸಾದೇ।

ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛಾತಿ ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛಲೋಮಾ। ಕಮಣ್ಡಲುಘಟಿಕಾದಿಂ **ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಂ। ನಗ್ಗಭೋಗ್ಗನಿಸ್ಸಿರಿಕಾನನ್ತಿ** ನಗ್ಗಾನಞ್ಚೇವ ಭೋಗ್ಗಾನಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಾನಞ್ಚ। ತೇ ಹಿ ಅನಿವತ್ಥವತ್ಥತಾಯ ನಗ್ಗಾ ಚೇವ, ಅಚೇಲಕವತಾದಿನಾ ಭೋಗ್ಗಸರೀರತಾಯ ಭೋಗ್ಗಾ, ಸೋಭಾರಹಿತತಾಯ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಾ ಚ। **ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಸುತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ನ ಕಥೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಅಕಾರಣಮೇತಂ ತೇಸಂ ರಞ್ಞಾ ಪಯುತ್ತಚರಪುರಿಸಭಾವತೋ। **ಏವಂ ಕತೇ ಪನ** ತೇ "ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಯಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಕೋಹಞ್ಞಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ತಥಾ ಹಿ ತೇನತ್ಥೇನ ಅಪರಿತೋಸಮಾನೋ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕಾಸಿಕಚನ್ದನನ್ತಿ ಉಜ್ಜಲಚನ್ದನಂ। ತಂ ಕಿರ ವಣ್ಣವಸೇನ ಸಮುಜ್ಜಲಂ ಹೋತಿ ಪಭಸ್ಸರಂ, ತದತ್ಥಮೇವ ನಂ ಸಣ್ಹತರಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಾಸಿಕಚನ್ದನನ್ತಿ ಸಣ್ಹಚನ್ದನ"**ನ್ತಿ। **ವಣ್ಣಗನ್ಧತ್ಥಾಯಾತಿ** ವಣ್ಣಸೋಭತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸುಗನ್ಧಭಾವತ್ಥಞ್ಚ। **ವಣ್ಣಗನ್ಧತ್ಥಾಯಾತಿ** ಛವಿರಾಗಕರಣತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸುಗನ್ಧತ್ಥಾಯ ಚ। "ಗಿಹಿನಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಏವಂ ಪಮಾದವಿಹಾರಿನಾ ತಯಾ ಅರಹನ್ತೋ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಂವಾಸೋ ನಾಮ ಇಧ ಕಾಲೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇನಾ"**ತಿ ಆಹ। ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅಸಂಯತೇನಪಿ **ಸಂಯತಾಕಾರೋ, ಅಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೇನಪಿ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಾಕಾರೋ। ಪರಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ವೀಮಂಸಿಸ್ಸಾಮಿ "ಪರಿಸುದ್ಧಂ ನು ಖೋ, ನೋ"ತಿ। **ಸಪ್ಪಞ್ಞೇನಾತಿ** ಸೀಲಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಪಞ್ಞಾಯ ಸಪ್ಪಞ್ಞೇನ। **ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ಸಭಾವಸ್ಸ ಸತೋ ಸೀಲಸ್ಸ ಅನುಪಧಾರಣತೋ।

ಕಥನೇನಾತಿ ಅಪರಾಪರಂ ಕಥನೇನ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ **"ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅರಿಯವೋಹಾರೋತಿ** ದಿಟ್ಠಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ವೋಹರಿತೋ "ದಿಟ್ಠಂ ಅದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪವುತ್ತಸದ್ದವೋಹಾರೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಕಾರಣಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **"ಏತ್ಥ ಚೇತನಾ"**ತಿ ಆಹ। ಏಸ ನಯೋ **ಅನರಿಯವೋಹಾರೇಪಿ**। ಪರಮತ್ಥತೋ ಹಿ ಸಚ್ಚವಾಚಾದಯೋ ಮುಸಾವಾದಾದಯೋ ಚೇತನಾಲಕ್ಖಣಾತಿ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿವೋಹಾರೋ** ತಥಾ ತಥಾ ವೋಹರಿತಬ್ಬತೋ **ಏವಮಾಹ** "ಸಂವೋಹಾರೇನ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸೋಚೇಯ್ಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಞಾಣಥಾಮೋತಿ ಞಾಣಗುಣಬಲಂ, ಯೇನ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಟಿಭಾನಾದಿನಾ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯಾನಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। **ಸಂಕಥಾಯಾತಿ** ಅತ್ಥವೀಮಂಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಸಮ್ಮಾಕಥಾಯ। **ಉಪ್ಪಿಲವತಿ** ಲಹುಕಭಾವತೋ। **ಹೇಟ್ಠಾಚರಕಾತಿ** ಅವಚರಕಾ। ಯೇ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ರಹಸ್ಸವೀಮಂಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ, ತೇಸು ಓಚರಕವೋಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಚರಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನೇನಾತಿ ವಣ್ಣೇನ ವಾ ಸಣ್ಠಾನೇನ ವಾ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ವಾ ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ। ಸುಜಾನೋ ಪೇಸಲೋ ವಿಸ್ಸಸೇತಿ ಯೋಜನಾ। **ಲಹುಕದಸ್ಸನೇನಾತಿ** ಪರಿತ್ತದಸ್ಸನೇನ ವಿಜ್ಜುಕೇನ ವಿಯ। **ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಕೇನಾತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತೇನ ಭಣ್ಡಕೇನ। **ಲೋಹಡ್ಢಮಾಸೋತಿ** ಲೋಹಮಯೋ ಉಪಡ್ಢಗ್ಘನಕಮಾಸೋ।

ಸತ್ತಜಟಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಞ್ಚರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. **ರೂಪಾತಿ** ರೂಪಸಙ್ಖಾತಾ ಕಾಮಗುಣಾ। ತೇ ಪನ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಾಪಿ ರೂಪಾಯತನತ್ತಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ನೀಲಪೀತಾದಿಭೇದಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣ"**ನ್ತಿ। ತೋ-ಸದ್ದೋಪಿ ದಾ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ಕಾಲತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯತೋತಿ ಯದಾ"**ತಿ। ಮನಂ ಆಪಯತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ **ಮನಾಪಂ,** ಮನೋರಮಂ। **ಮನಾಪನಿಪ್ಫತ್ತಿ**ತನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮನಸಾ ಪಿಯಾಯಿತಂ, ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಭಾವೇನ ಪರಿಯನ್ತಂ ಪರಮಂ ಕೋಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಗ್ಗಲಮನಾಪನ್ತಿ** ಆರಮ್ಮಣಸಭಾವಂ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಮನಾಪಭಾವೇನೇವ ಇಟ್ಠತಾಯ ಇಟ್ಠನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮುತೀತಿ** ಸಮಞ್ಞಾ। **ಪುಗ್ಗಲಮನಾಪಂ ನಾಮ** ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವಿಪರೀತಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ಇತರಸಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಯಂ ಏಕಸ್ಸ… ಪೇ… ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತ"**ನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಇದಂ ಪುಗ್ಗಲಮನಾಪನ್ತಿ** ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏವಂಜಾತಿಕಂ ತೇನ ತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಮನಾಪನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಪುಗ್ಗಲಮನಾಪಂ ನಾಮ।

ಲೋಕೇ ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನೇನ ಲೋಕೇನ ಮಧುರಜಾತೇನಪಿ ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪನ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ದಿಬ್ಬಕಪ್ಪಮ್ಪೀ**ತಿ ದೇವಲೋಕಪರಿಯಾಪನ್ನಸದಿಸಮ್ಪಿ **ಅಮನಾಪಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ** ಉಳಾರಪಣೀತಾರಮ್ಮಣಪರಿಚಯತೋ। **ಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ಪನ...ಪೇ॰... ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ** ತೇಸಂ ಮನಾಪಸ್ಸ ಮನಾಪತೋ, ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅಮನಾಪತೋ ಉಪಟ್ಠಾನತೋ। ತತ್ಥಪಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತಞ್ಚ ಪನೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ತಞ್ಚ ಪನೇತಂ** ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಭೂತಂ **ಆರಮ್ಮಣಂ** ಕಾಮಾವಚರಜವನೇಸು ಅಕುಸಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ "ರಜ್ಜತಿ ದುಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಕುಸಲಸ್ಸೇವ ಪವತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಸಕಾಮಾವಚರಸ್ಸಪಿ ವಸೇನ ಪವತ್ತಿ ಲಬ್ಭತೇವ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇಪಿ ಪಟಿಕೂಲಾಕಾರತೋ, ಪಟಿಕೂಲೇಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾಕಾರತೋ ಪವತ್ತತೀತಿ। **ವಿಪಾಕಚಿತ್ತಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ,** ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಪಾಕಂ ವಞ್ಚೇತುನ್ತಿ। ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ಇಟ್ಠಮೇವ, ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಞ್ಚ ಅನಿಟ್ಠಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ವಿಪಾಕಚಿತ್ತಂ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪವತ್ತತೀತಿ।

ಯಂ ಪನ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** "ಕುಸಲಕಮ್ಮಜಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನ ಸೋಭನಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಜಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಇಟ್ಠನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಸಿಯಾ। ಕುಸಲಕಮ್ಮಜಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇಟ್ಠಮೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಮನುಸ್ಸರೂಪಂ ಅಮನಾಪಂ, ಯತೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾವ ಪಲಾಯನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ದೇವತಾನಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಾಯನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಂ ರೂಪಂ ಆರಬ್ಭ ಕುಸಲವಿಪಾಕಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪನ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ನ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರತಿ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕುಸಲಕಮ್ಮಜಸ್ಸ ಪನ ಅನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವಿಯ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಜಸ್ಸ ಸೋಭನಸ್ಸ ಇಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಹತ್ಥಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಜಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಸ್ಸೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಕುಸಲಕಮ್ಮಜಂ ಪನ ಪವತ್ತೇ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಕುಸಲವಿಪಾಕಸ್ಸ, ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇನ ವೋಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಅಪ್ಪಕಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಜಂ ಬಹುಲಂ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ವಿಪಾಕವಸೇನ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣವವತ್ಥಾನಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಯಿದಂ ಸಮ್ಮುತಿಮನಾಪಸಂವಿಭಾಗತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ ನ ತಥಾ ವಿಭತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಭಗವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಸೋ ಉಪಾಸಕೋ ಚನ್ದನಙ್ಗಲಗಾಮೇ ಜಾತತ್ತಾ **"ಚನ್ದನಙ್ಗಲಿಕೋ"**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, "ಚನ್ದನವಿಲಾಸೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। ತಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಪಟಿಭಾನಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇ ರಾಜಾನೋ ಹತಪ್ಪಭೇ ಹತಸೋಭೇ ದಿಸ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಉದಕಾಭಿಸಿತ್ತೇ**ತಿ ಉದಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತೇ। **ಅಙ್ಗಾರೇ ವಿಯಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಕಪ್ಪಣೇ ವಿಯ।

ಕಾಲಸ್ಸೇವಾತಿ ಪಗೇವ। **ಅವಿಗತಗನ್ಧಂ** ತಙ್ಖಣವಿಕಸಿತತಾಯ। **ಈದಿಸಂ ವಚನ**ನ್ತಿ "ಅಚ್ಚಾದೇಸೀ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ವಚನನ್ತಿ।

ಪಞ್ಚರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದೋಣಪಾಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. "ದೋಣಪಾಕಕುರ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ದೋಣಪಾಕಂ ಕುರ"**ನ್ತಿ। **ದೋಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಆಳ್ಹಕಾನಂ, ಸೋಳಸನಾಳೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದುಪಿಯ**ನ್ತಿ ತದನುರೂಪಂ, ತಸ್ಸ ವುತ್ತಪರಿಮಾಣಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ತಂದಿವಸತೋ ಪುರಿಮತರದಿವಸೇಸು। **ಬಲವಾ**ತಿ ಮಹಾ। **ಭತ್ತಪರಿಳಾಹೋ**ತಿ ಭತ್ತಸಮ್ಮದಹೇತುಕೋ। **ಅಸ್ಸ** ರಞ್ಞೋ **ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು** ಗಹಿತತಾಲವಣ್ಟಾ **ಬೀಜನ್ತಿ ಯಮಕತಾಲವಣ್ಟೇಹಿ। ಫಾಸುವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಲದ್ಧಬ್ಬಸುಖವಿಹಾರಂ। ಭೋಜನಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹಿ ಸುಖವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ತನುಕಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ವೇದನಾ, ಸಣಿಕಂ ಜೀರತಿ ಆಯು ಪಾಲಯ"**ನ್ತಿ।

ತನುಕಸ್ಸಾತಿ ತನುಕಾ ಅಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಭುತ್ತಪಚ್ಚಯಾ ವಿಸಭಾಗವೇದನಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಣಿಕನ್ತಿ** ಮನ್ದಂ ಮುದುಕಂ, ಅಪರಿಸ್ಸಯಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜೀರತೀತಿ** ಪರಿಭುತ್ತಾಹಾರೋ ಪಚ್ಚತಿ। **ಆಯುಪಾಲಯನ್ತಿ** ನಿರೋಗೋ ಅವೇದನೋ ಜೀವಿತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ। ಅಥ ವಾ **ಸಣಿಕಂ ಜೀರತೀತಿ** ಸೋ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಿಮಿತಾಹಾರತಾಯ ಸಣಿಕಂ ಚಿರೇನ ಜೀರತಿ ಜರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಜೀವಿತಂ ಪಾಲೇನ್ತೋ।

ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಸೋ ಪರಿಯಾಪುಣಿ, ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಯಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಞ್ಞೋ ಸದ್ಧಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಾವತಕೇ ತಣ್ಡುಲೇ ಹಾರೇಯ್ಯಾಸಿ** ತದುಪಿಯಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಪುರಿಸಭಾಗೋ ಏಸಾತಿ ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪುರಿಸೇನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಭಾಗೋ ಏಸೋ, ಯದಿದಂ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಂ। **ಸಲ್ಲಿಖಿತಸರೀರತಾತಿ** ಭಮಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಉಲ್ಲಿಖಿತಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮಸ್ಸ ಪುಥುಲತಾಪಗತಸರೀರಸ್ಸ। **ಸೀಲಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥೋತಿ** ವುತ್ತಂ, ಕುತೋ ಪನೇತ್ಥ ಸೀಲನ್ತಿ ಆಹ **"ಭೋಜನೇ"**ತಿಆದಿ। **ಸೀಲಙ್ಗಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಸ್ಸ ಅವಯವೋ ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಹೋತಿ।

ದೋಣಪಾಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಸಙ್ಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೫. ವೇದೇನ ಞಾಣೇನ ಈಹತಿ ಇರಿಯತೀತಿ **ವೇದೇಹೀ,** ಕೋಸಲರಾಜಭಗಿನೀ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಮಾತಾ, ಸಾ ಕಿರ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಜಾತಿಕಾ। ತೇನಾಹ **"ಪಣ್ಡಿತಾಧಿವಚನ"**ನ್ತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಏತಿಸ್ಸನ್ತಿ **ಚತುರಙ್ಗಿನೀ। ದ್ವಿನ್ನಂ ರಜ್ಜಾನನ್ತಿ** ಕಾಸಿಕರಜ್ಜಮಗಧರಜ್ಜಾನಂ ಅನ್ತರೇ, ಸೋ ಪನ ಗಾಮೋ ಕಾಸಿಕರಜ್ಜೋ।

ಪಾಪಾತಿ ಲಾಮಕಾ ನಿಹೀನಾಚಾರಾ। ಮೇಜ್ಜತಿ ಸಿನಿಯ್ಹತೀತಿ ಮೇತ್ತಿ, ಸಾ ಏತೇಸು ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಿತ್ತಾ।** ಸಹ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಸಹಾಯಾ। ಸಮ್ಪವಙ್ಕನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ಓನತಂ। **ಜಯಕಾರಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ,** ತಥಾ ಹಿ "ಅಜ್ಜ ಇಮಂ ರತ್ತಿಂ ದುಕ್ಖಂ ಸೇತೀ"ತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ವೇರಿಘಾತೋ ನಾಮ ವೇರಿಪುಗ್ಗಲೇ ಸತೀತಿ ಆಹ **"ವೇರಿಪುಗ್ಗಲಂ ಲಭತೀ"**ತಿ।

ಪಠಮಸಙ್ಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಸಙ್ಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. **ಸುಣಾಥಾತಿ** "ವತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ಉಪಕಪ್ಪತೀತಿ** ಸಮ್ಭವತಿ। **ಸಯ್ಹಂ ಹೋತೀತಿ** ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। "ಯದಾ ಚಞ್ಞೇ"ತಿ ಚ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯದಾ ಅಞ್ಞೇ"**ತಿ। **ವಿಲುಮ್ಪನ್ತೀತಿ** ವಿನಾಸಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಿಲುಮ್ಪೀಯತೀತಿ** ವಿಲುತ್ತಪರಸನ್ತಕಸ್ಸ ಅಸಕತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ ಕಮ್ಮಫಲಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಯಮ್ಪಿ ಪರೇನ ವಿಲುಮ್ಪೀಯತಿ, ಧನಜಾನಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **"ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಹಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಪಾಪಕಿರಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಾವಹಂ ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಮಞ್ಞತಿ। **ಜಯನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ** "ಇದಂ ನಾಮ ಜಿನಾಮೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸಯಮ್ಪಿ ತತೋ ಪರಾಜಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಘಟ್ಟೇತಾರನ್ತಿ** ಪಾಪಕಮ್ಮವಿಪಾಕಂ। **ಕಮ್ಮವಿವಟ್ಟೇನಾತಿ** ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿವಟ್ಟನೇನ, ಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ಲದ್ಧಾವಸರೇನ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಿಗಮಿತೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಸಙ್ಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮಲ್ಲಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೭. **ಏಕಚ್ಚಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸಪಞ್ಞಾ। **ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವರಾ। ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ ಸಸುರಸದ್ದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ''ಸಸ್ಸುದೇವಾ''ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **''ಸಸ್ಸುಸಸುರದೇವತಾ''**ತಿ। **ದಿಸಾಜೇಟ್ಠಕಾ**ತಿ ಚತೂಸುಪಿ ದಿಸಾಸು ಜೇಟ್ಠಕಸೀಸೇನ ಹಿ ಲೋಕಂ ವದತಿ। **ತಾದಿಸಾಯಾ**ತಿ ತಥಾರೂಪಾಯ ಮೇಧಾವಿತಾದಿಗುಣವುತ್ತಿಯಾ। **ಸುಭರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಸುಖೇತ್ತಭೂತಾಯ ಸುನ್ದರಿತ್ಥಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಲ್ಲಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಪ್ಪಮಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೮. **ಸಮಧಿಗ್ಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅತಿವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ, ಞಾಯೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ। **ಕಾರಾಪಕಅಪ್ಪಮಾದೋ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ ಪವತ್ತಕಅಪ್ಪಮಾದೋ। **ಸಮವಧಾನ**ನ್ತಿ ಸಮವರೋಧಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ। **ಉಪಕ್ಖೇಪ**ನ್ತಿ ಬಹಿ ಅಹುತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತಂ। **ಸೇಸಪದಜಾತಾನಿ ವಿಯ ಅವ...ಪೇ... ಧಮ್ಮಾ** ಸಪ್ಪದೇಸತ್ತಾ। **ಅಪ್ಪಮಾದೇ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ನಿಪ್ಪದೇಸತ್ತಾ। **ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ** ಮಹನ್ತಂ **ಸೇಸಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪ್ಪಮಾದೋ। ಪಟಿಲಾಭಕಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಗಮಹೇತುತಾಯ। **ಲೋಕಿಯೋಪಿ ಸಮಾನೋ**ತಿ ಕಾಮಾವಚರೋಪಿ ಸಮಾನೋ। ಮಹಗ್ಗತಾನುತ್ತರಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತಅಪ್ಪಮಾದೋ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಪಸಂಸನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಪ್ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಾಸಂಸಭಾವೇ ಏಕನ್ತತೋ ಕತ್ತಬ್ಬತಾಯ ಪನ **''ಏತಾನೀ''**ತಿಆದಿನಾ ಕಾರಣಂ ಆಹ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಯೋಜನಾಯ ''ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸೂ''ತಿ ಪದಸ್ಸ ''ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಉಭೋ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಯುಆದೀನಿ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದೋವ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ। ದುತಿಯಯೋಜನಾಯ ಪನ ಪಣ್ಡಿತಾ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಕತ್ಥ? ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸು। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿಆದಿ। ತೇನಾಹ **''ಯಸ್ಮಾ...ಪೇ... ಅತ್ಥೋ''**ತಿ। **ಅತ್ಥಪಟಿಲಾಭಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಹಿತಪಟಿಲಾಭಾ।

ಅಪ್ಪಮಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಭದ್ದಕೋ ಮಿತ್ತೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಸ್ವಾಖಾತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಸುತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಾಧನತೋ। ತೇನಾಹ **''ಅತ್ಥಂ ಪೂರೇತೀ''**ತಿ। **ಇತರಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಪಮಿತ್ತಸ್ಸ। **ತೇನಾ**ತಿ ಅತ್ಥಪೂರಣೇನ। **ಏತ**ನ್ತಿ ''ಸೋ ಚ ಖೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸಾ''ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ। **ದೇಸನಾಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ, ಇತರೇ ತದುಪನಿಸ್ಸಯಾ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇಹಿ, ತೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತವಸೇನ ಹೇಸಾ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ। ನ ಹಿ ಸೇಸಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪರೋಪದೇಸೇನ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ।

ಉಪಡ್ಢಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಗುಣೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ। **ಉಪಡ್ಢಂ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರತೋ**ತಿ ಇತರಂ ಉಪಡ್ಢಂ ಞಾಣಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಸಕಾರತೋ। ಲೋಕೇಪಿ ಪಾಕಟೋಯಮತ್ಥೋ ''ಆಚರಿಯತೋ ಉಪಡ್ಢಂ, ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರತೋ ಉಪಡ್ಢಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಾ ತೇವಿಜ್ಜತಾ''ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ತಥಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ನಿಪ್ಪದೇಸ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸತೋ। **ತತೋ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತೋ। **ಉಪಡ್ಢಂ ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಉಪಡ್ಢಗುಣೋ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ।

ಬಹೂಹಿ ಪುರಿಸೇಹಿ। **ವಿನಿಬ್ಭೋಗೋ** ವಿವೇಚನಂ ನತ್ಥಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿವೇಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ಏಸಾತಿ** ಪರತೋಘೋಸಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರತೋ ಚ ಸಿಜ್ಝಮಾನೋ ಅತ್ಥೋ। **ಏತ್ತಕನ್ತಿ** ಏತ್ತಕೋ ಭಾಗೋ। ಯದಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಡ್ಢನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀಸು **ನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ**। ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೇ ಸಕಲಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಪರತೋಘೋಸಮತ್ತೇನ ತೇಸಂ ಅಸಿಜ್ಝನತೋ, ಪಧಾನಹೇತುಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ಪನ **"ಸಕಲಮೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಲಾಭಙ್ಗನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಟಿಲದ್ಧಬ್ಬಕಾರಣಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪದೇಸೇನ ವಿನಾ ತೇನ ಉತ್ತರಿ ವಿಸೇಸತೋ ಅಲದ್ಧಬ್ಬತೋ। **ಅತ್ಥತೋತಿ** ಪರಮತ್ಥತೋ। **"ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ...ಪೇ॰... ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ಸುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಪನ ಸೀಲಾದಯೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವಾ"**ತಿ।

ಮಾಹೇವನ್ತಿ ಮಾ ಅಹ ಏವನ್ತಿ ಛೇದೋ, **ಅಹಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಮಾತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ ನಿಪಾತೋ। ತೇನಾಹ **"ಮಾ ಏವಂ ಅಭಣೀ"**ತಿ। "ಮಾಹೇವಂ ಆನನ್ದಾ"ತಿ ವದತೋ ಭಗವತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ತಾದಿಸಸ್ಸ ನಾಮ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಗುಣೇ ಸೇವತೋ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ ಅಯಾಥಾವತೋತಿ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಯಥಾಭೂತಗುಣಕಿತ್ತನಮುಖೇನ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಬಹುಸ್ಸುತೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಇದನ್ತಿ** ಇದಂ ವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಹಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಕಲಮೇವ ಹೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಹಿ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತುಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಮಾಹೇವ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಜೋತಿತಂ, ನ ಸರೂಪತೋ ವುತ್ತಂ। "ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಇದಾನಿ...ಪೇ॰... ಆದಿಮಾಹಾ"**ತಿ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಇಚ್ಛನಟ್ಠೇನ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪಟಿಕಙ್ಖಾನಿಮಿತ್ತೇನಾತಿ ಆಹ **"ಅವಸ್ಸಂಭಾವೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಇಧಾತಿ ಅನ್ತೋಗಧಾವಧಾರಣಪದಂ, ಇಧೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಹಿ ಸಾಸನೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। **ಆದಿಪದಾನಂಯೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಾಕ್ಯೇ ಆದಿತೋ ಏವ ವುತ್ತಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಪದಾನಂಯೇವ। **ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ದಸ್ಸನಸಭಾವಾ। **ಸಮ್ಮಾಅಭಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮದೇವ ಆರೋಪನಸಭಾವೋ। **ಸಮ್ಮಾಪರಿಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಾತಿ** ಮುಸಾವಾದಾದೀನಂ ವಿಸಂವಾದನಾದಿಕಿಚ್ಚತಾಯ ಲೂಖಾನಂ ಅಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸಭಾವಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಿನಿದ್ಧಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಪಚ್ಚಯಂ ಸುಭಾಸಿತಸೋತಾರಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಪರಿಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಾ**। ಯಥಾ ಕಾಯಿಕಕಿರಿಯಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಸಯಞ್ಚ ಸಮುಟ್ಠಹನಂ ಘಟನಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತ** ಸಙ್ಖಾತಾ ವಿರತಿಪೀತಿ **ಸಮುಟ್ಠಾಪನಲಕ್ಖಣಾ** ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪನಂ **ಸಮುಟ್ಠಾಪನಂ** ಕಾಯಿಕಕಿರಿಯಾಯ ಭಾರುಕ್ಖಿಪನಂ ವಿಯ। ಜೀವಮಾನಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ, ಜೀವಿತಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಆಜೀವಸ್ಸೇವ ವಾ ಸುದ್ಧಿ ವೋದಾನಂ। ಯಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವಜ್ಜಾನಂ ಧಮ್ಮೇನ ಪಹಾನಾನುಪ್ಪಾದಅತ್ಥಲಾಭಾದಿಪರಿವುಡ್ಢಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಪಗ್ಗಹಣಸಭಾವೋತಿ **ಸಮ್ಮಾಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ**। ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಗಾಹಾನಞ್ಚ ವಿಧಮನವಸೇನ ಸಮ್ಮಾಪತಿಟ್ಠಾನಸಭಾವಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ**। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾದಹನಂ ಏಕಗ್ಗತಾಕರಣಂ ಸಭಾವೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ**। **ತೀಣಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೇಸು , ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮೇಸು, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸಭೂತಾನಿ। ಇದಾನಿ ತಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೇಯ್ಯಥಿದ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ "ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಕಿಲೇಸಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಹ ಏಕಟ್ಠಾ ವಾ ಅನೇಕಟ್ಠಾ ವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಜಹತಿ** ಪಹಾಯ ನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। **ನಿರೋಧನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ** ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ।

ನ ಕೇವಲಂ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ, ಅಥ ಖೋ ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನಾನಾಖಣಾ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ನಾನಾರಮ್ಮಣಾ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಭಾವತೋ। **ಏಕಕ್ಖಣಾ** ಸಕಿದೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಏಕಾರಮ್ಮಣಾ** ನಿಬ್ಬಾನವಿಸಯತ್ತಾ। **ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ

ಪವತ್ತಿಯಾ। **ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ** ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಂ ಪಹಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ। ಪಟಿಪಕ್ಖಪಹಾನವಸೇನ ಹಿಸ್ಸ ನಾಮತ್ತಯಲಾಭೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ವಿರತಿಯೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಚೇತನಾಯೋಪಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। **ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ವಿರತಿಯೋವ** ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಚೇತನಾ ಮಗ್ಗಸಭಾವಾ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನಾತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಚತುಬ್ಬಿಧಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನ **ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಾನುಪ್ಪಾದನಾದೀನಂ ಕುಸಲಾನಞ್ಚ ವಡ್ಢನತೋ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪೀತಿ** ಯಥಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ನಾನಾ। ಏವಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ। ನ ಹಿ ಏಕೋಪಿ ಚ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಆದಿನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ವಿಯ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಭೇದಾಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಯೇವಾ"**ತಿ।

ಇತ್ವಾ ಇಞಾತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವುದ್ಧಿ ನಾಮ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜನೇತೀ"**ತಿ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ** ಅಭಿವಡ್ಢಂ ಪಾಪೇನ್ತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ। **ವಿವಿತ್ತತಾತಿ** ವಿವಿತ್ತಭಾವೋ। ಸೋ ಹಿ ವಿವೇಚನೀಯತೋ ವಿವಿಚ್ಚತಿ, ಯಂ ವಿವಿಚ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತಂ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಇಧ ವಿವಿತ್ತಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ "ವಿವಿತ್ತತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇಸು ಪುರಿಮೋ ವಿವೇಚನೀಯತೋ ವಿವಿಚ್ಚಮಾನತಾಯ ವಿವಿಚ್ಚನಕಿರಿಯಾಯ ಸಮಙ್ಗೀ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ ತಾಯ ಏವ ವಿವಿಚ್ಚನಕಿರಿಯಾಯ ವಸೇನ ವಿವೇಕೋತಿ ಗಹಿತೋ। ಇತರೋ ಸಬ್ಬಸೋ ತತೋ ವಿವಿತ್ತಸಭಾವತಾಯ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜೇ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ವಿವಿಚ್ಚಮಾನತಾಯ ವಿವೇಕಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪವತ್ತತಿ, ಇತರಂ ಪನ ತಂನಿನ್ನತಾತಂಆರಮ್ಮಣತಾಹೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ವಿವೇಕಂ ನಿಸ್ಸಿತಂ, ವಿವೇಕೇ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತ"**ನ್ತಿ।

ಯಥಾ ವಾ ವಿವೇಕವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಝಾನಂ "ವಿವೇಕಜ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ವಿವೇಕವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ "ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ನಿಸ್ಸಯೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಾನಂ ವಸೇನ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಸತಿಪಿ ತಾಸಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಭಾವೇ "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮುಪ್ಪಾದನಂ ವಿಯ ಅಭಿನ್ನಧಮ್ಮಾಧಾರಾ ನಿಸ್ಸಯಭಾವನಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ತದಙ್ಗ-ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತತಂ ವತ್ವಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತತಾಯ ಅವಚನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ। ಭಾವಿತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಯೇ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿವೇಕೋ। **ಅಜ್ಝಾಸಯತೋತಿ** "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಅಜ್ಝಾಸಯತೋ। ಯದಿಪಿ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಪನ ಆದೀನವಂ ಸುಟ್ಠು, ದಿಸ್ವಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನಿನ್ನತಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಹಾಭಿಭೂತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೀತನಿನ್ನಚಿತ್ತತಾ ವಿಯ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಥಾ ಸಭಾವತೋ, ಯಥಾ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತತಾ, ಏವಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತತಾಪಿ ಸಿಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನತಾ ಸಿಯಾ, ತದಗ್ಗೇನ ಫಲನಿನ್ನತಾಪಿ ಸಿಯಾ "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ತದಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಭಾವತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪಹಾನವಿನಯೋ ವಿಯ ರಾಗನಿರೋಧೋಪಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತವಿವೇಕೇನ ಅತ್ಥತೋ ನಿಬ್ಬಿಸಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **ಏಸ ನಯೋ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಾದೀಸೂತಿ**। ತೇನಾಹ "ವಿವೇಕತ್ಥಾ ಏವ ಹಿ ವಿರಾಗಾದಯೋ"ತಿ।

ವೋಸ್ಸಗ್ಗಸದ್ದೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗತ್ಥೋ ಪಕ್ಖನ್ದನತ್ಥೋ ಚಾತಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಸ್ಸ ದುವಿಧತಾ ವುತ್ತಾ। ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಞ್ಹಿ ಪಹಾನಂ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವೇನ ನಿರಾಸಙ್ಕಪವತ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ತದಙ್ಗವಸೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ತಂನಿನ್ನಭಾವೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಭಾವತಾ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ತತ್ಥ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ"**ತಿಆದಿ। **ಅಯಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ** ಅಯಂ ಮಿಸ್ಸಕವಸೇನ ವುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನಾತಿ** ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಪಕಾರೇನ ತಂನಿನ್ನತದಾರಮ್ಮಣಕರಣಪ್ಪಕಾರೇನ ಚ।

ಪುಬ್ಬೇ ವೋಸ್ಸಗ್ಗವಚನಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ “**ಸಕಲೇನ ವಚನೇನಾ**”ತಿ। **ಪರಿಣಮನ್ತಂ** ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ, **ಪರಿಣತಂ** ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ। ಪರಿಣಾಮೋ ನಾಮ ಇಧ ಪರಿಪಾಕೋತಿ ಆಹ “**ಪರಿಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪರಿಪಕ್ಕಞ್ಚಾ**”ತಿ। ಪರಿಪಾಕೋ ಚ ಆಸೇವನಲಾಭೇನ ಲದ್ಧಸಾಮತ್ಥಿಯಸ್ಸ ಕಿಲೇಸೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತುಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿತುಂ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವೋ। ತೇನಾಹ “**ಅಯ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ಏಸ ನಯೋತಿ** ಯ್ವಾಯಂ ನಯೋ “ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಂ ವುತ್ತೋ, ಸೇಸೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, ಏವಂ ತತ್ಥ ನೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ನಿಸ್ಸಾಯ। **ಜಾತಿಸಭಾವಾತಿ** ಜಾಯನಸಭಾವಾ। **ಸಕಲೋತಿ** ಅನವಸೇಸೋ, ಸಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಕೋಚಿ ಮಗ್ಗೋ ಸಾವಸೇಸೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಭವತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮೇ ಮಗ್ಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪರಿಮೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಏವ ನಾಮ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ವಚಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇತಿ** ವಚಸಾಯತ್ಥೇ। **ವಣ್ಣಯನ್ತೀತಿ** ಗುಣವಣ್ಣನವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತಿ।

ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಅಪುತ್ತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. ದಿವ-ಸದ್ದೋ ದಿವಾ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ದಿವಸಪರಿಯಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ದಿವಸದ್ದೋ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಆಹ “**ದಿವಸಸ್ಸ ದಿವಾ**”ತಿಆದಿ। ಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧನಂ, ತಸ್ಸ ಪತೀತಿ ಸಮ್ಪತಿ, ಧನಸಾಮಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಹಿತಾವಹತ್ತಾ **ಸಾಪತೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಆಹ “**ಸಾಪತೇಯ್ಯನ್ತಿ ಧನ**”ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಕತಾಕತಭಣ್ಡಸ್ಸ ಅತಿಬಹುಭಾವತೋ ವಿಮ್ಹಯಪ್ಪತ್ತೋ ರಾಜಾ “**ಕೋ ಪನ ವಾದೋ**”ತಿ ಆಹ। **ಕಾಳಲೋಹಂ** ನಾಮ ಅಯೋಫಲಂ। ಕಚ್ಛಪಾದಿರೂಪೇಹಿಪಿ ಸೋವಣ್ಣಾದೀನಿ ಠಪೇನ್ತಿ। **ಸಕುಣ್ಡಕಭತ್ತನ್ತಿ** ಸಕುಣ್ಡೇಹಿ ವಾ ಸಥುಸೇಹಿ ವಾ ಪಕ್ಕಭತ್ತಂ। ಬಿಲಙ್ಗಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧಞ್ಞಬಿಲಙ್ಗಂ, ಆರನಾಲನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ದುತಿಯಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಬಿಲಙ್ಗದುತಿಯಂ**। ತಞ್ಹಿ ಕಞ್ಜಿತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ **ಕಞ್ಜಿಕಂ** ನಾಮ। ತೀಹಿ ಪಕ್ಖೇಹಿ ವತ್ಥಖಣ್ಡೇಹಿ ಕತನಿವಾಸನಂ **ತಿಪಕ್ಖವಸನಂ**। ತೇನಾಹ “**ತೀಣಿ…ಪೇ॰… ನಿವಾಸನ**”ನ್ತಿ।

ಅಸನ್ತೋ ನೀಚೋ ಪುರಿಸೋತಿ **ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋತಿ** ಆಹ “**ಲಾಮಕಪುರಿಸೋ**”ತಿ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವೇನ ಓತರಣತಾಯ ಫಲಂ ಅಗ್ಗಂ ನಾಮ, ಉಪರಿಭೂಮಿಗತತ್ತಾ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಂ**। **ದಕ್ಖಿಣನ್ತಿ** ದಾನಮಾಹ। ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಕಾಮಭವೂಪಪತ್ತಿಭವೋ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ “**ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿತಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಜನನತೋತಿ** ತತ್ರ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಜನನತೋ, ಉಪ್ಪಾದನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೇತಂ ಉದಕಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಸೇತೋದಕಾ**। ಸೋ ಯೇನ ಭಾವೇನ ಯತ್ಥ ಪಾಕಟತರೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ವೀಚೀನಂ ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ**”ತಿ ಆಹ। ಸುಖೋತರಣಟ್ಠಾನತಾಯ ಕದ್ದಮಾದಿದೋಸವಿರಹತೋ ಚ **ಸುನ್ದರತಿತ್ಥಾ**। **ತಂ ಅಪೇಯ್ಯಮಾನನ್ತಿ** ತಂ ಉದಕಂ ಕೇನಚಿ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿಯಮಾನಂ। **ಅತ್ತನಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕರೋತಿ** ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಕಿಚ್ಚಕರೋ, ಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಚೇವ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಚ ನಿಯೋಜಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಸಲಕಿಚ್ಚಕರೋತಿ** ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಪುಞ್ಞಕರೋ।

ಪಠಮಅಪುತ್ತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಅಪುತ್ತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. **ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನಾತಿ** ಸಹಯೋಗೇ ಕರಣವಚನಂ। ಪಟಿಪಾದನಂ ತೇನ ಸಹ ಯೋಜನನ್ತಿ ಆಹ “**ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಯೋಜೇಸಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅದಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। “ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪಾಳಿಯಂ ಪನ “ಕಣಾಜಕಂ ಭುಞ್ಜತಿ ಬಿಲಙ್ಗದುತಿಯ”ನ್ತಿ। ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇದಾನಿ “ಇಮಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಮಣಸ್ಸ

ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ದೇಥಾ"ತಿ ವಚನಂ ನ ಸುತಪುಬ್ಬಂ, ಯಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಾನುಭಾವೇಹಿ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಾ ಸಞ್ಞಾತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಟ್ಠಿಭರಿಯಾಯ "ನ ಯಸ್ಸ ವಾ ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿಆದಿ ಚಿನ್ತಿತಂ। ತಥಾ ಹಿ ತೇಸಂ ದೇನ್ತಾಪಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಣೀತಮೇವ ದೇನ್ತಿ। **ನಾಸಾಪುಟಂ ಪಹರಿ** ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ। **ಸೋ** ಉದ್ಧತಾಯ "ಬಹು ವತ ಧಞ್ಞಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ **ಚಿತ್ತಂ ಸಂಯಮೇತುಂ** ಸನ್ಧಾರೇತುಂ **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**।

ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರುಪ್ಪನ್ನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ವರಮೇತ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಮಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದೇಹೀ"ತಿ ವದತೋ ನ ಏಕಾಯ ಏವ ಜವನವೀಥಿಯಾ ವಸೇನ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ। ಅಥ ಖೋ ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ಪವತ್ತಜವನವಾರೋಪಿ ಅತ್ಥಿ ಮಜ್ಝೇ ಪವತ್ತಜವನವಾರೋಪಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಚೇತನಾವಸೇನಾ**"ತಿ। **ಏಕಾ ಚೇತನಾ ದ್ವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ನ ದೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಕೇತಪಞ್ಹವಸೇನ ನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚುದ್ದಸನ್ನಂ ಚೇತನಾನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪುರೇತರಂ ಕತತ್ತಾ **ಪುರಾಣಂ**।

ಪರಿಗಯ್ಹತೀತಿ **ಪರಿಗ್ಗಹೋ**ತಿ ಆಹ "**ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ವತ್ಥು**"ನ್ತಿ। ಅನ್ವಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವನ್ತೀತಿ **ಅನುಜೀವಿನೋ**। **ಸಬ್ಬಮೇತ**ನ್ತಿ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಸಬ್ಬಂ ಏತಂ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಗ್ಗಹವತ್ಥುಂ। **ನಿಕ್ಖಿಪ್ಪಗಾಮಿನ**ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತಾಗಾಮಿನಂ। ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸಭಾವಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ನಿಕ್ಖಿಪ್ಪಸಭಾವ**"ನ್ತಿ। ಪಹಾಯ ಗಮನೀಯನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಪರಿಚ್ಚಜಿತಬ್ಬಸಭಾವಮೇವಾ**"ತಿ।

ದುತಿಯಅಪುತ್ತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಪುಗ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. "ನೀಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ"ತಿಆದಿ ಅಪ್ಪಕಾಸನಭಾವೇನ ತಮತೀತಿ **ತಮೋ,** ತೇನ ತಮೇನ ಯುತ್ತೋತಿ **ತಮೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂಯೋಗತೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ಯಥಾ "ಮಚ್ಛೇರಯೋಗತೋ ಮಚ್ಛೇರೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ **ತಮೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಕಾಸನಭಾವೇನ ತಮೋ ತಮಭೂತೋ ಅನ್ಧಕಾರೋ ವಿಯ ಜಾತೋ, ಅನ್ಧಕಾರತ್ತಂ ವಾ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ತಮಮೇವ ಪರಮ್ಪರತೋ ಅಯನಂ ಗತಿ ನಿಟ್ಠಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ತಮಪರಾಯಣೋ,** ತಮಪರಾಯಣತಂ ವಾ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾಯೇನಪಿ ತಮಗ್ಗಹಣೇನ ಖನ್ಧತಮೋವ ಕಥಿತೋ, ನ ಅನ್ಧಕಾರತಮೋ। ಖನ್ಧತಮೋತಿ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿರಹಿತಾ ಖನ್ಧಪವತ್ತಿಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಉಚ್ಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ"ತಿಆದಿ ಪಕಾಸನಭಾವೇನ ಜೋತೇತೀತಿ **ಜೋತಿ,** ತೇನ ಜೋತಿನಾ ಯುತ್ತೋತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ತಮೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಇತರೇ ದ್ವೇ**ತಿ ಜೋತಿತಮಪರಾಯಣೋ ಜೋತಿಜೋತಿಪರಾಯಣೋತಿ ಇತರೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲೇ।

ವೇಣುವೇತ್ತಾದಿಕೇಹಿ ಪೇಳಾದಿಕಾರಕಾ **ವಿಲೀವಕಾರಕಾ**। ಮಿಗಮಚ್ಛಾದೀನಂ ನಿಸಾದನತೋ **ನೇಸಾದಾ,** ಮಾಗವಿಕಮಚ್ಛಬನ್ಧಾದಯೋ। ರಥೇಸು ಚಮ್ಮೇನ ಹನನಕರಣತೋ **ರಥಕಾರಾ** ಚಮ್ಮಕಾರಾ ವುತ್ತಾ। "ಪು" ಇತಿ ಕರೀಸಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ಕುಸೇನ್ತಿ ಅಪನೇನ್ತೀತಿ **ಪುಕ್ಕುಸಾ,** ಪುಪ್ಫಛಡ್ಡಕಾ। **ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ**ತಿ ವಿರೂಪೋ। **ಓಕೋಟಿಮಕೋ**ತಿ ಆರೋಹಾಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಕೋ, ರಸ್ಸಕಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಲಕುಣ್ಡಕೋ**"ತಿ। ಲಕು ವಿಯ ಘಟಿಕಾ ವಿಯ ಡೇತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಹಿ **ಲಕುಣ್ಡಕೋ,** ರಸ್ಸೋ। ಕಣತಿ ನಿಮೀಲತೀತಿ **ಕಾಣೋ**। ತಂ ಪನಸ್ಸ ನಿಮೀಲನಂ ಏಕೇನ ಅಕ್ಖಿನಾ ದ್ವೀಹಿಪಿ ವಾತಿ ಆಹ "**ಏಕಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ ಉಭಯಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ**"ತಿ। ಕುಣನಂ ಕುಣೋ, ಹತ್ಥವೇಕಲ್ಲಂ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕುಣೀ**। **ಖಞ್ಜೋ** ವುಚ್ಚತಿ

ಪಾದವಿಕಲೋ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯಸಙ್ಖಾತೋ ಸರೀರಸ್ಸ ಪಕ್ಖೋ ಪದೇಸೋ ಹತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಕ್ಖಹತೋ**। ತೇನಾಹ **"ಪೀಠಸಪ್ಪೀ"**ತಿ। ಪದೀಪೇ ಪದೀಪನೇ ಏತಬ್ಬಂ ನೇತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪದೀಪೇಯ್ಯಂ,** ತೇಲಕಪಲ್ಲಾದಿಉಪಕರಣಂ। **ವುತ್ತನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ।

ಆಗಮನವಿಪತ್ತೀತಿ ಆಗಮನಟ್ಠಾನವಸೇನ ವಿಪತ್ತಿ ಆಗಮೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಕತ್ವಾ। **ಪುಬ್ಬುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯವಿಪತ್ತೀತಿ** ಪರಮುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯವಸೇನ ವಿಪತ್ತಿ। ಚಣ್ಡಾಲಾದಿಸಭಾವಾ ಹಿಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪರಮುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯಾ, ಪರಮುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇಹೇವಸ್ಸ ವಿಪತ್ತಿ ಏವ, ನ ಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಪವತ್ತಪಚ್ಚಯವಿಪತ್ತೀತಿ** ಪವತ್ತೇ ಸುಖಪಚ್ಚಯವಿಪತ್ತಿ। ತಾದಿಸೇ ನಿಹೀನಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋಪಿ ಕೋಚಿ ವಿಭವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಿಯಾ, ಅಯಂ ಪನ ದುಗ್ಗತೋ ದುರೂಪೋ ಹೋತಿ। **ಆಜೀವುಪಾಯವಿಪತ್ತೀತಿ** ಆಜೀವನುಪಾಯವಸೇನ ವಿಪತ್ತಿ। ಸುಖೇನ ಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಉಪಾಯಭೂತಾ ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪಾದಯೋ ಇಮಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಪುಪ್ಫಛಡ್ಡಕಸಿಲಾಕೋಟ್ಟನಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ"**ತಿ। **ಅತ್ತಭಾವವಿಪತ್ತೀತಿ** ಉಪಧಿವಿಪತ್ತಿ। **ದುಕ್ಖಕಾರಣಸಮಾಯೋಗೋತಿ** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಸಮೋಧಾನಂ। **ಸುಖಕಾರಣವಿಪತ್ತೀತಿ** ಸುಖಪಚ್ಚಯಪರಿಹಾನಿ। **ಉಪಭೋಗವಿಪತ್ತೀತಿ** ಉಪಭೋಗಸುಖಸ್ಸ ವಿನಾಸೋ ಅನುಪಲದ್ಧಿ। ಜೋತಿ ಚೇವ ಜೋತಿಪರಾಯಣಭಾವೋ ಚ **ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ**।

ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹೀತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಏತಂ ಯಥಾ "ಯದಿ ಮೇ ಬ್ಯಾಧಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ದಾತಬ್ಬಮಿದಮೋಸಧ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ, ತತ್ಥ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋತಿ** ದಾನಂ ದಾತುಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತತಾಯ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ।

ಪುಗ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಯ್ಯಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. **ಜರಾಜಿಣ್ಣಾತಿ** ಜರಾಯ ಜಿಣ್ಣಾ। ತೇನ ಪಾಕಟಜರಾಯ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಿಮಾಹ। **ವಯೋವುಡ್ಢಾತಿ** ವಯಸಾ ವುಡ್ಢಾ। ತೇನ ಪಚ್ಛಿಮವಯಸ್ಸ ಓಸಕ್ಕಸಮ್ಪವತ್ತಿಂ ವದತಿ। **ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಿಕಾತಿ** ಜಾತಿಮಹತ್ತಗತಾ। **ಚಿರಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ** ದ್ವೇ ತಯೋ ರಾಜಪರಿವಟ್ಟೇ ವೀತಿವತ್ತಾ। ವಯೋ-ಸದ್ದೋ ಸಾಧಾರಣವಚನೋಪಿ ಜಿಣ್ಣಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ಓಸಾನವಯಂ ಏವ ವದತೀತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ"**ತಿ। **ಅಯ್ಯಿಕಾತಿ** ಮಾತಾಮಹಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಹತ್ಥೀ ಏವ ರತನಭೂತೋ **ಹತ್ಥಿರತನನ್ತಿ** ಆಹ "ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೇನಾ"ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನೀತಿ** ಕುಮ್ಭಕಾರಭಾಜನಾನಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೇಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಯ್ಯಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಇಸ್ಸತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ಕಾ ಅಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ? ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಅಲಾಭಾಯ ಅಯಸಾಯ ಪರಿಸಕ್ಕನಂ। ತಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಭಗವತೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ತಂ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಯಮಕಮಹಾಮೇಘೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಓಘಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಾ ಪಾರಮಿಯೋ "ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ವಿಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಮಹೋಘಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಿಂಸು। ತತೋ ತತೋ ಅನ್ನಪಾನಯಾನವತ್ಥಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದಿಹತ್ಥಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ ನರಾಸಭೋ ಲೋಕನಾಥೋ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ

ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಸಕಟಸತೇಹಿಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಸಮನ್ತಾ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಮ್ಹಿ ಸಕಟಧುರೇನ ಸಕಟಧುರಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ ಚ ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ವಿಯ। ಸಬ್ಬಂ **ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೨೮೨) ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚ ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಭಗವತೋ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಪಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ – "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ ಅಪಚಿತೋ ಲಾಭೀ ಚೀವರ…ಪೇ॰… ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಖೋ"ತಿಆದಿ (ಉದಾ॰ ೩೮), ತಥಾ "ಯಾವತಾ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ ವಾ ಗಣೋ ವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಂ ಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಗಣಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ, ಯಥರಿವಾಯಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೬)। **ಏವನ್ತಿ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ। **ನಿಜ್ಝತ್ತಿನ್ತಿ** ಸಞ್ಞತ್ತಿಂ। **ನನ್ತಿ** ಕಥಂ।

ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಅಯುತ್ತಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಕಥಾ ಮಹಾಜನಸನ್ನಿಪಾತೇ ನಿಯ್ಯಾತಿತಾ ಹೋತೀತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ದಾತಬ್ಬಂ,** ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಮತ್ತೇನ ದೇನ್ತೇಪಿ ಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತಿ। **ಆರೋಚಿತಂ** ಅತ್ತನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಗವಾತಿ** ಸತ್ಥು ಆಮನ್ತನಂ। **ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ** ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ **ನಿಗಣ್ಠಾ…ಪೇ॰… ಪಸೀದತಿ** ಪಸನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಸೇಸತೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವಕರೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಅಞ್ಞಂ ತಯಾ ಪರಮಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಪಚ್ಛಾ"**ತಿ। **ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಹಿ ಏತಂ।** ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪುರಿಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆನೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುಚ್ಛಿತಸ್ಸ ನಾಮ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಕಥನಂ ಮಯ್ಹಮೇವ ಭಾರೋ। **ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋತಿ** ಏಕತೋ ಸೇನಾಯ ರಾಸಿವಸೇನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ರಾಸಿಭೂತೋ"**ತಿ। **ಅಸಿಕ್ಖಿತೋತಿ** ಸತ್ತಟ್ಠಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಧನುಸಿಪ್ಪೇನ ಸಿಕ್ಖಿತೋ। ಧನುಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಿತ್ವಾಪಿ ಕೋಚಿ ಕತಹತ್ಥೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಅಸಿಕ್ಖಿತೋ ನ ಕತಹತ್ಥೋ, ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಭಾವೋಯೇವ ಬ್ಯಾಮಮುಟ್ಠಿಬನ್ಧೋ। **ತಿಣಪುಞ್ಜಮತ್ತಿಕಾಪುಞ್ಜಾದೀಸೂತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ **ಪಂಸುಪುಞ್ಜವಾಲುಕಪುಞ್ಜಸಾರಫಲಕಅಯೋಘನಾದಿಕೇ** ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಕತಪರಿಚಯೋತಿ** ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಾ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಅಕತಪರಿಚಯೋ। ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಿಕೇ ಉಪೇಚ್ಚ ಅಸನಂ ಉಪಾಸನಂ, ನ ಕತಂ ಉಪಾಸನಂ ಏತೇನಾತಿ **ಅಕತೂಪಾಸನೋ।** ಅಸಿಕ್ಖಿತತಾದಿನಾ ಭೀರುಭಾವೇನ ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಛಮ್ಭನಂ ಸಙ್ಕಮ್ಪನಂ ಉತ್ತಾಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಛಮ್ಭೀತಿ ಆಹ **"ಪವೇಧಿತಕಾಯೋ"**ತಿ।

ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ **"ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ **ತತಿಯೇನೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ** ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯೋಗಂ। ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ **ಅಸೇಕ್ಖಂ,** ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ। ತಯಿದಂ ನ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಸೀಲಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಸೇಕ್ಖಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಂ ಸೀಲಂ, ಲೋಕುತ್ತರೋ ಏವ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಜಾತತ್ತಾ, ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋಪೀತಿ । ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಏಸೋತಿ ವಾ, ಅಪರಿಯೋಸಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ಸಯಮೇವ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ವಾ ಸೇಕ್ಖೋ, ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಹೇಟ್ಠಿಮೇಸು ಚ ತೀಸು ಫಲೇಸು ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ। ಉಪರಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ **ಅಸೇಕ್ಖೋ।** ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸೇಕ್ಖೋತಿ **ಅಸೇಕ್ಖೋ।** ಅಗ್ಗಫಲಭೂತೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ತಥಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ "ಅಸೇಕ್ಖೇನಾ"**ತಿಆದೀಸು। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾ ಮಿಸ್ಸಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾಪೀತಿ ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿಆದಯೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ ಏವ।

ಯೇನ ಸಿಪ್ಪೇನ ಇಸ್ಸಾಸೋ ಹೋತಿ, ತಂ **ಇಸ್ಸತ್ತನ್ತಿ** ಆಹ **"ಉಸುಸಿಪ್ಪ"**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಸಾ ವಾಯೋಧಾತುಯಾ ವಸೇನ ಸರೀರಂ ಸಞ್ಜಾತಥಾಮಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಬಲಪಚ್ಚಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಬಲಂ ನಾಮ ವಾಯೋಧಾತೂ"**ತಿ। ಸಮಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಹಿ ವಿಸಮಪ್ಪವತ್ತಿನಿವಾರಕಧಾತು ಬಲಂ ನಾಮ, ತೇನ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಬಲರೂಪಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಅರಹಾ ಏವ ಏಕನ್ತತೋ ಸೋರತೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸೋರಚ್ಚನ್ತಿ** ಆಹ **"ಸೋರಚ್ಚನ್ತಿ ಅರಹತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಏತೇ ದ್ವೇತಿ** ಖನ್ತಿ ಸೋರಚ್ಚನ್ತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ। ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಪಾ,** ಯೋ ಕೋಚಿ ಜಲಾಸಯೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾನೀಯಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಚತುರಸ್ಸಪೋಕ್ಖರಣೀಆದೀನೀ"**ತಿ। ಉದಕವಿಕೂಲಾದೀಸು ಕಮನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಸಙ್ಕಮನಾನಿ,** ಸೇತುಆದೀನಿ।

ಸೇತುಕರಣಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸೇತುಂ, ಚಙ್ಕಮನಕರಣಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಚಙ್ಕಮನಂ, ಮಗ್ಗಕರಣಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಣ್ಣಾಸಾ"**ತಿಆದಿ।

ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತನ್ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಹಿತಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ದೇನ್ತೋಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದೇನ್ತೋಪೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ದೇನ್ತೇನಪಿ ಕಮ್ಮಫಲಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇನೇವ ದಾತಬ್ಬತ್ತಾ। **ಥನಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಮಹಾಮೇಘಭಾವದಸ್ಸನಂ, ಯೋ ಹಿ ಮಹಾವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಗಜ್ಜನ್ತೋ ವಿಜ್ಜುಮ್ಮಾಲಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪವಸ್ಸತಿ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ**ತಿ ಖಾದನೀಯಸ್ಸ ವಿವಿಧಜಾತಿಯಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ।

ಪಕಿರಣಂ ನಾಮ ವಿಕಿರಣಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನನ್ತಿ ಆಹ **"ವಿಕಿರತೀ"**ತಿ। **ಪಕಿರನ್ತೋ ವಿಯ ವಾ ದಾನಂ ದೇತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಗುಣಖೇತ್ತಮೇವ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಕರುಣಾಖೇತ್ತೇಪಿ ಮಹಾದಾನಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ "ಪಕಿರೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಆಗತತಿತ್ಥಿಯವಾದೇನ ಅಪ್ಪಟಿಸೇಧಿತತಾಪಿ ದೀಪಿತಾ ಹೋತಿ। **ಪುಞ್ಞಧಾರಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞಮಯಧಾರಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಾ। **ಸಿನೇಹಯನ್ತೀ**ತಿ ಥೂಲಧಾರೇನಪಿ ಸಿನೇಹೇನ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತೀ। **ಕಿಲೇದಯನ್ತೀ**ತಿ ಅಲ್ಲಭಾವಂ ಪಾಪಯನ್ತೀ। ಯಥಾಯಂ ಪುಞ್ಞಧಾರಾ ದಾತಾರಂ ಅನ್ತೋ ಸಿನೇಹೇತಿ ಪೂರೇತಿ ಅಭಿಸನ್ದೇತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಸಿನೇಹೇತಿ ಪೂರೇತಿ ಅಭಿಸನ್ದೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ದದಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಭಜನ್ತಿ ನಂ ಬಹೂ"ತಿಆದಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೪) ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ದಾತಾರಂ ಅಭಿವಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದಾಯಕವಸೇನೇವ **"ಸಿನೇಹೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಸಿನೇಹುಪ್ಪತ್ತಿ ಆಮಿಸನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ದಾಯಕವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ।

ಇಸ್ಸತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಬ್ಬತೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಖತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಭಿಸೇಕಪ್ಪತ್ತಾ। ಇಸ್ಸರಿಯಮದೋ **ಕಾಮಗೇಧೋ**। ಪಥವಿಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾ ತಂನಿವಾಸಿನಂ ಅನುಯನ್ತತಾತಿ ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತಸ್ಸ ರಾಜಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸುಖೇನ ಸಮಿಜ್ಝನಸ್ಸ ಕಾರಣಕಿತ್ತನಂ। ಯಾದಿಸೇ ರಾಜಕಿಚ್ಚೇ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏಸ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನ್ತರಗಮನಾನೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ನಿರನ್ತರಗಮನಾನಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಗಮನಾನಿ। **ಚೋರಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸೂ**ತಿ ಏಕೋ ಅನ್ತರಭೋಗಿಕೋ ರಾಜಾಪರಾಧಿಕೋ ಪಞ್ಚಸತಮನುಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಚೋರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

"ಅಯುತ್ತಂ ತೇ ಕತ"ನ್ತಿ ಸಚಾಹಂ ವಕ್ಖಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಧುರವಿಹಾರೇ**ತಿ ರಥಸ್ಸ ಧುರಂ ವಿಯ ನಗರಸ್ಸ ಧುರಭೂತೇ ವಿಹಾರೇ। **ಸನ್ಥಮ್ಭಿತು**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ। **ಸದ್ಧಾಯಿಕೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಅಯಿತಬ್ಬೋ, ಸದ್ಧೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಸದ್ಧಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಪಚ್ಚಯಿಕೋ**ತಿ ಪತ್ತಿಯಾಯಿತಬ್ಬೋ। **ಅಬ್ಭಸಮಂ** ಪುಥುಲಭಾವೇನ। **ನಿಪ್ಪೋಥೇನ್ತೋ**ತಿ ನಿಮ್ಮದ್ದೇನ್ತೋ। **ಸಣ್ಹಕರಣೀಯಂ** ಅತಿಸಣ್ಹಂ **ಪಿಸನ್ತೋ** ನಿಸದಪೋತೋ ವಿಯ ಪಿಸನ್ತೋ।

ಧಮ್ಮಚರಿಯಾತಿಆದಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸೀಸಂ ಚೇಲಞ್ಚ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಏವ ಕಾತಬ್ಬಾ ತಸ್ಸಾ ಏವ ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಾಭಾವತೋ। **ಆಚಿಕ್ಖಾಮೀ**ತಿ ಕಥೇಮಿ, ಕಥೇನ್ತೋ ಚ ಯಥಾ ತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಮದೇವ ರಾಜಾ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಜಾನಾಪೇಮೀತಿ । **ನಿಪ್ಫತ್ತಿ** ಯುದ್ಧೇನ ಕಾತಬ್ಬಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ। ವಿಸಿನೋತಿ ಬನ್ಧತಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ **ವಿಸಯೋ,** ಸಮತ್ಥಭಾವೋ। **ಮನ್ತಸಮ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನರಾಜಮನ್ತಾ। **ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ**ತಿ ಮಹೋಸಧಾದಿಸದಿಸಾ ನೀತಿಸತ್ಥಛೇಕಾ ಅಮಚ್ಚಪುರಿಸಾ। **ಉಪಲಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಅನ್ತರೇ ವಿರೋಧತ್ಥಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತುಂ।

ದ್ವೇಯೇವ ಪಬ್ಬತಾತಿ ಪಬ್ಬತಸದಿಸಾ ದ್ವೇಯೇವ ಗಹಿತಾ। **ರಾಜೋವಾದೇತಿ** ರಾಜೋವಾದಸುತ್ತೇ। **ಆಗತಾವ** ತತ್ತನ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪತ್ಥಂ। **ವಿಲುಮ್ಪಮಾನಾತಿ ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। **ವಿಪತ್ತೀತಿ** ಭೋಗಪರಿಹಾನಾದಿವಿನಾಸೋ। **ಹತ್ಥಿಯುದ್ಧಾದೀಹಿ ಜರಾಮರಣಂ ಜಿನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ** ಸತ್ತಸ್ಸ ಅವಿಸಯಭಾವತೋ। ಯೇನ ಪನ ಜಿನಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "**ಬುದ್ಧೇ... ಪೇ॰... ನಿವೇಸಯೇ**"ತಿ ಆಹ। ರತನತ್ತಯೇ ಹಿ ಸದ್ಧಾ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಮೂಲಜಾತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಏಕನ್ತತೋ ಜರಾಮರಣವಿಜಯಾಯ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ತಸ್ಮಾ ಸದ್ಧ**"ನ್ತಿ।

ಪಬ್ಬತೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕೋಸಲಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಮಾರಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ತಪೋಕಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೭. ಉರುವೇಲಾಯ ಸಮೀಪೇ ಗಾಮೋ ಉರುವೇಲಗಾಮೋ, ತಂ **ಉರುವೇಲಗಾಮಂ** ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಚ ಭಗವಾ **ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ವಸ್ಸೇಸು ಆದಿತೋ ಪನ್ನರಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಪಠಮಬೋಧಿ, ಇಧ ಪನ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹಸ್ಮಿಂ ಯೇವಾ"**ತಿ। ಅಸುಖಭಾವೇನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ದುಕ್ಕರಂ ಕರೋತೀತಿ ದುಕ್ಕರಕಾರೋ, ಸೋ ಏವ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ **ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾ**। ತಾಯ ಮುತ್ತೋ ವತಮ್ಹೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಲೋಕನಾಥೋ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಸಮನುಯುಞ್ಜತಿ? ಕಮ್ಮಪಿಳಿತವಸೇನ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಪದಾನೇ** (ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೩೯.೯೨-೯೪) -

"ಅವಚಾಹಂ ಜೋತಿಪಾಲೋ, ಸುಗತಂ ಕಸ್ಸಪಂ ತದಾ।
ಕುತೋ ನು ಬೋಧಿ ಮುಣ್ಡಸ್ಸ, ಬೋಧಿ ಪರಮದುಲ್ಲಭಾ॥

"ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಅಚರಿಂ ದುಕ್ಕರಂ ಬಹುಂ।
ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನುರುವೇಲಾಯಂ, ತತೋ ಬೋಧಿಮಪಾಪುಣಿಂ॥

"ನಾಹಂ ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ, ಪಾಪುಣಿಂ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಕುಮ್ಮಗ್ಗೇನ ಗವೇಸಿಸ್ಸಂ, ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇನ ವಾರಿತೋ"ತಿ॥

ಮಾರೇತೀತಿ ವಿಬಾಧೇತಿ। ವಿಪತ್ತಿಆದಿಸಂಯೋಜನಞ್ಹಿ ಸಾಧೂನಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಮರಣಂ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಮಾರಣತ್ತಾ, ಪಾಪತರತ್ತಾ ಪಾಪತಮೋತಿ **ಪಾಪಿಮಾ**। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಪಾಪತಮತಾ ಪಾಪವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ ಆಹ **"ಪಾಪೇ ನಿಯುತ್ತೋ"**ತಿ। **ಅಧಿಪತೀ**ತಿ ಕಾಮಾಧಿಪತಿ। ಅಪ್ಪಹೀನಕಾಮರಾಗೇ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತೀತಿ **ವಸವತ್ತೀ**। ತೇಸಂಯೇವ ಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ ಅನ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅನ್ತಕೋ**। ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಅಪರಿಮುತ್ತಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ನಮುಚಿ**। ಮತ್ತಾನಂ ಪಮತ್ತಾನಂ ಬನ್ಧತಿ **ಪಮತ್ತಬನ್ಧು**।

ತಪೋಕಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗತೋ। **ಅಪರದ್ಧೋ**ತಿ ವಿರಜ್ಝಸಿ। "ಅಪರಾಧೋ"ತಿಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸೋಯೇವ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯಕಿಲಮಥಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಮರತ್ಥಾಯ ಅನುಯುಞ್ಜತಿ, ಸೋ ಚ ಕಮ್ಮವಾದೀಹಿ ಅನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ದೇವತ್ಥಾಯ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಅಮರಭಾವತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಂ ತಪನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಂ। **ಅತ್ಥಾವಹಂ ನ ಭವತಿ** ಬೋಧಿಯಾ ಅನುಪಾಯತ್ತಾ। **ಕಿಞ್ಚಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಿಯಾರಿತ್ತಂವ ಧಮ್ಮನೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಣ್ಣು, ಸೋ ಇಧ "ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ಧಮ್ಮನಿ ವಣ್ಣುಪದೇಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ಅರಞ್ಞೇ"ತಿ। ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಫಿಯಾಹಿ **ಆಕಡ್ಢೇಯ್ಯ ಚೇವ** ಅರಿತ್ತೇಹಿ **ಉಪ್ಪೀಳೇಯ್ಯ ಚ**।

ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವಾ ಗಹಿತಾ ಮಗ್ಗಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಸಮಾಧಿನೋ ಹಿ ಗಹಣೇನ **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಯೋ ಗಹಿತಾ** ಉಪಕಾರಭಾವತೋ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಬುಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಬೋಧೋ**। ಮಗ್ಗೋತಿ ಆಹ **"ಬೋಧಾಯಾತಿ ಮಗ್ಗತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಮಗ್ಗಂ ಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಭಾವೇತೀತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ**

ಹೀ''ತಿಆದಿ। ತೇನ ಯಥಾ ಯಾಗುಪಚನಾರಮ್ಭೋ ಯಾವದೇವ ಯಾಗುಅತ್ಥೋ, ಏವಂ ಮಗ್ಗಭಾವನಾರಮ್ಭೋ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಆರಮ್ಭೋತಿ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಬನ್ಧಾಪನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ಪನ ''ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ, ಬೋಧಾಯಾತಿ ಅರಹತ್ತಸಮ್ಬೋಧಾಯ, ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ 'ಪತ್ತೋಸ್ಮಿ ಪರಮಸುದ್ಧಿ'ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಪರೇ ಪನ ''ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಮ್ಬೋಧಾಯಾತಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾಪಿ ಬೋಧಿತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ''ತಿ। **ನಿಹತೋ** ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಂ ಪಾಪಿತೋ। ತೇನಾಹ **''ಪರಾಜಿತೋ''**ತಿ।

ತಪೋಕಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಹತ್ಥಿರಾಜವಣ್ಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಅನ್ಧಭಾವಕಾರಕೇತಿ** ಪಚುರಜನಸ್ಸ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣೇನ ಅನ್ಧಭಾವಕಾರಕೇ। **ಮಹಾತಮೇತಿ** ಮಹತಿ ತಮಸಿ। **ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ಮಹಾಚೀವರಂ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಏತೇನ ತಂ ಫಲಕಂ ಅಪಸ್ಸಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ । **ಪಧಾನನ್ತಿ** ಭಾವನಂ। **ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಮಾನೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ, ಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **''ನನು ಚಾ''**ತಿಆದಿ। **ಅರಿಟ್ಠಕೋತಿ** ಅರಿಟ್ಠಕವಣ್ಣೋ। ತೇನಾಹ **''ಕಾಳಕೋ''**ತಿ।

ದೀಘಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ಚಿರತರಂ ಕಾಲಂ। **ಸಂಸರನ್ತಿ** ಆಸಾದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಸಞ್ಚರನ್ತೋ, ಅಲಂ ತುಯ್ಹಂ ಏತೇನ ನಿಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ತೇನ ಮಾರಸ್ಸ ಕಾಚಿ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧೀತಿ।

ಹತ್ಥಿರಾಜವಣ್ಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸುಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. **ಸುಸಂವುತಾತಿ** ಮಗ್ಗಸಂವರೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಂವುತಾ। **ಸುಪಿಹಿತಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪಿಹಿತಾ। **ವಸಾನುಗಾತಿ** ಕಾಯಾದಿದ್ವಾರವಸಾನುಗಾ ವಸವತ್ತಿನೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಬದ್ಧಚರಾತಿ** ಪಟಿಬದ್ಧಚರಿಯಾತಿ।

ಸುಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಮಾರಪಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. **ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಮನಸಿಕರಣೇನ। **ಉಪಾಯವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಾಯ ವಿಧಿನಾ ಪವತ್ತವೀರಿಯೇನ। **ಕಾರಣವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನುಪ್ಪಾದನಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತೇನ ವೀರಿಯೇನ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಾಪಕಾನುಪ್ಪಾದನಾದಿಅತ್ಥಾನಿ ಹಿ ವೀರಿಯಾನಿ ಯದತ್ಥಂ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪಕೋ **ಸಮ್ಮಾ-ಸದ್ದೋ**। ಯೋನಿಸೋಸಮ್ಮಾಸದ್ದೇನ ಹಿ ಉಪಾಯಕಾರಣತ್ಥದೀಪಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ **''ಉಪಾಯವೀರಿಯೇನ ಕಾರಣವೀರಿಯೇನಾ''**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ। ಮಾರೇನ ''ಮಯ್ಹಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ''ತಿಆದಿಕಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **''ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾಪಿ ನ ತುಸ್ಸತೀ''**ತಿಆದಿ।

ಕಿಲೇಸಪಾಸೇನಾತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಉಪಾಯಭೂತೇನ। ಕಿಲೇಸಮಾರೋ ಹಿ ಸತ್ತೇ ಕಾಮಗುಣಪಾಸೇಹಿ ನಿಬನ್ಧತಿ, ನ ಪನ ಸಯಮೇವ। ತೇನಾಹ **''ಯೇ ದಿಬ್ಬಾ ಕಾಮಗುಣಸಞ್ಞಾತಾ''**ತಿಆದಿ। **ಮಾರಬನ್ಧನೇತಿ** ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಬನ್ಧನಟ್ಠಾನೇ, ಭವಚಾರಕೇತಿ

ಅತ್ಥೋ। **ನ ಮೇ ಸಮಣ ಮೋಕ್ಖಸೀತಿ** ಇದಂ ಮಾರೋ "ಅನುತ್ತರಾ ವಿಮುತ್ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ, ವಿಮುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಪಾಸೇಹೀ"ತಿ ಚ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ವದತಿ ಸದ್ದಹನ್ತೋಪಿ ವಾ "ಏವಮಯಂ ಪರೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮೋಕ್ಖಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಂ ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ವದತಿ।

ಪಠಮಮಾರಪಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಮಾರಪಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. **ಅನುಪುಬ್ಬಗಮನಚಾರಿಕನ್ತಿ** ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಗಮನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಾರಿಕಂ। **ಏವಂ ಹಿ ಗತೇಸೂತಿ** ಏವಂ ತುಮ್ಹೇಸು ಬಹೂಸು ಏಕಜ್ಝಂ ಗತೇಸು।

ಆದಿಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ,** ತಥಾ ಸೇಸೇಸು। **ಸಾಸನಸ್ಸ ಆದಿ ಸೀಲಂ** ಮೂಲಕತ್ತಾ। ತಸ್ಸ **ಸಮಥಾದಯೋ ಮಜ್ಝಂ** ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವೇಮಜ್ಝಭಾವತೋ। **ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ** ತದಧಿಗಮತೋ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಾಭಾವತೋ। ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಚ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿ ಚ ಮೂಲನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೀಲಸಮಾಧಯೋ ವಾ ಆದೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾ ಅನುಬೋಧಪಟಿವೇಧವಸೇನ ದುವಿಧಾ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **"ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಾ ಮಜ್ಝ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ಪಞ್ಞಾನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಫಲಕಿಚ್ಚಂ, ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಪನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ತತೋ ಪರಂ ಕತ್ತಬ್ಬಾಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನ"**ನ್ತಿ। ಫಲಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಯ್ಹತಿ, ಇತರೇನ ಇತರಂ, ತದುಭಯವಸೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಓಸಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನ"**ನ್ತಿ। "ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಆದಿಮೇವ ವಿಸೋಧೇಹಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ? ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ, ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬೯) ವಚನತೋ ಸೀಲದಿಟ್ಠುಜುಕತಾಯ ಮತ್ಥಕಭೂತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ತದಧಿಟ್ಠಾನಾ ಸೀಲಸಮಾಧೀತಿ ಇಮೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಮೂಲನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೀಲಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ ಆದೀ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತೋ ಸಮುದಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ಯೇಸು ಪನ ಅವಯವೇಸು ಸಮುದಾಯರೂಪೇನ ಅಪೇಕ್ಖಿತೇಸು ಗಾಥಾತಿ ಸಮಞ್ಞಾ, ತಂ ತತೋ ಭಿನ್ನಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾಯ ತಾವ ಪಠಮಪಾದೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಞ್ಚಪದಛಪ್ಪದಾನಂ ಗಾಥಾನಂ ಆದಿಪರಿಯೋಸಾನಗ್ಗಹಣೇನ ಇತರೇ ದುತಿಯಾದಯೋ ತಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಮಜ್ಝನ್ತಿ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಮೇವಾತಿ ನ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಇದಂ ಬಹುವಿಭಾಗಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಇತರಸ್ಸ ಪನ ತೇಯೇವ ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮವಿಭಾಗೇನ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಭಾಗಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ನಿದಾನನ್ತಿ** ಕಾಲದೇಸಕಪರಿಸಾದಿ-ಅಪದಿಸನಲಕ್ಖಣಾದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ। **ಇದಮವೋಚಾತಿ ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ ತದವಸೇಸನಿಗಮನಪಾಳಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನೇಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ** ಸಹ ನಿದಾನೇನ ಪಠಮೋ ಅನುಸನ್ಧಿ ಆದಿ। ಸಹ ನಿಗಮನೇನ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಇತರೇನ ಮಜ್ಝಿಮನ್ತಿಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಾತ್ಥಕಂ ಕತ್ವಾ। **ಸಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚ ನಾಮ ಪರಿಪುಣ್ಣಬ್ಯಞ್ಜನತಾತಿ ಆಹ **"ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ…ಪೇ॰… ದೇಸೇತಾ"**ತಿ। **ಸಕಲಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸೀಲಾದಿಪಞ್ಚಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಪಾರಿಪೂರಿಯಾ। **ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ** ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಭಾವತೋ। ಅವಿಸೇಸತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಕಲೇ ಸಾಸನೇ ಭವನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಕತಮೇಸಾನಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೮) ವಿಯ। **ದುಕೂಲಸಾಣಿಯಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ವಿಯ,** ನ ತು ಪಾಕಾರಸೇಲಾದಿಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ವಿಯ। ತೇನ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಯಾ ಸಕಲಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಾನುಭಾವಂ ವದತಿ। **ಅಲಾಭಪರಿಹಾನಿಯಾ,** ನ ಲದ್ಧಪರಿಹಾನಿಯಾ। **ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನೀತಿ** ಪಞ್ಚಸತಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ಸಾತನ್ತಿ** ಸುಖಂ।

ದುತಿಯಮಾರಪಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೨. **ಸುರಾಕಾರಕಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಟ್ಠಸುರಾಯೋಜನಕಾನಂ। ಕೋಸಲಾನಂ ಇಸ್ಸರೋತಿ ಕೋಸಲೋ, ಕೋಸಲರಾಜಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ **ಕೋಸಲಿಕಾ**। **ಪರಿಭೋಗಪಾತೀ**ತಿ ಭತ್ತಪರಿಭೋಜನತ್ಥಾಯ ಪಾತಿ ಪರಿಭೋಗಪಾತಿ। **ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನಪಣಾಳಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನಪಣಾಳಿಮುಖೇ। **ಧಮಮಾನಾಯಾ**ತಿ ಧಮಿಯಮಾನಾಯ। ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಭಸ್ತವಾತೇಹಿ ಪೂರಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಭಸ್ತವಾತೇನ ಪೂರಿಯಮಾನಾಯಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಯಾಮಭೂಮಿಯ**ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಟ್ಠಾನೇ **ಸಞ್ಚರನ್ತಂ** ಮಾರಂ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾವ **ದಿಸ್ವಾ**। ತೇನಾಹ "ವಿಜ್ಜುಲತಾಲೋಕೇನಾ"ತಿ।

ಸೇಯ್ಯತ್ಥಾಯಾತಿ ಸೇಯ್ಯಾನಿಸಂಸಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಠಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿಆದಿ। **ಅತ್ತಸಞ್ಞತೋ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಸಂಯತೋ। ತೇನಾಹ "**ಸಂಯತತ್ತಭಾವೋ**"ತಿ। **ತಂಸಣ್ಠಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚರಹಿತೇ ಬುದ್ಧಮುನಿಸ್ಮಿಂ ಅವಟ್ಠಿತಸ್ಸ। **ವೋಸ್ಸಜ್ಜ ಚರೇಯ್ಯ ತತ್ಥ ಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋ ವಿಭಿಂಸಿತಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ ಭಯಾಭಾವತೋ? ಕೇವಲಂ ಪನ ಅನಟ್ಠವಲಿಕಂ ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ತ್ವಮೇವ ಆಯಾಸಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸೀತಿ ಮಾರಂ ಸನ್ತಜ್ಜೇತಿ।

ಭೇರವಾತಿ ಅವೀತರಾಗಾನಂ ಭಯಜನಕಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ। **ಫಲೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಸತ್ತಿಸಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪುಥುಸಲ್ಲಂ। **ಉರಸ್ಮಿಂ ಚಾರಯೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಘಾಸುಂ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ಠಪೇಯ್ಯುಂ ಉಗ್ಗಿರೇಯ್ಯುಂ। **ಖನ್ಧುಪಧೀಸೂ**ತಿ ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೇಸು ಉಪಧೀಸು। **ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮಾ**ತಿ ತತೋ ಭಯನಿಮಿತ್ತತೋ ಅತ್ತನೋ ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ।

ಸಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸುಪತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. **ಉತುಗಾಹಾಪನತ್ಥಂ ಧೋವಿತ್ವಾ**, ನ ರಜೋಜಲ್ಲವಿಕ್ಖಾಲನತ್ಥಂ। ತೇನಾಹ "**ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಧೋತಪಾದಕೇ ಗೇಹೇ**ತಿ ಧೋತಪಾದೇಹಿ ಅಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಕೇ। **ವತ್ತಭೇದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿಭಾವತೋ। **ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಧೋವನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನತ್ಥಂ। **ಸೋಪ್ಪಪರಿಗ್ಗಾಹಕೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸೋಪ್ಪಂ** ನಾಮ ನಿದ್ದಾಯ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪವತ್ತಕಿರಿಯಮಯಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿರಹಿತಾ ನಿರನ್ತರಭವಙ್ಗಸನ್ತತೀತಿ ತಂ ಸಭಾವತೋ ಪಯೋಜನತೋ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕಂ ಉಪರಿನಿದ್ದೇಸಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಸೋಪ್ಪಪರಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನಾ**"ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ನಿದ್ದಾಸೋಪ್ಪನಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಭಗವತೋ ಸೋಪ್ಪಂ ಹೀಳೇನ್ತೋ ವದತಿ।

ಕಿಂ ನೂತಿ ಏತ್ಥಂ ಕಿನ್ತಿ ಹೇತುನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಕಸ್ಮಾ ನು ಸುಪಸೀ**"ತಿ? **ದುಬ್ಭಗೋ** ವುಚ್ಚತಿ ನಿಸ್ಸಿರಿಕೋ ಭಿನ್ನಭಗೋ, ಸೋ ಪನ ಮತಸದಿಸೋ ವಿಸಞ್ಞೀಸದಿಸೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಮತೋ ವಿಯ ವಿಸಞ್ಞೀ ವಿಯ ಚಾ**"ತಿ।

ಆದಿನಾತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ "ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ॰ ೮೪೨) ಆಗತಂ ತಣ್ಹಾಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಸತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ತಮ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ವಿಸೇಸತೋ ಆಸತ್ತಭಾವೇನ। ವಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವತೋ **ವಿಸಮೂಲತಾ** ವಿಸಂ ವಾ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದಿಭೂತವೇದನಾ ಮೂಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಮೂಲಾ,** ತಣ್ಹಾ। ತಸ್ಸ ರೂಪಾದಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ, ನ ಅಮತಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಪರಿಭೋಗತಾ। ಕತ್ಥಚಿ ನೇತು**ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಭವೇ ಸಬ್ಬಥಾ ನೇತುಂ? **ಪರಿಕ್ಖಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಖೀಣತ್ತಾ। **ತುಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬುಪಧಿಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಮಮ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ತುಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಉಜ್ಝಾಯನಂ? ಕೇವಲಂ ವಿಘಾತೋಯೇವ ತೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸುಪತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನನ್ದತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ನನ್ದತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಆಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. **ಪಣ್ಣಾಸಂ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ ಜೀವತಿ** ವಸ್ಸಸತತೋ ಉಪರಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಅನುರುದ್ಧೋ। **ಸಟ್ಠಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಬಾಕುಲೋ। ಪಟಿಹರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚನೀಕಭಾವೇ ಸಾತಂ ಸುಖಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಸಾತೋ, ತಬ್ಭಾವೋ **ಪಚ್ಚನೀಕಸಾತತಾ,** ತಾಯ। **ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ** ಪಟಿವಚನಂ ಜಾನಮಾನೋವ।

ನ ಹೀಳೇಯ್ಯ ನ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಏವನ್ತಿ** ಸೋ ದಾರಕೋ ವಿಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಚರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ಚಿತ್ತದುಕ್ಖಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಜ್ಜಲಿತಸೀಸೋ ವಿಯ ಚರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪಜ್ಜಲಿತಸೀಸೋ ಪುರಿಸೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ವೂಪಸಮಾಯ ವಾಯಮೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಆಯುಂ ಪರಿತ್ತನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ತೇನೇವ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಅನಿಚ್ಚತ್ತಾ ಏವ ದುಕ್ಖಂ, ಅನತ್ತಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಓತರಿತ್ವಾ ತಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸಙ್ಖಾರವಿಗಮಾಯ ಚರೇಯ್ಯ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಪಠಮಆಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಆಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. **ನೇಮೀವಾ**ತಿ ನೇಮಿಸೀಸೇನ ಚಕ್ಕಂ ವದತಿ। **ಕುಬ್ಬರಂ ಅನುಪರಿಯಾಯತೀ**ತಿ ಕುಬ್ಬರಂ ಅನುಪರಿವತ್ತತಿ। ತಥಾಭೂತೋ ಪನ ಸೋ ತಂ ಅಜಹನ್ತೋವಾತಿ ಆಹ "**ನ ವಿಜಹತೀ**"ತಿ। **ಆಯು ಅನುಪರಿಯಾಯತೀ**ತಿ ಮಚ್ಚಾನಂ ಆಯು ಗತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಭಗವತೋ ಪಟಾಣಿ ಹುತ್ವಾ ವದತಿ, ಭಗವಾ ಪನ ತಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ "ಅಚ್ಚಯನ್ತಿ ಅಹೋರತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆಯುನೋ ಅಚ್ಚಯಗಮನಮರಣತಂಯೇವ ಪವೇದೇಸಿ।

ದುತಿಯಆಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಪಾಸಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಪವಿಜ್ಝೀ**ತಿ ಪಬ್ಬತಂ ಸಬ್ಬತೋ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ತತೋ ತತೋ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿ। **ಸಕಲ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಭಾಗವನ್ತಂ, ನಿಸ್ಸೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಸಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಿಂನುಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. **ವಿಚಕ್ಖುಕಮ್ಯಾಯಾತಿ** ವಿಚಕ್ಖುಭಾವಕಾಮತಾಯ। ಯಥಾ ಸಾ ಭಗವತೋ ದೇಸಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ನ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ಕಾತುಂ ಕಾಮತಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಪರಿಸಾಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ವಿನಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ಭೇರವಾರಮ್ಮಣೇ ಭಾಯನಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। **ದಸಬಲಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ದಸಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಕಿಂನುಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಕಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. **ಮನ್ದಭಾವೇನಾತಿ** ಜಳಭಾವೇನ **ಮೋಮೂಹಭಾವೇನಾತಿ** ಮಹಾಮೂಳ್ಹತಾಯ। **ಕಬ್ಬಕರಣೇನ ಮತ್ತೋತಿ** ಕಬ್ಬಕಿರಿಯಾಪಸುತತಾದಿವಸೇನ ಮತ್ತೋ ಕಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ। **ಕಿಮಿದಂ ಸೋಪ್ಪಸೇವಾತಿ** ಇದಂ ತವ ಸೋಪ್ಪಂ ಕಿಮತ್ಥಂ, ಪುರಿಸೇನ ನಾಮ ಪುರಿಸತ್ತಕರೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಸೋಪ್ಪತಿಯೇವ। **ಅತ್ಥಂ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾತಿ** ಪರಮತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ। **ಅಸಙ್ಗ...ಪೇ॰... ನತ್ಥಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥಭಾವತೋ। **ಜಗ್ಗನ್ತೋತಿ** ಜಾಗರನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ, **ನ ಭಾಯಾಮಿ** ಭಯಹೇತೂನಂ ಅಭಾವಾ। **ನಾನುತಪನ್ತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವತೋ, **ಮಾಮನ್ತಿ** ಮಮಂ। ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಞ್ಹಿ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ರಿತತ್ತಾತಿ** ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜತ್ತಾ। **ಹಾನಿನ್ತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಜಾನಿಂ।

ಸಕಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪತಿರೂಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. ಅನುರುಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅನುರೋಧೋ, ರಾಗೋ। ವಿರುಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಿರೋಧೋ, ಪಟಿಘೋ। ತೇಸು **ಅನುರೋಧವಿರೋಧೇಸು** ತನ್ನಿಮಿತ್ತಂ **ಸಜ್ಜತಿ ನಾಮ** ಸಙ್ಗಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ಅನುರೋಧವಿರೋಧುಪ್ಪಾದನಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಸಜ್ಜನಂ। **ಯದಞ್ಞಮನುಸಾಸತೀತಿ** ಯಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅನುಸಾಸನಂ, ತಂ ತೇಸಂ ಹಿತೇಸನಂ ಅನುಕಮ್ಪನಂ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಕಮ್ಪಕೇ ಹಿತೇಸಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಅನುರೋಧವಿರೋಧೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಕಮ್ಪನತ್ಥಂ ಮಿಚ್ಛಾ ವದಸೀತಿ।

ಪತಿರೂಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಾನಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **ಆಕಾಸೇ ಚರನ್ತೇತಿ** ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಚರನ್ತೇಪಿ ಕಿಚ್ಚಸಾಧನತೋ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ**। ಮನಸಿ ಜಾತೋತಿ **ಮಾನಸೋ**। ತಂ ಪನ ಮನಸನ್ತಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತತಾಯಾತಿ ಆಹ "**ಮನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ**"ತಿ।

ಮಾನಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾದೀನಿ ಚೇವ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾನಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ತೇಸಂ ಲಕ್ಖಣಾದೀನಂ ಗಹಣಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಪಞ್ಚ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಆದಿಯಿತ್ವಾ**"ತಿ। ರುಪ್ಪನವೇದಿಯನಸಞ್ಜಾನನಅಭಿಸಙ್ಖರಣವಿಜಾನನಾನಿ **ಖನ್ಧಾನಂ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಾನಿ**। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನಾನಿ

ಚೇವ ಸಮುದಯಾದೀನಿ ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ದಸ್ಸೇತೀತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸೇತಿ, ಹತ್ಥಾಮಲಕಂ ವಿಯ ಪಾಕಟೇ ವಿಭೂತೇ ಕತ್ವಾ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಗಣ್ಹಾಪೇತೀತಿ** ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತೇ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೇ ಕರೋನ್ತೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। **ಸಮಾದಾನಮ್ಹೀತಿ** ತತ್ಥ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಆದಿಯನೇ ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮವಸೇನ ಸಮಾದಿಯನೇ। **ಪಟಿವಿದ್ಧಗುಣೇನಾತಿ** ತಾಯ ದೇಸನಾಯ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇನ ಚ ತೇಸಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಗುಣೇನ । **ಜೋತಾಪೇತೀತಿ** ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದಿಕಿಲೇಸಮಲವಿಧಮನೇನ ಪಭಸ್ಸರಂ ಕರೋತಿ। **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪಾಪೇತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಂ ಪಯೋಜನಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ ನೋ"**ತಿಆದಿ। **ಕಮ್ಮಕಾರಕಚಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಓತರಣಚಿತ್ತಂ। "ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪುಬ್ಬಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಓಹಿತಸೋತಾತಿ** ಅನಞ್ಞವಿಹಿತತಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ ಅಪ್ಪಿತಸೋತಾ, ತತೋ ಏವ ತದತ್ಥಂ **ಠಪಿತಸೋತಾ**।

ಏತೇ ರೂಪಾದಯೋ ಖನ್ಧೇ ಯಞ್ಚ ಸಙ್ಖತಂ ಸಮಿದ್ಧಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತಂ, ತಞ್ಚ "ಏಸೋ ಅಹಂ ನ ಹೋಮಿ, ಏತಂ ಮಯ್ಹಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಖೇಮೋ ಅತ್ತಾತಿ ಖೇಮತ್ತಾ, ತಂ **ಖೇಮತ್ತಂ**। ತೇನಾಹ **"ಖೇಮಿಭೂತಂ ಅತ್ತಭಾವ"**ನ್ತಿ। **ಪರಿಯೇಸಮಾನಾ** ಮಾರಸೇನಾ।

ಪತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ಸಞ್ಜಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಿ, ಸೋ ಏವ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೋ ಸಮೋಸರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮೋಸರಣಂ, ಸೋ ಏವ ಅತ್ಥೋ, ತೇನ **ಸಞ್ಜಾತಿಸಮೋಸರಣಟ್ಠೇನ**। **ಭಯಭೇರವಂ ಸದ್ದನ್ತಿ** ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಭಯಂ,** ತದೇವ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಭೇರವಾವಹತ್ತಾ **ಭೇರವಂ,** ದೇವಾದಿಸದ್ದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಗತವಲಾಹಕೇ ದೇವೇ ಉಪ್ಪಾತವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸದ್ದೋ **ದೇವದುನ್ದುಭಿ**। ಅಸನಿಪಾತಾದಿಸದ್ದೋ **ಅಸನಿಪಾತಸದ್ದೋ**। **ಉನ್ದ್ರೀಯತೀತಿ** ವಿಪರಿವತ್ತತಿ। **ಲೋಕೋ ಅಧಿಮುಚ್ಛಿತೋತಿ** ಅತಿಥದ್ಧಕಾಯೋ ವಿಯ ಮುಚ್ಛಂ ಆಪನ್ನೋ। **ಮಾರಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ। **ಠಾನಭೂತನ್ತಿ** ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ।

ಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಿಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. **ತತ್ಥ ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಞಾತಿಮಿತ್ತಕುಲೇ। **ಪಾಹುನಕಾನೀತಿ** ಪಹಿತಬ್ಬಪಣ್ಣಾಕಾರಾನಿ। **ಆಗನ್ತುಕಪಣ್ಣಾಕಾರಾನೀತಿ** ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಉಪಗತಾನಂ ದಾತಬ್ಬಪಣ್ಣಾಕಾರಾನಿ। **ಸಯಂಚರದಿವಸೇತಿ** ಕುಮಾರಕಾನಞ್ಚ ಕುಮಾರಿಕಾನಞ್ಚ ಸಯಂ ಅತ್ತನಾ ಚರಿತಬ್ಬಛಣದಿವಸೇ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಮವಯಜಾತಿಗೋತ್ತಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಮವಯಸಮಜಾತಿಕಸಮಗೋತ್ತಾತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಮ-ಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಗೋತ್ತಸಮತಾ ಚ ಆವಾಹವಿವಾಹಯೋಗ್ಯತಾವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ನ ಏಕಗೋತ್ತತಾವಸೇನ। **ತತೋ ತತೋ** ಗಾಮತೋ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ** ದಾತಬ್ಬೇ ಅಸತಿ। ಛಣವಸೇನ ಪಹಿಣಿತುಂ ಸಮ್ಪಾದಿತಂ ಪೂವಂ **ಛಣಪೂವಂ**। **ತಾಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ** ತಾಸಂ ದಾನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚಾತಿ ತಸ್ಸಾ ದುವಿಧಾಯಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ।

ಞಾಣಂ ನಾಮ ಆವಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಜಾನನಸ್ಸ "ಅನಾವಜ್ಜನತಾಯಾ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಸೇಸಕಾರಣಂ ವದನ್ತೋ **"ಬುದ್ಧಾನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಪಚಾರಭೇದನ್ತಿ** ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಉಪಚಾರಸ್ಸ ಭಿನ್ದನಂ। **ಭಿನ್ದಿತುನ್ತಿ** ವಿಧಮಿತುಂ।

ಭಗವಾ ಪನಾತಿ ಪನಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸತ್ಥಜೋತಕೋ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಣ್ಡನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ತಂ ಗಾಮಂ ನ ಪುನ ಪಾವಿಸಿ, ಅಥ ಖೋ ಮಾರಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೋತಿ ಇದಂ ವಿಸೇಸಂ ಜೋತೇತಿ।

ಜನೇಸೀತಿ ಅಪುಞ್ಞಂ ಜನೇಸಿ, ಜನೇನ್ತೋ ಚ ಯಥಾ ತತೋ ಆಯತಿಂ ಥಿರತರಂ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ನಿಪ್ಫಾದೇಸಿ। **ಆಸಜ್ಜನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ನನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚತಿ ಮದ್ದತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಮದ್ದಿತುಂ ಸಮತ್ಥ"**ನ್ತಿ।

ಪಿಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಸ್ಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಗುಣೇ ಆರಬ್ಭಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಟಹಟಕೇಸೋತಿ** ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಆಕುಲಾಕುಲಕೇಸೋ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸವಿಞ್ಞಾಣಾಯತನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಚಕ್ಖುಗ್ಗಹಣೇನ ಫಸ್ಸೋ ವಿಸೇಸಿತೋ, ತೇನ ಏವ ವಿಞ್ಞಾಣಾಯತನಂ। ತಥಾ ಸತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಗಹಣಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ ಚಕ್ಖುಗ್ಗಹಣೇನ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಗಹಣನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಠಮೇನ ಚಕ್ಖುಗ್ಗಹಣೇನಾತಿ ನಾಯಂ ದೋಸೋ। **ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಆವಜ್ಜನಾಯ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಭೂತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾವಜ್ಜನಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **ತದಾರಮ್ಮಣಮ್ಪೀತಿ** ಜವನಚಿತ್ತೇನ ಸಹ ತದಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತಮ್ಪಿ। "ವಿಞ್ಞಾಣಾಯತನ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ನಿಮ್ಮಲಮೇವ।

"ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ಅವಿಸೇಸತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ಮಾರಸ್ಸ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಆಪನ್ನೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಲೋಕೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಕ್ಕವಿಪಕ್ಕನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಪಾಕರೋಗೇನ ಉಪರಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಕ್ಕಂ ಕುಥಿತಂ। **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಯಂ ಲೋಕೇ ಕುಟ್ಠಕಿಲಾಸಗಣ್ಡಕಚ್ಛುಆದೀಹಿ ಉಪದ್ದುತಂ ವಣಪೀಳಕಾದಿವಸೇನ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ ಅಸುಚಿಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛರೂಪಮ್ಪಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತವೇವ ಹೋತೂತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಅಪದಿಸತಿ।

ಯಂ ಭಣ್ಡಕನ್ತಿ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿಖೇತ್ತವತ್ಥಾದಿಉಪಕರಣಂ ಗಹಟ್ಠಾ, ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ಯಂ ಪತ್ತಚೀವರಾದಿಂ "ಮಮ ಇದ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಾವ ವದನ್ತಿ, **ಏತೇಸು** ಪರಿಗ್ಗಹತ್ಥೇಸು ಚ ತೇಸಂ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕಪುಗ್ಗಲೇಸು ಚ ತೇ **ಚಿತ್ತಂ ಯದಿ ಅತ್ಥಿ,** ತಾನಿ ಆರಬ್ಭ ತವ ಚಿತ್ತಂ ಯದಿ ಭವತಿ, ಏವಂ ತ್ವಂ ತತ್ಥ ಬದ್ಧೋ ಏವ ಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ಮೇ ಸಮಣ ಮೋಕ್ಖಸೀ"**ತಿ।

ಯಂ ಭಣ್ಡಕಂ ವದನ್ತೀತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಉಪಕರಣಂ ಲೋಕೇ ಬಹುಜನಾ "ಮಮ ಇದ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನ ತಂ ಮಯ್ಹನ್ತಿ** ತಂ ಮಯ್ಹಂ ನ ಹೋತಿ, ನ ತತ್ಥ ಮಮ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮಮನ್ತಿ ನತ್ಥಿ। **ನ ತೇ ಅಹನ್ತಿ** ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಏತ್ಥ ಬದ್ಧಾ, ತೇಪಿ ಅಹಂ ನ ಹೋಮಿ, ತತ್ಥ ಮೇ ದಿಟ್ಠಿಬದ್ಧೋ ನತ್ಥಿ। **ನ ಮೇ ಮಗ್ಗಮ್ಪಿ ದಕ್ಖಸೀತಿ** ಏವಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಬದ್ಧಾಭಾವೇನ ಮುತ್ತಸ್ಸ ಮೇ ಗತಮಗ್ಗಮ್ಪಿ ಮಾರ ತ್ವಂ ನ ದಕ್ಖಸಿ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಸಿ, ಯೇ ಭವಾದಯೋ ತುಯ್ಹಂ ವಿಸಯಾ, ತೇಸು ಭವಯೋನಿಗತಿಆದೀಸು ಮಯ್ಹಂ ಗತಮಗ್ಗಂ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಸಿ ಭವನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾತಿ।

ಕಸ್ಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಜ್ಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೬. **ಅಹನನ್ತಿ** ಕರಣೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಹನನ್ತೇನಾ"**ತಿ, ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಏವ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, "ಅಹನನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಸೇಸೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಜಿನನ್ತಿ** ಅನ್ತೋಗಧಹೇತುಅತ್ಥಂ ವದತೀತಿ ಆಹ **"ಪರಸ್ಸ ಧನಜಾನಿಂ ಅಕರೋನ್ತೇನಾ"**ತಿ। **ಅಕಾರಾಪೇನ್ತೇನಾತಿ** ಪರಸ್ಸ ಧನಜಾನಿಂ ಅಕಾರೇನ್ತೇನ। **ಅಸೋಚನ್ತೇನಾತಿ**

ಭೋಗಬ್ಯಸನಾದಿವಸೇನ ಪರಂ ಅಸೋಚನ್ತೇನ। ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ "ಇತೀ"ತಿಆದಿನಾ। **ರಜ್ಜೇ ವಿಜಿತೇ ದಣ್ಡಕರಪೀಳಿತೇ**ತಿ ಧನದಣ್ಡಾದಿದಣ್ಡೇನ ಚೇವ ಬಲಿನಾ ಚ ಬಾಧಿತೇ।

ಇಜ್ಝನಕಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಚೇತೋವಸಿಭಾವಾದಿಕಸ್ಸ ಸಾಧನಕಕೋಟ್ಠಾಸಾ। **ವಡ್ಢಿತಾ**ತಿ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ ಅನುಬ್ರೂಹಿತಾ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ**ತಿ ಭಾವನಾಯ ಬಹುಲೀಕರಣೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಪವತ್ತಿತಾ। **ಯುತ್ತಯಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಯುತ್ತಾನಂ ಆಜಞ್ಞರಥಾನಂ ಸಾರಥಿನಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ಯಥಾರುಚಿ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಯಥಾರುಚಿಪವತ್ತಿತಂ ಗಮಿತಾ। **ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। **ವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸೋಧನೇನ ಇದ್ಧಿವಿಸಯತಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಸುವಿಸೋಧಿತಪರಿಸ್ಸಯವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। **ಅವಿಜಹಿತಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವತೋ ಸುಭಾವಿತಭಾವೇನ ತಂತಂಅಧಿಟ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಯ ನ ಜಹಾಪಿತಾ। **ನಿಚ್ಚಾನುಬದ್ಧಾ**ತಿ ತತೋ ಏವ ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಬದ್ಧಾ ವಿಯ ಕತಾ। **ಸುಪರಿಚಿತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಭಾವನಾನುಪಚಯಂ ಗಮಿತಾ। **ಅವಿರಾಧಿತವೇಧಿಹತ್ಥೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಅವಿರಜ್ಝನಭಾವೇನ ವಿರಜ್ಝನಹತ್ಥೋ ವಿಯ। **ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಭಾವನಾಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮ್ಪಾದಿತಾ। **ಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ।

ಪಬ್ಬತಸ್ಸಾತಿ ಪಬ್ಬತೋ ಅಸ್ಸ। ಪಬ್ಬತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಬ್ಬತೋ ಭವೇಯ್ಯ** ಕೀದಿಸಸ್ಸಾತಿ ಆಹ "**ಸುವಣ್ಣಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ। **ಜಾತರೂಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಆತಪರೂಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। **ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ತಾವ ಮಹನ್ತೋ**ತಿ ಯತ್ತಕೋ ಸೋ ಪಬ್ಬತೋ ಹೋತಿ, ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತತ್ತಕೋ। **ಏಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕಸ್ಸಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ನಾಲಂ ನ ಪರಿಯತ್ತೋ** ತಣ್ಹಾಯ ದುಪ್ಪೂರಣಭಾವಾ। **ಏವಂ ಜಾನನ್ತೋ**ತಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾಯ ದುಪ್ಪೂರಣಭಾವಾದೀನವತಂ ಜಾನನ್ತೋ। **ಸಮಂ ಚರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪರವತ್ಥುಪರಾಮಾಸಾದಿಂ ವಿಹಾಯ ಕಾಯಾದೀಹಿ ಸಮಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ದುಕ್ಖಂ ತಣ್ಹಾನಿದಾನಂ, ತಣ್ಹಾ ಕಾಮಗುಣನಿದಾನಾ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಕಾಮಗುಣನಿದಾನತ್ತಂ ವುತ್ತಂ। **ತ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಂ। **ಯತೋನಿದಾನಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಂನಿದಾನಂ ಯಂಕಾರಣಂ ತಂ ಪವತ್ತತಿ। **ಏವಂ ಯೋ ಅದಕ್ಖೀ**ತಿ ಯೋ ಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕೋ ಏವಂ ದುಕ್ಖಂ ತಸ್ಸ ನಿದಾನಭೂತೇ ಕಾಮಗುಣೇ ಚ ತಥತೋ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸಿ। **ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನಮೇಯ್ಯ**? ತಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಮಗುಣಉಪಧಿ**ನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಂ ಉಪಧಿಂ। ಸಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ, ಲಗ್ಗನಮೇತನ್ತಿ ಏವಂ ವಿದಿತ್ವಾ**। ತಮೇವ ಕಾಮಾಭಿಭೂತೋ ನಪ್ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ ನ ಲಗ್ಗೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ವಿನಯಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ।

ರಜ್ಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮ್ಬಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. **ಜಟಾಚುಮ್ಬಟಕೇನಾ**ತಿ ಸೀಸೇ ಪಟಿಮುಕ್ಕೇನ ಜಟಾಕಲಾಪೇನ। ಅಪರಿಗ್ಗಹಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹಿ ಜಟಾಯ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಿ। **ಉದುಮ್ಬರದಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಗುತ್ತತ್ಥಾಯ ಗಹಿತಂ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಭಾವಪ್ಪಕಾಸನಂ। ತೇನಾಹ "**ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಭಾವಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥ**"ನ್ತಿ। **ಸೀಸಂ ಓಕಮ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತಿವಿಯ ಸೀಸಸ್ಸ ಓಕಮ್ಪಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಹನುಕೇನ ಉರಂ ಪಹರನ್ತೋ ಅಧೋನತಂ ಕತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಜಿವ್ಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಲಮ್ಬನಚಾಲನವಸೇನ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಉದ್ಧ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ತಿಸಾಖ**ನ್ತಿ ತಿಭಙ್ಗಭಕುಟಿ ವಿಯ ನಲಾಟೇ ಜಾತತ್ತಾ **ನಲಾಟಿಕಂ**। ತೇನಾಹ "**ನಲಾಟೇ ಉಟ್ಠಿತಂ ವಲಿತ್ತಯ**"ನ್ತಿ,

ತಿಭಙ್ಗವಲಿಕಂ ನಲಾಟೇ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತನೋವ ತೇಲೇತಿ** ಅತ್ತನೋವ ಪಾಪಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೇ ತೇಲೇ, ಪಚಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಗೇಹೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಮ್ಬಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಮಿದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. **ಮಯ್ಹಂ ಲಾಭಾತಿ** ಏವರೂಪಸ್ಸ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸತ್ಥುಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಚ ನಾಮ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಏವರೂಪಾನಞ್ಚ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಏತೇ ಮಯ್ಹಂ ಸುಲದ್ಧಲಾಭಾ। **ಮಯ್ಹಂ ಸುಲದ್ಧನ್ತಿ** ಯಞ್ಚೇತಂ ಮಮ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಭಿರತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಮಯಾ ಸುಲದ್ಧಂ। ಯಥಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೋ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚರಿತಾನುರೂಪವಸೇನ ಗಹಿತಂ **ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ**। **ಪಾಸಾದಿಕನ್ತಿ** ಪಸಾದಾವಹಂ। **ಏವಮಹೋಸೀತಿ** "**ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ**"ತಿಆದಿನಾ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ। **ನಿಸಿನ್ನಸದಿಸೋತಿ** ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಯ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಸಮಿದ್ಧಿತ್ಥೇರಸ್ಸ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಅನುಯುಞ್ಜನಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಉಪಕಾರಾವಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಮಯಾ। ಸತಿ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚ **ಸತಿಪಞ್ಞಾ,** ತಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಜಾನನಸಮತ್ಥನಭಾವೇನ ಅವಬುದ್ಧಾ। ಥೇರೋ ಕಿರ ತದಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇಸಿ। **ಕಾಮನ್ತಿ** ಯಥಾರುಚಿ। ಕೇಚಿ "ಕಾಮಂ ಕರಸ್ಸೂತಿ ಆಯಸ್ಮತೋ 'ಕಾಮಾ'ತಿ ಮಾರಸ್ಸ ಆಲಪನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ವಿಭಿಂಸಕಾರಹಾನೀತಿ** ಭಯಾನಕಾರಹಾನಿ। **ರೂಪಾನೀತಿ** ವಿಪ್ಪಕಾರಾನಿ। ವಿಪ್ಪಕಾರತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ರೂಪಸದ್ದೋ "**ರೂಪಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಅನಪ್ಪಕ**"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ನ ಕಮ್ಪೇಸ್ಸಸೀತಿ** ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣತೋ ನ ಚಲಿಸ್ಸಸಿ।

ಸಮಿದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಗೋಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. **ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಪಸ್ಸೇತಿ** ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಉಪಚ್ಚಕಾಯಂ। ಸಮಯೇ ಸಮಯೇ ಲದ್ಧತ್ತಾ **ಸಾಮಯಿಕಂ**। ತೇನಾಹ "**ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**"ತಿ। ಲೋಕಿಯವಿಮುತ್ತಿ ಹಿ ಅನಚ್ಚನ್ತಪಹಾಯಿತಾಯ ಸಮಯವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ, ಲೋಕುತ್ತರವಿಮುತ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಪಹಾಯಿತಾಯ ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತಿ। ತಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ "ಸಮಯವಿಮುತ್ತಾ, ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತಾ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಯಾವ** ಪಠಮಜ್ಝಾನನಿಬ್ಬತ್ತನಂ, ತಾವ **ಕಸ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯೀತಿ** ಅತ್ಥೋ? **ಸಾಬಾಧತ್ತಾತಿ** ಸರೋಗತ್ತಾ। **ವಾತಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹವಸೇನಾತಿ** ಕದಾಚಿ ವಾತಪಿತ್ತವಸೇನ, ಕದಾಚಿ ವಾತಸೇಮ್ಹವಸೇನ, ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸನ್ನಿಪಾತವಸೇನ। **ಅನುಸಾಯಿಕೋತಿ** ಕಾಯಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಸಯಿತೋ, ಯಾಪ್ಯಾಮಯಭಾವೇನ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಾಧಿಸ್ಸಾತಿ** ಸಮಾಧಿಭಾವನಾಯ। **ಉಪಕಾರಕಧಮ್ಮೇ** ಉತುಭೋಜನಾದಿಕೇ। **ಪೂರೇತುನ್ತಿ** ಸಮೋಧಾನೇತುಂ। **ಪರಿಹಾಯೀತಿ** ಸರೀರಸ್ಸ ಅಕಲ್ಲಭಾವತೋ।

ಆಹರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಜೀವಿತಹರಣತ್ಥಾಯ ಉಪನೇಯ್ಯಂ। **ನಿಬದ್ಧಾ ಗತಿ ಹೋತೀತಿ** ಕೇವಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿತೋ, ನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ವಿಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಭಾವೇನ। ತೇನಾಹ "**ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ**"ತಿ।

ಜಲಮಾನಾತಿ ಸಮುಟ್ಠಿತನಿಯತಇದ್ಧಿಯಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಜಲಮಾನಾ। ಮಂಸಚಕ್ಖು ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ **ಚಕ್ಖುಮಾ**। **ಆನುಭಾವಧರಾತಿ**

ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಬುದ್ಧಾನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಆನುಭಾವಪರಿಯಾಯೋಪಿ ಹಿ ಜುತಿ-ಸದ್ದೋ ಹೋತಿ "ಇದ್ಧಿಜುತಿಬಲವೀರಿಯೂಪಪತ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೫೮೯, ೧೫೯೫) ವಿಯ। ಅನವಸೇಸತೋ ಮಾನಂ ಸಿಯತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ **ಮಾನಸಂ**। ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತನಾ ಪನ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಾನಸತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಸೀಲಾದೀನೀತಿ** ಅನುತ್ತರಸೀಲಾದೀನಿ। **ಸಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ಸಿಕ್ಖಾನಿ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ। ನ ಚಿತ್ತಭಾವನಾ। ತೇನಾಹ **"ಸಕರಣೀಯೋ"**ತಿ। **ಜನೇತಿ** ಸತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸ್ಸುತಾತಿ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ವಿಸ್ಸುತಾ।

ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖವೇದನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಅತ್ತಕಿಲಮಥಂ ಅನುಪ್ಪಾದನವಸೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ **ತಂಯೇವ ವೇದನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ** ಪವತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾ ವೀಥಿಮೇವ ಓತರತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ವುತ್ತಂ। **"ಸಮಸೀಸೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಭೇದಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮಸೀಸೀ ನಾಮ ತಿವಿಧೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ಸಮಸೀಸೀ **ಇರಿಯಾಪಥಸಮಸೀಸೀ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ।

ಇರಿಯಾಪಥಕೋಪನಞ್ಚಾತಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಅಸಮಾಯೋಗೋ। **ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವಾತಿ** ಏಕವೇಲಾಯಮೇವ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನವಸೇನಾತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ, ನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತೇನ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು ನಯೇಸು। ಏವಂ ಸತಿ ತೇನೇವ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತೇನೇವ ಇರಿಯಾಪಥೇನ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋರೋಗೇಯೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ತೇನೇವ ರೋಗೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಬಹವೋಪಿ ಸಮಸೀಸಿನೋ ಏವ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯುಂ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೀಸಞ್ಚೇತ್ಥ ತೇರಸ - ಪಲಿಬೋಧಸೀಸಂ ತಣ್ಹಾ, ಬನ್ಧನಸೀಸಂ ಮಾನೋ, ಪರಾಮಾಸಸೀಸಂ ದಿಟ್ಠಿ, ವಿಕ್ಖೇಪಸೀಸಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ, ಕಿಲೇಸಸೀಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಸೀಸಂ ಸದ್ಧಾ, ಪಗ್ಗಹಸೀಸಂ ವೀರಿಯಂ, ಉಪಟ್ಠಾನಸೀಸಂ ಸತಿ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಸೀಸಂ ಸಮಾಧಿ, ದಸ್ಸನಸೀಸಂ ಪಞ್ಞಾ, ಪವತ್ತಿಸೀಸಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಗೋಚರಸೀಸಂ ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಸಙ್ಖಾರಸೀಸಂ ನಿರೋಧೋತಿ। ಇಮೇಸು ತೇರಸಸು ಸೀಸೇಸು ಪಲಿಬೋಧಸೀಸಾದೀನಿ ಪವತ್ತಿಸೀಸಞ್ಚ ಪರಿಯಾದಿಯಿತಬ್ಬಾನಿ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಸೀಸಾದೀನಿ ಪರಿಯಾದಾಯಕಾನಿ, ಪರಿಯಾದಾಯಕಫಲಂ ಗೋಚರಸೀಸಂ। ತಞ್ಹಿ ವಿಸಯಜ್ಝತ್ತಂ ಫಲಂ ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಪರಿಯಾದಾಯಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಙ್ಖಾರಸೀಸಂ ಸಙ್ಖಾರವಿವೇಕಭೂತೋ ನಿರೋಧೋತಿ ಪರಿಯಾದಿಯಿತಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯಾದಾಯಕಫಲಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಸಹ ವಿಯ ಸಂಸಿದ್ಧಂ ದಸ್ಸನೇನ ಸಮಸೀಸಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ತೇರಸ ಸೀಸಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಇಧ ಪನ "ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಆಸವಪರಿಯಾದಾನಞ್ಚ ಹೋತಿ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಞ್ಚಾ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೬) ವಚನತೋ ತೇಸು ಕಿಲೇಸಪವತ್ತಸೀಸಾನಮೇವ ವಸೇನ ಯೋಜನಂ ಕರೋನ್ತೋ **"ಏತ್ಥ ಚ ಪವತ್ತಿಸೀಸ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಪವತ್ತಿಸೀಸಂ ಪವತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಮಗ್ಗೋ ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕರಣವಸೇನ ಯದಿಪಿ ಪರಿಯಾದೀಯತಿ, ಯಾವ ಪನ ಚುತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ **"ಪವತ್ತಿಸೀಸಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ಖೇಪೇತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಕಿಲೇಸಪರಿಯಾದಾನೇನ ಪನ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರಂ ವಿಯ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಾರಾ ಚ ಕಿಲೇಸಪರಿಯಾದಾನಸ್ಸೇವ ವಾರಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ। "ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨) ವಚನತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪರಿಸಮಾಪನೇನ ಕಿಲೇಸಪರಿಯಾದಾನಂ ಸಮಾಪಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಪನ ಪರಿಸಮಾಪನಂ ಯದಿ ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ಹೋತಿ, ತೇನೇವ ಜೀವಿತಪರಿಸಮಾಪನಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಇಮಾಯ ವಾರಚುತಿಸಮತಾಯ ಕಿಲೇಸಪರಿಯಾದಾನಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾನಂ ಅಪುಬ್ಬಾಚರಿಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದ್ವಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತಾನನ್ತಿ** ಚುತಿಚಿತ್ತಮಗ್ಗಚಿತ್ತಾನಂ। ತನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಜವನಚಿತ್ತಾನಂ

ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಿಯಾ, ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾನಂ ವಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಿಯಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "**ಏಕೋ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ "ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತದಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತಾನೀ"ತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ಪನ ದ್ವೇ ಪವತ್ತನ್ತಿ।

ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಪಾದಿಸೇಸೇನಾ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ।

ಧೂಮಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ ಧೂಮಸ್ಸ ವಿಯ ಅಯಿತಭಾವಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ। ಧೂಮಸದಿಸಾ ವಲಾಹಕಾ **ಧೂಮವಲಾಹಕಾ,** ತಿಮಿರವಲಾಹಕಾ, ಯೇ ಮಹಿಕಾ "ತಿಮಿರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇನಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಂ ಅಲಭನ್ತೇನ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಏತಂ ಕರಣವಚನಂ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿ ಹಿ ಉಪ್ಪಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಯದೇವ ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಕಾರಣಂ, ತದೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "**ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾರಣಾ**"ತಿ।

ಸೋಕೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ "ಅಫಲೋ ವತ ಮೇ ವಾಯಾಮೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಸೋಕೇನ ಅಭಿಭೂತಸ್ಸ। **ಅಭಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಬಲವಸೋಕಾಭಿತುನ್ನಸ್ಸ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾ ಸಿಥಿಲಂ ಗಹಿತಾ ಭಸ್ಸಿ ಪತಿತಾ ಸಾ ಕಚ್ಛಾ।

ಗೋಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸತ್ತವಸ್ಸಾನುಬನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ಯಸ್ಮಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಾರೋ ಓತಾರಾಪೇಕ್ಖೋ ಲೋಕನಾಥಂ ಅನುಬನ್ಧಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಪುರೇ ಬೋಧಿಯಾ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನೀ**"ತಿ। **ಅತಿಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಯಥಾರುಚಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುವತ್ತೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ।

ಅವಜ್ಝಾಯನ್ತೋತಿ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ। **ಜಿತೋ** ವಿತ್ತಪರಾಜಿತೋ ಅಸಿ ನು। **ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಗರುತರಂ।

ಖನಿತ್ವಾ ಉಮ್ಮೂಲೇತ್ವಾ। ಕಾಮಾಸವಾದೀನಿ ಪಜಹನ್ತೋ **ಅನಾಸವೋ**।

ಪೇಹೀತಿ ಅಪೇಹಿ। **ಪಾರಗಾಮಿನೋ**ತಿ ಪಾರಙ್ಗಮನಸೀಲಾ। ತೇಕಾಲಿಕೋ ಅಯಂ ಗಾಮಿ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ "**ಯೇಪೀ**"ತಿಆದಿ।

ಮಾರವಿಸೂಕಾನೀತಿ ಮಾರಕಣ್ಟಕಾನಿ ಕಣ್ಟಕಸದಿಸಾನಿ ಮಾರಸ್ಸ ದುರಾಚಾರಾನಿ। **ವಿರುದ್ಧಸೇವಿತಾನಿ** ವಿರೋಧವಸೇನ ತಾಸಂಯೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ತಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪ್ಪಮಾಯೂ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಬ್ಬೇಜನೀಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬೇದದಾಯಿಕಾ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠನೀಯಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠವಹಾ।

ವಿಕಪ್ಪವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಓಪಮ್ಮಪರಿಕಪ್ಪವಿಸಯತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಪದಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ಅನುಪರಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**"ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಮೇದವಣ್ಣವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। **ಮುದು**ನ್ತಿ ಮುದುಮಧುರಸಂ **ವಿನ್ದೇಯ್ಯಾಮ** ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯಾಮ। **ಅಸ್ಸಾದೋ**ತಿ ಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ।

ಸತ್ತವಸ್ಸಾನುಬನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಾರಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. **ಚಿನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಸೋಕವಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯಿ। **ಗಣಿಕಾರಹತ್ಥಿನಿಯೋ**ತಿ ದೀಪಕಕರೇಣುಯೋ। **ಏಕಸತಂ ಏಕಸತ**ನ್ತಿ ಏಕಸತಂ ಏಕಸತಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸತಂ ಸತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಏಕೇಕಂ ಸತಂ ಸತಂ ಕತ್ವಾ**"ತಿ। **ಕುಮಾರಿವಣ್ಣಸತ**ನ್ತಿ

ಕುಮಾರಿತ್ಥೀನಂ ಅತ್ತಭಾವಾನಂ ಸತಂ। ತಾ ಕಿರ ಪಠಮಂ ಕಞ್ಞಾರೂಪೇನ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ಅನುಪಗತಪುಪ್ಫಾನಞ್ಹಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಕಞ್ಞಾತಿ। ಪುನ ಯಥಾವುತ್ತಕುಮಾರಿರೂಪೇನ ಉಪಗತಪುಪ್ಫಾ ಹಿ ಕುಮಾರೀ। ಪುನ ವಧುಕಾರೂಪೇನ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಅವಿಜಾತವಣ್ಣಸತ**"ನ್ತಿ । ತತಿಯವಾರೇ ಯುವತಿರೂಪೇನ। ವಿಜಾತಾ ಹಿ ಇತ್ಥೀ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಮಜ್ಝಿಮವಯಾ ಯುವತೀ। ಏತ್ತಾವತಾ ಬಾಲಾ ತರುಣೀ ಪೋರೀತಿ ತಿವಿಧಾಸು ಇತ್ಥೀಸು ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇ ದಸ್ಸಿತಾ, ಪರಿಯೋಸಾನವಾರೇಸು ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯೋವ ರುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ತೇನ ಮನುಸ್ಸರೂಪೇನ ತಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ।

ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪತ್ತಿನ್ತಿ ಏಕನ್ತತೋ ಹಿತಾನುಪ್ಪತ್ತಿಂ। **ಹದಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಪರಮಚಿತ್ತುಪಸಮಂ। **ಕಿಲೇಸಸೇನ**ನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಂ ಪಠಮಂ ಕಿಲೇಸಸೇನಂ। ಸಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸಸೇನಾ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಖಾತಸಭಾವಾಪಿ ಪಟಿಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಇಚ್ಛಿತಬ್ಬರೂಪಭಾವತೋ ಪಿಯರೂಪಸಾತರೂಪಾ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ। **ಏಕೋ ಅಹಂ ಝಾಯನ್ತೋ**ತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಚ ಅಭಾವತೋ ಏಕೋ ಅಸಹಾಯೋ ಅಹಂ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತೋ। **ಅನುಬುಜ್ಝಿ**ನ್ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಬುಜ್ಝಿಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತವಿವೇಕಸುಖಸಮಧಿಗಮನಿಮಿತ್ತಂ। **ಅಕರಣೇನಾ**ತಿ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಸ್ಸ ಅಕರಣೇನ। **ಸಕ್ಖೀ**ತಿ ಸಕ್ಖಿಭಾವೋ।

ಕತಮೇನ ವಿಹಾರೇನಾತಿ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಕತಮೇನ ವಿಹಾರೇನ। ಇಧ ದುತಿಯಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಮೇವ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅನಾಮನ್ತೇನ "**ತಂ ಪುಗ್ಗಲ**"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಠಿತಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಸಮ್ಮುಖಾ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ವದತಿ, ಕಥಂ ತ್ವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

"**ಅವಿತಕ್ಕಝಾಯೀ**"ತಿ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಕಾಯಪಸ್ಸದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ "**ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯಸ್ಸ ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ**"ತಿ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಕೇ **ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ**। ಕಾಮಾಲಯಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ **ಅನಾಲಯೋ**। **ನ ಸರತೀ**ತಿ ನ ಸವತಿ। ರಾಗವಸೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಸಂಸಾರಮನುಸವನ್ತಿ। **ನ ಥಿನೋ**ತಿ ನ ಥಿನಮಿದ್ಧಚಿತ್ತೋ। ಮೋಹವಸೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। **ದಿಯಡ್ಢಕಿಲೇಸಸಹಸ್ಸ**ನ್ತಿ **ಖುದ್ದಕವತ್ಥುವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೮೪೨, ೯೭೩) ಆಗತೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಕಿಲೇಸಸತೇಸು ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಪಞ್ಞಾಸಾಧಿಕಂ ಸತಂ ಕಿಲೇಸಾ, ತೇ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧) ಆಗತಾಹಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠೀಹಿ ಸಹ ಪಞ್ಚಪಞ್ಞಾಸಾಧಿಕಂ ಸತ್ತಸತಂ ಹೋತಿ; ತಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾನುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ದಿಗುಣಿತಾ ದಿಯಡ್ಢಕಿಲೇಸಸಹಸ್ಸಂ ದಸಾಧಿಕಂ ಹೋತಿ; ತಂ ಅಪ್ಪಕಂ ಪನ ಊನಮಧಿಕಂ ವಾ ಗಣನುಪಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ "ದಿಯಡ್ಢಕಿಲೇಸಸಹಸ್ಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರೇಸಂ ಅತೀತಾದಿಭಾವಾಮಸನತೋ ಅಗ್ಗಹಣಂ ಪಹಾನಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅನುಟೀ॰ ನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಠಮಪದೇನಾ**ತಿ "ನ ಕುಪ್ಪತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ। **ದುತಿಯೇನಾ**ತಿ "ನ ಸರತೀ"ತಿ ಪದೇನ। **ತತಿಯೇನಾ**ತಿ "ನ ಥಿನೋ"ತಿ ಪದೇನ। **ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನೇನ ಖೀಣಾಸವತಂ ದಸ್ಸೇತಿ,** ಅನವಸೇಸತೋ ನೀವರಣಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಿಲೇಸೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋತಿ ಛನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ವಸೇನ ಪವತ್ತನಕಿಲೇಸೋಘಂ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಕಾಮೋಘದಿಟ್ಠೋಘಭವೋಘಟ್ಠಕಿಲೇಸಭಾವತೋ "**ಪಞ್ಚೋಘಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ**"ತಿ ಆಹ। ರೂಪರಾಗಾದಯೋ ವಿಸೇಸತೋ ನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಛಟ್ಠಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಚುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ**"ತಿ।

ಮಚ್ಚುರಾಜಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಮಚ್ಚುರಾಜಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ**"ತಿ ಆಹ। **ನಯಮಾನಾನ**ನ್ತಿ ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ನಯಮಾನೇಸೂ**"ತಿ।

ಊಹಚ್ಚಾತಿ ಬುದ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ। “**ಇದಮವೋಚಾ**”**ತಿ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತೇನ ಸಂಯುತ್ತೇಸು ಅಯಂ ನಿಗಮನಪಾಳಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಅನಾಗತನಯತ್ತಾ ಪನ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ಲಿಖೀಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದದ್ದಲ್ಲಮಾನಾ**ತಿ ಜಜ್ಜಕಾರಸ್ಸ ಹಿ ದದ್ದಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ “**ಅತಿವಿಯ ಜಲಮಾನಾ**”ತಿ। **ನೀಹರೀ**ತಿ ತಾಸಂ ಕಾಯವಚೀವಿಕಾರಂ ನ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ತಿಣಾಯಪಿ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋವ ಅನಪೇಕ್ಖೋನೇವ ನೀಹರಿ। **ಫಲತೋ ಭಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಫಲಸಿಪಾಟಿಕತೋ ಭಟ್ಠಂ। ಕುಣ್ಡತಿಣಾದಿಗಚ್ಛತೂಲಂ **ಪೋಟಕಿತೂಲಂ**।

ಮಾರಧೀತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಾರಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಭಿಕ್ಖುನೀಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಆಳವಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. **ಆಳವಿಯಂ ಜಾತಾತಿ** ಆಳವಿಯಂ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢಮಾನಾ। ತೇನಾಹ **''ಆಳವಿನಗರತೋಯೇವ ಚ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತಾ''**ತಿ। **ಧನಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾತಿ** ಚೇತಿಯಸ್ಸ ರಾಜಾ ಏಕಂ ಮುಖಂ, ರಾಜಪುತ್ತೋ ಏಕಂ, ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇನಾಪತಿ ಏಕಂ, ಜನಪದಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಮುಖೇಸು ನವಕಮ್ಮೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಸೇಟ್ಠಿನಾ ಗಹಿತಮುಖೇ ಕಮ್ಮೇ ಓಲೀಯಮಾನೇ ಏಕೋ ಉಪಾಸಕೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಯೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ''ಯೋ ಯಂ ದಾತುಂ ಉಸ್ಸಹತಿ ಹಿರಞ್ಞಂ ವಾ ಸುವಣ್ಣಂ ವಾ ಸತ್ತವಿಧರತನಂ ವಾ ಹರಿತಾಲಂ ವಾ ಮನೋಸಿಲಂ ವಾ, ಸೋ ಧನಂ ದೇತೂ''ತಿ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಯಥಾಲದ್ಧಂ ಪರಮಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ''ನವಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಿತ''ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಏಕಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚೋರಾ ಪಲಿಬುನ್ಧಿತ್ವಾ ತತೋ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಧನಂ ಅಲಭನ್ತಾ ''ಸಚೇ ನಂ ಮುಞ್ಚಿಸ್ಸಾಮ, ಅನತ್ಥಂ ನೋ ಕರೇಯ್ಯಾ''ತಿ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸುಂ। ಅನಪರಾಧೇ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಅಪರಾಧಕಾ ತೇ ಚೋರಾ ಅನ್ಧಾ ಜಾತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ **''ಅನ್ಧವನ''**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಹೋತಿಯೇವ ಉಪಧಿವಿವೇಕಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ **''ಕಾಯವಿವೇಕತ್ಥಿನೀ''**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನಾತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ, ಪಗೇವ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಪದ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಹದಯಂ ವಿನಿವಿದ್ಧೇನ ಹದಯಮ್ಹಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಏತೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಾ ಸತ್ತಿಸೂಲಸದಿಸಾ। **ಅಧಿಕುಟ್ಟನಭಣ್ಡಿಕಾತಿ** ಆಘಾತನಘಟಿಕಾ।

ಆಳವಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸೋಮಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. **ಠಾನ**ನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನಂ ವಿಸಯಜ್ಝತ್ತಂ। **ದುಪ್ಪಸಹಂ** ಅಕಮ್ಪಿಯಭಾವತ್ತಾ। **ದ್ವಙ್ಗುಲಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿ ದಹರಕುಮಾರಿಕಾಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓದನಪಚನವಿಧಿಂ ಅನುತಿಟ್ಠನ್ತಿಯೋ ಉಕ್ಖಲಿಯಂ ಉದಕಂ ತಾಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಡುಲೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಿಯಾ ತೇಸಂ ಪಾಕಕಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ತಾನಿ ದಬ್ಬಿಯಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾಪಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಗ್ಗಹಣಮತ್ತೇನ ಪಕ್ಕಾಪಕ್ಕಭಾವಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ಉಪ್ಪೀಳಿತಕಾಲೇ ಏವ ಜಾನನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಹಙ್ಗುಲಿಕೇಹಿ ದುಬ್ಬಲಪಞ್ಞತ್ತಾ **''ದ್ವಙ್ಗುಲಪಞ್ಞಾ''**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಕಿತ್ತನೇನ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹವಿಹಾರೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **''ಞಾಣಮ್ಹಿ ವತ್ತಮಾನಮ್ಹೀತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇ ಪವತ್ತಮಾನೇ''**ತಿ। **ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧತೋ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮೇವ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞಂ ವಾತಿ** ಇತ್ಥಿಪುರಿಸತೋ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ಥುಂ। ''ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ''ತಿ ಮಾನದಿಟ್ಠಿಗಾಹತಣ್ಹಾಗಾಹವಸೇನ ಗಹಿತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಯೇವಾತಿ ಆಹ **''ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನಾ''**ತಿ।

ಸೋಮಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕಿಸಾಗೋತಮೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. “ಕಿಸಾಗೋತಮೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾ ಪನಾಯಂ ಕಿಸಾಗೋತಮೀ, ಕಿಸ್ಸ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಹುತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸೀತಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರಾ”**ತಿಆದಿಮಾರದ್ಧಂ। **ಅಙ್ಗಾರಾವಾತಿ** ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕವಣ್ಣಅಙ್ಗಾರಾ ಏವ ಜಾತಾ। **ದಾರುಸಾಕನ್ತಿ** ಅದ್ಧಮಾಸಕೇನ ದಾರುಂ ಸಾಕಞ್ಚ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅನ್ತರಾಪಣೇ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಗತಾ।

ಸಿದ್ಧತ್ಥಕನ್ತಿ ಸಾಸಪಂ। **ಸಾಲಾಯನ್ತಿ** ಅನಾಥಸಾಲಾಯಂ। **ಖುರಗ್ಗೇಯೇವಾತಿ** ಖುರಸಿಖೇ ಏವ, ಕೇಸೋರೋಹನಕ್ಖಣೇ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಮಾಸೀತಿ ಏತ್ಥ **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಸಂಹಿತಾವಸೇನ ಚ ಪುರಿಮಪದೇ ವಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಪರಪದೇ ವಾ ದೀಘತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಏಕಾ ಆಸೀ”**ತಿ। **ಭಾವನಪುಂಸಕಮೇತಂ** “ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಪುತ್ತಮರಣಂ ಅನ್ತಂ ಅತೀತಂ** ಇದಾನಿ ಪುತ್ತಮರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತೇನೇವಾಹ **“ಪುತ್ತಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ”**ತಿ। **ಪುರಿಸಂ ಗವೇಸಿತುನ್ತಿ** ಯಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಪುರಿಸಗವೇಸನಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಏವ ಪುತ್ತಗವೇಸನಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೇ ಪುತ್ತಮರಣಂ ಏತದನ್ತಂ, ಸಬ್ಬೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಭವಾದೀಸು ಚ ತಣ್ಹಾನನ್ದಿಯಾ ಅಭಾವಕಥನೇನ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಸೋಸಿತಾ, ತಸ್ಸಾಯೇವ ಕಾರಕಅವಿಜ್ಜಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಪದಾಲಿತೋತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಂ ಪವೇದೇನ್ತೀ ಥೇರೀ ಸೀಹನಾದಂ ನದೀತಿ।

ಕಿಸಾಗೋತಮೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವಿಜಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೫. ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಂ, ಪಞ್ಚಙ್ಗಮೇವ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ, ತೇನ **ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೇನ। ಆತತನ್ತಿ**ಆದೀಸು **ಆತತಂ** ನಾಮ ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೇಸು ಭೇರಿಆದೀಸು ಏಕತಲಂ ತೂರಿಯಂ। **ವಿತತಂ** ನಾಮ ಉಭಯತಲಂ। **ಆತತವಿತತಂ** ನಾಮ ತನ್ತಿಬದ್ಧವೀಣಾದಿ। **ಸುಸಿರಂ** ವಂಸಾದಿ। **ಘನಂ** ಸಮ್ಮಾದಿ। ತತಆದಿವಿಸೇಸೋಪಿ ಆತತಮೇವಾತಿ “ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೇಸೂ”ತಿ ವಿಸೇಸನಂ। ಏಕತಲಂ ಕುಮ್ಭಥೂಣದದ್ದರಾದಿ। ಉಭಯತಲಂ ಭೇರಿಮುದಿಙ್ಗಾದಿ। ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಸೇಸಂ ತನ್ತಿಬದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಂ ಆತತವಿತತಂ ನಾಮ, ಗೋಮುಖೀಆದೀನಮ್ಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಂಸಾದೀತಿ ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಖಸಿಙ್ಗಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ। ಸಮ್ಮತಾಳ-ಕಂಸತಾಳ-ಸಿಲಾತಾಳ-ಸಲಾಕತಾಳಾದಿ ಸಮ್ಮಾದಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮತಾಳಂ** ನಾಮ ದಣ್ಡಮಯತಾಳಂ, ಕಂಸಮಯತಾಳಂ **ಕಂಸತಾಳಂ,** ಸಿಲಾಯಂ ಅಯೋಪತ್ತೇನ ಚ ತಾಳನತಾಳಂ। **ಸಬ್ಬೇ** ಕಾಮಗುಣೇ। **ಉಗ್ಘರಿತಪಗ್ಘರಿತಟ್ಠೇನಾತಿ** ಉಪರಿ ಘರಣೇನ ಚ ವಿಸ್ಸನ್ದನೇನ ಚ। **ಏವನ್ತಿ** “ಇಮಿನಾ ಪೂತಿಕಾಯೇನಾ”ತಿ। **ಅರೂಪಟ್ಠಾಯಿನೋತಿ** ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ಆಹ **“ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸೂ”**ತಿ। **ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ** ರೂಪಾರೂಪಭವಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಭವಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ, ತದಧಿಟ್ಠಾನತೋ **ಗಹಿತೇ ಕಾಮಭವೇ। ಅವಿಜ್ಜಾತಮೋ ವಿಹತೋ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ।

ವಿಜಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೬. **ಅಗ್ಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಸಬ್ಬಅಗ್ಗತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಮೂಲಾ ಅನ್ತರಾಯುತ್ತಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಪುಪ್ಫಿತಂ ಸಾಲರುಕ್ಖಂ। ವಣ್ಣಧಾತುಸೀಸೇನ ವಣ್ಣಧಾತುಸಮ್ಪನ್ನಂ ದುತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ವದತೀತಿ ಆಹ **“ತಯಾ ಸದಿಸಾ ಅಞ್ಞಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನತ್ಥೀ”**ತಿ। ಪಖುಮಸೀಸೇನ ಅಕ್ಖಿಭಣ್ಡಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ಪಖುಮನ್ತರಿಕಾಯನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಕ್ಖೀನಂ ಮಜ್ಝೇ”**ತಿ। **ನಾಸವಂಸೇತಿ** ನಾಸವಂಸಮೂಲೇ। **“ನ ಪಸ್ಸಸೀ”**ತಿ ವತ್ವಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಕಾರಣಂ ಆಹ **“ವಸೀಭೂತಮ್ಹೀ”**ತಿ।

ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೭. **ಇದನ್ತಿ** ಇದಂ ದಸ್ಸನಂ। **ಗಾಹಾಪೇಸೀತಿ** ಸಮಾದಾಪೇಸಿ **“ಜಾತಿಂ ಮಾ ರೋಚಾ”**ತಿ। **ಅಙ್ಘನ್ತಿ** ಬನ್ಧವಧತೋ ಅಙ್ಘಂ ಛೇದನಾದಿಂ। **ನಿವೇಸೇಸೀತಿ** ಪವಿಸಾಪೇಸಿ।

ಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉಪಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೮. **ಪುನಪ್ಪುನಂ...ಪೇ॰... ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ** ಕಾರಣಸ್ಸ ಅಸಮೂಹತತ್ತಾ। **ಸನ್ತಾಪಿತೋ** ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪೇಹಿ। **ಅಗತೀತಿ** ಅವಿಸಯೋ।

ಉಪಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸೀಸುಪಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೯. **ಸಮಣಿಸದಿಸಾತಿ** ಸಮಣಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಧಾರಣೇನ ಸಮಣಿಸದಿಸಾ, ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಪಾಸಣ್ಡಸ್ಸ ಅರುಚ್ಚನತೋ ಮೋನಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನತೋ ತವ ಸಮಣಿಭಾವಂ ನಾನುಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಾಸಂ ಡೇನ್ತೀತಿ** ಪಾಸಂ ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ಯಥಾ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಪಾಸೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಜ್ಜೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾಭೂತಾ ಚ ತೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತೇ ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಚಿತ್ತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಪಾಸಂ ಖಿಪನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। **ಪಾಸೇ ಮೋಚೇತೀತಿ** ದಿಟ್ಠಿಪಾಸೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನತೋ ನೀಹರತಿ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾಯ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಪಾಸಮೋಚನತೋ ಪಾಸಣ್ಡೋತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। **“ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾಯೇವ ಪಾಸಣ್ಡಾ ಹೋನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬಾಹಿರಕಸಮಯೇ ಸನ್ಧಾಯ **ಚೂಳಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ** “ಛನ್ನವುತಿ ಪಾಸಣ್ಡಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಸೀದನ್ತೀತಿ** ದಿಟ್ಠಿಪಙ್ಕೇ ಸಂಸಾರಪಙ್ಕೇ ಚ ಪಕಾರೇಹಿ ಅಗಾಧಾ ಓಸೀದನ್ತಿ।

ಅಭಿಭವಿತ್ವಾತಿ ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಅಜಿತೋತಿ** ಅಜಿನಿ ಅವಿಜಯತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಖೀಣಾನಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಕ್ಖಯೋ,** ಅರಹತ್ತಂ। ಉಪಧಯೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಖೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪಧಿಸಙ್ಖಯೋ,** ನಿಬ್ಬಾನಂ।

ಸೀಸುಪಚಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೇಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. **ಕೇನಿದಂ ಪಕತಂ ಬಿಮ್ಬನ್ತಿ** ಇದಂ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಬಿಮ್ಬಂ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಸಣುಪುರಿಸ-ಪಜಾಪತಿಆದೀಸು ಕೇನ ಕತಂ ನಿಮ್ಮಿತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತನ್ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬಮೋಹಂ ನಾಮ ಕಾತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಘನ್ತಿ** ಅಘವತ್ಥು। ತೇನಾಹ **“ದುಕ್ಖಪತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ”**ತಿ। **ಹೇತುನಿರೋಧೇನಾತಿ** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಹೇತುನೋ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ। **ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲೇನಾತಿ** ತದವಸಿಟ್ಠಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವೇಕಲ್ಲಭಾವೇನ, ಅಪಚ್ಚಯಭಾವೂಪಗಮನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೇಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ವಜಿರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. **ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜೋ**ತಿ ರೂಪಾರೂಪವಿಭಾಗೇ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾರಸಮೂಹೇ। **ಪರಮತ್ಥತೋ**ತಿ ಸಭಾವೇನ। ಯಥಾ ನ ಹಿ ಸತ್ತಸಞ್ಞಿತಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜೋ ನಾಮ ಪರಮತ್ಥತೋ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಏವಂ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। **ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸೂ**ತಿ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭುತ್ತಿಯಾ ಲಬ್ಭಮಾನೇಸು। **ತೇನಾಕಾರೇನಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾದಿಆಕಾರೇನ। **ಪವತ್ತಿತೇಸೂ**ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಸಣ್ಠಾನವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ “ಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥೀ ಅಸ್ಸೋ”ತಿಆದಿನಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತೋ ಪವತ್ತೇಸು। **ಸಮ್ಮುತೀ**ತಿ ಸತ್ತೋತಿ ವೋಹಾರೋ। ತೇನಾಹ **“ಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತಮೇವಾ”**ತಿ। **ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಞ್ಞಿತಂ ದುಕ್ಖಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ “ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೦; ೩.೩೭೩; ವಿಭ॰ ೨೦೨) **ಅಞ್ಞೋ ನೇವ ಸಮ್ಭೋತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತದುಕ್ಖತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ನ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಉಪ್ಪಾದತೋ ಹೋತಿ ನಿರೋಧೋತಿ।

ವಜಿರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಭಿಕ್ಖುನೀಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಬ್ರಹ್ಮಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಚನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೨. **ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಹೇತುಕೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಅಯಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಕಸ್ಮಾ ಉದಪಾದಿ? ಕತ್ಥ ಚ ಉದಪಾದೀತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಆಚರಿತೋ ಚೇವ ಆಚರನ್ತೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಚರಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಅಯಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ**ತಿ ಇದಂ ಸತ್ತಮಸತ್ತಾಹತೋ ಪರಂ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಇತರೇಸಂ ವಿಯ ಅಟ್ಠಮಸ್ಸ ನಾಮ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವಾ। **ಸಪಚ್ಚಗ್ಘೇ**ತಿ ಮಹಗ್ಘೇ। "ಪಚ್ಚಗ್ಘೇ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಅಭಿನವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಲಮಯೇ**ತಿ ಮುಗ್ಗವಣ್ಣಸಿಲಾಮಯೇ।

ಪಟಿವಿದ್ಧೋತಿ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಮುಖಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನವಸೇನ ಪತ್ತೋ, ಯಾಥಾವತೋ ಅವಬುದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ **ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ** ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಮಕಸತುಣ್ಡಸೂಚಿಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮುಪಚಿತಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಞಾಣೇನ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೋ। ತೇನಾಹ "**ಉತ್ತಾನಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಮೇತ**"ನ್ತಿ। ಯೋ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೋ, ಸೋ ಓಗಾಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಸರೂಪತೋ ವಿಸೇಸತೋ ಚ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಆಹ "**ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾವ ದುದ್ದಸೋ**"ತಿ। **ದುಕ್ಖೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ**ತಿ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕೇನಚಿ ಕದಾಚಿದೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನ ದಟ್ಠುಮೇವ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಸ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಅನು ಅನು ಬುಜ್ಝನಕೋ ಕದಾಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ "**ದುದ್ದಸತ್ತಾವ ದುರನುಬೋಧೋ**"ತಿ। **ದುಕ್ಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ** ಅವಬೋಧಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕತಮಂ ನು ಖೋ ದುಕ್ಕರತರಂ ವಾ ದುರಭಿಸಮ್ಭವತರಂ ವಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೧೫) ಸುತ್ತಪದಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣತಾಯ ವಾ **ಸನ್ತೋ**। ನಿಬ್ಬುತಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹತಾಯ **ನಿಬ್ಬುತೋ**। ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತೋತಿ ವಾ **ಪಣೀತೋ** । ಅತಿತ್ತಿಕರಣಟ್ಠೇನ **ಅತಪ್ಪಕೋ** ಸಾದುರಸಭೋಜನಂ ವಿಯ। ತತ್ಥ ಚ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಸನ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಸನ್ತಂ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಞ್ಚಾತಿ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಂ, ಅನುಪಸನ್ತಸಭಾವಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಅಭಾವತೋ ಸನ್ತೋ। ನಿಬ್ಬುತಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ। ಸನ್ತಪಣೀತಭಾವೇನೇವ ತದತ್ಥಾಯ ಅಸೇಚನಕತಾಯ ಅತಪ್ಪಕತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ "**ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ। ಉತ್ತಮಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯತ್ತಾ **ನ ತಕ್ಕೇನ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ**। ತತೋ ಏವ ನಿಪುಣಞಾಣಗೋಚರತಾಯ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಸಭಾವತ್ತಾ ಚ **ನಿಪುಣೋ**। ಬಾಲಾನಂ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಏವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ**। ಆಲೀಯನ್ತಿ ಅಭಿರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಸೇವೀಯನ್ತೀತಿ **ಆಲಯಾ,** ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। ಆಲಯನ್ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ ಅಭಿರಮಣವಸೇನ ಸೇವನ್ತೀತಿ **ಆಲಯಾ,** ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ। **ರಮನ್ತೀ**ತಿ ರತಿಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತಿ ಲಳನ್ತಿ। **ಆಲಯರತಾ**ತಿ ಆಲಯನಿರತಾ।

ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಠಾನಸದ್ದಂ ಸನ್ಧಾಯ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಠಾನನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಿಟ್ಠತಿ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ ಹಿ **ಠಾನಂ,** ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ। ಇಮೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ। **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ** ಯಥಾ "ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾ"। ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಪತಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಉಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**। ತೇನ

ಪರಮತ್ಥಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಏವ ವಿಭಾವಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನ"**ನ್ತಿ। ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾ, ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ। ತೇಸಂ **ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಂ**। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೨.೫೭೨-೫೭೩) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋತಿಆದಿ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥಾದಿಅಭಿಧೇಯ್ಯಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ಥತೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಇದಾನಿ ಅಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಮಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಹೇತು। **ಸಮ್ಮನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವೂಪಸಮವಸೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ। ತಥಾ ಸನ್ತಾ ಚ ಸವಿಸೇಸಂ ಉಪಸನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತೀ"**ತಿ। ಏತೇನ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ,** ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಸಂಯುತ್ತೇ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವೂಪಸಮಪರಿಯಾಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ ಏವ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಉಪಧೀಯತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ **ಉಪಧಿ,** ಖನ್ಧಾದಯೋ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಾ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಸತಪ್ಪಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಣ್ಹಾ। **ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸರಾಗಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗರೂಪರಾಗಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿಲೇಸಭೂತಾ ರಾಗಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಾ ಕಿಲೇಸಾ ಇಧ **"ಕಿಲೇಸರಾಗಾ"**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಲೋಭವಿಸೇಸಾ ಏವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಳಾಹಭಾವಾಪಾದನತೋ। ಯಥಾಹ "ರತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣತಂ , ದುಟ್ಠಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣತಂ, ಮೂಳ್ಹಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣತ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೭೦)। **ವಿರಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಪಲುಜ್ಜನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ತೇನ ವಿಸಂಯುತ್ತಭಾವತೋ। **ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಜರಾಮರಣಾದಿಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ। **ಭವೇನ ಭವ**ನ್ತಿ ತೇನ ತೇನ ಭವೇನ ಭವನ್ತರಂ ಭವನಿಕನ್ತಿಭಾವೇನ ಸಂಸಿಬ್ಬತಿ। **ಫಲೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಂ** ಸತಣ್ಹಸ್ಸೇವ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಭಾವತೋ। **ತತೋ ವಾನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ** ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವತೋ। ಚಿರನಿಸಜ್ಜಾಚಿರಭಾಸನೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಆಗಿಲಾಯನತಾಲುಗಲಸೋಸಾದಿವಸೇನ **ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ ಚೇವ ಕಾಯವಿಹೇಸಾ ಚ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚ ಖೋ ದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥಮಜಾನನ್ತಾನಂ ಅಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಞ್ಚ ವಸೇನ, ಜಾನನ್ತಾನಂ ಪನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಞ್ಚ ದೇಸನಾಯ ಕಾಯಪರಿಸ್ಸಮೋಪಿ ಸತ್ಥು ಅಪರಿಸ್ಸಮೋಯೇವ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ನ ಚ ಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ವಿಹೇಸೇಸೀ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೦)। ತೇನೇವಾಹ - **"ಯಾ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ದೇಸನಾ ನಾಮ, ಸೋ ಮಮ ಕಿಲಮಥೋ ಅಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಉಭಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಕಿಲಮಥೋ ಚಿತ್ತವಿಹೇಸಾ ಚಾತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಏವ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ಅನುಬ್ರೂಹನಂ** ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನಂ। **ಸೋ**ತಿ ಅಪಿಸ್ಸೂತಿ ನಿಪಾತೋ। ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಾ **ಅನಚ್ಛರಿಯಾ,** ವುದ್ಧಿಅತ್ಥೋಪಿ ಹಿ -ಕಾರೋ ಹೋತಿ ಯಥಾ "ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ। ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಂವಿಭಾಗಕರಣತ್ಥಮೇವ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮಧಿಗತಧಮ್ಮರಜ್ಜಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಪತ್ತಿದೀಪನತಾ ಗಾಥತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಅಚ್ಛರಿಯತಾ ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥದ್ವಾರೇನ ಹಿ ಗಾಥಾನಂ ಅನಚ್ಛರಿಯತಾ। **ಗೋಚರಾ ಅಹೇಸು**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಉಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ವಿತಕ್ಕೇತಬ್ಬತಾವಾತಿ ಆಹ **"ಪರಿವಿತಕ್ಕಯಿತಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂ"**ತಿ।

ಯದಿ ಸುಖಾಪಟಿಪದಾವ, ಕಥಂ ಕಿಚ್ಛತಾತಿ ಆಹ **"ಪಾರಮೀಪೂರಣಕಾಲೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಏವಮಾದೀನಿ** ದುಪ್ಪರಿಚ್ಚಜಾನಿ ದೇನ್ತಸ್ಸ। **ಹ**-ಇತಿ ವಾ ಬ್ಯತ್ತನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। "ಏಕಂಸತ್ಥೇ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಹ ಬ್ಯತ್ತಂ, ಏಕಂಸೇನ ವಾ ಅಲಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ಏವಂ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಪಕಾಸಿತುಂ ದೇಸಿತುನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಹಲ**ನ್ತಿ ವಾ ಅಲನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಪದಂ "ಹಲನ್ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ರಾಗದೋಸಫುಟ್ಠೇಹೀ**ತಿ ಫುಟ್ಠವಿಸೇನ ವಿಯ ಸಪ್ಪೇನ ರಾಗೇನ ದೋಸೇನ ಚ ಫುಟ್ಠೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೇಹಿ। **ರಾಗದೋಸಾನುಗತೇಹೀ**ತಿ ರಾಗದೋಸೇಹಿ ಅನುಬನ್ಧೇಹಿ।

ನಿಚ್ಚಾದೀನನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ। **ಏವಂಗತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಪವತ್ತಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ। ಕಾಮರಾಗರತ್ತಾ ಚ ಭವರಾಗರತ್ತಾ ಚ ನೀವರಣೇಹಿ ನಿವುತಚಿತ್ತತಾಯ ದಿಟ್ಠಿರಾಗರತ್ತಾ ವಿಪರೀತಾಭಿನಿವೇಸೇನ **ನ ದಕ್ಖನ್ತಿ**

ಯಾಥಾವತೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಸಭಾವೇನಾ**ತಿ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವೇನ। **ಏವಂ ಗಾಹಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಭಾವೇನ ಯಾಥಾವತೋ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ। ರಾಗದೋಸಪರೇತತಾಪಿ ನೇಸಂ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಭಾವೇನೇವಾತಿ ಆಹ **"ತಮೋಖನ್ಧೇನ ಆವುಟಾ"**ತಿ।

ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಕಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಸಯಮೇವ ಚೋದನಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। **ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ। "ಅಞ್ಞತರತಾಪಸವೇಸೇನಾ"ತಿ ಕೇಚಿ, ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮನೇನೇವ ವಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ತಿವಿಧಂ ಕಾರಣಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೋ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ, ತತ್ಥ ಚ ಭಗವತೋ ಸಾತಿಸಯಂ ಗಾರವನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಪಕ್ಖಾ** ನಾಮ ರಾಗಾದಯೋ ಕಿಲೇಸಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಕರತ್ತಾ। ತೇಸಂ ಬಲವಭಾವತೋ ಚಿರಪರಿಭಾವನಾಯ ಸತ್ತಸನ್ತಾನತೋ ದುಬ್ಬಿಸೋಧಿಯತಾಯ ತೇ ಸತ್ತೇ ಮತ್ತಹತ್ಥಿನೋ ವಿಯ ದುಬ್ಬಲಪುರಿಸಂ ಅಧಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇನ್ತಾ ಅನೇಕಸತಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರಂ ಸುನಿಚಿತಂ ಘನಸನ್ನಿವೇಸಂ ಕಣ್ಟಕದುಗ್ಗಮ್ಪಿ ಅಧಿಸೇನ್ತಿ। ದೂರಪಭೇದದುಚ್ಛೇಜ್ಜತಾಹಿ ದುಬ್ಬಿಸೋಧಿಯತಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಥಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚ ಅನ್ತೋ ಅಮಟ್ಠತಾಯ **ಕಞ್ಜಿಯಪುಣ್ಣಾ ಲಾಬು,** ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಕತಾಯ **ತಕ್ಕಭರಿತಾ ಚಾಟಿ,** ಸ್ನೇಹತಿನ್ತದುಬ್ಬಲಭಾವೇನ **ವಸಾಪೀತಪಿಲೋತಿಕಾ,** ತೇಲಮಿಸ್ಸಿತತಾಯ **ಅಞ್ಜನಮಕ್ಖಿತಹತ್ಥೋ** ದುಬ್ಬಿಸೋಧನೀಯಾ ವುತ್ತಾ। ಹೀನೂಪಮಾ ಚೇತಾ ರೂಪಪಬನ್ಧಭಾವತೋ ಅಚಿರಕಾಲಿಕತ್ತಾ ಚ ಮಲೀನತಾಯ, ಕಿಲೇಸಸಂಕಿಲೇಸೋ ಏವ ಪನ ದುಬ್ಬಿಸೋಧನೀಯತರೋ ಅನಾದಿಕಾಲಿಕತ್ತಾ ಅರೂಪನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಚ। ತೇನಾಹ "ಅತಿಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ"ತಿ।

ಯಥಾ ಚ ದುಬ್ಬಿಸೋಧನೀಯತರತಾಯ, ಏವಂ ಗಮ್ಭೀರದುದ್ದಸದುರನುಬೋಧಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಉಪಮಾ ಹೀನೂಪಮಾವ। ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇನ ಞಾಣೇನ ವಿಸದಭಾವಂ ಆಪನ್ನೇನ ಸುಪಾಕಟೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಂ ಪನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿಬದ್ಧಂ, ಸಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಧೀನಾ, ತಂ ಸತ್ಥರಿ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಸಾದಾಯತ್ತಂ। ಸೋ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಅಜ್ಝೇಸನಹೇತುಕೋತಿ ಪಣಾಲಿಕಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಾನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಭೂತಂ ಅಪ್ಪಂ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಪ್ಪರಜಂ, ಅಪ್ಪರಜಂ ಅಕ್ಖಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಯೇಸಂ ತೇ ತಂಸಭಾವಾತಿ ಕತ್ವಾ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ**ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಞ್ಞಾಮಯೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪ್ಪಂ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಯೇಸಂ ತಂಸಭಾವಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಸ್ಸವನತಾ**ತಿ "ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಕರಣೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಸ್ಸವನತಾಯಾ"**ತಿ। **ದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವಸೇನಾ**ತಿ ದಾನಾದಿದಸವಿಧಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ ವಸೇನ। ತೇನಾಹ **"ಕತಾಧಿಕಾರಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೨) ಪನ "ದ್ವಾದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವಸೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ದಾನಾದೀಸು ಸರಣಗಮನ-ಪರಹಿತಪರಿಣಾಮನಾದಿಪಕ್ಖಿಪನವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ರಾಗಾದಿಮಲೇನ **ಸಮಲೇಹಿ** ಪೂರಣಾದೀಹಿ **ಛಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಹಿ** ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞೇಹಿ ಕಬ್ಬರಚನಾವಸೇನ ಚಿನ್ತಾಕವಿಆದಿಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ತಕ್ಕಪರಿಯಾಹತಂ ವೀಮಂಸಾನುಚರಿತಂ ಸಯಂಪಟಿಭಾನಂ ಚಿನ್ತಿತೋ। ತೇ ಕಿರ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಾನುಸ್ಸವೇನ ಸಞ್ಜಾತಕುತೂಹಲಂ ಲೋಕಂ ವಞ್ಚೇನ್ತಾ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಅಧಮ್ಮಮೇವ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ದೀಪೇಸುಂ। ತೇನಾಹ **"ತೇ ಹಿ ಪುರೇತರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಪಾಪುರೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನತೋ ಪಭುತಿ ಪಿಹಿತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾದ್ವಾರಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಾಹತ್ಥೇನ ಅಪಾಪುರ ವಿವರ।

ಸೇಲೋ ಪಬ್ಬತೋ ಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ ಥಿರೋ ಚ, ನ ಪಂಸುಪಬ್ಬತೋ ಮಿಸ್ಸಕಪಬ್ಬತೋ ಚಾತಿ ಆಹ **“ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನೀ”**ತಿ। **ಧಮ್ಮಮಯಂ ಪಾಸಾದ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಮಾಹ। ಸೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಸಾದಾವಹೋ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಪಾಸಾದಸದಿಸೋ ಚ। ಪಞ್ಞಾಪರಿಯಾಯೋ ವಾ ಇಧ ಧಮ್ಮ-ಸದ್ದೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಪಞ್ಞಾಮಯ”**ನ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಪಾಸಾದೋತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ। ತಥಾ ಚಾಹ -

“ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ, ಅಸೋಕೋ ಸೋಕಿನಿಂ ಪಜಂ।
ಪಬ್ಬತಟ್ಠೋವ ಭೂಮಟ್ಠೇ, ಧೀರೋ ಬಾಲೇ ಅವೇಕ್ಖತೀ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮)।

ಯಥಾ ಹೀತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ಚ ಪಬ್ಬತೇ ಠತ್ವಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಖೇತ್ತಕೇದಾರಪಾಳಿಕುಟಿಕಾಯೋ ತತ್ಥ ಸಯಿತಮನುಸ್ಸಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ ಅನುಜ್ಜಲಭಾವತೋ, ಕುಟಿಕಾಸು ಪನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮುಜ್ಜಲಭಾವತೋ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸತ್ತಲೋಕಂ ಓಲೋಕಯತೋ ಭಗವತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಸತ್ತಾ, ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ಅನುಜ್ಜಲಭಾವತೋ ಅನುಳಾರಭಾವತೋ ಚ ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಸರಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಪನ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾ ದೂರೇ ಠಿತಾಪಿ ಭಗವತೋ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಗ್ಗಿತಾಯ ಸಮುಜ್ಜಲಭಾವತೋ ಉಳಾರಸನ್ತಾನತಾಯ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚಾತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಗರುಟ್ಠಾನೀಯಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಗರುತರಂ ಪಯೋಜನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಭಿಪತ್ಥನಾ ಅಜ್ಝೇಸನಾ, ಸಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಯಾಚನಾವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅಜ್ಝೇಸನನ್ತಿ ಯಾಚನ”**ನ್ತಿ। ಪದೇಸವಿಸಯಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಅಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಆವೇಣಿಕಭಾವತೋ ಇದಂ ಞಾಣದ್ವಯಂ “ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ‘ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂ’ತಿ ನಾಮ”**ನ್ತಿ। **ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗ ಞಾಣಾನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಂ “ಧಮ್ಮಚಕ್ಖೂ”ತಿ ನಾಮಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮದಸ್ಸನಮತ್ತಭಾವತೋ। ಯತೋ ತಾನಿ ಞಾಣಾನಿ ವಿಜ್ಜೂಪಮಭಾವೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಪನ ಞಾಣಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ “ಧಮ್ಮಚಕ್ಖೂ”ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ, ಯತೋ ತಂ ವಜಿರೂಪಮಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ। **ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ “ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಮನ್ದಕಿಲೇಸಾ **“ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ”**ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಬಹಲಕಿಲೇಸಾ **“ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ”**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಸಮತ್ಥತಾಯ **ತಿಕ್ಖಾನಿ** ಸೂರಾನಿ ವಿಸದಾನಿ, ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಮುದೂನಿ**। **ಸದ್ಧಾದಯೋ ಆಕಾರಾ**ತಿ ಸದ್ದಹನಾದಿಪ್ಪಕಾರೇ ವದತಿ। **ಸುನ್ದರಾ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಾ। **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** ಪನ “ಯೇಸಂ ಆಸಯಾದಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಸುನ್ದರಾ, ತೇ ಸ್ವಾಕಾರಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಇಮಾಯ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಸಂಸನ್ದತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಕಾರಣಂ** ನಾಮ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ, ಸಚ್ಚಾನಿ ವಾ। **ಪರಲೋಕ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯಂ। ತಂ ದುಕ್ಖಾವಹಂ ವಜ್ಜಂ ವಿಯ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **“ಪರಲೋಕಞ್ಚೇವ ವಜ್ಜಞ್ಚ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೀ”**ತಿ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವತೋ ವಾ ಅಞ್ಞತ್ತಾ ವಿಪತ್ತಿಭವೋ ಪರಲೋಕೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಪರ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸನ್ತೀ”**ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಳೀತಿ ಏತ್ಥ “ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ”ತಿ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥವಿಭಾವನೇ ಅಯಂ ತಸ್ಸ ತಥಾಭಾವಸಾಧನಪಾಳಿ। ಸದ್ಧಾದೀನಞ್ಹಿ ವಿಮುತ್ತಪರಿಪಾಚಕಧಮ್ಮಾನಂ ಬಲವಭಾವೋ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವೇ ಸತಿ ಹೋತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಬಲವಭಾವೋ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವೇತಿ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಅತ್ಥಿತಾನತ್ಥಿತಾವಸೇನ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ ಮಹಾರಜಕ್ಖಾತಿಆದಯೋ ಪಾಳಿಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೧) ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ “ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೋ”ತಿಆದಿನಾ। ಖನ್ಧಾದಯೋ ಏವ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಲೋಕೋ** ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಭೂತೋ ಲೋಕೋ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ,** ಸುಗತಿಸಞ್ಞಿತೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ। ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಭವತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ,** ಸುಗತಿಸಂವತ್ತನಿಯೋ ಕಮ್ಮಭವೋ। ದುಗ್ಗತಿಸಞ್ಞಿತಉಪಪತ್ತಿಭವ-ದುಗ್ಗತಿಸಂವತ್ತನಿಯಕಮ್ಮಭವಾ **ವಿಪತ್ತಿಭವಲೋಕ-ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕಾ**। ಪುನ ಏಕಕದುಕಾದಿವಸೇನ ಲೋಕಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಏಕೋ ಲೋಕೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಹಾರಾದಯೋ ವಿಯ ಹಿ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಬ್ಬೇ ಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋತಿ। ತತ್ಥ **ಏಕೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ** ಯಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಕಥಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ಏಕೋ ಏಕವಿಧೋ ಪಕಾರನ್ತರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ದ್ವೇ ಲೋಕಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಾಮಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣಂ ತಸ್ಸ ಅಲೋಕಸಭಾವತ್ತಾ।

ನನು ಚ "ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಮಗ್ಗಫಲಾನಮ್ಪಿ ಲೋಕತಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ಇಧ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ ನ ಲುಜ್ಜತಿ ನ ಪಲುಜ್ಜತೀತಿ ಯೋ ಗಹಿತೋ ತಥಾ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಲೋಕೋತಿ ತಂಗಹಣರಹಿತಾನಂ ಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ನತ್ಥಿ ಲೋಕತಾ। ಉಪಾದಾನಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಖನ್ಧಾ **ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**। ಅನುರೋಧಾದಿವತ್ಥುಭೂತಾ ಲಾಭಾದಯೋ **ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ದಸಾಯತನಾನೀ**ತಿ ದಸ ರೂಪಾಯತನಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ವಿವಟ್ಟಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಚ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಕಮ್ಮಂ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ವಜ್ಜಿತಬ್ಬಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ವಜ್ಜಾ, ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಾ ವಜ್ಜಾ"**ತಿ । ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖತಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ದುಕೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ದಸ ದಸ ಕತ್ವಾ **"ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜಾನಾತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾದಿಭಬ್ಬಾದಿವಸೇನ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತೇ ಸತ್ತಾ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ಏಕೇಕಾ।

ಉಪ್ಪಲಾನಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಉಪ್ಪಲಿನೀ**। ಉಪ್ಪಲಗಚ್ಛೋಪಿ ಜಲಾಸಯೋಪಿ ಚ। ಇಧ ಪನ ಜಲಾಸಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಉಪ್ಪಲವನೇ"**ತಿ। ಯಾನಿ ಹಿ ಉದಕಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ಪುಸನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ। **ದೀಪಿತಾನೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಕಾಸಿತಾನಿ, ಇಧೇವ ವಾ **"ಅಞ್ಞಾನಿಪೀ"**ತಿಆದಿನಾ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**ತಿ ಉಗ್ಘಟನಂ ನಾಮ ಞಾಣುಗ್ಘಟನಂ, ಞಾಣೇನ ಉಗ್ಘಟಿತಮತ್ತೇನೇವ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಪಞ್ಚಿತಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ನಿದ್ದೇಸಾದೀಹಿ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯಾಯ ನೇತಬ್ಬೋತಿ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಪಜ್ಜತಿ ಅತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ ಪದಂ, ಪಜ್ಜತೇ ಞಾಯತೇತಿ ವಾ ಪದಂ, ತದತ್ಥೋ। ಪದಂ ಪರಮಂ ಏತಸ್ಸ, ನ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧೋತಿ **ಪದಪರಮೋ**।

ಉದಾಹಟವೇಲಾಯಾತಿ ಉದಾಹಾರೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೇ ಉದಾಹಟಮತ್ತೇಯೇವ। **ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿಸಮಯೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅಯಂ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಪಿಯಮಾನಾಯ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉದ್ದೇಸತೋ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಹೇತು। ಉದ್ದಿಸನ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ**ತಿ ಅತ್ಥಂ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ। **ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಝಾನಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪದಪರಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಂ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಅತ್ಥಪದನ್ತಿ ಇದಂ ಪದಮೇವ ಪರಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪದಪರಮೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಾಸನಾ ಹೋತೀತಿ ದೇಸನಾ ಫಲವೋಹಾರೇನ ವಾಸನಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಕಾಚಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಾ ನಿರತ್ಥಕಾ। **ಯೇ**ತಿ ಯೇ ದುವಿಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ। ವಿಭಙ್ಗೇ **ಕಮ್ಮಾವರಣೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮೇನ। **ವಿಪಾಕಾವರಣೇನಾ**ತಿ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದುಹೇತುಕಾನಮ್ಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಹೇತುಕಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪಿ ವಿಪಾಕಾವರಣಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನಾ**ತಿ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ। **ಅಸ್ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಸದ್ಧಾರಹಿತಾ। **ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದರಹಿತಾ। ಉತ್ತರಕುರುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ। **ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಭವಙ್ಗಪಞ್ಞಾಯ

ಪರಿಹೀನಾ। ಭವಙ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಪಿ ಯಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಚಲನಂ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಏವ ನಾಮ। **ಅಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತನ್ತಿ** ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ಮಗ್ಗಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಅಭಬ್ಬಾ। **ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನಾ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ರಾಗಚರಿತಾ**ದಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೧.೪೩) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಪವಿಸನಮಗ್ಗೋ **ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ** ಮಹಾಕರುಣೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ। **ಸದ್ಧಂ ಪಮುಞ್ಚನ್ತೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಯೋಗ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತು, ಸದ್ದಹನಾಕಾರೇನ ನಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಖೇನ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಪವತ್ತನೀಯತಾಯ **ಸುಪ್ಪವತ್ತಿತಂ**। **ನ ಭಾಸಿಂ** ನ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ।

ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ನಾಮ ಅತಿಟ್ಠನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಗತೋ"**ತಿ। ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಏವ ವಿನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ಅಥ ವಾ **ಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಆಣಾ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾ। ಅಥ ವಾ ಅತ್ಥಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ತಂ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ಧಮ್ಮೇನ ಞಾಯೇನ ಚಕ್ಕನ್ತಿಪಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ಯಥಾಹ "ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪವತ್ತೇತಿ ಚಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಚಕ್ಕಞ್ಚ ಪವತ್ತೇತಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮೇನ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೪೦-೪೧)। **ಪವತ್ತೇಸೀ**ತಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಚನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. **ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಅಯಂ "ಕಿನ್ತಾಹಂ ವಿಹರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿತವಿತಕ್ಕೋ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ। ಅತ್ತಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಹಿ ಅಞ್ಞೋ, ಪರೋ। ಸೋ ಪನೇತ್ಥ ನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಗರುಟ್ಠಾನೀಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಞ್ಚಿ ಗರುಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಪತಿಸ್ಸವತಿ ಗರುನೋ "ಆಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತೀತಿ ಪತಿಸ್ಸೋ, ನ ಪತಿಸ್ಸೋತಿ **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ**। **ಪತಿಸ್ಸಯರಹಿತೋ** ಗರುಪಸ್ಸಯರಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸದೇವಕೇತಿ ಅವಯವೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ ಸಮುದಾಯೋ ಸಮಾಸತ್ಥೋ। ಸದೇವಕಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ ಪಾರಿಸೇಸಞಾಯೇನ ಇತರೇಸಂ ಪದನ್ತರೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ, ಸಮಾರಕಗ್ಗಹಣೇನ ಛಟ್ಠಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ ಪಚ್ಚಾಸತ್ತಿಞಾಯೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ ಮಾರೋ ಜಾತೋ ತನ್ನಿವಾಸೀ ಚ ಹೋತಿ। ಸಬ್ರಹ್ಮಕವಚನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಗ್ಗಹಣಂ ಪಚ್ಚಾಸತ್ತಿಞಾಯೇನೇವ। "ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯಾ"ತಿ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಂ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಅಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಅಸಮಿತಪಾಪಾನಂ ಅಬಾಹಿತಪಾಪಾನಞ್ಚ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತೇನೇವ ವಚನೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಕಾಮಂ "ಸದೇವಕೇ"ತಿಆದಿವಿಸೇಸನಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತವಿಸಯೋ ಲೋಕಸದ್ದೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ತುಲ್ಯಯೋಗವಿಸಯತ್ತಾ ತೇಸಂ। "ಸಲೋಮಕೋ ಸಪಕ್ಖಕೋ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅತುಲ್ಯಯೋಗೇಪಿ ಅಯಂ ಸಮಾಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಬ್ಯಭಿಚಾರದಸ್ಸನತೋ ಪಜಾಗಹಣನ್ತಿ ಪಜಾವಚನೇನ ಸತ್ತಲೋಕಗ್ಗಹಣಂ। ದೇವಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಮಾರಬ್ರಹ್ಮೇಸು ಗಹಿತೇಸುಪಿ ಇತರೇಹಿ ತೇಸಂ ಲಬ್ಭಮಾನವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ಗಹಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಮಾರೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಮಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವಿಚಕ್ಖುಕಮ್ಮಾಯ ಪಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬೇಸ"**ನ್ತಿ। **ಉಪರೀ**ತಿ ಉಪರಿಭಾವೇ। **ಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಥಾ ಚಾಹ **"ದಸಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇಧ ದೀಘನಿಕಾಯಾದಯೋ ವಿಯ ಬಾಹಿರಕಾನಮ್ಪಿ ಗನ್ಥನಿಕಾಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕನಿಕಾಯಾದಿವಸೇನಾ"**ತಿ।

ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾದೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ। ಯಥಾಸಕಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಜಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಪಜಾ, ಸತ್ತನಿಕಾಯೋ। ತಸ್ಸಾ **ಪಜಾಯ। ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯಾತಿ** ವಾ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಗ್ಗಹಣಂ ತದವಸಿಟ್ಠಮನುಸ್ಸಲೋಕಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಭಾಗಸೋ ಲೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಭಾಗಸೋ ಲೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಲೋಕವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ** "ಲೋಕೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಫಲಾನೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ, **ಪಜಾವಸೇನ** "ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಜಾಯತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನತರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ "ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಾಲಿಕೇದಾರ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧೪.೧) ವಿಯ। ತೇನಾಹ **"ಅಧಿಕತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಪರಿಪುಣ್ಣಮ್ಪಿ "ಅಧಿಕತರ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಮರಹತಿ। **ಸೇಸೇಸೂತಿ** "ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನತರ"ನ್ತಿಆದೀಸು।

ಕಾರಣನ್ತಿಆದೀಸು **ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಿಂ। **ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅವಿಪರೀತತ್ಥಂ। **ವುಡ್ಢಿ**ನ್ತಿ ಅಭಿವುಡ್ಢಿನಿಮಿತ್ತಂ।

ಇಮಿನಾ ವಚನೇನಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತವಚನೇನ। ನ ಕೇವಲಂ ಇಮಿನಾವ, ಸುತ್ತನ್ತರಮ್ಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಪಟಿಬಾಹಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೬೨) ವುತ್ತಮೇವ। **ಸರನ್ತಿ** ಕರಣೇ ಏತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸರನ್ತೇನಾ"**ತಿ, **ಸರನ್ತಿ** ವಾ ಸರಣಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಬ್ರಹ್ಮದೇವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೪. **ಏಕಕೋತಿ** ವಿವೇಕಟ್ಠಿತತಾಯ ನಿಸ್ಸಟೋ। ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಭಾವೋ ತಸ್ಸಾನೇನ ದೀಪಿತೋ, ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಾಭಾವೋ ಪನ **"ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ"**ತಿಆದೀಹಿ ಪಕಾಸಿತೋ। **ಪೇಸಿತತ್ತೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। **ಸಮ್ಮದೇವಾತಿ** ಞಾಯೇನೇವ। ಸೋ ಪನ ಯದಿ ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಬ್ಭತಿ, ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಪಟಿಪದಾರಮ್ಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಬ್ಭತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮೇಸು ವಿಯ ಫಲಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಸಾತಿಸಯೋ ಅಸಮ್ಮೋಹೋತಿ "ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಾಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಯಥಾ ಜಾನನಾ ಪನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕರಣಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಕಿರಿಯಾತಿ "ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಚಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಲಾಭೋತಿ "ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ"**ತಿ। **ಏತೇನಾತಿ** "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದಿವಚನೇನ।

ಜಾತಿ ಖೀಣಾತಿ ಏತ್ಥ ಜಾತಿಸೀಸೇನ ತಬ್ಬಿಕಾರವನ್ತೋ ಖನ್ಧಾ ವುತ್ತಾ। **ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾತಿ** ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನತೋ ಪಗೇವ ಅತೀತಭಾವೇನೇವ ಖೀಣತ್ತಾ। **ತತ್ಥ** ಅನಾಗತೇಸು। **ವಾಯಾಮಾಭಾವತೋತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಅನಾಗತಭಾವಸಾಮಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಲೇಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾತಿ** ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ಚ ಮಗ್ಗಭಾವನಾತಿ ಸಿಯಾತಿ ವಚನಸೇಸೋ। ಯಥಾ ಅಜಾತಫಲತರುಣರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಛಿನ್ನೇ ಆಯತಿಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾನಿ ಫಲಾನಿ ಛೇದನಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಿ ನಟ್ಠಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಭಾವನಾಯ ಅಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ ಕಿಲೇಸಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತಿ ಚ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಸತಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪಹೀನಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪನಾ"**ತಿಆದಿನಾ। **ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ** ಞಾಣೇನ ಖೀಣರಾಗವಸೇನ।

ಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯಾತಿ ಸೋಳಸಕಿಚ್ಚತಾಯ, ಸೋಳಸವಿಧಸ್ಸ ವಾ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಭಾವಾಯ ಉಪ್ಪಾದನಾಯ। ಪಾಳಿಯಂ **ಸಪದಾನ**ನ್ತಿ ಸಪದಾನಚಾರೋ ವುತ್ತೋ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ಸಪದಾನಚಾರ"**ನ್ತಿ। **ಅನುಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ** ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಆಹುತಿಪಿಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಜುಹಿತಬ್ಬಪಿಣ್ಡಂ, ಜುಹನವಸೇನ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಪಾಯಾಸಪಿಣ್ಡನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭೂತಬಲಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತಥಾ

ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬಲಿಕಮ್ಮಕರಣಂ। **ಹರಿತುಪಲಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನ ಕತಪರಿಭಣ್ಡಂ। **ವನಮಾಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮನೋಹರಾಹಿ ವನಪುಪ್ಫಮಾಲಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। **ಧೂಮಕಟಚ್ಛೂ**ತಿ ಧೂಮಪಾನಂ। **ಸೀಲಗನ್ಧ**ನ್ತಿ ಸೀಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿತ್ತಿಗನ್ಧಂ। **ಛಾಯಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಗತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ।

ಇಮಮ್ಹಾ ಠಾನಾತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಾ, ಮಹಾಪಥವಿತಲತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬಹೇಟ್ಠಿಮೋ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾನಂ ವಾಸಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಾಹ। **ಬ್ರಹ್ಮಪಥೋ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಕುಸಲಜ್ಝಾನಾನಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗ್ಗಭಾವತೋ। **ಜೀವಿತಪಥೋ ನಾಮ** ಜೀವಿತಪವತ್ತಿಉಪಾಯಭಾವತೋ। "ಭುಞ್ಜತು ಭವಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಕಿಂ ಜಪ್ಪಸೀ"**ತಿಆದಿ। **ತಿಣಬೀಜಾನೀ**ತಿ ಸಾಲಿತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ। **ಗೋಯೂಸ**ನ್ತಿ ಖೀರಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ವದತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ "ನೇತಾದಿಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಭಕ್ಖೋ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ದೀಪಿತೋತಿ।

ಅತಿದೇವಪತ್ತೋಪಿ ಪಞ್ಚಖನ್ಧೂಪಧೀನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಕಿಲೇಸೂಪಧಿಆದೀನಂಯೇವ ವಿರಹಿತಭಾವೋ ಗಹಿತೋ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಹಿ ಭಾವಪಚ್ಚಯಂ ತದತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ಅತಿದೇವಭಾವಂ ಪತ್ತೋ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋಪಿ ದೇವಗತಿಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ದೇವಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅತಿಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಪತ್ತೋ"**ತಿ।

ಅತ್ತಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪರಿಬ್ರೂಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ।

ಪುಥುಜ್ಜನಾ ತಸಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪರಿತ್ತಾಸವಸೇನ ತಾಸನತೋ। **ಖೀಣಾಸವಾ ಥಾವರಾ ನಾಮ** ಸಬ್ಬಸೋ ಗತೀಸು ಸಞ್ಚರಣಾಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಭವದಾಯಜ್ಜಸ್ಸ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯಸ್ಸ ಭಾವತೋ ಏಕಚ್ಚಾಸು ಗತೀಸು ಸಞ್ಚರಣಸಭಾವತೋ ಸೇಕ್ಖಾ ಥಾವರಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಭಜಮಾನಾ**ತಿ ಭಜಾಪಿಯಮಾನಾ। **ಥಾವರಪಕ್ಖಮೇವ ಭಜನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಪಕ್ಖಂ ಏಕನ್ತಪಸಟ್ಠಂ ಭಜಮಾನಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ।

ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ **ವಿಸೇನೋ**। ಸುಖಂ ಆಯತಿ ಸುಖಾಯತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾರಕಂ **ಸುಖಾಯತಿಕಂ**।

ಬ್ರಹ್ಮದೇವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಬಕಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೫. "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ **ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ**। **ಸಹ ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಸಹ ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಭಾವೇನ। **ಬ್ರಹ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮವತ್ಥುಂ। **ಅನಿಚ್ಚಂ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವದತಿ** ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನತ್ತಾ। **ಥಿರ**ನ್ತಿ ದಳ್ಹಂ, ವಿನಾಸಾಭಾವತೋ ಸಾರಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪ್ಪಾದವಿಪರಿಣಾಮಾಭಾವತೋ **ಸದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ**। **ಕೇವಲ**ನ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಖಣ್ಡ"**ನ್ತಿ। **ಕೇವಲ**ನ್ತಿ ವಾ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ, ವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಉಪ್ಪಾದಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಏವ **ಅಚವನಧಮ್ಮಂ**। **ಕೋಚಿ ಜಾಯನಕೋ…ಪೇ॰… ಉಪಪಜ್ಜನಕೋ ವಾ ನತ್ಥಿ** ನಿಚ್ಚಭಾವತೋ ಠಾನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತನ್ನಿವಾಸೀನಂ। ನಿಚ್ಚಭಾವಞ್ಹಿ ಸೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। **ತಿಸ್ಸೋ ಝಾನಭೂಮಿಯೋ**ತಿ ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯೋ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಭೂಮಿವಿಸೇಸಾ ಹಿ ಅಸಞ್ಞಸುದ್ಧಾವಾಸಾರುಪ್ಪಭವಾ। **ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ನ ಪರಿಸಮಾಪನತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ "ಅಸಞ್ಞ…ಪೇ॰… ಭವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪಟಿಬಾಹತೀ**ತಿ ಸನ್ತಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ಅಜಾನನ್ತೋವ "ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಏಕೇ** ಉತ್ತರವಿಹಾರವಾಸಿನೋ।

ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿಕೋತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಉಪಪತ್ತಿಕೋ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಹೇಟ್ಠುಪಪತ್ತಿಕಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾಠಿತಭೂಮಿತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಝಾನಂ ಕತ್ವಾ, ನ ಉಪರಿಝಾನಸ್ಸ

ವಿಯ ಪತ್ಥನಾಮತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಠಮಕಾಲೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಪಠಮಕಾಲೇ। **ಅಞ್ಞಾಸಿ** ಆಸನ್ನಭಾವತೋ। **ಉಭಯನ್ತಿ** ತಂ ತಂ ಅತ್ತನಾ ಕತಕಮ್ಮಞ್ಚೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನಞ್ಚಾತಿ ಉಭಯಂ। **ಪಮುಸ್ಸಿತ್ವಾ** ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಅನುಪಧಾರೇನ್ತೋ।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಗತೋತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಹ ಪವತ್ತೋ। ಸಹಯೋಗೇ ಹಿ ಇದಂ ಕರಣವಚನಂ। ತೇನಾಹ "**ಸಮನ್ನಾಗತೋ**"ತಿ। **ಅಞ್ಞಾಣೇತಿ** ಅವಿದ್ವಾ। ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುವಿರಹತೋ **ಅನ್ಧೀಭೂತೋ,** ಅನ್ಧಭಾವಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಾಗತೇ ಸದ್ದೋ ಹೋತಾಯಂ "ವಕ್ಖತೀ"ತಿ ಯತ್ರಸದ್ದಪಯೋಗೇನ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ವತ್ತಮಾನಕಾಲಿಕೋ। ತೇನಾಹ "**ಭಣತೀ**"ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಯತ್ರಾ**"ತಿಆದಿ।

ಮಗ್ಗಚೋರೋತಿ ಮಗ್ಗಪರಿಬುನ್ಧಕಚೋರೋ। **ಸನ್ತಜ್ಜಿಯಮಾನೋತಿ** "ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ವತ, ಭೋ, ಬಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸನ್ತಜ್ಜಿಯಮಾನೋ। **ಸತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾತಿ** ತೇನೇವ ಸನ್ತಜ್ಜನೇನ ಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಜಾತಿವಿಸಯಂ ಸತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ। **ನಿಪ್ಪೀಳಿತುಕಾಮೋತಿ** ಘಂಸೇತುಕಾಮೋ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ "ಇದಂ ಪಸ್ಸ ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ। **ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾತಿ** ಪುಞ್ಞಕಾರಿನೋ। **ವೇದೇಹಿ** ಞಾಣೇಹಿ **ಗತತ್ತಾ** ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಅನ್ತಿಮಾ ಬ್ರಹ್ಮುಪಪತ್ತೀತಿ** ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ। **ಅಸ್ಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತೀತಿ** ಅಸ್ಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ। ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಸೇನ ಬ್ರೂಹಿತಗುಣತ್ತಾ **ಬ್ರಹ್ಮಾ**। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಮಹನ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ **ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ**। **ಅಭಿಭೂತಿ** ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವೇನ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಅನಭಿಭೂತೋತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ನ ಅಭಿಭೂತೋ। **ಅಞ್ಞದತ್ಥೂತಿ** ಏಕಂಸವಚನಮೇತಂ। ದಸ್ಸನವಸೇನ **ದಸೋ,** ಸಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಸವತ್ತೀತಿ** ಸಬ್ಬಜನಂ ವಸೇ ವತ್ತೇತಿ। **ಇಸ್ಸರೋತಿ** ಲೋಕೇ ಇಸ್ಸರೋ। **ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾತಿ** ಲೋಕಸ್ಸ ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾ। **ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾತಿ** ಅಯಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಉತ್ತಮೋ ಸಂವಿಭಜಿತಾ ಚ। **ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನನ್ತಿ** ಆಚಿಣ್ಣವಸಿತ್ತಾ ವಸೀ, ಅಯಂ ಪಿತಾ ಭೂತಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಭಬ್ಯಾನಂ ಸಮ್ಭವೇಸೀನನ್ತಿ **ಪತ್ಥೇನ್ತಿ** ವಿಕತ್ಥೇನ್ತಿ **ಪಿಹೇನ್ತಿ** ಮಾನೇನ್ತಿ।

ಏತನ್ತಿ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾವಸೇನ "ಇದಂ ನಿಚ್ಚಂ ಇದಂ ಧುವಂ ಇದಂ ಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಏತಂ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಕನ್ತಿ ತಂ ಭಗವಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ಪನ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಸಲಕೇ ತಿಲವಾಹೇ ವಸ್ಸಸತೇ ವಸ್ಸಸತೇ ಏಕೇಕತಿಲುದ್ಧಾರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ತಿಲಾನಿ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಅಬ್ಬುದೇ ಆಯೂ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಅಬ್ಬುದೋ, ತಂವಸೇನ ವೀಸತಿಗುಣಂ ನಿರಬ್ಬುದೋ, ತೇಸಂ ನಿರಬ್ಬುದಾನಂ ವಸೇನ ನಿರಬ್ಬುದಸತಸಹಸ್ಸಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಪದುಮೇ ಆಯುನೋ ವಸ್ಸಗಣನಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಂಯುತ್ತೇ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಅನನ್ತದಸ್ಸೀತಿ** ಅನನ್ತಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ದಸ್ಸೀ। **ವತಸೀಲವತ್ತನ್ತಿ** ಸಮಾದಾನವಸೇನ ವತಭೂತಂ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲವಸೇನ ಸಮಾಚಿಣ್ಣತ್ತಾ ಸೀಲವತ್ತಂ। ತಂ ಪನ ಏಕಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಸೀಲಮೇವಾ**"ತಿ।

ಅಪಾಯೇಸೀತಿ ಏತ್ಥ ಯದಾ ಸೋ ಪಿಪಾಸಿತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಾನೀಯಂ ಪಾಯೇಸಿ, ತಂ ಸಮುದಾಗಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ರಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಪುಬ್ಬೇತಿ** ಪುರಿಮಜಾತಿಯಂ। ಏಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ "ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸೋ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಸಞ್ಞೀ ಅಹೋಸಿ। **ಝಾನರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತೀತಿ** ತದಾ ತಸ್ಸಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಅವಿಚ್ಛೇದತೋ ಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನಪಯೋಗೋ। ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸಕಟಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಸಕಟಾನಂ ನಿವತ್ತನಂ ಹೋತೀತಿ "**ಸಬ್ಬಸಕಟಾನಿ ತಥೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಮ್ಮಸಜ್ಜಾತಿ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ। **ವಿಲೋಪನ್ತಿ** ವಿಲುತ್ತಭಣ್ಡಂ। **ಏಣಿಕೂಲಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಪನಿಹತಾಯ ನಿಚ್ಚಗಙ್ಗಾಯ ನಾಮ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। "ಏಣಿಮಿಗಬಹುಲತಾಯ ಸೋ ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರಪ್ಪದೇಸೋ ಏಣಿಕೂಲನ್ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಕೋತಿ** ಗಙ್ಗಾಸನ್ನಿವಾಸೀ।

ಬದ್ಧಚರೋತಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚರಿಯೋ। ತೇನಾಹ "**ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ**"ತಿ। **ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ** ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಇಧ ಮಯ್ಹಂ ಪಮುಟ್ಠಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಓಭಾಸಯನ್ತೋ** ಸಬ್ಬಮ್ಪಿಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಭಗವಾ

ಓಭಾಸಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಅತ್ತನೋ ಓಭಾಸಂ ಓಭಾಸೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಬಕಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಞ್ಞತರಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. **ತೇಜೋಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ "ತೇಜೋಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಏವೇತ್ಥ ತೇಜೋಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಿಯ ತತ್ಥ ಝಾನಸಮಾಪಜ್ಜನೇನ ಪರಿಕಮ್ಮಪಪಞ್ಚೋ ಅತ್ಥಿ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಭಾವಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ "ಯಥಾಹಂ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಲದ್ಧಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ನತ್ಥಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ, ಯೋ ಇಧ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಆಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ತೇಜೋಧಾತುಂ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತಂ ದಿಸ್ವಾ**"ತಿ। ಅಟ್ಠಿವೇಧಂ ವಿಯಂ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ **ಅಟ್ಠಿವೇಧೀ,** ಯಥಾ ಅಟ್ಠಿಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನ ಅಟ್ಠಿವೇಧೀ ವಿಯ **ಅಟ್ಠಿವೇಧೀ,** ಯಥಾ ಸೋ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಮಹಾಕಪ್ಪಿನಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಾನಂ।

ಅಞ್ಞಬ್ರಹ್ಮಸರೀರವಿಮಾನಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಂ ಪಭಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ವಿಮಾನಪ್ಪಭಾ ಅಲಙ್ಕಾರವತ್ಥಾದೀನಂ ಪಭಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಇಮಾ ಸಬ್ಬಾ ಪಭಾ ಅತ್ತನೋ ಪಭಸ್ಸರಭಾವೇನ ಅಭಿಭವನ್ತಂ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಸಾ**ತಿ ಇದಾನಿ ಮೇ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ನತ್ಥಿ, "ನತ್ಥಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ, ಯೋ ಇಧ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ರಾಸ್ಸ... ಪೇ॰... ಪಹೀನಾ**"ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ। ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸಬ್ಬಸೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ **ಮಹನ್ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ**।

"ಅಜ್ಜಾಪಿ ತೇ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ **ತತ್ತಕೇನೇವ**। **ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಾ**ತಿ ಪಠಮೇನ ಪಾದೇನ ಚತಸ್ಸೋ, ದುತಿಯೇನ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಾ। ಕಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ದಿಬ್ಬಸೋತಂ ನಾಗತನ್ತಿ? ಆಹ "**ತಾಸಂ ವಸೇನ ಆಗತಮೇವಾ**"ತಿ। ಯೇನ ಇಮಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಅಧಿಗತಾ, ನ ತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸೋತಸಮ್ಪಾದನಂ ಭಾರಿಯಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ ಸುಖೇನೇವ ಇಜ್ಝನತೋ।

ಅಞ್ಞತರಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. **ಪಚ್ಚೇಕಂ ದ್ವಾರಬಾಹ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ದ್ವಾರಬಾಹಂ। ಪಚ್ಚೇಕ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಆವುತ್ತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ; "ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಚ್ಚೇಕ"ನ್ತಿ ಆಹ "**ಏಕೇಕೋ ಏಕೇಕ**"ನ್ತಿ। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಬ್ರಹ್ಮಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಏಕದ್ವಾರಬಾಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೋ, ಅಪರೋ ಅಞ್ಞಂ। **ಪಚ್ಚೇಕಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ಚ ಏಕಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ನ ಪರಿಸಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಿದ್ಧಿ ನಾಮ ಸಗ್ಗೇ ಸುಖುಪಕರಣೇಹಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚ ಝಾನಂ ಸುಖುಪಕರಣನ್ತಿ **ಝಾನಸುಖೇನ ಸಮಿದ್ಧೋ**ತಿ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಗುಣೇಹಿ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಫೀತೋತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸುಪುಪ್ಫಿತೋ**"ತಿ। **ಅಸಹನ್ತೋ**ತಿ ನಸಹನ್ತೋ ನರೋಚೇನ್ತೋ।

ಸತಪದನ್ತಿ ಸತಸದ್ದೋ। **ರೂಪವಸೇನಾ**ತಿ ರೂಪಸದ್ದವಸೇನ, ರೂಪಸದ್ದೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ **ಪನ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಏಕಚ್ಚೇ**ತಿ ಏಕೇ ಮಿಗಾರೀ, ತೇಸಂ ಬ್ಯಗ್ಘೀನಿಸಾರೂಪಕಾನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "**ಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿ

ವಿಮಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ವಿಮ್ಹಯಕ್ಖಿಕೋ ಅಹಙ್ಕಾರವಸೇನ ವದತಿ। ರಣನ್ತಿ ನಿನ್ದನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ರಣಾ,** ದೋಸಾ। ವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಪಾತೇ ವಿಕಾರುಪ್ಪತ್ತಿ ರುಪ್ಪನಂ ರೂಪಸ್ಸ ಪವೇಧನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೀತಾದೀಹಿ ಚ ನಿಚ್ಚಂ ಪವೇಧಿತ"**ನ್ತಿ। **ಸುಮೇಧೋ** ಸುನ್ದರಪಞ್ಞೋ **ಸೋ ಸತ್ಥಾ ರೂಪೇ ನ ರಮತಿ,** ಕಿಂ ಪನ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ ರೂಪೇ ಸರಣಞ್ಚ ಪವೇಧಿತಞ್ಚ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ರಮಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. ಪಮಾಣಕರಾನಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಖೀಣಾಸವೋ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮಂ ಪಮಾತುನ್ತಿ **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ,** ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾನಿ ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಪಮಿತಂ ಪಮೇಯ್ಯಂ ತಸ್ಸ ಕತೋ ಪರಿಮೇಯ್ಯೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ **"ಖೀಣಾಸವೋ...ಪೇ॰... ದೀಪೇತೀ"**ತಿ। **ತನ್ತಿ** ಖೀಣಾಸವಂ। **ಪಮೇತುಂ** ರನ್ಧಗವೇಸೀ ಹುತ್ವಾ ವಜ್ಜತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ। ಯಥಾಸಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಮಿನನೇ ನಿಹೀನಪಞ್ಞತಾಯ **ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞಂ।**

ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕತಮೋದಕತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. ಕಿಂ ಕುಸಲಗವೇಸಿತಾಯ "ಕಿಂ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಕಿನ್ತಿ ಸುಣಾತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಕಿಸ್ಸ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ।**

ಕತಮೋದಕತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ತುರೂಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. ಆಬಾಧೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಆಬಾಧಿಕೋ। ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ**ತಿ ಅನಾಗತಾನನ್ತರೇ ಸುತ್ತೇ। **ವರಾಕೋ**ತಿ ಅನುಗ್ಗಹವಚನಮೇವ, ನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತವಚನಂ। **ಪಿಯಸೀಲಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ "ಪೇಸಲಾ"ತಿ ಪದಸಿದ್ಧೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಬರಕ್ಖೀನೀ**ತಿ ಬ್ಯಾಧಿಬಲೇನ ಪರಿಭಿನ್ನವಣ್ಣತಾಯ ಕಬರಭೂತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ। **ಯತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಯಂ ತ್ವಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಕರೋಸಿ, ತತ್ತಕಂ **ತಯಾ ಅಪರದ್ಧಂ,** ತಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ನಾಮ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಬ್ಯಾಪಾದಾ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ದಿಟ್ಠೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಬ್ಯಾಪಾದವಸೇನ ಇಧಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಾವ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧನ್ತಿ ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಅಪ್ಪತ್ತದಿಟ್ಠಿನಿಮಿತ್ತೋ। **ಗಿಲವಿಸೋ ವಿಯ** ವಿಸಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ವಿಯ। **ಕುಠಾರಿಸದಿಸಾ** ಮೂಲಪಚ್ಛಿನ್ದನಟ್ಠೇನ। **ಉತ್ತಮತ್ಥೇ**ತಿ ಅರಹತ್ತೇ। **ಖೀಣಾಸವೋತಿ ವದತಿ** ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ವಿಯ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ। **ಯೋ** ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ವಿಯ **ಪಸಂಸಿತಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ,** ತಂ "ದುಸ್ಸೀಲೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಯೋ ವಾ ವದತಿ। **ಸಮಕೋವ ವಿಪಾಕೋ**ತಿ ಪಸಂಸಿಯನಿನ್ದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಪರಿಧಂಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಯಾವ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾಯ ಕಟುಕತರವಿಪಾಕಾ, ತಾವ ನಿನ್ದಿಯಪಸಂಸಾಪಿ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾಯ ಸಮವಿಪಾಕಾ ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಸಮಾರೋಪನೇನ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ ಪಸಂಸಿಯೇನ ತಸ್ಸ ಸಮಭಾವಕರಣತೋ ಚ। ಲೋಕೇಪಿ ಹಿ ಅಯಂ ಪುರೇ ಸಮಣಗಾರಯ್ಹೋ ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಸಮಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ।

ಸಕೇನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾಪತೇಯ್ಯೇನ। **ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಅಪರಾಧೋ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ತಾ ಸಪ್ಪತಿಕಾರತ್ತಾ ಚ ತಸ್ಸ। **ಅಯಂ ಮಹನ್ತತರೋ ಕಲಿ** ಕತೂಪಚಿತಸ್ಸ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ತಾ ಅಪ್ಪತಿಕಾರತ್ತಾ ಚ।

"ನಿರಬ್ಬುದೋ"ತಿ ಗಣನಾವಿಸೇಸೋ ಏಕೋತಿ ಆಹ **"ನಿರಬ್ಬುದಗಣನಾಯಾ"**ತಿ, ಸತಸಹಸ್ಸಂ ನಿರಬ್ಬುದಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿರಬ್ಬುದಪರಿಗಣನಂ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। **ಯಮರಿಯಗರಹೀ ನಿರಯಂ ಉಪೇತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಪಾಕತಿಕೇನ ಅರಿಯೂಪವಾದಿನಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಪನ ಗುಣಮಹನ್ತತಾಯ ತತೋಪಿ ಅತಿವಿಯ ಮಹನ್ತತರಾ ಏವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತುರೂಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. ದ್ವೇ ಕೋಕಾಲಿಕನಾಮಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ತತೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ - **"ಕೋ ಅಯಂ ಕೋಕಾಲಿಕೋ"**ತಿ? ಪುಚ್ಛಾ। ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ - **"ಕಸ್ಮಾ ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮೀ"**ತಿ? ಪುಚ್ಛಾ । **ಅಯಂ ಕಿರಾ**ತಿಆದಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ತಾಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ವಿವೇಕವಾಸಂ ವಸಿತುಕಾಮತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಚ **ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ...ಪೇ॰... ವಸಿಂಸು**।

ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಘಾತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಿಘಾತನತೋ। **ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾದಯಿಂಸು** ಪಯುತ್ತವಾಚಾಯ ಅಕತತ್ತಾ ಥೇರೇಹಿ ಚ ಅದೀಪಿತತ್ತಾ। **ಪುಬ್ಬೇಪಿ...ಪೇ॰... ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಥೇರಾನಂ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠಿತಭಾವಂ ಆಸಙ್ಕತಿ ಅವಣೇ ವಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಯ, ಸುದ್ಧೇ ಆದಾಸತಲೇ ಲೇಖಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ।

ಅಪರಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ "ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ ಜಾತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ। ಆಹ **"ಸದ್ಧಾಯಿ ಆಕರೋ ಪಸಾದಾವಹೋ"**ತಿ। ಪವತ್ತಸದ್ಧಾಯಿಕೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಸದ್ಧಾತಬ್ಬವಚನೋ"**ತಿ।

ಪೀಳಕಾ ನಾಮ ಬಾಹಿರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಿಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಇಮಾ ಪನ ಪಠಮಂಯೇವ ಅಟ್ಠಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗತಾ। **ತರುಣಬೇಲುವಮತ್ತಿಯೋ**ತಿ ತರುಣಬಿಲ್ಲಫಲಮತ್ತಿಯೋ। **ವಿಸಗಿಲಿತೋ**ತಿ ಖಿತ್ತಪಹರಣೋ। ತಞ್ಚ ಬಳಿಸಂ ವಿಸಸಮಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ। "ಆರಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಸುತ್ವಾ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಸಂವೋಹಾರತೋ **ಮಾಗಧಕೋ ಪತ್ಥೋ,** ತೇನ। ತಿಲಸಕಟಂ **ತಿಲವಾಹಾ**ಏತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪಚ್ಚಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿರಯದುಕ್ಖೇನ ಪಚ್ಚಿತಬ್ಬಪದೇಸಸ್ಸ। **ಏತಂ** "ಅಬ್ಬುದೋ"ತಿ ನಾಮಂ।

ವಸ್ಸಗಣನಾತಿ ಏಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಗುಣಿತಂ ಅಬ್ಬುದಆಯುಮ್ಹಿ, ತತೋ ಪರಂ ವೀಸತಿಗುಣಂ ನಿರಬ್ಬುದಾದೀಸು ವಸ್ಸಗಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಅಬಬಾದೀಸು ಪದುಮಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ನಿರಯೇಸು। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮತೋ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ವೀಸತಿಗುಣತಂ ಅತಿದಿಸತಿ।

ಕೋಕಾಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸನಙ್ಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೨. **ಪೋರಾಣಕತ್ತಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಚಿರಕಾಲತ್ತಾ। ಜಾತತ್ತಾ ಜನೋ, ತಂ ಇತೋ **ಜನೇತೋ,** ತಸ್ಮಿಂ। **ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋ** ಲೋಕಮರಿಯಾದಪರಿಪಾಲನಾದಿನಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಸತ್ತಾನಂ ನಿಯೋಜನೇನ ಬಹುಕಾರತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ಪರೇ ತಥಾ ಪಟಿಪಾದೇನ್ತೋ ಸಯಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಸೇಟ್ಠೋ ವುತ್ತೋ। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀನಂ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ। ಸದ್ಧಾಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಬಾಹುಸಚ್ಚವೀರಿಯಸತಿಪಞ್ಞಾತಿ ಇಮೇ **ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ**। ಚರನ್ತಿ ಅಗತಪುಬ್ಬಂ ದಿಸಂ ಏತೇಹೀತಿ **ಚರಣಾನಿ,** ಸೀಲಾದಯೋ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ।

ಸನಙ್ಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದೇವದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. ಅಪ್ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಭೇಜ್ಜಗಾಮಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಸಲಿಙ್ಗೇನೇವ ಚ ಠಿತತ್ತಾ ''ದೇವದತ್ತೋ ಸಾಸನತೋ ಪಕ್ಕನ್ತೋ''ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ''ಸಾಸನತೋ ಪಕ್ಕನ್ತೇ''ತಿ ಅವತ್ವಾ **''ವೇಳುವನತೋ ಗಯಾಸೀಸಂ ಗತೇ''**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕತತ್ತೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ನ ಅಪಕತತ್ತೋತಿ। **ವಳವಾಯಾ**ತಿ ವಳವಾಯ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಜಾತಂ।

ದೇವದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. **ಜನತ**ನ್ತಿ ಜನಾನಂ ಸಮೂಹಂ, ಜನಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಚಾರೇ**ತಿ ಯತ್ತಕೇ ಕಸನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಸಞ್ಚಾರೋ ಹೋತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನುಪಚಾರೇ। **ಸಂಯೋಜನವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಸಂಯೋಜನವಿಮೋಕ್ಖಹೇತು। ವಿವೇಕರತಿಂ ಪವಿವೇಕಸುಖಜ್ಝಾನಂ ಅಲಭನ್ತೋ। **ಚಿತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮಂ ಮನುಸ್ಸಾ ''ಅರಞ್ಞವಾಸೇನ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ''ತಿ ಮಞ್ಞಿಂಸು, ಇದಾನಿ ಗಾಮನ್ತೇ ವಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ನಿವುಟ್ಠೋತಿ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯದಿಪಿ ಮೇ ಇಧ ಅಭಿರತಿ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಇಧೇವ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಹುತ್ವಾ ನ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ಕೋ ಅತ್ಥೋ ಚಿತ್ತವಸಂ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪರಾಯಣೋ**ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾರತೋ। ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ಗಣವಾಸೋಪಿ ಪಾಸಂಸೋ ವಿವೇಕವಾಸೇನ ವಿನಾ ಸಮಣಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಿಜ್ಝನತೋ।

ವಟ್ಟಭಯತೋ ಪಮುತ್ತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನಿಸೀದಿ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ಥೂಪಲದ್ಧಿಯಾ ಅನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ತೇಸಂ ನಿಸಜ್ಜಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **''ಇಮಿನಾ''**ತಿಆದಿ।

ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಆಕಾರೇನ ಜಾತನ್ತಿ ನ ಅನುಸ್ಸವದಸ್ಸನಮೇತಂ, ನ ಅನುಸ್ಸವಗ್ಗಹಣಂ। ತಕ್ಕಹೇತು ನಯಹೇತು ವಾ ನ ವದಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಿಟಕಂ ಗನ್ಥೋ ಸಮ್ಪದೀಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನಂ,** ಗನ್ಥಸ್ಸ ಉಗ್ಗಣ್ಹನತೋ ತೇನ ಪಿಟಕಸ್ಸ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಕಭಾವೇನ, ಕೇನಚಿ ಗನ್ಥಾನುಸಾರೇನ ಏವಂ ನ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚರಿಯಂ ವಾಚಸಿಕಂ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಧಮ್ಮದೇಸನಾ। ಭಾವಿತೇನ ಮರಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಭಾಗೇನ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ **ಮರಣಪರಿಚ್ಚಾಗೀನಂ**। ತೇ ಚ ಖೀಣಜಾತಿಕಾತಿ ಆಹ **''ಖೀಣಾಸವಾನ''**ನ್ತಿ।

ದಸಧಾ ದಸಾತಿ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ದಸ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಸತಾಧಿಕಸಹಸ್ಸತೋ ಅಞ್ಞಂ। **ಪುಞ್ಞಭಾಗಿನೋತಿ** ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಭಾಗಿನೋ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಏತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾ ಜಾತಾತಿ ಗಣೇತುಂ ಅಹಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಧಮ್ಮದೇಸನನ್ತಿ** ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವುತ್ತಂ ಆಹ।

ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅರುಣವತೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ಅಭಿಭೂ ಸಮ್ಭವೋತಿ** ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ನಾಮಾನಿ। ತೇಸಂ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತೇ ದ್ವೇ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅವಜ್ಝಾಯನ್ತೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ। **ಖಿಯ್ಯನ್ತಿ** ತಂ ಲಾಮಕತೋ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬತಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ ಪಾಪಕತಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಿತ್ಥಾರಯನ್ತಾತಿ** ತಮೇವ ಲಾಮಕತೋ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬತಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪಾಪೇನ್ತಾ। ಸಬ್ಬೇ ಪಾಸಣ್ಡಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯೇ ಸಿದ್ಧನ್ತೇ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯೇ ಪಟಿಲಾಭೇ ಪಟಿಲದ್ಧಅತ್ಥೇ ಪುರಿಸಕಾರಂ ವಣ್ಣಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಆರಮ್ಭವೀರಿಯನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಸೇನಾಸಙ್ಖಾತಕಿಲೇಸಧುನನೇ ಆರಮ್ಭವೀರಿಯಂ, ಯಾ "ಆರಮ್ಭಧಾತೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ । **ನಿಕ್ಕಮವೀರಿಯನ್ತಿ** ಕೋಸಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ವೀರಿಯಂ, ಯಾ "ನಿಕ್ಕಮಧಾತೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಯೋಗಂ ಕರೋಥಾತಿ** ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನತೋ ತತೋಪಿ ಬಲವತರಂ ಭಾವನಾಭಿಯೋಗಂ ಪವತ್ತೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ಪರಕ್ಕಮಥಾ"ತಿ। **ಕಿಲೇಸಸೇನಾ** ನಾಮ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಸಮೂಹೋ, ಸೋ ಮರಣಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ "ಮಚ್ಚುನೋ ಸೇನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಮಹಾಸೇನೇನ ಮಚ್ಚುನಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೨, ೨೭೫, ೨೭೮)। ಖನ್ಧಾನಂ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ **ಜಾತಿ,** ತದಞ್ಞಂ ಪನ ತೇಸಂ ಪಟಿಪಾಟಿ ಪವತ್ತಂ **ಸಂಸಾರೋತಿ** ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಜಾತಿಞ್ಚ ಸಂಸಾರಞ್ಚಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ "ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ"ತಿಆದೀಸು ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಆದಾನನಿಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿ "ಜಾತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ಏವ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಅಪರಾಪರಂ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಸಂಸಾರೋ "ಇತೋ ಚಿತೋ ಸಂಸರಣ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಜಾತಿಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ಸಂಸಾರ"**ನ್ತಿ। **ಪರಿಚ್ಛೇದನ್ತಿ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಓಭಾಸಂ ಫರೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆಲೋಕಟ್ಠಾನೇತಿ** ಅತ್ತನಾ ಕತಆಲೋಕಟ್ಠಾನೇ। **ಆಲೋಕಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಅನ್ಧಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಆಲೋಕದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಆಲೋಕಟ್ಠಾನೇ ಆಲೋಕದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ "ಕಿಂ ಆಲೋಕೋ ಅಯಂ, ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಆಲೋಕೋ"ತಿ? **ವಿಚಿನನ್ತಾನಂ** ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂ। **ಸಬ್ಬೇತಿ** ಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಂ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ। **ಓಸಟಾಯ ಪರಿಸಾಯಾತಿ** ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬೋಸಟಾಯ ಪರಿಚಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ಪರಿಸಾಯ। **ಸದ್ದಂ ಸುಣಿಂಸೂತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಸದ್ದಮೇವ ಸುಣಿಂಸು, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ಥೋಪೀತಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತೋ ತೇಸಂ ಪಕತಿಸವನುಪಚಾರೇ ವಿಯ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ, ತಿಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀತಿ।

ಅರುಣವತೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. **ಏವಂ ತಂ ಕುಸಿನಾರಾಯ ಹೋತೀತಿ** ಯಥಾ ಅನುರೋಧಪುರಸ್ಸ ಥೂಪಾರಾಮೋ ದಕ್ಖಿಣಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯಂ, ಏವಂ ತಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಕುಸಿನಾರಾಯ ದಕ್ಖಿಣಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮಾ ಉಯ್ಯಾನತೋ ಉಪೇಚ್ಚ ವತ್ತನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉಪವತ್ತನನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ತನ್ತಿ** ಸಾಲಪನ್ತಿಭಾವೇನ ಠಿತಂ ಸಾಲವನಂ। **ಅನ್ತರೇನಾತಿ** ವೇಮಜ್ಝೇ। ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ **ಅಪ್ಪಮಾದೋ,** ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಞಾಣೂಪಸಂಹಿತಾ ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಾಪಾರೋ

ಸಾತಿಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ **“ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಮಾದಪದೇಯೇವ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ** ಅತ್ಥತೋ ತಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ।

ಝಾನಾದೀಸು ಚಿತ್ತೇ ಚ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತವಸೀಭಾವತಾಯ “ಏತ್ತಕೇ ಕಾಲೇ ಏತ್ತಕಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಂ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಥೇರೋ**ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ।

ಅಯಮ್ಪಿ ಚಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪಞ್ಚಸಟ್ಠಿಯಾ ಝಾನಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಕಥಾಪಿ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ ಏವ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತದಾ ದೇವಸಿಕಂ ವಳಞ್ಜನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ನಿಬ್ಬಾನಪುರಂ ಪವಿಸನ್ತೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಚತುವೀಸತಿ...ಪೇ॰... ಪವಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ತಾವ ಆಹು “ಭಗವಾ ದೇವಸಿಕಂ ದ್ವಾದಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ದ್ವಾದಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಮೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದಾಪಿ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ ‘ತಥಾಗತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹನ್ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದ್ವೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಬಹುಲಂ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ ಖೇಮೋ ಚ ವಿತಕ್ಕೋ ಪವಿವೇಕೋ ಚ ವಿತಕ್ಕೋ’ತಿ (ಇತಿವು॰ ೩೮)। ಖೇಮೋ ಹಿ ವಿತಕ್ಕೋ ಭಗವತೋ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಪವಿವೇಕವಿತಕ್ಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಹಿ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೋ ಲಹುಕೋ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತೋ ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ವಸೀಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನವುಟ್ಠಾನಾನಿ ಕತಿಪಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇಹೇವ ಇಜ್ಝನ್ತಿ। ಪಞ್ಚ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ದ್ವಾದಸೇತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ದೇವಸಿಕಂ ವಳಞ್ಜನಕಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ।

ಅಪರೇ ಪನಾಹು “ಯಂ ತಂ ಭಗವತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿದಿವಸೇ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗಮುಖೇನ ಪಟಿಲೋಮನಯೇನ ಜರಾಮರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭನ್ತೇನ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ ಸುವಿದುಗ್ಗಂ ಮಹಾಗಹನಂ ಮಹಾವನಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಸಾನಸಿಲಾಯಂ ಫರಸುಂ ನಿಸಿತಂ ಕರೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ನಿಸಾನಸಿಲಾಸದಿಸಿಯೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು ಲಕ್ಖಕೋಟಿಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಂ ಪವತ್ತೇತಿ, ತದನುಸಾರೇನ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಭೂತೋಪಿ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಲಕ್ಖಕೋಟಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ‘ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ’”ತಿ।

ಇಮಾನಿ ದ್ವೇಪಿ ಸಮನನ್ತರಾನೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಾನನ್ತರಿಯಕತಾಯ ಝಾನಪಕ್ಖಿಕಭಾವತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಂ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ ತತೋ ತತೋ ಚವನತೋ “ಚುತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ , ತಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಅಯಮೇವ ಭಗವಾ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನೇವ ಚವನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ **ಕಾಲಂ** ಕಾಲಕಿರಿಯಂ **ಕರೋನ್ತಿ** ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಕಾಲಗಮನತೋ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಪೇಚ್ಚಾತಿ।

ಪಟಿಭಾಗಪುಗ್ಗಲವಿರಹಿತೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಅಸದಿಸತಾಯ ಸದಿಸಪುಗ್ಗಲರಹಿತೋ। ಸಙ್ಖ್ಯಾರಾ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವೂಪಸಮೋ**ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾತಂ ಞಾತಂ ಕಥಿತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸುಖನ್ತಿ। **ಲೋಮಹಂಸನಕೋ**ತಿ ಲೋಮಾನಂ ಹಟ್ಠಭಾವಾಪಾದನೋ। **ಭಿಂಸನಕೋ**ತಿ ಅವೀತರಾಗಾನಂ ಭಯಜನಕೋ **ಆಸಿ** ಅಹೋಸಿ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರವರಗುಣೂಪೇತೇ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ

ಆಕಾರವರೇಹಿ ಉತ್ತಮಕಾರಣೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೇ। **ಅಸಙ್ಕುಟಿತೇನಾ**ತಿ ಅಕುಟಿತೇನ ವಿಪ್ಫಾರಿಕಾಭಾವತೋ। **ಸುವಿಕಸಿತೇನೇವಾ**ತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಯೋಗತೋ ಸುಟ್ಠು ವಿಕಸಿತೇನ। **ವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ** ಸಭಾವಸಮುದಯಾದಿತೋ ಸುಟ್ಠು ಪಞ್ಞಾತತ್ತಾ। **ಅನಾವರಣವಿಮೋಕ್ಖೋ ಸಬ್ಬಸೋ** ನಿಬ್ಬಿದಭಾವೋ। ತೇನಾಹ "**ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೂಪಗಮೋ**"ತಿ। **ಪಜ್ಜೋತನಿಬ್ಬಾನಸದಿಸೋ**ತಿ ಪದೀಪಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸದಿಸೋ ತತ್ಥ ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಅವಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ।

ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬ್ರಹ್ಮಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಅರಹನ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಧನಞ್ಜಾನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. **ಧನಞ್ಜಾನಿಗೋತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸತೋ ಆಗತಸ್ಸ ಕುಲವಂಸಸ್ಸ ನಾಮಾಭಿಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಗಂ ತಾಯತೀತಿ ಗೋತ್ತಂ। (ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಅಞ್ಞಕುಲಪರಮ್ಪರಾಸಾಧಾರಣಂ ತಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಆದಿಪುರಿಸಸಮುದಾಗತಂ ತಂಕುಲಪರಿಯಾಪನ್ನಸಾಧಾರಣಂ ಸಾಮಞ್ಞರೂಪನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।) ಧನಞ್ಜಾನಿಗೋತ್ತಂ ಏತಿಸ್ಸನ್ತಿ **ಧನಞ್ಜಾನಿಗೋತ್ತಾ**। ತಸ್ಸಾ ಉದಾನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಸೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಾನಾರಸಭೋಜನಂ ದೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಞ್ಚಗೋರಸಸಮ್ಪಾದಿತಂ ಸಾಲಿಭತ್ತಂ ಸೂಪಸಾಕಬ್ಯಞ್ಜನಂ ನಾನಾರಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಂ। **ಮಣ್ಡಲಗ್ಗಖಗ್ಗನ್ತಿ** ಮಣ್ಡಲಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಖಗ್ಗಂ। ದುವಿಧೋ ಹಿ ಖಗ್ಗೋ ಮಣ್ಡಲಗ್ಗೋ ದೀಘಗ್ಗೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಅಗ್ಗೋ ಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ಠಿತೋ, ಸೋ ಮಣ್ಡಲಗ್ಗೋ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಅಸಿಪುತ್ತಿಕಾ ವಿಯ ದೀಘೋ, ಸೋ ದೀಘಗ್ಗೋ।

ಸಾಸನಾತಿ ಅನುಸಾಸನಾ। "ನಮೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ **ಪಞ್ಚಪದಿಕಗಾಥಾ**। ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಹಿ ಲೋಕಿಯಚ್ಛನ್ದಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಏಸಾ ಪಞ್ಚಪದಿಕಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಓಕ್ಕಾಕವರಧರಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಸಙ್ಖಾತಉಕ್ಕಾಕವಂಸವರಧಾರಿಕಾ। **ಸಕ್ಕಾ**ತಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ।

ಏವನ್ತಿ "ಸಚೇ ಮೇ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನ। "ಪಞ್ಚ ಗಾಥಾಸತಾನಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಆರುಳ್ಹಾನಿ, ಇಧ ಪನ ದ್ವೇ ಏವ ಉದ್ಧಟಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಹರಿತುಂ ವಾ**ತಿ ಏಕವಾರಮ್ಪಿ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ಪಹರಿತುಮ್ಪಿ ಪರಾಮಸಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ತಸ್ಸಾ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾಯ ಆನುಭಾವೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ವಸೇ ವತ್ತಾಪನತ್ಥಂ ಸನ್ತಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ತದನುವತ್ತನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಭೋತೀ"**ತಿಆದಿ।

ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। **ಉಪಸಂಹರನ್ತೀ**ತಿ ಉಪನೇನ್ತೀ। **ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ದಸಬಲಸ್ಸ ಭಗವತೋ"ತಿಆದೀಸು ಯಥಾಪರಿಚಿತಂ ಗುಣಪದಂ ಅನುಸ್ಸರಿ। ತೇನಾಹ **"ದಸಬಲಂ ಸರೀ"**ತಿ।

ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚರಹಿತತಾಯ **ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ। ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಂಯತಾಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ಮೇತ್ತಿಭೇದೇನ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಅಕಾರಣೇನ, ಏವಮೇವ ಅಞ್ಞದಾಪಿ ಅಕಾರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಕ್ಕಾರಣತಾದೀಪನೇ **ಏವಂ**-ಸದ್ದೋ, **ಏವ**-ಸದ್ದೋ ಪನ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ। ನಿಕ್ಕಾರಣತಾ ಚ ನಾಮ ನಿರತ್ಥಕತಾ, ನಿರತ್ಥಕವಿಪ್ಪಲಾಪಭಾವೇನೇತ್ಥ **ಏವಂ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಪವತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। ಗರಹತ್ಥೋ ವಾಯಂ **ಏವಂ**-ಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ನಿಪಾತಾನಂ। ಗರಹತ್ಥತಾ ಚಸ್ಸ ವಸಲಿಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ಪಾಕಟಾ ಏವ।

ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠಪೂಜಿತೋತಿ ಇಮಿನಾ ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠಸಾಮಿಕೇಹಿ ಪೂಜಿತಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಗಾಮಾದೀನಂ ತೇಸಂ ವಸೇ ವತ್ತನತೋ। **ಅಸುಕಸ್ಸ ನಾಮ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಸೇಸ**ನ್ತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿಆದಿ, ಯಮ್ಪಿ ಚಞ್ಞಂ ಇಧಾಗತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಣ್ಣಿತಞ್ಚ।

ಧನಞ್ಜಾನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಕ್ಕೋಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. **ಭಾರದ್ವಾಜೋವ ಸೋತಿ** ಭಾರದ್ವಾಜೋ ನಾಮ ಏವ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಗೋತ್ತವಸೇನ ಹಿ ತಯಿದಂ ನಾಮಂ, ವಿಸೇಸೇನ ಪನೇತಂ ಜಾತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಜಾನಿಕತಾತಿ** ಞಾತಿವಗ್ಗಹಾನಿಕತಾ। **ಪಕ್ಖೋ ಭಿನ್ನೋತಿ** ತತೋ ಏವ ಞಾತಿಪಕ್ಖೋ ನಟ್ಠೋ। ಯಥಾ ದೋಮನಸ್ಸಿತೋ ಅನತ್ತಮನೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಕುಪಿತೋತಿ ಆಹ **"ದೋಮನಸ್ಸೇನ ಚಾ"**ತಿ। **ದಸಹೀತಿ** ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಾಥಾಸತೇಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ತಥಾ ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಪನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೋಪಿ ಅಕ್ಕೋಸತಿಯೇವ ನಾಮ। **ಕರೋಸಿ** ಮಮ ಭಾತಿಕಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ।

ಸಮ್ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಭೋಗಂ ಕರೋತಿ। ಅಕ್ಕೋಸಾದೀಹಿ **ಏಕತೋ ಭುಞ್ಜತಿ। ವೀತಿಹರತೀತಿ** ಬ್ಯತಿಹಾರಂ ಕರೋತಿ, ಅಕ್ಕೋಸತೋ ಪಚ್ಚಕ್ಕೋಸನಾದಿನಾ ವಿನಿಮಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಕತಸ್ಸ ಪಟಿಕಾರಂ ಕರೋತೀ"**ತಿ। ಅಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ ಸುತ್ವಾ "ಸಪತಿ ಮ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಿನೋ ಭಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। **ಸುತ್ವಾತಿ** ಪದಂ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ತವೇವೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಸುತ್ವಾ, ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ ಸುತ್ವಾ"ತಿ ಚ। ಕಾಮಂ ಕಿಸವಚ್ಛಾದಯೋ ಸಪನಂ ನಾದಂಸು, ದೇವತಾನಂಯೇವ ಹಿ ಸೋ ಅತ್ಥೋ, ಸತ್ತಾನಂ ಪನ ತಥಾ ಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಸೋಪಿ ತಥಾಸಞ್ಞೀ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಸ್ಸವವಸೇನಾ"**ತಿ।

ದನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ದಮಥಂ ಉಪಗತತ್ತಾ। **ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಸ್ಸಾತಿ** ರಾಗದೋಸಾದಿಹೇತುಕವಿಪ್ಫನ್ದನರಹಿತಸ್ಸ। **ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತಸ್ಸೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ತೇನ ಕೋಧೇನ ಪಾಪಂ ಹೋತಿ** ಪಾಪಸ್ಸ ಸನ್ತಾನನ್ತರಸಙ್ಕನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "**ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತಪುರಿಸಸ್ಸ ತೇನ ಪಟಿಕುಜ್ಝನೇನ। **ಪಾಪಿಯೋತಿ** ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಲಾಮಕತರೋ"ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹುತ್ವಾ** ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಠಿತೋ **ಅಧಿವಾಸೇತಿ,** ನ ಸಹೋ ಮೂಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಭಿನ್ನಂ ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತನ್ತಿ** ಉಭಿನ್ನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿಂ ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತಂ ವೂಪಸಮೇನ್ತಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। **ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ**ಆದಿನಾ ಪುರಿಮಾಸು ಗಾಥಾಸು ಪವತ್ತಿತಾನಿ ಪದಾನಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಯಾಥಾವತೋ ವಿನೀತಾ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕೋವಿದಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ"**ತಿ।

ಅಕ್ಕೋಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಸುರಿನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. **ತೇನೇವಾತಿ** ಭಾತುಪಬ್ಬಜಿತೇನೇವ। **ಅಸ್ಸೇವಾತಿ** ತಿತಿಕ್ಖಸ್ಸ। **"ತಂ ಜಯಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೋ ಜಯೋ ಹೋತೀ"**ತಿ, ದುಜ್ಜಯಂ ಕೋಧಂ ತಿತಿಕ್ಖಾಯ ಜಿನನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ತಿತಿಕ್ಖಾದಯೋ ನ ಕೋಧವಸಿಕಂ ಧುರಂ, ತಂ ಪನ ಬಾಲಾನಂ ಮಞ್ಞನಾಮತ್ತನ್ತಿ ಇಧ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಕತಮಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಜಾನತೋವ ಜಯೋ** ನ ಅವಿಜಾನತೋ ತಿತಿಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಅವಿಜಾನನ್ತೋ ಅನ್ಧಬಾಲೋ ಕೋಧಂ ವಿಜೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಕೇವಲಂ ಜಯಂ ಮಞ್ಞತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪರಾಜಿತೋ ಸಮಾನೋಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಸುರಿನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಬಿಲಙ್ಗಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. **ಸುದ್ಧನ್ತಿ** ಕೇವಲಂ ಸಮ್ಭಾರವಿರಹಿತಂ। **ಸಮ್ಭಾರಯುತ್ತನ್ತಿ** ಕಟುಕಭಣ್ಡಾದಿಸಮ್ಭಾರಸಹಿತಂ। ಕಞ್ಜಿತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ **ಕಞ್ಜಿಕಂ,** ಆರನಾಲಂ, ಬಿಲಙ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಮಂ ಗಹಿತಂ** ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ "ಬಿಲಙ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋ"ತಿ ವಿಸೇಸನವಸೇನ। **ತಯೋತಿ** ಧನಞ್ಜಾನಿಯಾ ಸಾಮಿಕೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ, ಅಕ್ಕೋಸಕಭಾರದ್ವಾಜೋ, ಅಸುನ್ದರಿಕಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಆದಿತೋ ತೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತಾ ತಯೋ। **ಮೇತಿ** ಮಯ್ಹಂ।

ಬಿಲಙ್ಗಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಹಿಂಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಏಸಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। **"ಅಹಿಂಸಕೋ ಅಹ"**ನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ಸಾಧೇತುಂ ಇಚ್ಛಾಯ ಕಥೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಹಿಂಸಕಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೀ"**ತಿ। **ತಥಾ ಚೇ ಅಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾ ತೇ ನಾಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ, ತಥಾ ಚೇತಂ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ ಅನ್ವತ್ಥನಾಮಕೋ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ ಅಹಿಂಸಕೋ ಏವ ಸಿಯಾತಿ। **ನ ದುಕ್ಖಾಪೇತಿ** ದುಕ್ಖಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ದುಕ್ಖತೋ ಅಪನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಹಿಂಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜಟಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೨. **ಜಟಾಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ** "ಅನ್ತೋಜಟಾ ಬಹಿಜಟಾ"ತಿ ಏವಂ ಜಟಾಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ।

ಜಟಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. **ಸುದ್ಧಿಕಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ** "ನಾಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸುದ್ಧಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ। **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪಞ್ಚವಿಧನಿಯಮಲಕ್ಖಣೇನ ಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ತಪೋಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಅನಸನಪಞ್ಚಾತಪತಪ್ಪನಾದಿಪರಿಭೇದನತಪೋಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ। **ವಿಜ್ಜಾತಿ ತಯೋ ವೇದಾತಿ** ವದನ್ತಿ "ತಾಯ ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ಞಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಗೋತ್ತಚರಣನ್ತಿ** ಗೋತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಚರಣಂ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸುಜ್ಝತಿ** ಜೇಟ್ಠಜಾತಿಕತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಏವ ತಪಂ ಆಚರಿತುಂ ಲಭತಿ, ನ ಇತರೋ। **ಅಞ್ಞಾ ಲಾಮಿಕಾ ಪಜಾತಿ** ಇತರವಣ್ಣಂ ವದತಿ। **ವಚನಸಹಸ್ಸಮ್ಪೀತಿ** ಗಾಥಾನೇಕಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ। ಅನ್ತೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪೂತಿಕೋ ಸಭಾವೇನ ಪೂತಿಕೋ। **ಕಿಲಿಟ್ಠೇಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿ।

ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಗ್ಗಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. **ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣವಸೇನಾತಿ** ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಜುಹನವಸೇನ। **ಸನ್ನಿಹಿತೋತಿ** ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಸಮ್ಪಾಪಿತೋ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ಸೋ ಸಪ್ಪಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಂಯೋಜಿತೋ"**ತಿ। **ಅಪಾಯಮಗ್ಗಂ ಓಕ್ಕಮತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಸಮುಪ್ಪಾದನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಇಮಂ ಲದ್ಧಿ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಜಾತಿಯಾತಿ ಸದೋಸಕಿರಿಯಾಪರಾಧಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಜಾತಿಯಾ। **ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ** ಅಟ್ಠಾರಸವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಿತೇ **ಗನ್ಥೇ**। **ಸುತವಾತಿ** ಸುತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಂ ಪತ್ತೋ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನಾತಿ ಇದಂ ಲೋಕೇ ಸಾಸನೇ ಚ ನಿರುಳ್ಹತಾವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಜಾನನ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನೇವ ಜಾನನ್ತಿ, ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನಪಿ ಜಾನಾತಿ। **ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಬ್ಬಸೋ ಜಾತಿ ಖೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಜಾತಿಕ್ಖಯೋ,** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ , ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಆಪನ್ನತ್ತಾ ಚ ಜಾತಿಕ್ಖಯೋ ಅರಹತ್ತಂ। **ಜಾನಿತ್ವಾ ವೋಸಿತವೋಸಾನೋ**ತಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಸೋಳಸನ್ನಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ವೋಸಿತವೋಸಾನೋ।

ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತ್ವಾತಿ ಪಾಯಸದಾನಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ। **ಗಾಥಾಹಿ ಅಭಿಗೀತ**ನ್ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಮಯಾ ಅಭಿಗೀತಂ। **ಅಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ। "ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಭಗವತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸುದ್ಧೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ಅದಾತುಕಾಮೋ ಪಚ್ಛಾ ಗಾಥಾ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಮುದುಹದಯೋ ಹುತ್ವಾ ದಾತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನಾಗತೇ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನತ್ಥಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತಥಾ ಹಿ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತೇ ಚ ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನಾಹ **"ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"**ತಿಆದಿ। **ಕಿಲಞ್ಚಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ಪಕಾಸಿತಾ**ತಿ ಏತೇನ ಗಾಥಂ ಉದ್ದೇಸಟ್ಠಾನೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಗಾಯನೇನಾ**ತಿ ಗಾಯನಕೇನ, ಗಾನೇನ ವಾ। **ಅತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚಾ**ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತಞ್ಚೇವ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಞ್ಚ। **ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪವೇಣಿಆಗತೋ ಚಾರಿತ್ತಧಮ್ಮೋ ನ ಹೋತಿ। ಭೋಜನೇಸು ಉಕ್ಕಂಸಗತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸುಧಾಭೋಜನ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಧಮ್ಮೇ ಸತೀ**ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಆಚಾರಧಮ್ಮೇ ಸತಿ ತಂ ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಾನಂ ಏತದೇವ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ "ಸೋಮಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ಪಾಯಸ"ನ್ತಿ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ।

ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। **ಸೇಸಾ ಪಚ್ಚಯಾ ನಿದ್ದೋಸಾ** ತೇ ಆರಬ್ಭ ಕಥಾಯ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವೂಪಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಆಹಿತಪದಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅನ್ನೇನ ಪಾನೇನಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ ಯಥಾ "ಕಾಕೇಹಿ ಸಪ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇತ"**ನ್ತಿ। **ಬಹುಸಸ್ಸಫಲದಾಯಕಂ ಸುಖೇತ್ತಂ ವಿಯ ಪಟಿಯತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಕಸನಬೀಜನಉದಕಾನಯನಾಪನಯನಾದಿನಾ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ಖೇತ್ತಂ ವಿಯ ಸೀಲಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಸಮ್ಪಾದನೇನ ಪಟಿಯತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಏತಂ।

ಅಗ್ಗಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸುನ್ದರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೫. ಆನೇತ್ವಾ ಹುನಿತಬ್ಬತೋ **ಆಹುತಿ**। ಸಪ್ಪಿಮಧುಪಾಯಸಾದೀಹಿ ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹೋತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಂ,** ಸಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಗ್ಯಾಯತನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸುವಿಸೋಧಿತೋ ಚಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಹೀನಜಾತಿಕಾನಂ ಅನೇನ ಸುಟ್ಠು ವಿಸೋಧಿತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯ। "ಮೇ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಫಲಂ ಕರೋತೀತಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ **ದೇಮೀ**ತಿ ಪದಂ। ತಾವ ಅನನ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಆಗತಸದಿಸಮೇವಾತಿ ಪೇಯ್ಯಾಲವಸೇನ ಠಪೇಸಿ, ನ ಸಪ್ಪಿಸಜ್ಜಾರಟ್ಠಪನಂ। **ಹಿಮಪಾತಸ್ಸ ಚ ಸೀತವಾತಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಬಾಹನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅಕಾರಣಮೇತನ್ತಿ ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮೇವ ಸುಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಟಿಬಲೋವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ "ನಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ।

ನೀಚಕೇಸನ್ತನ್ತಿ ರಸ್ಸಕೇಸನ್ತಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸುದ್ಧಿಅತ್ಥಾ ಸಿಖಾತಿ ಆಹ **"ಪವತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ, ಸಿಖಂ ಅದಿಸ್ವಾ"**ತಿ, "ಪರಮಹಂಸಪರಿಕ್ಖಾದಿನಾ"ತಿ ಕೇಚಿ।

ಅಕಾರಣಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಸ್ಸ ಜಾತಿ ಅದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಹೇತೂನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪಟಿಕ್ಖೇಪಭಾವತೋ। **ಏತನ್ತಿ** ಸೀಲಾದಿಭೇದಂ ಚರಣಂ। **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ** ಅದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಕಾರಕಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ ಪಜಹನತೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। **ತಮತ್ಥನ್ತಿ** ತಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣತಾಸಙ್ಖಾತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ। **ಸಾಲಾದಿಕಟ್ಠಾ ಜಾತೋವಾತಿ** ಸಾಲಾದಿವಿಸುದ್ಧಕಟ್ಠಾವ ಜಾತೋ। ಸಾಪಾನದೋಣಿಆದಿಅವಿಸುದ್ಧಕಟ್ಠಾ ಜಾತೋ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ನ ಚ ನ ಕರೋತಿ। **ಏವನ್ತಿ** ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಜಾತೋಪಿ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿಯೇವ, ಏವಂ ಚಣ್ಡಾಲಕುಲಾದೀಸು ಜಾತೋಪಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ನ ನ ಹೋತಿ ಗುಣಸಮ್ಪದಾವಸೇನ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸೇ ಪಜಾತತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜಾತಿಮಾ**"ತಿ। ಧಿತಿಯಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಮುಖಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಧಿತಿಯಾತಿ** ವೀರಿಯೇನ। ತಞ್ಹಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದನಪರಿಬ್ರೂಹನೇಹಿ ತೇ ಧಾರೇತಿ। **ಹಿರಿಯಾ ದೋಸೇ ನಿಸೇಧೇತಿ,** ಸಮ್ಮದೇವ ಪಾಪಾನಂ ಜಿಗುಚ್ಛನೇ ಸತಿ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಅವಸರೋ ಏವ ನತ್ಥಿ। **ಮೋನಧಮ್ಮೇನ** ಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಓತ್ತಪ್ಪಧಮ್ಮೇನ। **ಕಾರಣಾಕಾರಣಜಾನನಕೋತಿ** ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಠಾನಂ, ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ ವಿಪ್ಪಕಾರಸಭಾವಟ್ಠಾನಂ ಜಾನನಕೋ।

ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭೂತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ **ದನ್ತೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯದಮೇನಾತಿ** ತತೋ ಏವ ಅರಿಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ ಉಪಗತೋ। ವಿದನ್ತಿ ತೇಹಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ **ವೇದಾ। ಮಗ್ಗವೇದಾನಂ ಅನ್ತನ್ತಿ** ಅರಿಯಫಲಂ। **ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನ್ತನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಟ್ಠಾನಂ। **ಯಞ್ಞೋತಿ** ಅಗ್ಗಫಲಂ। **ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ** ಅಫಲಂ ತೇಸಂ ಅನಾಗಮನತೋ, ಆಗತಾನಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾಭಾವತೋ। **ಜುಹತಿ** ದೇತಿ।

ಸುಯಿಟ್ಠನ್ತಿ ಸುದಾನಂ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಲಾಭೇನ। **ಸುಹುತನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಅಥ ವಾ **ಸುಯಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಮದೇವ ಯಿಟ್ಠಂ ಸಾರೇ ಉಪನೀತಂ ಮಮ ಇದಂ ದೇಯ್ಯವತ್ಥು। **ಸುಹುತನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಉಪಹಟಮತ್ತೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ "ಭುಞ್ಜತು ಭವ"ನ್ತಿ ಉಪನೀತಮತ್ತೇ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋಜಮೇವಾತಿ** ಸವತ್ಥುಕಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ಥುತೋ ವಿವೇಚಿತಓಜಮೇವ। **ತೇನ ತಂ ಸುಖುಮತ್ತಂ ಗತನ್ತಿ** ತಂ ಹಬ್ಯಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸುಖುಮಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ ಓಜಾಯ ಅನೋಳಾರಿಕತಾಯ ಪುರಿಮಾಕಾರೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಓಜಾಯ ಏವ ಕೇವಲಾಯ ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಸಾ ಹಿ ಅವಿನಿಬ್ಭೋಗವುತ್ತಿತಾಯ ವಿಸುಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ದೇವತಾಹಿಪಿ ಸವತ್ಥುಕಾ ಗಯ್ಹತಿ। **ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವತ್ಥೂತಿ** ಕರಜಕಾಯಮಾಹ। ಓಳಾರಿಕವತ್ಥುತಾಯ ದೇವಾನಂ ವಿಯ ಗಹಣೀ ನ ತಿಕ್ಖಾತಿ ದಿಬ್ಬೋಜಸಮ್ಮಿಸ್ಸತಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಸುಖುಮಾಪಿ ಸಮಾನಾ ದಿಬ್ಬೋಜಾ ತೇನ ಪಾಯಸೇನ ಮಿಸ್ಸಿತಾ ಓಳಾರಿಕಸಮ್ಮಿಸ್ಸತಾಯ ಸುಖುಮವತ್ಥುಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸುಖದಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ "**ಗೋಯೂಸೇ ಪನಾ**"ತಿಆದಿನಾ। ಪರಿಭೋಗವತ್ಥುನೋ ಓಳಾರಿಕತಾಯ ವಾ ದೇವಾನಂ ದುಕ್ಕರಂ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮೇತುಂ, ದಿಬ್ಬೋಜಾಯ ಗರುತರಭಾವೇನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "**ನ ಖ್ವಾಹ**"ನ್ತಿಆದಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತಾ ತೇಜೋಧಾತು ಝಾನಾನುಭಾವಸನ್ತೇಜಿತಾ ತಿಕ್ಖತರಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಅಟ್ಠ...ಪೇ... ಪರಿಣಾಮೇಯ್ಯಾ**"ತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಸುದ್ಧೇನೇವ ಪರಿಣಮತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪಾಕತಿಕೇನೇವಾ**"ತಿ, ಝಾನಾನುಭಾವಪ್ಪತ್ತೇನ ಝಾನೇನ ವಿನಾ ಸಭಾವಸಿದ್ಧೇನೇವ।

"ಅಪ್ಪಹರಿತೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಅಪ್ಪಹರಿತೇತಿ ಅಹರಿತೇ**"ತಿ। **ಪಾತಿಸತೇಪಿ** ಪಾಯಸೇ। **ನ ಆಲುಳತೀತಿ** ನ ಆವಿಲಂ ಹೋತಿ। **ಅನಾಗನ್ತಾವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ** "ಅತ್ತನಾಪಿ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ನ ದಾಪೇಸಿ, ಕೇವಲಂ ಪಾಯಸಂ ನಾಸೇಸೀ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತೋ।

ದಾರು ಸಮಾದಹಾನೋತಿ ದಾರುಹರಿದ್ದಿ ದಾರುಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ದಹನ್ತೋ। **ಯದೀತಿ**ಆದಿ ದಾರುಝಾಪನಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಭಾವಸಾಧನಂ ಅಸುದ್ಧಹೇತೂನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾಭಾವತೋ ತಸ್ಸ। **ಖನ್ಧಾದೀಸು ಕುಸಲಾತಿ** ತೇಸು ಸಭಾವತೋ ಸಮುದಯತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಜಾನನತೋ ಛೇಕಾ ಪಣ್ಡಿತಾ। **ಞಾಣಜೋತಿನ್ತಿ** ಞಾಣಮಯಂ ಜೋತಿಂ। **ಜಾಲೇಮೀತಿ** ಪಜ್ಜಲಿತಂ ಕರೋಮಿ। **ನಿಚ್ಚಂ ಪಜ್ಜಲಿತಗ್ಗಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ವಿಗತಸಮ್ಮೋಹನ್ಧಕಾರತಾಯ ಏಕೋಭಾಸಭಾವತೋ। ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ **ನಿಚ್ಚಸಮಾಹಿತತ್ತೋ**। **ಏವಂ ವದತೀತಿ** ಚರಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಾಮೀತಿ ಏವಂ ವತ್ತಮಾನಂ ವಿಯ ವದತಿ ಆಸನ್ನತಂ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ।

ಖಾರಿಭಾರೋತಿ ಖಾರಿಭಾರಸದಿಸೋ। ತೇನಾಹ "**ಯಥಾ**"ತಿಆದಿ। **ಖನ್ಧೇನ ವಯ್ಹಮಾನೋತಿ** ಕಾಜೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖನ್ಧೇನ ವಯ್ಹಮಾನೋ। **ಪಥವಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಫುಸೇತಿ** ಭಾರಸ್ಸ ಗರುಕಭಾವೇನ ಕಾಜಸ್ಸ ಪರಿಣಮನೇನ। ಮಾನೇನ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಆದೀನಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಾನಿ ನ ಸಹತೀತಿ ಆಹ - "**ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಇಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ**"ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಜಾತಿಆದಿಮಾನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಗರುತರಗ್ಗಹಣೇನ ಸಂಸೀದೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕೋಧೋ ಧೂಮೋತಿ** ಯಥಾಪಿ ಭಾಸುರೋ ಅಗ್ಗಿ ಧೂಮೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ, ಏವಂ ಕೋಧೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ। **ಞಾಣಗ್ಗೀತಿ** ತಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಧೂಮೋ। ಮುಸಾವಾದೋವ **ಮೋಸವಜ್ಜಂ**। ಯಥಾ ಞಾಣೇ ಸತಿ ಮುಸಾವಾದೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಮುಸಾವಾದೇ ಸತಿ ಞಾಣಮ್ಪೀತಿ ತೇನ ತಂ ನಿರೋಧಿತಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - "**ಮುಸಾವಾದೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಞಾಣ**"ನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸುಜಾಯ ವಿನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಯಾಗೋ ನ ಇಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾಯ ವಿನಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಯಾಗೋ ನ ಇಜ್ಝತೀತಿ ಜಿವ್ಹಾ ಸುಜಾಪರಿಯಾಯಾ ವುತ್ತಾ। ಜೋತಿ ರಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಜೋತಿಟ್ಠಾನಂ** ವೇದಿ, ಯಂ ಅಗ್ಗಿಕುಣ್ಡಂ। **ಸತ್ತಾನಂ ಹದಯಂ ಜೋತಿಟ್ಠಾನಂ** ಞಾಣಗ್ಗಿನೋ ತತ್ಥ ಸಮುಜ್ಜಲನತೋ। **ಅತ್ತಾತಿ ಚಿತ್ತಂ** "ಆಹಿತೋ ಅಹಂ ಮಾನೋ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ।

ಧಮ್ಮೋ ರಹದೋತಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದಿಆಲಸಿಯಾಭಾವತೋ ಕಿಲೇಸಮಲಪಕ್ಖಾಲನತೋ ಪರಮಗ್ಗಿನಿಬ್ಬುತಾವಹನತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮೋ ಅನಾವಿಲೋ ರಹದೋ। **ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಾಲುಕಾತಿ** ವಿಪರಿವತ್ತಿತವಾಲುಕಾ ಹುತ್ವಾ। **ಆಲುಳಾತಿ** ಆಕುಲಜಾತಾ। **ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಪಸತ್ಥೋತಿ** ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಪುರತೋ ಸೇಟ್ಠೋ। ಸೇಟ್ಠಭಾವೇನ ಸನ್ತೋ ಪಾಸಂಸೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಭಿನ್ದತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ಸಬ್ಭೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ "**ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನಾ**"ತಿ। ತಥಾ ಚಾಹ ಭಗವಾ "**ಮಗ್ಗಾನಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ**"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೩)।

ವಚೀಸಚ್ಚನ್ತಿ ಇಮಿನಾ "ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಾಚಾ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಚ್ಚಸಂಯಮಪದೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ಇಧ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ - "**ಧಮ್ಮೋತಿ ಇಮಿನಾ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸೇತೀ**"ತಿ। **ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ** ಅನನ್ತರಗಾಥಾಯ ಅನೇಕೇಹಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಅತ್ಥತೋತಿ** ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತ್ತಾದಿಅತ್ಥತೋ। ತಾಯ ಹಿ ಸಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಇತರೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತದನುವತ್ತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ತಗ್ಗತಿಕತ್ತಾತಿ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪಕಾರಕಭಾವೇನ ತಾಯ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ। ಆರಮ್ಮಣಞ್ಹಿ ವಿತಕ್ಕೇನಾಹಟಂ ಪಞ್ಞಾ ವಿಚಿನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಗತೋ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ಸಭಾವತೋ ಸಮಾಧಿ ಗಹಿತೋ, ಇತರೇ ದ್ವೇ ತದುಪಕಾರತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ "ಏವಂಧಮ್ಮಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೯೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೮) ಸಮಾಧಿ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವತೋ। ಯಥಾಹ - "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪)। **ಅತ್ಥತೋತಿ** ತತೋ ಏವ ಪರಮತ್ಥತೋ, ಅನನ್ತರಂ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ ವಾ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವತೋ। **ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ** ತಾಸಂ ಮಗ್ಗಭಾವತೋ। **ತೀಣಿ** ಅಙ್ಗಾನಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನಾಮಾತಿ** ಏತಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನಾಮ। **ಮಜ್ಝೇ ಸಿತಾತಿ** ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಾದಿಅನ್ತದ್ವಯವಿವಜ್ಜನೇನ ಮಜ್ಝೇ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾಭಾವನಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ। ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಗ್ಗಹಣಂ ಹೇತ್ಥ ಪಧಾನತಾಯ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। **ಸೇಟ್ಠಪ್ಪತ್ತೀತಿ** ಸೇಟ್ಠಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ। **ತ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋತಿ** "ಸ ಉಜುಭೂತೇಸೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಮಜ್ಝೇ ತ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, "**ಸ ದುಜ್ಜುಭೂತೇಸೂತಿ** ಕೇಚಿ

ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ ದ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಸ-ಇತಿ ಸುನ್ದರಿಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವುತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ ಆಹ **"ಸ ತ್ವ"**ನ್ತಿ, ಸೋ ತ್ವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಿಯೋ ಪರಿಧಾನಭೂತಾ ಅಲಙ್ಕಾರಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಧಮ್ಮಸಾರೀ**। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಾರಿತವಾತಿ **ಧಮ್ಮಸಾರೀ,** ತೇಹಿ ಸಾರೇತ್ವಾ ಠಿತವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಸುನ್ದರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಬಹುಧೀತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಸಮನ್ತತೋತಿ** ದಕ್ಖಿಣವಾಮಾನಂ ವಸೇನ ಸಮನ್ತತೋ। **ಊರುಬದ್ಧಾಸನನ್ತಿ** ಊರೂನಂ ಬನ್ಧನವಸೇನ ನಿಸಜ್ಜನಂ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಊರೂನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಬನ್ಧನವಸೇನ ಆಭುಜಿತಾಕಾರಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಆಭುಜಿತ್ವಾತಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಅನುಜುಕಂ ಠಪನಂ ನಿಸಜ್ಜಾವಚನೇನೇವ ಬೋಧಿತನ್ತಿ "ಉಜುಂ ಕಾಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯ-ಸದ್ದೋ ಉಪರಿಮಕಾಯವಿಸಯೋತಿ ಆಹ **"ಉಪರಿಮಂ ಸರೀರಂ ಉಜುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ। ತಂ ಪನ ಉಜುಕಟ್ಠಪನಂ ಸರೂಪತೋ ಪಯೋಜನತೋ ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಟ್ಠಾರಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಮುಖನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಪರಿ**-ಸದ್ದೋ ಅಭಿಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖ"**ನ್ತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣತೋ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಪುರೇಕ್ಖತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಗ್ಗಹಟ್ಠೋ** "ಪರಿಣಾಯಿಕಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಮುಖನ್ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ** "ಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ನಿಗ್ಗಮನಟ್ಠೋ ಹಿ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ **ಪರಿಗ್ಗಹಿತನಿಯ್ಯಾನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಥಾ ಗಹಿತಸಮ್ಮೋಸಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಸಮ್ಮೋಸಂ **ಸತಿಂ ಕತ್ವಾ** ಪರಮಂ ಸತಿನೇಪಕ್ಕಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ...ಪೇ॰... ನಿಸೀದಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಸಾದಸಞ್ಜನನತ್ಥಂ। **ಅಟವಿಮುಖಾ ಚರಮಾನಾತಿ** ಗೋಚರಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ।

ಅಜ್ಜಸಟ್ಠಿನ್ತಿ ಅಜ್ಜ ಛನ್ನಂ ಪೂರಣೀ ಸಟ್ಠೀ ದಿವಸವುತ್ತಿ, ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಛ ದಿವಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಅಜ್ಜ ಛದಿವಸಮತ್ತಕಾತಿ** ಅಜ್ಜತೋ ಛಟ್ಠದಿವಸಮತ್ತಕಾ। **ಲಾಮಕಾತಿ** ನಿಹೀನಾ ನಿಪ್ಫಲಾ। ತೇನಾಹ **"ತಿಲಖಾಣುಕಾ"**ತಿಆದಿ।

ಉಸ್ಸಾಹೇನಾತಿ ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ಪಸಾರೇನ ಅಭಿಭವನೇನ। ತಂ ಪನ ನೇಸಂ ಅಭಿಭವನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಣ್ಣನಙ್ಗುಟ್ಠಾದೀನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

"ಉಪ್ಪಾಟಕಪಾಣಕಾ"ತಿ ತಚಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ವಿಯ ಖಾದಕಪಾಣಕಾ ಊಕಾಮಙ್ಗುಲಾದಯೋ।

ಕಳಾರಪಿಙ್ಗಲಾತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಪಿಙ್ಗಲಕ್ಖಿಕಾ, **ಕಳಾರಪಿಙ್ಗಲಾತಿ** ವಾ ರತ್ತಗತ್ತಾ ಚ ಪಿಙ್ಗಲಚಕ್ಖುಕಾ ಚ। **ತಿಲಕಾಹತಾತಿ** ಆಹತತಿಲಕಾ, ತಿಲಪ್ಪಮಾಣೇಹಿ ಬಿನ್ದೂಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸನ್ಥತಸರೀರಾ।

ಪಟಿಗಾಥಾಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇಸೀತಿ ಪಕತಿಯಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಗುಣಕಿತ್ತನವಸೇನ ಸತ್ತಹಿ ವಡ್ಢೇಸಿ। **ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾತಿ** ಇಣಾಯಿಕಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಪಲಿಬೋಧಂ ತಥಾ ತಥಾ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ।

ಯಥಾ ಚ ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುನ ದಿವಸೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತಂ ತಂ ಕುಲಘರಂ ಪೇಸೇತ್ವಾತಿ ತಂ ತಂ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧೀತರಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಾನುಚ್ಛವಿಕಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದೇನ್ತೋ ತಂ ತಂ ಕುಲಘರಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ ಗರುಕರಣಾಭಾವತೋ।

“ನಟ್ಠೇ ಮತೇ ಪಬ್ಬಜಿತೇ, ನಪುಂಸಕೇಪಿ ಭತ್ತರಿ।
ಇತ್ಥಿಯಾ ಪತಿಸೇಟ್ಠಾಯ, ನ ಅಞ್ಞೋ ಪತಿ ಇಚ್ಛಿಯೋ”ತಿ॥ -

ಅಯಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೋ। **ಅಯ್ಯಿಕಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಮಾತಾಮಹಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ ಸತ್ಥು ಚಿತ್ತಾರಾಧನವಸೇನಾತಿ।

ಬಹುಧೀತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಪಾಸಕವಗ್ಗೋ

೧. ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಜನಪದೇ, ತಸ್ಮಿಂ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಜನಪದೇ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿವಿಹಾರೇ। **ಖನ್ಧೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಯುಗೇ ಯೋತ್ತೇಹೀ**ತಿ ಯೋತ್ತರಜ್ಜೂಹಿ ಯುತ್ತಾನಿ ಪಯೋಜಿತಾನಿ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ।

ಪಠಮದಿವಸೇತಿ ವಪನದಿವಸೇಸು ಪಠಮದಿವಸೇ ಆರದ್ಧದಿವಸೇ। ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ, ಪಗೇವ ಇತರಙ್ಗಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಪರಿಪುಣ್ಣಪಞ್ಚಙ್ಗಾ**”ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಅಞ್ಜನೇಹಿ ಉರತ್ಥನಾದೀಸು ಠಪಿತತ್ತಾ ಆಭಾಯ ಉಜ್ಜಲಗತ್ತಾ। **ಅವಸೇಸಾ** ಬಲೀಬದ್ದಾ। ಕಿಲನ್ತಗೋಣಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಅಕಿಲನ್ತಸ್ಸ ಯೋಜನಂ **ಕಿಲನ್ತಪರಿವತ್ತನಂ**।

ಸೀಹಕುಣ್ಡಲಾನೀತಿ ಸೀಹಮುಖಕುಣ್ಡಲಾನಿ। **ಬ್ರಹ್ಮವೇಠನ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವೇಠನಸದಿಸಂ, ಅಸ್ಸನಖವೇಠನಸದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕಾಲವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾನಿ **ಪಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಭವನ್ತಿ**। **ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಭತ್ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧೇನ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ। **ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ। **ಕದಾಚಿ ಏಕೋ**ತಿಆದಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ವಿನಯನಾನುರೂಪಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನಂ। **ಪಕತಿಯಾ**ತಿ ಪಕತಿಬುದ್ಧವೇಸೇನ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಹಿ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಮಣ್ಡಿತ-ಬಾತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸ- ಲಕ್ಖಣ-ಕಾಯಪ್ಪಭಾ-ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ-ಕೇತುಮಾಲಾವಿಚಿತ್ತತಾ ಬುದ್ಧವೇಸೋ। **ಕದಾಚಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ವತ್ತಮಾನೇಹೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾರಮೀನಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಭೂತಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ರುಚಿವಸೇನೇವ ಪಕಾಸನಕಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬದಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ “**ಇನ್ದಖೀಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಠಪಿತಮತ್ತೇ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ**”ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಭಗವತೋ ಕಾಯೇ ಪೀತರಸ್ಮೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ “**ಸುವಣ್ಣರಸಸಿಞ್ಚನಾನಿ ವಿಯಾ**”ತಿ ವತ್ವಾ ಕಾಯಮ್ಹಿ ನೀಲಾದಿರಸ್ಮೀಹಿ ತಹಂ ತಹಂ ಪೀತಮಿಸ್ಸಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ “**ವಿಚಿತ್ರಪಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ವಿಯ ಚಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಧುರೇನಾಕಾರೇನ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ** ತುಟ್ಠರವರವನತೋ।

ತತ್ಥಾತಿ ವಿಹಾರೇ। **ಗನ್ಧಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಕತಪರಿಭಣ್ಡೇ ಸಮೋಸರಿತಗನ್ಧಪುಪ್ಫದಾಮೇ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ।

ಉಪಟ್ಠಾನೇತಿ ಪಮುಖೇ। “**ಓವದತೀ**”ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೋವಾದಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ, “**ಭಿಕ್ಖವೇ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಪತ್ತೀ**ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಪಾರಿಪೂರಿ ಚೇವ ಹತ್ಥಾದಿಸಮ್ಪದಾ ಚ। **ಸಮಸ್ಸಾಸಿತಕಾಯೋ** ಕಿಲಮಥವಿನೋದನೇನ। “ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನೇನಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ದುತಿಯಭಾಗೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪರಭಾಗಂ ತಯೋ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪುರಿಮಭಾಗಂ ಸೇಯ್ಯನಿಸಜ್ಜಾವಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ವೀತಿನಾಮೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಲೋಕ**ನ್ತಿ ರಾಜಗಹಾದೀಸು ಯಂ ತದಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ, ತತ್ಥ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಾ ಬುಜ್ಝನಕಂ ವಿನೇಯ್ಯಸತ್ತಲೋಕಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ವೋಲೋಕೇತಿ। **ಕಾಲಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ

ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಕಾಲಾನುರೂಪಂ। **ಸಮಯಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸಮಯಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಾ ತೇಹಿ ಆಜಾನಿತಬ್ಬವಿಸೇಸಪಟಿಲಾಭಾನುರೂಪಂ।

ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ** ತಂ ಅವಿರಾಧೇನ್ತೋ, ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಕಲ...ಪೇ॰... ದೇವತಾಯೋತಿ ಏತ್ಥ ಲೋಕಧಾತುಸಾಕಲ್ಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ದೇವತಾಸಾಕಲ್ಯಂ। ನ ಹಿ ಮಹಾಸಮಯೇ ವಿಯ ಸಬ್ಬದಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಬ್ಬಾ ದೇವತಾ ಸತ್ಥು ಸಮೀಪಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಕಿಲಾಸುಭಾವೋ** ಕಿಲಮಥೋ।

ವಿಹಾರಚೀವರಪರಿವತ್ತನವಸೇನಾತಿ ವಿಹಾರೇ ನಿವತ್ಥನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನವಸೇನ। **ಆದಿಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಾರುಪನವಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ “**ಧಾರೇತ್ವಾ**”ತಿ। **ಭಿಕ್ಖಾಚಾರ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖತ್ಥಂ ಚರಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ।

ಅತಿರೋಚಮಾನನ್ತಿ ತಂ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ವಿರೋಚಮಾನಂ। **ಸರೀರಪ್ಪಭ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಂ। **ಜಙ್ಗಮಂ ವಿಯ ಪದುಮಸರ**ನ್ತಿ ರತನಮಯಕಿಞ್ಜಕ್ಖಂ ರಜತಮಯಕಣ್ಣಿಕಂ ಸಮನ್ತತೋ ಸಮ್ಫುಲ್ಲಿತಕಞ್ಚನಪದುಮಂ ಸಞ್ಚಾರಿಮಸರಂ ವಿಯ। **ಗಗನತಲ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಮಹಿಕಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ ಸುವಿಸುದ್ಧಆಕಾಸತಲಂ ವಿಯ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ತಾರಾಗಣಕಿರಣಜಾಲಸಮುಜ್ಜಲತಾಯ ಸಮನ್ತತೋ ವಿರೋಚತಿ। **ಕನಕಸಿಖರ**ನ್ತಿ ಕನಕಗಿರಿಸಿಖರಂ। **ಸಿರಿಯಾ ಜಲಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನವಜ್ಜಾಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯತಾಯ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾಯ ರೂಪಕಾಯಸಿರಿಯಾ ಸಮುಜ್ಜಲಂ, ಯಸ್ಸಾ ರುಚಿರಭಾವೋ ವಿದ್ಧೇ ವಿಗತವಲಾಹಕೇ ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಲಮನೋಮಮಣ್ಡಲಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಅತಿರೋಚತಿ, ಪಭಸ್ಸರಭಾವೋ ಸಹಸ್ಸರಂಸಿಕಿರಣತೇಜೋಜಾಲಸಮುಜ್ಜಲಂ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ ಅಭಿಭವತಿ, ಹೇಮಸಮುಜ್ಜಲಭಾವೋ ತದುಭಯೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುವಿಜ್ಜೋತನಸಮತ್ಥ-ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಭಾಸಮುದಯಂ ಅಭಿವಿಹಚ್ಚ ಭಾಸತಿ ತಪತಿ ವಿರೋಚತಿ।

ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೇತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಪಸಾದಾವಹೇ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಸರಿತಬ್ಬತಾಯಾತಿ ಆಹ “**ಪಸಾದನೀಯೇ**”ತಿ। **ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಮನುಪ್ಪತ್ತೇ**ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅನುತ್ತರಂ ದನ್ತಭಾವಞ್ಚೇವ ಅನುತ್ತರಂ ಚಿತ್ತವೂಪಸಮಞ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೇ। **ಅಪ್ಪಸಾದೇನಾ**ತಿ ಪಸಾದಾಭಾವೇನ, ಪಸಾದಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇನ। **ಉಭಯಥಾಪಿ ನೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಸಾದೋ ಮಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಉಭಯಥಾಪಿ ನೋ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ಅನತ್ತಮನತಾಯ ಉಪಾರಮ್ಭಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ, ಭಗವತೋ ಮುಖತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ವಾ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಭಗವತೋ ಪನಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅತಿತ್ತ**ನ್ತಿ ತಿತ್ತಿಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತಂ। **ಕಮ್ಮಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಹಾನಿಂ।

ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ತಥಾ ಹಿ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸತಿ। **ಕಥಾಪವತ್ತನತ್ಥಮ್ಪಿ ಏವಮಾಹ** - “ಏವಂ ಅಹಂ ಇಮಸ್ಸ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। **ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಸನಕಾರಿಭಾವಕಿತ್ತನಮುಖೇನ ವಿನೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲವಸೇನ।

ಓಳಾರಿಕಾನೀತಿ ಪಾಕತಿಕಾನಿ। “ಏಸ ಉತ್ತಮದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ”ತಿ **ಸಞ್ಜಾತಬಹುಮಾನೋ**। ಪಾಳಿಯಂ “**ಯುಗಂ ವಾ ನಙ್ಗಲಂ ವಾ**”ತಿ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। ತೇನ ಬೀಜಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬೀಜಂ ವಾ ಈಸಂ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹಯೋತ್ತಾನಿ ವಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತೋ “**ಸದ್ಧಾ ಬೀಜ**”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯಾ**ತಿ ಪಠಮಂ ಗಹಿತಧಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ

ಗಹೇತಬ್ಬಞ್ಚ ಸದ್ದತೋ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿತೋ ವಾ ಇಧ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಬುದ್ಧಾನಂ ಆನುಭಾವೋ** ಅಯಂ, ಯದಿದಂ ಪಸಙ್ಗಾಗತಧಮ್ಮಮುಖೇನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ವೇನೇಯ್ಯವಿನಯನಂ।

ಅನನುಸನ್ಧಿಕಾತಿ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅನನುಸನ್ಧಿಕಾ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ। **ಸೋ**ತಿ ಭಗವಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। **ಅನುಕಮ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಅಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಹಿ ಸತಿಪಿ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ತೇ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ತಥಾ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅನನುಕಮ್ಪಕೋ, ಭಗವಾ ಪನ ಉಭಯಧಮ್ಮಪಾರಿಪೂರಿಯಾ "ಇದಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ"ನ್ತಿ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತಿ। **ಸಮೂಲ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ "**ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಬೀಜಸ್ಸ ಕಸಿಯಾ ಮೂಲಭಾವೋ ನಾನನ್ತರಿಯತೋ ತಪ್ಪಮಾಣವಿಧಾನತೋ ಚಾತಿ ಆಹ "**ತಸ್ಮಿಂ...ಪೇ॰... ಕತ್ತಬ್ಬತೋ**"ತಿ। ತೇನ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಬೀಜಸ್ಸ ಕಸಿಯಾ ಮೂಲಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಕುಸಲಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಕುಸಲಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಬೀಜಟ್ಠಾನಿಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ **ಉಪಕಾರಭಾವತೋ। ಧಮ್ಮಸಮ್ಬನ್ಧಸಮತ್ಥಭಾವತೋ**ತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತುಂ ಯೋಜೇತುಂ ಸಮತ್ಥಭಾವತೋ। **ತಪೋ ವುಟ್ಠೀ**ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ "**ಅಯಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಉಪಕಾರಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ವುಟ್ಠಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಬೀಜಸ್ಸ ವಪ್ಪಕಾಲೇ ಅನುರೂಪಾಯ ವುಟ್ಠಿಯಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅವಸಾನೇ ಮಜ್ಝೇ ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾಯ ಧಮ್ಮಸಮ್ಬನ್ಧಸಮತ್ಥತಾ ತಸ್ಸಾ ವಿಭಾವಿತಾ ನ ಸಿಯಾ। **ಅತ್ತನೋ ಅವಿಸಯೇ**ತಿ ಝಾನಾದಿಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ। **ಪಚ್ಛಾಪೀ**ತಿ ಕಸಿಸಮ್ಭಾರಕಥನತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ। **ವತ್ತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏಕನ್ತೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ತದನನ್ತರಂಯೇವಾ**ತಿ ಬೀಜಾನನ್ತರಂಯೇವ। **ವುಚ್ಚಮಾನಾ** ವುಟ್ಠಿ **ಸಮತ್ಥಾ ಹೋತಿ** , ಬೀಜಸ್ಸ ಫಲೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧನೇ ಸಮತ್ಥಾತಿ ದೀಪಿತಾ ಹೋತಿ ಅನನ್ತರವಚನೇನೇವ ತಸ್ಸಾ ಆಸನ್ನಉಪಕಾರತ್ತದೀಪನತೋ।

ಸಮ್ಪಸಾದಲಕ್ಖಣಾತಿ ಪಸೀದಿತಬ್ಬೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಸೀದನಲಕ್ಖಣಾ। **ಓಕಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ**ತಿ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುನೋ ಏವಮೇತನ್ತಿ ಪಕ್ಖನ್ದನಲಕ್ಖಣಾ। **ಮೂಲಬೀಜ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಮೂಲಮೇವ ಬೀಜಂ ಮೂಲಬೀಜಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಬೀಜಗಾಮಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಭೂತಗಾಮೋ ಪನ ಮೂಲಂ ಬೀಜಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಮೂಲಬೀಜನ್ತಿಆದಿನಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಬೀಜಬೀಜ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಮಂ ಪನ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇ ಸದಿಸಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸೇಸಕಾರಣಭಾವತೋ ವಿರೂಹನಸಮತ್ಥೇ ಸಾರಫಲೇ ನಿರುಳ್ಹೋ ಬೀಜಸದ್ದೋ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ ಮೂಲಾದೀಸುಪಿ ಕೇಸುಚಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ತತೋ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಏಕೇನ ಬೀಜ-ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಬೀಜಬೀಜ**"ನ್ತಿ "ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ ರೂಪರೂಪ"ನ್ತಿ ಚ ಯಥಾ। ಏವಮ್ಪಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಇಮಸ್ಸಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೋವ ಬೀಜಭಾವೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ಗಚ್ಛತೀ**"ತಿ।

ಇದಾನಿ ಕಥಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸದ್ಧಾಯ ಓಪಮ್ಮತ್ತೇ ಬೀಜೇ ಸದ್ಧಾಯ ಬೀಜಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ತತ್ಥ ಯಥಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಕಾಮಂ ಸದ್ಧೂಪನಿಸಂ ಸೀಲಂ, ತಥಾಪಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿಮೂಲಭಾವತೋ ಸದ್ಧಾಯಪಿ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಹೇಟ್ಠಾ ಸೀಲಮೂಲೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತೀ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸದ್ಧಾವಸೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಭೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ "**ಉಪರಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಙ್ಕುರಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ತ**ನ್ತಿ ಧಞ್ಞಬೀಜಂ। **ಪಥವಿರಸಂ ಆಪೋರಸ**ನ್ತಿ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀಆಪೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಂ ರಸಂ। **ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಧಞ್ಞಪರಿಪಾಕಗಹಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಧಞ್ಞಪರಿಪಾಕನಿಬ್ಬತ್ತಿಅತ್ಥಂ। **ರಸ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಸೀಲಮೂಲಹೇತುಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾರಸಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ। **ಅರಿಯಮಗ್ಗನಾಳೇನಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸೋತೇನ **ಅರಿಯಫಲಧಞ್ಞಪರಿಪಾಕಗಹಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಫಲಮೇವ ಧನಾಯಿತಬ್ಬತೋ ಧಞ್ಞಂ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಅತ್ಥಂ। ಧಞ್ಞನಾಳಂ ನಾಮ ಕಣ್ಡಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೋ ಪಚ್ಛಿಮದೇಸೋ, **ಕಣ್ಡೋ** ತಬ್ಭನ್ತರೋ ತಂನಿಸ್ಸಯೋಯೇವ ದಣ್ಡೋ। **ಪಸವೋ** ನಾಮ ಪುಪ್ಫಂ। **ವುದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಅವಯವಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ ವುದ್ಧಿಂ। **ವಿರೂಳ್ಹಿ**ನ್ತಿ ಮೂಲಸನ್ತಾನದಳ್ಹತಾಯ ವಿರುಳ್ಹತಂ।

ವೇಪುಲ್ಲನ್ತಿ ಪತ್ತನಾಳಾದೀಹಿ ವಿಪುಲಭಾವಂ। **ಖೀರಂ ಜನೇತ್ವಾತಿ** ತರುಣಸಲಾಟುಕಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ತಣ್ಡುಲಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಬೀಜಭೂತಂ ಖೀರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ಏಸಾತಿ** ಸದ್ಧಾ। **ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** ಕಮ್ಮಪಥಾಕಮ್ಮಪಥಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಹಿತೇನ ಆದಿತೋ ಪವತ್ತಸೀಲಮತ್ತೇನ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ವುದ್ಧಿನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಸುಪರಿಸುದ್ಧಾಹಿ ಸೀಲಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧೀಹಿ ವುದ್ಧಿಂ, ದಿಟ್ಠಿಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧೀಹಿ **ವಿರೂಳ್ಹಿಂ**। ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀಹಿ **ವೇಪುಲ್ಲಂ** ಪತ್ವಾ। **ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಖೀರನ್ತಿ** ಸಾದುರಸಸುವಿಸುದ್ಧಿಭಾವತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಖೀರಂ ಜನೇತ್ವಾ। **ಅನೇಕ...ಪೇ॰... ಫಲನ್ತಿ** ಅನೇಕಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ-ಅನೇಕಾಭಿಞ್ಞಾಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸೀಸಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ।

ಬೀಜಕಿಚ್ಚಕರಣತೋತಿ ಬೀಜಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಕರಣತೋ। ಯಞ್ಹಿ ತಂಸದಿಸಸ್ಸ ವಿಸದಿಸಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾಪನಸಮ್ಬನ್ಧನನಿಪ್ಫಾದನಸಙ್ಖಾತಂ ಬೀಜಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸ ಕರಣತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ **"ಏವಂ ಸದ್ಧಾ ಬೀಜಕಿಚ್ಚ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಸದ್ಧಾಯ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಬೀಜಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾ ಚಾತಿ**ಆದಿನಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಮತ್ಥೇತಿ। ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ಆಗಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸದ್ಧಾಜಾತೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ಯಥಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಚ, ಏವಂ ಅನವಸೇಸಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸದ್ಧಾ ಮೂಲಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ವೀರಿಯಞ್ಚ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ, ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾ ಧುತಙ್ಗಞ್ಚ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಚೇವ ಕಾಯಞ್ಚ ತಪತಿ ವಿಬಾಧತೀತಿ **ತಪೋತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ** ವೀರಿಯಸ್ಸ ಧೋರಯ್ಹಭಾವೇನ ಗಯ್ಹಮಾನತ್ತಾ, ಇತರೇಸಂ ವುಟ್ಠಿಭಾವಸ್ಸ ಅನುಯುಞ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಕಲಲಙ್ಗಾರವುಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಸಮನುಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ** ಉಪಗತಂ। ವಿರುಹನಾಮಿಲಾಯನನಿಪ್ಫತ್ತಿವಚನೇಹಿ ಧಞ್ಞಬೀಜಸನ್ತಾನಸ್ಸ ವಿಯ ತೇಸಂ ವುದ್ಧಿಯಾ ಸದ್ಧಾಬೀಜಸನ್ತಾನಸ್ಸ ತಪೋವುಟ್ಠಿಯಾ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಉಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪುರಿಮಪದೇಸುಪೀತಿ ಅಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಪರಪದೇಸುಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ "ಹಿರೀ ಮೇ ಈಸಾ, ಮನೋ ಮೇ ಯೋತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ, "ಸತಿ ಮೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಮೇ-ಸದ್ದೋ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಉದಕಮ್ಪಿ ತಾವ ದಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ** ನದೀತಳಾಕಾದಿತೋ ಆನೇತ್ವಾ। **ವೀರಿಯಬಲೀಬದ್ದೇ** ಚತುಬ್ಬಿಧೇ **ಯೋಜೇತ್ವಾ। ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ** ಅತ್ಥೀತಿ ವಚನಸೇಸೋ।

ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಅಮತಪ್ಫಲಾಯ ಕಸಿಯಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಞ್ಞಾ ಚಾತಿ** ದುವಿಧಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋತಿ ವಿಸಿಟ್ಠಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪಞ್ಞಾತಿ** ಪಕಾರೇಹಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಪಞ್ಞವತಂ ಪಞ್ಞಾ ಪುರತೋ ಹೋತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ, ಸಹಜಾತಾಧಿಪತೀಸು ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಭಾವತೋ। **ಸಿರೀತಿ** ಸೋಭಗ್ಗಂ। **ಸತಂ ಧಮ್ಮಾ** ಸದ್ಧಾದಯೋ, **ಅನ್ವಾಯಿಕಾತಿ** ಅನುಗಾಮಿನೋ। **ಈಸಾಬದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ** ಹಿರಿಸಙ್ಖಾತಈಸಾಯ ಬದ್ಧಾ ಹೋತಿ , ಪಞ್ಞಾಯ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಯೋಗತೋ ಮನೋಸೀಸೇನ ಸಮಾಧಿ ಇಧ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಮನೋಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಯೋತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಸಮಂ** ಉಪನೇತ್ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಬದ್ಧರಜ್ಜುಕತ್ತಾ **ಸಮಾಧಿಯೋತ್ತಂ। ಏಕತೋ ಗಮನನ್ತಿ** ಲೀನಚ್ಚಾರದ್ಧಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಪಸ್ಸತೋ ಗಮನಂ ವಾರೇತಿ। ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾವೀಥಿಯಾ ಪಟಿಪಾದನತೋ ಕಾಯಾದೀಸು ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚತ್ತಭಾವವಿಗಮನೇ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾ ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ - **"ಸತಿಯುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ"**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಸತಿವಿಪ್ಪಯೋಗಾಸಬ್ಭಾವತೋ। ಸನ್ತತಿಘನಾದೀನಂ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಏಕೀಭೂತಾನಂ ವಿಯ ಪವತ್ತಿ **ಸನ್ತತಿಘನತಾ,** ಏಕಸಮೂಹವಸೇನ ಏಕೀಭೂತಾನಮಿವ ಪವತ್ತಿ **ಸಮೂಹಘನತಾ,** ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಕಿಚ್ಚಭೇದವಸೇನ ಏಕೀಭೂತಾನಮಿವ ಪವತ್ತಿ। **ಕಿಚ್ಚಘನತಾ,** ಏಕಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ಏಕೀಭೂತಾನಮಿವ ಪವತ್ತಿ **ಆರಮ್ಮಣಘನತಾ।** ಸಬ್ಬೇಸಂ, ಸಬ್ಬಾನಿ ವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ **ಸಬ್ಬ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಾನಕಾನಿ।** ಅನುಪ್ಪಯೋಗೋ ಹಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದಾಲೇತೀತಿ** ಭಿನ್ದತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ। **ಸಾ ಚ ಖೋ** "ಪದಾಲೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ **ಲೋಕುತ್ತರಾವ** ಪಞ್ಞಾ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ

ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಸನ್ತತಿಘನಾದಿಭೇದನಾ ಪನ ಲೋಕಿಯಾಪಿ ಹೋತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದನತೋ। ತೇನಾಹ "**ಇತರಾ ಪನ ಲೋಕಿಕಾಪಿ ಸಿಯಾ**"ತಿ।

ಹಿರೀಯತೀತಿ ಲಜ್ಜತಿ, ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ "**ಪಾಪಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**"ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಹೇತುಮ್ಹಿ ವಾ ಕರಣವಚನಂ। **ಓತ್ತಪ್ಪಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ,** ನ ಹಿ ಲಜ್ಜನಂ ನಿಬ್ಭಯಂ ಪಾಪಭಯಂ ವಾ ಅಲಜ್ಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ। **ರುಕ್ಖಲಟ್ಠೀತಿ** ರುಕ್ಖದಣ್ಡೋ। ತೇನ ಪದೇಸೇನ ಕಸನತೋ ವಿಸೇಸತೋ ನಙ್ಗಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "**ಈಸಾ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ ಧಾರೇತೀ**"ತಿ। ಕಾಮಂ ಪಞ್ಞಾರಹಿತಾ ಹಿರೀ ಅತ್ಥಿ, ಹಿರಿರಹಿತಾ ಪನ ಪಞ್ಞಾ ನತ್ಥೇವಾತಿ ಆಹ "**ಹಿರಿ...ಪೇ॰... ಅಭಾವತೋ**"ತಿ। ಸನ್ಧಿಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಪನಾಭಾವತೋ **ಅಚಲಂ**। ಥಿರಭಾವೇನ **ಅಸಿಥಿಲಂ**। ಹಿರಿಪಟಿಬದ್ಧಪಞ್ಞಾ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಚ ಅಸಿಥಿಲಭಾವೇನ ಚ **ಅಚಲಾ ಅಸಿಥಿಲಾತಿ** ಆಹ "**ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾ ಅಹಿರಿಕೇನಾ**"ತಿ। ನಾಳಿಯಾ ಮಿನಮಾನಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ಮುನಾತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮನೋ**। **ಮನೋಸೀಸೇನಾತಿ** ಮನಸೋ ಅಪದೇಸೇನ। **ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಕುನ್ತಸಹಚರಣತೋ ಪುರಿಸೋ ಕುನ್ತೋ ವಿಯ ಮನಸಹಚರಣಸಮಾಧಿ "ಮನೋ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾರಥಿನಾತಿ** ಕಸ್ಸಕೇನ। ಸೋ ಹಿ ಇಧ ಬಲೀಬದ್ದಾನಂ ಸಾರಣತೋ ಪಾಚನತೋ "ಸಾರಥೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಏಕಾಬನ್ಧನನ್ತಿ** ಏಕಾಬದ್ಧಕರಣಂ। **ಸಕಕಿಚ್ಚೇತಿ** ಸಕಕಿಚ್ಚೇನ ಯುತ್ತೇ। ತೇನ ಹಿ ಈಸಾದೀಸು ಯಥಾರಹಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಏಕಾಬದ್ಧೇಸು ಕತೇಸು ನಙ್ಗಲೇಸು ಕಿಚ್ಚಂ ಇಜ್ಝತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ತಂ "**ಸಕಕಿಚ್ಚೇ ಪಟಿಪಾದೇತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿಕ್ಖೇಪಸಭಾವೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅವಿಕ್ಖೇಪಸಭಾವೇನ । **ಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ** ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಸಕಕಿಚ್ಚೇತಿ** ಹಿರೀಆದೀಹಿ ಯಥಾಸಕಂ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ಕಿಚ್ಚೇ।

ಚಿರಕತಾದಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ। **ಸರತಿ** ಅನುಸ್ಸರತಿ ಕಾಯಾದಿಂ ಅಸುಭಾದಿತೋ ನಿಜ್ಝಾಯತಿ। **ಫಾಲೇತೀತಿ** ಪದಾಲೇತಿ। ಪಾಜೇನ್ತಿ ಗಮೇನ್ತೀತಿ ತಂ **ಪಾಜನಂ**। **ಇಧ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ "**ಪಾಚನ**"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ** ಜ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। **ಫಾಲಪಾಚನನ್ತಿ** ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ...ಪೇ॰... ಸತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತತ್ಥ ಯಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನಙ್ಗಲಂ ಅನುರಕ್ಖತಿ** ಭಿಜ್ಜನಫಾಲನತೋ। **ಪುರತೋ ಚಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಅಸ್ಸ ನಙ್ಗಲಸ್ಸ ಕಸ್ಸನೇ ಭೂಮಿಯಾ ವಿಲಿಖನೇ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಹೋತಿ। **ಗತಿಯೋತಿ** ಪವತ್ತಿಯೋ। **ಸಮನ್ನೇಸಮಾನಾತಿ** ಸರಣವಸೇನ ಗವೇಸಮಾನಾ। **ಆರಮ್ಮಣೇ ವಾ** ಕಾಯಾದಿಕೇ **ಉಪಟ್ಠಾಪಯಮಾನಾ** ಅಸುಭಾದಿವಸೇನ **ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲಂ ರಕ್ಖತಿ।** ಸಭಾವಾಸಭಾವೂಪಗಮೇ ಫಾಲೋ ವಿಯ ನಙ್ಗಲಸ್ಸ "**ಆರಕ್ಖಾ**"**ತಿ ವುತ್ತಾ** "ಸಬ್ಬಾನತ್ಥತೋ ಸತಿ ರಕ್ಖತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ತಥಾ ಹೇಸಾ ಆರಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಚಿರಕತಚಿರಭಾಸಿತಾನಂ ಅಸಮ್ಮುಸ್ಸನವಸೇನ ಸತಿ ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪುರತೋ ಹೋತೀತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪುರತೋಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸತಿ...ಪೇ॰... ನೋ ಪಮುಟ್ಠೋ**"ತಿ ಆಹ। **ಸತಿಪರಿಚಿತೇತಿ** ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾಪಿತೇ। "ಉಪಟ್ಠಾಪಿತೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಸಂಸೀದಿತುಂ ನ ದೇತೀತಿ** ಸಕಿಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಸಂಸೀದನಂ ಕಾತುಂ ನ ದೇತಿ। ಕೋಸಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಂ ಸಂಸೀದನಂ **ಕೋಸಜ್ಜಸಂಸೀದನಂ**।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಸಂಯಮಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ। **ಆಹಾರೇ ಉದರೇ ಯತೋತಿ** ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಆಹಾರೇ ಸಂಯತಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತಾಯ ಚತೂಸುಪಿ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಸಂಯತಭಾವೋ ದೀಪಿತೋತಿ ಆಹ "**ಆಹಾರಮುಖೇನಾ**"ತಿಆದಿ। ಸಂಯತಭಾವೋ ಚೇತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಹೇತು ಅನೇಸನಾಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ "**ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। ಭೋಜನಸದ್ದೋ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಮುಖೇನಾ**"ತಿ। ಪರಿಭುಞ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪನ ಭೋಜನಸದ್ದಮುಖೇನಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೇವ। **ತೇನಾತಿ** ಕಾಯಗುತ್ತಾತಿಆದಿವಚನೇನ। **ನ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತೀತಿ** "**ದೀಪೇತೀ**"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹೀತಿ ಅದಿಟ್ಠಾದೀನಂ ಅದಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ದಿಟ್ಠಾದೀನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನಾತಿ ಏವಂ ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರೇಹಿ। **ಅವಿಸಂವಾದನಂ** ಅವಿತಥಕಥನಂ। **ಛೇದನಂ** ಮೂಲಪ್ಪದೇಸೇ ನಿಕನ್ತನಂ। **ಲುನನಂ** ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಛೇದನಂ। **ಉಪ್ಪಾಟನಂ**

ಉಮ್ಮೂಲನಂ। **ಅಸಿತೇನಾತಿ** ದತ್ತೇನ, ಲಾಯಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸಂವಾದನಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣಾನಂ,** ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅನರಿಯವೋಹಾರಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಭೂತಞಾಣ**ನ್ತಿ ನಾಮ ರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ। **ಸಚ್ಚನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ** ಅವಿಪರೀತವುತ್ತಿಕತ್ತಾ **"ಛೇದಕಂ"** ಛಿನ್ದನಕಂ। **ನಿದ್ದಾನ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಾಯಕಂ। ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿ **"ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದ್ವೀಸು ವಿಕಪ್ಪೇಸೂತಿ** ಭಾವಕತ್ತುಸಾಧನವಸೇನ ದ್ವೀಸು ವಿಕಪ್ಪೇಸು। "ನಿದ್ದಾನ"ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಲಮೇವ "ಸೋರಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ಸುಟ್ಠು ಓರತಸ್ಸ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಸುನ್ದರಭಾವತೋ ಸುನ್ದರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ರತತ್ತಾ ಸುರತೋ, ಅರಹಾ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸೋರಚ್ಚಂ,** ಅರಹತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಮೋಚನಮೇವ** ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ ಪಮೋಚನಂ ನ ಹೋತಿ।

ಯದಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ತಂಸಹಗತವೀರಿಯಸ್ಸ ಚ ನಙ್ಗಲಧೋರಯ್ಹತಾ, ತಥಾಪವತ್ತಕುಸಲಭಾವನಾಯ ಚ ಕಸಿಭಾವೋ ಚ, ತದಗ್ಗೇನ ತತೋ ಪುರೇತರಂ ಪವತ್ತಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಪಾರಮೀನಂ ನಙ್ಗಲಧೋರಯ್ಹತಾ, ತಥಾಪವತ್ತಕುಸಲಭಾವನಾಯ ಚ ಕಸಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಧುರಂ ವಹತೀತಿ **ಧೋರಯ್ಹಂ। ಯಥಾವುತ್ತಂ ಘನ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಮಾನಾದಿಭೇದಂ ಘನಂ। ವಹಿತಬ್ಬಾ ಆದಿಭೂತಾ ಧುರಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಧುರಾ, ಪುರಿಮಧುರವಾಹಕಾ। ತಂಮೂಲಕಾ ಅಪರಂ ಧುರಂ ವಹನ್ತಾ ಧೋರಯ್ಹಾ। **ಧುರಾ ಚ ಧೋರಯ್ಹಾ ಚ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ** ಏಕತ್ತವಸೇನ। **ವಹನ್ತ**ನ್ತಿ ಕಸನೇನ ಪವತ್ತನ್ತಂ।

ಕಾಮಯೋಗಾದೀಹಿ **ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮತ್ತಾ** ಅನುಪದ್ದವತ್ತಾ। **ತಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಅಧಿಕಿಚ್ಚ** ಉದ್ದಿಸ್ಸ। **ವಾಹೀಯತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಹಗತಂ। **ಅಭಿಮುಖಂ ವಾಹೀಯತಿ** ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ। **ಖೇತ್ತಕೋಟಿ**ನ್ತಿ ಖೇತ್ತಮರಿಯಾದಂ। **ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠೇ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಹಜಾತೇಕಟ್ಠೇ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠೇ ಚ। **ಓಳಾರಿಕೇತಿ** ಉಪರಿಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಾಪಿ ದುತಿಯಮಗ್ಗವಜ್ಝೇಹಿ ಓಳಾರಿಕಾತಿ। **ಅಣುಸಹಗತೇತಿ** ಅಣುಭೂತೇ। ಇದಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ** ಅವಸಿಟ್ಠಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ **ಪಜಹನ್ತಂ ಅನಿವತ್ತನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ** ಪುನ ಪಹಾತಬ್ಬತಾಯ ಅಭಾವತೋ। **ಅನಿವತ್ತನ್ತ**ನ್ತಿ ನ ನಿವತ್ತನ್ತಂ, ಯಥಾ ನಿವತ್ತನಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನಿವತ್ತನರಹಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಏತಂ ಪನ** ತವ ಧುರಧೋರಯ್ಹಂ।

ಏವಮೇಸಾ ಕಸೀತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾಮಸನಂ। ತೇನಾಹ **"ನಿಗಮನಂ ಕರೋನ್ತೋ"**ತಿ। ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪುನ ವಚನಂ। **ಪಞ್ಞಾನಙ್ಗಲೇನ ಸತಿಫಾಲಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತೇನ ನಙ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತಿಫಾಲಸ್ಸ ಏಕಾಬದ್ಧಭಾವಕರಣೇನ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ। **ಕಟ್ಠಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಕಸೀ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ "ಕಟ್ಠಾ ಕಸೀ"ತಿ। **ಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಸಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಭೂತಂ। ಯದಿಪಿ ಪುಬ್ಬೇ "ಪಞ್ಞಾ ಮೇ ಯುಗನಙ್ಗಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಿಕವಸೇನಾಯಂ ಅಮತಪ್ಫಲಾ ಕಸಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ದಿವಸೇಯೇವಾತಿ ತಂದಿವಸೇ ಏವ। **ಆದಿಮಾಹಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಾಠಪದೇಸೋ ಗಹಿತೋತಿ ತದಞ್ಞಂ "ಏವಂ ವುತ್ತೇ"ತಿಆದಿಪಾಠಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ತತೋ ಪರಞ್ಚಾ"**ತಿ ಆಹ।

ಕಸಿಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉದಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. **ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ** “ಓದನೇನ ಪೂರೇಸೀ”ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **“ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸೀತಿ** ಭಗವತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿನೇತುಕಾಮತಾಯ ಕಿರ ಭಗವಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ।

ಉಪಾರಮ್ಭಭಯೇನಾತಿ ಪರೂಪವಾದಭಯೇನ। **ಅವತ್ವಾವ ನಿವತ್ತೋ** “ಅಬ್ಭಾಗತೋಪಿ ಪಾಸಣ್ಡೋ ವಾಚಾಮತ್ತೇನಪಿ ನ ಪೂಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಪಕ್ಕನ್ತೋತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಅವತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನ ತಾವ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಕ್ಕನ್ತಿ। **ಏತಂ ವಚನಂ...ಪೇ॰... ಮಗಮಾಸಿ** “ಪುನಪ್ಪುನಞ್ಚೇವ ವಪನ್ತಿ ಬೀಜ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತುಂ ಅವಸ್ಸಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತೋ। ಪಕಾರತೋ ಕಸ್ಸತೀತಿ **ಪಕಟ್ಠಕೋ,** ರಸತಣ್ಹಾಯ ಪಕಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ರಸಗಿದ್ಧೋ”**ತಿ।

“ಪುನಪ್ಪುನಞ್ಚೇವ ವಪನ್ತಿ ಬೀಜ”ನ್ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಬೀಜನ್ತಿ** ಚ ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ ವಾ। ತೇನ ಅವಯವೇನ ಸಮುದಾಯಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। **ಓಸಕ್ಕಸೀತಿ** ಸಙ್ಕೋಚಸಿ। **ವುತ್ತನ್ತಿ** ವಪನಂ ಕತಂ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾ”**ತಿ। **“ವಸ್ಸಿತ್ವಾ”**ತಿ ವುಟ್ಠಿಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ।

ದೇಸನಾ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವುತ್ತಂ ಅಯುತ್ತವಚನಂ ಪರಿವಟ್ಟೇನ್ತೋಪಿ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಾಯಗತಾ ವುತ್ತೀತಿ। ಖೀರಂ ಹತ್ಥೇನ ನಯನ್ತೀತಿ ವಾ **ಖೀರನಿಕಾ। ಕಿಲಮತೀತಿ** ತಂತಂಕಿಚ್ಚಕರಣವಸೇನ ಖಿಜ್ಜತಿ। **ಫನ್ದತೀತಿ** ಅನತ್ಥಸಮಾಯೋಗವಸೇನ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ। **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ** ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಮಗ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ** ಉಪಾಯೋ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಲದ್ಧೇ ಪುನಬ್ಭವಾಭಾವತೋ। “ಪುನಪ್ಪುನ”ನ್ತಿ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ಬೀಜವಪನಾದಯೋ ಪುನಪ್ಪುನಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಜಾತಾತಿ ಆಹ **“ಸೋಳಸ ಪುನಪ್ಪುನಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇನ್ತೇನಾ”**ತಿ।

ಉದಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದೇವಹಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. **ಉದರವಾತೇಹೀತಿ** ವಾತಕತವಿಜ್ಝನತೋದನಾದಿವಸೇನ ಅಪರಾಪರಂ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಉದರವಾತೇಹಿ, ತಸ್ಸ ವಾ ವಿಕಾರೇಹಿ। ನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಕಾಲೇ ಪನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋವ। **ಅರಞ್ಞನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ವಸನಟ್ಠಾನಭೂತಂ ತಪೋವನಂ। ತಂ **ನಿದ್ಧೂಮಂ ಹೋತಿ** ಉದಕತಾಪನಸ್ಸಪಿ ಅಕರಣತೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಉಣ್ಹೋದಕವಿಕ್ಕಿಣನಚರಿಯಾಯ ಜೀವಿಕಾಕಪ್ಪನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ।

ವತ್ತಮೇತಂ ತಸ್ಸ ಪತಿಕಾರತ್ಥಂ ಪರಿಕಥಾದೀನಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ಲಬ್ಭನತೋ। ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮ್ಪಿ ಸವಿಸಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ವಣ್ಣಂ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ಉಪವಾಣಸ್ಸ ದೇವಹಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ತಂ ಸಮ್ಭಾವಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪಟಿಯತ್ತಂ, ತಾಯ ಚ ಅತ್ತನೋ ರೋಗಸ್ಸ ವೂಪಸಮನಂ, ತಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಚ ದೇವಹಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ ಸರಣೇಸು ಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಞತ್ವಾ ಏವಂ **“ಇಙ್ಘ ಮೇ ತ್ವಂ, ಉಪವಾಣ, ಉಣ್ಹೋದಕಂ ಜಾನಾಹೀ”**ತಿ ಅವೋಚ। **ಆಗಮನೀಯಪ್ಪಟಿಪದಂ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ **ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ** ಅನುತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮತ್ತಾ। **ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನಾತಿ** ಅನವಸೇಸತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ಗಹಣಂ। ಫಲವಿಸೇಸಾಕಙ್ಖಾಯ ಪೂಜೇತಬ್ಬಾತಿ ಪೂಜನೀಯಾ, ತೇ ಏವ ಇಧ **“ಪೂಜನೇಯ್ಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಆದರೇನ ಪೂಜೇತಬ್ಬತಾಯ ಸಕ್ಕಾರಿಯಾ, ಆ-ಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ರಿ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ರೇ-ಆದೇಸಂ ಕತ್ವಾ **“ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅಪಚಯೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಯ-ಕಾರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ **“ಅಪಚೇಯ್ಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಸದೇವಕೇನ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾದೀನಂ। **ಹರಿತುನ್ತಿ** ನೇತುಂ।

ಏತ್ತಕೇನಪೀತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಾದಿನಾ ಏತ್ತಕೇನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಪಿ ಕತವತ್ತೇನ **ಅಯಂ ಕಿತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ।**

ಯಜಮಾನಸ್ಸಾತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ। ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಇಜ್ಝನಂ ನಾಮ ವಿಪುಲಫಲಭಾವೋತಿ ಆಹ “**ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತೀ**”ತಿ। **ವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಪಚ್ಚಕ್ಖಕತಂ। **ಆಜಾನಾತೀ**ತಿ ವುತ್ಥಭವಾದಿಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। **ಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತತಾಯ **ಕತಕಿಚ್ಚತಂ ಪತ್ತೋ**। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಅತ್ತನಾ ಕತೋ ಕಾರೋ ಚ ಭಗವತೋ ಏವ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಇಮಿನಾ ಖೀಣಾಸವೇ ಯಜನಾಕಾರೇನ ಯಜನ್ತಸ್ಸಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದೇವಹಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಹಾಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಜಿಣ್ಣಭಾವೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಕಾಯೋ ಲೂಖೋ ಜಾತೋ, ಜಿಣ್ಣಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡೇಹಿ ಸಙ್ಘಟಿತಂ ಪಾವುರಣಂ, ತಸ್ಮಾ “**ಲೂಖಪಾವುರಣೋ**”ತಿ ಪದಸ್ಸ “**ಜಿಣ್ಣಪಾವುರಣೋ**”ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪುತ್ತೇಸು ಏಕಮೇಕೋ ಏಕಮೇಕಾಯ ವಾಚಾಯ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ।

ಸಮ್ಮುಚ್ಛನಂ ನಾಮ ಇಧ ಸಮ್ಮನ್ತನನ್ತಿ ಆಹ “**ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ**”ತಿ। **ನನ್ದಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಅಭಿನನ್ದಿಂ। ಅತೀತತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಅನಾಗತವಚನಂ। ತೇನಾಹ “**ನನ್ದಿಜಾತೋ…ಪೇ॰… ಅಹೋಸಿ**”ನ್ತಿ। **ಭುಸ್ಸನ್ತಾ**ತಿ ನಿಬ್ಭುಸ್ಸನವಸೇನ ರವನ್ತಾ।

ವಯೋಗತನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಉಪಗತಂ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪುರಿಮೇ ದ್ವೇ ವಯೇ ಅತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಗತೋ। ಪಚ್ಛಿಮಂ ಏಕದೇಸತೋ ಅತಿಕ್ಕಮನವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ - “**ತಯೋ ವಯೇ ಗತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಠಿತ**”ನ್ತಿ।

ನಿಪ್ಪರಿಭೋಗೋತಿ ಜಿಣ್ಣಭಾವೇನ ಜವಪರಕ್ಕಮಹಾನಿಯಾ ಅಪರಿಭೋಗೋ ನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। **ಖಾದನಾ ಅಪನೀಯತೀ**ತಿ ಯವಸಂ ಅದದನ್ತಾ ತತೋ ನೀಹರನ್ತಿ ನಾಮ। **ಥೇರೋ**ತಿ ವುಡ್ಢೋ।

ಅನಸ್ಸವಾತಿ ನ ವಚನಕರಾ। **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಪತಿಸ್ಸಯರಹಿತಾ। **ಅವಸವತ್ತಿನೋ**ತಿ ನ ಮಯ್ಹಂ ವಸೇನ ವತ್ತನಕಾ। **ಸುನ್ದರತರೋ**ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಾರಿಭಾವೇನ ಸುನ್ದರತರೋ।

ಪುರತೋತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಭಾವೇನ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। **ಉದಕೇ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭತಿ** ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠತೋ ಥಿರಪತಿಟ್ಠಭಾವತೋ। ಅದ್ಧಪತಿಟ್ಠೋ ಹಿ ದಣ್ಡೋ ದಣ್ಡಧರಪುರಿಸಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭಾಪೇತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೋ। **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕ**ನ್ತಿ “ಅಸುಕಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಅಸುಕಸ್ಸ ಗೇಹೇ”ತಿ ಏವಂ ಉದ್ದೇಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ। **ಮಾ ನಿಯ್ಯಾದೇಹಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ರುಚ್ಚನಟ್ಠಾನಮೇವಾ**ತಿ ತವ ಪುತ್ತಾನಂ ಗೇಹೇಸು ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರುಚ್ಚನಟ್ಠಾನಂ। ತತ್ಥಮೇವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಏತೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ।

ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಪಟಿಲಾಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಯದತ್ಥಂ ಮಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿದಾನಾದಿನಾ ಅನುಗ್ಗಹೋ ಕತೋ, ಸೋ ಚಸ್ಸ ಪುತ್ತಪರಿಜನಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಸತ್ಥಾ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುತ್ತಾನಂ ಗೇಹಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತೇ ಏವ ಪನ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾವಿಭವಂ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಅಕಂಸೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಹಾಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಾನತ್ಥದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. **ಮಾನೇನ ಥದ್ಧೋತಿ** “ಅಯಂ ಖೋ”ತಿಆದಿನಾ ಪಗ್ಗಹಿತೇನ ಮಾನೇನ ಥದ್ಧೋ ಬಜ್ಝಿತಚಿತ್ತೋ ಥದ್ಧಅಯೋಸಲಾಕೋ ವಿಯ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅನೋನತೋ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಜಾನಾತಿ** ಲೋಕೇ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅಜಾನನತೋ।

ಅಬ್ಭುತವಿತ್ತಜಾತಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಅಬ್ಭುತವಿತ್ತಾ। ವಿತ್ತಂ ವಿತ್ತೀತಿ ಚ ತುಟ್ಠಿಪರಿಯಾಯಾ। **ಅಭೂತಪುಬ್ಬಾಯಾತಿ** ಯಾ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ವಿತ್ತಿ ತದಾ ಭೂತಾ, ಸಾ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಭೂತಾ। ತೇನಾಹ **“ಅಭೂತ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತಾ”**ತಿ। **ಅಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ** ಅನೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ। **ಅಪಚಿತಾತಿ** ಪರಮನಿಪಚ್ಚೇನ ಪೂಜನೀಯಸಾಮಞ್ಞತೋ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಪಕ್ಖಿಪನಂ ಇಧ ದೇಸನಾಕೋಸಲ್ಲಂ।

ಮಾನತ್ಥದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಚ್ಚನೀಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. “**ಸಬ್ಬಂ ಸೇತ**”ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ **ವುತ್ತೇ** ತಸ್ಸ **ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಅಸ್ಸ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ। **ವಿನೇತ್ವಾತಿ** ವಿನಾಸೇತ್ವಾ। **ಸುಣಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ** “ಸುಣಾತೀ”ತಿ ಕಿರಿಯಾಪದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ “ಜಞ್ಞಾ ಸುಭಾಸಿತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅಸುತ್ವಾ ದೇಸಿತಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ।

ಪಚ್ಚನೀಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವನಕಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ವನಕಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತೋ, ಕಿರಿಯಮಾನೇನ ವನಕಮ್ಮಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ವನಕಮ್ಮಿಕೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಏವಂಮಹನ್ತೇ ವನಸಣ್ಡೇ। ನ ಮೇ ವನಸ್ಮಿಂ ಕರಣೀಯಮತ್ಥಿ ಯಥಾ, “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತುಯ್ಹ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರಂ ಪನ ಯಂ ಮಹಾಕಿಲೇಸವನಂ, ತಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಫರಸುನಾ ಸಮಾಧಿಮಯಸಿಲಾಯಂ ಸುನಿಸಿತೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ, ತತೋ ಏವ **ನಿಬ್ಬನಥೋ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಗಹನೋ। ವಿವೇಕಾಭಿರತಿಯಾ ಏಕಕೋ ಅಭಿರತೋ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ। ತೇನಾಹ **“ಅರತಿಂ...ಪೇ॰... ಜಹಿತ್ವಾ”**ತಿ।

ವನಕಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಟ್ಠಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. **ಧಮ್ಮನ್ತೇವಾಸಿಕಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಧನಂ ಅದತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ। ತೇನಾಹ **“ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಣ್ಹನಕಾ”**ತಿ। **ಗಮ್ಭೀರಸಭಾವೇತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ದೂರತೋ ಗಹನಸಚ್ಛನ್ನವಿಪುಲತರರುಕ್ಖಗಚ್ಛಲತಾಯ ಚ, ತದಾ ಹಿಮಪಿಣ್ಡಸಿನ್ನಭಾವೇನ ಮಯೂರಯಾನೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಚ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇ।

ಬಹುಭೇರವೇತಿ ಬಹುಭಯಾನಕೇ। **ಅನಿಞ್ಜಮಾನೇನಾತಿ** ಇತ್ಥಮ್ಭೂತತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। **ಅತಿಸುನ್ದರಂ ವತಾತಿ** ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನಾಮ ಅರಞ್ಞೇ ಏವಂ ನಿಚ್ಚಲಕಾಯೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಝಾಯನ್ತೋ ಅತಿವಿಯ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಝಾನಂ ಝಾಯಸೀತಿ ವದತಿ।

ಅಚ್ಛೇರರೂಪನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಭಾವಂ। **ಸೇಟ್ಠಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ** ಸೇಟ್ಠಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ।

“ಲೋಕಾಧಿಪತಿಸಹಬ್ಯತಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಸಹಯೋಗಂ ಪುಚ್ಛತಿ, “ಕಸ್ಮಾ ಭವ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ತದಞ್ಞವಿಸೇಸಾಕಙ್ಖಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **“ಅಪರೇನಪಿ ಆಕಾರೇನ ಪುಚ್ಛತೀ”**ತಿ।

ಕಙ್ಖಾತಿ ತಣ್ಹಾ ಅಭಿಕ್ಖಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾ। **ಅನೇಕಸಭಾವೇಸೂತಿ** ರೂಪಾದಿವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾದಿವಸೇನ ಏವಂ ನಾನಾಸಭಾವೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು। ಅಸ್ಸಾದರಾಗೋ ಲೋಭೋ ಅಭಿಜ್ಝಾತಿ **ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ। ಸೇಸಕಿಲೇಸಾ ವಾ** ದಿಟ್ಠಿಮಾನದೋಸಾದಯೋ। **ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅವಸ್ಸಿತಾ** ಸತ್ತಾನಂ ಅವಸ್ಸಯಭಾವತ್ತಾ। **ಪಜಪ್ಪಾಪನವಸೇನಾತಿ** ಪಕಾರೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ। **ನಿರನ್ತಾತಿ** ಅನ್ತರಹಿತಾ ನಿರವಸೇಸಾ।

ಅನುಪಗಮನೋತಿ ಅನುಪಾದಾನೋ। **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ದೀಪೇತಿ,** ತಸ್ಸ ಹಿ ವಸೇನ ಏವ ನಾನಾಸಭಾವೇಸು ಭಗವಾ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **“ಸಬ್ಬೇ…ಪೇ॰… ದಸ್ಸನೋ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅರಹತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ,** ತಞ್ಹಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ “ಅನುತ್ತರ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕಟ್ಠಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಾತುಪೋಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೫. ಇತೋತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವತೋ। **ಪಟಿಗನ್ತ್ವಾತಿ** ಅಭಿಗನ್ತ್ವಾ। ಸಗ್ಗೇ ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೋ ಕಮ್ಮಫಲೇನ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಅಭಿರಮತಿ ಏವ ನಾಮಾತಿ।

ಮಾತುಪೋಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. ವಿರೂಪಂ ಗನ್ಧಂ ಪಸವತೀತಿ **ವಿಸ್ಸೋ,** ದುಗ್ಗನ್ಧೋ। **ಬಾಹಿತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನತೋ ಬಹಿಕತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ। ತಂ ಪನ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಜಹನನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಜಹಿತ್ವಾ”**ತಿ। ಸಙ್ಖಾಯತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಙ್ಖಾ,** ಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **“ಸಙ್ಖಾಯಾತಿ ಞಾಣೇನಾ”**ತಿ। **ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸತ್ತಾತಿ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಭಿಕ್ಖುಸದ್ದಸಿದ್ಧಿಮಾಹ।

ಭಿಕ್ಖಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೭. **ಪಚ್ಚೇತೀತಿ** ಪತ್ತಿಯಾಯತಿ ಸದ್ದಹತಿ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ತಮತ್ಥಂ ನಿಕಾಮೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಇಚ್ಛತಿ ಪತ್ಥೇತೀ”**ತಿ। **ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ** ಏತ್ಥ **ಸಾಧು**-ಸದ್ದೋ ಆಯಾಚನತ್ಥೋ, ನ ಅಭಿನನ್ದನತ್ಥೋತಿ **“ಆಯಾಚಮಾನೋ ಆಹಾ”**ತಿ ವತ್ವಾ ಆಯಾಚನೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಉದಕಸುದ್ಧಿಕೋ ನ ಏಕಂಸೇನ ಅಪಾಯೂಪಗೋ, ಲದ್ಧಿಯಾ ಪನ ಸಾವಜ್ಜಕಿಲೇಸಭೂತಭಾವತೋ ಆಯಾಚತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ಅಪದಿಸನ್ತೋ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಫಲಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅತ್ಥವಸಂ,** ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **“ಅತ್ಥಾನಿಸಂಸಂ ಅತ್ಥಕಾರಣ”**ನ್ತಿ। **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** ಪನ ಫಲೇನೇವ ಅರಣೀಯತೋ ಅತ್ಥೋ, ಕಾರಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ “ಅತ್ಥೋ ಏವ ಅತ್ಥವಸೋ, ತಸ್ಮಾ **ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇತಿ** ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ದ್ವೇ ಕಾರಣಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಖೋಮದುಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಏವಂಲದ್ಧನಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಏವಮೇವ**ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ಅನಿಮನ್ತಿತೇನ ಸಯಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇ। **ಅಫಾಸುಕಧಾತುಕ**ನ್ತಿ ಅಯುತ್ತರೂಪಂ। **ಸಭಾಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಭಾಯ ಚರಿತಬ್ಬಂ ಚಾರಿತ್ತಧಮ್ಮಂ। **ಅಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾ**ತಿ ಆಸನತೋ ಅವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ಉಜುಕಮೇವ ಆಗಚ್ಛತಿ** ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿತರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಪಚಿತಿಂ ನ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತಿ, ತೇವ ಪಣ್ಡಿತೇ "ಸನ್ತೋ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಏತೇ"**ತಿಆದಿನಾ।

ಖೋಮದುಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ವಙ್ಗೀಸಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಿಕ್ಖನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೯. **ಆಳವಿಯನ್ತಿ** ಆಳವಿನಗರಸಮೀಪೇ। **ಅಗ್ಗಾಳವೇ ಚೇತಿಯೇತಿ** ಗೋತಮಕಚೇತಿಯಾದೀಹಿ ಉತ್ತಮಚೇತಿಯೇ। ತಂ ಕಿರ ಭೂಮಿರಾಮಣೇಯ್ಯಕಭಾವೇನ ಮನುಞ್ಞತಾಯ ಪಧಾನಯುತ್ತತಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಇತರಚೇತಿಯೇಹಿ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತಂ। **ಕಪ್ಪತ್ಥೇರೇನಾತಿ** "ಕಪ್ಪೋ"ತಿ ಗೋತ್ತತೋ ಆಗತನಾಮೋ ಥೇರೋ, ಸಹಸ್ಸಪುರಾಣಜಟಿಲಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರೋ। **ಓಹೀನಕೋತಿ** ಥೇರೇಸು ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೇಸು ವಿಹಾರೇ ಏವ ಅವಹೀನಕೋ ಠಿತೋ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ವಿಹಾರಪಾಲೋ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮಲಙ್ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಸಮಂ ಅಲಙ್ಕಾರೇನ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ। **ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ** ಪವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ। **ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ರಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ। "ಏಕಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಸಭಾಗವತ್ಥುಕೇ ರಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ। **ಧಮ್ಮೋ ವಾತಿ** ಮಮ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕತೋ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೋ ವಾ। ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಪರೋ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಇದಾನೇವ ಅಭಿರತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾತಿ ಯೋಜನಾ, ತಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಅಭಾವಕಾರಣವಚನಂ।

ಅನಗಾರಿಯನ್ತಿ ಅಗಾರವಿರಹತೋ ಅನಗಾರಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತತ್ತಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ, ಪಬ್ಬಜಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಧಾವನ್ತೀತಿ** ಹದಯಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಧಾವನ್ತಿ। **ಉಗ್ಗತಾನನ್ತಿ** ಉಳಾರಾನಂ ಪುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ರಾಜಞ್ಞಭೂತಾ"**ತಿ। **ಉತ್ತಮಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಸಹಸ್ಸಪಲಂ **ಸಮನ್ತಾತಿ** ಸಮನ್ತತೋ। **ಪರಿಕಿರೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ವಿಜ್ಝೇಯ್ಯುಂ। **ಏತಸ್ಮಾ ಸಹಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾ ಧನುಗ್ಗಹಸಹಸ್ಸತೋ। **ಅತಿರೇಕತರಾ** ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ। **ಇತ್ಥಿಯೋ** ಓಲೋಕನಸಿತಲಪಿತರೋದಿತಸರೇ ಖಿಪನ್ತಿಯೋ। **ನೇವ ಮಂ ಬ್ಯಾಧಯಿಸ್ಸನ್ತಿ** ನೇವ ಮಂ ನಿಜ್ಝಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। "ಬ್ಯಾಧಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಾಠೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಹೀತಿ** ಸಕೇ ಸನ್ತಿಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಸಾಸನಧಮ್ಮೇ। ತೇನಾಹ **"ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ।

ಮಗ್ಗನ್ತಿ "ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋ"**ತಿ।

ನಿಕ್ಖನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅರತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. **ವಿಹಾರಗರುಕೋ ಕಿರೇಸ ಥೇರೋತಿ** ಏತೇನ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ವಙ್ಗೀಸಂ ಓವದಿತುಂ ಅನವಸರೋ। ತೇನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ರಾಗೋ ಅನುದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾಸನೇ ಅರತಿನ್ತಿ** ಸೀಲಪರಿಪೂರಣೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ಚ ಅನಭಿರತಿಂ। **ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚ ರತಿನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಅಸ್ಸಾದಂ। **ಪಾಪವಿತಕ್ಕನ್ತಿ** ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಂ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನಾತಿ** ಸಬ್ಬೇ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದನಾಕಾರೇನ। ಯಥಾ ಮಹನ್ತಂ ಅರಞ್ಞಂ ವನಥನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಕಿಲೇಸವನಂ **"ವನಥ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಥವಿಞ್ಚ ವೇಹಾಸನ್ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಥವಿಯಂ ಆಕಾಸೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಥವಿಟ್ಠಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಜಗತೀತಿ** ಚ ಪಥವಿಯಾ ವೇವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತೋಪಥವಿಯ"**ನ್ತಿ। **ಪರಿಜೀರತೀತಿ** ಸಬ್ಬ ಸೋ ಜರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾತಿ** ಞಾಣೇನ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಮುತತ್ತಾತಿ ವಿಞ್ಞಾತತ್ತಭಾವಾ"**ತಿ।

ಪಟಿಘಪದೇನ ಗನ್ಧರಸಾ ಗಹಿತಾ ಘಾನಜಿವ್ಹಾನಂ ಪಟಿಹನನವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। **ಮುತಪದೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಗಹಿತಂ** ಮುತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। **ನ ಲಿಪ್ಪತೀತಿ** ನ ಮಕ್ಖೀಯತಿ।

ಸಟ್ಠಿ-ಸದ್ದೋ ಛ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋತಿ "**ಸಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಿತಾ**"ತಿ ಪದಸ್ಸ "**ಛಳಾರಮ್ಮಣನಿಸ್ಸಿತಾ**"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಪುಥೂ ಅಧಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾತಿ** ರೂಪವಿತಕ್ಕಾದಿವಸೇನ ಬಹೂ ನಾನಾವಿತಕ್ಕಾ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾ। **ಜನತಾಯ ನಿವಿಟ್ಠಾತಿ** ಮಹಾಜನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ತೇಸಂ ವಸೇನಾತಿ** ತೇಸಮ್ಪಿ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ವಸೇನ। **ನ ಕತ್ಥಚಿ** ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಕಿಲೇಸವಗ್ಗಗತೋತಿ** ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಉಪಗತೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಿಲೇಸವಿತಕ್ಕಾ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಚನಂ** ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ।

ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋತಿ ದಬ್ಬರೂಪೋ। **ನೇಪಕ್ಕೇನಾತಿ** ಕೋಸಲ್ಲೇನ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲನ್ತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಕಾಲಂ।

ಅರತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪೇಸಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. **ಏತೇಸನ್ತಿ** ಏತೇಸಂ ಮಹಲ್ಲಕಾನಂ। **ನ ಪಾಳಿ** ಆಗಚ್ಛತಿ ಅಪ್ಪಗುಣಭಾವತೋ। ನ ಚ ಪಾಳಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಏಕಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಸತಿ ಪಾಳಿಗತಿಯಾ ತಥಾ ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। **ನ ಅಟ್ಠಕಥಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದಿತಂತಂಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಂ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಉಚ್ಚಾರಣಂ **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾ। ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞತಿ** ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ಹೀಳನವಸೇನ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಟಿಭಾನಸುತೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸಂಸತಿ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ। ಮಾನಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತಾಯ ಸಹಜಾತನಿಸ್ಸಯಾದಿಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ ತಂಸಹಭುಧಮ್ಮಾ। ಮಾನವಸೇನ **ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಅಹುವಾ**। ಮಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ವಣ್ಣಭಣನನ್ತಿ** ಪರೇಹಿ ಕಿರಿಯಮಾನಂ ಗುಣಾಭಿತ್ಥವಂ। **ಅಖಿಲೋತಿ** ಪಞ್ಚಚೇತೋಖಿಲರಹಿತೋ। **ನಿಸ್ಸೇಸಂ ನವವಿಧನ್ತಿ** ನವವಿಧಮ್ಪಿ ಮಾನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಏಕದೇಸಸ್ಸಪಿ ಅಸೇಸತೋ। **ವಿಜ್ಜಾಯಾತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ। ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ **ಸಮಿತತಾಯ** ವೂಪಸಮಿತತಾಯ **ಸಮಿತಾವೀ**।

ಪೇಸಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ರಾಗೋತಿ** ಏತ್ಥ ಆಯಸ್ಮತೋ ವಙ್ಗೀಸಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತನ್ತಿ** ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ। **ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುನ್ತಿ** ಕಾಯವೇದನಾದಿಭೇದಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸತಿಗೋಚರಂ। ಅಸುಭದುಕ್ಖಾದಿತೋ, ರೂಪಾದಿಏಕೇಕಮೇವ ವಾ ಛಳಾರಮ್ಮಣಂ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾದಿತೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಜಾನಿತುಂ। **ಇತ್ಥಿರೂಪಾರಮ್ಮಣೇತಿ** ಇತ್ಥಿಸನ್ತಾನೇ ರೂಪಸಭಾವೇ ಆರಮ್ಮಣೇ।

ನಿಬ್ಬಾಪನನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾಪಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ನಿಬ್ಬಾಪನಂ। **ವಿಪಲ್ಲಾಸೇನಾತಿ** ಅಸುಭೇ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಭಾವಹೇತು। **ರಾಗಟ್ಠಾನಿಯನ್ತಿ** ರಾಗುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು। **ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಸುಭಾರಮ್ಮಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸೀಸೇನ ತತ್ಥ ಇಟ್ಠಾಕಾರಗ್ಗಹಣಂ ವದತಿ। ತಞ್ಹಿ ವಜ್ಜನೀಯಂ। **ಪರತೋತಿ** ಅವಸವತ್ತನತ್ಥೇನ ಅಞ್ಞತೋ। ಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ "ಮಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತೂ"ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾಪಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತೇವ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅವಸವತ್ತಿತ್ತಾ ಪರೋ ನಾಮ, ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಪರತಾ ಅನಿಚ್ಚದಸ್ಸನೇನ ಪಾಕಟಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪರತೋ ಪಸ್ಸಾತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಸ್ಸಾ**"ತಿ। ಕಾಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ವತ್ತನತೋ, ಯೇಸಂ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗಹಣೇನ ಅನಿಮಿತ್ತಾತಿ ಗಹಿತುಂ ಅರಹತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ನಿಚ್ಚಾದೀನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಲಕ್ಖಣ-

ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣ-ದಸ್ಸನವಸೇನ ಮಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೋ। "ಮಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಮಗ್ಗೇನೇವ ಪನ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧವಸೇನ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯೋ, ಪಹಾನಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೋ। **ರಾಗಾದಿಸನ್ತತಾಯಾ**ತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ವೂಪಸಮೇತಬ್ಬತೋ ಸನ್ತಭಾವೇನ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸುಭಾಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. ಅಙ್ಗೀಯನ್ತಿ ಹೇತುಭಾವೇನ ಆಗಮಭಾವೇನ ಅವಯವಭಾವೇನ ವಾ ಞಾಯನ್ತೀತಿ **ಅಙ್ಗಾನಿ,** ಕಾರಣಾನಿ, ಅವಯವಾ ವಾತಿ ಆಹ **"ಅಙ್ಗೇಹೀತಿ ಕಾರಣೇಹಿ, ಅವಯವೇಹಿ ವಾ"**ತಿ। ವಿರತಿಯೋ ಸುಭಾಸಿತವಾಚಾಯ ಪುಬ್ಬಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಮುಸಾವಾದಾವೇರಮಣಿಆದಯೋ ತಸ್ಸಾ ವಿಸೇಸಹೇತೂತಿ ಆಹ **"ಮುಸಾವಾದಾ...ಪೇ॰... ಕಾರಣಾನೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಅರಿಯವೋಹಾರಾ ವಿಸೇಸತೋ ಚೇತನಾಸಭಾವಾ, ತಸ್ಮಾ ವಚೀಸುಚರಿತಸಮುದಾಯಸ್ಸ ಸಚ್ಚವಾಚಾದಯೋ ಅಙ್ಗಭೂತಾತಿ ಆಹ **"ಸಚ್ಚವಚನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅವಯವಾ"**ತಿ। **ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನ**ನ್ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮನುಆಗತಾ ಪವತ್ತಾ"**ತಿ। ವಾಚಾ ಹಿ ತಾಯ ವಿರತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅನುರೂಪತೋ ಆಗತಾ ಪವತ್ತಾತಿ "ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕರಣವಚನ**ನ್ತಿ ಸಹಯೋಗೇ ಕರಣವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಯುತ್ತಾ"**ತಿ। ಸಹಜಾತಾಪಿ ಹಿ ಚೇತನಾ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಾಯ ವಿರತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅನುರೂಪತೋ ಯುತ್ತಾತಿ ವತ್ತುಂ ಅರಹತಿ।

ಸಮುಲ್ಲಪನವಾಚಾತಿ ಸದ್ದವಾಚಾ, ಸಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ **ವಾಚಾ** ನಾಮ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಪನ ವುಚ್ಚತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಾಚಾ** ನಾಮ, ತಥಾ ವಿರತಿ ಚೇತನಾವಾಚಾ। **ನ ಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ**ತಿ ಸಾ ಚೇತನಾವಾಚಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿವಾಚಾ ವಿಯ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ "ಸುಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವಚನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಾಸಿತಬ್ಬತೋ"**ತಿ। ಸುಟ್ಠು **ಭಾಸಿತಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಞಾಯೇನ ಭಾಸಿತಾ ವಚೀಸುಚರಿತಭಾವತೋ। **ಅತ್ಥಾವಹತ**ನ್ತಿ ಹಿತಾವಹಕಾಲಂ ಪತಿ ಆಹ। **ಕಾರಣಸುದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಕಾರಣವಿಸುದ್ಧಿಂ। **ದೋಸಾಭಾವ**ನ್ತಿ ಅಗತಿಗಮನಾದಿದೋಸಾಭಾವಂ। ರಾಗದೋಸಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಞ್ಹಿ ತಂ ಭಾಸತೋ ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿವಜ್ಜನತೋ ಅಗತಿಗಮನಂ ದೂರಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಮೇವಾತಿ। **ಅನುವಾದವಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ಅಪವಾದವಿರಹಿತಾ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತಿ,** ಅಸತಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪತಿಯಂ ಅನುವಜ್ಜತಾಪಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ, ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯತೋ ಪನ **ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ...ಪೇ॰... ವಚನಮೇತಂ**। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ **"ಅಞ್ಞತರನಿದ್ದೇಸವಚನ"**ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸತೋ ವುತ್ತಂ, "ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಭಾಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಅಧಮ್ಮದೋಸಾದಿರಹಿತಾಯ ವಾಚಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ಸುಭಾಸಿತಾ ವಾಚಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ। "ಸುಭಾಸಿತಂಯೇವಾ"ತಿ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತಿ **"ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸೇವ ವಾಚಙ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾಸನನಿವಾರಣ"**ನ್ತಿ। ಪಟಿಯೋಗೀನಿವತ್ತನತ್ಥೋ ಹಿ ಏವ-ಸದ್ದೋ, ತೇನ ಪಿಸುಣವಾಚಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ದಸ್ಸಿತೋ। "ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ವಾ ಇಮಿನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀಸುಚರಿತಂ ಗಹಿತನ್ತಿ **"ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಪ್ಪಹಾನಂ ದೀಪೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬವಚೀಸುಚರಿತಸಾಧಾರಣವಚನಞ್ಹಿ ಸುಭಾಸಿತನ್ತಿ। ತೇನ ಪರಭೇದನಾದಿಕಂ ಅಸಬ್ಭಾದಿಕಞ್ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಚನಂ ಅಪಿಸುಣಾದಿವಿಸಯನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಭಾಸಿತಬ್ಬವಚನಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಭಾಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯದಿ ಏವಂ ನನು ಅಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಪಚ್ಛಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಯಥಾ "ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚ, ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ಆಹ **"ಅಙ್ಗಪರಿದೀಪನತ್ಥಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಪಠಮೇನಾತಿ "ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಪದೇನ। **ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಾವಹಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಂ। **ಮನ್ತಾವಚನ**ನ್ತಿ ಮನ್ತಾಯ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬವಚನಂ। ಪಞ್ಞವಾ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಹಿ ನ ಚ ಅನತ್ಥಾವಹಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ। **ಇತರೇಹಿ ದ್ವೀಹೀ**ತಿ ತತಿಯಚತುತ್ಥಪದೇಹಿ। **"ಇಮೇಹಿ ಖೋತಿಆದೀನೀ**ತಿ ಕರಣೇ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ತಂ ವಾಚ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಚತುರಙ್ಗಿಕಂ। ಯಞ್ಚ ವಾಚಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅಞ್ಞೇ**ತಿ ಇತೋ ಬಾಹಿರಕಾ ಞಾಯವಾದಿನೋ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ ಚ। "ಪಟಿಞ್ಞಾಹೇತುಉದಾಹರಣೂಪನಯನಿಗಮನಾನಿ ಅವಯವಾ ವಾಕ್ಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಾಮಾದೀಹೀ**ತಿ ನಾಮಾಖ್ಯಾತಪದೇಹಿ। **ಲಿಙ್ಗಂ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿ **ವಚನಂ** ಏಕವಚನಾದಿ। ಪಠಮಾದಿ **ವಿಭತ್ತಿ** ಅತೀತಾದಿ **ಕಾಲಂ**। ಕತ್ತಾ ಸಮ್ಪದಾನಂ ಅಪಾದಾನಂ ಕರಣಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಕಮ್ಮಞ್ಚ **ಕಾರಕಂ**। **ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ಏತೇ ಅವಯವಾದಿಕೇ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇತೀ**ತಿ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತವಿಸೇಸಮ್ಪಿ ವಾಚಂ "ಇಮೇಹಿ ಖೋ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಭಗವಾ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। **ಖೋ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತ್ಥ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅವಯವಾದೀ"**ತಿಆದಿ। ಯಾ ಕಾಚಿ ಅಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಲಕ್ಖಣಾ। ಸಾ ಮಿಲಕ್ಖುಭಾಸಾ। **ಸೀಹಳಕೇನೇವಾ**ತಿ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ವಚನೇನ। **ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂ**ತಿ ಸಂಸಾರೇ ಅತಿವಿಯ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗಾ ತನ್ನಿಸ್ಸರಣೇ ನಿನ್ನಪೋಣಮಾನಸಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ಪಾತೋವ ಫುಲ್ಲಿತಕೋಕನದನ್ತಿ ಪಾತೋವ ಸಂಫುಲ್ಲಪದುಮಂ। **ಭಿಜ್ಜಿಯತೇ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜಿಯತಿ ನಿಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಜಾಯತಿ। **ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಗತಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವಂ ಉಪಗತಾ।

ಬುದ್ಧನ್ತರೇತಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದನ್ತರೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಾನಂ ಅನ್ತರಾ। ತದಾ ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ, ನ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ದಿಪ್ಪಮಾನೇ।

ಜರಾಯ ಪರಿಮದ್ದಿತನ್ತಿ ಯಥಾ ಹತ್ಥಚರಣಾದಿಅಙ್ಗಾನಿ ಸಿಥಿಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸವಿಸಯಗ್ಗಹಣೇ ಅಸಮತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೋಬ್ಬನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಗತಂ, ಕಾಯಬಲಂ ಅಪಗತಂ, ಸತಿಮತಿಧಿತಿಆದಯೋ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ, ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದಪಟಿಕರಾ ಪುತ್ತದಾರಾದಯೋಪಿ ಅಪಸಾದಕಾ, ಪರೇಹಿ ವುಟ್ಠಾಪನೀಯಸಂವೇಸನೀಯತಾ ಪುನದೇವ ಬಾಲಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಜರಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಮದ್ದಿತಂ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಸರೀರಂ ವದತಿ। **ಮಿಲಾತಛವಿಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಮಿಲಾತೇಹಿ ಗತಯೋಬ್ಬನೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಘಾಸಮಾಮಿಸ**ನ್ತಿ ಘಾಸಭೂತಂ ಆಮಿಸಂ ಮಚ್ಚುನಾ ಗಿಲಿತ್ವಾ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋ। ಕೇಸಲೋಮಾದಿ**ನಾನಾಕುಣಪಪೂರಿತಂ**। ತತೋ ಏವ **ಅಸುಚಿಭಾಜನಂ ಏತಂ**। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ನಿಸ್ಸಾರತಾಯ **ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸಮಂ**।

ಅನುಚ್ಛವಿಕಾಹೀತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾಹಿ। **ನ ತಾಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಕಾಯಞ್ಚ ನ ತಾಪೇಯ್ಯ। ತಾಪನಾ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿ ಚ ವಿಸಾದನಾ। **ನ ಬಾಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ **"ನಾಭಿಭವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನಂ। **ಅಪಿಸುಣವಾಚಾವಸೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನಪಿಸುಣವಾಚತಾವಸೇನ। **ಪಾಪಾನೀ**ತಿ ಲಾಮಕಾನಿ ನಿಕಿಟ್ಠಕಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಿಯಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅನಾದಾಯಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ।

ಸಾಧುಭಾವೇನಾತಿ ನಿದ್ದೋಸಮಧುರಭಾವೇನ। **ಅಮತಸದಿಸಾ**ತಿ ಸದಿಸೇ ತಬ್ಬೋಹಾರೋತಿ, ಕಾರಣೇ ವಾಯಂ ಕಾರಿಯವೋಹಾರೋತಿ ಆಹ **"ನಿಬ್ಬಾನಾಮತಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ವಾ"**ತಿ। ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಹಿ ಸಾ ತದಾ ದಸ್ಸನಪ್ಪವತ್ತಿ। **ಚರಿಯಾ**ತಿ ಚಾರಿತ್ತಂ। **ಪೋರಾಣಾ** ನಾಮ ಪರಮಕಪ್ಪಿಕಾ, ಬುದ್ಧಾದಯೋ ವಾ ಅರಿಯಾ।

ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಭಾವತೋ ಅವಿಸಂವಾದನಕಾ। ಉಭಯಥಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ"**ತಿ। **ಅತ್ಥೇ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾದಿಹಿತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಏವ **ಧಮ್ಮೇ**

ಅವಿಹಿಂಸಾದಿಧಮ್ಮೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ಅನುಪರೋಧಕರನ್ತಿ** ಏತೇನ ಹಿತಪರಿಯಾಯೋಯಂ ಅತ್ಥ-ಸದ್ದೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಮ್ಮಿಕನ್ತಿ** ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಂ, ಅತ್ಥಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ವಾ।

ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯತ್ಥಂ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ** ಅನ್ತಕರಣತ್ಥಂ। ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಖೇಮಾಯ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಖೇಮುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಯಾ **ಖೇಮಾ,** ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಸಬ್ಬವಾಚಾನಂ ಉತ್ತಮಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮನ್ತಾವಚನವಸೇನಾತಿ** ಸಬ್ಬದೋಸರಹಿತವಸೇನ।

ಸುಭಾಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. ವಾಕ್ಕರಣಚಾತುರಿಯತೋ ವಚನಗುಣಹೇತೂನಂ ಪೂರಿಯಾ ಪೂರೇ ಭವಾತಿ ಪೋರೀ, ತಾಯ **ಪೋರಿಯಾ**। ತೇನಾಹ “**ಅಕ್ಖರಾದಿಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾ**”ತಿ। **ಅವಿಬದ್ಧಾಯಾತಿ** ಪಿತ್ತಾದೀಹಿ ನ ವಿಬದ್ಧಾಯ ಅನುಪದ್ದುತಾಯ। ತೇನಾಹ “**ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯಾ**”ತಿಆದಿ। **ನಿದ್ದೋಸಾಯಾತಿ** ಅತ್ಥತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ವಿಗತದೋಸಾಯ। **ಅಕ್ಖಲಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯಾತಿ** ಅಗಲಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ, **ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಿಯಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಬೋಧನೇ ಪರಿಯತ್ತಾಯ। **ಭಿಕ್ಖುನನ್ತಿ** ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

“**ಸಂಖಿತ್ತೇನಪಿ ದೇಸೇತಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಭಾಸತೀ**”ತಿ ನಯಿದಂ ಪಠಮಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಕಿತ್ತನವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಹಿ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾ ಏವ ಹೋತಿ। ಯಾ ಪನ ದೇಸನಾ ಕದಾಚಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಸಂಖಿತ್ತೇನೇವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಯಾ ಚ ಕದಾಚಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ, ತದುಭಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “**ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ**”ತಿಆದಿ। ಸಭಾವಮಧುರೋ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಮಧುರತರೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಥಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಿವಿಧಾಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತುಂ ಪಟಿಭಾತೀತಿ **ಪಟಿಭಾನಂ,** ದೇಸನಾಪಕಾರಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ “**ಸಮುದ್ದತೋ**”ತಿಆದಿ। **ಓದಹನ್ತೀತಿ** ಅವಜಾನನವಸೇನ ಗಮೇನ್ತಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪವಾರಣಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ತಸ್ಮಿಂ ಅಹೂತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಹನೀತಿ ಆಹ “**ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ**”ತಿ। **ಅನಸನೇನಾತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಆಹಾರಸ್ಸ ಅಭುಞ್ಜನೇನ। ಸಾಸನಿಕಸೀಲೇನ ಬಾಹಿರಕಅನಸನೇನ ವಾ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ವಾ**-ಸದ್ದೇನ ಖೀರಪಾನಮಧುಸಾಯನಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಕಾರೇಹಿ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಾರೇತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಕೇ ಸರಾಪೇತಿ ಗಾರಯ್ಹೇ ಕರೋತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಪವಾರಣಾ,** ಪಟಿಪತ್ತಿವಿಸೋಧನಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಜ್ಜಸೋಧನಾಯ ಓಕಾಸದಾನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಾ ಏಸಾ ವಿಸುದ್ಧಿದೇಸನಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಪವಾರಣಾಯ। ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಾತಿಪಿ ಏತಿಸ್ಸಾವ ನಾಮ**”ನ್ತಿ। ತದಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ತುಣ್ಹೀಭಾವಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತಾಯಪಿ ವಣ್ಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ “ತುಣ್ಹೀಭೂತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “**ಯತೋ ಯತೋ…ಪೇ… ನತ್ಥೀ**”ತಿ। ಹತ್ಥಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚತಾ ಅಸಂಯಮೋ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಕಿರಿಯಾ **ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ**। ತಥಾ **ಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ, **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, ತೇನ ತದಞ್ಞೇಸಮಭಾವೋ ವಿಭಾವಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಞ್ಚಪಸಾದೇಹೀತಿ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇಹಿ ಪಸಾದೇಹಿ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೋ** ಯಥಾರುಚಿ ಕಿರಿಯಾಯ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ। **ಪುಚ್ಛನತ್ಥೇತಿ** ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮುಖೇನೇವ ಪುಚ್ಛನತ್ಥೇ **ನಕಾರೋ, ಮೇ ಕಿಞ್ಚಿ** ಕಿರಿಯಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ನ ಗರಹಥ, ಕಿಂ ನು ಗರಹಥ

ಕಾಯವಾಚಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ "ದ್ವಾರಾನೇವಾ"ತಿ ದ್ವಾರಸೀಸೇನ ದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಚರಿಯಂ ವದನ್ತಿ। ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಯೇನ ಪವಾರಿತಂ, ತೇನೇವ ವಿಸುದ್ಧೀತಿ ಞಾಯತಿ, ಯೇನ ನ ಪವಾರಿತಂ। ಕಿಂ ನು ತಂ ಅವಿಸುದ್ಧನ್ತಿ ಸಿಯಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಆಸಙ್ಕಾ? ತನ್ನಿವಾರಣತ್ಥಮಾಹ **"ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧತ್ತಾ"**ತಿ। **ಮನೋದ್ವಾರಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ** ಅಸುಚಿಕಾರಕಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ದೂರೀಕತತ್ತಾ। **ಇದಾನಿ** ಏತರಹಿ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಪರಿಸುದ್ಧಿಯಂ।

ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಪರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಪವೇದಿತಾಯ ಮನೋಸಮಾಚಾರಪರಿಸುದ್ಧಿ ಅತ್ಥತೋ ಪವೇದಿತಾವ ಹೋತೀತಿ **"ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ"**ಇಚ್ಚೇವಾಹ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **"ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾತಿ ಇದಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಕ್ಖಿಯತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೇರೋ ಆಹಾ"**ತಿ। "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪವಾರೇಮಿ ವೋ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘವಿಸಯತ್ತಾ ಪವಾರಣಾಯ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ **"ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಾರಂ ವಹನ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ಖೋ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿ। **ಅರಕ್ಖಿಯಾನೀ**ತಿ ಪರಾನುವಾದತೋ ನ ಭಾಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಭಾವತೋ।

"ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಿಕವಚನನ್ತಿ ತದಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರನ್ತೋ **"ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತೋ**ತಿ ವಿಭತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತೋ ಓರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। **ಅಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ಇತೋ ಭಗವತೋ ಅಞ್ಞೇನ। **ಅನುಪ್ಪಾದಿತಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಸನ್ತಾನೇ ನ ಉಪ್ಪಾದಿತಪುಬ್ಬಸ್ಸ। ಸಸನ್ತಾನೇ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ನ ಉಪ್ಪಾದಿತೋತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। **ಸಮನುಆಗತಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅನು ಉಪಗತಾ। **ಭಗವತೋ ಸೀಲಾದಯೋ ಗುಣಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಗುಣಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **"ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಗತಾ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಗುಣಾ**ತಿ ದಸಬಲಞಾಣಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ। **ಭನ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿಸದ್ದೋ** ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಇಮೇಸಂ ಪನ...ಪೇ॰... ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ"ತಿ ಯಾವಾಯಂ ಪಾಳಿಪದೇಸೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇದಂ ಥೇರೋ...ಪೇ॰... ಪವಾರೇನ್ತೋ ಆಹಾ"**ತಿ।

ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಸಿದ್ಧಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ತೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ, ನ ಇತರನ್ತಿ ಪಠಮನಯೋ ವುತ್ತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸೇವ ಅನುಪವತ್ತನಂ, ಪಠಮನಯೋ ಚ ತಂಸದಿಸೇ ತಬ್ಬೋಹಾರವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ದುತಿಯನಯೋ ವುತ್ತೋ। **ದಸವಿಧ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ, ಬಲಕಾಯೇ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಯಾ ಸಂವಿಧಾನಂ, ಖತ್ತಿಯೇಸು ಅನುಯುತ್ತೇಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು, ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು, ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು ಅಧಮ್ಮಚಾರಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅಧನಾನಂ ಧನಾನುಪ್ಪದಾನಂ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಏವಂ ದಸವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಗಹಪತಿಕೇ ಪಕ್ಖಿಜಾತೇ ಚ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ **ದ್ವಾದಸವಿಧಂ**। **ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಾವಹಂ ವತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಯಾಥಾವತೋ ಪವತ್ತಿತಂ, ತದನುರೂಪಕಂ ಪನ ಞಾಯೇನ ಯುತ್ತಕೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಮಾ ನಯೇನ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನಾ"**ತಿ। **ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ಉಭಯಭಾಗೇಹಿ ಉಭಯಭಾಗತೋ ವಿಮುತ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ **"ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಾ, ಅರೂಪಾ...ಪೇ॰... ನಾಮಕಾಯತೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ। **ತೇವಿಜ್ಜಾದಿಭಾವ**ನ್ತಿ ತೇವಿಜ್ಜಛಳಭಿಞ್ಞಚತುಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಭಾವಂ। ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಾ ಹಿ ತಂ ತಿವಿಧಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ಕೇವಲಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಏವ ವಿಮುತ್ತಾ।

ವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾಯಾತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣತ್ಥಾಯ। ಸಂಯೋಜನಟ್ಠೇನ **ಸಂಯೋಜನಸಙ್ಖಾತೇ ಚೇವ** ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ **ಬನ್ಧನಸಙ್ಖಾತೇ ಚ**। **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ರಾಗಾದಯೋ ಪುನ ನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಏವಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸೇನಾಯ ವಸೇನ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮಂ। ತೇನಾಹ **"ವಿಜಿತರಾಗದೋಸಮೋಹಸಙ್ಗಾಮ"**ನ್ತಿ। **ಮಾರಬಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಾರಸೇನಾಯ, ಮಾರಸ್ಸ ವಾ ಸಾಮತ್ಥಿಯಸ್ಸ। **ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ಥ**ನ್ತಿ ವಿನೇತಬ್ಬಜನಸಮೂಹಂ। ಸಕಟಾದಿಸತ್ಥಸಭಾಗತೋ ವಿನೇಯ್ಯೋವ ಸತ್ಥೋತಿ ತಂ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ಥಂ। ಸೀಲಸಾರಾದಿಅಭಾವತೋ **ಅನ್ತೋತುಚ್ಛೋ**।

ಪವಾರಣಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪರೋಸಹಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಸಹಸ್ಸತೋ ಪರಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಭಿಕ್ಖುಸತಂ ತದಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸತೀತಿ ಆಹ **"ಪರೋಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಸಹಸ್ಸ"**ನ್ತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕುತೋಚಿ ಭಯಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಕುತೋಚಿಪಿ ಕಾರಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಭಯಂ ನತ್ಥಿ ಅಸಙ್ಖತಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಖೇಮತ್ತಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಖೇಮಞ್ಚ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಖೇಮಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದ"ನ್ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೭೯-೪೦೮)। ನ ಕುತೋಚಿ ಭಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇತಿ **ಅಕುತೋಭಯಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ವಿಪಸ್ಸಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ನಾಮವಸೇನ ಇಸೀನಂ ಸತ್ತಮಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಬಹುಸೋ ಕಿತ್ತಿತಾ। **ಇಸೀನನ್ತಿ** ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಬಾಹಿರಕಇಸೀನಂ ಸತ್ತಮೋ ಉತ್ತರೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾತಿ ಕಾರಣಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ। ತದಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಸಞ್ಞಮಞ್ಞೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಭಾನಸಮ್ಪನ್ನವಾಚಾಯ ಅಞ್ಞೇ ಈಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ **ವಙ್ಗೀಸೋ।** ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಭಾನಸಮ್ಪತ್ತಿ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಕಿಲೇಸುಮ್ಮುಜ್ಜನಸತಾನೀತಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಾದಿನಯೇಹಿ ಸವಿಸಯೇ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಟ್ಠಾನಾನಿ। ಯದಿ ಅನೇಕಾನಿ ಸತಾನಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಉಮ್ಮಗ್ಗಪಥ"ನ್ತಿ? ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ವಟ್ಟಪಥತ್ತಾ ಪನ ಪಥ"**ನ್ತಿ। ರಾಗದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ **ರಾಗಖಿಲಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ** ಖಿಲಾನಿ। **ವಿಭಜನ್ತನ್ತಿ** ವಿಭಜನವಸೇನ ಕಥೇನ್ತಂ। **ವಿಭಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ವಿವೇಚೇತ್ವಾ।

ಅಮತೇ ಅಕ್ಖಾತೇತಿ ಅಮತಾವಹೇ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿತೇ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸಿತಾರೋ** ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇನ। **ಅಸಂಹೀರಾ** ದಿಟ್ಠಿವಾತೇಹಿ।

ಅತಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಅತಿಕ್ಕಮಭೂತನ್ತಿ** ಅತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ ಭೂತಂ। **ದಸದ್ಧಾನನ್ತಿ** ದಸನ್ನಂ ಉಪಡ್ಢಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಚನ್ನ"**ನ್ತಿ। **ಜಾನನ್ತೇನಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುದುಲ್ಲಭತಂ ಜಾನನ್ತೇನ।

ಪರೋಸಹಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. **ಏವಂಗಹಿತನಾಮೋ**ತಿ "ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ"ತಿ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞನಾಮಕೇಹಿ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ಏವಂಗಹಿತನಾಮೋ। ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಸಂವಚ್ಛರಾನಂ ವಸೇನ **ಚಿರಸ್ಸಂ। ಛದ್ದನ್ತಭವನೇ**ತಿ ಛದ್ದನ್ತನಾಗರಾಜಭವನಟ್ಠಾನೇ। **ಪಞ್ಞವಾ ಮಹಾಸಾವಕೋ** ರತ್ತಞ್ಞುತಾಯ। **"ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಾನಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗನ್ತಿ**ಆದಿತೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಮನ್ದಾಕಿನಿತೀರೇ।

ವಸ್ಸಗ್ಗೇನಾತಿ ವಸ್ಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। **ತನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಂ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಿಯ ಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾ ಹರಾಯನ್ತಿ। ಪಾಮೋಕ್ಖಭೂತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಜನಪದೇ ವಸಿತ್ವಾ ತದನುಕ್ಕಮೇನ ಮನ್ದಾಕಿನಿತೀರಂ ಉಪಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ - **"ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಜನಪದೇ ವಸಿತು"**ನ್ತಿ।

ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಾ ದಿಬ್ಬಾಯುಕಾ ತೇ ಹತ್ಥಿನಾಗಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪುಬ್ಬೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ಕತಪರಿಚಯಾ**"ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನೇ **ಆವರಣಸಾಖಾ ಹರಿತ್ವಾ** ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಮುಖೋದಕಞ್ಚೇವ ದನ್ತಕಟ್ಠಞ್ಚ ಠಪೇತೀತಿ** ಸಳಲದೇವದಾರುಕಟ್ಠಾದೀನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಜಾಲೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣಖಣ್ಡಾನಿ ತಾಪೇತ್ವಾ ತಾನಿ ದಣ್ಡಕೇಹಿ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ತಳಾಕಾಸು ಉದಕಸೋಣ್ಡೀಸು ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ತತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಉಪನೇನ್ತೋ ಮುಖೋದಕಞ್ಚ ಠಪೇತಿ। **ವತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ** ಅನ್ತೋಕುಟಿಯಾ ಬಹಿ ಚ ಪಮುಖೇಪಿ ಅಙ್ಗಣೇಪಿ ಸಾಖಾಭಙ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜನ್ತೋ ವಕ್ಖಮಾನನಯೇನ ಆಹಾರಂ ಉಪನೇನ್ತೋ ವತ್ತಂ ಕರೋತಿ।

ಪತಿಟ್ಠಪ್ಪಮಾಣೇತಿ ಕಟಿಪ್ಪಮಾಣೇ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ **ತಾವ ಮಹನ್ತಮೇವಾತಿ** ಯಾವ ಮಹನ್ತಂ ಸೇತಪದುಮವನಂ , ತಾವ ಮಹನ್ತಮೇವ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ರತ್ತಕುಮುದವನಾದೀಸು**। **ಖಾದನ್ತಾ** ಮನುಸ್ಸಾ। **ಪಕ್ಕಪಯೋಘನಿಕಾ ವಿಯಾತಿ** ಸುಪಕ್ಕಪಯೋಘನಂ ವಿಯ। ಘನಭಾವೇನ ಪನ ಪಕ್ಖಿತ್ತಖುದ್ದಮಧು ವಿಯ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಏತಂ ಪೋಕ್ಖರಮಧು ನಾಮಾ**"ತಿ। **ಮುಳಾಲನ್ತಿ** ಸೇತಪದುಮಾನಂ ಮೂಲಂ। **ಭಿಸನ್ತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಕನ್ದಂ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬೇತಿ** ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬನ್ತರೇ। **ಪಾದಘಟಕನ್ತಿ** ದೋಣಸ್ಸ ಚತುಭಾಗೋ ಸಣ್ಠಾನತೋ ಖುದ್ದಕೋ, ತಸ್ಮಾ **ಪಾದಘಟಕಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ** ತುಮ್ಬಮತ್ತಂ। **ಸೋಣ್ಡಿಆವಾಟೇತಿ** ಖುದ್ದಕಸೋಣ್ಡಿಯೋ ಚೇವ ಖುದ್ದಕಆವಾಟೇ ಚ।

ಏತಂ ಭೋಜನನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ನಿರುದಕಪಾಯಸಭೋಜನಂ। **ಕೇಚಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ** ಯೇ ಥೇರಾ ವುಡ್ಢತರಾ। **ಕೇಚಿ ನ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ** ಯೇ ನವಾ ಅಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾ।

ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧೋತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನುಬುದ್ಧೋ। **ಬಾಳ್ಹವೀರಿಯೋತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ ವಸೇನ ಚಿರನಿಚಿತವೀರಿಯೋ। **ತಿಣ್ಣಂ ವಿವೇಕಾನನ್ತಿ** ಕಾಯಚಿತ್ತಉಪಧಿವಿವೇಕಾನಂ ಲಾಭೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಚತಸ್ಸೋ ವದತಿ** ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ ಸಯಂಪಟಿಭಾನಂ, ನ ಸೇಸಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಅಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಇತರಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಸೇದಿ** ನಿಸ್ಸದ್ದಭಾವೇನ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಜಾನಾಪೇಸೀತಿ** ಪಠಮಂ ಅತ್ತನಾ ಞಾತಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲಂ ಅನು ಪಚ್ಛಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಜಾನಾಪೇಸೀತಿ ಏವಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತನ್ತಿ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯ ಇಸಿಪತನೇ ಯಂ ದಸ್ಸನಂ, ಯಂ ವಾ ದುಕ್ಕರಚರಿಯಾಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆದಿತೋ ದಸ್ಸನಂ, ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಠಮದಸ್ಸನಂ। **ಓನತವಿನತಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಚ ಓನತಾ ವಿನತಾ। **ಕಮ್ಪೇತ್ವಾತಿ** ಥೋಕಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಏಕನಿನ್ನಾದೋ** ತೇಸಂ ಹತ್ಥಿನಾಗಾನಞ್ಚೇವ ನಾಗಯಕ್ಖಕುಮ್ಭಣ್ಡಾನಂ ದೇವತಾನಞ್ಚ ಸದ್ದೇನ। ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ದೇವಾನಂ ಅದಂಸೂತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಸಜ್ಝಾಯಮಕಂಸು ಪಸಾದನೀಯೇಸು ಪಸಾದವಸೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ **ಭಗವತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾತಿ** ಭಗವತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ। **ಧರತಿಯೇವಾತಿ** ಅದುಟ್ಠತಂ ಪತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೇವ।

ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೮. **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀತಿ** ತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಪತಿ ಅವೇಕ್ಖತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। **ಪಬ್ಬತಸ್ಸಾತಿ** ಇಸಿಗಿಲಿಪಬ್ಬತಸ್ಸ। **ದುಕ್ಖಪಾರಂ ಗತನ್ತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಗತಂ । **ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಚ ಸಾವಕಗುಣೇಹಿ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। **ಅನೇಕಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ರೂಪಘೋಸಲೂಖಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣಿಕಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತೇಹಿ ತೇಹಿ

ಆಕಾರೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಞ ಅನೇಕೇಹಿ ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯೇಹಿ ಪಸೀದಿತಬ್ಬಾಕಾರೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ತೇ ಪನ ಆಕಾರಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ಅನೇಕೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತ”**ನ್ತಿ।

ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಗಗ್ಗರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೯. **ತೇತಿ** ತೇ ದೇವಮನುಸ್ಸೇ। “**ಸರೀರವಣ್ಣೇನಾತಿ** ಸರೀರೇ ಛವಿವಣ್ಣೇನಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸರೀರವಣ್ಣೇನಾತಿ** ವಾ ಧಮ್ಮರೂಪಕಾಯಗುಣೇನ। “ಯಸಸಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। **ವಿಗತಮಲೋತಿ** ಅಬ್ಭಾಮಹಿಕಾದೀಹಿ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ । ಭಾಣು ವುಚ್ಚತಿ ಪಭಾ, ಸಾತಿಸಯೋ ಭಾಣು ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭಾಣುಮಾ**। ಸೂರಿಯೋತಿ ಆಹ **“ಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯಾ”**ತಿ।

ಗಗ್ಗರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ವಙ್ಗೀಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೦. ಸೋ ಕಿರ ವಿಚರತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯಥಾಯಂ ದೀಪೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋತಿ ಜಮ್ಬುನಾ ಪಞ್ಞಾತೋ, ಏವಾಹಮ್ಪಿ ತೇನ ಜಮ್ಬುನಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸ”ನ್ತಿ **ಜಮ್ಬುಸಾಖಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ**। **ವಾದಂ ಕತ್ವಾತಿ** “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾದೇ ಸಚೇ ತೇ ಪರಾಜಯೋ ಹೋತಿ, ತ್ವಂ ಮೇ ದಾಸೋ ಹೋಹಿ। ಸಚೇ ಮೇ ಪರಾಜಯೋ, ಅಹಂ ತೇ ಭರಿಯಾ”ತಿ ಏವಂ ಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ। **ವಾದೇ ಜಯಪರಾಜಯಾನುಭಾವೇನಾತಿ** ತಥಾಪವತ್ತಿತೇ ವಾದೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಜಯಾನುಭಾವೇನ ಚೇವ ಅತ್ತನೋ ಪರಾಜಯೇನ ಚ। **ವಯಂ ಆಗಮ್ಮಾತಿ** ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣವಯಂ ಆಗಮ್ಮ। **ವಿಜ್ಜನ್ತಿ** ಮನ್ತಂ।

ನಿಬ್ಬತ್ತಗತಿವಿಭಾವನವಸೇನ ಛವಸೀಸಭಾವಂ ದೂಸೇತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ಛವದೂಸಕಂ ಸಿಪ್ಪಂ,** ತಥಾಪವತ್ತಂ ಮನ್ತಪದಂ। **ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನಾತಿ** ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಿತಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಆನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ। **ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೀಸನ್ತಿ** ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಕಞ್ಚಿಪಿ ಅಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಛಡ್ಡಿತಂ ಸೀಸಕಟಾಹಂ। **ದಸ್ಸೇಸೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಆನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

“ತುಮ್ಹೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಜಾನಾಥಾ”ತಿ ಕಾಮಂ ವಙ್ಗೀಸೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ, ಭಗವಾ ಪನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ಆಮ, ವಙ್ಗೀಸ...ಪೇ॰... ಗತಿಂ ಜಾನಾಮೀ”**ತಿ ಆಹ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತೋ ಗತೀ”ತಿ। ವಙ್ಗೀಸೋ ಸಯಂ ಮನ್ತಬಲೇನ ಗತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ಗತಿಂ ಜಾನನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಮ್ಪಿ “ಅಯಮ್ಪಿ ತಥಾ”ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ **“ಮನ್ತೇನ ಜಾನಾಸಿ, ಭೋ ಗೋತಮಾ”**ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಞಾಣಮೇವ ಮನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೀಪೇನ್ತೋ **“ಆಮ, ವಙ್ಗೀಸ, ಏಕೇನ ಮನ್ತೇನೇವ ಜಾನಾಮೀ”**ತಿ ಆಹ। ಮುಧಾ ಏವ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಅಮೂಲಿಕೋ**। ಅನನ್ತರಹಿತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಸಯನಂ **ಥಣ್ಡಿಲಸೇಯ್ಯಾ**। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಾಯತತಿಯಂ ಉದಕೋರೋಹಣಭೂಮಿಹರಣಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸೋ ತಂ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ** ಇಮಿನಾ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಆಯತಿಂ ಥೇರೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು ಕಮ್ಮಂ ಆರಭಿತ್ವಾಪಿ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ತಾದಿಸಂ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತೇನಾಹ –

> “ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವತ ಮಂ ಸನ್ತಂ, ಅಗಾರಸ್ಮಾನಗಾರಿಯಂ।
> ವಿತಕ್ಕಾ ಉಪಧಾವನ್ತಿ, ಪಗಬ್ಭಾ ಕಣ್ಹತೋ ಇಮೇ”॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೯; ಥೇರಗಾ॰ ೧೨೧೮)।

ಆಯಸ್ಮತೋ ವಙ್ಗೀಸಸ್ಸ ಅನಭಿರತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ, ರಾಗೋ ಚಿತ್ತಂ ಅನುದ್ಧಂಸೇತಿ, ''ಕಾಮರಾಗೇನ ಡಯ್ಹಾಮಿ, ಚಿತ್ತಂ ಮೇ ಪರಿಡಯ್ಹತೀ''ತಿಆದಿ (ಥೇರಗಾ॰ ೧೨೩೧)।

ವಿಮುತ್ತಿಸುಖನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಪತಿಅರಹತ್ತಫಲಸುಖಂ **ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಕಾಲಂ ಪತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ವೇದೇನ್ತೋ ಅನುಭವನ್ತೋ। ಕವಿನಾ ಕತಂ, ತತೋ ವಾ ಆಗತಂ, ತಸ್ಸ ವಾ ಇದನ್ತಿ ಕಾವೇಯಂ, ತದೇವೇತ್ಥ **''ಕಾವೇಯ್ಯ''**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇ ನಿಯಾಮಗತದ್ದಸಾ**ತಿ ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾವಕಾ ಫಲಟ್ಠಭಾವೇನ ನಿಯಾಮಗತಾ ಚೇವ ಮಗ್ಗಟ್ಠಭಾವೇನ ನಿಯಾಮದಸಾ ಚ। **ನಿಯಾಮೋ**ತಿ ಹಿ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಸುಆಗಮನ**ನ್ತಿ ಮಮ ಇಮಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಗಮನಂ ಉಪಗಮನಂ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಆಗಮನಂ ಪಬ್ಬಜನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಸುನ್ದರಂ ಆಗಮನಂ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **''ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ''**ತಿಆದಿ। **ಅವುತ್ತ**ಮ್ಪಿ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಗಹಿತಮೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಛಳಭಿಞ್ಞಭಾವತೋ।

ವಙ್ಗೀಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ವಙ್ಗೀಸಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ವನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ವಿವೇಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೧. **ಸಂವೇಜೇತುಕಾಮಾ**ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಂವೇಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಕಾಮಾ। ತಥಾಭೂತಾ ನಂ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಾದಿತೋ ವಿವೇಚೇತುಕಾಮಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ವಿವೇಕಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಪೇತುಕಾಮಾ**"ತಿ। **ಬಾಹಿರೇಸೂ**ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತತೋ ಬಹಿಭೂತೇಸು। **ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣೇಸೂ**ತಿ ರೂಪಾದಿನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು। **ಚರತೀ**ತಿ ಪವತ್ತತಿ। **ತ್ವಂ ಜನೋ**ತಿ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಜನನತೋ ವಿಸುಂ ಜಾತೋ ತಾದಿಸೇ ಏವ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಜನೇ ಇಮಂ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಛನ್ದರಾಗಂ ವಿನಯಸ್ಸು ವಿನೋದೇಹಿ। **ಸತಂ ತಂ ಸಾರಯಾಮಸೇ**ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವಾಸೇನ ಚ ಸತಿಮನ್ತಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ತಂ ಮಯಮ್ಪಿ ಯಥಾಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿನೋದನಾಯ ಸಾರಯಾಮ, ಸತಂ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಕಿಲೇಸವಿಗಮನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಸನ್ತಂ ತಂ ಸಾರಯಾಮ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ। **ಪಾತಾಲ**ನ್ತಿ ಮೋಹಪಾತಾಲಂ ಕಿಲೇಸರಜೋ, ತದೇವ "ಪಾತಾಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾ ಅವಹರೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ದುಗ್ಗತಿಸೋತಂ ಮಾ ಉಪನೇಸಿ। **ಸಿತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ। ತೇನಾಹ "**ಸರೀರಲಗ್ಗ**"ನ್ತಿ। **ವಿವೇಕಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಿವೇಕಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಮಾಪನ್ನೋ। **ಉತ್ತಮವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ವೀರಿಯಂ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಂ ವಾ ಸಮ್ಪುತ್ತಂ। **ಪಗ್ಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ। **ಪರಮವಿವೇಕ**ನ್ತಿ ಪರಮಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿವೇಕಂ।

ವಿವೇಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೨. **ಕಾಯದರಥೋ ಹೋತಿಯೇವ** ನಿಯಮೇನ, ನ ಚಿತ್ತದರಥೋ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತತ್ತಾ।

ಜರಾತುರೋತಿ ಜರಾಭಿಭವನೇನ ಆತುರೋಯೇವ। ಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಉಪರಿಟ್ಠತಾಯ ಪರಿತೋ ದೀಘಪುಥುಲತಾಯ ಅತಿವಿಯ ವಿಜ್ಝತೀತಿ ಸತ್ತಿಸಲ್ಲಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲಸ್ಸ ಸದಿಸತಾ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪನ ಸಮ್ಮೋಹಾಪಾದನೇನ ದುಕ್ಖಾಪಾದನೇನ ಚ ವಿಸಸದಿಸತಾ। **ರುಪ್ಪತೋ**ತಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಾದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಪೀಳಿಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಘಟ್ಟಿಯಮಾನಸ್ಸಾ**"ತಿ।

ಪಬ್ಬಜಿತನ್ತಿ ಸಸನ್ತಾನತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ ರಾಗಾದಿಮಲತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸೇವೇತಂ ವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅಯಂ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ **ಏತ್ಥ** ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವತಾಯ ಹೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಾಕಟಕರಣಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಸೇಸಗಾಥಾಸು। ಅತ್ಥಸ್ಸ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ "**ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ**"ತಿ ಆಹ। **ವಿನಯಾ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನೇನ ಅತ್ಥಮಾಹ "**ವಿನಯೇನಾ**"ತಿ। ತಥಾ "**ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ**"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಪರಮಪರಿಸುದ್ಧಂ** ಸಂಕಿಲೇಸಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತೋ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಭಾವಿತವೀರಿಯಂ। ಸಮ್ಭಾವನಞ್ಚಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಪರಿಪೂರಣಞ್ಚಾತಿ ಆಹ "**ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀರಿಯ**"ನ್ತಿ।

ಉಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೩. **ಛೇತನ್ತಿ** ಮಿಗಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಛೇತಂ। ತೇನಾಹ **"ಮಿಗಲುದ್ದಕ"**ನ್ತಿ। **ರೋಹಿತಮಿಗನ್ತಿ** ಲೋಹಿತವಣ್ಣಂ ಖುದ್ದಕಮಿಗಂ, "ಮಹಾರೋಹಿತಮಿಗ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಜನಪದಸ್ಸ ಸುಲಭಭಿಕ್ಖತಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹರತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಪಠಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನ ಥೇರೋ ಪಞ್ಞಾಭಿಞ್ಞೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಿಕೋ। **ಠತ್ವಾತಿ** ಪದಾನುಬನ್ಧನವಸೇನ ಗಮನಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಆಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ। ತಸ್ಸ ವಚನಂ **ಸೋತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕಂ ಜಾಲಾಪೇಸೀತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕಂ ಜಾಲಾಪೇಸಿ। **ಅಕ್ಖೀಹಿಪಿ ಪಸ್ಸತಿ** ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕಂ ಜಾಲಮಾನಂ। **ಕಣ್ಣೇಹಿಪಿ** ಸುಣಾತಿ ತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏಕದೇಸೇನ। ಚಿತ್ತಂ ಪನಸ್ಸ ಧಾವತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಏತಸ್ಸಪೀತಿ** ಲುದ್ದಕಸ್ಸಪಿ।

ಅಪ್ಪಪಞ್ಞನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ "ಅಪ್ಪಹರಿತೇ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ನಿಪ್ಪಞ್ಞ"**ನ್ತಿ। **ಕಾರಣಜಾನನಸಮತ್ಥೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸುಖಂ, ಇಮಿನಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾಚರಮಾನೇನ ಕಾರಣಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಮತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಣಾತೀತಿ** ಕೇವಲಂ ಸವನಮತ್ತವಸೇನ ಸುಣಾತಿ, ನ ತದತ್ಥವಸೇನ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ಥಮಸ್ಸ ನ ಜಾನಾತೀ"**ತಿ। **ಕಾರಣರೂಪಾನೀತಿ** ಸಭಾವಕಾರಣಾನಿ। **ಕಿಂ ಮೇ ಇಮಿನಾತಿ**? "ಇದಂ ಪಪಞ್ಚ"ನ್ತಿ ಪಹಾಯ। **ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹಾತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ।

ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಮ್ಬಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೪. **ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ** ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ। ಸುತ್ತನ್ತೇ ಸಜ್ಝಾಯಿಂಸೂತಿ **ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾ**। ವಿನಯಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ವಿನಯಧರಾ। ಯುಞ್ಜನ್ತೀತಿ** ವಾಸಧುರೇ ಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಘಟೇನ್ತೀತಿ** ತತ್ಥ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಕೋಮೇತಿ ಕಿಂ ಇಮೇ? ತೇನಾಹ **"ಕಹಂ ಇಮೇ"**ತಿ? ವಜ್ಜಿಭೂಮಿಂ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠಂ ಗತಾತಿ **ವಜ್ಜಿಭೂಮಿಯಾ**। ತೇನಾಹ **"ವಜ್ಜಿರಟ್ಠಾಭಿಮುಖಾ ಗತಾ"**ತಿ। ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ನಿಕೇಥಂ ನಿಬದ್ಧನಿವಾಸಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಅನಿಕೇತಾ** ತೇನಾಹ **"ಅಗೇಹಾ"**ತಿ। ಉತು ಏವ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ಉತುವಸೇನ ವಾ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಕಲ್ಲತ್ತಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ।

ಸಮ್ಬಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೫. **ಅತಿವೇಲನ್ತಿ** ಅತಿಬಹುಕಾಲಂ। ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾಮ ಉಪಗತಾನಂ ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಾಮತ್ತಂ ವತ್ವಾ ಗನ್ಥಧುರೇಹಿ ವಾಸಧುರೇಹಿ ವಾ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನಾತಿವೇಲಂ ತೇಸಂ ಸಞ್ಞತ್ತಿಬಹುಲೇನ। ಥೇರೋ ಪನ ತದಾ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಬಹುವೇಲಂ ಗಿಹಿಸಞ್ಞತ್ತಿಬಹುಲೋ ಅಹೋಸಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಅತಿವೇಲ"ನ್ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಭಗವತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತನ್ತಿ** ತಂ ತಾದಿಸಂ ಸಞ್ಞಾಪನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏತಂ "ಅತಿವೇಲಂ ಗಿಹಿಸಞ್ಞತ್ತಿಬಹುಲೋ"ತಿ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾತಿ** ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಥೇರೇನ ಕಥಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಸತ್ಥುಸಾಸನನ್ತಿ** ಪಿಟಕತ್ತಯಂ ವದತಿ।

ಪಸಕ್ಕಿಯಾತಿ ಉಪಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ। ತಂ ಪನ ತತ್ಥ ಅಜ್ಝೋಗಾಹನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪವಿಸಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತೋ ನಿಬ್ಬಿನ್ನಹದಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿನಿಸ್ಸಟಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯಾಥಾವತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮಸ್ಸಾಸಕರಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಂ ತಂ ಉಪರಿ ಅಧಿಗಮಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹದಯೇ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ - **"ನಿಬ್ಬಾನಂ...**

ಪೇ॰... ಓಪೇತಿ ನಾಮಾ”ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ...ಪೇ॰... ಆರಮ್ಮಣತೋ ಓಪೇತಿ ನಾಮಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅತ್ಥವಿರಹಿತಾ “ಬಿಳಿಬಿಳೀ”ತಿ ಪವತ್ತಕಿರಿಯಾ ಬಿಳಿಕಾ, ಅಯಂ ಪನ ಗಿಹಿಸಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಅಸಾಧನತೋ ದೇವತಾಯ ಬಿಳಿಕಾ ವಿಯಾತಿ **ಬಿಳಿಬಿಳಿಕಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೬. **ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ**ತಿ ಅತೀತಾನನ್ತರೇ ದೇವತ್ತಭಾವೇ। ಥೇರೋ ಹಿ ತಾವತಿಂಸದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ। **ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ**ತಿ ಕಾಚಿ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ದೇವಧೀತಾ ಚಿತ್ತಪಣಿಧಾನಮತ್ತೇನ ಇದಾನಿಪಿ ದೇವಕಾಯೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಉಪಚಿತಕುಸಲಧಮ್ಮತ್ತಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ತಮಾನಂ ವಿಯ ಕಥೇನ್ತೀ “**ಸೋಭಸೀ**”ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಅತೀತಮ್ಪಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸೋತಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ ನಾತಿಚಿರಕಾಲತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಸೋಭಸೀ**”ತಿ ಆಹ। ಸುಗತಿನಿರಯಾದಿದುಗ್ಗತಿಯಾ ವಸೇನ ದುಗ್ಗತಾ ಏತರಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಟಿಪತ್ತಿದುಗ್ಗತಿಯಾ** ಕಾಮೇಸು ಸಮ್ಮುಚ್ಛಿತಭಾವತೋ।

ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೋತಿ ನಿವಿಸನ್ತೋ। **ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ**ತಿ ಚಿರಕಾಲಪರಿಭಾವನಾಯ ವಿರುಳ್ಹಮೂಲೇಹಿ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಮೂಲಕೇಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ರತ್ತೋ ರಾಗವಸೇನಾ**ತಿ ಸಭಾವತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪತೋ ಚ ಯಥಾಸಮೀಹಿತೇ ಇಟ್ಠಾಕಾರೇ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಸಞ್ಜಾತರಾಗವಸಾ ರತ್ತೋ ಗಿದ್ಧೋ ಗಧಿತೋ। **ಪತಿಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಓರುಯ್ಹ ತಿಟ್ಠತಿ। **ದುಟ್ಠೋ ದೋಸವಸೇನಾ**ತಿ ಸಭಾವತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪತೋ ಚ ಯಥಾಸಮೀಹಿತೇ ಅನಿಟ್ಠಾಕಾರೇ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಸಞ್ಜಾತದೋಸವಸೇನ ದುಟ್ಠೋ ರುಪಿತಚಿತ್ತೋ। **ಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹವಸೇನಾ**ತಿ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇನ ಮೂಳ್ಹೋ ಮುಯ್ಹನವಸೇನ। **ವಿನಿಬದ್ಧೋ**ತಿ ಅಹಂಕಾರೇನ ವಿಸೇಸತೋ ನಿಬನ್ಧನತೋ ಮಾನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಬನ್ಧಿತೋ। **ಮಾನವಸೇನಾ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಮಞ್ಞನಾಕಾರೇನ। **ಪರಾಮಟ್ಠೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪರತೋ ಆಮಟ್ಠೋ। **ದಿಟ್ಠಿವಸೇನಾ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನವಸೇನ। **ಥಾಮಗತೋ**ತಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವಸೇನ ಥಾಮಂ ಥಿರಭಾವಂ ಉಪಗತೋ। **ಅನುಸಯವಸೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನತಾಯ ಅನು ಅನು ಸನ್ತಾನೇ ಸಯನವಸೇನ। ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಅನುಸಯಟ್ಠೋ। **ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ**ತಿ ಸಂಸಯಿತೋ। **ವಿಕ್ಖೇಪಗತೋ**ತಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವಂ ಉಪಗತೋ। **ಉದ್ಧಚ್ಚವಸೇನಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉದ್ಧತಭಾವವಸೇನ। **ತಾಪೀ**ತಿ ತಾಪಿ ದೇವಕಞ್ಞಾಯೋ। **ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾವಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ರತ್ತಭಾವಾದಿನಾ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಏವ। **ನರದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸಭೂತದೇವಾನಂ।

ಪಟಿಗನ್ತುನ್ತಿ ಅಪೇಕ್ಖಾವಸೇನ ತತೋ ಅಪಗನ್ತುಂ ಅಪೇಕ್ಖಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ। **ದುಸ್ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ದಸನ್ತಂ, “ವತ್ಥ”ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಸೂಚಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಿಬ್ಬನಸುತ್ತೇನ ಸೂಚಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಾಸೇ ಚ ಪವೇಸೇತ್ವಾ। ಮನಾಪಕಾಯೇ ದೇವನಿಕಾಯೇ ಜಾತಾ **ಮನಾಪಕಾಯಿಕಾ**। ತೇಸಂ ಪಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಮನಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಸಂಹಿತಂ। **ಗಮನಭಾವ**ನ್ತಿ ಗಮನಜ್ಝಾಸಯಂ। **ವಿಕ್ಖೀಣೋ**ತಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಖೀಣೋ। ದೇವತಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾರೋಚನೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ತಾಸಂ ಪುನ ಅನಾಗಮನತ್ಥಂ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಾಗದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೭. **ಅತಿಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಕಾಲೇನ, ಕಾಲಸ್ಸೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಟಿಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿಕೋಟಿಯಾ, ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿಯಾ ಏಕದೇಸೇನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನೇ ಅಮನಾಪಕಾರಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಜ್ಝನ್ತಿಕೇ ವೀತಿವತ್ತೇತಿ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗವಸೇನ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝನ್ಹೇ ಬಹುವೀತಿವತ್ತೇ। **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹೀ**ತಿ ನಾತಿಕಾಲಂ ಪವಿಟ್ಠೇಹಿ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಞ್ಹೇತಂ। **ಭಾಯಾಮಿ ನಾಗದತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ದೇವತಾ ವದನ್ತೀ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಸುಪ್ಪಗಬ್ಭ**ನ್ತಿ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಬಿಯಾದೀಹಿ ಅತಿವಿಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ।

ನಾಗದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕುಲಘರಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೮. **ಓಗಾಹಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ವಿಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಅನುಪ್ಪವೇಸಂ ಪತ್ತೋ। **ಅಞ್ಞತರಂ ಕುಲ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। "**ಬಹೂಪಕಾರಂ ಮೇ ಏತಂ ಕುಲಂ** ಚಿರಂ ಸಪ್ಪಾಯಾಹಾರದಾನಾದಿನಾ; ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಹಂ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಜಾತೋ; ಇಮೇಸಂಯೇವ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಪುಞ್ಞಂ ವಡ್ಢೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿಆದಿ। **ಸಾ**ತಿ ದೇವತಾ। **ಉಭೋಪೇತೇ**ತಿ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಞ್ಚ ಘರಣಿಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಪಟಿಗಾಧಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಪಟಿಗಾಧಂ ಪತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತವಿಸ್ಸಾಸೇನ।

ವಿಸ್ಸಮಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಣ್ಠಾನಂ,** ವಿಸ್ಸಮನಟ್ಠಾನಂ। **ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ। ಪಟಿಞ್ಞೋದಾಹರಣೇಹಿ ಮನ್ತಯತೀತಿ **ಮನ್ತನಂ,** ಞಾಪಕಂ ಕಾರಣಂ। **ಪಟಿಲೋಮಸದ್ದಾ**ತಿ ಪಟಿಲೋಮಭಾವೇನ ಪತಿತತ್ತಾ ಅಸಚ್ಚವಿಭಾವನಾ ಪಟಿಕೂಲಸದ್ದಾ। **ತೇನ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ತೇನ ಕಾರಣಪಟಿರೂಪಕೇನ ಮಿಚ್ಛಾವಚನೇನ। **ನ ಮಙ್ಕುಹೋತಬ್ಬಂ** ಅಕಾರಕಭಾವತೋ। **ಸದ್ದೇನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಅತ್ತನಿ ಪಯುತ್ತಮಿಚ್ಛಾಸದ್ದಮತ್ತೇನ ಪರಿತಸ್ಸನಸೀಲೋ। **ವತಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನವತಂ ಲಹುಚಿತ್ತತಾಯ ನ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಸಮ್ಪನ್ನವತೋ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲಾದಿವತಗುಣೋ

ಕುಲಘರಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೯. **ವಜ್ಜಿರಟ್ಠೇ ರಾಜಪುತ್ತೋ**ತಿ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠೇ ಜಾತಸಂವದ್ಧೋ ವಜ್ಜಿರಾಜಪುತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬರತ್ತಿಚಾರೋ**ತಿ ಛಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚರನ್ತೇಹಿ ಅನುಭವಿತಬ್ಬನಕ್ಖತ್ತಮಹೋ। ತೇನಾಹ "**ಕತ್ತಿಕನಕ್ಖತ್ತಂ ಘೋಸೇತ್ವಾ**" ತಿಆದಿ। **ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕದೇವಾ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಘೋಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಸಿದ್ಧಾಯ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಹನ್ತಂ ನಕ್ಖತ್ತಕೀಳಾಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತೇಹಿ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಭೇರಿಆದಿತೂರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಭೇರಿಮುದಿಙ್ಗಸಙ್ಖಪಣವವೀಣಾದಿತೂರಿಯಾನಂ। **ತಾಳಿತಾನ**ನ್ತಿ ಆರದ್ಧಲಯಾನುರೂಪಂ ಪಹಟಾನಂ। **ವೀಣಾದೀನ**ನ್ತಿ ವೀಣಾವೇಣುಗೋಮುಖೀಆದೀನಂ। **ವಾದಿತಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾರದ್ಧಮುಚ್ಛನಾನುರೂಪಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿತಾನಂ। **ಅಭಾಸೀ**ತಿ ತೇನ ಸದ್ದೇನ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಹದಯೋ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಮಹತೀ ವತ ಮೇ ಜಾನೀ"ತಿ ಅನುತ್ಥುನನ್ತೋ ಅಭಾಸಿ। **ಛಡ್ಡಿತದಾರುಕಂ ವಿಯಾ**ತಿ ವನೇ ಛಡ್ಡಿತನಿರತ್ಥಕಕಳಿಙ್ಗರಂ ವಿಯ। **ಲಾಮಕತರೋ**ತಿ ನಿಹೀನತರೋ। ದೇವತಾ ಪರಮಪ್ಪಿತಂ ಆಣಿಂ ಪಟಾಣಿಯಾ ನೀಹರನ್ತೀ ವಿಯ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಅಪನೇನ್ತೀ "ತಸ್ಸ ತೇ ಬಹುಕಾ ಪಿಹಯನ್ತೀ"ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಥೇರೋ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಯಥಾ ನೇರಯಿಕಾ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ತುಯ್ಹಂ ಬಹೂ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ "ಪಾಪಿಯೋ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಮಾ ಮಞ್ಞಿತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಜ್ಝಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೦. **ನಿಸ್ಸರಣಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಅದ್ಧಾ ಇಮಂ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಲಬ್ಭಾತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸರಣಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನ। **ಸಜ್ಝಾಯನತೋ**ತಿ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯನತೋ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನ ಸಜ್ಝಾಯನಕರಣಂ, ಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಕರಣಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತದಿವಸೇ ಪಟಿಪತ್ತಿಕಿತ್ತನಾಯ ಪುರಿಮದಿವಸೇಸುಪಿ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪನ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಾಲಂ ಅತಿವತ್ತೇತೀ**ತಿ ಇದಂ **"ಸಙ್ಕಸಾಯತೀ"**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಚನಂ। **ಥೇರಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಜ್ಝಾಯಕತ್ಥೇರಸ್ಸ।

ಧಮ್ಮಪದಾನೀತಿ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧದೀಪಕಾನಿ ಪದಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತ"**ನ್ತಿ। ನ ಗಣ್ಹಾಸಿ ಉದ್ದೇಸನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಾಳಿಯಂ "ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಂವಸನ್ತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವಿರಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿರಾಗೋ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। **ಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ದಿಟ್ಠಸುತಾದಿಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ**ನ್ತಿ ಪಹಾನಂ। **ನ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಪರಿಯತ್ತಿಯಾಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಪಗೇವ ನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಾಯ, ತತ್ಥ ಪನ ಮತ್ತಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏತ್ತಾವತಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಸಜ್ಝಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೧. **ಅಕುಸಲೇ ವಿತಕ್ಕೇ**ತಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಅಕುಸಲೇ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕೇ। ಯೋನಿ ವುಚ್ಚತಿ ಉಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಸುಭಾದಿಕೇ ಸುಭಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರೋ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋತಿ ಆಹ **"ಅನುಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನಾ"**ತಿ। **ಪಾಸಾದಿಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಸಾದಾವಹಂ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಆದಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। **ಬಲವಪೀತಿಞ್ಚ ಸುಖಞ್ಚಾ**ತಿ ನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ಬಲವನ್ತಂ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಸಹಗತಂ ಪೀತಿಞ್ಚ ಸುಖಞ್ಚ।

ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೨. **ನನ್ದನವಗ್ಗೇ**ತಿ ನನ್ದನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾಯಂ ತತ್ಥ ಇಧಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗೀತಂ ಇಧ ಗಹಿತನ್ತಿ? ದೇವತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತತಂ ಉಪಾದಾಯ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತೇ ಸಙ್ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ಗಹಿತಂ।

ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೩. ತೇರಸಮೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಜನ್ತುದೇವಪುತ್ತಸುತ್ತೇ**ತಿ ಜನ್ತುದೇವಪುತ್ತಸುತ್ತಸಂವಣ್ಣನಾಯ। "ತತ್ಥ ಸಙ್ಗೀತಂ ಇಧಾಪೀ"ತಿಆದಿ ಅನನ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ಗನ್ಧತ್ಥೇನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಗನ್ಧಸಙ್ಖಾತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಉಪೇಚ್ಚ ನಿಜ್ಝಾಯತಿ, ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇನ ವಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ, ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣೇನ ತಂ ಉಪೇಚ್ಚ ನಿಜ್ಝಾಯತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ, ಯಾಥಾವತೋ ಸಭಾವತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಿಙ್ಘಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಙ್ಘಸ್ಸತಿ।

ಏಕಙ್ಗಮೇತಂ ಥೇಯ್ಯಾನನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಥೇಯ್ಯವತ್ಥೂಸು ವಿಭಜಿಯಮಾನೇಸು ಏಕಮಙ್ಗಮೇತಂ ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಆಹ "**ಥೇನಿತಬ್ಬಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ। ಓಜಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಥೇಯ್ಯಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣತಾಪಿ ತಸ್ಸಾ ಸಿಯಾ, ಸಾ ಪನ ನ ಮಧುರಾ ಥೇಯ್ಯಕತಾ ಚಾತಿ "**ಪಞ್ಚಕೋಟ್ಠಾಸಾನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚ ತಂ ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಕೇನಚಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಆದಿಯಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಸತ್ಥಾರಾ ಪನ ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ನ ಯುತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ। ಯಂ ಪನ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವುತ್ತಂ "**ನ ಹರಾಮಿ ನ ಭಞ್ಜಾಮೀ**"ತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಅಯಮೇವ ಪರಿಹಾರೋ। ವಣ್ಣೇಯತಿ ಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ **ವಣ್ಣಂ,** ಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "**ವಣ್ಣೇನಾತಿ ಕಾರಣೇನಾ**"ತಿ।

ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ। **ಆಕಿಣ್ಣಕಮ್ಮನ್ತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಆದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮನ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಮೋಹತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪನತೋ। ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಚ ಕಥಿನಕಕ್ಖಳಖರಿಗತತ್ತಾ "**ಅಖೀಣಕಮ್ಮನ್ತೋ ಕಕ್ಖಳಕಮ್ಮನ್ತೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಕಿಣ್ಣಲುದ್ದೋತಿ ಆಕಿಣ್ಣೋ ಹುತ್ವಾ ಕಕ್ಖಳೋ। ತೇನಾಹ "**ಬಹುಪಾಪೋ**"ತಿಆದಿ। **ಮಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ಲಿತ್ತೋ। **ತ**ನ್ತಿ ದೇವತಾಚೋದನಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಿತತ್ತಾ"ತ್ವಞ್ಞೇವರಹಾಮಿ ವತ್ತವೇ"ತಿ ಏವಮಾಹ।

ಗವೇಸನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದನವಸೇನ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ। ಅನೇಕಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರಂ ಗಗನತಲಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನವಲಾಹಕಕೂಟಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಯ। **ಸುದ್ಧೋ**ತಿ ಸೀಲೇನ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅಯನ್ತಿ ಜಾನಾಸಿ। **ಸುಗತಿ**ನ್ತಿ ಸುನ್ದರನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ। ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ಸಿದ್ಧೋ।

ಗನ್ಧತ್ಥೇನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ವನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಯಕ್ಖಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಇನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಯಕತ್ತೇನ ಇನ್ದೋ ನಾಮ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ, ಇನ್ದೋತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಕತ್ವಾ “ಇನ್ದಕೋ”ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ **ಇನ್ದಕಸ್ಸ**। ಇನ್ದಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ನಿವಸತೀತಿ ಇನ್ದಕೂಟನಿವಾಸೀ, ತಸ್ಸ **ಇನ್ದಕೂಟನಿವಾಸಿನೋ**। ಬಲಿಕಮ್ಮೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬತೋ ಪೂಜಿತಬ್ಬತೋ ಯಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸ **ಯಕ್ಖಸ್ಸ**। ಇನ್ದಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಕೂಟಂ ಇನ್ದಕೂಟನ್ತಿ **ಯಕ್ಖತೋ ಕೂಟೇನ ನಾಮಂ ಲದ್ಧಂ**। ಇನ್ದಕೂಟೋ ಇನ್ದೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಯಥಾ “ಕೇಲಾಸಕೂಟೋ ಕೇಲಾಸೋ”ತಿ। ಇನ್ದೋ ಯಕ್ಖೋತಿ **ಕೂಟತೋ ಯಕ್ಖೇನ ನಾಮಂ ಲದ್ಧಂ**। ನ ಚೇತ್ಥ ಇತರೀತರನಿಸ್ಸಯದೋಸೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೂಪಲಕ್ಖಣಭಾವತೋ ಯಥಾ ತಂ “ಕಾಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ। **ರೂಪ**ನ್ತಿ ಸಕಲಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಮಾಹ, ನ ರೂಪಾಯತನನ್ತಿ। ಇಮಂ ಸರೀರಂ ಪೇಚ್ಚ ಅಯಂ ಕಿನ್ತಿ ಪಟಿಲಭತೀತಿ ಚೋದೇತಿ।

ಕುತೋ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಪರಾಧಾರರೂಪೇ ಜೀವೇ ಅತ್ತನಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮೋಕ್ಕನ್ತೇ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಕುತೋ ನಾಮ ಠಾನತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ **“ಇಮಾನಿ ಚ ಅಟ್ಠೀನಿ ಇಮಾ ಚ ಮಂಸಪೇಸಿಯೋ”**ತಿಆದಿ। **ಕಥಂ ನ್ವಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಕುಚ್ಛಿಸಙ್ಖಾತೇ ಗಬ್ಭರೇ ಕಥಂ ಸಜ್ಜತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। “ಸೀಹಾನಂವ ನದನ್ತಾನಂ, ದಾಠೀನಂ ಗಿರಿಗಬ್ಭರೇ”ತಿಆದಿನಾ (ಥೇರಗಾ॰ ನಿದಾನಗಾಥಾ) ಗಬ್ಭರೋ ಚ ಕುಚ್ಛಿವಾಚಕೋ ಆಗತೋ। ತೇನಾಹ **“ಗಬ್ಭರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿ”**ನ್ತಿ। **ಪುಗ್ಗಲವಾದೀ**ತಿ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಭುತ್ತಂ ಫೇಣಂ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ವಿಲೀಯತಿ, ನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸತ್ತಭಾವೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ, ಏವಮೇವಂ ಯದಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭಭಾವೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ಸತ್ತೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ ನೋ ವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಚ ತಂ ರೂಪಂ, ತಸ್ಮಾ ಜೀವೋತಿ ಇಮಾಯ **ಲದ್ಧಿಯಾ**। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ “ರೂಪಂ…ಪೇ॰… ಗಬ್ಭರಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ಏವಮವೋಚ। **ಪಠಮ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಠಮಂ। ತೇನಾಹ **“ಪಠಮೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿ”**ನ್ತಿ। **“ಜಾತಿಉಣ್ಣಂಸೂಹೀ**ತಿ ಜಾತಿಏಳಕಾಯ ಉಣ್ಣಂಸೂಹೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಗಹಿತಉಣ್ಣಾ **ಜಾತಿಉಣ್ಣಾ**। ತಸ್ಸಾ ಅಂಸೂಹಿ **ತೀಹಿ ಕತಸುತ್ತಗ್ಗೇ**”ತಿ ಸಂಯುತ್ತಭಾಣಕಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅನಾವಿಲೋತಿ ಅಚ್ಛೋ, ಸುಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂವಣ್ಣಪ್ಪಟಿಭಾಗ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ। **ಕಲಲಂ ಸಮ್ಪವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ಭೂತುಪಾದಾರೂಪಸಙ್ಖಾತೋ ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಕಲಲಂ ನಾಮಾತಿ ಕಥೀಯತಿ।

ಕಲಲಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಲಲರೂಪಹೇತು ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ। **ಮಂಸಧೋವನಉದಕವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ವಣ್ಣತೋ ಮಂಸಧೋವನಉದಕವಣ್ಣಂ, ಸಣ್ಠಾನತೋ ಪನ ವಿಲೀನತಿಪುಸದಿಸಂ।

ಪರಿಪಕ್ಕನ್ತಿ ಪರಿಪಾಕಕಲಲಭಾವತೋ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತಂ ಸುಪರಿಪಾಕಂ ಗತಂ। **ಸಮೂಹತ**ನ್ತಿ ಸಮೂಹಭೂತಂ ಸಙ್ಘತಂ। **ವಿವಟ್ಟಮಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿಣಮನ್ತಂ। **ತಬ್ಭಾವ**ನ್ತಿ ಕರಣೇ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತಬ್ಭಾವೇನ ಪರಿಣಮನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ವಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತಬ್ಭಾವತೋ ಕಲಲಭಾವತೋ ಕಲಲಂ ವಿಪರಿಣಮನ್ತಂ। **ಅಬ್ಬುದಂ ನಾಮ ಜಾಯತಿ,** ಅಬ್ಬುದಂ ನಾಮ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿಲೀನತಿಪುಸದಿಸಾ ಸಣ್ಠಾನವಸೇನ, ವಣ್ಣವಸೇನ ಪನ ಸಿತಾ ಅರತ್ತಾವ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಣ್ಡ**ನ್ತಿ ದಾರಿಕಾನಂ ತಥಾ ಪೀಳನತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಮರಿಚಪಕ್ಕಸ್ಸ ಸಾರಭೂತಂ ರಸಂ। **ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಸೋ ಮಣ್ಡೋ ಕಪಾಲೇ ಅಲಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ

ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಮುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಿತೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಏವರೂಪಾ ಪೇಸಿ ಹೋತೀತಿ** ಸಾ ಪೇಸಿ ಗಬ್ಭಾಸಯೇ ಕತ್ಥಚಿ ಅಲಗ್ಗಾ ಯಥಾವುತ್ತಮಣ್ಡೋ ವಿಯ ಪಿಣ್ಡಿತೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ "**ವಿಲೀನತಿಪುಸದಿಸಾ**"ತಿ।

ಪೇಸಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಪೇಸೀತಿ** ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ತತೋ ಪೇಸಿತೋ**"ತಿ।

ಘನಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ। ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾತಿ ತಂಸಣ್ಠಾನಂ ರೂಪಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಜಾಯತಿ। "ಜರಾಮರಣಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಪೀಳಕಾತಿ ಪೀಳಕಸದಿಸಾ ಮಂಸಪಿಣ್ಡಾ ಜಾಯನ್ತಿ।

ಸತ್ತಮಾದೀನೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಅಟ್ಠಮಸತ್ತಾಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಾ ಚತುತ್ತಿಂಸ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪರಿಣತಕಾಲ**ನ್ತಿ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಪರಿಣತಕಾಲಂ। ನವಮಾಸತೋ ಬಹಿ ಪರಿಪಕ್ಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಕೇಸಲೋಮಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ। ತೇನಾಹ "**ದ್ವಾಚತ್ತಾಲೀಸೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಏತಾನಿ ಜಾಯನ್ತೀ**"ತಿ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಸತ್ತಸ್ಸ। **ಮಾತುಉದರಪಟಲೇನ ಏಕಾಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ** ಯತೋ ಮಾತರಾ ಪರಿಭುತ್ತಆಹಾರೋ ಆಮಾಸಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ನಾಭಿನಾಳಾನುಸಾರೇನ ಗಬ್ಭಗತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಸಮ್ಪತ್ವಾ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ। **ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ** ಗಬ್ಭಗತಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಓಜಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸಾ ಚ ತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಓಜಟ್ಠಮಕಂ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಮಾತರಾ ಪರಿಭುತ್ತಆಹಾರಪಚ್ಚಯೇನ ಗಬ್ಭಗತೋ ದಸ ಮಾಸೇ ಯಾಪೇತಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಭಿನಾಳಾನುಸಾರಗತೇನೇವ ತೇನ ಯಾವ ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಸತ್ತಾಹೋ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಹರಣತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಮಾತರಾ ಪರಿಭುತ್ತಆಹಾರೋ ಬಾಹಿರವಗ್ಗೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಕಾಯಂ ಅಭಿಸನ್ನೇತಿ ಪರಿಸನ್ನೇತಿ, ತೇನ ಸೋ ಯಾಪೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕುಚ್ಛಿಗತಂ ಉದರಪಟಲೇನ ತಿರೋಹಿತತ್ತಾ ಬಹಿ ಠಿತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ನ ಅರಹತೀತಿ "**ಕುಚ್ಛಿಯಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಗತೋ**"ತಿ ಆಹ। **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಗತೋ ನರೋತಿ** ಮಾತು ತಿರೋಕುಚ್ಛಿಗತೋ। **ಏವಂ ಖೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಾಕಾರೇನ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ…ಪೇ॰… ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ನ ಜೀವೋ। ನ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಕ್ಕಮೇನ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅನಿಚ್ಚತಾಪತ್ತಿತೋ।

ಇನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಕ್ಕನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. **ಸಕ್ಕನಾಮಕೋತಿ** ಬಲಿಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತನಾಮೋ। "ಏಸೋ ಕಿರಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ಏಕೋ ಕಿರಾ"ತಿಪಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಮಾರಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ಗತೋ **ಮಾರಪಕ್ಖಿಕೋ। ಯದಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುಸಾಸನಂ, ತಂ ಸಮಣಸ್ಸ ನ ಸಾಧೂತಿ ಯೋಜನಾ। **ಕಾರಣೇನಾತಿ** ಕಾರಣಮತ್ತೇನ ಸಂವಾಸೋ ಜಾಯತಿ। **ಯೇನ ಕೇನಚಿ** ಗಹಟ್ಠೇನ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ವಾ। **ತಂ** ಕಾರಣನ್ತರಂ ಸಮಾಗತಂ ಪುರಿಸಂ **ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ** ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ **ಅನುಕಮ್ಪಿತುಂ ನಾರಹತಿ** ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾಭಾವಾ, ಸತಿ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಸಾದೋ ಹೋತೀತಿ। **ಮನಸಾ ಚೇ…ಪೇ॰… ನ ತೇನ ಹೋತಿ ಸಂಯುತ್ತೋ** ಸಿನೇಹವಸೇನ ಅನುಕಮ್ಪಾ ಅನುದ್ದಯಾ ತಸ್ಸಾ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಸಭಾವತ್ತಾ।

ಸಕ್ಕನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. ಗಯಾಯ ಅವಿದೂರೇ ಭವೋ ಗಾಮೋ “ಗಯಾ”ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ “**ಗಯಾಯ**”ನ್ತಿ, ತೇನಾಹ “**ಗಯಾಯ ಅವಿದೂರೇ ನಿವಿಟ್ಠಗಾಮಂ ಉಪನಿಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। ಗೋಚರಗಾಮನಿದಸ್ಸನಂ ಹೇತಂ। **ಇದಂ ಉಪರಿ ಇದಂ ಹೇಟ್ಠಾತಿ ನತ್ಥಿ** ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯೋ ಮಞ್ಚಪಾದಾನಂ ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ದೀಘಭಾವೇನ। ಬಲಿಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಕತಂ ದೇವತಾಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ದೇವಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಿ**। ಅಟ್ಟಪಾದಮಞ್ಚಸದಿಸೋ ಕಿರ ಸೋ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬತೋ। ಕಥಿನಸಿಬ್ಬನಸೂಚಿ **ಕಥಿನಸೂಚಿ**। **ಅಪಚ್ಚತ್ಥರಿತ್ವಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಿ ಸಙ್ಘಿಕಸೇನಾಸನಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಟಿಚ್ಛದನಂ ಅಪಚ್ಚತ್ಥರಿತ್ವಾ। **ಗವಚ್ಛಿವಿಜ್ಝಿತಂ ವಿಯಾತಿ** ತೇಹಿ ಸೂಚಿಲೋಮೇಹಿ ಗವಚ್ಛಿಜಾಲಂ ವಿಯ ಗತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮೋಹತಂ।

ಇಧಾಪಿ “ಖರಸರೀರೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ಖರಸರೀರಂ ಕಥಿನಸೂಚಿಸದಿಸತಾಯ ಲೋಮಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸ ತಥಾಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಸೋ ಕಿರಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇಹೀತಿ** ಸಙ್ಘಿಕತೇಲಸಮ್ಮಕ್ಖಿತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಂ ಮಕ್ಖೇಸಿ। **ಇತೀತಿ** ವುತ್ತಾಕಾರೇನ।

ಸಮಾಗಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯಕ್ಖಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ। **ಸೋತಿ** ಸೂಚಿಲೋಮೋ ಯಕ್ಖೋ। **ಮನ್ತಿ** ಚ ತಮೇವ ವದತಿ।

ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಾ ಕತ್ವಾ। **ಅಪನಾಮೇಸೀತಿ** ಯಥಾ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ಉಪನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಥಾ ಕರೋನ್ತೋ ಥೋಕಂ ಅಪನಾಮೇಸಿ। **ಅಮನುಞ್ಞೋತಿ** ಫರುಸತಿಕ್ಖತಾಯ ನ ಮನುಞ್ಞೋ। **ಚಿತ್ತಂ ವಾ ತೇ ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಮಯ್ಹಂ ಆನುಭಾವೇನ ತವ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಥಾ ಪನ ಸೋ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯೇಸಞ್ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಭೇರವಂ ವಾತಿ** ವುತ್ತಾಕಾರೇನ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ ಭಯಾನಕಂ ದಸ್ಸನಮತ್ತೇನೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಭಯಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಲೋಮಹಂಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ। “ಕಥೇನ್ತಾನಂಯೇವಾ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತಂ ದ್ವೀಸು ಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಕುತೋನಿದಾನಾತಿ ಕಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ? ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸಮಾಸಪದಮೇತಂ, ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಕಿಂನಿದಾನಾ ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ**”ತಿ? ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಚಿತ್ತಂ ಓಸ್ಸಜನ್ತೀತಿ** ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಪುರತೋ ಖಿಪನ್ತಿ। **ಕುತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ?

ಕಾಮರಾಗಾದಯೋ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಹೇತೂ। ಕಾಮೋ ಪನ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನೋತಿ ಆಹ “**ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿದಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಇತೋನಿದಾನಾ**”ತಿಆದಿ। **ಏವಮೇವಾತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಕೀಳಾಪಸುತಕುಮಾರಕಾ ವಿಯ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಲೋಕೋ ವಿಯ ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವಲೋಕೋ। ತೇಹಿ ಓಸ್ಸಜಿಯಮಾನಂ ಧಙ್ಕಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪಾದೇ ಬದ್ಧದೀಘಸುತ್ತಕಂ ವಿಯ ತಂ ದೂರಾನುಬನ್ಧಂ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪಮಾಯ ಸಂಸನ್ದನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಾಪವಿತಕ್ಕಾನಂ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ತಣ್ಹಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ತದಭಾವೇನ ತೇಸಂ ಅಭಾವತೋತಿ ಆಹ “**ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹತೋ ಜಾತಾ**”ತಿ। ಅತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ “**ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ನೇಸಂ ಅನಞ್ಞಹೇತುಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸೇವ ಖನ್ಧಜಾತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಪುಥುಭಾವಞ್ಚ, **ವಿಸತ್ತಾತಿ**ಆದಿನಾ ದುಬ್ಬಿನಿಸ್ಸಟತಞ್ಚ। **ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು** ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ಪುಥೂಸು। **ಪುಥೂ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ** ಕಾಮರೂಪತಣ್ಹಾದಯೋ। **ತೇಹಿ** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಕರಣಭೂತೇಹಿ। **ಅತ್ತಭಾವಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। **ಯೇ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಾ ಯಾಥಾವತೋ **ಜಾನನ್ತಿ**।

ಯತೋತಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ “**ಯಂ ನಿದಾನಮಸ್ಸಾ**”ತಿ। “ವಿನೋದೇನ್ತೀ”ತಿ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೇನ ಯೇನ ನ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಬಾಧಿತಮೇವಾತಿ ಆಹ “**ಮಗ್ಗಸಚ್ಚೇನ ವಿನೋದೇನ್ತೀ**”ತಿ। ವಿನೋದನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸನ್ತಾನತೋ ನೀಹರಣಂ

ಬಹಿಕರಣಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹಾನಂ, ಪಹೀನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿಲೇಸೇ ಓಘಂ ತರನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ದುತ್ತರ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇ ನ ಪುನ ಭವೋತಿ **ಅಪುನಬ್ಭವೋ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ** ಆಹ **“ಅಪುನಬ್ಭವಸಞ್ಞಾತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ “ಯೇ ನಂ ಪಜಾನನ್ತಿ, ಯತೋನಿದಾನ”ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಚ್ಚಾನಿ, ವಿನೋದನಗ್ಗಹಣೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ಅಪುನಬ್ಭವಗ್ಗಹಣೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ”**ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾತಿ ಯತ್ಥ ಠಿತೋ “ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದೇಸೇ ಠಿತೋ। **ದೇಸನಾನುಸಾರೇನಾತಿ** ಸತ್ಥು ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅನುಸ್ಸರಣೇನ। **ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಅನುಬೋಧಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಸಹಸ್ಸನಯಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೇನ ಪಠಮಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪಟಿಲಭತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ನ ಕಿಲಿಟ್ಠತ್ತಭಾವೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಮಹಾನುಭಾವತ್ತಾ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಸೇತಕಣ್ಡುಪೀಳಕಸೂಚಿಯೋತಿ** ಸೇತಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಕಣ್ಡುಪೀಳಕಾ ಲೋಮಸೂಚಿಯೋ **ಸಬ್ಬಾ** ಅನವಸೇಸಾ **ಪತಿತಾ** ಪರಿಭಟ್ಠಾ ಅಪಗತಾ। **ಭುಮ್ಮದೇವತಾಪರಿಹಾರನ್ತಿ** ಭುಮ್ಮದೇವತ್ತಭಾವನ್ತಿ।

ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಣಿಭದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. **ಸುಖಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಭೇದಂ ಸುಖಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ। **ನಿಚ್ಚಮೇವ ಸೇಯ್ಯೋ** ಸತಿಮತೋ ಆಯತಿಂ ಹಿತಚರಣತೋ। ಮಣಿಭದ್ದೋ “ಸತಿಮಾಪುಗ್ಗಲೋ ಸತೋಕಾರೀ ಸಮ್ಪತಿ ವೇರಂ ನಪ್ಪಸವತೀ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ವೇರಾ ಚ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಪನ ಸತಿಮನ್ತತಾಸಿದ್ಧಿಯಾ ವೇರಪರಿಮುಚ್ಚನಂ ನ ಅಚ್ಚನ್ತಿಕಂ, ನಾಪಿ ಏಕನ್ತಿಕಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಪರತೋ ಚ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾತಿ ತಂ ನಿಸೇಧೇನ್ತೋ **“ವೇರಾ ಚ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀ”**ತಿ ವತ್ವಾ, ಯಂ ಅಚ್ಚನ್ತಿಕಂ ಏಕನ್ತಿಕಞ್ಚ ಪರಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇರಪರಿಮುಚ್ಚನಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯಸ್ಸಾ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। **ಕರುಣಾಯಾತಿ** ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಾಯ ಕರುಣಾಯ। **ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೇತಿ** ಕರುಣಾಭಾವನಾಯ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಪಠಮಜ್ಝಾನೂಪಚಾರೇ। **ಸೋತಿ** ಕರುಣಾಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಮೇತ್ತಂಸೋತಿ** ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಅಂಸೋ ಏಕೋ ಕುಸಲಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಮೇತ್ತಂಸೋ। **ತಸ್ಸ ಕೇನಚೀತಿ** ತಸ್ಸ ಅರಹತೋ ಕರುಣಾಯ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ಚ ಸಾತಿಸಯತ್ತಾ ತದಭಾವೇನ ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವೇರಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮಿನಾ ಖೀಣಾಸವೇಪಿ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಭಾವನಾರಹಿತೇ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತದೋಸೇನ ವೇರಂ ಕರೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸಮನ್ನಾಗತೇ ಕೋಚಿ ವೇರಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಣಿಭದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಾನುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. **ಯಕ್ಖೇನ ಗಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಯಕ್ಖೇನ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಗಹಣಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಮೂಲತೋ ಪಭುತಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕತ್ತಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪೂರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ **“ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ”**ತಿಆದಿನಾ। **ಪಚ್ಚಾಹಾರನ್ತಿ** ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸರಭಞ್ಞೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಮ ಧಮ್ಮಭಣನೇ। **ಪತ್ತಿನ್ತಿ** ಪತ್ತಿದಾನಂ। **ಪಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ,** ತೇನಾಹ ಭಗವಾ “ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ‘ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಚ ಅಸ್ಸಂ ಮನಾಪೋ ಚ ಗರು ಚ ಭಾವನೀಯೋ ಚಾ’ತಿ, ಸೀಲೇಸ್ವೇವಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೫)। ತಥಾ ಚಾಹ **“ತಸ್ಮಿಂ ಸಾಮಣೇರೇ”**ತಿಆದಿ।

ವುಡ್ಢಿಮನ್ವಾಯಾತಿ ಯೋಬ್ಬನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ಪರಿವುಡ್ಢಿಮಾಗಮ್ಮ। ಕಾಮಸಮ್ಭೋಗಸಮತ್ಥತಾವಸೇನ **ಪರಿಪಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯೋ। ಅನುಯೋಜೇತ್ವಾವಾತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ, ಗಿಹಿಭಾವೇ ವಾ ಅನುಯೋಜೇತ್ವಾವ। "ಪುಬ್ಬೇ ತುಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋತಿ ಸಮ್ಭಾವಿತೋ, ಇದಾನಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಜಾತೋ"ತಿ ಘೋಸನಾವಸೇನ **ದೇವತಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಮಾಹೇವ ಮೇ ಲಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ।**

ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚಾತಿ ಚಾತುದ್ದಸೀಪಞ್ಚದಸೀಅಟ್ಠಮೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆದಿತೋ ಅನ್ತತೋ ಆದಿಅನ್ತತೋ ಚ ಪವೇಸನನಿಕ್ಖಮನವಸೇನ ಉಪೋಸಥಸೀಲಸ್ಸ ಪಟಿ ಪಟಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಪಚ್ಚಾವಹಿತಬ್ಬಪಕ್ಖಞ್ಚ। **ತೇರಸಿಯಾಪೀತಿ** ಪರಂ ಸತ್ತಮೀನವಮೀಸುಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪವೇಸಭೂತಞ್ಹಿ ಉಪೋಸಥಸೀಲಸ್ಸ ಸತ್ತಮೀಸು ಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಪಟಿಪದಂ, ನವಮೀಸು ನಿಕ್ಖಮಭೂತನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾನುಗಮನಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಮನುಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಡ್ಢಮಾಸ**ನ್ತಿ ಸಕಲಕಾಲಪಕ್ಖಂ । ಏವಞ್ಹಿ ವಸ್ಸವಾಸಸ್ಸ ಅನುಗಮನಂ ಗತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಟ್ಠು ಸಮಾಗತ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಂ ಆಗತಂ। ತಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಂ ಪಕಾರೇಹಿ ಯುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಪಯುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅನುಕರಣೇನ **ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ। "ನ ತೇ ಹಿ ಯಕ್ಖಾ ಕೀಳನ್ತೀ"**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಂ ಅತ್ತನೋ ಕೀಳನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಆಹ।

ಉಪಾಸಿಕಾ ಯಥಾವುತ್ತಉಪೋಸಥಸೀಲೇನ ಸೀಲವತೀ, ಸಾಮಣೇರೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಣೇರಸೀಲೇನ ಸೀಲವಾ। **ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾತಿ** ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ। **ಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ** ದುಕ್ಖಾವಹಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತೂಪಚಿತತ್ತಾ।

ದುವಿಧೇಪಿ ಕಾಮೇತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇ। ಕಿಲೇಸಕಾಮಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ಏವ ಹಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ ನಾಮ। **ವಿಬ್ಭಮನವಸೇನ ಆಗಚ್ಛತಿ** ಭಿಕ್ಖಾಯ ಆಹಿಣ್ಡನಾದಿಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚತೋ। **ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ** ವಿಗತಸೀಲಸ್ಸ ಜೀವತೋ ಆನಾಪಾನಮತ್ತೇನ **ಜೀವನ್ತೋಪಿ ಸೋ ಮತಕೋಏವ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಮರಣಞ್ಹೇತಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ, ಯೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೫)।

ಉಣ್ಹಟ್ಠೇನಾತಿ ಸಪರಿಳಾಹಟ್ಠೇನ। **ಅಭಿಧಾವಥಾತಿ** ಅಭಿಧಾವತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಾವನಕಿಚ್ಚೇ ಭದ್ದಂ ತೇ ಹೋತೂತಿ ವತ್ವಾ ಗಿಹಿಭಾವಾಯ ಅಭಿಧಾವಥ। **ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ** ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ। ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತತ್ತಾ **ಮಹಾಡಾಹಸದಿಸೇ। ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ** ಗಿಹಿಭಾವೇ ಆದೀನವಂ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ। **ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ** "ಮಮ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮತಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖೋಭವಸೇನ **ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಖೋಭೇತ್ವಾ।**

ಸಾನುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಿಯಙ್ಕರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೦. **ಪಚ್ಚನ್ತೇತಿ** ಪರಿಯನ್ತೇ। **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ವಿಸುಂ। ಯಮಕವಗ್ಗಾದಿಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗಪರಿಯೋಸಾನಾ ಛಬ್ಬೀಸತಿ ವಗ್ಗಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಛಬ್ಬೀಸತಿವಗ್ಗಾ, ತನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಳಿ। ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾದಿ ಏವರೂಪಂ **ದುಬ್ಭೋಜನಂ,** "ಅಸುಚಿಜೇಗುಚ್ಛಭಾವೇನ ದುಟ್ಠು ಭೋಜನ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ, ದುಬ್ಭೋಜನಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ವನ್ತಗಬ್ಭಮಲಾದೀನಿ ಅತಿದಿಸತಿ। **ಛವಿಆದೀನಿ ಛೇತ್ವಾತಿ** ಛವಿಆದೀನಿ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಅತಿವಿಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ಅಟ್ಠಾಸಿ** ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾನಉಳಾರೋಳಾರರೂಪಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ। ತೇನಾಹ **"ಹದಯಙ್ಗಮನೀಯೋ ಹುತ್ವಾ"**ತಿ।

ಧಮ್ಮತಾಯ ಸಮಾದಿಣ್ಣನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸಂಯತಾ ಹೋಮಾತಿ ಯಥಾಸಂಯತಾ। **ತತಿಯಪದೇನಾ**ತಿ "ಸಿಕ್ಖೇಮ ಸುಸೀಲ್ಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ। **ಸೇಸಾ**ತಿ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾ। **ತಿಸ್ಸೋ** ಅದಿನ್ನಾದಾನಮಿಚ್ಛಾಚಾರಸುರಾಪಾನವಿರತಿಯೋ। **ಗಹಿತಾ** ಗೋಬಲೀಬದ್ದಞಾಯೇನ। ಛಾತಕಂ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಞ್ಚ ಏತ್ಥಾತಿ **ಛಾತಕದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾ,** ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾಬಹುಲಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿಸಾಚಯಕ್ಖಯೋನಿಯಾ**ತಿ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಸದಿಸಯಕ್ಖಯೋನಿಯಾ ಅಪಿ ನಾಮ ಮುಚ್ಚೇಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಪಿಯಙ್ಕರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪುನಬ್ಬಸುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. ವಸನಟ್ಠಾನಗ್ಗಹಣೇನ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾದಯೋ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ** ಪಕತಿಸಞ್ಚರಣೂಪಚಾರಮತ್ತಬ್ಯಾಪನತೋ। **ಯಥಾಪರಿಸ**ನ್ತಿ ಪರಿಸಾನುರೂಪಂ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪರಿಸಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಂ ತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತಿಕತ್ತಾ। ಸತ್ಥು ಮುಖವಿಕಾರಾಭಾವತೋ ಪವೇಸಾನುಞ್ಞಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೀ "ನೂನ ಅಯಂ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನುಮಾನಸಿದ್ಧಂ **ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ। ಏಕೀಭಾವಗಮನೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾಸೂಪಗಮನೇನ ಪರಿಸಾಯ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಪುತ್ತಕಾ**ತಿ ಪುತ್ತಪುತ್ತಿಯೋ। ಅನುಕಮ್ಪಾಯಞ್ಹಿ ಕ-ಸದ್ದೋ।

ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಮುಞ್ಚಿಯಮಾನಾ ಗನ್ಥಾ **"ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಪಮುಚ್ಚನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ವೇಲಾತಿಕ್ಕನ್ತಾ**ತಿ ಪಮಾಣತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಆಹ **"ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಾ"**ತಿ। **ಪಿಯಾಯನಾ**ತಿ ಆಸೀಸನಾ। ಆಸೀಸನಂ ಪೇಮವಸೇನ ಪೇಮವತ್ಥುನೋ ಏಸನಾ ಪತ್ಥನಾವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಮಗ್ಗನಾ ಪತ್ಥನಾ"**ತಿ। **ತತೋ**ತಿ ಪಿಯಪುತ್ತಾದಿತೋ। **ಪಾಣೀನ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪುಥುವಚನಂ ದುಕ್ಖಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಂ। **ಕೇ ಮೋಚೇತೀ**ತಿ ಮೋಚನಕಿರಿಯಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಇಭರೋ ಪನ ಅತ್ಥವಸೇನ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ **"ಪಾಣಿನೇತಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಅಭಿಸಮ್ಬುಧ**ನ್ತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಧನ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"**ತಿ। **ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸದ್ಧಮ್ಮಮೇವ ಅಜಾನಿತ್ವಾ"**ತಿ।

ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಮೋದನಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಅನುಮೋದನಂ ಕರೋನ್ತೀ। **ಉಗ್ಗತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಲಲೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇ ನಿಮುಜ್ಜಮಾನಾ ತತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅಜ್ಜ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತಾ ಉಗ್ಗತಾ। ಪುನ ವಿನಿಪಾತಾಭಾವತೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಉಗ್ಗತತ್ತಾ **ಸಮುಗ್ಗತಾ**। ತಥಾಭೂತಾ ಸಾಸನೇಪಿ ಉಗ್ಗತಾ ಸಮುಗ್ಗತಾ ಜಾತಾ। **ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಭಾವ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ। **ಕಣ್ಡುಕಚ್ಛುಆದೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಜೇಗುಚ್ಛಅಸಾತಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭತಿ** ಪವತ್ತಿಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿದಾಯಿನೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತೋಕಾಸತ್ತಾ। **ತುಣ್ಹೀ ಉತ್ತರಿಕೇ ಹೋಹೀ**ತಿ ಮಾತು-ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅವಿಬನ್ಧಕರಣಸಮ್ಮಾಪಯೋಗೇನ ಯಥಾಲದ್ಧವಿಸೇಸಾಯ ಮಾತುಯಾ ವಸೇನ ಯಸ್ಮಾ ಧೀತಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪತ್ತಿಲಾಭೀ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಮಾತು ಆನುಭಾವೇನೇವಾ"**ತಿ।

ಪುನಬ್ಬಸುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸುದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೨. **ಕರಣೀಯೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ವಾಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ತಂ ವಿವರನ್ತೋ **"ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ವಿಕ್ಕೀಯತೀ**ತಿ ವಿಕ್ಕಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ತಥೇವ ಕರೋತೀ**ತಿ ಯಥಾ ರಾಜಗಹಸೇಟ್ಠಿನಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತಂ, ತಥೇವ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕರೋತಿ। **ಸ್ವಾಯ**ನ್ತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ।

ತಂ ದಿವಸನ್ತಿ ಯಂ ದಿವಸಂ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ, ಗಹಪತಿ, ರಾಜಗಹಸಮೀಪಂ ಉಪಗತೋ, ತಂ ದಿವಸಂ। **ಪಣ್ಣನ್ತಿ** ಸಾಸನಂ। **ನ ಸುಣೀತಿ** ಅಸುಣನ್ತೋ "ಪಣ್ಣಂ ನ ಸುಣೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಧಮ್ಮಗಾರವೇನ ಹಿ ಸೋ ಸೇಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಿಣಾಯಪಿ ನ ಮಞ್ಞಿ। ತೇನಾಹ **"ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ದಾರಕರೂಪಾನನ್ತಿ** ದಾರಕಾನಂ। ಅನತ್ಥನ್ತರಕರೋ ಹಿ **ರೂಪ**-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ "ಗೋರೂಪಾನ"ನ್ತಿ। **ಪಞ್ಚವಣ್ಣನ್ತಿ** ಖುದ್ದಿಕಾದಿಭೇದಂ ಪಞ್ಚಪ್ಪಕಾರಂ ಪೀತಿಂ ಪಟಿಲಭಿ। ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಹಿ ತಾ ಏತಸ್ಸ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। **"ಸೀಸೇನ ಉಟ್ಠಾಯ...ಪೇ॰... ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ ಪದಂ ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪವಸೇನ ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಸಿವಥಿಕಾಯ ವಸತೀತಿ ಸಿವಥಿಕಾಯ ಸಮೀಪೇ ವಸತಿ। ಸುಸಾನಸ್ಸಾಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಹಿ ಸೋ ವಿಹಾರೋ। **ಅಥಸ್ಸಾತಿ** ಅಥಸ್ಸ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ "ಅಕಾಲೋ...ಪೇ॰... ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏತಂ ಅಹೋಸಿ। **ಬುದ್ಧಗತಾಯ ಸತಿಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗತಾಯ ಏವ ಸತಿಯಾ ಸಯನವರಗತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತಂ ದಿವಸ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಬಲವಪ್ಪಸಾದೋತಿ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ ಬಲವತೀ ಸದ್ಧಾ। **ಪೀತಿಆಲೋಕೋತಿ** ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ಚಿರಕಾಲಂ ಪರಿಚಯಂ ಗತಸ್ಸ ಬಲವತೋ ಪಸಾದಸ್ಸ ವಸೇನ "ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಸವನಮತ್ತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಉಳಾರಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತೋ ವಿಪಸ್ಸನೋಭಾಸಸದಿಸೋ ಸಾತಿಸಯೋ ಆಲೋಕೋ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬತಮಂ ವಿಗಚ್ಛೀ"**ತಿಆದಿ। "ದೇವತಾ ಹಿ ಕತಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ಪುರಿಮೋ ಏವೇತ್ಥ ಯುತ್ತೋ।

ಅಮನುಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಾ ದೇವತಾ। ತಾ ಹಿ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ ಮಹಾಸೇಟ್ಠೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಲ್ಲಸರೀರನ್ತಿ** ತಾವದೇವ ಛಡ್ಡಿತಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾ ಕಳೇವರಂ। **ಅಪರಮ್ಪೀತಿ** ಮತಂ ಕುಥಿತಕುಣಪಂ। **ಪರಿಕಿರಿಂಸೂತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಓಸರಿತಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಆಲೋಕೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ**ಪೀತಿವೇಗಸ್ಸ ಮನ್ದಭಾವೇನ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಾನಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ।

ಇಮಿನಾವಾತಿ ಅಧಿಕಾರೇನ ಸಹಸ್ಸಪದೇನ ಏವ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾನಿ। ಪದಂ ವೀತಿಹರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ,** ಪದವೀತಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ। **ಸಮಗಮನೇತಿ** ದುತವಿಲಮ್ಬಿತಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಗಮನೇ। **ತತೋತಿ** ತೇಸು ಸೋಳಸಭಾಗೇಸು। **ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪದವೀತಿಹಾರಪದೇಸಂ ಸೋಳಸಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಏಕೋ ಭಾಗೋ। **ಪವತ್ತಚೇತನಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಕಲಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪದೇಸಸ್ಸ ಲಙ್ಘನಧಾವನಪವತ್ತಚೇತನಾ। ಪದಂ ವಾ ವೀತಿಹರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ,** ತಥಾಪವತ್ತಾ ಕುಸಲಚೇತನಾ। "ತಸ್ಸಾ ಫಲಂ ಸೋಳಸಧಾ ಕತ್ವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಏವ ರತನತ್ತಯಪೂಜಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛತೋಪಿ ವಸೇನ ವಟ್ಟತಿ। ಪಠಮಂ ವುತ್ತಗಮನಂ ಲೋಕುತ್ತರವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಏಕನ್ತಿಕಂ, ದುತಿಯಂ ಅನೇಕನ್ತಿಕನ್ತಿ **"ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ"**ತಿ ಸಾಸಙ್ಕವಚನಂ।

ಸೋತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಸೇಟ್ಠಿ। **ಅನುಯುತ್ತಾತಿ** ಅನುಗಾಮಿನೋ ಸಹಾಯಾ। ತೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। "ಸಿವಕೋ ಅಮನುಸ್ಸೋ"ತಿ ಅಪರೇ। ನ ಕೇವಲಂ "ಅನುಯುತ್ತಾಪಿ ಮೇ ಅತ್ಥಿ, ಕಸ್ಮಾ ಭಾಯಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಸೂರೋ ಅಹೋಸಿ? ಅಥ ಖೋ ಬುದ್ಧಗತಾಯ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಅಗಮಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕ್ಖನ್ದನಲಕ್ಖಣಾ ಹಿ ಸದ್ಧಾ, ತಾಯ ಯುತ್ತಕೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋಪಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಗುಣವಸೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬಕಾಮಸಮಿದ್ಧತಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗಸೀಲತಾ ಉಳಾರಜ್ಝಾಸಯತಾ ಪರದುಕ್ಖಾಪನಯಕಾಮತಾ ಪರೇಸಂ ಹಿತೇಸಿತಾ ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಪಮೋದನಾತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಮಹಾಗುಣಾನಂ ವಸೇನ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡದಾಯಕತ್ತಾ "ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ"ತಿ ಏವಂ **ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಂ। ಏವಮಾಹಾತಿ** "ಏಹಿ ಸುದತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ಆಹ।

ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ। **ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಪತ್ವಾ। **ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥ**ನ್ತಿ ದಾನಾದಿಕಥಂ। ಸಾ ಹಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕಥೇತಬ್ಬತ್ತಾ "ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ದಾನಕಥಂ ಸೀಲಕಥಂ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ૩೦೫)। **ಮತ್ಥಕೇ**ತಿ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾಯ ಉಪರಿ ಪರತೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇಸೀ**ತಿ ಯಥಾ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ಸಹಸ್ಸನಯಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತಿಯೋ ಸಹ ಹೇತುನಾ ವಿಭಜನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ।

ಸುದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಸುಕ್ಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೩. **ರಥಿಕ**ನ್ತಿ ರಚ್ಛಂ। **ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ। **ಸಿಙ್ಘಾಟಕ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ತಿಕೋಣಾ ರಚ್ಛಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ "ಚತುಕ್ಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಮಧುಪೀಕಾ"**ತಿ ಏತ್ಥ **ಮಧು**-ಸದ್ದೇನ ಮಧುವಿಸೇಸೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಗನ್ಧಮಧುಪಾನಂ ಪೀತಾ ವಿಯಾ"**ತಿ। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ಹಿ ವಿಸೇಸೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಗನ್ಧಮಧೂ**ತಿ ಚ ಅತಿವಿಯ ಮಧುರೋ ಮದನಿಯೋ ಏಕೋ ಮಧುವಿಸೇಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಸಯತೇವಾ"**ತಿ।

ನ ಪಟಿವಾನೀಯಂ ನ ಅಪನೇತಬ್ಬನ್ತಿ **ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀಯಂ**। ತೇನಾಹ **"ಬಾಹಿರಕಞ್ಚೀ"**ತಿಆದಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸನ್ತಪಣೀತಭಾವಾವಹಂ ನ ಸೇಚನನ್ತಿ **ಅಸೇಚನಕಂ**। ತತೋ ಏವ **ಅನಾಸಿತ್ತಕಂ**। **ಓಜವನ್ತ**ನ್ತಿ ಬಹುಸಮ್ಮತಓಜವನ್ತಸದಿಸತಾಯ ಓಜವನ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಧಮ್ಮತಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನೇವ। **ಮಧುರೋ** ಇಟ್ಠೋ। **ಪಿವನ್ತೀ ವಿಯಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಉಪನೀಯಮಾನಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಾಮತರಸಂ ಅತ್ತನೋ ಸೋತಞ್ಜಲಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಓದಹನ್ತೀವ। ವಲಾಹಕತೋ ಆಗತಂ **ವಲಾಹಕಂ**।

ಪಠಮಸುಕ್ಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಸುಕ್ಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. **ಬಹುಂ ವತ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ** ಸಬ್ಬಗನ್ಥವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸೀಲಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾಯ ಸುಕ್ಕಾಯ ಥೇರಿಯಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ।

ದುತಿಯಸುಕ್ಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಚೀರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೫. **ಏಕಾದಸಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ** ದಸಮೇನ ಸದಿಸತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಹಿ ಭೋಜನಂ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಆಭತಂ, ಇಧ ಚೀವರದಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಚೀರಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಆಳವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. ಆಳವಿಯನ್ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ತಂ ರಟ್ಠಮ್ಪಿ ನಗರಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ರಟ್ಠೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇಪಿ ನ ಏತ್ಥ ಬಹುವಚನಂ ತಥಾರುಳ್ಹಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। **ತಞ್ಚ ಭವನ**ನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಆಳವಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಆಳವಕಸ್ಸ ಭವನೇ। "ಅಥ ಖೋ ಆಳವಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ **ಏತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಠಪದೇಸೇ। **ಅಯಮನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ**ತಿ ಅಯಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬತೋ ಆಗತಾ ಕಥಾ। ಆಳವಿಯಾ ಇಸ್ಸರೋತಿ ಆಳವೋ, **ಆಳವಕೋ**ತಿ ಚ ರಾಜಾ ವುತ್ತೋ। ಕದಾಚಿ ಚೋರಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ, ಕದಾಚಿ ಉಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿವಿಭಾವನವಸೇನ ಪಟಿರಾಜನಿಸೇಧನತ್ಥಂ, ಕದಾಚಿ ಲಕ್ಖಯೋಗ್ಯವಿನಿಯೋಗವಸೇನ ಬ್ಯಾಯಾಮಕರಣತ್ಥಞ್ಚ। ಮಿಗಾನಂ ವನನತೋ ವಸನತೋ ವಾನತೋ ವಾ "ಮಿಗವಾ"ತಿ ಲದ್ಧಸಮಞ್ಞಂ **ಮಿಗವಂ**। **ತಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಏವ। **ಮಿಗೋ**ತಿ ಏಕೋ ಏಣಿಮಿಗೋ। **ತಿಯೋಜನ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಉದಕಂ ವಿಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರಿತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಪರಿಸ್ಸಮಪ್ಪತ್ತೋ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರಿತೋ ನಿರಸ್ಸಾಸೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಿಯ ರಿತಂ। **ಮೂಲ**ನ್ತಿ ಸಮೀಪಂ। ಯಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾವ ರಞ್ಞೋ ಭಯಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಊರುತ್ಥಮ್ಭಂ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ಪಲಾಯಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಖಾದಿತುಂ ಉಪಗತೋ"**ತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ದ್ವಿಧಾ ಛಿನ್ನಂ ಮಿಗಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಕ್ಖೋ "ನನು ಮಮ ಹತ್ಥಗತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಿಗೋಪಿ ಮಮ ಸನ್ತಕೋ, ತತ್ಥ ಕಿನ್ನಾಮ ತೇ ಕೇರಾಟಿಯಮಿದಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮೋಚನ"ನ್ತಿ ರಾಜಾನಂ ನ ಮುಞ್ಚಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ತಾದಿಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ರಾಜಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಭವನಂ ಅನುಪಗತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಮಮ ಭವನಂ ಅನುಪಗತಂ। **ಅನನುಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಉಪಗತೇನ ಸಾಮಿಭೂತೇನ ಅನನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ। ಏತೇನ ಉಪಗತಂ ತಂ, ಇದಾನಿ ತಾದಿಸೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಖಾದಿತುಂ ಲಭಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಚ್ಚುಪಥೇತಿ ಮಚ್ಚುಗೋಚರೇ। ಆಸನ್ನಮರಣತಾಯ ಏವಮಾಹಂಸು।

ತಂ ಆಳವಕಕುಮಾರಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮಿಂಸೂತಿ ಯೋಜನಾ। ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಮಹೇಸೀ ಆಳವಕಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತಾತಿ ವುತ್ತಾ। ದೇವಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತೀನನ್ತಿ ವಚನಂ ಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬಂ।

ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇತಿ ಯಕ್ಖಂ ದಮೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಗನ್ತ್ವಾ ನಗರದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಭಗವತಾ ಸರಾಜಿಕಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯ ದೇಸಿತದೇಸನಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನೇ। **ಸೋ**ತಿ ಭಗವಾ। **ಭವನೇ ಏವಾ**ತಿ ವಿಮಾನೇ ಏವ। **ಭಗವಾಪಿ ಪಸ್ಸತಿ** ಪಕತಿಚಕ್ಖುನಾವ ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಉಪರಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ "ರೋಸೇತುಕಾಮತಾಯಾ"ತಿ ವಚನೇ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಸಾತಾಗಿರಿಹೇಮವತಾನಂ। ಕಾಲದೀಪದೇಸಕುಲಜನೇತ್ತಿಆಯುಪ್ಪಮಾಣವಿಸಯಂ **ಪಞ್ಚಮಹಾವಿಲೋಕಿತಂ**। **"ಸೀತಂ ಬ್ಯಪಗತಂ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಮತೀ"**ತಿಆದಿನಾ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೮೩) ಆಗತಾನಿ **ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ**। ಕಟಿಪ್ಪದೇಸವತ್ಥಿಕೋಸಕಣ್ಣತೋ **ತಿಧಾ**। **ಸದ್ದೋ**ತಿ ಆಳವಕಸ್ಸ ಉಗ್ಘೋಸಿತಸದ್ದೋ।

ಇಮಿನಾ ಪಸಙ್ಗೇನ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೇ ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಸದ್ದೇ ಯಥಾ ಏತೇ, ಏವಂ ಆಳವಕಸ್ಸ ಉಗ್ಘೋಸಿತಸದ್ದೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಚತ್ತಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಓಸಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ।

ಚುಣ್ಣೇನ್ತಾತಿ ಚುಣ್ಣೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಚುಣ್ಣನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಮಾ ಕಸ್ಸಚೇ"**ತಿಆದಿ। **ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದುಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಉಸ್ಸಾವಪತನಮತ್ತಮ್ಪಿ। **ಖುರಪ್ಪಂ** ಸಲ್ಲಂ।

ಸೇಟ್ಠಾನೀತಿ ಅಜೇಯ್ಯೇನ ಅಪ್ಪಟಿಹತಭಾವೇನ ಉತ್ತಮಾನಿ। **ದುಸ್ಸಾವುಧ**ನ್ತಿ ಆವುಧಕಿಚ್ಚಕರಂ ಉತ್ತರಿಯಂ ದುಸ್ಸಂ। ಇಮಾನಿ ಕಿರ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಪ್ಪಭಾವಾನಿ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಯುತ್ತಾನಿ ಅವಜ್ಝಾನಿ ಆವುಧಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಯದಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕಂ ವಿಯಾತಿ ಅಸನಿಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ।

ಪಿತ್ತನ್ತಿ ಅಲಗದ್ದಪಿತ್ತಂ। **ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಆಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಸುಕರಂ। **ಮುದುಭೂತಚಿತ್ತವವತ್ಥಾನಕರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಮುದುಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ ವವತ್ಥಾನಸ್ಸ ಕರಣತ್ಥಂ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇತಿ "ನ ಖ್ವಾಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ। ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಠಿತೇ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರೂಪಾಸಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹಿತಮೇವ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **"ಕಸ್ಸಪಂ...ಪೇ॰.. ಉಗ್ಗಹೇಸು"**ನ್ತಿ। **ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹಾ। ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧವಿಸಯೇ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹಾ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧವಿಸಯಾವ ಹೋನ್ತಿ।

ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾತಿ ವಾಚಾಯ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವೇನೇವ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ। "ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ"ತಿ ಪದಸನ್ಧಿವಸೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಯದಿ ಆಕಙ್ಖಸೀ"**ತಿ। ತೇನ ತುಯ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಂ ತಾವ ಸುತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಮೇ"**ತಿಆದಿ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ **ದ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋತಿ ಆಹ **"ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸೀ"**ತಿ। "ಪುಚ್ಛ, ಆವುಸೋ, ಸುತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಚನಂ ಸಬ್ಬವಿಸಯಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಂ ತೇ"**ತಿಆದಿ।

ಕಿಂ ಸೂತಿ ಏತ್ಥ **ಕಿ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯಂ, **ಸೂ**ತಿ ಸಂಸಯೇ, ಕಿಂ ನೂತಿ ಅತ್ಥೋ? **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ। **ತಸ್ಮಾ ವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ವಿತ್ತಿಕರಣತೋ ವಿತ್ತಂ। **ಸುಕತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕತಂ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಇಟ್ಠಫಲಂ। ತತ್ಥ ಯಂ ಪಧಾನಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಂ ಸಾತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಞ್ಚಿ ತಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ಪಾಪೇತಿ। ಅತಿಸಯತ್ಥಜೋತನೋ ತರ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಅತಿಸಯೇನ ಸಾದೂ"**ತಿ। ರಸಸಞ್ಞಿತಾಯ ಇಟ್ಠಾನಂ ರಾಗಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ। **ಕೇನ ಪಕಾರೇನಾ**ತಿ **ಕಥಂ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಾಹ। **ಕಥಂಜೀವಿ**ನ್ತಿ ಯದಿ ಸಮಾಸಪದಮೇತಂ, "ಕಥ"ನ್ತಿ ಸಾನುನಾಸಿಕಾ ಕತಾತಿ ಆಹ **"ಗಾಥಾಬನ್ಧಸುಖತ್ಥ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತನ್ತಿ ಏಕದೇಸೇನ ಸಮುದಾಯದಸ್ಸನಂ ಸಮುದ್ದಪಬ್ಬತನಿದಸ್ಸನಂ ವಿಯ। **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ವಿತ್ತಿಕರಣತೋ ವಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಹೇತೂಪಮಾಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಸುಖಾವಹನತೋ, ದುಕ್ಖಪಟಿಬಾಹನತೋ, ದಾಲಿದ್ದಿಯೂಪಸಮನತೋ, ರತನಪಟಿಲಾಭಹೇತುತೋ, ಲೋಕಸನ್ತತಿಆವಹನತೋ ಚ ಸದ್ಧಾ ವಿತ್ತಂ ಯಥಾ ತಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದೀನಿ। ತೇನಾಹ **"ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿ। ನನು ಚೇತನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಚ ಸಾತಿಸಯಂ ವಿಪಾಕಸುಖಂ ಆವಹನ್ತಿ, ತಂ ಕಥಂ ಸದ್ಧಾ ಆವಹತೀತಿ? ಸದ್ಧಾಧುರಭಾವಸಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಸದ್ಧಾಧುರೇನ ಪಟಿಪನ್ನಾನ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಯಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿ ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮಂ, ತಂ ಹೀನಂ, ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಮೇವ ಉತ್ತಮನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಸೇಟ್ಠಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಲೋಕಂ ಗತಂ ಅನುಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನುಗಾಮಿಕಂ**। ಅಞ್ಞೇಹಿ ನ ಸಾಧಾರಣನ್ತಿ **ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ**। **ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಹೇತು। **ಅನತ್ಥಾಯ ಹೋತಿ** ಅನುಪಾಯಪಟಿಪತ್ತಿತೋ। **ತಸ್ಮಾ** ಅನುಗಾಮಿಕತ್ತಾ। ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ ಹಿರಞ್ಞಾದಿವಿತ್ತನಿದಾನತ್ತಾ ಚ **ಸದ್ಧಾವಿತ್ತಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ**। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದದೇಸನಾ ಯಥಾ "ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ।

"ದಸಕುಸಲಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಏಕಚ್ಚಾನಂಯೇವ ದಾನಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ, ನ ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ ಅಸಙ್ಗಹಿತಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ **"ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಧಮ್ಮೋ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಸುಖ"**ನ್ತಿ ತಿವಿಧಸ್ಸಪಿ ಸುಖಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಗ್ಗಹಣಮೇತನ್ತಿ ತಂ ಸವಿಸೇಸಲದ್ಧಂ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸೋಣಸೇಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಆವಹತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಯೋ ಸೋ ಪದುಮವತಿಯಾ ದೇವಿಯಾ ಪುತ್ತೋ

ಮಹಾಪದುಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ದಿಬ್ಬಸುಖಸದಿಸಂ ರಜ್ಜಸುಖಮನುಭವಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಮನುಭವಿ, ತಂ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹ "**ಮಹಾಪದುಮಾದೀನಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಞ್ಚ ಆವಹತೀ**"ತಿ।

ಅತ್ಥುದ್ಧಾರನಯೇನ ಸಚ್ಚಸದ್ದಂ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತೋ "**ಅನೇಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತೀ**"ತಿ ಆಹ। **ವಾಚಾಸಚ್ಚೇ** ದಿಸ್ಸತಿ ಸಚ್ಚಸದ್ದೋ "ಭಣೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿರತಿಸಚ್ಚೇ** ದಿಸ್ಸತಿ। ವೇರಮಣೀಸು ಹಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "**ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅತ್ತಾಕಾರಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾಕಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚೇ** ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಿ, ಯಾನಿ "ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಾ ಅವಜ್ಝಾ, ಸಬ್ಬೇ ಕಾಮಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಸಬ್ಬೇ ಭವಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ನಾಹಂ ಕ್ವಚನಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೮೫) ಚತುಕ್ಕನಿಪಾತೇ ಆಗತಾನಿ। ಪರಮತ್ಥಭೂತಂ ಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಅನ್ತೋಗಧಮೇವ ಕತ್ವಾ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಾನಮ್ಪಿ ಸಾದುತರತ್ತಾ। **ಯಸ್ಸಾನುಭಾವೇನಾತಿ** ಯಸ್ಸ ವಾಚಾಸಚ್ಚಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ।

ಉದಕಮ್ಪಿ ಧಾವತೀತಿ ಉದಕಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನಾಯಂ ಪಥವಿಯಾ ವಿಯ ಧಾವತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನರಾಜಾ ವಿಯ। **ವಿಸಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚೇನ ಹನನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾತಿ** ಕಣ್ಹದೀಪಾಯನಾದಯೋ ವಿಯ। **ಸಚ್ಚೇನಾತಿ** ಮಚ್ಛಜಾತಕೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಸಚ್ಚೇನ **ದೇವೋ ಥನಯಂ ಪವಸ್ಸತಿ। ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾತಿ** ವಿರತಿಸಚ್ಚೇ ವಾಚಾಸಚ್ಚೇ ಚ ಠಿತಾ ತಯೋಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ। **ನಿಬ್ಬುತಿನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಿ। **ಸಾದುತರನ್ತಿ** ಸಾತತರಂ ಇಟ್ಠತರವಿಪಾಕದಾನತೋ।

ರಸಾನನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ನಿದ್ಧಾರಣಞ್ಚ ಕೋಚಿ ಕುತೋಚಿ ಕೇನಚಿ ಇಮನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ವಚನಂ ನ ಸಾಧೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಯೇ ಇಮೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಸಸಮುದಾಯತೋ ಸಾದುತರತಾವಿಸೇಸೇನ ನಿದ್ಧಾರೀಯತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸಾಯನೀಯಧಮ್ಮಾತಿ** ಜಿವ್ಹಾಯ ಸಾಯಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ। ರಸಾಯತನಂ ರಸೋತಿ ಆಹ "**ಮೂಲರಸೋ ಖನ್ಧರಸೋ**"ತಿಆದಿ। **ಫಲರಸನ್ತಿ** ಫಲಸ್ಸ ರಸಂ, ಫಲಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ತಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬರಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರಸರೂಪೋತಿ** ಆಚಾರರಹಿತಸಭಾವೋ। ರೂಪಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಧಮ್ಮಾ **ರೂಪರಸಾ**। ಏಸ ನಯೋ **ಸದ್ದರಸಾದೀಸು**। **ಸದ್ದರಸೋತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ರಸೋ। **ವಿಮುತ್ತಿರಸೋತಿ** ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಕೋ ರಸೋ। **ಅತ್ಥರಸೋತಿ** ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ ಅತ್ಥರಸೋ, ತಥಾ **ಧಮ್ಮರಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**। **ರೂಪಾಚಾರಾತಿ**ಆದೀಸು ರಸಗ್ಗಹಣೇನ ಫಲರಸಂ ವದತಿ। ಸೋ ಹಿ ಫಲಸ್ಸ ರೂಪೋ ಚ, ರಸಿತಬ್ಬತೋ ಆಸಾದೇತಬ್ಬತೋ ರಸೋ ಚಾತಿ "**ರೂಪರಸೋ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಚಾರೋ** ಪನ ಸಾಮಗ್ಗೀರಸಹೇತುತಾಯ "**ರಸೋ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಸಚ್ಚಂ ಹವೇತಿ** ಏತ್ಥ **ಹವೇತಿ** ಏಕಂಸತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಏಕಂಸತ್ಥೋ ಚ ಅವಧಾರಣಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಸಚ್ಚಮೇವ ಸಾದುತರ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಸರೀರಮುಪಬ್ರೂಹೇನ್ತಿ,** ನ ಚಿತ್ತಂ। ನನು ಚ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಪಯೋಜನತ್ತಾ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪಬ್ರೂಹೇನ್ತೀತಿ? ನ, ಸುಖಸ್ಸ ಸರೀರಬ್ರೂಹನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। **ವಿರತಿಸಚ್ಚವಾಚಾತಿ** ಸಚ್ಚವಿಸೇಸೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನಂ ವದತಿ। **ಚಿತ್ತಮುಪಬ್ರೂಹೇತಿ** ಪದಾಲಿಕಾಯ ವಿರತಿವಾಚಾಯ ಸಚ್ಚರಸೇ ಸತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಚಿತ್ತಪರಿಬ್ರೂಹನಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿಸಂಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಸಂಕಿಲೇಸಿಕಞ್ಚ ಸುಖಮಾವಹತಿ** ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ವಿಮುತ್ತಿರಸೋತಿ** ಫಲಸುಖಂ ವದತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಮ್ಪಿ ವಾ। **ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚರಸೋ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನರಸೋ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ "ಅಚ್ಚುತಿರಸಂ ಅಸ್ಸಾಸಕರಣರಸ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ **ಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಿರಸಸ್ಸ ಸಾದುತರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ವಿಮುತ್ತಿರಸಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾ"ತಿ ಏತೇನ ಕಾಮಂ ವಿಮುತ್ತಿರಸೋ ವಾ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚರಸೋ ವಾ ಸಾದುತರರಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತದಧಿಗಮೂಪಾಯಭೂತನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಭೂತಂ। **ಅತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚಾತಿ** ಫಲಞ್ಚ ಕಾರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಿತೋ ಅತ್ಥರಸಾ ಧಮ್ಮರಸಾ ಚ ಸಾದೂ, ತತೋಪಿ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಮೇವ ಸಾದುರಸನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಲೋಕುತ್ತರಂ ಲೋಕಿಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತೋ **ಅನ್ಧೋ,** ಲೋಕಿಯತ್ಥಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ **ಏಕಚಕ್ಖು,** ಉಭಯಂ ಜಾನನ್ತೋ **ದ್ವಿಚಕ್ಖು**। ಪರಹಿತಂ ಅತ್ತಹಿತಞ್ಚ ಅಜಾನನ್ತೋ **ಅನ್ಧೋ,** ಅತ್ತಹಿತಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ **ಏಕಚಕ್ಖು,** ಉಭಯತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತೋ **ದ್ವಿಚಕ್ಖು**।

ಸೋ ದ್ವಿಚಕ್ಖುಪುಗ್ಗಲೋ **ಪಞ್ಞಾಜೀವೀ**। ತಂ ಪನ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತವಸೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಗಹಟ್ಠಪಟಿಪದಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಆರಾಧೇತ್ವಾ**ತಿ ಚ ಸಾಧೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತನಯೇನೇವ। **ಕಿಞ್ಚಾಪೀ**ತಿ ಅನುಜಾನನಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಕಿಂ ಅನುಜಾನಾತೀತಿ? ಗಾಥಾಯ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ವುತ್ತೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿಯಂ ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ಅನುಜಾನಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಮೋಘಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಸುಜ್ಝತೀ"**ತಿ। ಕಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀತಿ? ಯೇಸಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಬಲವಭಾವೇನ ಓಘತರಣಾದಿ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹವಸೇನ ಸನ್ದಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಓಘತರಣನ್ತಿ** ಓಘತರಣಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ**ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಓಘಂ ತರತೀತಿ ನ ಸದ್ದಹನ್ತೋ। **ನ ಪಕ್ಖನ್ದತೀ**ತಿ ಪಕ್ಖನ್ದನಲಕ್ಖಣಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ನ ಉಗ್ಘಾಟೀಯತೀತಿ ನ ಓತರತಿ। **ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಯಥಾಕಾಮಾಚಾರವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇನ। **ಪಮತ್ತೋ** ಪಮಾದಂ ಆಪನ್ನೋ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಕಾಮೇಸು ಏವ। **ವಿಸತ್ತತ್ತಾ** ಲಗ್ಗತ್ತಾ। **ವೋಕಿಣ್ಣೋ**ತಿ ವಿಸೇವಿತೋ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಾಮಸನಂ। **ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖನ್ತಿ** ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಓಕಾಸತ್ತಾ।

ಏತಾಯಾತಿ ಗಾಥಾಯಂ ಇಮಿನಾ ಪದೇನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತೀತಿ ಇಮೇಸಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಂ ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಪದಟ್ಠಾನಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯ"**ನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಸದ್ಧಾಜಾತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ , ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಸೋತಂ ಓದಹತಿ, ಓಹಿತಸೋತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೩, ೪೩೧)। ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ದಿಟ್ಠೋಘತರಣಂ,** ದಿಟ್ಠೋಘಸ್ಸ ತರಣಂ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ "ತರತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ವತ್ತಮಾನಸಮೀಪೇಪಿ ಪನ ವತ್ತಮಾನಂ ವಿಯ ವೋಹರಣಂ ಯುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠೋಘಸ್ಸ ತಿಣ್ಣಭಾವಸ್ಸ ಏಕನ್ತಿಕತ್ತಾತಿ **"ಸೋತಾಪನ್ನಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಿಪಟಿಪತ್ತನ್ತರಾಯಕರಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ **ಸೋತಾಪನ್ನೋ...ಪೇ॰... ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। "ಸೋತಾಪತ್ತಿ...ಪೇ॰... ತರತೀ"**ತಿ ಏತ್ತಕೇ ವುತ್ತೇ ಸಕಿದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಆಗಮನಮ್ಪಿ ಗಹಿತಂ ಸಿಯಾತಿ ತನ್ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **"ಆರಾಧೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಅವಸೇಸ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ನನು "ಅವಸೇಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಅತಿಣ್ಣಂ ಅನವಸೇಸಂ ಭವೋಘವತ್ಥು ಗಹಿತಮೇವ ಸಿಯಾತಿ? ನ, ಉಪರಿ ದ್ವೀಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ತರಿತಬ್ಬಾನಂ ತೇಸಂ ಪರತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಹಾನವಸೇನ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ। ಅಪವಾದವಿಸಯಮ್ಪಿ ಪರಿಹರತಿ - "ಏವಂ ಏಸಾ ಚೋದನಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ನ ಪತಿಟ್ಠಾತೀ"ತಿ। ಅನಾದಿಕಾಲಭಾವತ್ತಾ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ ಕಾಮೋಘತರಣಂ ಮಹತಾ ಏವ ವೀರಿಯೇನ ಸಾಧೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ವೀರಿಯೇನಾ"**ತಿ। **ತತಿಯಂ ಮಗ್ಗಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ**। ಕಾಮೋಘಸ್ಸ ವತ್ಥು **ಕಾಮೋಘವತ್ಥು,** ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಮಭವೋ। **ಕಾಮೋಘಸಞ್ಞಿತ**ನ್ತಿ ಕಾಮೋಘಸಙ್ಖಾತಂ। ಕಾಮನಟ್ಠೇನ ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ದುಕ್ಖೋ ಚಾತಿ **ಕಾಮದುಕ್ಖಂ**। ಅಸ್ಸಾದನಟ್ಠೇನ ಕಾಮೋ ಏವ ಸಞ್ಞಾತಿ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ವಿಗತಾ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ವಿಗತಕಾಮಸಞ್ಞಾ** । ಸಬ್ಬೇಸಂ ರಾಗಾದಿಮಲಾನಂ ಮೂಲಭೂತತ್ತಾ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಮಲೀನಸಭಾವಾಪಾದನತೋ ಪರಮಂ ಉಕ್ಕಂಸಗತಂ ಮಲನ್ತಿ **ಪರಮಮಲಂ,** ಅವಿಜ್ಜಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅವಿಜ್ಜಾಪರಮಂ ಮಲ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೪೩)।

ಪಞ್ಞಾಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಪದಂ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ। ತಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನೇನ ಸಬ್ಬೇಹಿ ವಿಯ ಉಗ್ಗಹಿತನಿಯಾಮೇನ। **ಸಬ್ಬತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಠಾನೇಸು। **ಅತ್ಥಯುತ್ತಿಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾದಿಅತ್ಥಸಮಧಿಗಮಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪಞ್ಞಾದಿಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಧನ-ಕಿತ್ತಿ-ಮಿತ್ತ-ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸರೂಪತೋ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। ನನು ಏಸ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಫಲಪಞ್ಞಂ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯಂ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಞ್ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅತ್ಥಯುತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಉಪರಿ

ಪನ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಸೇಟ್ಠಭಾವತೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಏಕದೇಸೇನೇವ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ತಮೇವ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। **"ಕಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ"**ತಿಆದಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಅತಿದಿಸ್ಸತಿ **"ಏಸ ನಯೋ ಧನಾದೀಸೂ"**ತಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ಅತ್ಥಯುತ್ತಿಪುಚ್ಛಾಭಾವೋ ಪನ "ಸಬ್ಬತ್ಥೇವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿಭಾವಿತೋತಿ।

ಸದ್ಧಾಸುಸ್ಸೂಸಾಅಪ್ಪಮಾದಉಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇಹಿ **ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಭೇದೇನ** ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಭೂತೇನ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭೂತೇನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯೇ ಏವ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **"ಅಪರಭಾಗೇ"**ತಿ ಆಹ। ಪರಿಯಾಯಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ ಪನ ವಿಸೇಸತೋ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ**ತಿ ವಾ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲಂ। ತತೋ ಪುಬ್ಬಸಾಧನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ **"ಅಪರಭಾಗೇ"**ತಿ ಪುನಾಹ, ತತೋ ಪರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಂ। ನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕೇನೇವ ಪಞ್ಞಂ ಲಭತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ "ಸದ್ದಹಾನೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ**ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ವಿವರತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಸುಸ್ಸೂಸಾಮತ್ತೇನ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭೋ, ಅಥ ಖೋ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಪಞ್ಞಂ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇದಾನಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ತಂತಂವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುಸ್ಸೂಸಾಯಾ**ತಿ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ। ಸಾ ಅತ್ಥತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮನಾದಿ। **ಪಞ್ಞಾಧಿಗಮೂಪಾಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಮಾಹ। ತೇನಾಹ **"ಸುಣಾತೀ"**ತಿ। **ಗಹಿತಂ ನ ಪಮುಸ್ಸತಿ,** ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣೋ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾದೋತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಯಾಥಾವತೋ ಗಹಣಕೋಸಲ್ಲಮೇವ ವಿಚಕ್ಖಣತಾ, ಅಥ ಖೋ ಯಾಥಾವತೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪವೇಧನಞ್ಚಾತಿ ಆಹ **"ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕರೋತೀ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಹೇತುಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸುಸ್ಸೂಸಾಯ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ಥಮುಪಪರಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ಸುತಕತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾಳಿಅತ್ಥೂಪಪರಿಕ್ಖಾಪುಬ್ಬಕಂ ರೂಪಾರೂಪವಿಭಾಗಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಸಲಕ್ಖಣತೋ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣತೋ ಚ ಉಪಪರಿಕ್ಖತಿ ವೀಮಂಸತಿ। **ಅನುಪುಬ್ಬೇನಾ**ತಿ ಏವಂ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಂ ಪತ್ವಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ತತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಞ್ಚ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ।

ಇಮಾನಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾರಣಾನಿ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ದೇಸಕಾಲಾದೀನಿ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯೇ ಚ ಸಹಾಯಕೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಯಂ ಕಿಚ್ಚಂ ತಿರೇತಬ್ಬಂ, ತಾನಿ ದೇಸಕಾಲಾದೀನಿ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿವುದ್ಧಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ "ಅಯಂ ನಾಮ ದೇಸೋ, ಯತ್ಥಾಹಂ ಏತರಹಿ ವಸಾಮಿ, ಅಯಂ ಕಾಲೋ, ಇಮೇ ಮಿತ್ತಾ, ಇಮೇ ಅಮಿತ್ತಾ, ಇಮೇ ಆಯವಯಾ, ಅಹಞ್ಚ ಏದಿಸೋ ಜಾತಿ-ಕುಲ-ಪದೇಸ-ಬಲಭೋಗ-ಪರಿವಾರಾದೀಹಿ, ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಇದಾನಿ ಆರದ್ಧಬ್ಬಂ, ಇದಾನಿ ನಾರದ್ಧಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಹಿ ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಧನಸ್ಸ ಪಟಿರೂಪಾಧಿಗಮೂಪಾಯಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಪನ ಸೀಲವಿಸೋಧನಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಹಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಧುರೋ ವಿಯಾತಿ ಧುರೋ, ಭಾರೋ। ಇಧ ಪನ ಧುರಸಮ್ಪಗ್ಗಹೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಧುರೋ, ವೀರಿಯಂ। ಸೋ ಸಾತಿಸಯೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಧುರವಾ।** "ಉಟ್ಠಾತಾ"ತಿ ಪದೇನ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಸ್ಸ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ **"ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯವಸೇನಾ"**ತಿ ವಿಸೇಸಿತಂ। **ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ** ಧೋರಯ್ಹಭಾವತೋ। **ತಿಣಾ ಭಿಯ್ಯೋ ನ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ತಿಣಂ ವಿಯ ಪರಿಭವನ್ತೋ ಅತಿಭುಯ್ಯ ವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆದಿನಾ ನಯೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ -

"ಕರಂ ಪುರಿಸಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಸೋ ಸುಖಾ ನ ವಿಹಾಯತಿ। (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫೩)।
"ನ ದಿವಾ ಸೋಪ್ಪಸೀಲೇನ, ರತ್ತಿಮುಟ್ಠಾನದೇಸ್ಸಿನಾ।
ನಿಚ್ಚಂ ಮತ್ತೇನ ಸೋಣ್ಡೇನ, ಸಕ್ಕಾ ಆವಸಿತುಂ ಘರ"ನ್ತಿ ಚ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫೩)। -

ಏವಮಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮೋ** ಅನಲಸಭಾವತೋ। **ಏಕಮೂಸಿಕಾಯಾತಿ** ಏಕಾಯ ಮತಮೂಸಿಕಾಯ। **ನಚಿರಸ್ಸೇವಾತಿ** ಚತುಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ। **ಚತುಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಂ ಚೂಳನ್ತೇವಾಸೀ ವಿಯಾತಿ** ಕಾಕಣಿಕಡ್ಢಕಹಾಪಣ-ಸೋಳಸ-ಕಹಾಪಣ-ಚತುವೀಸತಿ-ಕಹಾಪಣ-ಸತಹರಣಕ್ಕಮೇನ ದ್ವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಚೂಳಕಮಹಾಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತುಲಾಭವಸೇನ ದ್ವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಏವಂ ಚತುಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಂ ಧನಂ ಏಕಮೂಲೇನ ಯಥಾ ಚೂಳನ್ತೇವಾಸೀ ವಿನ್ದಿ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಪತಿರೂಪಕಾರೀ ಧುರವಾ ಉಟ್ಠಾತಾ ವಿನ್ದತೇ ಧನಂ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಚೂಳಕಸೇಟ್ಠಿಜಾತಕೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಅಪ್ಪಕೇನಪಿ ಮೇಧಾವೀ, ಪಾಭತೇನ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
> ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಅಣುಂ ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೪)।

ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ। “ಸಚ್ಚವಾದೀ ಭೂತವಾದೀ”ತಿ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇಚ್ಛಿತಪತ್ಥಿತನ್ತಿ** ಯೇಹಿ ಮಿತ್ತಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತೇಹಿ ಇತರಂ ಪತ್ಥಿತಂ। **ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀತಿ** ಮಿತ್ತಭಾವಂ ಘಟೇತಿ। ದಾನಸ್ಸ ಪಿಯಭಾವಕರಣತೋ **“ದದಂ ಪಿಯೋ ಹೋತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ದಾನಂ ಏಕನ್ತತೋ ಮಿತ್ತಭಾವಾವಹಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ದುದ್ದದಂ ವಾ ದದಂ ತಂ ಗನ್ಥತೀ”**ತಿ ಆಹ। **ದದನ್ತಿ** ಚ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ದಾನಮುಖೇನ ವಾ”**ತಿಆದಿ।

ಆಳವಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ **ಗಹಟ್ಠವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ।** ಸದ್ಧಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸದ್ಧೋ, ತಸ್ಸ **ಸದ್ಧಸ್ಸ। ಘರಮೇಸಿನೋತಿ** ಘರಾವಾಸಸಙ್ಖಾತಂ ಘರಂ ಏಸನ್ತಸ್ಸ। ಘರಾವಾಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ “ಘರ”ನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ”**ತಿ। “ಏತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ”ತಿಆದಿನಾ ಗಹಿತಾ ಅನನ್ತರಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಚ್ಚ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಇಮೇ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಅಕುಸಲಾ”ತಿಆದಿನಾ ತೇ ಅತ್ಥೇ ಯಾಥಾವತೋ ಧಾರಣತೋ ಉಪಧಾರಣತೋ **ಧಮ್ಮೋ।** ಸಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಧಾರಣಂ, ಅವಿಚ್ಛೇದತೋ ಸನ್ಧಾರಣತೋ ಕುಸಲಸನ್ತಾನಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಿತಿ,** ವೀರಿಯಂ। ಚಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಚಾಗೋ,** ದಾನಂ। ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲತೋ ಫಲುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾವಸೇನ **ಸನ್ತಿ।**

ಅಞ್ಞೇಪೀತಿ ಇತೋ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಸಮುದಾಯತೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಯದಿ ಸನ್ತಿ, ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪುಚ್ಛಸ್ಸೂತಿ। ಕಿಲೇಸೇ, ಕಾಯವಾಚಾದಿಕೇ ವಾ ದಮೇತೀತಿ **ದಮೋ** , ಪಞ್ಞಾ। ಉಟ್ಠಹತಿ ಉಸ್ಸಹತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉಟ್ಠಾನಂ,** ವೀರಿಯಂ। **ಏತ್ತಾತಿ** ಏತಿಸ್ಸಾ ಪುಚ್ಛಾಯ। **ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಭಾವತ್ಥಪದಾನಂ ಬನ್ಧನೇನ ಸಹ। **ಏಕಮೇಕಂ ಪದನ್ತಿ** ಪಞ್ಞಾದಿಕಮೇಕೇಕಂ ಪದಂ। “ಪಞ್ಞಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಾತಿ ಧಮ್ಮೋತಿ ಚ ಆಗತಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಞಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣಂ **ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋ।** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ “ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬) ವೇವಚನಪದಾನಂ ಉದ್ಧರಣಂ **ಪದುದ್ಧಾರೋ।** ಪಜಾನಾತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಧಾರೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ, ದಮೇತೀತಿ ದಮೋತಿ ಏವಂ ಪದಸ್ಸ ಕಥನಂ **ಪದವಣ್ಣನಾ।**

ಅಜ್ಜಾತಿ ವಾ ಏತರಹಿ। **ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನಾತಿ** “ಸದ್ದಹಾನೋ ಅರಹತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧಾವಗಹಣಂ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಕಾರೇನ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚತಾಯ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕತ್ಥಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತೋ। ಏವಞ್ಚ ಯಕ್ಖೋ ಸತ್ಥು ದೇಸನಾನುಭಾವಸಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛನೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಲಾಭಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ “ಕಥಂಸು ಲಭತೇ ಪಞ್ಞ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ ಆಚರಿಯಾ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಲುತ್ತನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ತೇನ “ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೋ ಚಾ”ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯೋ ಅತ್ಥೋ…ಪೇ॰… ದಸ್ಸೇತೀ”**ತಿ ಆಹ। ಅರೀಯತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಅತ್ಥೋ,** ಕಾರಣಂ। **ವಿಚಕ್ಖಣೇ** ಸಪಯೋಜನತಾಯ।

ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಭಾವನಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ। ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಚ ಸದಿಸಸ್ಸಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಬುದ್ಧೋ** ಭಗವಾ। ತೇನಾಹ -

“ನಯಿಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪರಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪನ,
ಬುದ್ಧೇನ ಸೇಟ್ಠೋವ ಸಮೋವ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಆಹುನೇಯ್ಯಾನಂ ಪರಮಾಹುತಿಂ ಗತೋ,
ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾನಂ ವಿಪುಲಫಲೇಸಿನ”ನ್ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೧೦೪೭)।

ಸಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ। ಸುನ್ದರಾ ಬೋಧಿ ಸುಬೋಧಿ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಬೋಧಿ ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿ, ಸಾ ಏವ **ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿತಾ**। ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತದೇವತಾಹಿ **ಸಙ್ಘುಟ್ಠಸಾಧುಕಾರಸದ್ದುಟ್ಠಾನಞ್ಚ**।

ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪೇ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಪುಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ ಅನೇಕಪುಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತಲಕ್ಖಣಂ। ಅಭಿನನ್ದಿಯತಾಯ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮುಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಕತಪುಞ್ಞಭಾವಂ ಬ್ಯಞ್ಜೇನ್ತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ , ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ। ತೇಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣತ್ತಾ **ಪರಿಪುಣ್ಣಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ತಂ ಯಕ್ಖೋ…ಪೇ॰… ಪೂರೇಸೀ**ತಿ ಗಾಥಾಪೂರಣತ್ಥಮೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾರೂಪಾನಿ ಅಕಾಸಿ। **ಅಬ್ಯಾಧಿತಾ**ತಿ ಅರೋಗಾ। “ಅಬ್ಯಥಿತಾ”ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, ಸಯಸನ್ತಾಸರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಹತ್ಥಯೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **“ಹತ್ಥಕೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆಳವಿನಗರ**ನ್ತಿ ಆಳವಿನಗರವಾಸಿನೋ ವದತಿ। ಭವತಿ ಹಿ ತತ್ರಟ್ಠತಾಯ ತಂ-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ “ಗಾಮೋ ಆಗತೋ, ಮಞ್ಚಾ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಂ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ। **ಏಕಕೋಲಾಹಲೇನ** ವತ್ತಮಾನೇನ।

ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತ್ವಾತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ। ಕಾಮಂ ಸಮ್ಭಾರೋ ತೇನ ಕತೋತಿ ನತ್ಥಿ, ಯುದ್ಧತ್ಥಂ ಪನ ಬಹುಸೋ ಉಸ್ಸಾಹಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ **“ಯುದ್ಧಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಮೇವ ಆಳವಕಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ** ತಸ್ಸಾ **ಏವ** ದೇಸನಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯ ಸಪ್ಪಾಯತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **“ಕಥಾಪರಿ…ಪೇ॰… ಅಹೋಸೀ”**ತಿ। **ಚತೂಹಿ ವತ್ಥೂಹೀ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ। **ಪರಿಸ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಂ। **“ಇತರಞ್ಚಾ”**ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಆಳವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಯಕ್ಖಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೧. ಸಕ್ಕಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಸುವೀರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೭. **ಅಭಿಯಂಸೂತಿ** ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾಭಿಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛಿಂಸು। **ತತ್ರಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಸುರಾನಂ ಅಭಿಯಾನೇ **ಅಯಂ** ದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬತೋ ಕಥಾ। **ತೇತ್ತಿಂಸ ಪುರಿಸೇ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ತೇತ್ತಿಂಸ ಪುರಿಸೇ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಸಹಾಯಭೂತೇ ಗಹೇತ್ವಾ। "ಯಾವಜೀವಂ ಮಾತಾಪಿತುಭರೋ ಅಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾನಿ **ಸತ್ತ ವತಪದಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ। ಅಧಿಗಣ್ಹನ್ತಂ** ಅಭಿಭವನ್ತಂ। **ಪುತ್ತಹತಾಯಾತಿ** ಹತಪುತ್ತಾಯ। ಸಾ ಸುರಾ ನ ಹೋತಿ, ನ ಸುರಂ ಪಿವಿಮ್ಹಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** "ನ ಸುರಾ"ತಿ ವುತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। "ನ ಸುರನ್ತಿ ನ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಅಸುರಾ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ** ಅನ್ತೋಭೂಮಿಯಂ ಆಯಾಮತೋ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ।

ಉರಗಾದಿಸಹಚರಿತಾನಿ ಠಾನಾನಿ ಉರಗಾದೀನೀತಿ ಆಹ **"ಉರಗಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸೂ"**ತಿ। **ಪಠಮಾಲಿನ್ದೇತಿ** ಪಠಮೇ ಪರಿಭಣ್ಡೇ। ಪಞ್ಚಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥಾರಪುಥುಬಹಲಾಹಿ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಚತೂಸುಪಿ ಪಸ್ಸೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಪರಿಭಣ್ಡಾ। ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಯುಗನ್ಧರಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸತಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರೇ ಮಹಾದೀಪೇ ಚ ಲಭಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಮಹತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಸೇನ **ಮಹತ್ಥಾ। ಕುಪಿತಾವಿಲಚಿತ್ತಾತಿ** ಕುಪಿತೇನ ಕೋಪೇನ ಆಕುಲಚಿತ್ತಾ। **ಯುದ್ಧೇಸೀತಿ** ಯುದ್ಧೇಸಿನೋ। **ಸೇಸೇಸೂತಿ** ಸೇಸೇಸು ಪರಿಭಣ್ಡೇಸು। **ಸೇಸಾತಿ** ಸುಪಣ್ಣಾದಯೋ।

ವಮ್ಮಿಕಮಕ್ಖಿಕಾತಿ ಸಪಕ್ಖಿಕಉಪಚಿಕಾ। **ಓಸಕ್ಕಿತ್ವಾತಿ** ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ।

ಪಮಾದಂ ಆಪಾದೇಸೀತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಆಣಾಯ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿ। **ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಂ** ವಿತ್ಥಾರೇನ। **ಸುವಣ್ಣಮಹಾವೀಥಿನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಮಯಭೂಮಿಜಗತಿವೀಥಿಂ।

ಅನುಟ್ಠಹನ್ತೋತಿ ಉಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಂ ಅಕರೋನ್ತೋ। **ಅವಾಯಮನ್ತೋತಿ** ವಾಯಾಮಂ ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ಅಕರೋನ್ತೋ। **ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಭೇದಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ। **ವರನ್ತಿ** ಪವರಂ। ತೇನಾಹ **"ಉತ್ತಮ"**ನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಕಸಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ಓಕಾಸ"**ನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಜೀವಿತಹೇತುಭೂತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ। **ಜೀವಿತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ** ತಸ್ಸ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಹೇತು ನಾಮ। **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮುಪಾಯಭೂತೋ ಮಗ್ಗೋ।

ಸುವೀರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುಸೀಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. **ಅನ್ತರೇತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರೇ। **ಏವಂನಾಮಕನ್ತಿ** "ಸುಸೀಮೋ"ತಿ ಏವಂನಾಮಕಂ। **ಏಕಂ ಪುತ್ತಮೇವ** ಅಞ್ಞತರಂ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಮೇವ।

ಸುಸೀಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಧಜಗ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. **ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ**ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಸಹ ಏವ ಸಮಾಗಮೋ, ಭುಸಂ ವಾ ಬ್ಯೂಳ್ಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭುಸಾ ಪನಸ್ಸ ಬ್ಯೂಳ್ಹತಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇನಾನಂ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ "**ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತೋ ರಾಸಿಭೂತೋ**"ತಿ। **ಪಚ್ಛಿಮನ್ತೋ**ತಿ ರಥಪಞ್ಜರಸ್ಸ ಪರನ್ತೋ ಪಚ್ಛಿಮನ್ತೋ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟ್ಠಾಸೋ। **ರಥಸನ್ಧಿತೋ**ತಿ ರಥಪಞ್ಜರಸ್ಸ ಕುಬ್ಬರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧನಟ್ಠಾನತೋ। **ತದೇವ ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ತದೇವ "ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಾಯಾಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಮೇವ। **ದಿಗುಣಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ "ಪಚ್ಛಿಮನ್ತೋ ಸತಯೋಜನೋ"ತಿಆದಿನಾ ದಿಗುಣಂ ಕತ್ವಾ। ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಜಾಲಾದಿಭೇದಸ್ಸ **ಸೇಸಾಲಙ್ಕಾರಸ್ಸ**। **ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ** ದೇವಾನಂ। **ರಾಜಾ ನೋ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ದೇವಸೇಟ್ಠೋ। **ದುತಿಯಂ ಆಸನಂ ಲಭತೀ**ತಿ ಸಕ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೇ ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ದುತಿಯಂ ಆಸನಂ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೇವಸೇಟ್ಠತಾಯ ಸಕ್ಕೋ ವಿಯ ಗಾರವಟ್ಠಾನಿಯೋ, ಯತೋ ಸಕ್ಕೋ "ತಸ್ಸ ಧಜಗ್ಗಂ ಉಲ್ಲೋಕೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಅಸುರೇಹಿ ಪರಾಜಿತೋ**ತಿ ಅಸುರೇಹಿ ಪರಾಜಯಂ ಆಪಾದಿತೋ। **ರಜಧಜಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಪರಸೇನಾಯ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಉಟ್ಠಿತರಜಮತ್ತಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ತಂ ರಜಧಜಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀರುಭಾವೇನ **ಪಲಾಯನಧಮ್ಮೋ**।

ಯಸ್ಸ ಧಜಗ್ಗಪರಿತ್ತಸ್ಸ। **ಆನುಭಾವೋ ವತ್ತತಿ** ಅಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾಹಿಪಿ ದೇವತಾಹಿ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ। **ಚೋರಭಯಾದೀಹೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ರೋಗಭಯಾದೀನಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ವಿಧಿನಾ ಭಾವಿತೇ ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾದೀನಮ್ಪಿ ಇಜ್ಝನತೋ।

ದೀಘವಾಪೀನಾಮಕೇ ಗಾಮೇ ಚೇತಿಯಂ **ದೀಘವಾಪಿಚೇತಿಯಂ**। **ಮುದ್ಧವೇದಿಕಾ** ನಾಮ ಹಮ್ಮಿಯಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತವೇದಿಕಾ। ಬುದ್ಧಗತಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪರಿತ್ತರಕ್ಖಗುತ್ತಿಂ ಆಹ। ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ **ದ್ವೇ ಇಟ್ಠಕಾ...ಪೇ॰... ಅಟ್ಠಂಸು**। ತಥಾ ಹಿ **ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸ್ಸೇಣಿಯಂ ಠಿತೇ...ಪೇ॰... ಅಟ್ಠಂಸೂ**ತಿ।

ಧಜಗ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವೇಪಚಿತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೦. "ಮಹಾನುಭಾವತಾಯ ಅಸುರಾನಂ ಚಿತ್ತವೇಪನೇನ ವೇಪಚಿತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಸೀಹಿ ಪನ ಅಭಯಂ ಯಾಚಿತೇ "ಭಯಮೇವ ದದಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಹಿ "ಅಕ್ಖಯಂ ಹೋತು ತೇ ಭಯ"ನ್ತಿ ಅಭಿಸಪವಸೇನ ವುತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೇಪನಚಿತ್ತತಾಯ "**ವೇಪಚಿತ್ತೀ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಂ ಲೋಕಿಯಾ "ಪುಲೋಮೋ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ನಿಪಾತಪದಾನಿಪಿ ಕಾನಿಚಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಜೋತಕಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ನಿಪಾತಮತ್ತ**"ನ್ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥಾದೀನಮೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ತ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ। **ಕಣ್ಠೇ ಪಞ್ಚಮೇಹೀ**ತಿ ಕಣ್ಠಬನ್ಧನಪಞ್ಚಮೇಹಿ, ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ಚಿತ್ತೇನೇವಾ**ತಿ "ಇಮಂ ಬನ್ಧಾಮಿ, ಅಯಂ ಬಜ್ಝತೂ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತೇನೇವ। **ಬಜ್ಝತಿ** ಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ದೇವಾನುಭಾವೋ। **ಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ದಸಹೀ**ತಿ "ಚೋರೋಸೀ"ತಿಆದಿನಾ ಇಧ ವುತ್ತೇಹಿ ದಸಹಿ। ತೇನಾಹ "**ಇಮೇಹೀ**"ತಿ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಚಿರಕಾಲತಂ ಉಪಾದಾಯ ಖುಂಸನವಸೇನ ವದತಿ "**ಜರಸಕ್ಕಾ**"ತಿ। **ನ ತಂ** ಅಕ್ಕೋಸಂ **ಮನಸಿ ಕರೋತಿ** ದೀಘರತ್ತಂ ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚೇಸು ನಿರುಳ್ಹಅಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ। **ಮಹಾಪಟಿಗ್ಗಹಣ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಉಪಸಮಬ್ಯಞ್ಜನಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ವೇಪಚಿತ್ತಸ್ಸ।

ಪಟಿಸಂಯುಜೇತಿ ಪಟಿಸತ್ತು ಹುತ್ವಾ ಸಂಯುದ್ಧಂ ಕರೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ "**ಪಟಿಪ್ಫರೇಯ್ಯಾ**"ತಿ। **ಉಪಸಮಂ...ಪೇ॰... ಮಞ್ಞೇ** ಉಪಸಮೇನೇವ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸ್ಸ ನಾಯಕಭೂತಸ್ಸ ಕೋಧಸ್ಸ ಪಟಿಸೇಧನತೋ। ತಾದಿಸೇ ಹಿ ಕೋಧೋ ಪಟಿಕಿರಿಯಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। **ಯದಾ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತುಅತ್ಥೋ, ನ ಕಾಲತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಮಞ್ಞತೀ**"ತಿ। **ತಾವದೇವ ದ್ವೇ ಗಾವೋ ಯುಜ್ಝನ್ತೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ದ್ವೀಸು ಗೋಣೇಸು ಯುಜ್ಝನ್ತೇಸು।

ಖನ್ತಿತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ಥೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ ಅನನ್ತರೇವ ಅಸ್ಸ ವಿರೋಧಂ ಅನತ್ಥಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಚೇವ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸ್ಸ ಚ ಸಂವಿಧಾನತೋ। **ತಂ ಖನ್ತಿಂ ಪರಮಂ ಆಹು** ಸೇಟ್ಠಬಲಂ ವಿರೋಧಪಚ್ಚಯಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತನತೋ। ಬಾಲಯೋಗತೋ ಬಾಲೋ, ತಸ್ಸ ಬಲಂ **ಬಾಲಬಲಂ,** ಅಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಬಾಲಬಲಂ ನಾಮ ಅಞ್ಞಾಣಬಲ"**ನ್ತಿ। **ತಂ ಯಸ್ಸ ಬಲನ್ತಿ** ತಂ ಅಞ್ಞಾಣಬಲಂ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಲಂ, **ಅಬಲಮೇವ ತಂ** ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ವಿದ್ಧಂಸೇತಬ್ಬತೋ। **ಪಟಿವತ್ತಾ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ** ಧಮ್ಮಟ್ಠಂ ಪಟಿಪ್ಫರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಾ ನತ್ಥಿ। ಪಟಿವಚನಮತ್ತಂ ಪನ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯಾಪಿ, ತಂ ಅಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಟಿಪ್ಫರಿತ್ವಾ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಬಾಲಬಲನ್ತಿ** "ಪಟಿಪ್ಫರಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ। **ತಸ್ಸೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ** ಪಟಿಕುಜ್ಝನಕಸ್ಸ। ನಾನತ್ತಾವಿತಕ್ಕನತೋ **ಉಭಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಂ। ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತನ್ತಿ** ಅನತ್ಥಪಟಿಬಾಹನಮುಖೇನ ಪಣ್ಡಿತಕಿಚ್ಚಕರಣೇನ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತಂ। "ಬಾಲೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ಹೇತುಫಲಾನಂ ಅನವಬೋಧತೋ **ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಅಛೇಕಾ**ತಿ।

ವೇಪಚಿತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸುಭಾಸಿತಜಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **"ಛೇಕತಾಯಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವತ್ತುಂ ಛೇಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಗಾಹ**ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಂ। **ಮೋಚೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಪುನ "ಚೋರೋ"ತಿ ಉತ್ತರಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ವಿಮೋಚೇತ್ವಾತಿ ಪರಮಂ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಗರೂ**ತಿ ಭಾರಿಯಂ, ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಛಾ**ತಿ "ಪರಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಸೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಮಂ ವದನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪವೇದೇತಿ ನಾಮ, ತಂ ಯಥಾಸತ್ತಿ ವಿದಿತಮನೋ ತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪರಸ್ಸ ವಚನಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ಸುಖಂ ವತ್ತು"**ನ್ತಿ। ಅಪಿ ಚ ಅಸುರಿನ್ದೇನ "ಹೋತು, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಸುಭಾಸಿತೇನ ಜಯೋ"ತಿ ಪರಮಂ ವುತ್ತಂ, ವಿಸೇಸೋ ಚ ಪುಬ್ಬಂ ಉಪನೇನ್ತಂ ಅನುವತ್ತತಿ। ವಚಸಿ ಕುಸಲೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ತಂ ವಿಸೇಸಂ ತೇನೇವ ಪುಬ್ಬಂ ಉಪನಯಾಪೇನ್ತೋ ಉಪಲಾಪನವಸೇನ "ತುಮ್ಹೇ ಖ್ವೇತ್ಥ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪುಬ್ಬದೇವಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಪಮುಖಾಯ ದೇವಪರಿಸಾಯ ಲೋಕೇ ಪುಬ್ಬೇವ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ "ಪುಬ್ಬದೇವಾ"ತಿ ಪಸಂಸವಚನಂ। ವೇಪಚಿತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ "ತುಮ್ಹೇ"ತಿ "ಪುಬ್ಬದೇವಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಾವ ಪವೇಣಿಆಗತಂ ಭಣಥಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾರವಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ ವೇಪಚಿತ್ತಿನೋ ಬಹುವಚನಪಯೋಗೋ। ದಣ್ಡೇನ ಅವಚಾರೋ ಅವಚರಣಂ ದಣ್ಡಾವಚರೋ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತೋ ದಣ್ಡಾವಚರೋತಿ **ಅದಣ್ಡಾವಚರಾ,** ಸಕ್ಕೇನ ವುತ್ತಾ ಗಾಥಾಯೋ।

ಸುಭಾಸಿತಜಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕುಲಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. **ರಥಸದ್ದೋ**ತಿ ರಥಾಲಙ್ಕಾರಭೂತಾನಂ ಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಜಾಲಾದೀನಂ ಸದ್ದೋ। ತಥಾ **ಧಜಸದ್ದೋ। ಆಜಾನೀಯಸದ್ದೋ**ತಿ ಆಜಾನೀಯಾನಂ ಹಸಿತಸದ್ದೋ ಚ। **ಕರುಣಾಸಮಾವಜ್ಜಿತಹದಯೋ**ತಿ ಪಾಣಾನಂ ಅನುಪರೋಧೇನ ಪಣಾಮಿತಚಿತ್ತೋ। **ಈಸಾಮುಖೇನಾ**ತಿ ರಥಕಪ್ಪರಮುಖೇನ। **ಪುಞ್ಞಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತೋ**ತಿ ಉಳಾರಂ ಸುವಿಪುಲಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ನ **ಸಜ್ಜತಿ** ಕತ್ಥಚಿ ಅಪ್ಪಟಿಘಟ್ಟನೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ। **ಸಿಮ್ಬಲಿವನೇನಾ**ತಿ ಸಿಮ್ಬಲಿವನಮಜ್ಝೇನ । **ವಿಭಗ್ಗಂ ನಿಮ್ಮಥಿತ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ವಿಭಗ್ಗಞ್ಚೇವ ನಿರವಸೇಸತೋ ಮಥಿತಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಕುಲಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನದುಬ್ಭಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. **ಸುಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಅತಿವಿಯ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಪಟಿಸತ್ತು। **ಗಹಿತೋಸೀ**ತಿ ದೇವಪಾಸೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ಅಸಿ। **ಬದ್ಧೋವ ಅಹೋಸಿ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ। ಚೇತಿಯರಾಜಾ ಕಿರ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕೇನಚಿ ಅವುತ್ತಪುಬ್ಬಂ ಖರಮುಸಾವಾದಂ ಅಭಾಸಿ, ತಾವದೇವ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ವಿವರೇ ದಿನ್ನೇ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅವೀಚಿಅಗ್ಗಿಜಾಲಾನಮಿನ್ಧನಮಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಚೇತಿಯರಞ್ಞೋ ಪಾಪಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**"ತಿ। **ಮಹಾಪಾಪಾನೀ**ತಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ಗರುತರಾನಿ ಪಾಪಾನಿ। ತಥಾ ಹಿ ವೇಪಚಿತ್ತಿನೋ ಸಪಥಕರಣೇ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಏತಾನಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತಾನೀತಿ।

ನದುಬ್ಭಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವೇರೋಚನಅಸುರಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. **ದ್ವಾರಪಾಲರೂಪಕಾನಿ ವಿಯಾ**ತಿ ದ್ವಾರಪಾಲಾಕಾರೇನ ಕತಪಟಿಮಾಯೋ ವಿಯ। **ವಾಯಮೇಥೇವ,** ನ ಅನ್ತರಾ ಸಂಕೋಚಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನಿಪ್ಫನ್ನಸೋಭನೇಸೂ**ತಿ ನಿಪ್ಫನ್ನಭಾವೇನ ಸುನ್ದರೇಸು। ಸಬ್ಬೇ ಹಿ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಅತ್ಥಾ ನ ಸೋಭನ್ತಿ। **ಕಿಚ್ಚಜಾತಾ**ತಿ ವಿಪ್ಪಕತಭಾವೇನ ಸಞ್ಜಾತಕಿಚ್ಚಾ। **ಅಕಿಚ್ಚಜಾತೋ**ತಿ ಅಸಞ್ಜಾತಕಿಚ್ಚೋ ಕಿಚ್ಚರಹಿತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ಗಮನಟ್ಠಿತಸಯನನಿಸಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದುಕ್ಖವಿನೋದನಭಾವತೋ। **ಸಂಯೋಗಪರಮಾತ್ವೇವ ಸಮ್ಭೋಗಾ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾ ವಿರೋಧಸೀಲಾನಿಪಿ ಅಸಂಯೋಗೇನ ವಾ ಅಸುನ್ದರಾನಿಪಿ, ತಾನಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಪಚನಸಂಯೋಜನಪರಮಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ ತಥಾ ಸತಿ ಸಮ್ಭೋಗಾರಹಭಾವೂಪಗಮನತೋ। ತೇನಾಹ "**ಪಾರಿವಾಸಿಕಓದನಾದೀನೀ**"ತಿಆದಿ। ಉಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಯುತ್ತೇ ಪರಿಭಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವೇರೋಚನಅಸುರಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅರಞ್ಞಾಯತನಇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೫. ಜಾಮಾತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಧೀತುಪತಿ, ಸಸುರೋ ಭರಿಯಾಯ ಪಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಅನ್ತರವತ್ತಿನೋ ದ್ವೇ ಜನಾ ಸಕ್ಕವೇಪಚಿತ್ತಿನೋ ಸುಜಾಯ ವಸೇನ **ಜಾಮಾತಿಕಸಸುರಾ**। "**ಚಿರದಿಕ್ಖಿತಾನ**"ನ್ತಿ ದಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚಿರಕಾಲಾನಂ ವತಸಮಾದಾನವಸೇನ ಇತೋ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನನ್ತಿ ಆಹ "**ಚಿರಸಮಾದಿನ್ನವತಾನ**"ನ್ತಿ। **ಇತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮಾ**ತಿ ಇತೋ ಯಥಾಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಅಪೇಹಿ ಅಪಕ್ಕಮ। **ನ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞಿನೋ** ಗುಣೇ ಗಾರವಯೋಗತೋ। ದೇವಾ ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ "ಮಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಗುಣವನ್ತೇ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಉಪಚಿನಿತ್ವಾ ಇಧೂಪಪನ್ನಾ"ತಿ ಗುಣವನ್ತೇಸು ಆದರಭಾವಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ।

ಅರಞ್ಞಾಯತನಇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಮುದ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೬. **ಚಕ್ಕವಾಳಮಹಾಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠಿಯ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪಾದಸಮನ್ತಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದತೀರಪಿಟ್ಠಿಯಂ। ಯಥೇವ ಸಿನೇರುಸಮೀಪೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಅನುಪುಬ್ಬನಿನ್ನೋ ಅನುಪುಬ್ಬಪೋಣೋ ಅನುಪುಬ್ಬಪಬ್ಭಾರೋ, ಏವಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚಕ್ಕವಾಳಪಾದಸಮೀಪೇಪಿ। ತೇನಾಹ "**ರಜತಪಟ್ಟವಣ್ಣೇ ವಾಲುಕಪುಲಿನೇ**"ತಿ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಸೂ**ತಿ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಸು। **ಅಸ್ಸಮಪದೇನಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಮಪದವೇಮಜ್ಝೇನ। **ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸೂ**ತಿ "ಯಂ ನೂನ ಮಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಂ, ಏವಂ ಮನ್ತಯಿಂಸು।

ಇಚ್ಛಿತಕರೋತಿ ಯದಿಚ್ಛಿತಕರಣಂ। **ದುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ದುರಾಸಯಾನಂ। ತೇ ಪನ ದುಟ್ಠಜ್ಝಾಸಯಾ ವಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ದುಟ್ಠಾನಂ ವಿರುದ್ಧಾನ**"ನ್ತಿ। **ಪವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಬೀಜಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಪಿತಂ। ತೇನಾಹ "**ಖೇತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತ**"ನ್ತಿ।

ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತನ್ತಿ ಸಾಯಂ ಅಸಿತಬ್ಬಭೋಜನಂ। ಯಥಾವಾರಂ ಭಕ್ಖಿತಮೇತಂ ದೇವಾನಂ ವಿಯ ಸುಖುಮಂ ಗುರುವಾಸಞ್ಚ ನ ಹೋತೀತಿ "**ಭತ್ತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗೇಲಞ್ಞಜಾತ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಗೇಲಞ್ಞಂ। **ವೇಪತೀ**ತಿ ಕಮ್ಪತಿ ಪವೇಧತಿ।

ಸಮುದ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ವತಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೭. ಸಮಾದಾತಬ್ಬತೋ **ವತಾನಿ,** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರಸಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಬ್ಬತೋ **ಪದಾನಿ,** ತತೋ ಏವ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಭಾಗಾತಿ ಕತ್ವಾ "**ವತಕೋಟ್ಠಾಸಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮತ್ತಾನೀ**ತಿ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸತಾಯ ಪುಜ್ಜಭವಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಕಿತ್ತಿಸಞ್ಞಾನೇನ ಚ ಸಮಂ ಅತ್ತಾನಿ ಸಮತ್ತಾನಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ಅಖಣ್ಡಾದಿಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪುಣ್ಣಾನಿ। **ಸಮಾದಿನ್ನಾನೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿತಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಆದಿನ್ನಾನಿ। **ಮಾತುಲಾನೀ**ತಿ ಪಿತುಭಗಿನೀ, ನ ಯಾ ಕಾಚಿ ಮಾತುಲಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಕುಲಜೇಟ್ಠಕಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, ಭರಿಯಾಪಿ ವಾ ಮಾತುಲಸಮ್ಬನ್ಧತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ಸತಿ ಮಹಾಪಿತುಭರಿಯಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಜೇಟ್ಠಭಗಿನೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಅಪಚಿತಿಕಾರಕೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಕರೋ। ಯೋ ಕೋಚಿ ದದನ್ತೋಪಿ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ದೇತಿ, ಸೋ ಮುತ್ತಚಾಗೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ನ ಏವನ್ತಿ "**ಮುತ್ತಚಾಗೋ ಹೋತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಚಾಗೋ**ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಖಪರಿಚ್ಚಾಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಬಹುಲೋ "ಲೋಹಿತಪಾಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ದಾನಬಹುಲೋ "ಪಯತಪಾಣೀ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮದಾನತ್ಥಾಯ ಸದಾ ಧೋತಹತ್ಥೋ**"ತಿ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋ**ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಜನೇ ಅಭಿರತೋ। **ಪರೇಹಿ ಯಾಚಿತಬ್ಬಾರಹೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಯಾಚಿತುಂ ಯುತ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ತಾವದೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ। **ದಾನೇನೇವ ಯುತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ದಾನೇನೇವ ಯುತ್ತೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪವತ್ತಮಹಾದಾನತ್ತಾ। **ದಾನೇ ಚ ಸಂವಿಭಾಗೇ ಚಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಚಜನಸಙ್ಖಾತೇ ದಾನೇ ಚ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಸಂವಿಭಜನಸಙ್ಖಾತೇ ಸಂವಿಭಾಗೇ ಚ **ರತೋ** ಅಭಿರತೋ।

ವತಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಕ್ಕನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೮. **ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಭೂತೋ, ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ವಾ ಪತ್ತೋ। **ಆವಸಥ**ನ್ತಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ವಾಸಂ ಅದಾಸೀತಿ **ವಾಸವೋ**। ಅತ್ಥ-ಸದ್ದೋ ಇಧ ಕಾರಣಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ "**ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಕಾರಣಾನ**"ನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಭಾವಿತೋಯೇವ। **ವಿನಿಚ್ಛಿನತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಸಹಸ್ಸಂ ಪಞ್ಞಾಅಕ್ಖೀನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸಹಸ್ಸಕ್ಖೋ**। ಮಘಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧನಂ, ತಂ ಪನ ಸದ್ಧಾಸಙ್ಖಾತಂ ಮಘಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಘವಾ**। ಪುರೇ ದಾನಂ ದದಾತೀತಿ **ಪುರಿನ್ದದೋ** ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪಂ ಅಕತ್ವಾ। ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಸಕ್ಕೋ**।

ಸಕ್ಕನಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೯. **ಸೋ**ತಿ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ। ಬಹುವಚನೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕವಚನಂ ವುತ್ತಂ। ವುಚ್ಚತೀತಿ ವಚನಂ, ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ **ಬಹುವಚನೇ**ತಿ ಬಹುಮ್ಹಿ ಅತ್ಥೇತಿ ಅತ್ಥೋ । ಯಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋ ಸಕ್ಕತ್ತಂ ಅಜ್ಝಗಾ, ತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಕ್ಕೋ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನನ್ತರೇ**ತಿ ಸಕ್ಕಭಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ತಂ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಮಘಮಾಣವಕಾಲೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ, ತಾಯ ಸಕ್ಕಭಾವೂಪಗಮನಞ್ಚಾತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ। **ವುತ್ತೋ,** ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಹಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದಲಿದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೦. **ಮನುಸ್ಸದಲಿದ್ದೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ದುಗ್ಗತೋ। **ಮನುಸ್ಸಕಾರುಞ್ಞತ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪರಮನಿಹೀನತಂ। **ಮನುಸ್ಸಕಪಣೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ವಾ ಪರಮನಿಹೀನೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠಾನೇ। **ಲಾಮಕತೋ ಚಿನ್ತೇನ್ತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪುರಿಮವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಹೀನತೋ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ। **ಕಥೇನ್ತೀ**ತಿ ತಮೇವ ಪರೇಸಂ ಕಥೇನ್ತಿ। **ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೀ**ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬದಾ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಡ್ಢಟ್ಠರತನೇ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಮಹಚ್ಚರಾಜಾನುಭಾವೇನ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ **ಜನಕಾಯೇನ ಸಮುಲ್ಲೋಕಿಯಮಾನೋ। ಅವಲಮ್ಬನ್ತೀ**ತಿ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। **ವನ್ದನಮತ್ತಂ ವಾ ನಾಹೋಸಿ,** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧತೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮಾನಾದರಕಿರಿಯಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಸೋ**"ತಿಆದಿ। **ಕ್ವಾಯ**ನ್ತಿ ಕೋ ಅಯನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನವಸೇನ ವದತಿ। ಕಾಳರತ್ತೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಸಿಬ್ಬಿತತ್ತಾ ವಣ್ಣವಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "**ಕುಟ್ಠಿಚೀವರಾನಿ ಪಾರುತೋ**"ತಿ ಆಹ। **ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ** ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ತದನುರೂಪಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ **ರಾಜಗಹೇ...ಪೇ॰... ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ।** ಕಾಮಞ್ಚ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇನೇವ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಿನೋ ಬಲವಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ "**ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾ**"ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಗಹಿತಕಾಲತೋ...ಪೇ॰... ನಿಕ್ಖನ್ತೋ**"ತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಯ ಚರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರೋಗಸ್ಸ ಬಲವತಾಯ **ಮಂಸಾನಿ...ಪೇ॰... ಪತನ್ತಿ। ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಭಾವನಾಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಪೇಸೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ। ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ಸತ್ಥು ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। ಚುಮ್ಬಟ**ನ್ತಿ ಪಾದಚುಮ್ಬಟಂ। ಕುಟ್ಠಿನೋ ಹಿ ಸಕಲಪಾದತಲಂ ಮಾ ರುಜೀತಿ ಚುಮ್ಬಟಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಪಾದತಲೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, **ಮತ್ತಿಕಪಾತಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿಯ** ತಥಾ ನಿಹೀನಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವತೋ ಚವಿತ್ವಾ **ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತೋ ವಿಯ** ದೇವತ್ತಭಾವಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚುತಿಚಿತ್ತತೋ ದುತಿಯಚಿತ್ತವಾರೇ ಆದಾನಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ।

ಮಗ್ಗೇನಾಗತಾತಿ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನೇನ ಆಗತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಅರಿಯಕನ್ತಸೀಲ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪಂ ಮನೋರಮಂ ಸೀಲಧಮ್ಮಂ। ಅರಿಯಾನಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ವಿಯ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಪಿ ಸಬ್ಬಾ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತಾ ಏವಾತಿ ಆಹ "**ಕಿಞ್ಚಾಪೀ**"ತಿಆದಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭವಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ಥೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ। **ಪಞ್ಚಸೀಲಮ್ಪಿ** ಯಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿ ವಿಯ ಭವನ್ತರೇಪಿ **ಅಪ್ಪಹೀನಂ।**

ದಲಿದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯೧. ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಾತಿ **ಆರಾಮಾ,** ಮನೋರಮಾ ಉಪವನಾದಯೋ। ತೇ ಏವ ಚೇತೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸನ್ದಹನ್ತೀತಿ **ಚೇತಿಯಾ**ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಮನುಸ್ಸರಮಣೀಯಭಾವಸ್ಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರಮಣೀಯಭಾವಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಪನ ಸೀಲಾದಿಗುಣವಸೇನ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಾನುಭಾವತಾಪಿ **ಹೋತೀ**ತಿ ಭಗವಾ **"ನಾಗ್ಘನ್ತಿ ಸೋಳಸಿ"**ನ್ತಿ ಅವೋಚ। ಅಚೇತನಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ರಮಣೀಯತಾ ನಾಮ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಾನಂ ಅರಿಯಾನಂ ಸೇವನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಇದಾನಿ... ಪೇ॰... ಗಾಮೇ ವಾತಿಆದಿಮಾಹಾ"**ತಿ।

ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಯಜಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯೨. **ಯಜನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದೇನ್ತಾನಂ। ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕಾತುಂ **"ತದಾ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ। ತೇಹಿ ತೇಹಿ ವಾ ಯಥಾಲದ್ಧಸಪ್ಪಿಆದಯೋ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತು, ಅಗ್ಗಭಾವೇನ ಗಹಿತಾನಿ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ಕೇವಲಂ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಝಾಪನೇನ, ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇನ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತು। **ತಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ತಕ್ಕಮತ್ತೇನ। "ಕಥೇಮಾ"ತಿ ಅಮ್ಹೇ ಮಞ್ಞಥ, ಇದಾನಿ ಪಸ್ಸಥ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅಯಂ ವೋ...ಪೇ॰... ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹಂಸೂತಿ ಯೋಜನಾ।

ಉಪಧಿವಿಪಾಕನ್ತಿ ಉಪಧೀಸು ವಾ ವಿಪಚ್ಚತಿ, ಉಪಧಯೋ ವಾ ವಿಪಾಕಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಉಪಧಿವಿಪಾಕಂ। **ವಿಪ್ಫಾರವನ್ತಂ ಹೋತಿ** ವಿಪುಲಪಕ್ಖತಾಯ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಂಸು** "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಚ ಏವಂ ಓವಾದೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ।

ಯಜಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಬುದ್ಧವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯೩. **ಉಟ್ಠಹಾ**ತಿ ಉಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಂ ಕರೋಹಿ। ತೇನಾಹ **"ವಿಚರ, ಲೋಕೇ"**ತಿ। ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ಪನ ಭಗವತಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪಿತಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮಾ"**ತಿ। **ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಸ್ಸ** ಉಚ್ಚಭಾವೇನ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಆಯಾಮತೋ ಚ ಅನೇಕಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅತಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। **ಪನ್ನಭಾರಾ**ತಿ ಪಾತಿತಭಾರ। ನಿಕ್ಖೇಪಿತಬ್ಬತೋ ಭಾರಾತಿ ಆಹ **"ಓರೋಪಿತಖನ್ಧಾ"**ತಿಆದಿ। ತೇ ಹಿ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾತನಟ್ಠೇನ **ಭಾರಾ** ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಭಾರಾ ಹವೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨)। ತದೇಕದೇಸಾ ಚ **ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ। ಪನ್ನರಸಾಯ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಪನ್ನರಸಪುಣ್ಣಮಾಯ ರತ್ತಿಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಲೇ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತೋ ಚನ್ದೋ ಸೋಭತಿ, ಏವಂ ತವ ಚಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಂ ಸೋಭತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಬುದ್ಧವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಹಟ್ಠವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯೪. **ಪುಥುದ್ದಿಸಾ**ತಿ ಬಹುದಿಸಾ। ಕಾ ಪನ ತಾತಿ ಆಹ **"ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ಅನುದಿಸಾ ಚಾ"**ತಿ। ಅನುದಿಸಾಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋಪಿ ಗಯ್ಹತೀತಿ ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಭೂಮಿವಾಸಿನೋ**ತಿ ಭೂಮಿಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿನೋ। ಏತೇನ ರುಕ್ಖಪಬ್ಬತನಿವಾಸಿನೋಪಿ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಚಿರರತ್ತಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೇ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಝಾನಾನಿ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನತಾಯ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೇ। **ಆಪಾಣಕೋಟಿಕ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಂ ಯಾವಜೀವಂ। **ಏವಮಾದೀತಿ ಆದಿ-**ಸದ್ದೇನ ಅವಸೇಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ನಿಚ್ಚಸೀಲವಸೇನ **ಪಞ್ಚಹಿ,** ನಿಯಮಸೀಲವಸೇನ **ದಸಹಿ। ಪಿ-**ಸದ್ದೇನ ತತೋ

ಕತಿಪಯೇಹಿ ಉಪೋಸಥಸೀಲವಸೇನ ಅಟ್ಠಹಿಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಮ್ಮಿಕೇಹೀ**ತಿ ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತೇಹಿ। **ಪಮುಖೋ**ತಿ ಪಮೋಕ್ಖೋ।

ಗಹಟ್ಠವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸತ್ಥಾರವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೫. **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಣುಕೋ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಪಥವಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವನ್ದಮಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಣುಕೋ ನಾಮ ತಥಾಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ। ಯಜಿತಬ್ಬತೋ **ಯಕ್ಖೋ,** ಪೂಜನೀಯೋ। ಏವಂ ಪೂಜಾವಿಸೇಸಯೋಗತೋ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಹ **"ಸೋ ಯಕ್ಖೋತಿ ಸೋ ಸಕ್ಕೋ"**ತಿ। ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಮಕ್ಕಾರಭಾಜನಭೂತಞ್ಚಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಮಾತಲಿ **"ಕೋ ನಾಮ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ"**ತಿ ಆಹ। **ಗುಣನೇಮಿತ್ತಕೇಹೀ**ತಿ ಗುಣಹೇತುಕೇಹಿ ಅನನ್ತಾನಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಾನಿ, ತಾನಿ ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಗುಣನೇಮಿತ್ತಕಾನೇವ। ಅನನ್ತಗುಣತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋ।
> ಗುಣೇನ ನಾಮಮುದ್ಧೇಯ್ಯಂ, ಅಪಿ ನಾಮಸಹಸ್ಸತೋ"ತಿ॥ -

ತಸ್ಮಾ **ಅನೋಮನಾಮ**ನ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಗುಣನಾಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮತಿಕ್ಕಮೇನಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅತಿಕ್ಕಮನೇನ। ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಅಪೇತಚಯೋತಿ **ಅಪಚಯೋ,** ಸೋ ಆರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಆರಾಮೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಪಚಯಾರಾಮಾ**। ತೇನಾಹ **"ವಟ್ಟವಿದ್ಧಂಸನೇ ರತಾ"**ತಿ।

ಸತ್ಥಾರವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಙ್ಘವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೬. **ಪೂತಿಮ್ಹಿ** ದೇಹೇ **ಮಾತು ಸರೀರೇ** ಸಯನತೋ, **ಅತ್ತನೋ ಏವ ವಾ** ಪೂತಿದೇಹಂ **ಸರೀರಂ** ತಸ್ಮಿಂ ಠಿತತಾಯ **ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಯನತೋ ಪೂತಿದೇಹಸಯಾ**ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಕುಣಪಮ್ಹೇತೇ**ತಿ ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುಚಿದುಗ್ಗನ್ಧಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕ್ಕೂಲೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಞ್ಞಿತೇ ಕುಣಪಸ್ಮಿಂ ದಸ ಮಾಸೇ ನಿಮುಗ್ಗಾ। ತೇಸಂ ಕಿನ್ನಾಮ ತ್ವಂ ಪಿಹಯಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಏತೇಸಂ ಏತಂ ವಿಹಯಾಮೀ**ತಿ ಏತೇಸಂ ಇಸೀನಂ ಏತಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಿಹಯಾಮಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ತೇ ಸಂ ಕೋಟ್ಠೇ ಓಪೇನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಞ್ಞಂ ಕೋಟ್ಠೇ ನ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ** ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ಹಿ ಏತೇಸಂ ಧಞ್ಞ"**ನ್ತಿ। **ಪರೇಸಂ ನಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಗಹಿತಂ ಸನ್ತಕಂ ತೇಸಂ ಪಾಕಾಯ ನಿಟ್ಠಿತಂ। **ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನಾ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಾಚರಿಯಾಯ। **ಏಸಮಾನಾ** ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ। **ಏವಂ ಪರಿಯಿಟ್ಠೇನ**। ಯಾಪೇನ್ತಿ, ನ ಏಸನ್ತಿ ಅನೇಸನಂ। **ಸುಸಮಾದಿನ್ನಸುನ್ದರವತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾದಿನ್ನಸೋಭನವತಾ।

ಏವಂ ಸುಭಾಸಿತಭಾಸಿನೋತಿ ಗನ್ಥಧುರವಿಪಸ್ಸನಾಧುರಾನಂ ವಸೇನ ಗುಣಪರಿಮಾಣಸುಭಾಸಿತಸ್ಸೇವ ಭಾಸನಸೀಲಾ । ಅರಿಯೇನ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ **ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ**। ತತೋ ಏವ ಮನಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯಂ **ಸಮಞ್ಚರಾ**। ಗಹಿತದಣ್ಡೇಸು ಪರಾಮಾಸಾದಿಪಯುತ್ತೇಸು ದಣ್ಡಾದಾನಾದಿಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾಭಾವತೋ **ನಿಬ್ಬುತಾ**। ತೇನಾಹ **"ವಿಸ್ಸಟ್ಠದಣ್ಡಾ"**ತಿ। **ಸಾದಾನೇಸೂ**ತಿ ಸಭವಾದಾನೇಸು। **ಅನಾದಾನಾ**ತಿ ತಬ್ಬಿರಹಿತಾ। ತೇನಾಹ **"ಭವಯೋನೀ"**ತಿಆದಿ।

ಸಙ್ಘವನ್ದನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಛೇತ್ವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೭. **ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ದೇವಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ।

ಛೇತ್ವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೮. **ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ** ದುದ್ದಸಿಕೋ ವಿರೂಪವಣ್ಣೋ। **ಓಕೋಟಿಮಕೋತಿ** ರಸ್ಸಭಾವೇನ ಅವರಕೋಟಿಮಕೋ। **ಸಕ್ಕೇನ ಗಹಿತನಾಮಮೇವೇತಂ,** ನ ಪನ ಸೋ ತಥಾರೂಪೋ ಕೋಚಿ ಯಕ್ಖೋ। ತೇನಾಹ **“ಏಕೋ ರೂಪಾವಚರಬ್ರಹ್ಮಾ”**ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಸೋ ತಥಾರೂಪೋ ಹುತ್ವಾ ಆಗತೋತಿ ಆಹ **“ಸಕ್ಕೋ ಕಿರಾ”**ತಿ। ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಞಾಯತಿ “ಸೋ ಏಕೋ ರೂಪಾವಚರಬ್ರಹ್ಮಾ, ನ ಪನೇಸೋ ಅವರುದ್ಧಕಯಕ್ಖೋ”ತಿ ಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅವರುದ್ಧಕಯಕ್ಖಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದೇವಾನಂ** ವಚನಂ **ಸುತ್ವಾ। ಫರುಸೇನಾತಿ** ಫರುಸಸಮಾಚಾರೇನ। “ಕೋ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಆಸನೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನೋ”ತಿ ಅಕ್ಖನ್ತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ **ಖನ್ತಿಯಂ ಠತ್ವಾ। ಬಲವಚಿತ್ತೀಕಾರ**ನ್ತಿ ಗರುತರಂ ಸಕ್ಕಾರಬಹುಮಾನಂ। **ನೀಚವುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರೇ ಸುವೂಪಸಮನೇ ಚ ದಸ್ಸಿಯಮಾನೇ। ಸಕ್ಕಸ್ಸ ತಾಯ ಏವ ಆಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸಕ್ಕಾಸನೇ ಠಾತುಂ,** ಅತ್ತನೋ ಚ ಆವಿಕಾತುಂ **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಉಪಹತಚಿತ್ತೋಮ್ಹೀ**ತಿ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾನುದ್ದಯಾಸಬ್ಭಾವತೋ ಪರಸ್ಮಿಂ ಉಪಹತಚಿತ್ತೋಮ್ಹೀತಿ ಸಕ್ಕೋ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ವದತಿ। **ಕೋಧವಸೇ ವತ್ತೇತು**ನ್ತಿ ಕೋಧೇನ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸುಕರೋಮ್ಹಿ, ಅಥ ಖೋ ಕೋಧಂ ಮಯ್ಹಂ ವಸೇ ನ ವತ್ತೇಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚಿರಂ ನ ಕುಜ್ಝಾಮೀ**ತಿ ಯದಿ ಮೇ ಕದಾಚಿ ಕೋಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ಕೋಧಂ ಅನುವತ್ತೇನ್ತೋ ಚಿರಕಾಲಂ ನ ಕುಜ್ಝಾಮಿ । **ನ ಉಪನಯ್ಹಾಮೀ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಸಚೇ ಮೇ ಕೋಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಚ ನಂ ಪಟಿವಿನೇಯ್ಯನ್ತಿ ತಂ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇವ ವತಂ ಪರಿಪೂರಿತಂ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಮ್ಬರಿಮಾಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೯. **ಆಬಾಧಿಕೋ**ತಿ ಆಬಾಧೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಬಾಧಿಕೋ। **ವಾಚೇಸೀ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸಿ। ಸಮ್ಬರೋ ನಾಮ ಅಸುರಮಾಯಾಯ ಆದಿಪುರಿಸೋ ಪುರಾತನೋ ಅಸುರಿನ್ದೋ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **“ಯಥಾ ಸಮ್ಬರೋ”**ತಿಆದಿ। **ಏವಂ ಪಚ್ಚತಿ** ಅಞ್ಞೋಪಿ ಮಾಯಾವೀ ಮಾಯಂ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ। ಉಪವಾದನ್ತರಾಯೋ ನಾಮ ಖಮಾಪನೇ ಸತಿ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಪಾಕತಿಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಏವಮಸ್ಸ ಫಾಸು ಭವೇಯ್ಯಾ”**ತಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ವೇಪಚಿತ್ತಿನಾ ಸಮ್ಬರವಿಜ್ಜಾಯ ಅದಾನೇನ ವಞ್ಚಿತತ್ತಾ। **ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ**ತಿ ಇಸೀನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ನೇತ್ವಾ ಖಮಾಪನವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಅಕತ್ವಾ।

ಸಮ್ಬರಿಮಾಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. **ಸಮ್ಪಯೋಜೇಸುನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಾಚಸಿಕಂ ಫರುಸಂ ಪಯೋಜೇಸುಂ। ತೇನಾಹ "**ಕಲಹಂ ಅಕಂಸೂ**"ತಿ, ವಿವಾದಂ ಅಕಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮವಚನನ್ತಿ** ವಚೀಸಂವರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅಚ್ಚಯೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ತಂ ಖೀಣಯತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಖಮಮಾನಸ್ಸ ಖಮನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ನಪ್ಪಟಿಗಣ್ಹಾತೀತಿ ನ ಖಮತೀ**"ತಿ। ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಸೇ ವತ್ತತು, ವಿಸೇವಿತಂ ಅಕತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಹೋತು। ಮಿತ್ತಧಮ್ಮೋ ಇಧ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಮಿತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ಮಿತ್ತಧಮ್ಮೋ**"ತಿ। **ಕರಣವಚನನ್ತಿ** "ಮಿತ್ತೇಹೀ"ತಿ ಕರಣವಚನಂ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ। ತೇನಾಹ "**ಮಿತ್ತೇಸೂ**"ತಿ। ಯಥಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಸಭಾವಸ್ಸ ಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ **ಜರಾ,** ಏವಂ ಮಿತ್ತಭಾವತೋ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೋ ಅಮಿತ್ತಧಮ್ಮೋ ಜರಾಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತೋ। **ಅಗಾರಯ್ಹಂ ಅನವಜ್ಜಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಂ। ತೇನಾಹ "ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲ"**ನ್ತಿ।

ಅಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಕ್ಕೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. **ಕೋಧೋ ತುಮ್ಹೇ ಮಾ ಅಭಿಭವೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೋಧೇನ ಅನಭಿಭವನೀಯತ್ತಂ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾಕರುಣಾದಿತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಪರಿಬ್ರೂಹನೇನ । ತಥಾ ಹಿ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಕೋಧೋ ಅಭಿಭುಯ್ಯತೀತಿ ಆಹ "**ತುಮ್ಹೇವ ಕೋಧಂ ಅಭಿಭವಥ। ಕುಜ್ಝನ್ತಾನಂ ಮಾ ಪಟಿಕುಜ್ಝಿತ್ಥಾ**"ತಿ। **ಪಟಿಪದಾತಿ** ಏಸಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ। **ಮೇತ್ತಾತಿ** ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಾ ಮೇತ್ತಾ। ತದುಪಚಾರೋ **ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ**। ನ ವಿಹಿಂಸತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಅವಿಹಿಂಸಾ। ಕರುಣಾತಿ** ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಕರುಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತದುಪಚಾರೋ **ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ। ಲಾಮಕಜನನ್ತಿ** ಖನ್ತಿಆದೀಸು ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾಭಾವೇನ ಗಾರಯ್ಹಸಮಾಚಾರಸಮಾಯೋಗೇನ ಚ ನಿಹೀನಂ ಜನಂ। ಪಚ್ಚಯಪರಿಸುದ್ಧಿಯಾ **ಕೋಧೋ** ಅಭಿಮದ್ದಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲಂ **ಅಭಿಮದ್ದತಿ,** ತಸ್ಸ ಸೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಭಾವನಾಬಲೇಹಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಹಾತಬ್ಬೋತಿ।

ಅಕ್ಕೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಕ್ಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಗಾಥಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

ಪಠಮೋ ಭಾಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।